== AKT 5678384 == [SV: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.] == Dokument 1 == [SV Høring ved… ==

Til: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen (chhbh@mfvm.dk)
Fra: 'da@da.dk' (da@da.dk)
Titel: SV: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
Sendt: 15-01-2021 12:24:07

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af d.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Susanne Borvang
Chefsekretær

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; Dansk Arbejdsgiverforening <DA@da.dk>; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>; Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk;

middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Stad & Egn
HELSINGØR

Helsingør 16. januar 2021

J.nr. 2020-5425: Udkast til lovændringer ifm. etableringen af naturnationalparker m.v.
Stad & Egn – Forum for bolig, plan og byggekultur i Helsingør Kommune skal her fremsende vores bemærkninger til udkast til lovændringer for naturbeskyttelse, skov, dyrevelfærd, mark- og vejfred og færdselsloven i forbindelse med etableringen af naturnationalparker m.v.

Gennemsyn af udkastet til lovændringer for naturbeskyttelse, skov, dyrevelfærd, mark- og vejfred og færdselsloven i forbindelse med etableringen af naturnationalparker m.v.
Vi vurderer, at det er hensigtsmæssigt og visionært, at i naturnationalparkerne prioriteres natur, plante- og dyreliv og biodiversitet, men også at naturnationalparkerne bibevarer flere af de nuværende naturmiljøkarakteristika.
Af lovforslaget fremgår, at naturnationalparkerne skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, naturen i naturnationalparkerne så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Bemærkninger til lovændringer i forbindelse med etableringen af naturnationalparker m.v.
Vores bemærkninger går på, at friluftslivet også skal kunne gå hånd i hånd med natur, plante- og dyreliv og biodiversitet og sikres en uforstyrret og uhindret adgang til naturnationalparkerne.

Videre finder vi, at det i lovgivningen bør fastsættes hvilke dyrearter for styrkelse af biodiversiteten, som der skal udsættes i naturnationalparkerne.

Stad & Egns indstilling
Stad & Egn skal indstille, at friluftslivets uforstyrrede og uhindrede adgang til naturnationalparkerne. i lovgivningen sikres på samme måde og på lige fod som natur, plante- og dyreliv og biodiversitet.
Videre skal vi foreslå, at det indarbejdes i lovgivningen, at der i naturnationalparkerne udsættes moskusokser, mufloner, oddere og bævere.

Jørgen Busch

Stad & Egn
HELSINGØR
– Forum for bolig, plan og byggekultur i Helsingør Kommune

Miljøministeriet

mim@mim.dk , jacbe@mfvm.dk dahmo@mvfm.dk

17. januar 2021

Bemærkninger til lovforslag om naturnationalparker – høringssvar jf. J.nr. 2020-5425

Borgergruppen for bedre vilkår for vandrefiskene i jyske vandløb har nedenstående bemærkninger til lovforslaget, grundlaget og foreslåede ændringer i lov om naturbeskyttelse.

Udsætningen af bæveren i danske vandløb blev i 1999 gennemført uden en forudgående bredt funderet faglig analyse og vægtning af de positive og negative effekter bæverdæmninger giver anledning til. Vandløbenes biodiversitet og vandrefiskene blev totalt overset i processen. Der er denne gang behov for at forarbejdet gøres grundigt, hvor også vandløbsfaunaen og vandrefisk indgår og beskyttes.

Borgergruppen, lodsejer og Danmarks Sportsfiskerforbund har i klagesag vedr. forvaltningsplan for bæver anført en række forhold i processen, der er gået helt galt med store konsekvenser for vandrefiskene (klage fra borgergruppe og lodsejer af 12. januar 2020 i sag miljøministeriet j.nr. 2017-5425).

Udsætning af store græssere i indhegnede naturnationalparker bør derfor vurderes af en bred kreds af fagpersoner og ikke kun flyde afsted på en bølge skabt af rewilding-tankens højest råbende frontløbere. Mange forskere er skeptiske i forhold til græssernes muligheder for at skabe de forudsatte store naturgevinster[1] . Den internationale skepsis kan fx læses her "Rewilding is the new Pandora's box in Conservation, 2016" (artikel vedlagt i bilag). Hegning er en barriere i sig selv, der har negative effekter på biodiversiteten da vilde dyrs vandringer hindres i et eller andet omfang defineret af hegningens type. I Vestjylland lever store flokke af krondyr i naturområderne uden hegning.

I lovforslaget nævnes muligheden for at vandløb i naturnationalparkerne skal overlades til sig selv og udvikle sig på naturens præmisser. Hvis det betyder, at bæverne her skal have frit spil, er dette en usædvanlig dårlig ide, som borgergruppen har beskrevet i klagesagen og som er bakket op af noter udarbejdet af vandløbsspecialist Bent Lauge Madsen (bilag i klagesag). Biodiversiteten formindskes ved at vandløbskvaliteten forringes og fiskenes vandringsmuligheder påvirkes negativt.

Bæverforvaltningsplanen forudses ændret og godkendt af kommunerne jf. Naturklagenævnets afgørelse (22. september 2005) og i den forbindelse kommer kommunerne til at være medbestemmende i forhold til, hvor bæveren skal udfolde sig frit og hvor vandløbenes andre naturhensyn vægtes – herunder vandrefiskene.

---

[1] https://snm.ku.dk/snmnyheder/alle_nyheder/2016/2016.2/populaer-rewilding-af-naturen-kan-faa-negative-konsekvenser/
samt
David Nogués-Bravo, Daniel Simberloff, Carsten Rahbek,
and Nathan James Sanders. Rewilding is the new Pandora's box in
conservation. Current Biology *26*, R83–R101, February 8, 2016

Naturbeskyttelseslov:

§ 61 b. Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.

Lovforslaget bør afspejle dette forhold mere stærkt i stedet for en vag mulighed for, at der kan være særlige hensyn udenfor parkerne, der kan medføre at vandløbene i naturparkerne ikke alle steder overlades til bæveren. Det er fint at lade dræn og grøfter og øvrige vandløb passe sig selv uden vedligeholdelse under det forbehold, at bæveren ikke er part i ændringerne.

Forslag til ændring af §61b i lov om naturbeskyttelse

"**vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter §61a, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbs- og eller §3-myndigheden efter naturbeskyttelsesloven kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller udenfor naturnationalparken fravige 1. pkt og eksempelvis fjerne bæverdæmninger**".

§61 e

Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.«

Foreslås ændret til:

§61 e stk 2

Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000- planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til **at miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken ikke forringes, men afspejler god eller høj økologisk tilstand.**

Ændringen foreslås for at forhindre at bæveraktivitet forringer tilstanden for fisk og smådyr.

En meget fin ide med store uberørte naturområder, det giver forøget biodiversitet af sig selv. Vandløbslovens krav behøver sådanne områder ikke at tilsidesætte og fint at der ikke sker vedligeholdelse opgravning og grødeskæring, men der skal være fri faunapassage.

Med venlig hilsen

Jakob Larsen

Biolog og talsmand for borgergruppen.

Helgolandsgade 21, 7500 Holstebro.

== AKT 5680345 == [Bemærkninger til lovforslag om naturnationalparker – høringssvar jf. J.nr. 2020-5425] == Dok… ==

Current Biology
Magazine

CellPress

Essay

Rewilding is the new Pandora's box in conservation

David Nogués-Bravo[1,*], Daniel Simberloff[2], Carsten Rahbek[1,3], and Nathan James Sanders[1]

Rewilding — the proposed restoration of ecosystems through the (re-)introduction of species — is seen by many as a way to stem the loss of biodiversity and the functions and services that biodiversity provides to humanity. In addition, rewilding might lead to increased public engagement and enthusiasm for biodiversity. But what exactly is rewilding, and is it based on sound ecological understanding? Here, we show that there is a worrying lack of consensus about what rewilding is and what it isn't, which jeopardizes a clearer account of rewilding's aims, benefits and potential consequences. We also point out that scientific support for the main ecological assumptions behind rewilding, such as top-down control of ecosystems, is limited. Moreover, ecological systems are dynamic and ever-evolving, which makes it challenging to predict the consequences of introducing novel species. We also present examples of introductions or re-introductions that have failed, provoking unexpected negative consequences, and highlight that the control and extirpation of individuals of failed translocations has been shown to be extremely challenging and economically costly. Some of rewilding's loudest proponents might argue that we are advocating doing nothing instead, but we are not; we are only advocating caution and an increased understanding and awareness of what is unknown about rewilding, and what its potential outputs, especially ecological consequences, might be.

Over the past century, a variety of conservation approaches have been introduced with the hope of stemming the loss of biodiversity. Several approaches have met with some success, while others have not, for a variety of ecological, sociological and political reasons. In 1998, rewilding, was proposed as a new potential panacea for restoring not only biodiversity, but also wilderness [1]. Rewilding is receiving increased media attention in major newspapers, TED talks and the scientific literature. Also, several conservation organizations are considering rewilding as a potential solution to a suite of conservation problems, and practitioners are implementing it in the field. Proponents of rewilding have raised awareness about what they see as rewilding success stories, such as the reintroduction of the wolf to Yellowstone National Park, promising that rewilding will lead to increased biodiversity and ecosystem function, while also providing enhanced cultural enjoyment of the landscape. We agree with rewilding's proponents that those are admirable goals, but we disagree that rewilding is a panacea and urge caution in its widespread implementation.

Any emerging approach or discipline, regardless of the field, should regularly revisit its critical assumptions and identify limitations and knowledge gaps. As the drumbeat for rewilding gets faster and louder, such self-evaluations have been rare. While some suggest that rewilding is ready to take over as a major paradigm in conservation [1], the support for its main theoretical and underlying foundations may be limited. To our minds, rewilding as a conservation discipline consists of significant unknowns in the ecological and socio-economic realms, and the risk-to-reward ratio is often unknown. If nothing else, rewilding could take limited funds from other arenas of conservation. Our intent here is simply to muffle the drumbeat for rewilding by encouraging its proponents to reach a consensus on the disparate aims and means across definitions of rewilding and to (re-) consider the soundness of rewilding. Specifically, we want to clarify what rewilding is and is not. Moreover, we aim to show that many of rewilding's main ecological foundations have only limited support. This essay will not touch on practical concerns (e.g., more than 70% of reintroductions fail), ethical concerns (e.g., what happens to the organisms involved in failed introductions?), or socio-economic concerns (e.g., when tourists visit Kansas in the US to see the magnificent grazers from East Africa, what are the consequences of those lost tourist dollars in East Africa?). Instead, we focus on terminology and ecology.

What exactly is rewilding?

The definition of rewilding has evolved and diversified since its inception (Figure 1), introducing confusion and contradictory views of its main conservation aims and tools. At least in its initial incarnations, rewilding sought to restore self-regulating ecosystems, with a strong emphasis on the role of top-down control of ecosystems by large predators. Since those early days, rewilding has evolved and mimicked to some degree the aims of restoration ecology. In much of Europe, at the turn of the century, rewilding quickly turned its focus to 'naturalized grazing' (rewilding without predators) as a means to preserve and develop particular kinds of landscapes, where grazing was perceived as a natural process that had been lost [2]. Thus, the focus of rewilding today is on species introductions or reintroductions as a way to restore ecosystem functioning through the facilitation of assumed natural processes that existed before the ecosystems were profoundly altered by human impacts [3]. The discipline encompasses a variety of views regarding, for example, how 'wild' nature should be or how much management should be applied to ecosystems [4].

Most of the variation in how the term 'rewilding' is used depends on the degree of human intervention in improving the functions and services provided by ecosystems that are 'rewilded' (Figure 1). Rewilding strategies range from emulating the past by direct and intense human intervention, called 'Pleistocene rewilding' [5], to attempting to foster the future co-existence of natural and anthropogenic systems with minimum human intervention, dubbed 'passive rewilding' [6,7]. Advocates of Pleistocene rewilding propose introducing functionally equivalent extant species as substitutes for extinct taxa. Translocation rewilding [3] shares the roots of Pleistocene rewilding but focuses mainly on re-introducing species that occurred more recently than the Pleistocene. At the other extreme of the human intervention gradient is passive rewilding, which requires little human intervention in order to allow ecological succession to reach

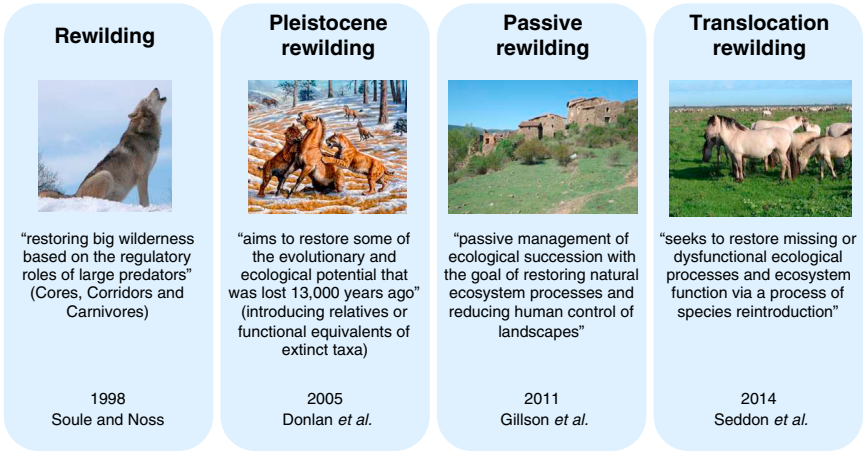

Figure 1. Rewilding: old wine in new bottles?
Key definitions of rewilding in the last 20 years shows that rewilding has developed towards species reintroductions as the main operative tool and toward embracing the mission of restoration ecology. Image credits (left to right): Retron, Wikimedia Commons, Mauricio Antón, Teodoro Lasanta, GerardM, Wikimedia Commons.

a sustainable state within a landscape matrix of cities, infrastructure and croplands by exploiting opportunities provided by long-term socio-economic trends, such as the release of lands for wilderness owing to rural abandonment. Our view is that practitioners, proponents and journalists too often play too loose with rewilding terminology. We advocate reaching a consensus among definitions within the panchreston of rewilding to define what rewilding is and what it is not in order to promote a clearer account of rewilding's conservation aims, benefits, and potential consequences.

Top-down control, novel species and threats to biological diversity

Rewilding differs from simple reintroduction in that it is mostly concerned with reintroducing species that have a high potential to exert an influence across several trophic levels, under the assumption that such species will have disproportionally large and beneficial effects on communities and ecosystems. Generally speaking, the idea is to introduce a top predator (such as wolves) or a dominant herbivore (such as bison that once roamed the Great Plains of the US or similar landscapes in Europe) in the hope that these reintroductions will restore key ecological processes via top-down control (control of populations on a lower trophic level by activities at a higher trophic level, e.g. when predators control a prey population), return an ecosystem to a previous state or re-initiate key ecosystem functions.

Which assumptions underlie restoration of a key ecosystem process? One fundamental assumption is that ecologists understand the complexities of interaction webs well enough to predict the effects of any introduced species on the other species in the community. We are learning more about how top predators and dominant herbivores affect community structure and ecosystem function [8]. For example, increases in population sizes of sea otters led to increases in production of kelp forests, because otters prey on urchins, the dominant herbivore of kelp [9]. But of course there is variation among experiments and systems that arises for a whole host of context-dependent reasons. Meta-analyses often provide the false notion that we know the effects of top predators or dominant herbivores on communities and ecosystems, but that is clearly not the case. For instance, recent meta-analyses report that the effects of terrestrial herbivores on plant community biomass and community structure vary among ecosystem types and depend strongly on environmental context [10,11]. Effects of predators on their prey and on plant communities also vary from system to system. And, oddly enough, the apparent impacts of predators also vary from meta-analysis to meta-analysis, with some finding evidence of strong cascading effects, while others find only weak cascading effects [11–13]. As a result, it is hard to predict accurately what the impacts of introducing a predator or dominant herbivore will be on a community or ecosystem.

To make predictions of the effects of reintroduced herbivores or predators on ecosystems less challenging, one could make several other assumptions. One could assume that Pleistocene rewilding and translocation rewilding are able to reconstruct the selection pressures that existed in the Pleistocene when translocating individuals of a species into a similar environment. One might also assume that species that share a recent evolutionary history somewhere in their overlapping ranges will interact in the same way today and in the future, because they have not evolved (or there is no phenotypic plasticity) [14]. Alternatively, one could assume that systems are not dynamic, that things today are just as they were 10,000 years ago, or that interactions among species do not vary temporally. Indeed, some versions of rewilding rely heavily on Pleistocene (or other pre-historic) baselines to justify the assumption of strong top-down control of ecosystems by large animals. But there are substantial differences between the Pleistocene and today (Figure 2). Extant carnivore and herbivore communities lack the largest animals of the Pleistocene, such as the American lion (*Panthera leo atrox*), Irish elk (*Megaloceros giganteus*), and giant beaver (*Castoroides ohioensis*). Whether smaller extant species can control ecosystems in a top-down fashion as did their larger counterparts in the Pleistocene is at best an open question, and at worst unlikely [15].

Most proponents of rewilding in the scientific community are not naive enough to assume such things, but if we do not acknowledge them up front, such key assumptions are at risk of being forgotten if or when rewilding is implemented by NGOs and practitioners. Rewilding is indeed being applied, or at least advocated, in a significant number of ecosystems across Europe (e.g., www.rewildingeurope.com) and North America. Any attempt

 ©2016 Elsevier Ltd All rights reserved

at rewilding will likely introduce a novel species [16], where the extent of novelty can dramatically alter the impact on the rest of the community or ecosystem. We can think of examples of novel predators (e.g., the brown tree snake (*Boiga irregularis*) on Guam [17], the Nile perch (*Lates niloticus*) in Lake Victoria [18], the Burmese python (*Python bivittatus*) in south Florida [19]) and large herbivores (e.g., Canadian beaver (*Castor Canadensis*) in Tierra del Fuego [20] or reindeer (*Rangifer tarandus*) on South Georgia [21]) altering resident communities and ecosystems. Admittedly, those that were deliberately introduced (such as the Nile perch, beaver and reindeer) were not carefully considered or well thought out prior to introduction, and of course no proponent of rewilding would suggest introducing species such as these. But when Tule Elk were rewilded in California, complex and unpredictable changes occurred in the native and invasive plant communities [22].

Proponents of rewilding insist that any attempt at rewilding will be preceded by careful study of the potential consequences of the introduction. However, "carefully considered" and "well thought out" introductions of herbivores and predators can produce major unintended consequences. Indeed, advocates of rewilding should not assume ecologists and conservation biologists know more than we do about how dynamic, ever-evolving, idiosyncratic ecological systems once functioned, and they surely should not assume that we can predict the consequences of adding novel species. Likewise, when we predict resulting ecosystem impacts of rewilding, in reality we know little about the effects of natural or introduced diseases and pathogens when animals are introduced and how outbreaks can afflict introduced and native faunas. For example, after the species went extinct ca. 10,000 years ago, seven Eurasian bison were introduced in 2012 to a Danish forest without proper medical and deworming treatment. After the introduction three individuals died of liver parasites in 2015. Other surveys showed that the introduced bison had a rich worm fauna — a well-known health issue for bison — resembling that of the Bialowieza forest of Poland, the origin of the translocated animals [23].

Figure 2. Pleistocene rewilding.
The illustration by Mauricio Anton shows a landscape of southern France during the late Pleistocene. During this period a diverse biota of plants and animals, such as woolly mammoths, musk ox, bison and wild horses populated European landscapes. Pleistocene rewilding proposes to recreate these landscapes and resurrect the ecosystem functions that were lost following the extinction of large mammals and the impoverishment of ecological communities. Proponents of Pleistocene rewilding aim to reintroduce species that are long gone from our ecosystems or species that were never present but that might serve similar functions in ecosystems. However, this de-extinction of past ecosystem functions may bring future ecological surprises and unexpected negative results for native faunas and floras. Artwork: Mauricio Antón.

One could argue that if a rewilding attempt goes awry, then we could much more easily control a large predator or herbivore than a small insect. Indeed, this is true, but success would be far from guaranteed. The beaver species introduced to Tierra del Fuego has now spread to mainland South America, and is established despite a bilateral agreement between Argentina and Chile to extirpate it from the mainland [24]. Even where extirpation of an established mammal population is probably feasible, it often leads to opposition from animal rights groups or hunters. Thus, the Eastern gray squirrel (*Sciurus carolinensis*), spreading from an escape in Italy, was targeted for eradication by an Italian government agency, but the project was halted by a successful lawsuit by an animal rights group and the species has spread northward, nearing France [25].

Most of the issues we have raised concern Pleistocene rewilding and translocation rewilding, and to a lesser extent passive rewilding (e.g., by setting domesticated animals free as various breeds of cows and horses), given the reduced emphasis of the latter on reintroductions of species and its weaker connection to top-down control of ecosystems. However, passive rewilding faces challenges of its own and can lead to unforeseen consequences. For example, passive rewilding in mountain ecosystems can increase fire risk and reduce water availability. After 70 years of abandonment of many rural landscapes in Mediterranean European mountains, forests have increased and replaced croplands and shrubs in the lowlands and displaced alpine pastures in the highlands. This passive rewilding has resulted in an overall increase of water consumption by trees and consequently lower levels of stored water in reservoirs, severely reducing water availability to humans in these arid regions [26]. Again, we argue that the downstream effects of rewilding, whether Pleistocene, translocation or passive, can be surprising yet consequential.

Table 1. Far-reaching consequences of rewilding.

Realm	Knowledge gaps and potential consequences	Recommendation
Biological diversity	Unexpected cascading effects and the uncertain re-wiring of ecological communities after rewilding under global change	More experimental research on species community changes after translocation across a variety of taxa and environments
	Local extirpations of native and protected species after re-introductions	Focus conservation efforts on protecting biological diversity and reduce main threats to ecosystem persistence (i.e., invasive species, overhunting, land use and climate changes)
Biocontrol/ invasions	The feasibility of controlling the spread of failed translocations	Develop plans to control as an integral part of on-going and upcoming rewilding projects
	Spread of pest, including parasites from re-introduced individuals, across native ecosystems	Avoid translocations into highly protected areas and fragile ecosystems. Minimize translocation of species into ecosystems where they were rare or never occurred
		Assess before re-introduction the potential impacts on host–parasite relationships and host survival in a new targeted ecosystem for rewilding
Economy	Lack of cost–benefit analysis	Develop specific assessments of cost-benefit for current and future rewilding projects
	Reduction of conservation effectiveness in relation to the amount of funding invested	Develop comparative cost-benefit analysis across conservation approaches
Societal conflicts	Context-dependency of societal perceptions of wilderness and re-introductions	Assess societal perceptions and acceptance of rewilding across a variety of social-economic and environmental contexts
	Conflicts in the coexistence of wild animals and humans	Take advantage of on-going socio-economic trends (i.e, abandonment of rural regions) to minimize conflicts
Ecosystem services	The role of multi-functionality in ecosystems for providing key ecosystem services	Strengthen data-driven research on the relationships between biodiversity, ecosystem functions and services
	Negative feedbacks in key services (i.e, water availability for human consumption) due to their complex responses to changes in ecosystem functions	Prioritize conservation approaches (i.e, protecting biological diversity instead of functions) based on the amount of scientific knowledge by which they are supported and their degree of past successful implementation

Conserving and enhancing ecosystem functions and services via rewilding opens five realms of unknown consequences across socio-economic and natural realms. Biological diversity: cascading effects and the uncertain re-wiring of ecological communities after rewilding. Biocontrol/ invasions: impacts and management of re-introduced species and spread of pests across native ecosystems. Ecosystem service losses: negative feedbacks in key services due to their complex responses to changes in ecosystem functions. Conflict with society: managing coexistence of wild animals and humans. Economy: lack of cost-benefit analysis.

Far-reaching consequences of rewilding

We are not the first to point out that rewilding faces significant challenges. In fact, several proponents readily acknowledge some of the challenges [27,28], including the theoretical and ecological underpinnings of rewilding and the lack of cost-benefit analyses of rewilding plans. Moreover, the management outputs that rewilding aims to achieve lack quantitative evidence and the focus of rewilding on functions rather than on biological diversity is questionable. The relationship between biodiversity and the multiple functions ecosystems provide has rarely been assessed globally in natural ecosystems, and the few existing studies [29] show, for example, that the conservation of plant biodiversity is crucial to buffer negative effects of climate change. We suggest that focusing on protecting biological diversity instead of protecting or enhancing functions is a safer approach given the current state of ecological knowledge. Advocates of rewilding should carefully consider its potential for far-reaching consequences and engage in and support basic research that provides scenarios for future states of ecosystems after rewilding (Table 1). We are not suggesting that conservation biologists give up or sit by passively and let ecosystems degrade as species are lost or novel species arrive. Instead, we advocate proactive and aggressive restoration projects, well-planned eradication programs (e.g., eradication of goats in the Galapagos) and a better understanding of the effects of species reintroduction on biodiversity, functions and services of ecosystems in the context of intense land use and ongoing climate change. Finally, we advocate robust cost-benefit analysis, where the costs and benefits are both

 ©2016 Elsevier Ltd All rights reserved

CellPress

socio-economic and ecological, before any attempt at rewilding. Resources are limited, so prioritizing resources in terms of labor and direct monetary cost for one approach always comes at a cost to other approaches to maintain and preserve biodiversity.

Pandora opened the box and released evils but also found Elpis, the spirit of hope. The threats facing biodiversity as we enter the sixth great mass extinction on the backs of the evils of overhunting, the spread of invasive species, continued habitat destruction, and ongoing climate change are numerous and will require hard work, vigilance, and creativity on the part of scientists, conservation practitioners and policy makers. Our hope is that the hard work is grounded in detailed ecological theory and offers clear conservation benefits to all of biodiversity and not just the opportunity to see large, wild beasts roaming the landscape.

ACKNOWLEDGEMENTS

D.N.B. thanks 'Det Frie Forskningsrads Forskerkarriere Program Sapere Aude'. D.N.B., C.R. and N.J.S. thank the Danish National Research Foundation for support to the Center for Macroecology, Evolution and Climate.

REFERENCES

1. Soulé, M. and Noss, R. (1998). Rewilding and biodiversity: complementary goals for continental conservation. Wild Earth *8*, 19–28.
2. Vera, F.W.M. (2000). Grazing Ecology and Forest History (Wallingford, CABI Publishing).
3. Seddon, P.J., Griffiths, C.J., Soorae, P.S., and Armstrong, D.P. (2014). Reversing defaunation: restoring species in a changing world. Science *345*, 406–412.
4. Gross, M. (2014). How wild do you want to go? Curr. Biol. *24*, R1067–R1070.
5. Donlan, J. (2005). Re-wilding North America. Nature *436*, 913–914.
6. Gillson, L., Laddle, R.J., and Araújo, M.B. (2011). Base-lines, patterns and process. In Conservation Biogeography, R.J. Whittaker and R.J. Ladle (eds). (Oxford: Blackwell-Willey).
7. Navarro, L.M. and Pereira, H.M. (2012). Rewilding abandoned landscapes in Europe. Ecosystems *15*, 900–912.
8. Estes, J.A., Terborgh, J., Brashares, J.S., Power, M.E., Berger, J. *et al*. (2011). Trophic Downgrading of planet earth. Science *333*, 301–306.
9. Estes, J.A., Tinker, M.T., Williams, T.M., and Doak, D.F. (1998). Killer whale predation on sea otters linking oceanic and nearshore ecosystems. Science *292*, 473–476.
10. Gruner, D.S., Smith, J.E., Seabloom, E.W., Sandin, S.A., Ngai, J.T., Hillebrand, H., Harpole, W.S., Elser, J.J., Cleland, E.E., Bracken, M.E., *et al*. (2008). A cross-system synthesis of consumer and nutrient resource control on producer biomass. Ecol. Lett. *11*, 740–755.
11. Hillebrand, H., Gruner, D.S., Borer, E.T., Bracken, M.E.S., Cleland, E.E., *et. al*. (2007). Consumer versus resource control of producer diversity depends on ecosytem type and producer community structure. Proc. Natl. Acad. Sci. *104*, 10904–10909.
12. Shurin, J.B., Borer, E.T., Seabloom, E.W., Anderson, K., Blanchette, C.A., *et al*. (2002). A cross-ecosystem comparison of the strength of trophic cascades. Ecol. Lett. *5*, 785–791.
13. Schmitz, O.J., Hambäck, P.A., and Beckerman, A.P. (2000). Trophic cascades in terrestrial systems: a review of the effects of carnivore removal on plants. Am. Nat. *155*, 141–153.
14. Caro, T. (2007). The Pleistocene re-wilding gambit. Trends. Ecol. Evol. *22*, 281–283.
15. Roemer, G.W., Gompper, M.E., and Van Valkenburgh, B. (2009). The ecological role of the mammalian mesocarnovore. Bioscience *59*, 165–173.
16. Saul W.C. and Jeshke, J.M. (2015). Eco-evolutionary experience in novel species interactions. Eco. Lett. *18*, 236–245.
17. Perry, G. and Rodda, G.H. (2011). Brown treesnake. In Encyclopedia of Biological Invasions, D. Simberloff and M. Rejmánek, ed. (Berkeley: University of California Press), pp. 78–81.
18. Pringle, R.M. (2011). Nile perch. In Encyclopedia of Biological Invasions, D. Simberloff and M. Rejmánek (eds). (Berkeley: University of California Press), pp. 484–488.
19. Dorcas, M.E. and Willson, J.D. (2011). Invasion Pythons in the United States (Athens: University of Georgia Press).
20. Lizarralde, M., Escobar, J., and Deferrari, G. (2004). Invader species in Argentina: a review about the beaver (Castor canadensis) population situation on Tierra del Fuego ecosystem. Interciencia *29*, 352–356.
21. Leader-Williams, N. (1988). Reindeer on South Georgia (Cambridge: Cambridge University Press).
22. Johnson, B.E. and Cushman, J. (2007). "Influence of a large herbivore reintroduction on plant invasions and community composition in a California grassland." Conserv. Biol. *21*, 515–526.
23. Buchmann, K., Lis Christiansen, L.L. Thamsborg, S.M., Johansen, M.V., Olsen, A., Friese, S., and Didriksen, U. (2014). Årsskriftet Natur på Bornholm. *12*, 36–40.
24. Choi, C. (2008). Tierra del Fuego: the beavers must die. Nature *453*, 968.
25. Bertolino, S. and Genovesi, P. (2003). Spread and attempted eradication of the grey squirrel (*Sciurus carolinensis*) in Italy, and consequences for the red squirrel (*Sciurus vulgaris*) in Eurasia. Biol. Cons. *109*, 351–358.
26. Beguería, S., López-Moreno, I., Lorente, A., Seeger, M., and García-Ruiz, M. (2003). Assessing the effect of climate oscillations and land-use changes on streamflow in the central Pyrenees. Ambio. *32*, 283–286.
27. Sandon, C., Donlan, J., Svenning, J.C., and Hansen, D. (2013). Rewilding. In Key Topics in Conservation Biology 2, D.W., MacDonald and K.J., Willis, eds. (Oxford: John Willey & Sons), pp. 430–451.
28. Pereira, H.M. and Navarro, L., eds. (2015). Rewilding european landscapes (New York: Springer).
29. Maestre, F.T., Quero, J.L., Gotelli, N.J., Escudero, A., Ochoa, V., Delgado-Baquerizo, M., García-Gómez, M., Bowker, M.A., Soliveres, S., Escolar, C., *et al*. (2012). Plant species richness and ecosystem multifunctionality in global drylands. Science *335*, 214–218.

[1]Center for Macroecology, Evolution and Climate Change, Natural History Museum of Denmark, University of Copenhagen, Universitetsparken 15, København, Denmark. [2]Department of Ecology and Evolutionary Biology, University of Tennessee, Knoxville, TN, USA. [3]Department of Life Sciences, Imperial College London, Silwood Park Campus, Ascot, Berkshire SL5 7PY, UK. *E-mail: dnogues@snm.ku.dk

Quick guide

Tickling

David A. Leavens[1] and Kim A. Bard[2]

Why do we laugh? Laughter is a symptom of a positive emotion experienced, for example, during play, and is important in both children and adults. We have known for decades that play — which is not confined to humans; see articles in 25th anniversary special issue of *Current Biology* on the Biology of Fun (volume *25*, issue 1) — contributes to children's social, emotional, and cognitive success (for example, Singer *et al.* 2006). Recent evolutionary theory suggests that positive emotions, such as those associated with laughter, have a number of benefits to the individual, such as fostering creativity and flexibility in thinking, increasing longevity, reducing the effects of health risks, and engendering increased likelihood of positive emotions in the future. Here we consider a particular kind of laughter-evoking play: tickling (Figure 1).

What is a tickle? A tickle is a type of touch that makes you laugh, isn't it? Actually, the word tickle refers to two classes of cutaneous sensation (Seldon, 2004): *knismesis*, a light spidery sensation that evokes a shiver or a twitch; and *gargalesis*, "the exquisitely intense, often pleasurable sensation in response to hard, rhythmic probing" (Leavens, 2009). Lightly scratching a cat under its chin apparently evokes the knismesic-type of tickling pleasure, which in human adults can range from pleasurable (a lover blowing into your ear, for example) to startling (when you realise a spider is crawling across your skin, for example). It is the gargalesis-type of tickling, however, that elicits unrestrained laughter.

Do other animals tickle? Many animals appear to share with our children the exquisite yet paradoxical delight in response to tickling, including rats (Panksepp and Burgdorff, 2003), cats, sharks, and notably, the great apes (Davila Ross *et al*., 2009). Cats will sometimes solicit tickling from their owners — rubbing their chins on one's hand, for example. But only great apes have been reported to regularly tickle others; indeed, one of

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Marlene Langbo-Friis (mlf@UlykkesPatient.dk)
Titel: journalnummer 2020-5425
Sendt: 18-01-2021 11:00:31
Bilag: Høringsbrev lovforslag.pdf; Udkast til lovforslag om NNP 15012021.pdf; Udkast til lovforslag om digital kommunikation 15012021.pdf; Høringsliste eksterne parter.pdf;

UlykkesPatientForeningen takker for muligheden for at bidrage til nedenstående høring, og har en enkelt bemærkning til udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

I fuld respekt for, at de nye naturnationalparkers hovedsigte er og bør være en styrkelse af natur og biodiversitet på de pågældende områder. ønsker vi, at der i forhold til den i §61.e skitserede forvaltningsplan pkt. 3) (friluftsliv og turisme) indsættes en hensigt om, at de rekreative tiltag, som planlægges i en naturnationalpark, så vidt muligt tilgodeser besøgende med funktionsnedsættelser, fx dårligt gående og mennesker i kørestol.

Som forening for mennesker, som lever med ofte livslange fysiske handicap ved vi, at det trods eksisterende offentlige og private tiltag kan være vanskeligt for et menneske i kørestol at få de naturoplevelser, almindeligt gående har adgang til. Naturen er gavnlig for alle – uanset om man har et handicap eller ej – og i de tilfælde, hvor det er muligt, bør handicaptilgængeligheden indtænkes i den måde, vi planlægger den rekreative brug af naturen på. Oprettelsen af et nyt naturnationalparkkoncept er en oplagt anledning til at inkludere også denne del af befolkningen.

Venlig hilsen

Marlene Langbo-Friis
Politisk konsulent

Fjeldhammervej 8 · 2610 Rødovre
D · M +4536739008 · H 36 73 90 00

ulykkespatient.dk

UlykkesPatientForeningens formål er at forbedre livsvilkårene for de flere end 100.000 danskere, der har alvorlige følger efter en ulykke. Primært gennem støtte, oplysning og forskning. UlykkesPatientForeningen har tæt fællesskab med PolioForeningen, der sammen driver Specialhospitalet for Polio- og Ulykkespatienter og HandicapBilistCentret.

Alle fire navne er tidligere kendt som PTU – Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede.

Her kan du læse vores privatlivspolitik.

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>;

Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; PTU Hovedmail <kontakt@ulykkespatient.dk>; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; PTU Hovedmail <kontakt@ulykkespatient.dk>; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk

Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk), Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Henriette Fagerberg Erichsen (hfe@advokatsamfundet.dk)
Titel: Sv: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv. (Sagsnr.: 2021 - 3)
Sendt: 19-01-2021 08:36:59

Tak for henvendelsen.

Advokatrådet har besluttet ikke at afgive høringssvar.

Med venlig hilsen

ADVOKATSAMFUNDET
RETSSIKKERHED · UAFHÆNGIGHED · INTEGRITET

Henriette Fagerberg Erichsen
Sekretær

Advokatsamfundet, Kronprinsessegade 28, 1306 København K
D +45 33 96 97 28
hfe@advokatsamfundet.dk - www.advokatsamfundet.dk

Til: info@15junifonden.dk (info@15junifonden.dk), 92grp@92grp.dk (92grp@92grp.dk), Postkasse - Samfund - Advokatsamfundet (Samfund@advokatsamfundet.dk), Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (ae@ae.dk), info@anima.dk (info@anima.dk), autig@autig.dk (autig@autig.dk), info@autobranchendanmark.dk (info@autobranchendanmark.dk), per.mikkelsen@vbggroup.com (per.mikkelsen@vbggroup.com), brs@brs.dk (brs@brs.dk), bil@di.dk (bil@di.dk), info@bilsynsbranchen.dk (info@bilsynsbranchen.dk), kontakt@biologiforbundet.dk (kontakt@biologiforbundet.dk), info@baujordtilbord.dk (info@baujordtilbord.dk), 'info@byoghavn.dk' (info@byoghavn.dk), info@baeredygtigtlandbrug.dk (info@baeredygtigtlandbrug.dk), mel@collectiveimpact.dk (mel@collectiveimpact.dk), cowi@cowi.dk (cowi@cowi.dk), Danmarks Biavlerforening (dansk@biavl.dk), Danmarks civile Hundeførerforening (DcH (sekretariatet@dch-danmark.dk), dcu@cyklingdanmark.dk (dcu@cyklingdanmark.dk), info@dgi.dk (info@dgi.dk), dif@dif.dk (dif@dif.dk), post@jaegerne.dk (post@jaegerne.dk), kulturarvsforening@gmail.com (kulturarvsforening@gmail.com), dmu@dmusport.dk (dmu@dmusport.dk), Danmarks Naturfredningsforening (dn@dn.dk), da@da.dk (da@da.dk), info@dbfu.dk (info@dbfu.dk), kontor@botaniskforening.dk (kontor@botaniskforening.dk), info@dcu.dk (info@dcu.dk), de@danskenergi.dk (de@danskenergi.dk), faareavl@sheep.dk (faareavl@sheep.dk), hoering@di.dk (hoering@di.dk), DI – Transport (transport@di.dk), post@dkk.dk (post@dkk.dk), info@kystognaturturisme.dk (info@kystognaturturisme.dk), dku@dku.dk (dku@dku.dk), formand@dls-jagt.dk (formand@dls-jagt.dk), info@dlbr.dk (info@dlbr.dk), cgr@danskerhverv.dk (cgr@danskerhverv.dk), dof@do-f.dk (dof@do-f.dk), dof@dof.dk (dof@dof.dk), dpf@pattedyrforening.dk (dpf@pattedyrforening.dk), info@rideforbund.dk (info@rideforbund.dk), selskabformiljoret@horten.dk (selskabformiljoret@horten.dk), info@skovforeningen.dk (info@skovforeningen.dk), Dansk Transport og Logistik (dtl@dtl.eu), Dansk Træforening (dktimber@dktimber.dk), Danske Advokater (mail@danskeadvokater.dk), info@dag.dk (info@dag.dk), rsj@danskedestinationer.dk (rsj@danskedestinationer.dk), info@christmastree.dk (info@christmastree.dk), chris@dkl.nu (chris@dkl.nu), dl@landskabsarkitekter.dk (dl@landskabsarkitekter.dk), info@danske-seniorer.dk (info@danske-seniorer.dk), 'danva@danva.dk' (danva@danva.dk), dt@datatilsynet.dk (dt@datatilsynet.dk), dbi@bilimp.dk (dbi@bilimp.dk), biodiversitet@dgsb.dk (biodiversitet@dgsb.dk), Den Danske Dommerforening (dommerforeningen@gmail.com), Den Danske Dyrlægeforening (DDD (ddd@ddd.dk), ddl@ddl.org (ddl@ddl.org), kontakt@ddnf.dk (kontakt@ddnf.dk), MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd (Detdyreetiskeraad@mfvm.dk), boh@dn.dk (boh@dn.dk), Fødevarestyrelsen (fvst@fvst.dk), info@ecocouncil.dk (info@ecocouncil.dk), post@domstolsstyrelsen.dk (post@domstolsstyrelsen.dk), DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation (doso@doso.dk), journalen@dr.dk (journalen@dr.dk), db@dyrenesbeskyttelse.dk (db@dyrenesbeskyttelse.dk), DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation (doso@doso.dk), entomologiskforening@gmail.com (entomologiskforening@gmail.com), Faglig Fælles Forbund 3F (3f@3f.dk), contact@falck.com (contact@falck.com), Forbrugerombudsmanden (forbrugerombudsmanden@forbrugerombudsmanden.dk), hoeringer@fbr.dk (hoeringer@fbr.dk), fdm@fdm.dk (fdm@fdm.dk), redaktion@fadb.dk (redaktion@fadb.dk), midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk (midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk), t.kock@hotmail.com (t.kock@hotmail.com), formand@ffk.nu (formand@ffk.nu), mail@envina.dk (mail@envina.dk), fri@frinet.dk (fri@frinet.dk), info@herregaardsjaegeren.dk (info@herregaardsjaegeren.dk), tkvt@typegodkendelse.dk (tkvt@typegodkendelse.dk), fp@forsikringogpension.dk (fp@forsikringogpension.dk), fdl@fdl-vm.dk (fdl@fdl-vm.dk), Friluftsrådet (fr@friluftsraadet.dk), 'info.dk@greenpeace.org' (info.dk@greenpeace.org), havarikommission@vd.dk (havarikommission@vd.dk), info@hededanmark.dk (info@hededanmark.dk), info@hedeselskabet.dk (info@hedeselskabet.dk), Hestens Værn (post@hestens-vaern.dk), Håndværksrådet (engberg@hvr.dk), info@humanrights.dk (info@humanrights.dk), International Transport Danmark (itd@itd.dk), post@ja.dk (post@ja.dk), per16ender@hotmail.com (per16ender@hotmail.com), mail@kammeradvokaten.dk (mail@kammeradvokaten.dk), ohn002@politi.dk (ohn002@politi.dk), info@landboungdom.dk (info@landboungdom.dk), hoering@lf.dk (hoering@lf.dk), hoering@lf.dk (hoering@lf.dk), mail@landdistrikterne.dk (mail@landdistrikterne.dk), ptu@ptu.dk (ptu@ptu.dk), krim@krim.dk (krim@krim.dk), arkitektsteenkjaer@hotmail.com (arkitektsteenkjaer@hotmail.com), info@praktiskoekologi.dk (info@praktiskoekologi.dk), arkitektsteenkjaer@hotmail.com (arkitektsteenkjaer@hotmail.com), Nationalpark Kongernes Nordsjælland (knsj@danmarksnationalparker.dk), Nationalpark Mols

Bjerge (mols@danmarksnationalparker.dk), Nationalpark Skjoldungernes Land (npskjold@danmarksnationalparker.dk), Nationalpark Thy (thy@danmarksnationalparker.dk), NST - Nationalpark Vadehavet (vadehavet@danmarksnationalparker.dk), nogu@nogu.dk (nogu@nogu.dk), noah@noah.dk (noah@noah.dk), NOAH Trafik (noahtrafik@noah.dk), kontakt@nordeafonden.dk (kontakt@nordeafonden.dk), Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk (Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk), info@orbicon.dk (info@orbicon.dk), info@dkmuseer.dk (info@dkmuseer.dk), info@planbi.dk (info@planbi.dk), mail@politiforbundet.dk (mail@politiforbundet.dk), info@ramboll.dk (info@ramboll.dk), rigsadvokaten@ankl.dk (rigsadvokaten@ankl.dk), kol-Direktionssekretariatet@politi.dk (kol-Direktionssekretariatet@politi.dk), info@baeredygtigtrafik.dk (info@baeredygtigtrafik.dk), info@sikkertrafik.dk (info@sikkertrafik.dk), Landbrug & Fødevarer F.M.B.A. Seges (info@seges.dk), kontakt@spejderne.dk (kontakt@spejderne.dk), info@skovdyrkerne.dk (info@skovdyrkerne.dk), ks@smaaskov.dk (ks@smaaskov.dk), NA@civil.aau.dk (NA@civil.aau.dk), tur@tur.dk (tur@tur.dk), kontakt@ulykkespatient.dk (kontakt@ulykkespatient.dk), info@verdensskove.org (info@verdensskove.org), wwf@wwf.dk (wwf@wwf.dk), admin@vkka.dk (admin@vkka.dk), Lasse Zöga Diederichsen (lazdi@mfvm.dk), info@veluxfoundations.dk (info@veluxfoundations.dk), aeldresagen@aeldresagen.dk (aeldresagen@aeldresagen.dk), info@okologi.dk (info@okologi.dk), post@oestrelandsret.dk (post@oestrelandsret.dk), post@vestrelandsret.dk (post@vestrelandsret.dk), Advokat Leif Skov (post@avjf.dk), a@aarch.dk (a@aarch.dk), dtu@adm.dtu.dk (dtu@adm.dtu.dk), dca@au.dk (dca@au.dk), dce@au.dk (dce@au.dk), info@kadk.dk (info@kadk.dk), ku@ku.dk (ku@ku.dk), ruc@ruc.dk (ruc@ruc.dk), sl@sl.ku.dk (sl@sl.ku.dk), sbi@sbi.aau.dk (sbi@sbi.aau.dk), sdu@sdu.dk (sdu@sdu.dk), aau@aau.dk (aau@aau.dk), au@au.dk (au@au.dk), Danske Regioner (regioner@regioner.dk), ktc@ktc.dk (ktc@ktc.dk), Kommunernes Landsforening (kl@kl.dk), albertslund@albertslund.dk (albertslund@albertslund.dk), kommunen@alleroed.dk (kommunen@alleroed.dk), assens@assens.dk (assens@assens.dk), borger@balk.dk (borger@balk.dk), kommunen@billund.dk (kommunen@billund.dk), post@brk.dk (post@brk.dk), brondby@brondby.dk (brondby@brondby.dk), raadhus@99454545.dk (raadhus@99454545.dk), dragoer@dragoer.dk (dragoer@dragoer.dk), kommune@egekom.dk (kommune@egekom.dk), raadhuset@esbjergkommune.dk (raadhuset@esbjergkommune.dk), raadhuset@fanoe.dk (raadhuset@fanoe.dk), favrskov@favrskov.dk (favrskov@favrskov.dk), kommunen@faxekommune.dk (kommunen@faxekommune.dk), fredensborg@fredensborg.dk (fredensborg@fredensborg.dk), kommunen@fredericia.dk (kommunen@fredericia.dk), 'raadhuset@frederiksberg.dk' (raadhuset@frederiksberg.dk), post@frederikshavn.dk (post@frederikshavn.dk), epost@frederikssund.dk (epost@frederikssund.dk), furesoe@furesoe.dk (furesoe@furesoe.dk), fmk@fmk.dk (fmk@fmk.dk), gentofte@gentofte.dk (gentofte@gentofte.dk), kommunen@gladsaxe.dk (kommunen@gladsaxe.dk), glostrup.kommune@glostrup.dk (glostrup.kommune@glostrup.dk), raadhus@greve.dk (raadhus@greve.dk), borgerservice@gribskov.dk (borgerservice@gribskov.dk), kommunen@guldborgsund.dk (kommunen@guldborgsund.dk), post@haderslev.dk (post@haderslev.dk), mail@halsnaes.dk (mail@halsnaes.dk), mail@hedensted.dk (mail@hedensted.dk), mail@helsingor.dk (mail@helsingor.dk), herlev@herlev.dk (herlev@herlev.dk), kommunen@herning.dk (kommunen@herning.dk), hillerod@hillerod.dk (hillerod@hillerod.dk), hjoerring@hjoerring.dk (hjoerring@hjoerring.dk), post@holb.dk (post@holb.dk), kommunen@holstebro.dk (kommunen@holstebro.dk), horsens.kommune@horsens.dk (horsens.kommune@horsens.dk), hvidovre@hvidovre.dk (hvidovre@hvidovre.dk), kommune@htk.dk (kommune@htk.dk), kommunen@horsholm.dk (kommunen@horsholm.dk), post@ikast-brande.dk (post@ikast-brande.dk), ishojkommune@ishoj.dk (ishojkommune@ishoj.dk), raadhus@jammerbugt.dk (raadhus@jammerbugt.dk), kalundborg@kalundborg.dk (kalundborg@kalundborg.dk), kommune@kerteminde.dk (kommune@kerteminde.dk), kommunen@kolding.dk (kommunen@kolding.dk), borgerservice@kk.dk (borgerservice@kk.dk), raadhus@koege.dk (raadhus@koege.dk), post@langelandkommune.dk (post@langelandkommune.dk), post@lejre.dk (post@lejre.dk), lemvig.kommune@lemvig.dk (lemvig.kommune@lemvig.dk), lolland@lolland.dk (lolland@lolland.dk), lyngby@ltk.dk (lyngby@ltk.dk), kommunen@laesoe.dk (kommunen@laesoe.dk), raadhus@mariagerfjord.dk (raadhus@mariagerfjord.dk), middelfart@middelfart.dk (middelfart@middelfart.dk), kommunen@morsoe.dk (kommunen@morsoe.dk), norddjurs@norddjurs.dk (norddjurs@norddjurs.dk), post@nordfynskommune.dk (post@nordfynskommune.dk), kommune@nyborg.dk (kommune@nyborg.dk), naestved@naestved.dk (naestved@naestved.dk), odder.kommune@odder.dk (odder.kommune@odder.dk), odense@odense.dk (odense@odense.dk), kommune@odsherred.dk (kommune@odsherred.dk), randers.kommune@randers.dk (randers.kommune@randers.dk), raadhus@rebild.dk (raadhus@rebild.dk), post@rksk.dk (post@rksk.dk), ringsted@ringsted.dk (ringsted@ringsted.dk), kommunen@roskilde.dk (kommunen@roskilde.dk), rudersdal@rudersdal.dk (rudersdal@rudersdal.dk), rk@rk.dk (rk@rk.dk), kommune@samsoe.dk (kommune@samsoe.dk), kommunen@silkeborg.dk (kommunen@silkeborg.dk), skanderborg.kommune@skanderborg.dk (skanderborg.kommune@skanderborg.dk), sk@skivekommune.dk (sk@skivekommune.dk), slagelse@slagelse.dk (slagelse@slagelse.dk), kommune@solrod.dk (kommune@solrod.dk), soroekom@soroe.dk (soroekom@soroe.dk), stevns@stevns.dk (stevns@stevns.dk), struer@struer.dk (struer@struer.dk), svendborg@svendborg.dk (svendborg@svendborg.dk), syddjurs@syddjurs.dk (syddjurs@syddjurs.dk), post@sonderborg.dk (post@sonderborg.dk), thistedkommune@thisted.dk (thistedkommune@thisted.dk), toender@toender.dk (toender@toender.dk), kommunen@taarnby.dk (kommunen@taarnby.dk), kommune@vallensbaek.dk (kommune@vallensbaek.dk), vardekommune@varde.dk (vardekommune@varde.dk), post@vejen.dk (post@vejen.dk), post@vejle.dk (post@vejle.dk), post@vesthimmerland.dk (post@vesthimmerland.dk), viborg@viborg.dk (viborg@viborg.dk), post@vordingborg.dk (post@vordingborg.dk), post@aeroekommune.dk (post@aeroekommune.dk), post@aabenraa.dk (post@aabenraa.dk), aalborg@aalborg.dk (aalborg@aalborg.dk), post@aarhus.dk (post@aarhus.dk), bornholm@domstol.dk (bornholm@domstol.dk), esbjerg@domstol.dk (esbjerg@domstol.dk), Retten i Helsingør (helsingor@domstol.dk), hillerod@domstol.dk (hillerod@domstol.dk), hjorring@domstol.dk (hjorring@domstol.dk), Retten i Holbæk (holbaek@domstol.dk), Retten i Holstebro (holstebro@domstol.dk), horsens@domstol.dk (horsens@domstol.dk), kolding@domstol.dk (kolding@domstol.dk), Retten i Nykøbing Falster (nykobing@domstol.dk), naestved@domstol.dk (naestved@domstol.dk), randers@domstol.dk (randers@domstol.dk), svendborg@domstol.dk (svendborg@domstol.dk), sonderborg@domstol.dk (sonderborg@domstol.dk), Retten i Viborg (viborg@domstol.dk), Retten på Frederiksberg (frederiksberg@domstol.dk), kobenhavn@domstol.dk (kobenhavn@domstol.dk), Retten i Lyngby (lyngby@domstol.dk), aarhus@domstol.dk (aarhus@domstol.dk), odense@domstol.dk (odense@domstol.dk), aalborg@domstol.dk (aalborg@domstol.dk), roskilde@domstol.dk (roskilde@domstol.dk), glostrup@domstol.dk (glostrup@domstol.dk), Retten i Herning (herning@domstol.dk)

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen (chhbh@mfvm.dk)
Titel: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
Sendt: 15-01-2021 12:13

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Pia Saxild (PS@fbr.dk)
Titel: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv. - journalnummer 2020-5425
Sendt: 19-01-2021 10:48:40

Forbrugerrådet Tænk vurderer, at lovforslag om naturnationalparker mv. ligger uden for vores interesseområde, og vil derfor undlade at forholde os til hertil. Forbrugerrådet Tænk kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsøe
Vicedirektør

Forbrugerrådet Tænk
T +45 7741 7720 / vj@fbr.dk / taenk.dk
Fiolstræde 17 B / Postboks 2188 / 1017 København K

Forbrugerrådet Tænk
Danish Consumer Council

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen [mailto:chhbh@mfvm.dk]
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH); dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl; Emballageindustrien; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL); Dansk Træforening; Danske Advokater; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD); ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST); Forbrugerrådet Tænk Hoeringer; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn; Håndværksrådet; info@humanrights.dk; International Transport Danmark; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Fødevarer; Landbrug & Fødevarer; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland; Nationalpark Mols Bjerge; Nationalpark Skjoldungernes Land; Nationalpark Thy; NST - Nationalpark Vadehavet; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah); noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk;

gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Forbrugerrådet Tænk er en uafhængig medlemsorganisation, der arbejder for et Danmark, hvor alle forbrugere kan træffe et trygt valg.
Få nyheder, informationer om test, tilbud og gode råd 1-2 gange om ugen. Tilmeld dig vores nyhedsbreve på taenk.dk/nyhedsbrev

Københavns Byret

Miljøministeriet
Sendt pr. mail til mim@mim.dk,
Kopi til jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J.nr. 9099.2021.3

Den 18. januar 2021

Ved en mail af 15. januar 2021 har Miljøministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag og ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.).

Jeg skal i den anledning på vegne af byretspræsidenterne oplyse, at byretterne ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Der henvises til J.nr. 2020-5425.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Samfundsanalyse (samfundsanalyse@aeldresagen.dk)
Titel: Høringssvar - Ældre Sagen - lovforslag om naturnationalparker mv. - j.nr. 2020-5425
Sendt: 22-01-2021 10:37:22

Til Miljøministeriet

Ældre Sagen har ingen bemærkninger til ovenstående høring.

Venlig hilsen

Pia Westring
Afdelingssekretær/PA
Samfundsanalyse
Direkte: 33 96 86 29
Mobil: +45 21 19 59 53
pw@aeldresagen.dk

Ældre Sagen Snorresgade 17-19 · 2300 København S · Tlf. 33 96 86 86 Læs vores persondatapolitik

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>; Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; AeldreSagen <aeldresagen@aeldresagen.dk>; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk;

brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk

Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: 'fri@frinet.dk' (fri@frinet.dk)
Titel: SV: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
Sendt: 26-01-2021 11:10:01

FRI takker for muligheden for at afgive høringssvar på ovenstående høring.

Vi har ingen bemærkninger til den, da den ikke direkte påvirker rammebetingelserne for rådgivende ingeniørvirksomheder.

Med venlig hilsen

Ulrik Ryssel Albertsen

Erhvervspolitisk Chef
Foreningen af Rådgivende Ingeniører

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>; Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; Foreningen af Rådgivende Ingeniører <fri@frinet.dk>; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk;

raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

Vestre Landsret
Præsidenten

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

21. januar 2021

J.nr.: 21/01678-2
Sagsbehandler: Dorte Stilling

Sendt pr. mail til jacbe@mfvm.dk; dahmo@mfvm.dk

Miljøministeriet har ved brev af 15. januar 2021 (sagsnr. 2020-5425) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk)
Fra: Dansk Land og Strandjagt (post@dls-jagt.dk)
Titel: Høringssvar
Sendt: 01-02-2021 09:12:49
Bilag: naturnationalpark.pdf;

Dansk Land og Strandjagt takker for det tilsendte høringsbrev, vi har gennemgået det.
Vores bemærkninger findes på vedhæftet fil.
Med venlig hilsen & tak.
Dansk Land og Strandjagt
Tlf. 61609292.
post@dls-jagt.dk
www.dls-jagt.dk

Dansk Land- og Strandjagt

01-02-21

Miljøministeriet
J.nr. 2020-5425

Vedr. høring af: Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Dansk Land og Strandjagt takker for det tilsendte høringsbrev, som Dansk Land og Strandjagts hørings sekretariat har gennemgået.

§61,a stk. 1 Vedr. arealanvendelse: Dansk Land og Strandjagt anser 13 til 15 natur nationalparker for mange, for et lille land som Danmark. Der bør være en bedre balance mellem produktionsarealer og rekreative arealer som befolkningens øgede fritid efterspørger.

I stedet for at bruge et kæmpestort beløb på Natur Nationalparker, kunne midlerne generere langt mere natur og biodiversitet, hvis de blev anvendt til lodsejere og landmænd, der frivilligt vil konvertere deres landbrugsjord til natur og biodiversitet. Mange landmænd vil med glæde omlægge urentable produktionsarealerne til naturarealer, hvis det var økonomisk muligt.
Eller til at genskabe stenrev i de indre danske farvande, hvor de nyskabte rev gør stor gavn.

Dansk Land og Strandjagt er usikker på om det er naturen, der bliver tilgodeset, eller snarere mennesker og turister. I 2015 borede 88% af befolkningen i byerne, som ofte mangler daglig adgang til dyr og planter, for få dækket deres behov for naturoplevelser i vild natur.

*(I regeringens Wilhjelmudvalgs rapport om fremtidens natur og naturbeskyttelse i Danmark står: Der skal **etableres seks nationale naturområder,** hvis kerneområder skal ejes af staten, fonde eller selskaber).*

Erik Clausen
Limfjordsvej 6,
6400 Sønderborg
Mobil 40586278.

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk

Dansk Land- og Strandjagt

01-02-21

I Danmark er der mulighed for at producere fødevarer med stor effektivitet, og med høj dyrevelfærd, verden har brug for fødevarer, for at imødegå sult, sygdomme og hungersnød. Andre lande har landarealer, hvor der ikke kan dyrkes fødevarer, for disse stater vil det være naturligt at udlægge store arealer til beskyttet natur. Når verdens befolkning mangler fødevarer, betyder det fældning af skov, som bliver til landbrugsarealer i en verden der global. Europas stater er meget forskellige, nogle områder er egnet til fødevareproduktion, andre områder til vild natur, derfor bør arealanvendelsen være forskellig.

§61,a stk. 3 Vedr. Jagt: "At naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser". Dansk Land og Strandjagt mener at jagt altid skal indgå som en del af naturforvaltningen/naturpleje. Jagt er en flere tusindårig gammel kulturarv.
At hvis private lodsejere afgiver jord til Natur Nationalparker så skal der indføjes lovbestemt rettighed over jorden, som til enhver tid tillader ejeren eller på hans foranledning udleje af jagt og fiskeri.

§61,a stk. 4 Vedr. Hegning "miljøministeren kan, uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2 dispensere for hegning, men skal sikre offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang". Det er ikke nok at vildtets frie bevægelighed oprettes i videst mulig omfang. Vildt, uanset størrelse, skal til enhver kunne bevæge sig frit uanset hegning.

§61,b Vedr. Vandløb: "Vandløbskvaliteten skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik". Ofte starter et vandløb mange kilometer uden for en natur nationalpark, ved ændring af vandløbet, vil vandgennemstrømningen ofte blive mindre, hvorved arealer og bygninger uden for natur nationalparker bliver ubrugelige. Lovens tekst giver ikke bredejere, der er nabo til en natur nationalparker, tilstrækkelig sikkerhed mod oversvømmelser.

Erik Clausen
Limfjordsvej 6,
6400 Sønderborg
Mobil 40586278.

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk

Dansk Land- og Strandjagt

01-02-21

§63,c Vedr. Ansøgning: "Er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab". Dansk Land og Strandjagt mener at en ansøger altid skal være stat, region eller kommuner, Dansk Land og Strandjagt mener ikke private fonde og foreninger skal kunne søge, og derved få en slags statstilskud.

Med venlig hilsen

Dansk Land og Strandjagt.

Erik Clausen
Limfjordsvej 6,
6400 Sønderborg
Mobil 40586278.

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk

OSTED
FRI- & EFTERSKOLE

Assendløsevejen 1
Osted, 4320 Lejre

kontor@ostedefterskole.dk
Telefon: 46 42 23 23

Osted d. 1. februar 2020

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Osted Fri- og Efterskole skal herved afgive høringssvar i forbindelse med lovforslag om naturnationalparker, der har betydning for et af Sjællands største skovområder, Bidstrupskovene

§61a, stk. 4. Der lægges i lovforslaget op til, at en stor del af de udpegede skove indhegnes, og at der udsættes store planteædere i indhegningerne.

Uforsvarligt af hensyn til skoleelevers sikkerhed
For skolerne i området ved Bistrupskovene – herunder Osted Fri- og Efterskole – vil konsekvenserne af lovforslaget være særdeles uheldige. Vi anvender skoven i undervisningen, og det vil ikke være forsvarligt at have elever til at færdes frit i et skovområde med fritgående kvæg og/eller heste. Vores brug af skoven omfatter aktiviteter som

- Mountainbike og cykling
- Motionsløb og orienteringsløb
- Gå-ture
- Hike-aktiviteter

Såvel yngre som ældre klasser benytter endvidere skoven til egentlig faglig undervisning i fag som geografi og biologi.
Skolens SFO anvender desuden også skoven i aktiviteter.

Vi må på det kraftigste opfordre til, at skoven ikke lukkes af. Indhegning og udsætning af fritgående store planteædere vil de facto være en lukning af skoven for såvel undervisnings- som sociale og rekreative formål.

Børn og unge skal komme i naturen – for at have lyst til at passe på den
Skolen har med glæde noteret sig, at der er fokus på natur og miljø i lovforslaget. Vi kan kun bakke op om, at biodiversiteten får fokus. Det er dog ikke den rigtige vej, at man vanskeliggør menneskers adgang til naturen. Hvis fremtidige generationer skal have vilje og lyst til naturbevarelse, skal de lære at holde af naturen. De skal have gode oplevelser af at færdes og opholde sig i den. Derfor vil det være helt forkert, hvis de ikke kan færdes frit, trygt og uhindret.

OSTED
FRI- & EFTERSKOLE

Assendløsevejen 1
Osted, 4320 Lejre

kontor@ostedefterskole.dk
Telefon: 46 42 23 23

Osted d. 1. februar 2020

Biodiversitet og natur kan sikres uden at begrænse offentlighedens adgang

Statsskovene er allerede i dag centrale i forhold til naturbevarelse og biodiversitet. Der er enestående levesteder for et rigt og varieret plante- og dyreliv. Man kan nå ganske langt med blot lille ekstra indsats. En lidt mindre intensiv skovdrift vil sikre mange arters mulighed for at etablere sig. Ved at gå denne vej, vil man kunne opnå de gode resultater, samtidig med, at offentligheden, - herunder skoler, idrætsforeninger, spejdere, ryttere og motionister – sikres fri adgang.

Skoven som rekreativt område

Vi mener, at statsskovene skal være et sted, hvor hensynet til naturen går hånd i hånd med hensynet til menneskernes brug af naturen som rekreativt område.
I dag fungerer det optimalt, hvor det organiserede idræts- og foreningsliv benytter skoven sammen med skolerne og et stort antal mennesker, der går tur, rider, cykler og lufter hunden – og det sker i harmoni med naturen.

Vi opfordrer til, at lovforslaget justeres, så muligheden for indhegninger tages ud af planerne.

Med venlig hilsen

Per Krøis Kjærsgaard
Forstander

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen (chhbh@mim.dk)
Fra: Jan Hempel (Jan.Hempel@politiforbundet.dk)
Titel: VS: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
Sendt: 05-02-2021 09:30:54
Bilag: Høringsbrev lovforslag.pdf; Udkast til lovforslag om NNP 15012021.pdf; Udkast til lovforslag om digital kommunikation 15012021.pdf; Høringsliste eksterne parter.pdf;

Til Miljøministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til høringen.

Politiforbundets jr.nr. 2021-00114.

Med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

POLITI FORBUNDET
Indsigt · Udsyn · Fremsyn

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965
E-mail mail@politiforbundet.dk

Politiforbundet passer på dine data. Læs mere om vores behandling af dine oplysninger her https://www.politiforbundet.dk/om-politiforbundet/politiforbundets-databeskyttelsespolitik

Denne e-mail fra Politiforbundet kan indeholde fortroligt materiale. E-mailen er kun beregnet for ovennævnte modtager(e). Hvis du har modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig venligst kontakte afsenderen og i øvrigt slette e-mailen, inkl. eventuelle kopier og vedhæftede dokumenter.
På forhånd tak

Henvendelser kan rettes skriftligt til Politiforbundet. Der kan sendes sikkert til mail@politiforbundet.dk. Det forudsætter dog, at du selv har adgang til at sende fra sikkermail.

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>; Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; fdm@fdm.dk; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Fødevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Fødevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; Politiforbundet <mail@politiforbundet.dk>; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk;

tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk; raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk

Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

THISTED KOMMUNE

Landbrug og Natur

8. februar 2021

SagsID.: 01.05.08-K04-6-21
Medarbejder: da

Høringssvar vedr. Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

J.nr. 2020-5425

Thisted kommune er en del af Natur på Tværs og bakker op om det høringssvar der er afgivet i den sammenhæng. Thisted Kommune har følgende supplerende høringssvar til lovforslaget:

Forholdet til de eksisterende nationalparker

- Naturnationalparkerne bør udpeges så de understøtter de eksisterende Nationalparker og det samarbejde der i forvejen er i den sammenhæng.
- Privatejede og kommunale arealer skal kunne indgå i udpegningerne, og der skal indgå muligheder for kompensationsudbetaling til private lodsejere.
- Naturnationalparkerne bør ikke ske på bekostning af naturindsatsen i de danske nationalparker(/den øvrige del af nationalparkerne), så den prioriteres lavere eller tildeles færre midler.
- I den igangværende indsats for den danske natur og biodiversitet bør der også arbejdes for at sikre, at de eksisterende nationalparker kan løfte opgaven omkring natur. Både national og international lovgivning på visse områder har spændt ben for de danske nationalparkers arbejde med at sikre og forbedre naturen. For eksempel kunne de forslag til undtagelser fra skovlov mm der kommer til at gælde for naturnationalparker også gøres gældende for de danske nationalparker. De danske nationalparker har også, ifølge forarbejderne til lov om nationalparker, naturen som det primære formål om end det ikke er det eneste formål i nationalparkerne.
- For de eksisterende danske nationalparker er der her 12 år efter oprettelsen af den første danske nationalpark stadig ikke mulighed for at kompensere landmænd i forbindelse med projekter om fx naturlig hydrologi af en vis størrelse.

Udpegning af områder som skaber sammenhæng

- Etablering af naturnationalparker bør ikke alene indeholde eksisterende værdifuld natur. Nye naturnationalparker kan med fordel placeres således at der skabes ny natur og bedre

sammenhæng mellem eksisterende værdifulde lysåbne naturområder. Kommunernes arbejde med Grønt Danmarkskort bør inddrages i arbejdet med udpegningerne.

Miljø- og Fødevareudvalget i Folketinget
Slotsholmsgade 12
1216 København K

mim@mim.dk

ATT.: Jacob Christian Bertram – jacbe@mfvm.dk
Daniella Humm Møller – dahmo@mfvm.dk

Morud, den 8. februar 2021

Journalnummer 2020-5425

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Foreningen Nyt Hesteliv forholder sig udelukkende til de ændringer i Dyrevelfærdsloven, det måtte medføre for hestene og generelt andre store planteædere.

Vi ser positivt på at udvikle naturarealer, som vi alle kan nyde godt af, men ikke på bekostning af dyrene.

Ud fra de foreslåede ændringer i Dyreværnsloven kan vi ikke tilslutte os forslaget, som vi gerne vil uddybe med følgende begrundelser:

Generelt

Dyrene vil ikke få den dyreværnsbeskyttelse, som de skal have jfr. den nye Dyrevelfærdslov, der trådte i kraft den 1.1.2021. Vi mennesker har et etisk ansvar for dyrene i vores varetægt, og vi skal udvise stor respekt for dyrene, som er anerkendt som sansende levende væsener. Loven om nationalparker vil undergrave vores dyrevelfærdslov på en række områder, særligt § 1-3 i Dyreværnsloven:

> **§ 1.** Loven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn.
>
> **§ 2.** Dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.
>
> **§ 3.** Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og videnskabelige erfaringer.

Ingen vinterfodring

Hestene er overladt til sig selv, og skal selv sørge for mad og vand. Når der er knaphed på græs, vil hestene ikke få tildelt ekstra vinterfoder.

Dyrene vil sulte og vil efter at have lidt længe til sidst dø af sult eller blive skudt. En nationalpark er indhegnet, og hestene kan derfor ikke frit gå andre steder hen, hvor der evt. ville være mere og bedre føde sådan som dyr i naturen (uden indhegning) automatisk ville gøre. I stedet vil de spise helt i bund, og det vil medføre, at hestene bliver udsatte for giftplanter og fejlernæring, da de vil spise, hvad der spises kan, for ikke at sulte. Det er et helt naturligt instinkt hos alle dyr.

I vintre med hård frost og snedække som nu, vil det være svært at finde føde og drikkevand, hvis alt fryser til.

Det vil ligeledes være forbudt at give hestene ormemiddel, da dette forurener deres afføring til skade for naturen. Får hestene orm, kan de have svært ved at holde huld eller få kolik som følge af mange indvoldsorme og dermed lide en langsom og smertefuld død.

Ingen beskyttelse om læ eller ly

I henhold til Dyrevelfærdsloven skal hestene have mulighed for ly, læ og et tørt leje i vintermånederne. Dette vil de ikke være sikret i Nationalparkerne, og det kan være svært for dyrene at holde huld og varme.

Intet tilsyn

Ved normalt hestehold, skal der være dagligt opsyn med hestene for at sikre vand og foder samt opdagelse af sygdomme og tilskadekomst. I Nationalparkerne skal der blot være jævnlige tilsyn, men hvad er det?

1 gang om ugen eller 1 gang om måneden?

Hestene kan være kommet til skade, måske gå rundt med et brækket ben, have øjenskader, problemer med foling og lign., og der er ingen hjælp at hente. En nationalpark vil ofte være over et større areal og derfor er det sværere at få øje på dyrene. De kan lide i dagevis, uden at nogen ser det. Det vil heller ikke være acceptabelt at lade dyret gå i en periode uden smertebehandling for at se, om dyret kommer sig.

Det fremsatte lovforslag om mindre tilsyn med de udsatte dyr, vil ifølge forslaget gøre det mindre omkostningstungt at holde øje med dyrene. Det er helt uacceptabelt at nedprioritere dyrene på denne måde.

Vores dyreværnslov vil blive undergravet, og dyrene vil uden tvivl komme til at lide**.** Ansvaret for dyrene vil blive udflydende, idet ejerne/passerne ofte ikke kender de enkelte dyr og måske tror, at andre tager sig af tilsynet.

Anmeldelser

Vi har, som det er nu, fået mange anmeldelser på dyrehold ude i naturplejeprojekter, hvor der er fundet døde dyr og afmagrede dyr, hvor en stor del af dem var halte, hvor der var føl der dårligt kunne gå og dyr der ikke havde mulighed for at få et tørt leje i vinterperioden.

Til dato har vi kunnet anmelde ejerne for manglende pasning, foder og tilsyn. Det skal naturligvis også gælde i Nationalparkerne.

Hvis Staten får loven gennemført i den nuværende udformning og hermed tillader at dyr sulter og ikke får den nødvendige pleje og nødvendigt opsyn, hvordan skal vi så fortælle private mennesker, at deres dyr skal behandles i henhold til Dyrevelfærdsloven?

Foreningen nyt Hesteliv · Søndersøvej 144 · 5462 Morud
Telefon 48795865 26355865 (mobil) · info@nyt-hesteliv.dk · www.nyt-hesteliv.dk
Konto 9370 2480087529 · CVR 30343344

Udover heste vil loven også give væsentlige forringede forhold for andre udsatte husdyr, så som kvæg og får samt dyr, som ikke har tilpasset og udviklet sig i den danske natur. Der vil hurtigt komme mangelsygdomme, idet dyrene ikke er tilpasset de arealer, som de er udsat i. Hove og klove kan ikke tåle permanente vådområder, og i disse områder sker der udvaskning af mineraler hvilket kan medføre mangelsygdomme hos dyrene ifølge udtalelser fra dyrlæger.

Med venlig hilsen

Janne Junker
Formand

Foreningen nyt Hesteliv · Søndersøvej 144 · 5462 Morud
Telefon 48795865 26355865 (mobil) · info@nyt-hesteliv.dk · www.nyt-hesteliv.dk
Konto 9370 2480087529 · CVR 30343344

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Jørgen Bomberg | Dansk Bilforhandler Union (jb@dbfu.dk)
Titel: Dansk Bilforhandler Union - Høringssvar vedr. journalnummer 2020-5425
E-mailtitel: Høringssvar vedr. journalnummer 2020-5425
Sendt: 08-02-2021 12:18:30

Dansk Bilforhandler Union har ingen kommentarer til den aktuelle høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Med venlig hilsen
Jørgen Bomberg
Direktør
Dansk Bilforhandler Union

Fulbyvej 15
4180 Sorø
Tlf. +45 77 77 40 00
Mobil + 45 22 15 12 33
Mail: jb@dbfu.dk
www.dbfu.dk

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Dennis Lange (dbl@fdm.dk)
Titel: FDM - SV: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
E-mailtitel: SV: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.
Sendt: 08-02-2021 12:41:17

Til rette vedkommende

FDM takker for det fremsendte høringsmateriale.
FDM har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Dennis Lange
Chefkonsulent

#meddigpåvejen

T: +45 45 27 07 13
M:+45 51 14 69 92
dbl@fdm.dk · fdm.dk
Firskovvej 32
2800 Kgs. Lyngby

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:13
Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; Advoksamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; ae@ae.dk; info@anima.dk; autig@autig.dk; info@autobranchendanmark.dk; per.mikkelsen@vbggroup.com; brs@brs.dk; bil@di.dk; info@bilsynsbranchen.dk; kontakt@biologiforbundet.dk; info@baujordtilbord.dk; info@byoghavn.dk; Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug <info@baeredygtigtlandbrug.dk>; mel@collectiveimpact.dk; cowi@cowi.dk; Danmarks Biavlerforening <dansk@biavl.dk>; Danmarks civile Hundeførerforening (DcH) <sekretariatet@dch-danmark.dk>; dcu@cyklingdanmark.dk; info@dgi.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; kulturarvsforening@gmail.com; dmu@dmusport.dk; Danmarks Naturfredningsforening <dn@dn.dk>; da@da.dk; info@dbfu.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@dcu.dk; de@danskenergi.dk; Dansk Fåreavl <faareavl@sheep.dk>; Emballageindustrien <hoering@di.dk>; transport@di.dk; post@dkk.dk; info@kystognaturturisme.dk; dku@dku.dk; formand@dls-jagt.dk; info@dlbr.dk; cgr@danskerhverv.dk; dof@do-f.dk; dof@dof.dk; dpf@pattedyrforening.dk; Dansk Rideforbund <info@rideforbund.dk>; selskabformiljoret@horten.dk; info@skovforeningen.dk; Dansk Transport og Logistik (DTL) <dtl@dtl.eu>; Dansk Træforening <dktimber@dktimber.dk>; Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; info@dag.dk; rsj@danskedestinationer.dk; info@christmastree.dk; chris@dkl.nu; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danske-seniorer.dk; danva@danva.dk; Datatilsynet <dt@datatilsynet.dk>; dbi@bilimp.dk; biodiversitet@dgsb.dk; dommerforeningen@gmail.com; Den Danske Dyrlægeforening (DDD) <ddd@ddd.dk>; ddl@ddl.org; kontakt@ddnf.dk; MFVM - Postkasse, Det dyreetiske råd <Detdyreetiskeraad@mfvm.dk>; boh@dn.dk; fvst@fvst.dk; Det Økologiske Råd og Selskab <info@ecocouncil.dk>; post@domstolsstyrelsen.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; journalen@dr.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; DOSO-DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation <doso@doso.dk>; entomologiskforening@gmail.com; Faglig Fælles Forbund 3F <3f@3f.dk>; contact@falck.com; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST) <FORBRUGEROMBUDSMANDEN@forbrugerombudsmanden.dk>; Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; FDM <fdm@fdm.dk>; redaktion@fadb.dk; Midtjyllandvest@fredningsnaev <midtjyllandvest@fredningsnaevn.dk>; t.kock@hotmail.com; formand@ffk.nu; mail@envina.dk; fri@frinet.dk; info@herregaardsjaegeren.dk; tkvt@typegodkendelse.dk; fp@forsikringogpension.dk; fdl@fdl-vm.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; havarikommission@vd.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; Hestens Værn <post@hestens-vaern.dk>; Håndværksrådet <engberg@hvr.dk>; info@humanrights.dk; International Transport Danmark <itd@itd.dk>; post@ja.dk; per16ender@hotmail.com; mail@kammeradvokaten.dk; ohn002@politi.dk; info@landboungdom.dk; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; Landbrug & Førevarer <hoering@lf.dk>; mail@landdistrikterne.dk; ptu@ptu.dk; krim@krim.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; info@praktiskoekologi.dk; arkitektsteenkjaer@hotmail.com; Nationalpark Kongernes Nordsjælland <knsj@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerge <mols@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land <npskjold@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; nogu@nogu.dk; NOAHs Sekretariat (noah) <noah@noah.dk>; noahtrafik@noah.dk; kontakt@nordeafonden.dk; Morten.Teilmann-Jorgensen@natmus.dk; info@orbicon.dk; info@dkmuseer.dk; info@planbi.dk; mail@politiforbundet.dk; info@ramboll.dk; RAD FP Sikker <rigsadvokaten@ankl.dk>; kol-Direktionssekretariatet@politi.dk; info@baeredygtigtrafik.dk; info@sikkertrafik.dk; SEGES <info@seges.dk>; kontakt@spejderne.dk; info@skovdyrkerne.dk; ks@smaaskov.dk; NA@civil.aau.dk; tur@tur.dk; kontakt@ulykkespatient.dk; info@verdensskove.org; wwf@wwf.dk; admin@vkka.dk; Lasse Zöga Diederichsen <lazdi@mfvm.dk>; info@veluxfoundations.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; info@okologi.dk; post@oestrelandsret.dk; post@vestrelandsret.dk; post@avjf.dk; a@aarch.dk; dtu@adm.dtu.dk; DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug <dca@au.dk>; dce@au.dk; info@kadk.dk; ku@ku.dk; ruc@ruc.dk; sl@sl.ku.dk; sbi@sbi.aau.dk; sdu@sdu.dk; aau@aau.dk; au@au.dk; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; ktc@ktc.dk; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; albertslund@albertslund.dk; kommunen@alleroed.dk; assens@assens.dk; borger@balk.dk; kommunen@billund.dk; post@brk.dk; brondby@brondby.dk;

raadhus@99454545.dk; dragoer@dragoer.dk; kommune@egekom.dk; raadhuset@esbjergkommune.dk; raadhuset@fanoe.dk; favrskov@favrskov.dk; kommunen@faxekommune.dk; fredensborg@fredensborg.dk; kommunen@fredericia.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; post@frederikshavn.dk; epost@frederikssund.dk; furesoe@furesoe.dk; fmk@fmk.dk; gentofte@gentofte.dk; kommunen@gladsaxe.dk; glostrup.kommune@glostrup.dk; raadhus@greve.dk; borgerservice@gribskov.dk; kommunen@guldborgsund.dk; post@haderslev.dk; mail@halsnaes.dk; mail@hedensted.dk; mail@helsingor.dk; herlev@herlev.dk; kommunen@herning.dk; hillerod@hillerod.dk; hjoerring@hjoerring.dk; post@holb.dk; kommunen@holstebro.dk; horsens.kommune@horsens.dk; hvidovre@hvidovre.dk; kommune@htk.dk; kommunen@horsholm.dk; post@ikast-brande.dk; ishojkommune@ishoj.dk; raadhus@jammerbugt.dk; kalundborg@kalundborg.dk; kommune@kerteminde.dk; kommunen@kolding.dk; borgerservice@kk.dk; raadhus@koege.dk; post@langelandkommune.dk; post@lejre.dk; lemvig.kommune@lemvig.dk; lolland@lolland.dk; lyngby@ltk.dk; kommunen@laesoe.dk; raadhus@mariagerfjord.dk; middelfart@middelfart.dk; kommunen@morsoe.dk; norddjurs@norddjurs.dk; post@nordfynskommune.dk; kommune@nyborg.dk; naestved@naestved.dk; odder.kommune@odder.dk; odense@odense.dk; kommune@odsherred.dk; randers.kommune@randers.dk; raadhus@rebild.dk; post@rksk.dk; ringsted@ringsted.dk; kommunen@roskilde.dk; rudersdal@rudersdal.dk; rk@rk.dk; kommune@samsoe.dk; kommunen@silkeborg.dk; skanderborg.kommune@skanderborg.dk; sk@skivekommune.dk; slagelse@slagelse.dk; kommune@solrod.dk; soroekom@soroe.dk; stevns@stevns.dk; struer@struer.dk; svendborg@svendborg.dk; syddjurs@syddjurs.dk; post@sonderborg.dk; thistedkommune@thisted.dk; toender@toender.dk; kommunen@taarnby.dk; kommune@vallensbaek.dk; vardekommune@varde.dk; post@vejen.dk; post@vejle.dk; post@vesthimmerland.dk; viborg@viborg.dk; post@vordingborg.dk; post@aeroekommune.dk; post@aabenraa.dk; aalborg@aalborg.dk; post@aarhus.dk; bornholm@domstol.dk; esbjerg@domstol.dk; helsingor@domstol.dk; hillerod@domstol.dk; hjorring@domstol.dk; holbaek@domstol.dk; holstebro@domstol.dk; horsens@domstol.dk; kolding@domstol.dk; nykobing@domstol.dk; naestved@domstol.dk; randers@domstol.dk; svendborg@domstol.dk; sonderborg@domstol.dk; viborg@domstol.dk; frederiksberg@domstol.dk; kobenhavn@domstol.dk; lyngby@domstol.dk; aarhus@domstol.dk; odense@domstol.dk; aalborg@domstol.dk; roskilde@domstol.dk; glostrup@domstol.dk; herning@domstol.dk
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

DYREVÆRNS-ORGANISATIONERNES SAMARBEJDS-ORGANISATION

DOSO
RØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 24776497
E-mail. doso@doso.dk

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Att. Jacob Christian Bertram

Høsterkøb den 8. februar 2021

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

DOSO er tilhænger af en dansk natur med stor biodiversitet og har forståelse for de positive muligheder, som lovforslaget giver, for at dette kan opnås. Men samtidig er vi yderst betænkelige ved lovforslagets muligheder for dispensationer. Dispensationer fra en gældende lov, der omhandler dyrs velfærd, er problematisk, og DOSO ser med stor skepsis på dette forhold.

I de foreslåede nationalparker får de udsatte store planteædende pattedyr mulighed for at udfolde deres normale adfærd, men samtidig udsættes dyrene for en risiko for at opleve perioder med sult, tørst, utilstrækkeligt læ eller tørt underlag, eller forsinket indgriben ved sygdom og tilskadekomst.

Når dyr udsættes i et område, der er omgivet af hegn eller andre begrænsninger for dyrenes færden, så følger der også et ansvar for at sikre tilstrækkelig overvågning og resolut indgriben, hvis dyrene kommer i vanskeligheder. Derfor må der i forvejen udarbejdes en detaljeret beredskabsplan med klare regler for tilsyn og hurtig indgriben, så projektet ikke kommer ud af kontrol. Især må der beskrives præcise retningslinjer for hvilken fysisk tilstand og adfærd dyrene skal have, for at der gribes ind. Der bør også formuleres konkrete kriterier for, hvornår dyr bør aflives. I den forbindelse minder DOSO om de meget uheldige rewilding-projekter, som både herhjemme og i Holland har udsat mange dyr for store lidelser med afsluttende aflivning.

Herhjemme har der gennem årene været en del dyreværnssager om dyr, som går ude hele året, og som på grund af manglende tilsyn, læskur og tørt leje har været udsat for lidelser. I den forbindelse har Det Veterinære Sundhedsråd udtalt sig meget præcist:

DOSO
RØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 24776497
E-mail. doso@doso.dk

Det Veterinære Sundhedsråd: Supplerende udtalelse vedr. udendørs hold af dyr samt fodring af disse (2018)https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/2018/supplerende-udtalelse-vedr-udendoers-hold-af-dyr-samt-fodring-af-disse/

Det Veterinære Sundhedsråd: Tilsynsfrekvens for udendørs hold af dyr (2018) https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/2018/tilsynsfrekvens-for-udendoers-hold-af-dyr/

Specifikke kommentarer til lovdispensationerne
DOSO har valgt kun at kommentere de lovændringer, der henfører til dyrevelfærdsloven og lov om mark- og vejfred.

DOSO noterer, at formålet med lovændringen er at muliggøre dispensation fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2., hvor det er Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, der kan dispensere. Dette kan ske, hvis der tages hensyn til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, og samtidig kan der fastsætte vilkår for tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.

Dispensation i forbindelse med dyrevelfærdslovens § 3
DOSO lægger vægt på, at dyrevelfærdsloven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener, som behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

For DOSO er det vigtigt, at enhver der holder og har ansvar for dyr, sørger for, at de behandles omsorgsfuldt under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer for den aktuelle art/race.

DOSO er som nævnt meget skeptisk over for de foreslåede dispensationer, men i bemærkningerne til loven anføres, at følgende skal iagttages ved meddelelse af en sådan dispensation:

- Dyrearter og racer skal være egnede til at gå ude hele året.
- Dyrene skal være ved godt huld, når de udsættes, og der skal gribes ind, hvis dyrene kommer i for dårligt huld.
- Hvis dyrene ikke har adgang til læskur eller en bygning, hvor de kan søge ly, skal arealet give dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vind og vejr samt tørt leje.
- Arealerne skal give dyrene tilstrækkelig mulighed for at finde føde.
- Dyrene skal tilses jævnligt for at sikre, at bestanden klarer sig, at der er en effektiv sygdomsovervågning, og at syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr opdages tidsnok til at de behandles eller aflives uden unødigt ophold.

DOSO
RØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 24776497
E-mail. doso@doso.dk

- Tilsynsfrekvensen kan variere da hyppigere tilsyn kan være nødvendigt i perioder fx med hårdt vintervejr eller når dyr har fået afkom.
- Tilsyn skal foretages af opsynspersonale, som kender til den konkrete dyreart samt dyrevelfærd og sundhed, og tilsynet kan suppleres med, men ikke erstattes af, teknologiske hjælpemidler som fx droner.
- Bestandens størrelse skal reguleres ved fx flytning eller aflivning, hvis der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fx pga. mangel på føde eller ly og læ.

Dispensationen i forbindelse med dyrevelfærdslovens §9 stk. 1 og 2
I de nuværende regler er der intet til hinder for, at der kan udsættes dyr i naturnationalparkerne til ophold året rundt, når blot der føres tilsyn med dem, og der om nødvendigt gribes ind. DOSO minder om, at denne form for hold af dyr har vist sig at kunne resultere i alvorlige dyreværnsproblemer, som god overvågning og rettidig indgriben kunne have forhindret. De uheldige omstændigheder kan være forårsaget af, at man her ikke opererer med "dagligt tilsyn", men i stedet giver tilladelse til den alt for upræcise term "jævnligt tilsyn".

Man har i forslaget begrundet det reducerede tilsyn af hensyn til økonomien, men hensyn til udgifter til tilsyn kan efter DOSO's opfattelse ikke opveje hensyn til beskyttelse af dyrevelfærd i disse projekter.

Når man sammenholder de betingelser, som lovens bemærkninger stiller for opretholdelsen af dyrevelfærden, hvis dispensationer skal gives, og det forhold, at der i den nuværende lov er mulighed for, at dyr på græs kan fritages for dagligt tilsyn, så **kan DOSO ikke se behovet for at undtage naturnationalparkerne fra kravene i dyrevelfærdslovens §3 og §9, stk. 1 og 2, særligt set i lyset af den risiko, som dette indebærer for dyrenes velfærd. Derfor kan DOSO ikke støtte forslaget om dispensationer fra dyrevelfærdsloven.**

Vedr. Lovbekendtgørelse nr. 2154. 16. december 2020 om mark- og vejfred
DOSO kan tiltræde den foreslåede ændring, hvorved det bliver muligt at indhegne naturnationalparkernes område, af hensyn til udvikling af naturen og hensyn til de dyr, der indsættes for at foretage afgræsning af arealerne.

Med venlig hilsen
DOSO

Peter Mollerup
Formand

DYREVÆRNS-ORGANISATIONERNES SAMARBEJDS-ORGANISATION

DOSO
RØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 24776497
E-mail. doso@doso.dk

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Sendt d. 8. februar 2021 til: mim@mim.dk med CC:jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

På vegne af "Hestefolket i Bidstrup Skovene", ønsker Bidstrup Ridelaug hermed at tilkendegive vores overvejende **modstand** mod "Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og færdselsloven".

Bidstrup Ridelaug, der per 1. februar 2021 repræsenterer 895 ryttere og hestevognskørere fra både omkringliggende gårde, nærområde samt hele det sjællandske opland, der benytter Bidstrup skovene til alt fra daglige rideture og udflugter, til events og konkurrencer. Naturridning er desuden en friluftsaktivitet i stigning. Medlemmerne af Hestefolket i Bidstrup er **glade for naturen, og vil gerne medvirke til aktivt at udvikle og styrke biodiversiteten i Bidstrup**.

Lauget mener, det er væsentligt for befolkningens forståelse for og kærlighed til naturen, at vi kommer ud i naturen på mange forskellige måder. Derfor mener vi, at naturnationalparkerne skal etableres således, at de er forenelige med øvrige samfundsinteresser – herunder friluftslivet!

Lovgivningsmæssigt diskrimineres hestetrafikanter i Naturbeskyttelsesloven. Vi kan som den eneste brugergruppe som udgangspunkt **ikke** færdes i private skove, og vi kan med skiltning hindres adgang på markveje og stier. Af samme grund søger vi ofte mod de statsejede arealer, da vi lovmæssigt har ret til at være der.

Denne imødekommenhed er lovudkastet for naturnationalparkerne ved at fjerne, da et af hovedelementerne i lovudkastet er, at der skal etableres hegn om hele naturnationalparken og udsættes store planteædere. Denne tilgang til at løfte biodiversiteten vil få katastrofale konsekvenser for det samlede friluftsliv – ikke kun for rytterne. På Sjælland er kun ca. 5% af skovarealet statsskov, hvorfor fritidsudøvere samles i de få statsskove, herunder Bidstrup skovene, der tegner sig for en stor del af arealet.

I Bidstrup Ridelaug, har det vagt særlig bekymring at:

- "At området helt eller delvist kan indhegnes …" jf. § 61a stk. 4 "Ændringer til naturbeskyttelsesloven", da det er et skønsspørgsmål hvornår offentlighedens adgang hindres unødigt. Da vi som hestefolk, er blandt de første, der bliver udelukket, ønsker vi ikke denne mulighed tilstede. Indhegninger med "vilde heste" vil være en direkte

hindring for ryttere og for hestevognskørsel, hvilket er én af konklusionerne (se side 23) i Københavns Universitets notat til Naturstyrelsen "Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr.

Såfremt der vil være hingste i hegningerne vil det som rytter være direkte farligt, da de styres af deres instinkter og hoppernes brunst. Af samme årsag har denne type indhegninger derfor altid medført enten omlægninger af stier eller direkte adgangsforbud for ridende både i Danmark og i det øvrige EU. Derfor ønsker vi som ridelaug, at der kun kommer mindre indhegninger, som vi har mulighed for at ride udenom. Det er kun en meget lille del af ryttere, der har tilstrækkelig erfaring/tilvænnede heste til at ride blandt store planteædere, mens børn, rideskolernes elever, seniorer og handicappede formentlig altid vil fravælge at ride i indhegningerne. Hvis det fremadrettet er tanken, at hele naturnationalparker skal indhegnes, og hvis det helhjertet menes at brugerne af områderne skal have en reel tilgængelighed, så skal vi have store indhegninger med hjortevildt, som vi allerede kender det fra Jægersborg Dyrehave

- At Miljøministeren kan overveje at dispensere Staten

fra Dyrevelfærdslovens §§ 3 og 9, der er to centrale paragraffer, for hele vor kulturs holdning til dyr, i menneskers varetægt. I lovudkastet jf. § 20a stk. 1 og 2 er der beskrevet en ændring i dyrevelfærdsloven hvor bestemte dyrehold undtages.
Det er ridelaugets opfattelse, at dyr, der går i indhegninger, som mennesker har bestemt afgrænsningen af, **ikke** er vilde. Det er en "menneskebeslutning" at lukke et vist antal af en vis art dyr ud, hvorfor disse dyr er i menneskers varetægt som vi har ansvaret for. At en myndighed kan og vil hæve sig over, hvorledes private i Danmark er underlagt at behandle dyr, ved at undtage disse dyrehold undrer. Ligeså undrer det, at man i et velfærdssamfund som Danmarks sætter økonomiske betragtninger over dyrs velfærd i en naturnationalpark, når man vel at mærke i et samfund som vores har midlerne til at drage den lovmæssige og nødvendig omsorg og tilsyn for disse dyr. Dispenseres Staten for disse §§ (3 og 9) kan der være stor fare for et voldsomt skred i den øvrige befolknings holdning til moral og etik i forhold til, hvorledes vi drager omsorg for vores dyr

- At der åbnes op for ændringer til færdselsloven, hvor muligheden for

at hegninger nu går på tværs af mindre befærdede veje. Det vil forhindre færdsel til, eller med hest, på disse veje. Vi må påpege
at disse tiltag, som afledt effekt, vil
skubbe den nuværende færdsel med hest, ud på de større færdselsårer sammen med de fleste andre brugergrupper, der ikke er trygge ved at gå ind i hegningerne, med stor risiko for ulykker til følge når mange brugere og brugergrupper skal færdes på få veje

- At der i lovforslaget planlægges med ikke-evidensbaserede hegninger jf. "Biodiversitetseffekter af rewilding".

Som noget helt principielt ønsker Bidstrup Ridelaug at anfægte, at den endegyldige løsning på at øge biodiversiteten i naturnationalparkerne bæres af en metode – for hvilken man vil hegne hele det afgrænsede område ind. Vi anerkender, at store planteædere på udvalgte lokaliteter kan udføre en vigtig naturpleje og forøge biodiversiteten, men at basere hele fundamentet for naturnationalparker med én stor indhegning er et nationalt eksperiment på bekostning af friluftslivet og dyrevelfærden

- At lovforslaget ikke omfatter hensyntagen til borgernes sikkerhed. Jf. § 61a stk. 4 må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, men hvorvidt der skal tages hensyn til borgernes sikkerhed ved indretningen af naturnationalparkerne, fremgår ikke. Ridelauget kan være bekymret for udsatte dyr i perioder med et underskud af føde opsøger mennesker i hegningerne, dyr føler sig truet af rovdyr som hunde, eller børn med flagrende arme, eller at dyr i brunst forsøger at angribe eller indfange artsfæller, uagtet at disse har mennesker på ryggen, hvorved der kan opstå farlige situationer. Derfor ser lauget det nødvendigt at naturnationalparkerne indrettes på en sådan måde, hvor fx picnicområder er udenfor eventuelle hegninger, det samme gælder legeområder for børn og at hegninger tager hensyn til heste- og hundeejere kan færdes udenom hegningerne på en sikker og forsvarlig måde.

Adgangsforhold og folkesundhed

I løbet af året med Corona, er tilstrømningen af besøgende til Bidstrup Skovene steget markant. Parkeringspladserne er overfyldte, og der parkeres langs indfaldsvejene til skoven. Skovgæsterne er alle slags gæster - folk på tur i skoven, ofte med hunde og børn, klapvogne og madpakker, folk på cykeltur, mange mountainbikere, løbere, vandrere og ryttere m.m. Det er glædeligt i en tid, hvor der ikke kan motioneres i centre, idrætshaller og andet og et stort plus for den almene folkesundhed. Det er gået op for rigtig mange mennesker, hvor værdifuldt et udendørsliv i skoven er, og mange børn får viden om skoven. Hvilket vi som naturfolk og friluftsfolk mener er et kæmpe aktiv.

Gennem vores foreningsarbejde er vi i kontakt med mange borgere, og rigtig mange har udtrykt deres bekymring for fritgående køer og heste (ikke at forglemme bisoner og elge) som de er bange for at færdes blandt. Det er vores erfaring at meget få gæster besøger de hegninger, der allerede eksisterer i Bidstrup. Hvem tør tage sine børn, hunde og ældre ind i indhegninger med store dyr? En frygt der absolut *ikke* er ubegrundet! Det er letkøbt at sige, at man bare skal lære at omgås dem og tage det roligt, når de løber imod en. Som rytter er det direkte farligt, hvis der går hingste i indhegningen. De styres af deres brunst, og køer af beskyttelsesinstinkter overfor kalvene.

Konsekvensen er, at der er rigtig mange brugere, der holder sig væk af frygt. Hegninger med store græssere er en direkte trussel mod sundheden, i et område som vores hvor andelen af offentlig skov er landets mindste pr. indbygger.

Synergi mellem benyttelse og beskyttelse

Vi ser imidlertid meget positivt på en løsning på, hvorledes biodiversiteten kan øges i naturnationalparkerne, og vi samtidig sikkert og trygt kan få en rekreativ udnyttelse af området, og vi vil derfor gerne **henstille til følgende**, når lovudkastet til de kommende naturnationalparker skal behandles:

- At der etableres flere små indhegninger, og **ikke** én stor indhegning. Herved får friluftslivet mulighed for at fravælge at færdes i indhegninger
- At der kun hegnes i de områder hvor det er bydende nødvendigt
- At der laves reel borgerinddragelse således de lokale er medbestemmende overfor placering af hegn og etablering af låger for det segment af brugere der vil færdes i indhegningerne
- At der kun benyttes hjortevildt, hvis hele eller meget store dele af området skal hegnes (hestefolkets reelle adgang hindres ved udsætning af heste, kvæg, bison og elg, ligesom mange andre brugergrupper hindres af disse arter)
- At der bevares reel adgang til vores fælles skovarealer, som minimum på stier og veje, hvorfor færdselsloven ikke skal ændres så vejene kan hegnes

Da ingen af de ovenstående punkter kan sikres med det nærværende lovforslag til Naturnationalparker ønsker Bidstrup Ridelaug **lovforslaget tilrettet** på en række væsentlige punkter før vedtagelse, indtil da er ridelauget desværre nødt til at modsætte sig lovforslaget på trods af at vi både ønsker mere natur og mere biodiversitet i Danmark.

Derudover ønsker ridelauget følgende:

- Lovforslagets § 61.d stk. 7 vedr. Forpligtelse til inddragelse af den berørte offentlighed, myndigheder og lodsejere ønskes uddybet således at Miljøministeriet forpligtes til reel brugerinddragelse, idet dialog om fremtidig adgang til skovene er essentiel for lauget, så der sikres ideelle betingelser for både natur og friluftsliv, samtidig med betingelserne for de forskellige brugergrupper indtænkes, således det gode forhold mellem brugergrupper bevares. Ridelauget foreslår derfor pkt. 7 udvidet til følgende: "Inddragelse af den berørte offentlighed, herunder registrerede foreninger, klubber og laug i relation til området, de berørte myndigheder, herunder institutioner, offentlige tjenester og øvrige myndigheder samt berørte lodsejere, herunder lodsejere med tilstødende grund, tilstødende grundejerforeninger og bylaug

- Min. to måneders høringsfrist på planerne for de enkelte naturnationalparker
- At der lovgives omkring skiltningen ved indgangene, der tekstmæssigt skal være præcis omkring den reelle risiko, herunder med præcisering af, hvem der bærer ansvaret, hvis der sker et uheld når man færdes i en indhegning som privatperson, erhverv, medlem af en organisation eller ansat/bruger i relation til en offentlig institution
- At de dyrlægerapporter, der udarbejdes på de evt. store planteædere i naturnationalparkerne, bliver offentligt tilgængelige, således der hele tiden er opmærksomhed på dyrevelfærden
- At et evt. eksperiment med rewilding i de kommende Naturnationalparker overvåges nøje, og evalueres grundigt i forhold til målsætningen
- At forvaltningsplanerne er tidsbegrænsede og som minimum revideres hvert 5. år, og at der fastsættes en fast plan for, hvorledes de skal evalueres
- At anmeldelser af ulykker og nærved-ulykker med dyrene i hegningerne skal registreres samt at disse data skal medtages i vurderingen af forvaltningsplanerne.

Afslutningsvis ønsker Bidstrup Ridelaug at stille sig til rådighed i forhold til inddragelse og sparring med Miljøministeriet og Naturstyrelsen ifm. udarbejdelse af lovforslaget, ligesom Ridelauget vil se positivt på at stille sig til rådighed for fremtidig inddragelse ift. brug af Bidstrup skovene og/eller eventuel oprettelse af Naturnationalpark i Bidstrup skovene.

Med venlig hilsen
Ane Kirstine Ilsøe
Ane Sille Avlund Kjelsen
Charlotte Lemming
Elisabeth Sthur
Gisla Soltau Faber
Inger Elisabeth Pitter Berthelsen
Majbritt Westh
Mette Aarup

Bidstrup Ridelaug
https://www.facebook.com/groups/1347778988745601

DANSK POLARHUNDE KLUB

SPECIALKLUB UNDER DANSK KENNEL KLUB / FCI - medlem af FISTC

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Miljøministeriet

Sendt til: mim@mim.dk
CC til jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Vedr. Høring om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Kære Miljøminister Lea Wermelin

Vi har erfaret, at der er stillet forslag om at ændre en række love for at sikre mulighed for oprettelse af Naturparker og urørt skov. På de kort, der er i omløb omkring forslag til skove, der ønskes inddraget, noterer vi os, at både Bidstrup skovene, Gribskov samt også Tisvilde Hegn mfl. i Nordsjælland er fremhævet. Alle disse skovdistrikter er præcis de skove, hvor slædehundekørere igennem mange, mange år, har haft personlige tilladelser fra Naturstyrelsen til at træne deres slædehunde.

Med de nye hegninger og udsættelse af store græssende dyr, betyder det de facto, at vi forhindres i at dyrke vores sport. Ligeledes forhindres vi i at kunne arrangere konkurrence i slædehundeløb, som er en vigtig del for denne sportsaktivitet, for vor forenings eksistens generelt og for de fleste af vore medlemmer i særdeleshed.

Tager vi udgangspunkt i Bidstrup skovene, er det den eneste skov på Midtsjælland, hvor vi kan træne slædehundekørsel. Stort set alle andre skovarealer, som ville kunne benyttes, tilhører private lodsejere, hvor hensynet til jagtinteresser vejer tungt og bidrager med så megen økonomi til skovens drift, at vi som en mindre landsdækkende forening reelt ingen mulighed har for at komme i betragtning.

Fjernes mulighederne for, at vi kan komme i Bidstrup Skovdistrikt og i de nordsjællandske skovdistrikter, så nedlægger man også en mangeårig tradition for slædehundesport på Sjælland, og den særdeles sunde interesse for et aktivt friluftsliv, som følger med. En tilsvarende inddragelse af statsskove lurer også for flere af de statsejede jyske skovområder, hvor vore medlemmer dyrker slædehundesporten. Fjernes mulighederne for denne sport på landsplan, vil der være en overvejende stor risiko for, at slædehunde helt forsvinder i en meget stor del af kongeriget. Det går ikke ret godt i tråd med de ihærdige indsatser, der er sat i værk for at sikre og bevare bl.a. Grønlandshunden i Grønland – et arbejde, som ildsjæle i vores forening på vore breddegrader også tager stor del i.

For stort set samtlige af vores medlemmer i Dansk Polarhunde Klub, er arbejdet med slædehundene og slædehundesporten en livsstil. Udelukker myndighederne muligheden for at have denne livsstil og dette aktive friluftsliv, fjerner man et vigtigt stykke danmarkshistorie.

Samtidig fjernes alle muligheder for, at vores medlemmer kan deltage i internationale konkurrencer, da det vil være umuligt at træne et konkurrencedygtigt hundespand op på dansk grund. Der er flere af vores medlemmer, der har vundet medaljer ved internationale konkurrencer.

Udtagning af ovennævnte skovområder til 'rewilding' betyder nedlæggelse af en hel sport i Danmark, og vi stilles betydeligt ringere end øvrige EU-borgere, der både kan træne og stille op i konkurrencer.

Gennem vores livsstil og sport samt dermed håndteringen af mange hunde, skal vi i dag opfylde rigtig mange krav i forhold til dyrevelfærd. Det er vi særdeles godt tilfredse med. Netop derfor undres vi i den grad over, at man øjensynligt er parate til at ændre lov om dyrevelfærd med det specifikke formål at lade dyr gå uden samme krav til opsyn og pleje, som stilles til både private dyrehold og erhvervsdyrehold.

Altså foreslås lovene ændret ene og alene med det formål at kunne opfylde ”rewilding”-fortaleres drømme og ideologier i forsøg på at udvide biodiversiteten gennem urørt skov og indhegnede naturparker. Det er ikke forsvarligt, at staten går på kompromis med dyrevelfærd i et så omfattende forsøgsprojekt, der savner dokumentation for både baggrund, nødvendighed og saglighed og samtidig sætter en reel stopper for folkesundheden gennem et aktivt og givende friluftsliv på tværs af adskillige brugergrupper i skovdistrikterne

Både foreninger for løbere, ryttere og mountain-bikere vil lide en krank skæbne, hvis planerne om rewilding, som de foreligger nu, bliver ført ud i praksis.

Rigtig mange danske skatteborgere vil blive forhindret at benytte de skove som de rent faktisk betaler til gennem skatten og dermed har lige rettigheder til. Det er en voldsom tilgang til problemstillingen om biodiversitet, at borgerne med et pennestrøg forhindres i at bevæge sig i de skove, vi igennem generationer har haft uhindret adgang til og har stor glæde af.

Hvis man skal lave sådanne forskningsprojekter, så er der virkelig gode muligheder for at gøre dette uden at fratage borgerne muligheden for at have et velfungerende friluftsliv i skovdistrikterne og uden at gå på kompromis med dyrevelfærd. Vi er vidende om, at der stilles forslag til udtagning af lavbunds landbrugsjord. Op mod 170.000 hektar er i spil her. Det vil give uanede muligheder for ”rewilding” i disse lavbunds områder. Man kan endda lave flere typer af natur og dermed endnu bedre vilkår for forskning i biodiversitet. Der kan rejses skov, etableres sump- og vådområder, enge mm. Samtidig vil man kunne lave aftaler med lokale landmænd om opsyn og pleje af de hegnede dyr.

Et sådant tiltag ville samtidig sikre fornuftig dyrevelfærd og disse naturområder ville desuden være oplagte besøgsmål for skoler, naturforeninger, turister, m.fl. Det ville udvide alles muligheder for at opleve natur, hvor de foreliggende forslag kun indskrænker borgernes muligheder og dermed folkesundheden generelt.

Og netop nu - sikkert også i fremtiden - har folkesundheden aldrig haft større betydning. Præcis derfor, bør samtlige forslag om naturparker og ”rewilding”, som inddrager de skove, vi som borgere allerede færdes i og er en stor del af, tages af bordet og i stedet bør fokus rettes mod de egnede områder, der opstår i forbindelse med udtagning af lavbunds landbrugsjord.

Med venlig hilsen
Dansk Polarhunde Klub

Claus Persson Henrik Søeborg

Fakta om Dansk Polarhunde Klub
Dansk Polarhunde Klub er en landsdækkende forening for slædehundeejere med fokus på de arktiske slædehunderacer og er specialklub under Dansk Kennel Klub. Der er knapt 500 medlemmer i Dansk Polarhunde Klub – medlemmer, der i gennem mange årtier har dyrket slædehundesport som en af hovedaktiviteterne.

Christian Hougaard-Jakobsen
Forstander
Tolstrupvej 29
4330 Hvalsø

MIDTSJÆLLANDS EFTERSKOLE

8. februar 2021

Høringssvar J.nr. 2020-5425

Midtsjællands Efterskole ønsker hermed at afgive høringssvar i forbindelse med "*Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven*".

Høringssvaret afgives på baggrund af en forventning om, at lovforslaget får store konsekvenser for Bidstrup Skovdistrikt, et af Sjællands største skovområder, som vi er placeret i.

§61a, stk. 4: "*I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.*"

Lovforslaget indebærer, at dele af de udpegede skove indhegnes, og at der i denne forbindelse udsættes store planteædere indenfor indhegningen.

Vi er bekymrede for to forhold i denne anledning.

For det første er vi bekymrede for, at der bliver tale om et område så stort, at det reelt vil være hele skoven, der bliver indhegnet. Dette vil, uanset hvordan man vender og drejer det, gøre offentlighedens adgang til området mere vanskelig.

For det andet er vi bekymrede for, at vildtets frie bevægelighed indenfor indhegningen enten vil forhindre eller vanskeliggøre offentlighedens adgang til området unødigt.

Sikkerhed for alle, herunder elever og medarbejdere

Vi anvender skoven i såvel undervisning som fritid. Brugen omfatter f.eks.

- hike, løb, rollespil
- idræts- og natursportsundervisning
- undervisning i friluftsliv
- cykling, herunder MTB
- undervisning i geografi og biologi

MIDTSJÆLLANDS EFTERSKOLE

- andre boglige fag, der kan finde sted i skoven
- gåture

Det kan således have uheldige konsekvenser for vores skole, såfremt vi ikke længere vil være i stand til at kunne bruge skoven i undervisningen, til særlige arrangementer og i fritiden. Det kunne blive tilfældet, hvis der udsættes f.eks. bison i et stort område af skoven.

Det ville betyde, at elevers muligheder for at færdes i skoven i fritiden kunne blive umuliggjort. Der kunne opstå farlige situationer, hvor elever, eller andre, uforvarende kunne komme til skade ved sammenstød med de store dyr.

Derfor vil vi opfordre til, at beslutningen om at indhegne skovområderne gentænkes, og at der enten slet ikke indhegnes, og dermed heller ikke sættes store planteædere ud, eller også at de indhegnede områder kommer til at udgøre mindre dele af skoven.

§61a, stk. 3, 1)
Vi noterer os med glæde, at lovforslaget sætter fokus på natur og biodiversitet. En opprioritering af disse begreber er vi enige i. Vl har også forståelse for, at dette fordrer en omlægning af jorder, som tidligere har været kultiveret på den ene eller anden måde.

Det er imidlertid vigtigt for os, som skole, at en sådan udvikling og opmærksomhed etableres på en måde, hvor elevernes dannelse til natur og biodiversitet rent faktisk kan lade sig gøre. De skal opleve naturen, i dette tilfælde skoven, som et godt, inspirerende og trygt sted at færdes.

Hvis skoven bliver et farligt sted at være i, kan man ikke lykkes med denne målsætning, for så kommer eleverne slet ikke derud.

Vi vil derfor opfordre til, at sådanne overvejelser tillægges stor vægt i det videre arbejde, og vi ser frem til en konstruktiv og tilpas lang høringsproces, når der sættes navne på de konkrete steder, som lovforslaget kommer til at gælde.

Med venlig hilsen

Christian Hougaard-Jakobsen
Forstander

SPEJDERNE

Journalnummer 2020-5425
København d. 9. februar

Høringssvar til lovforslag om "Etablering af naturnationalparker m.v."

Spejderne støtter intentionen i skabelsen af en mere vild og fri natur, under hensyn til, at mulighederne for børn og unges friluftsliv ikke må forringes i skabelsen af de nye naturområder.

For at sikre det i lovudkastet har vi følgende bemærkninger:

Forslag til ændring i §61 stk. 3.: "*1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.*" ændres til "*1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.*"

Forslag til tilføjelse i §61 stk. 3: Tilføjelse af et nyt punkt 3 under stk. 3: "*3) Området gøres tilgængeligt for offentligheden, og muligheder for at færdes i området og opleve naturen forringes ikke med etableringen.*"

Forslag til ændring i §61 stk. 4.: "*ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt*" ændres til "*ikke forhindres eller vanskeliggøres*".

Da lovforslaget får indvirkning på en stor andel af Naturstyrelsens arealer, er det vigtigt, at den offentlige adgang ikke ses som en modsætning til at sikre fri og vild natur, men som en forudsætning for at fremtidige generationer kan lære at begå sig i og passe på vores fælles natur.
De 15 naturnationalparker, med et anslået areal på mere end 25.000 hektarer[1], vil uundgåeligt påvirke naturområder, hvor en stor del af de offentlig tilgængelige friluftsfaciliteter allerede findes.
Det er derfor Spejdernes bekymring, at børn og unges friluftsliv forringes, hvis ikke biodiversiteten og friluftslivet er sidestillet i etableringen af de nye naturnationalparker.

Lovforslaget skal sikre, at udmøntningen af loven ikke begrænser befolkningens adgang og færden i naturnationalparkerne. Befolkningens adgang til områderne skal sikres gennem følgende tiltag og opmærksomheder:

[1] Baseret på tal fra "Bemærkninger til lovforslaget" s. 69, hvor den gennemsnitlige størrelse af en naturnationalpark anslås til ca. 1.700 ha

- Ved etableringen af hegn skal det sikres, at adgangen ikke forringes ved eksisterende indgange ved stier, p-pladser mm.

- Det sikres, at der kan opnås tilladelse til afholdelse af større foreningsorganiserede friluftsarrangementer, under hensyn til bl.a. yngleområder- og sæson.

- Da etableringen af naturnationalparker skal ske i områder, hvor det er foreneligt med bl.a. friluftslivet, skal børn og unge kunne færdes frit og naturligt i naturnationalparkerne uden følgeskab af voksne, og det skal være muligt at bevæge sig uden for veje og stier.

- På det lokale niveau opfordrer Spejderne til en bred og grundig inddragelse af lokale interessenter i arbejdet med udarbejdelse af retningslinjer, implementering og formidling i naturnationalparkerne samt løbende opfølgning på forvaltningsplanen, så ekspertise inden for både biodiversitet og friluftsliv former det fremtidige arbejde.

- På samme vis mener Spejderne, at der på nationalt niveau bør være en udførlig dialog omkring kriterierne for udpegning og placeringen af de 15 naturnationalparker. Der skal sikres en bred og hensigtsmæssig geografisk fordeling på landsplan, således at enkelte landsdele ikke oplever, at størstedelen af de offentlig tilgængelige skove i området indhegnes.

Spejderne stiller sig meget gerne til rådighed i den kommende proces om rammesætningen for de kommende naturnationalparker, og ser frem til at bidrage til skabelsen af både vildere natur og bedre adgang til gode friluftsoplevelser.

== AKT 5739528 == [Inst. for Husdyrvidenskab - Journalnummer 2020-5425] == Dokument 1 == [Høringssvar] ==

Til Miljøministeriet 09.02.2020

Vedr. Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

I udkastet foreslås ændring af Dyrevelfærdsloven, således at Ministeren kan undtage bestemte dyrehold, herunder dyr der udsættes i en naturnationalpark og dyrenes afkom, fra §3 og §9, stk. 1 og 2. Det foreslås endvidere, at ministeren kan fastsætte vilkårene for en dispensation.

> **§ 3.** Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

> **§ 9.** Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst én gang om dagen.
> *Stk. 2.* Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt.

Undtagelse fra ovennævnte paragraffer kan imidlertid få alvorlige konsekvenser for dyrevelfærden. Målet om forbedret biodiversitet berettiger ikke til at dispensere fra de grundlæggende krav i dyrevelfærdsloven, ligesom målet heller ikke helliger midlet ved hold af dyr til andre formål.

Når dyr holdes bag hegn, fratages de muligheden for at bevæge sig til andre områder, f.eks. ved fødeknaphed. I naturen vil vilde dyr typisk tabe sig i vintermånederne, men fødeknaphed vil få dem til at søge væk fra området og næppe i første omgang få dem til at ændre fødevalg. Under naturplejeforhold kan det have negative velfærdsmæssige konsekvenser i form af sult, hvis dyrene 'tvinges' til at æde særlige dele af vegetationen. Sådanne udfordringer bør løses med udvikling af systemer, der kombinerer forskellige typer af afgræssere med hvert deres fødevalg eller evt. maskinel pleje.

Også i danske naturnationalparker er det vores ansvar at sikre de indhegnede dyrs fysiologiske og sundhedsmæssige behov, hvorfor det vil være problematisk og uetisk at undtage fra Dyrevelfærdslovens §3.

I indhegnede områder er der ikke et fungerende økosystem med store rovdyr, der kan nedlægge svage, tilskadekomne og syge dyr. Derfor påhviler der os også et ansvar for jævnligt tilsyn med dyrene, og rettidig indgriben i tilfælde af f.eks. sygdom, for derved at undgå unødig lidelse. Vi finder det derfor også problematisk og uetisk at undtage fra Dyrevelfærdslovens §9, stk 1 og 2. Hensynet til biodiversitet i form af ådselsædere og lignende kan tilgodeses ved at efterlade aflivede dyr.

Internationalt findes der eksempler på afgræssere, som holdes halvvilde i indhegnede områder. Dette gælder f.eks. Przewalskiheste i det sydlige Ukraine. Hestene lever i et stort, indhegnet område (30 km^2) men tilskudsfodres alligevel med hø om vinteren, ligesom der sørges for vand i hårde vintre, hvor vandløb

og søer fryser til. Argumentationen er, at når dyr holdes bag hegn, fratages de deres frie valg af opholdssted, hvorfor det påhviler de ansvarlige for reservatet at sikre deres velfærd.

Der findes imidlertid også eksempler på, hvordan udsætning af afgræssere i indhegnede arealer kan få meget alvorlige dyrevelfærdsmæssige konsekvenser, hvis dyrene ikke beskyttes. Et eksempel herpå er den hollandske naturpark Oostvaardersplassen, hvor der for år tilbage blev udsat heste, kvæg og hjorte, med meget store problemer med sult, sygdom og dødelighed til følge. Som en konsekvens heraf blev projektet – efter betydelig kritik fra offentligheden – lukket i 2018. I sit essay 'The Oostvaardersplassen Fiasco' fra 2019 diskuterer Bert Theunissen fra Utrecht Universitet, hvordan muligheder for at øge biodiversiteten kan ødelægges, når der ikke tages tilstrækkeligt hensyn til dyrevelfærden. Ud fra en lignende argumentation vil der også i Danmark være risiko for, at undtagelse af naturnationalparker fra Dyrevelfærdslovens paragraffer om beskyttelse af dyr, kan føre til stor offentlig modstand mod projekter, der ønsker at fremme biodiversitet.

For at sikre velfærden for de indhegnede, store afgræssere bør der derfor ikke undtages fra de nævnte paragraffer.

Med venlig hilsen

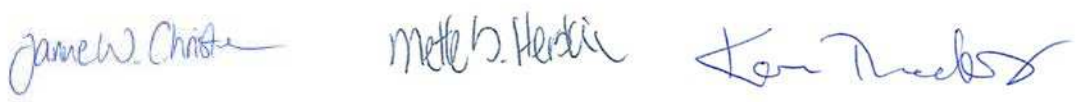

Janne Winther Christensen, biolog, ph.d.

Lektor ved Enhed for Dyrevelfærd, Inst. Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet

Nygårdsmark 4

8800 Viborg

Mette S. Herskin, biolog, ph.d.

Seniorforsker ved Enhed for Dyrevelfærd, Inst. Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet

Sognevej 18, Hersom

9500 Hobro

Karen Thodberg, biolog, ph.d.

Seniorforsker ved Enhed for Dyrevelfærd, Inst. Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet

Lundøvej 126

7840 Højslev

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Det Veterinære Sundhedsråd

Miljøministeriet (mim@mim.dk)
cc: jacbe@mfvm.dk, dahmo@mfvm.dk
vedr. journalnummer 2020-5425

Dato: 10. februar 2021
J.nr.: 2021-24-018-00041

Høringssvar over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Det Veterinære Sundhedsråd (Rådet) har en række kommentarer til det d. 15. januar 2021 fremsendte udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker (NNP).

Rådet bemærker, at der er fokus på udsættelse af store planteædere i NNP. Definitionen af store planteædere omfatter i teksten typisk kvæg, elge, heste og lejlighedsvis bisoner og hjortedyr. Der gøres også opmærksom på, at de udsatte arter af store planteædere vil være at opfatte som husdyr. Samtidig er der fokus på, at forvaltning af NNP sker "*med natur som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt udvikler sig på egne præmisser*".

1. Rådet savner en tilføjelse af, at dette hovedhensyn skal ske under iagttagelse af betydelige hensyn til de udsatte husdyrs levevilkår samt overholdelse af gældende regler i Dyrevelfærdslovgivningen.

Rådet finder det bekymrende for dyrevelfærden blandt husdyr generelt og således også for de i NNP udsatte husdyr, at "*Det er hensigten, at de udsatte dyr holdes så ekstensivt som muligt inden for rammerne af den eksisterende lovgivning på veterinærområdet med henblik på, at dyrene kan udføre deres nøglefunktioner i økosystemet. Det foreslås, at dyrevelfærdsloven ændres, således, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bemyndiges til at kunne undtage dyr, der udsættes i en naturnationalpark fra visse af lovens regler, bl.a. om tilsyn med de udsatte dyr, hvilket vil gøre tilsynet med dyrene mindre omkostningstungt end tilsyn efter gældende regler*." Der lægges her et økonomisk princip til grund, som ejere af husdyr ikke kan påberåbe sig.

2. Rådet anfører, at hensynet til lige ret for loven betinger, at daglige tilsyn med husdyr ikke kan fraviges ud fra et økonomisk hensyn.

3. Rådet anfører, at en generel fravigelse af tilsynsforpligtelsen vil være en overtrædelse af Dyrevelfærdslovgivningen.

Rådet finder det bekymrende, at "*....dyrene lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskudsfodring*." Opmærksomheden henledes på, at disse dyrearter i deres levevis og fourageringsmønster er vidt forskellige, hvorfor der også kræves forskellige indretningsmæssige tiltag for at sikre dyrenes levevis i overensstemmelse med Dyrevelfærdsloven § 3.

4. Rådet anfører, at det ikke er i overensstemmelse med Dyrevelfærdslovgivningen at have et fodringsprincip, der udelukker tilskudsfodring af husdyr. Som det også nævnes i udkastet til lovændringer så " *...ligesom der vil skulle gribes ind, hvis dyrene på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Hvis disse forhold ikke overholdes/tilgodeses, kan der blive/være tale om uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Det er efter de gældende regler ikke muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven.*" Opmærksomheden henledes på, at det i mange af afgørelserne af de strafferetssager vedr. hold af husdyr, der i øvrigt indbringes for Rådet, anføres "*Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.*"

5. Rådet noterer med tilfredshed, at der om den enkelte NNP skal etableres et sammenhængende ydre hegn (perimeterhegn), som det også kræves ved zoologiske haver, dyreparker mm.

Det anføres, at "*Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive og ikkehjemmehørende arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies*." *"Endvidere er et vist tilsyn nødvendigt for at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden.*"

6. Rådet anfører, at det vil være yderst relevant at tilføje mund- og klovesyge (M&K) til de nævnte sygdomme, idet M&K kan angribe alle klovbærende dyr, medens afrikansk svinepest (ASF) kun angriber vildsvin, som ikke er nævnt i rækken af introducerbare arter. Ved udbrud af disse sygdomme vil det kræve straks-indgriben fra veterinærmyndighederne, som det også i henhold til husdyrsygdomslovgivningen sker ved lignende sygdomsudbrud blandt alle andre husdyr. Rabies er typisk af den sylvatiske type, som angriber overvejende ræve. Rabies er særdeles uønsket, og en udryddelse vil alene være baseret på en afgørelse fra veterinærmyndighederne, om der skal etableres udryddelse af ræve, som vi fx så det i 1980-erne.

Yderligere anføres det m.h.t. sygdomsovervågning, at "*Både vilde dyr og opdrættede dyr er omfattet af lov om hold af dyr og hermed også bekendtgørelse nr. 920 af 20. juni 2020 om lister over smitsomme*

sygdomme til lov om hold af dyr. For at leve op til anmeldepligten for alvorlige husdyrsygdomme kræver det, at dyr i naturnationalparker er under tilsyn, således at der sker anmeldelse til Fødevarestyrelsen ved mistanke/konstatering af sygdomme, så sygdomme kan bekæmpes hurtigt og effektivt og hindre smittespredning til andre vilde dyr og besætninger - og eventuelle epidemier dermed kan forhindres."
Og videre: "*For kreaturer, inkl. bison, er der krav om at selvdøde og aflivede dyr over 48 måneder (kan tjekkes via tandsættet) skal undersøges for BSE.*"
Og videre:" *EU-reglerne indebærer, at døde opdrættede dyr, som ikke er bestemt til konsum, skal indsamles og bortskaffes i overensstemmelse med EU-regler om animalske biprodukter. Døde opdrættede dyr udgør en potentiel risiko for spredning af husdyrsygdomme. Udbrud af husdyrsygdomme har endog meget store samfundsøkonomiske konsekvenser. Derfor er der krav om korrekt indsamling og bortskaffelse af døde dyr. Det vil sige, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark, såsom kvæg, herunder bison, heste, udsatte elge, udsatte krondyr og andre dyrearter, der normalt holdes som opdrættede dyr, når de dør (selvdøde eller aflivede) skal indsamles og bortskaffes efter reglerne om animalske biprodukter, da de ikke betragtes som vildtlevende dyr, men som dyr, der holdes af mennesker.*"

7. Rådet anfører, at det alene ud fra hensynet til den nationale overvågning af smitsomme sygdomme herunder BSE og andre overførbare encefalopatier (såkaldte TSE'er) hos såvel husdyr som vildt samt overholdelse af biproduktforordningens bestemmelser om bortskaffelse af fx potentielt TSE-inficeret materiale er betænkeligt med en generel, reduceret tilsynsforpligtelse i NNP. Her peger Rådet specielt på, at en reduceret tilsynsforpligtelse vil kunne medføre, at fx ræve, grævlinger, ulve og kadaverfouragerende fugle vil have tilstrækkelig tid til at indtage og sprede TSE-materiale, før det ved mere sporadiske tilsyn opdages, at dyrene mangler.

Det anføres, at "*Naturbeskyttelsesloven indeholder ikke regler om, at tilsynsmyndigheden har pligt til at føre et systematisk opsøgende tilsyn. Tilsynsmyndigheden har med andre ord ikke pligt til løbende og regelmæssigt ved eftersyn "i marken" at undersøge, om reglerne bliver overholdt.*"

8. Rådet anfører, at Dyrevelfærdslovgivningen og husdyrsygdomslovgivningen fordrer dagligt tilsyn med husdyr som allerede anført i kommentar 2 og 3. I et tænkt eksempel har en ejer af et dyr af en udsætningsegnet husdyrart i sin stald en halt ko, som ikke vil blive rask. Dette dyr har ejer en forpligtelse til at tilse dagligt, evt. behandle og aflive hvis behandling er udsigtsløs eller dyret påføres unødige smerter mm. Hvis koen var udsat i en NNP ville det uden tilsynsforpligtelse være acceptabelt, at det var sygt. Rådet anfører i mange af de for Rådet forelagte strafferetssager om overtrædelse af Dyrevelfærdslovgivningen, at det er ejers pligt, at "*Syge og tilskadekomne dyr skal have en passende behandling. Retter dyrene sig ikke på denne behandling skal dyrene aflives, eller en dyrlæge skal konsulteres.*" Afhængigt af overtrædelsens grovhed kan der være tale om uforsvarlig behandling af dyr, groft uforsvarlig behandling af dyr eller groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling.

Det anføres, at "*Desuden kan det blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid.*"

9. Rådet anfører, at bisoner, elge og store kreaturer kan være livsfarlige at omgås i brunst- og fødselssæson. Og dermed livsfarlige for besøgende.
   Det anføres, at "*Der anvendes generelt ikke el til selve vildthegnet. En eller flere eltråde på indersiden vil dog kunne være nødvendigt, da det kan modvirke, at store dyr presser mod vildthegnet.*"

10. Rådet anfører, at såfremt vildsvin indgår i den påtænkte artsdiversitet, vil der skulle kræves elhegn eller en hegnskonstruktion som den, der er anvendt ved etablering af vildsvinehegnet ved den dansk-tyske grænse.

Det anføres, at "*Det kan også være nødvendigt at opføre fanganlæg med tilhørende hegnslinjer for at kunne leve op til krav om mærkning, sygdomsforebyggelse eller sygdomsbekæmpelse.*"

11. Rådet anfører, at det af hensyn til hurtigt at kunne indfange sygdomsramte dyr enten i behandlingsøjemed eller i aflivningsøjemed må være et ufravigeligt krav, at der i alle NNP etableres sikre, permanente fanganlæg. Eller at hver NNP råder over eget mobile fanganlæg.

Det anføres, at "*Kravene til omsorgsfuld behandling af dyr og dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov skal tage udgangspunkt i anerkendte danske og udenlandske praktiske og videnskabelige erfaringer. Dette betyder, at kravene til den omsorgsfulde behandling vil kunne ændres i takt med, at der vil blive indvundet nye erfaringer. Ved "anerkendte praktiske" erfaringer forstås viden, som vil være hævet over enhver tvivl, og som vil være opnået ved praktisk deltagelse i hold af landbrugsdyr eller ved udførelse af klinisk veterinær praksis. Ved "videnskabelige" erfaringer forstås resultater, der vil være offentliggjort efter peer review i internationalt almindeligt kendte og anerkendte tidsskrifter, eller af en internationalt almindelig kendt og anerkendt videnskabelig institution. Udtrykkene "anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer" er i overensstemmelse med artikel 3 i den europæiske konvention af 10. marts 1976 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.*"

12. Rådet noterer med tilfredshed, at det er intentionen at følge de samme principper for overholdelse af dyrevelfærdslovgivning som Rådet følger i den daglige sagsbehandling af forelagte strafferetssager om overtrædelse af Dyrevelfærdslovgivningen.

Det anføres, at *"I medfør af dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, skal enhver, der holder dyr, sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Efter dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2, gælder kravet i stk. 1 ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt.*
Tilsynsfrekvensen med fritgående dyr på græs eller lignende vil bero på en konkret vurdering afhængig af dyrets art, dyrets tilstand, områdets beskaffenhed, vejrforhold m.v. Der skal dog føres tilsyn så ofte, at dyrenes velfærd til enhver tid er sikret. Det bemærkes, at udtrykket fritgående dyr på

græs eller lignende" også omfatter dyr, der udsættes til naturpleje, herunder visse former for rewilding."

13. Rådet noterer, at der i henhold til dyrevelfærdsloven vil kunne etableres mindre omfattende tilsynsfrekvens for udsatte husdyr i NNP. Rådet anbefaler, at Fødevarestyrelsen inden udsættelse påbegyndes udarbejder et generelt regelsæt for sådanne tilsyn med reduceret frekvens for at sikre, at der benyttes ensartede regler i alle NNP. Specielt tænkes en sådan vejledning rettet mod " *Der skal dog føres tilsyn så ofte, at dyrenes velfærd til enhver tid er sikret."*

Det anføres, at "*Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, at opholdsrum og opholdsarealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.*
Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreværnsrådet (nu nedlagt) har i en fælles udtalelse af 8. november 2012 angivet en række betingelser, som efter rådenes opfattelse skal være opfyldt for, at bl.a. dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt., (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.) kan antages at være opfyldt for dyr, der går ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr. Det Veterinære Sundsråd er efterfølgende kommet med en supplerende udtalelse af 15. juni 2018 om udendørs hold af dyr samt fodring af disse. Udtalelserne er blevet anvendt som et fortolkningsbidrag til dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt. (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.). Bestemmelserne i dyrevelfærdsloven er ramme-bestemmelser, herunder kravene vedrørende tilsyn, og loven hindrer ikke, at dyrene opholder sig udendørs året rundt, forudsat, at der bliver ført tilsyn med dyrene, og at syge eller tilskadekomne dyr bliver behandlet eller aflivet, ligesom der vil skulle gribes ind, hvis dyrene på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Hvis disse forhold ikke overholdes/tilgodeses, kan der blive/være tale om uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Det er efter de gældende regler ikke muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven."

14. Rådet anfører, at det bør være et krav til NNP, at der etableres passende faciliteter, som kan sikre ly og læ for de udsatte husdyr.

15. Rådet bemærker, at sikring af et tørt leje, skal være etableret 365 dage om året, og gør samtidig opmærksom på, at grannåle ikke nødvendigvis og under alle forhold vil kunne karakteriseres som et tørt leje. Et permanent tørt leje fordrer beskyttelse mod nedbør, hvilket levende nåle- og løvbærende træer ikke sikrer. Ligesom nok så gode jordbundsforhold ikke vil kunne kompensere for manglende beskyttelse mod nedbør.

16. Rådet anfører, at det bør bero på en konkret vurdering i den enkelte NNP, om kravet til opholdsrum/opholdsrum kan fraviges.

Rådet har ingen bemærkninger til introduktion af hjortedyr i NNP, da disse arter allerede er omfattet af anden relevant lovgivning.

Det anføres, at "*Der foreslås indsat en ny § 20 a i dyrevelfærdsloven, hvorefter ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1-2, for så vidt angår bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en naturnationalpark tilladt efter den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, samt dyrenes afkom. Endvidere bemyndiges ministeren efter den foreslåede § 20 a, stk. 2, til at kunne fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.*"

17. Rådet anfører, at det vil være vanskeligt på et veterinærfagligt korrekt grundlag at argumentere for at tilsyn med fx en ko eller en hest i et privat dyrehold skal adskille sig fra tilsynskravene for de samme arter/racer i en NNP. Såfremt en sådan skelnen tillades må det forventes at få såvel negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser såvel som strafferetsmæssige konsekvenser.

Det anføres, at "*Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at afgørelser om dispensation på det veterinære område (både efter eksisterende regler og efter den foreslåede § 20 a i dyrevelfærdsloven) bør træffes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, herunder Fødevarestyrelsen, da flere af disse områder kræver dyrlægefaglig ekspertise.*"

18. Rådet er enig i vurderingen af, at der kræves veterinær ekspertise til disse dispensationssager.

Det anføres, at "*Lovforslaget indebærer, at der i naturnationalparker vil kunne udsættes husdyr, herunder kvæg. Det er hensigten, at der skal være mulighed for, at dyrene kan være selvreproducerende.*"

19. Rådet henleder opmærksomheden på, at introduktion af tyre hos klovbærende husdyr herunder bisoner vil kunne udgøre en betydelig sikkerhedsrisiko for publikum.

20. Rådet skal desuden gøre opmærksom på, at "selvreproduktion" kan være forbundet med betydelige dyreværnsmæssige problemstillinger, idet dyr som føder skal overvåges nøje med henblik på rettidig indgriben, såfremt der opstår en fødselshindring (dystoki). Sammenblanding af handyr og juvenile hundyr kan resultere i såkaldte juveline drægtigheder, hvor fødselsvejen ikke har opnået en størrelse der tillader fosteret at passere – et forhold der uden indgriben medfører både fosterets og moderdyrets død. Juvenile drægtigheder ses typisk hos kødkvæg, hvor der er en kønsmoden tyr blandt hundyr med store kalve.

Det anføres, at "*I den nye EU-dyresundhedsforordning (dyresundhedsloven) defineres opdrættede dyr som "dyr, der holdes af mennesker", og udsætning af dyr i naturnationalparker falder ind under denne definition.*" Og videre "*Alle steder, hvor der pt. holdes kvæg, herunder bison, får, geder og heste*

m.v. under hegn, skal registreres i en central database, og reglerne om mærkning og registrering indebærer, at alle dyr på steder, hvor der kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v., skal kunne identificeres."

21. Rådet noterer med tilfredshed at alle udsatte dyr skal mærkes for entydig identifikation af individerne, herunder deres afkom. Hvorfor det må følge, at en mindre grundig overvågning af dyrene ikke er acceptabel, bl.a. når der henses til, at det ønskes, at bestandene skal være selvreproducerende.

Det anføres, at "*Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede økonomiske og implementerings konsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker.*"

22. Rådet anfører, at der potentielt må antages at være økonomiske konsekvenser for det offentlige på de arealer fx statsskove, hvor der etableres NNP'er. Det skyldes, at det offentlige her fx skal sørge for kontrol og vedligehold af perimeterhegn, løbende overvågning af dyrebestanden, behandling og aflivning af syge dyr, bortskaffelse og undersøgelse af selvdøde dyr (fx i henhold til biproduktforordningen).

Det anføres, at "*I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken.*."

23. Rådet anfører, at det ikke kan anfægtes, at der kan være dyreetiske grunde til at regulere bestandene ("*aktiv justering af bestandsstørrelsen*"). Rådet ønsker derimod, at det tilføjes, at der kan være stærke dyrevelfærdsmæssige argumenter for at regulere bestandene, især med hensyn til adgangen til tilstrækkeligt foder samt ly og læ. Da der ofte er tale om individmæssigt små bestande, er der risiko for stærk indavl over tid. Indavl vil typisk føre til forekomst af svage eller syge individer.

Det anføres, at "*Hegningen kan på nærmere angivne strækninger udgøres af andre foranstaltninger med barrierevirkning for de udsatte dyr end almindelige hegn. Andre foranstaltninger med barrierevirkning er eksempelvis søer, der begrænser dyrenes mulighed for at forlade naturnationalparkens område.*"

24. Rådet anfører, at fx elge er glimrende svømmere, som må antages uden problemer at kunne passere alle danske søer.

Det anføres, at der skal udarbejdes en forvaltningsplan: *"§ 61 c. Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et*

nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.
Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e."

25. Rådet anfører, at de nævnte forvaltningsplaner som indsendes i forbindelse med ansøgning om etablering NNP altid skal godkendes af Fødevarestyrelsen mhp. en sikring af såvel de dyrevelfærdsmæssige som de husdyrsygdomsmæssige forhold.

Samlet konklusion: Det Veterinære Sundhedsråd ser ikke, at der i det fremlagte, omfattende materiale er fremført forhold, der skulle betinge, at husdyr udsat i naturnationalparker ikke skulle være omfattet fuldt ud af den gældende dyrevelfærdslovgivning. Det Veterinære Sundhedsråd anbefaler, at der ikke gås på kompromis med tilsynsfrekvensen, som bl.a. sikrer en sufficient kontrol med de udsatte husdyrs huld, sundheds- og sygdomstilstand, herunder blandt andet at der til enhver tid er let tilgængeligt og rigeligt med føde på arealerne.
En tilsidesættelse af dette vil utvivlsomt føre til dyreværnsmæssigt uforsvarlige forhold i form af unødig smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Såfremt der udarbejdes et generelt regelsæt for tilsyn med reduceret frekvens for husdyr udsat i NNP, bør et sådant regelsæt tage grundigt hensyn til, at alle dyrevelfærdslovens bestemmelser samt øvrig relevant veterinærlovgivning skal være overholdt på samme tid. Og der bør tages hensyn til, at det samme regelsæt finder anvendelse for såvel dyr i NNP som samme type husdyr generelt.

Sammenfattende finder Det Veterinære Sundhedsråd, at de fremsatte forslag på afgørende vis ikke er tidssvarende og vil forringe dyrevelfærden i Danmark.

Med venlig hilsen

Susanne Nautrup Olsen
formand

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Martin Bruun Pedersen (bruunp@hotmail.com)
Titel: journal nr: 2020-5425
Sendt: 10-02-2021 11:23:09

Hørringssvar fra Jagtselskabet i Kærene på Læsø Læsø d.10/2-2021

Jagtselskabet i Kærene på Læsø har læst evt udpegninger og udkastet af lovforslaget til de kommende naturnationalparker, og kan med stor frygt se at Læsø er i risiko for at blive udpeget.
Læsø er allerede i dag pålagt store arealer med fredninger og begrænsninger ikke mindst natura 2000 og paragraf 3 områder samt fugle resevat. Det som vi kan se i lovforslaget er flere begrænsninger, bla. Biavl, Jagt, færdsel samt store hegn.
På Læsø eksistere der en lodsejerforening der allerede har opsat hegn på en stor del af øens strandenge der er til stor cikane for både øens borger og vores turister der ikke føler sig trykke ved færdsel blandt store dyr.
Som vi kan se i udkastet skal der nu opføres store hegn og store græsædere skal indføres til arealet.
Vi mener at sådan et stort hegn vil misklæde den flotte eksisterende natur som vi har på Læsø i dag, og vil begrænse den fri færdsel der er til området på nuværende tidspunkt.

Hvad angår jagt kan vi også se i udkastet at det ikke må udøves jagt i en naturnationalpark, jagten på Læsø har igennem mange generationer været en stor fritidsinteresse på Læsø, mellem 15-20% af Øens befolkning indløser i dag jagttegn hvorimod det kun er ca. 3% i resten af Danmark. Vi har på Læsø ikke brug for flere restriktioner inden for jagt og det vil dette lovforslag medføre.
Da vi er velvidende om at der allerede nu udlejes jagt på det udpegede område til lokale jægere vil dette blive endnu en begrænsning for lokal befolkningen, Et forbud mod jagt vil helt klart skabe en stor modstand mod en evt. kommende naturnationalpark.

Vi som lodsejer og naboer til evt. naturnationalpark kan godt frygte hvad som kommer til at ske i fremtiden når vi ser og læser alle de forskellige forslag fra landets grønne organisationer og vi ved jo godt hvor meget magt og indflydelse de har når det kommer til forslag til fredninger.

Vi som Læsøs næststørste jagtforening med 149 medlemmer ønsker ikke at Læsø bliver udpeget til en naturnationalpark da vi allerede nu synes at vi har en flot og tilgængelig natur med nok restriktioner.

Mvh Bestyrelsen i Jagtselskabet i Kærene på Læsø

Sendt fra Mail til Windows 10

Høringssvar **dato 10. februar 2021**

Journal nr. 2020-5425

Vedrørende: eventuel etablering af en naturnationalpark på naturstyrelsen arealer på Bornholm

På vegne af mange naturbrugere og jægere, har vi indvendinger imod, at der i det beskrevne projekt skal etableres hegn, som vil hæmme det naturlige vildts bevægelses mønstre, og forhindre en naturlig diversitet.

Vi har den grundholdning, at betingelserne for allerede eksisterende vildtbestande, skal fremmes mest muligt, og udsætning af bisoner/ visenter og andre eksotiske arter faktisk er tåbeligt.

Der er på arealet en god bestand af råvildt, og samtidig er der ved at blive etableret en stor bestand af dåvildt (udslip fra hjortefarme for en del år siden). Det må være de i Danmark forekommende hjortearter, der vil bære bedst at bruge. På Bornholm har vi ikke sika vildt og kronvildt.

Generelt ser det som fornuftigt, at man vil fremme biodiversiteten i områderne, men vi forstår på ingen måde, at området skal friholdes for rekreativ jagt – det strider direkte imod at fremme biodiversiteten – en sund natur skal være i balance, og det hjælper en bæredygtig jagt i høj grad med til!

På Bornholm har der igennem mange generationer været et forbilledligt samarbejde i mellem de bornholmske jægere, og det der før blev kaldt Statsskoven nu Naturstyrelsen. For øjeblikket udmøntet i to lodtrækningsjagter (ca. 60 deltagere) og en nyjægerjagt (ca. 30 deltagere). Alt drevet på en bæredygtig måde, og glimrende ledet af den stedlige skovfoged/vildtkonsulent.

Samtidig samarbejder de bornholmske jægere med naturstyrelsen om bekæmpelse af den invasive vildmink, det foregår med et frivilligt korps af jægere. Det er faktisk et succesfuldt pilotprojekt, hvor der bruges slagfælder, der dræber minken hurtigt og humant. Disse må ikke bruges i det øvrige land, fordi der kan forekomme en uheldig bifangst, af de fredede måarter – disse findes ikke på Bornholm. Et projekt alle er glade for!

I høringsforslaget står der at jagten kun må foregår - når det fremmer biodiversiteten, og det normalt skal være ansat lønnet personale der forestår eventuel regulering. I vores optik vil det da være fuldstændig ”hul i hovedet ” ikke at bruge de lokale jægere, indenfor det glimrende samarbejde, der allerede er etableret. Det med det ansatte personale, er meget dyrt, og vil virkelig give udfordringer.

Samtidig vil det give projektet en større goodwill i lokalbefolkningen, at bruge lokale kræfter. Jagten er i et yderområde som Bornholm en del af folkekulturen og en stor del af naturforståelsen

Jagten fremmer på alle måder biodiversiteten – og er en del af skovens sjæl.

Med venlig hilsen

Østbornholms Jagtforening

Bornholms Jagtcenter Natur skolen

”En Jæger kom forbi!”

Tonni Koefoed Larsen

DATATILSYNET

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt til mim@mim.dk
Cc. til: jacbe@mfvm.dk, dahmo@mfvm.dk og jm@jm.dk

9. februar 2021

J.nr. 2021-11-0559
Dok.nr. 308019
Sagsbehandler
Kasper Viftrup

Datatilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
T 3319 3200
dt@datatilsynet.dk
datatilsynet.dk

CVR 11883729

Vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (Obligatorisk digital kommunikation m.v.)

Ved e-mail af 15. januar 2021 har Miljøministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til overstående udkast til lovforslag.

Datatilsynet bemærker generelt, at tilsynet forudsætter, at enhver behandling af personoplysninger foranlediget af lovforslaget vil ske inden for rammerne af databeskyttelsesreglerne.

Datatilsynet bemærker i den forbindelse, at det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 32, at der – såfremt den obligatoriske digitale kommunikation vil transmittere personoplysninger – under hensyntagen til det aktuelle tekniske niveau, implementeringsomkostningerne og den pågældende behandlings karakter, omfang, sammenhæng og formål samt risiciene af varierende sandsynlighed og alvor for fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder bør gennemføres passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre et sikkerhedsniveau, der passer til disse risici.

Datatilsynet har noteret sig, at borgere skal oplyse en e-mailadresse, som myndighederne kan anvende til kontakt i forbindelse med behandlingen af en konkret sag. Tilsynet skal i den anledning oplyse, at såfremt borgeren oplyser en e-mailadresse, som ikke er i Offentlig Digital Post, bør fremsendelsen fortsat sikres et passende sikkerhedsniveau.

Datatilsynet skal endvidere bemærke, at det følger af databeskyttelseslovens § 28, at der skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet ved udarbejdelse af lovforslag, bekendtgørelser, cirkulærer og lignende retsforskrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Datatilsynet forventer dermed at blive hørt forud for udstedelse af eventuelle bekendtgørelser, som indebære behandling af personoplysninger.

Kopi af dette brev sendes til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Kasper Viftrup

Randers Kommune

Randers Kommune
Miljø Natur og Landbrug
0

Telefon +45 8915 1515
Direkte +45 2544 1699

Pia.Boisen.Hansen@Randers.dk
www.randers.dk

Miljøministeriet
mim@mim.dk
kopi til jacbe@mfvm.dk, dahmo@mfvm.dk

journalnummer 2020-5425

10-02-2021 / 01.05.00-P00-1-21

Randers Kommunes høringssvar til lovudkast for etablering af Naturnationalparker

Randers Kommune byder Naturnationalparkerne i Danmark velkomne og ser positivt på, at der udpeges områder med natur og biodiversitet som hovedformål. Vi ser frem til udviklingen af Naturnationalpark Fussingø samt til fortsat godt samarbejde med Naturstyrelsen Kronjylland om naturnationalparken.

Herunder følger Randers Kommunes kommentarer til høringen.

Arealer der kan indgå i naturnationalparker
Ifølge lovforslaget kan en naturnationalpark "*etableres på større statsejede områder*" jf. forslag til naturbeskyttelseslovens § 61a.

Randers Kommunes kommentar dertil er, at det kan være hensigtsmæssigt at også private og kommunale arealer kan indgå i en naturnationalpark (både kommende men også allerede udpegede), hvis de frivilligt ønsker det og der er naturmæssige begrundelser for det. I den kommende Naturnationalpark Fussingø kunne det give mulighed for at private arealer, der ligger i tilknytning til de udlagte arealer, ved frivillighed kunne indgå i naturnationalparken. Yderligere arealer med højt naturindhold vil bl.a. kunne bidrage til at styrke udpegningen og hermed forbedre muligheden for at områderne lever op til hovedformålet for naturnationalparker om at styrke natur og biodiversitet.

Naturgenopretning af tidligere landbrugsarealer til naturarealer (side 19 i bemærkningerne)
Udpining af tidligere landbrugsjord i en periode
For at kunne accelerere udviklingen af naturen i de kommende naturnationalparker, bør der gives mulighed for at anvende flere typer af metoder end de beskrevne for udpining af tidligere landbrugsjord. Især er det gældende på fede lerjorder, at det tager lang tid at udpine jorden i sådan grad, at en naturlig rig flora kan etableres. I

stedet vil de konkurrencestærke arter overtage områderne. Derfor bør der gives mulighed for at udpining også kan rumme metoder, som udpining ved særlige afgrøder, reolpløjning og fjernelse af topjord.
Valget af metoder skal naturligvis være velbegrundet.

Randers Kommune mener at tidligere landbrugsjord ikke bør indgå i de hegnede områder før man vurderer at er tilstrækkelig udpint.

Flytning af planter/plantesamfund
Forskning har vist vigtigheden af, i hvilken rækkefølge arter ankommer til et areal i forhold til hvad der kommer til at dominere senere (Ejrnæs m. fl. 2006). Problemet med naturlig succession er, at den er afhængig af frøkilder og hvis der ikke er nogen naturlige frøkilder i nærheden, så er det ikke tale om egentlig naturlig succession. Det er afgørende i forhold til naturgenopretning, hvor de "ønskede "arter ofte er stærkt underrepræsenteret i landskabet, og derfor aldrig når at ankomme først, medmindre man hjælper dem.

Eftersom målet med naturnationalparker er at højne biodiversiteten, bør assisteret spredning eller implantering fra lokale kilder/områder også være metoder der kan anvendes til genopretningen af terrestrisk natur i kommende naturnationalparker.

Igen skal valg af metode være fagligt velbegrundet og donorpuljen skal være lokal.

Naturnationalpark i drift
Randers Kommune ser positivt på, at hvis behovet opstår kan der iværksætte supplerende plejetiltag fx i forhold til de § 3 beskyttede arealer (side 20 i bemærkningerne). Ligeledes er det væsentligt, at man vil følge udviklingen i området for at kunne se effekten af forvaltningen.
Overordnet set er det vigtigt, at man har mulighed for at justere udviklingen af områderne over tid, hvis fx ny viden eller forskning sandsynliggør at det kan være hensigtsmæssigt at tillade en justering af hensyn til den overordnede naturkvalitet.

Dyrevelfærdsloven
Særlige bestemmelser for dyr der udsættes i naturnationalparker dyreværnsloven

Det er Randers Kommunes ønske at arealer, som ligger i tilknytning til udpegede eller kommende Naturnationalparker bør kunne blive omfattet af samme regelsæt for dyrevelfærd, således at man af hensyn til naturens udvikling kan indgå i samme græsning. Det bør selvfølgelig kun ske hvis det er lodsejerens eget ønske.

Færdselsloven
Vi bemærker positivt, at udkastet til lovforslag om naturnationalparker indeholder trafiksikkerhedsrevision og trafiksikkerhedsmæssige tiltag på veje i naturnationalparkområder jf. § 61 d og ændringsforslag til færdselsloven.
Det fremgår af det sammenfattende skema på side 75 i bemærkningerne, at der kan være negative økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner.
Man foreslår i lovforslaget at udgifter til trafiksikkerhedsrevision afholdes af staten som lodsejer, og at udgifter til fx fartdæmpere og skiltning afholdes af den statslige lodsejer efter udlæg fra kommunen.

Vi foreslår i stedet, at eventuelle ændringer på vejnettet sker efter en udbygningsaftale, hvor ejeren af arealerne direkte finansierer ændringer på vejnettet i området efter trafiksikkerhedsrevision og godkendelse af vejmyndighed og politi.

Naturnationalpark Fussingø - tilgængelighed til området
Randers Kommune er meget optaget af, at tilgængeligheden til området i størst muligt omfang tilgodeses, og at ønsker og muligheder omkring adgang drøftes med kommunen, med de lokale beboere og øvrige brugere af området.

Driften af arealer omkring Fussingø Slot og Gammelhave udgør de bærende værdier i kulturmiljøet i området, ligesom at badefaciliteterne ved søen er vigtige at sikre fortsat adgang til for kommunens borgere. Begge dele er beliggende inde i Naturnationalpark Fussingø. Det synes lidt uklart hvorledes kommunens og borgernes interesser omkring disse elementer sikres ved udpegning til naturnationalpark?

Ligeledes er der fx udpeget yderligere rekreative stier i området i forslag til kommuneplan 2021. Men hvilken planlægning kan vi lægge ind over området, når dette lovforslag er vedtaget? Forestiller man sig at praksis er som hidtil eller er den ændret?

På Randers Kommunes vegne,

Med venlig hilsen

Pia Boisen Hansen
Biolog

Kilde
Ejrnæs m. fl. 2006: Community assembly in experimental grasslands: Suitable environment or timely arrival? Ecology, 87(5), 1225–1233.

DANSK KYST & NATUR TURISME

HØRINGSSVAR VEDR. LOVFORSLAG OM ETABLERING AF NATURNATIONALPARKER MV.

Aabybro d. 10.2.2021

Dansk Kyst- og Naturturisme (DKNT) giver hermed sit indspil til ovenstående lovforslag.

DKNT kan med glæde konstatere, at der i oplægget til etablering af naturnationalparker, er lagt vægt på, at turisme og friluftsliv skal prioriteres i de nye naturnationalparker, og at etableringen skal være med til at give øget mulighed for turisme.

Vi vil derfor gerne påpege vigtigheden af at sikre gode adgangsforhold og en hensigtsmæssig infrastruktur for naturnationalparkernes brugere, så de bedste naturarealer i Danmark fortsat er tilgængelige. Det kan især bidrage til den sociale bæredygtighed, da muligheden for at skabe interessante og let tilgængelige naturoplevelser for såvel gæster som borgere, kan få flere ud i naturen til gavn for folkesundheden.

En tilgang af aktive brugere af naturen, skal ikke ses som en barriere for, at naturen kan udvikle sig på egne præmisser. Naturhensyn opbygges netop ofte via reelle naturoplevelser, og det kan dermed bidrage til at skabe øget opmærksomhed/awareness ift. naturbeskyttelse.[1]

Det påpeges ligeledes i oplægget, at naturnationalparkerne også skal være til glæde for erhvervslivet. Her er det essentielt, at arealerne i en naturnationalpark også kan bringes i spil til kommercielle naturoplevelser, og at det bliver muligt at opbygge faciliteter og formidling, der understøtter dette. Den strategisk-fysiske planlægning i forhold til naturnationalparkernes brugere, herunder kommercielle brugere, bør derfor vægtes højt i de projektbeskrivelser, der udarbejdes som en del af etableringsansøgningerne.

Som led i den nationale strategi for dansk turisme, 2016 har Dansk Kyst- og Naturturisme med inddragelse af en lang række centrale aktører[2] udarbejdet en *Handleplan for Outdoorturismen i Danmark*, der kommer med fem centrale anbefalinger til, hvordan outdoorturismen i Danmark kan udvikles med en balanceret tilgang, hvor beskyttelse og benyttelse går hånd i hånd. Vi vil derfor opfordre til, at naturnationalparkernes etablering og drift bygger videre på disse fem anbefalinger.

Med venlig hilsen

Jens Hausted
Direktør

Bilag: Handleplan for outdoorturismen i Danmark, 2020-2022

---

[1] *https://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/Natureniethverdagslivsperspektiv1.pdf*

[2] *En følgegruppe bestående af repræsentanter for Erhvervsministeriet, Miljø- og fødevareministeriet, Naturstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Vejdirektoratet, Danske Destinationer, Dansk Turismefremme, Friluftsrådet, Danmarks Nationalparker og private erhvervsaktører har undervejs bidraget med input og sparring.*

Dansk Kyst- og Naturturisme CVR-nr. 36471271
Skeelslundvej 99, 1. info@kystognaturturisme.dk
9440 Aabybro **www.kystognaturturisme.dk**

== AKT 5741808 == [Birthe Jørgensen - Jr.nr. 2020-5425 Høringssvar vedr. naturnationalparker] == Dokument 2… ==

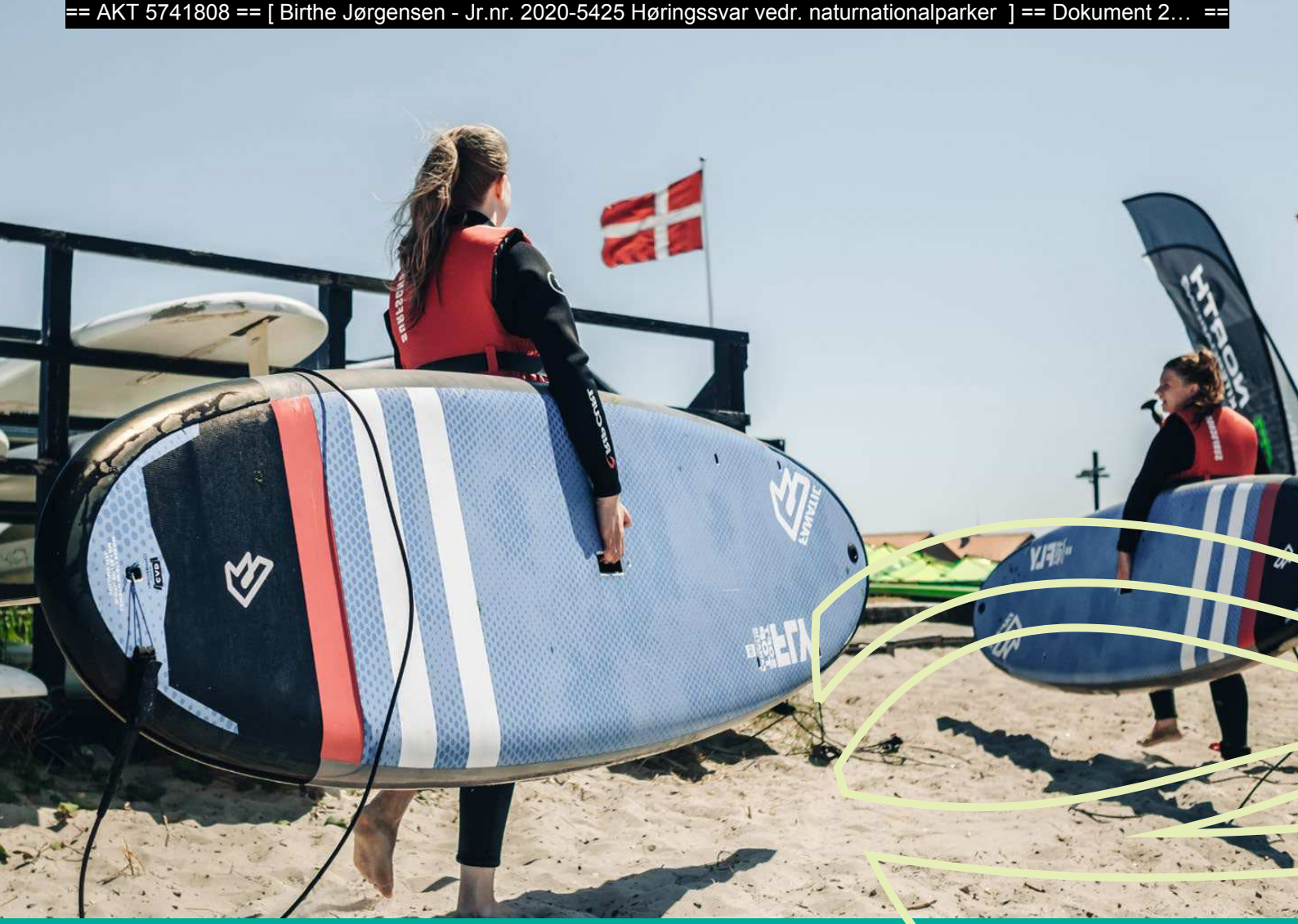

HANDLEPLAN FOR

OUTDOOR-TURISMEN I DANMARK 2020-2022

— November 2019

DANSK KYST & NATUR TURISME

FORORD

Konkurrencen om turisterne er hård, og for at vinde kampen om gæsternes gunst kan attraktiv natur, kyststrækninger og strand ikke længere stå alene. Danmarks styrke som natur- og kyst-destination bør udvikles i retninger, der i højere grad imødekommer trends i markederne.

Udvikling af outdoor-turisme skal være en integreret del af den samlede destinationsudvikling. Der er ofte mange interessenter på området, mange aktører af forskellig størrelse og forskellige gæster, der skal tilgodeses. Hertil kommer, at aktiviteterne foregår på arealer, der tilhører private eller offentlige lodsejere. At få disse ting til at gå op i en højere enhed kræver en fælles fokusering, hvor alle trækker i samme retning.

Potentialet inden for outdoor-turisme har ført til en spirende aktivitet i forhold til produkt- og konceptudvikling på en række destinationer, så vores gæster i dag har mulighed for forskellige naturoplevelser, fra cykel- og gåture, mountainbike, sankning af urter og østers, fuglekiggeri og ridning – til kano, kajak, surfing og Stand Up Paddle (SUP), lystfiskeri, strandaktiviteter og meget andet. Netop de mange varierede tilbud af naturoplevelser udgør Danmarks største potentiale som en stærk outdoor-destination.

Ved at koncentrere udvikling af kommercielle naturoplevelser og en sammenhængende infrastruktur i nærhed til områder med høj kritisk gæstemasse, kan vi give flere gæster adgang til gode oplevelser i naturen. Samtidig kan en prioriteret indsats i særligt udvalgte områder bidrage til, at andre arealer udlægges til mere vild natur. Outdoor-turisme rummer et potentiale for udvikling af nye sæsoner, som dermed kan sprede gæstetrykket på vores destinationer, sikre lokal opbakning til turismen samt skabe grundlag for mere helårsforretning.

Denne handleplan har således til formål at fremme en fælles bæredygtig retning – i økonomisk såvel som ressourcemæssig forstand – for udvikling af outdoor-turismen. Ved at benytte de særlige kvaliteter vores landskab besidder er der mulighed for at udbyde mangfoldige naturoplevelser - dog med øje for, at benyttelse og beskyttelse hele tiden går hånd i hånd.

Handleplanen kommer med fem centrale anbefalinger, der kan skubbe outdoor-turismen til det næste niveau. Forude ligger stadig et langt sejt træk, hvis potentialerne for outdoor-turisme skal indfries. Ved at trække på hinandens erfaringer og viden kommer vi længst!

Rigtig god læselyst!

Jens Hausted
direktør

Dansk Kyst- og Naturturisme

Kjeld Zacho Jørgensen
bestyrelsesformand

Dansk Kyst- og Naturturisme

Foto: Daniel Villadsen

INDHOLD

Forord 3

Bag om handleplanen 6

Handleplanens fem centrale anbefalinger 7

Outdoor-turismen i Danmark 8

Prioritér udvikling af stærke outdoor-destinationer 12

Styrk rammerne for outdoor-tilbud i udvalgte naturområder 14

Opbyg sammenhængende infrastruktur 16

Tænk kommercielt og skab rentable forretninger 18

Tilvejebring systematiseret data til vidensbaseret produktudvikling 20

Udmøntning af handleplanen – et fælles ansvar 22

BAG OM HANDLEPLANEN

Handleplanen for outdoor-turisme i Danmark bygger på erfaringer fra en række outdoor-indsatser og er resultatet af et samarbejde mellem flere interessenter. En følgegruppe bestående af repræsentanter for Erhvervs-ministeriet, Miljø- og fødevareministeriet, Naturstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Vejdirektoratet, Danske Destinationer, Dansk Turismefremme, Friluftsrådet, Danmarks Nationalparker og private erhvervsaktører har undervejs bidraget med skarpe inputs og sparring.

Foruden nærværende Handleplan for outdoor-turismen i Danmark er der udarbejdet en "Håndbog for udvikling af outdoor-oplevelser" med en række konkrete værktøjer og metoder, som kan fungere som guideline for udvikling af outdoor-oplevelser i destinationerne.

Handleplanen er udarbejdet på baggrund af et initiativ herom i **DEN NATIONALE STRATEGI FOR DANSK TURISME (2016),** hvoraf det fremgår, at:

Dansk Kyst- og Naturturisme tager i samarbejde med relevante turismedestinationer, friluftsorganisationer og myndigheder initiativ til at udarbejde en handleplan for udviklingen af outdoor-turisme i Danmark, som skal skabe grundlaget for, at Danmark kan udvikle sig til et af Europas bedste rejsemål for outdoor-turisme.

Foto: Silkeborg Søhøjlandet

HANDLEPLANENS FEM CENTRALE ANBEFALINGER

●○○○○

Prioritér udvikling
af stærke outdoor-destinationer

○●○○○

Styrk rammerne
for outdoor-tilbud i udvalgte naturområder

○○●○○

Opbyg
sammenhængende infrastruktur

○○○●○

Tænk kommercielt
og skab rentable forretninger

○○○○●

Tilvejebring
systematiseret data til vidensbaseret produktudvikling

OUTDOOR-TURISMEN I DANMARK

DET STRATEGISKE POTENTIALE

Outdoor-turisme i Danmark er noget ganske særligt. Vi er et lille land, og de geografiske afstande er altid korte, dermed også afstanden til de gode outdoor-oplevelser. Vores landskab rummer store muligheder for mange typer af aktiviteter og kan imødekomme udøvere på forskellige niveauer.

Til trods for at kyst- og naturturister primært bruger deres ferie på afslapning ved havet og i naturen, så bruger turisterne i stigende grad naturen aktivt. Hos de danske gæster er "oplevelser i naturen" og "den danske kyst" topscorere over motiver for valg af ferie i Danmark, mens de tyske og hollandske gæster associerer Danmark med natur, strand og outdoor-aktiviteter. Et flertal af de svenske og norske gæster forbinder desuden Danmark med at cykle. Mange af vores gæster udnytter altså ferien til at tage på udflugt i naturen, hvad enten det foregår på cykel eller som gå-/vandreture.

Aktiviteter i naturen er primært en social aktivitet og både danske og udenlandske undersøgelser peger på, at outdoor-gæsterne ofte laver flere forskellige aktiviteter på deres ferie. Det handler altså ikke udelukkende om at udøve én bestemt aktivitet, men i lige så høj grad om at være sammen om oplevelserne.

Outdoor-turisme

Outdoor-turisme benyttes i denne handlingsplan som en fælles betegnelse for et væld af udendørsaktiviteter og favner udviklingsindsatser inden for både outdoor- og friluftslivsaktivitet.

Udvikling af outdoor-turismen indbefatter komplekse værdikæder og kræver samarbejde på tværs af offentlige lodsejere, myndigheder og turismefremmeaktører, private erhvervsdrivende, lokale foreninger og borgere samt interesseorganisationer.

Outdoor-turismen afhænger af en bæredygtig benyttelse af naturarealer, en stærk rekreativ infrastruktur, markedsrelevant overnatningskapacitet, et varieret sortiment af kommercielle oplevelser og en koordineret markedsføring.

Udenlandske kyst- og naturturisters top 10 ferieaktiviteter

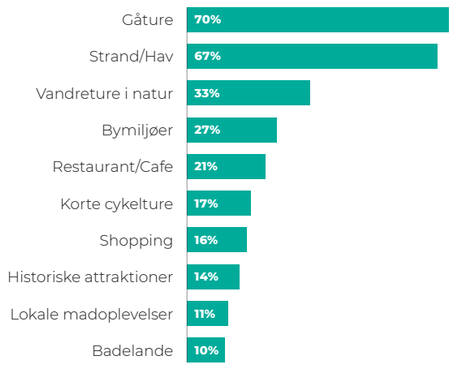

Danske kyst- og naturturisters top 10 ferieaktiviteter

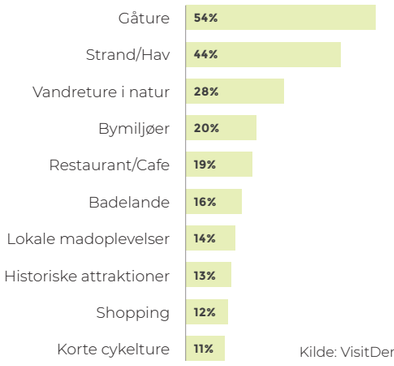

Kilde: VisitDenmark

Danskerne og deres forbrug af outdoor-aktiviteter – også uden for ferierne – er helt afgørende for outdoor-turismen, ikke mindst i forhold til at skabe aktivitet hele året. Ifølge flere analyser af danskernes sports- og motionsvaner (Idrættens Analyseinstitut) er naturen det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter blandt voksne, mens almindelige veje og fitnesscentre er de næstmest populære facilitetstyper. Brugen af natur er desuden størst blandt de 50-59-årige.

At outdoor-området er i vækst, ses også af andre tendenser og opgørelser. F.eks. er antallet af mountainbikeryttere i statens skove og andre naturområder vokset med 15-20% pr. år siden 2013. Medlemstallet i Dansk Surf og Raftingforbund har været støt stigende siden etableringen i 2013 – og alene i 2016 steg medlemstallet med over 70%. Flere og flere SUP'ere ses langs de danske kyster og i havnene, og flere og flere aktører dukker op i kølvandet på interessen for outdoor – ikke mindst i og omkring de større byer.

Naturen er med andre ord en afgørende faktor for Danmarks attraktionsværdi som feriedestination for såvel danske som udenlandske gæster. Outdoor-turisme rummer således et stort potentiale for at skabe kvalitetsoplevelser med naturen som omdrejningspunkt.

Der bør således arbejdes målrettet med at tilgængeliggøre naturoplevelser og sikre muligheden for at udøve forskellige outdoor-aktiviteter i nærhed til der, hvor gæsterne i forvejen er. Adspredelse i oplevelserne giver et varieret ferieindhold og mulighed for at tilfredsstille den store gruppe af gæster, der besøger vores kyster hvert år.

Der skal arbejdes bredt med attraktive kommercielle oplevelser, idet Danmarks strategiske potentiale ligger i muligheden for at tilbyde mange forskellige aktiviteter i umiddelbar nærhed til der, hvor man holder sin ferie. Aktiviteter som isoleret set blot udgør små nicheprodukter, men som samlet set kan gøre os attraktive som destination. Vi har meget få steder, hvor udviklingen udelukkende kan baseres på de hardcore udøvere, og vi skal derfor fastholde et strategisk fokus på at opbygge sortiment til den brede og "nysgerrige" gæstemålgruppe samt være frontløbere i forhold til nye tendenser inden for outdoor-aktiviteter.

Outdoor-turismens største potentialer ligger i at styrke variationen og tilgængeligheden af oplevelser med høj kvalitet og i særlig grad udvikle turismeprodukter/-infrastruktur i de områder, hvor gæsterne i forvejen opholder sig.

Foto: Visit Fyn

OUTDOOR-TURISME ER BÆREDYGTIG TURISME

Naturen er det absolutte fundament for outdoor-turisme. Derfor er det helt grundlæggende, at udviklingen er bæredygtig. Anbefalingerne til udvikling af outdoor-turisme i handleplanen bygger derfor på bæredygtighedsprincipper i såvel en miljø-/ressourcemæssig forstand som økonomisk og socialt.

Grundlæggende bygger handleplanen på en række bæredygtighedsprincipper ud fra følgende hensyn:

- **Koncentreret udvikling:** Ved at prioritere arealer til outdoor-turisme, dér hvor turisterne allerede opholder sig, kan vi i højere grad flytte gæsterne fra bilen og ud i naturen – til fods, på cykel eller noget helt tredje – under deres ferie. Samtidigt kan en prioriteret tilgang til anvendelse af særlige arealer til kommercielle turismeformål bidrage til at friholde andre, typisk mere sårbare, områder.

- **Planlægning og tilgængelighed:** Ved at skabe stier og ruter af høj kvalitet, der hensigtsmæssigt leder folk gennem landskabet, samt opbygge en styrket formidling og synlighed, sikrer vi anvendeligheden og fjerner dermed incitament for, at brugerne skaber egne spor og stier. Dermed mindskes risikoen for uhensigtsmæssig påvirkning af flora og fauna i områder med outdoor-aktivitet.

- **Offentlig-privat samarbejde:** Forankring og ejerskab på tværs af private og offentlige aktører er med til at skabe en fælles retning, der giver holdbare løsninger nu og i fremtiden. Investeringer i naturen skal tage udgangspunkt i markedspotentialet og ske i tæt samarbejde mellem lodsejer, erhverv og myndigheder. Derved skabes et langsigtet økonomisk grundlag, der kan sikre en bæredygtig drift og vedligehold af arealerne – til gavn for såvel lodsejer, oplevelsesudbyder og turister.

- **Nye sæsoner:** Udnyttelse af outdoor-turismens store potentiale for at skabe aktiviteter på alle tidspunkter af året skal være med til at opdyrke nye sæsoner og dermed bidrage til større spredning af gæstetryk. Derved kan der skabes bedre grobund for flere helårsåbne forretninger i turismeområderne og deraf øget jobskabelse, bosætning og et levende lokalsamfund.

- **Naturoplevelser skaber omtanke:** Stærke oplevelser i naturen kan bidrage til større bevidsthed om naturen og miljøet – også når gæsterne er kommet hjem til en travl hverdag. Oplevelserne skal derfor tilgængeliggøres og formidles, så de ikke blot er for "nørderne", men derimod er attraktive for den store bredde af kyst- og naturturister under deres ferie i et feriehus eller på campingpladsen.

Foto: Thy Hike

Foto: Jens Thimm Valsted

PRIORITÉR UDVIKLING AF STÆRKE OUTDOOR-DESTINATIONER

Kyst- og naturturismen i Danmark har flere destinationer med potentiale til at udvikle et internationalt konkurrencedygtigt tilbud af outdoor-oplevelser. Mange steder i landet er der mulighed for naturoplevelser inden for mountainbike og cykling, vandring, lystfiskeri, vandsport m.m.

Der er igennem en årrække blevet investeret i etablering af cykelruter, vandrestier, udsætning af fiskeyngel, etablering af havkajakstationer, anlæg af naturshelters mv. Udviklingen af infrastruktur bør i de kommende år fastholdes og skabe et godt udgangspunkt for at høste de turismemæssige gevinster, hvis den kommercielle del af outdoor-turismen udvikles. Samtidig skal en forankring hos grundejere og det frivillige foreningsliv samt hensynet til en bæredygtig anvendelse af naturen fastholdes.

Udvikling af destinationerne kræver en strategisk-fysisk tilgang. Opbygning af turismeinfrastruktur af høj kvalitet skal hænge tæt sammen med nye investeringer i attraktiv og markedsrelevant overnatningskapacitet. Der skal udarbejdes modeller for forretningsudvikling, der kan sikre et kommercielt sigte, udvikling af nye sæsoner og et erhvervsmæssigt engagement i den fremtidige udvikling af outdoor-turismen. Endelig skal destinationsudviklingen understøttes af et stærkt markedsføringstryk på relevante markeder.

Den offentlige turisme-fremmeindsats for udvikling af outdoor-turisme bør fokuseres i og på tværs af de destinationer, som har de rette ambitioner, rammer og potentialer for at markere sig på det internationale marked.

Der er behov for stærk sammenhængskraft på tværs af destinationerne og i større sammenhængende destinationsgeografier, eksempelvis bygget op omkring specifikke outdoor-temaer med væsentlig betydning for rejsemotiv og attraktionsværdi.

Det kræver kort sagt et langt sejt træk og betydelige ressourcer at opbygge stærke outdoor-destinationer og forløse potentialet på det internationale marked, og der bør skabes det rette økonomiske grundlag for en prioriteret udvikling af et antal stærke outdoor-destinationer i Danmark.

Tiltag

Der bør prioriteres midler til udvikling af stærke outdoor-destinationer i udmøntningen af den nationale destinationspulje under Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

På prioriterede destinationer bør der udarbejdes strategisk-fysiske helhedsplaner for outdoor-turismen, som bidrager til sammenhæng i offentlige-private investeringer og en fokuseret udviklingsindsats.

Der bør etableres et antal tværgående strategiske samarbejder mellem destinationsselskaber om temaer med særlig værdi for Danmarks samlede position som outdoor-destination, fx cykelturisme.

STYRK RAMMERNE FOR OUTDOOR-TILBUD I UDVALGTE NATUROMRÅDER

Muligheden for at dyrke frilufts- og outdoor-aktiviteter er spredt over hele Danmark. Alle har adgang til naturen efter reglerne i naturbeskyttelsesloven. Vi benytter i stigende grad naturen til at dyrke motion, idet skove, kyster, søer, vandløb m.m. danner rammen for forskellige aktiviteter, især i offentligt ejede naturområder, nationalparker og geo- og naturparker.

Udvikling af outdoor-turismen i Danmark handler derfor først og fremmest om at anvende de muligheder, der allerede er for at benytte naturen til aktivitet. Det handler om at skabe de rigtige rammer på arealer, hvor det i forvejen er muligt at opleve og nyde naturen. Med den rette planlægning viser erfaringerne, at naturhensyn og outdoor-turisme kan gå hånd i hånd – og også skal fremover!

Vi skal sikre, at endnu flere af vores gæster får adgang til outdoor-oplevelser, når de holder ferie i Danmark. Det er derfor nødvendigt, at attraktive outdoor-produkter kan udvikles dér, hvor gæsterne i forvejen er.

Det kunne fx ske gennem prioritering af offentlige naturarealer i nærhed til centrale feriesteder, og i disse områder planlægge og give mulighed for udvikling af outdoor-oplevelser med et turismemæssigt og kommercielt sigte.

En skarpere prioritering af arealer til turismeformål giver mulighed for, at der i mere sårbare naturområder skabes mere sammenhængende naturarealer, urørt skov og "rewilding" af landskabet. Men også i disse områder kan outdoor-turismen tænkes ind – uden at naturbeskyttelsen og hensynet til grundejeren sættes over styr. Turisme og naturområder med vild natur eller stille naturoplevelser er ikke i sig selv modsætninger. Disse områder kan understøtte den lokale udvikling af turisme, men det fordrer, at det sker i samspil mellem turismebranchen, de respektive naturejeres ønsker og under respekt af de særlige hensyn, som gælder for hvert enkelt naturområde.

De steder, hvor der er flest mennesker, vil der typisk være et større tryk på flora og fauna. Det er derfor afgørende, at stier/spor og andre faciliteter får en særlig høj kvalitet i disse områder, så gæsterne "styres" hensigtsmæssigt gennem landskabet.

En særlig stærk infrastruktur kræver særligt fokus på drift. Der skal derfor arbejdes på at finde nye og mere rentable måder at både udvikle og drive infrastruktur og servicefaciliteter på disse arealer, så den høje kvalitet og standard også bibeholdes fremadrettet. Dette kunne fx ske gennem offentlig-private samarbejder.

Heri ligger også, at kendskabet til rammerne og mulighederne for private virksomheders adgang til og erhvervsmæssige anvendelse af offentligt ejede naturområder bør øges. På den måde kan det sikres, at udvikling af outdoor-turismen skaber grobund for flere helårsforretninger og derigennem bidrager direkte til jobskabelse, bosætning og et levende lokalsamfund.

Tiltag

Der bør gennemføres en kortlægning af større naturarealer med stort potentiale for en prioriteret udvikling af outdoor-aktiviteter med et turismemæssigt formål. Analysen skal bl.a. afdække kommunernes muligheder for udvikling af særlige outdoor-områder. Det kan ske ved at den enkelte kommune, via planlægning og i samarbejde med centrale lodsejere og relevante aktører, skaber grobund for erhvervsmæssig outdoor-aktivitet

I udvalgte områder bør der igangsættes et antal pilotprojekter, der skal teste offentlig-private modeller for bæredygtig drift af infrastruktur og faciliteter, fx. via brugerbetaling, kommerciel anvendelse m.m.

OPBYG SAMMENHÆNGENDE INFRASTRUKTUR

Danmark anses grundlæggende som et cykelland, og i relation til outdoor er der et stort potentiale i at udvikle cykelturismen.

I de senere år er der blevet investeret i den basale cykelinfrastruktur i form af cykelruter og skilte – men vi taber position i forhold til andre cykellande. Langt størstedelen af Danmarks officielle cykelrutenet er skabt med det formål at kunne komme fra a til b. Mange af ruterne er derfor ikke relevante for cykelgæsten, der har de gode oplevelser og fleksibilitet for øje. Derudover er der ikke en sammenhængende koordination af cykelruter, idet administrationen er fordelt på stat og kommuner.

Der er derfor en grundlæggende, national udfordring med at udvikle sammenhængende, rutebaserede cykeloplevelser, som i servicekvalitet kan måle sig med de bedste cykellande.

I Belgien og Holland har man for længst gjort op med kun at skilte ruter. I stedet er fokus på at skabe en cykelvenlig infrastruktur via knudepunkter.

Et knudepunktsystem giver cykelgæster mulighed for at planlægge lige netop den cykeltur, de ønsker, og destinationer og turismeaktører kan lave skræddersyede ruteforslag tilpasset bestemte sæsoner eller målgrupper.

Derudover giver det mulighed for at integrere overnatningssteder og private serviceudbydere, som en del af cykelinfrastrukturen.

Knudepunkter aktiverer samtidigt meget mere af den cykelinfrastruktur, som kommuner og stat investerer i, og der skabes langt bedre mulighed for at etablere nye serviceydelser og faciliteter i relevante knudepunkter, fordi der er kritisk masse. Det åbner op for at sikre sammenhæng på tværs af aktivitetsformer, idet centrale knudepunkter kan få funktion som gateway (hub-funktion) for såvel cyklister, vandrere, hesteryttere etc. og mulighed for at skabe en infrastruktur, der sammenkobler centrale outdoor-hotspots, fx mountainbikespor.

Sammentænkning af offentlige og private investeringer kan være en vej til at skabe den nødvendige volumen og dermed en større sikkerhed for den enkelte investering. Det kræver et fælles investeringsmæssigt løft at sikre kvaliteten i outdoor-turismens infrastruktur.

Tiltag

Med afsæt i nationale cykelruter kan der gennemføres 2-3 demonstrationsprojekter, hvor omlægning fra statiske ruter til knudepunktsystem testes.

Der gennemføres en analyse af mulighederne for at skabe synergi mellem cykelrutesystemer og andre aktivitetsformer, herunder potentialet for koblinger mellem cykling og vandring samt afdækning af muligheder for tværkommunale/nationale sammenkoblinger af mountainbikespor. Derudover bør der kigges på potentialet i udbredelse til andre mobile outdoor-aktivitetsformer.

TÆNK KOMMERCIELT OG SKAB RENTABLE FORRETNINGER

God service og attraktive produkter er afgørende for tilgængeligheden til outdoor-oplevelser – og for at sikre oplevelser af høj kvalitet er det nødvendigt, at serviceudbuddet kan drives rentabelt. For at opbygge økonomisk bæredygtige outdoor-produkter skal fokus rettes på opbygning af kritisk masse. Det kræver, at man tør prioritere steder, der har det rette grundlag for at opbygge forretningsmæssige sammenhænge mellem aktivitetsmuligheder og kommerciel service.

Udvikling af outdoor-infrastrukturen skal derfor hænge tæt sammen med et særskilt fokus på en prioritering og udvikling af centrale kommercielle serviceknudepunkter eller outdoor-centre.

For at sikre tilstedeværelsen, og dermed øget tilgængelighed og formidling af oplevelser, bør der arbejdes med udvikling af kommercielle erhvervsklynger.

Kommercielle erhvervsklynger skal fungere som en slags outdoor-centre for aktører og gæster.

Ved at skabe et forpligtende samarbejde mellem aktørerne gør man oplevelser lettilgængelige og gør forretningsudvikling for de enkelte aktører mere overkommelig.

Pilotprojekter i Nationalpark Mols Bjerge og på Bornholm har arbejdet med forskellige modeller for udvikling af outdoor-centre som kommerciel hub-funktion. På Bornholm er gennemført et feasibility-studie på etablering og drift af et fysisk outdoor-center, mens center-funktionen i Nationalpark Mols Bjerge er skabt via portalen "nationalparkoutdoor.dk", hvor outdoor-tilbud på sigt også gøres tilgængelige i forbindelse med et nationalparkcenter.

Center-/klyngetilgangen bidrager til mangfoldigheden og skaber en fælles platform for alle outdoor-aktiviteter til gavn for aktører, som ikke nødvendigvis er synlige i form af fysisk tilstedeværelse. Og mindst lige så vigtigt, så bliver det nemmere for gæsterne at "shoppe" oplevelser.

Udvikling af outdoor-centrene bør altså prioriteres dér, hvor naturen, turismetyngden og de kommercielle aktører er til stede, og samarbejdet skal være åbent for alle, der ønsker at forpligte sig på en fælles udvikling af outdoor-turismen i området.

Tiltag

Erfaringer fra pilotprojekter i bl.a. Nationalpark Mols Bjerge og på Bornholm bør udbredes via konkrete udviklingsprojekter i forbindelse med fx andre nationalparker, natur- og geoparker samt andre danske områder med særligt outdoor-potentiale.

Dansk Kyst- og Naturturisme vil opbygge specialiserede kompetencer inden for forretningsudvikling og understøtte muligheden for, at kommunale og statslige arealer kan bidrage til turismefremme.

Destinationsselskaber bør opbygge kompetencer til at agere bindeled mellem erhverv, foreninger og offentlige myndigheder.

Foto: VisitDenmark

TILVEJEBRING SYSTEMATISERET DATA TIL VIDENSBASERET PRODUKTUDVIKLING

For at sikre en udvikling, der også på lang sigt er til gavn for både gæster, erhverv og lokale samt bidrager til bosætning og tager hensyn til naturmæssige kvaliteter og ressourcer, er det altafgørende, at vi arbejder med afsæt i et solidt vidensgrundlag.

Vidensgrundlaget relateret til outdoor-turisme er fortsat relativt begrænset. Der er få data, der relaterer sig til efterspørgslen og gæsternes adfærd i forhold til outdoor-turismen, og generelt opbygges viden på et relativt sporadisk grundlag. Udviklingen baserer sig derfor et stykke hen ad vejen på intuition og egeninteresser.

I blandt andet Tyskland opbygger man systematisk viden og monitorerer på udviklingen inden for outdoor. Vi kan med fordel lade os inspirere og læne os op ad metoder fra vores konkurrenter. Samtidig skal vi blive langt bedre til at udnytte teknologiske muligheder for at samle og tilgængeliggøre data i forhold til udvikling. Dermed kan vi i højere grad målrette de offentlige og private investeringer i infrastruktur, kommerciel erhvervsudvikling og markedsføring.

Udvikling skal også ske med hensyntagen til naturen, og der bør derfor opbygges viden

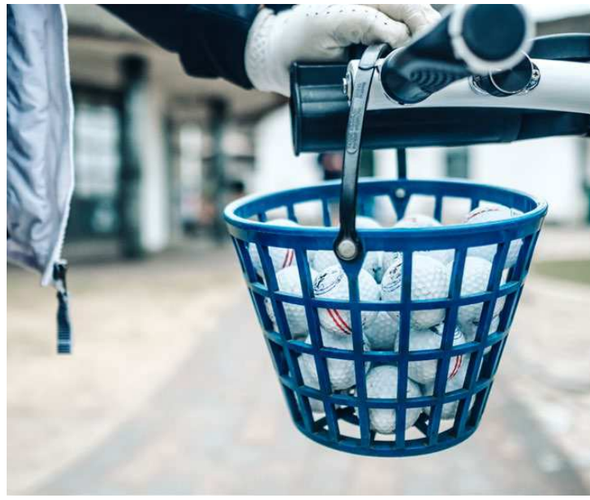

om forskellige outdoor-aktiviteters påvirkning af naturen samt kigges nærmere på eventuelle positive sideeffekter af aktivitet i naturen, eksempelvis i forhold til den generelle sundhed, livsglæde og miljøbevidsthed.

Endvidere skal der være fokus på, at konkrete erfaringer og viden i højere grad deles og kan bringes i spil på tværs af destinationer og mellem forskere, turismefremmeaktører og det private erhverv.

Tiltag

Med afsæt i forskning bør der udvikles metoder til analyse af det turismemæssige aftryk på naturen og af outdoor-turismens betydning for naturmæssige kvaliteter i områder, der prioriteres til udvikling af outdoor-turisme.

Der bør udarbejdes en plan for en systematisk dataindsamling. Mulighederne for tilgængeliggørelse af eksisterende data med særlig fokus på forecast og efterspørgselsrespons bør undersøges.

Dansk Kyst- og Naturturisme vil, i samarbejde med relevante aktører, tage initiativ til at udarbejde et koncept for national vidensdeling på tværs af outdoor-destinationer og -aktører.

Med handleplanen er der sat retning på ambitionerne om en bæredygtig udvikling af outdoor-turismen i Danmark. Men outdoor-turismens potentialer skal realiseres i fællesskab! Det kræver et effektivt, strategisk samarbejde mellem nationale turismefremmeaktører, de nye destinationsselskaber, statslige og kommunale myndigheder og interesseorganisationer, fremsynede erhvervsvirksomheder og lokale foreninger.

Erhvervsministeriet, Miljø- og fødevareministeriet, Naturstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Vejdirektoratet, Danske Destinationer, Dansk Turismefremme, Friluftsrådet, Danmarks nationalparker og private erhvervsaktører, har været en del af handleplanens følgegruppe og er sammen med VisitDenmark alle aktører, der har en rolle i planens realisering.

DANSK KYST- OG NATURTURISME BIDRAGER TIL UDMØNTNING AF HANDLEPLANEN

Dansk Kyst- og Naturturisme vil arbejde aktivt for at outdoor-turismen i Danmark kommer til at stå stærkere i fremtiden. Konkrete tiltag i Handleplan for Outdoor-turisme i Danmark indgår derfor også som centrale elementer under Handlingsplan for Kyst- og Naturturismen i Danmark 2019-2021.

Nedenfor fremgår eksempler på konkrete tiltag, som Dansk Kyst- og Naturturisme bidrager med i udmøntningen.

UDVIKLING AF STÆRKE DESTINATIONER

Dansk Kyst- og Naturturisme ønsker at indgå i et samarbejde med destinationer med et særligt fokus på og potentiale inden for outdoor-turismen. Vi stiller specialiserede kompetencer til rådighed i forhold til at formidle og vejlede om udvikling af kommercielle outdoor-oplevelser, rammevilkår, strategisk-fysisk planlægning og investeringer i markedsrelevant kapacitet.
Vi har igangsat et Program for udvikling af Cykelturisme, hvor den første indsats er et strategisk samarbejde med destinationerne langs Østersøruten (N8), Dansk Cykelturisme og VisitDenmark. Samarbejdet har til formål at skabe en cykelrute af international kaliber via:

- fokuseret forretningsudvikling i prioriterede feriesteder
- styrket international markedsføring
- udvikling af fysiske signaturpunkter langs ruten

Ambitionen med cykelprogrammet er, at erfaringer og best practice udbredes til andre relevante geografier, fx Vestkystruten, de danske øer m.fl.

SAMMENHÆNGENDE OG BÆREDYGTIG INFRASTRUKTUR

Dansk Kyst- og Naturturisme vil, i samarbejde med bl.a. Kommunernes Landsforening, kommuner, Friluftsrådet, Dansk Cykelturisme, private fonde m.fl., bidrage aktivt til realiseringen af et antal demonstrationsprojekter i forhold til etablering af et rekreativt knudepunktsystem, f.eks. som led i eksekvering af Udviklingsplan for Vestkysten, Udviklingsplan for Sjælland og øerne samt via ovennævnte, strategiske N8-samarbejde.

KOMMERCIEL UDVIKLING OG FOKUSERET UDVIKLING I UDVALGTE OMRÅDER

Dansk Kyst- og Naturturisme har opbygget erfaring med udvikling af kommercielle outdoor-centre, bl.a. i Nationalpark Mols Bjerge og på Bornholm. Vi har senest igangsat et projekt i samarbejde med Thisted og Jammerbugt kommuner og ønsker at stille faglige ressourcer til rådighed over for andre relevante destinationer. Dansk Kyst- og Naturturisme vil tage initiativ til dialog med statslige og kommunale lodsejere samt relevante interesseorganisationer i forhold til at afdække mulighederne for udvikling af forskellige erhvervsmæssige outdoor-aktiviteter i udvalgte naturområder.

DATA OG VIDEN

Dansk Kyst- og Naturturisme tager, i samarbejde med relevante aktører, initiativ til udvikling af koncept for national vidensdeling omkring outdoor på tværs af destinationer og aktører.

DANSK
KYST & NATUR
TURISME

Skeelslundevej 99, 1.
DK-9440 Aabybro
info@kystognaturturisme.dk

www.kystognaturturisme.dk

rksk.dk

Returadresse:
Land By og Kultur, Natur
Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
Via e-mail til mim@mim.dk

Sagsbehandler
Søren Frederiksen
Direkte telefon
99 74 19 57
E-post
soren.frederiksen@rksk.dk
Dato
8. februar 2021
Sagsnummer
21-003298

Høringssvar - Udkast til lovforslag om etablering af naturnationalparker

Siden 2018 har Ringkøbing-Skjern Kommune og Herning Kommune arbejdet frem mod et nyt forslag til oprettelsen af en nationalpark ved Skjern Å. I den forbindelse er der nedsat et §17, stk. 4-udvalg, kaldet Nationalparkudvalget (NPU).

- NPU bakker op om oprettelsen af naturnationalparker i Danmark, hvis formål er at fremme natur og biodiversitet. NPU foreslår at en eller flere af de kommende naturnationalparker placeres i området omkring Borris Hede, Skjern Å og deltaet. Naturnationalparkerne bør fordeles i Danmark og repræsentere unikke landskabstyper, som fx delta og ådal, som findes netop her. I området omkring Borris Hede, Skjern Å og delta findes naturtyper af international betydning, som også rummer sjældne arter, som vi i Danmark har en særlig forpligtigelse til at beskytte og udvikle. At området rummer et stort potentiale, fremgår også af Rune Engelbreths bog "Vildere vidder" der beskriver mulige naturnationalparker i DK. Citat Rune Engelbreth: *'Flod og enge. Flod og floddelta. Flod og Fjord. Flod og flora, fauna og funga. Det lyder ikke så ringe, og de ord kan ikke forenes mange steder i Danmark. Men det kan de i Naturnationalpark Skjern Å.'*

- **Natur:** i lovteksten angives følgende: *'Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser'*. Udvalget bakker op om dette formål og at naturen i området kan udvikle sig med større artsrigdom bestående af naturligt forekommende plante- og dyresamfund.

- **Kommunale og private arealer:** I lovteksten angives følgende: *Der er imidlertid også potentiale for, at kommunale og private arealer kan indgå helt eller delvist i fremtidige naturnationalparker. Miljøministeriet vil derfor se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer.* Udvalget finder det væsentligt at der er tænkt på muligheden for at kommunale og private arealer kan indgå, men vil foreslå at det indarbejdes i loven fra starten.

- **Adgang:** i lovteksten angives det at tilladelse til at hegne et område kan opnås, hvis, citat: *'hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt'*. Og *'Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, overnatning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang.'* Og *' Loven indeholder således regler, der skal sikre både beskyttelse og*

benyttelse af vandløbene, herunder en balanceret fordeling af rettighederne til anvendelse af vandløbene til afledning, sejlads, (lyst)fiskeri mv.' Udvalget finder det væsentligt, at der ved oprettelsen af naturnationalparker, sikres en fortsat adgang til området for de forskellige typer af friluftsaktiviteter der i dag finder sted i området.

- **Lystfiskeri:** i lovteksten angives følgende: *'I forvaltningsplanen vil det blive angivet, om evt. eksisterende fiskeri i områdets søer og vandløb vurderes at være foreneligt med forvaltningen af naturnationalparken, der har natur og biodiversitet som hovedhensyn*'. Udvalget finder det væsentligt at et bæredygtigt lystfiskeri vil kunne fortsætte, som det foregår i dag.

- **Jagt:** i lovteksten angives følgende: '*Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter eller hvis det på anden måde er konkret begrundet*'. Udvalget finder det væsentligt at jagt vil kunne fortsætte på samme bæredygtige måde som i dag.

- **Landbrug:** i lovteksten angives følgende: '*I det foreslåede fastsættes det, at området, friholdes for skov- og landbrugsproduktion, idet dette dog ikke gælder særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Med friholdelse for landbrugsproduktion menes, at der ikke i naturnationalparkerne vil foregå landbrugsmæssig arealanvendelse sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, og at der i øvrigt ikke vil foregå landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte'.* Og *'En del af statens arealer bortforpagtes og anvendes til f.eks. afgræsning for kvæg, der laver naturpleje, og hold af bier. Der kan i den forbindelse være afledte omkostninger for erhvervet, hvis der ikke kan findes alternative arealer.* Udvalget anerkender at landmænd der lever af at lave naturpleje i området i dag, vil kunne opleve tabt fortjeneste. Udvalget mener derfor, der bør sikres erstatningsarealer eller kompensation til naturplejere der, som følge af oprettelsen af naturnationalparker, lider økonomisk tab som følge af afbrudte kontrakter.

- **Lokal indflydelse:** i lovteksten angives følgende: *I bestemmelsen er forudsat, at lodsejeren inddrager offentligheden og berørte myndigheder i udarbejdelse af ansøgning om etablering af en naturnationalpark. Med offentligheden henvises blandt andet til lokalsamfundet, herunder de nærmeste lodsejere, lokale foreninger og brugergrupper med henblik på at lokale ønsker kan indgå i planlægningsfasen. Desuden forventes offentligheden i øvrigt at blive inddraget i processen, så bidrag og synspunkter kan indgå i forberedelsen af projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplanen. Med berørte myndigheder henvises f.eks. til kommuner, som påvirkes direkte eller indirekte som følge af den påtænkte naturnationalparks geografiske placering. Der kan også være statslige myndigheder, hvis sagsområde berøres af projektet. Hvis der er flere ejere af et område, som påtænkes at indgå i en naturnationalpark, vil processen, herunder især udarbejdelse af ansøgningen, skulle være tilrettelagt i fællesskab.* Udvalget finder det væsentligt at offentligheden inddrages i processen omkring etablering af naturnationalparker.

- **Dyrevelfærd:** Udvalget finder det væsentligt at der ikke er forskel på kravene til dyrevelfærd, indenfor, såvel som uden for et eventuelt hegn.

- **Vilde dyrs frie bevægelighed:** I lovteksten er angivet at "hegningen udføres på en sådan måde, …. at vilde dyrs frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang." Udvalget finder det væsentligt at de vilde dyrs frie bevægelighed sikres og at en hegning tilpasses de lokale forhold.

På vegne af Nationalpark Skjern Å-udvalget,

Hans Østergaard, Borgmester, Ringkøbing-Skjern Kommune

Nationalpark Skjern Å-udvalget:

Formand: Borgmester Hans Østergaard, V, Ringkøbing-Skjern Kommune

Søren Elbæk, S, Ringkøbing-Skjern Kommune

Kristian Andersen, KD, Ringkøbing-Skjern Kommune

Anne Mette Bang Rasmussen, V, Herning Kommune

Søren Christensen, Vestjysk Landboforening

Tage Madsen, Danmarks Naturfredningsforening

Benny Pedersen, Friluftsrådet

Claus Tobler, Borgerrepræsentant

Jes Nissen, Borgerrepræsentant

Lars Foged, Borgerrepræsentant

Leif Theilgaard, Borgerrepræsentant

Jan Bjergaard Rasmussen

Blichers Vej 2
7800 Skive

DANMARKS JÆGERFORBUND

Danmarks Jægerforbund
Kreds 2

10. februar 2021

Vedr. J.nr. 2020-5425 Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse m.fl.

Hermed indgives høringssvar fra Danmarks Jægerforbund Kreds 2

Vi er opmærksomme på, at Skjern Enge og Stråsø Plantage – Vind Hede er foreslået som mulige Naturnationalparker.

Vi er enige i, at naturen mangler plads, og at der bør gøres en indsats for at øge biodiversiteten.

Det bekymrer os imidlertid, at den rekreative jagt tilsyneladende ønskes reduceret eller helt afskaffet i Naturnationalparkerne, da vi lokalt har oplevet, hvordan jagtfrie områder belaster de omkringliggende landbrugsområder, og som efterfølgende er løst ved, at man har genindført jagt i områderne.

Vi ser ikke øget biodiversitet og jagt som hinandens modsætning.

Jagten i Danmark er i forvejen reguleret i forhold til, hvad de forskellige vildtarter kan bære af jagttryk og udøves således på en yderst bæredygtig måde.

Denne regulering sker på baggrund af dels den vildtudbyttestatistik, som alle jægere indberetter data til hvert år, dels af national og international forskning og af nationale og internationale vildttællingsprojekter og indstilles til Miljøministeren af Vildtforvaltningsrådet, hvor alle grønne organisationer, herunder DN og DOF, har sæde.

Endvidere er der jagtbegrænsninger i form af jagtfrie zoner ved by- og sommerhus bebyggelser og i et udbredt net af reservater, ligesom der er begrænsninger i antal jagter og i afskydningen af vildt på de offentlige arealer, hvor jagten lejes ud.

Eksempel: I Skjern Å dalen ejer Naturstyrelsen ca. 2300 ha. Af dem er der jagtfredet på ca. 1500 ha. mens der drives jagt på 800 ha. i 3 timer pr. uge i efteråret. I alt ca. 60 timer pr. år. For denne jagt betaler jægerne Kr.270.000,- som Naturstyrelsen bruger til pleje af området, til gavn for alle.

Vi gør i øvrigt, i al stilfærdighed, opmærksomhed på, at jagten ikke har været skyld i udryddelse af hverken plante- eller dyrearter gennem de seneste mange årtier. Tværtimod har jagten og jægerne bidraget positivt til forbedring og bevaring af såvel flora som faunas levesteder.

Således har de danske jægerne, med både arbejdskraft og økonomiske midler, i høj grad medvirket til forbedrede betingelser for både flora og fauna i form af etablering af vådområder, små og store beplantninger, fauna striber, insektvolde m.m. hvilket har givet levesteder til masser af ikke bare vildtarterne, men også for div. padder, små og store dyr og fugle samt insekter af enhver art.

Ligeledes yder danske jægere en stor indsats ved bekæmpelse af invasive arter som mink og mårhund og i forbindelse af regulering f.eks. skarv og bramgæs, når de bliver for mange og gør skade på henholdsvis fiskeyngel og markafgrøder.

Endvidere bidrager de danske jægere, gennem jagttegnsafgiften, med ca. 100 mio. (2019) til jagt, vildt og naturforvaltning, heraf går godt 50 mio. til arts- og naturforvaltning samt forskning, udvikling og rådgivning.

Som troværdige og seriøse aktører i forvaltningen af den danske natur, forventer vi som lokale jægere sammen med øvrige lokale brugere at blive inddraget i arbejdet med oprettelse og med udarbejdelse af planer for forvaltning og drift af eventuelle naturnationalparker i vores lokalområde.

Vi mener ikke, at jagt, fiskeri og sankning af svampe og bær er i modstrid med målet for området eller til skade for biodiversiteten, derimod mener vi, at disse traditionsrige lokale og folkelige aktiviteter er vigtige for det lokale engagement og accept.

Et af Danmarks Jægerforbunds grundlæggende principper er at sikre vildtets frie bevægelighed. Vi er derfor modstandere af etablering af hegn.

Skal der etableres hegn af hensyn til "store græsser", skal det gøres med hegn, der sikrer de vilde dyrs frie bevægelighed, således at alle vilde dyr frit kan bevæge sig derhen, hvor de finder deres krav til levested bedst opfyldt.

Det er derfor vi menneskers opgave at skabe så gode levesteder, at de ønskede dyr og planter etablerer sig i området.

Vi håber, vores synspunkter vil indgå i lovgivningsarbejdet, og at vi bliver tænkt ind i en lokal brugergruppe.

På vegne af Kredsbestyrelsen i Danmarks Jægerforbund Kreds 2

Jan B. Rasmussen	Kredsformand	
Norbert Ravnsbæk	Hovebestyrelsesmedlem	
Hans Jørgen Dahl	Jægerrådsformand:	Ringkøbing Skjern Kommune
Leif Filsø	Jægerrådsformand:	Holstebro Kommune
Bjarne From	Jægerrådsformand:	Lemvig Kommune
Per Vinter	Jægerrådsformand:	Struer Kommune
Peter N. R. Madsen	Jægerrådsformand:	Skive Kommune
Linda Nielsen	Jægerrådsformand:	Viborg Kommune
Lars Erik Bitsch	Jægerrådsformand:	Ikast Brande Kommune
Arne Thomsen	Jægerrådsformand:	Herning Kommune

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund
Kreds 2, Midt og Vestjylland

Jan Bjergaard Rasmussen
Kredsformand

Direkte tlf. + 45 4019 6246
E-mail jbr@fibermail.dk

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Ref. j.nr 2020-5425

Ledreborg, 9. februar 2021

Til Miljøministeriet,

hermed følger **Naturvejledning Danmark**s høringssvar til 'Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)', **j.nr 2020-5425**.

Naturvejledning Danmark bakker op om etablering af kommende naturnationalparker og vi har følgende bemærkninger til lovforslaget.

Generelle bemærkninger

I Naturvejledning Danmark hilser vi de store og spændende forandringer, der kommer til at ske i vores nye naturnationalparker, velkommen. Mange af vores rekreative områder kommer til at ændre sig. De forandringer skal befolkningen kunne opleve forstå og acceptere. Vi mener at formidling, herunder naturvejledning, er centralt for at sikre den fortsatte brede folkelige opbakning. Herunder hersker også et ansvar for fortsat at udvikle danskernes naturforståelse i takt med at omgivelserne ændrer sig og i takt med tendenser udvikles.

Lov om naturbeskyttelse

Vi synes, at det er en god idé, at de retslige rammer for etablering og forvaltning af naturnationalparker bliver indført som et kapitel i Lov om Naturbeskyttelse. Her står bl.a.:

§ 63. Miljøministeren forestår rådgivnings-, vejlednings- og informationsvirksomhed om nationale og internationale naturbeskyttelsesspørgsmål over for andre myndigheder og private.

Stk. 2 Miljøministeren kan fastsætte retningslinjer for kommunalbestyrelsernes naturvejledningsarbejde.

Naturvejledning Danmark forudsætter, at Miljøministeren med henvisning til § 63 påtager sig at iværksætte rådgivnings-, vejlednings- og informationsvirksomhed om de nye naturnationalparker. Og i denne anledning afsætter de nødvendige økonomiske midler, herunder til statens eget naturvejledningsarbejde.

Forvaltningsplaner

Naturvejledning Danmark ser forvaltningsplanerne som helt centrale for sikringen af, at hovedhensynet til natur og biodiversitet går op med de bredere hensyn til øvrige samfundsinteresser.

Vi er derfor også meget tilfredse med, at forvaltningsplanerne skal omfatte udviklingsmål for friluftsliv, jvf. § 61 e. Vi ser dog gerne, at det kommer til at fremgå af selve loven, at forvaltningsplanerne skal formulere konkrete målsætninger for naturformidling. Dette bør derfor tilføjes listen i over emner i § 61 e.

--

Naturvejledning Danmark hilser som skrevet initiativet med naturnationalparker velkommen og ser frem til spændende samarbejder ude i naturen.

Bedste hilsner

Jakob Walløe Hansen
Formand
Naturvejledning Danmark

== AKT 5741996 == [Høringssvar fra Nationalpark Thy - journalnummer 2020-5425] == Dokument 1 == [hoerings… ==

NATIONALPARK THY

mim@mim.dk
jacbe@mfvm.dk
dahmo@mfvm.dk

Nationalpark Thy
Kirkevej 9
7760 Hurup

Tlf. 72 54 15 00
CVR: 32995462
EAN: 5798000860568

thy@danmarksnationalparker.dk
www.nationalparkthy.dk

J.nr. 21/01558-2
Ref. TJO/ELOES
Den 10-02-2021

Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker)

Nationalparkfond Thys bestyrelse hilser "naturnationalparker" velkomne. Også vi ser initiativet som et værdifuldt supplement til nationalparkerne i Danmarks vigtige indsats for at give naturen plads. Plads til i højere grad at udfolde naturlige processer og dynamikker i store sammenhængende naturområder med naturlige afstrømningsforhold, der kan skabe nye og bedre levesteder og livsbetingelser for mange truede og sårbare arter af dyr, planter, svampe m.v.

Dette er som bekendt også blandt Nationalpark Thys væsentligste formål. Og det er vores håb, at der bliver mulighed for at skabe synergi imellem de markante satsninger til yderligere udvikling af naturen. F.eks. ser vi store potentialer for dette ved at arbejde med ideerne og filosofierne bag begrebet naturnationalparker i Nationalpark Thy – eller dele af nationalparken.

Bestyrelsen bakker desuden op om en mulig udvidelse af nationalparken til Bulbjerg, som er blevet foreslået af en række borgere, organisationer og virksomheder. En sådan udvidelse vil give mulighed for at etablere endnu større sammenhængende naturområder på både privat og statsejet jord. Det er desuden et af de områder, der har været stillet forslag om at gøre til naturnationalpark.

Nationalparkfond Thys bestyrelse håber, at der i processen med etableringen af naturnationalparker er mulighed for at sikre, at man ikke mister den store lokale opbakning til arbejdet for naturen her i Nationalpark Thy. Det gælder selvsagt især, hvis nogle af de projekter, som miljøministeren ønsker at gennemføre, ligger indenfor eller som nabo til nationalparken.

Nationalparkfondens bestyrelse stiller sig derfor til rådighed for en dialog om, hvordan der kan skabes endnu bedre natur – både i Nationalpark Thy og i en eventuel udvidelse af nationalparken til Bulbjerg, således at det sker i bedst mulig overensstemmelse med lokalområdet.

På bestyrelsens vegne,
venlig hilsen,

Torben Juul-Olsen
Bestyrelsesformand

Silkeborg Kommune · Søvej 1 · 8600 Silkeborg

mim@mim.dk
Kopi til:
jacbe@mfvm.dk og
dahmo@mfvm.dk

9. februar 2021

Høringssvar vedr. lovforslag om oprettelse af naturnationalparker, jeres j. nr. 2020-5425

Følgende høringssvar er behandlet og godkendt af Klima- og Miljøudvalget i Silkeborg Kommune.

Vi har med stor interesse læst lovforslaget om etablering af naturnationalparker. Overordnet set er vi helt enige i, at der bør sikres områder i Danmark, hvor biodiversitet og de naturlige dynamikker i naturen har første prioritet.

Udvælgelsen af arealer, der skal indgå i naturnationalparker, bør dog ikke kun begrænse sig til at være statsejede arealer. Der bør fokuseres på at udvælge netop de arealer, der har det største potentiale til at sikre og fremme biodiversiteten og de naturlige dynamikker. Det er derfor vigtigt, at muligheden for, at private og kommunale arealer kan indgå i naturnationalparkerne, indskrives i loven fra starten.

Det bør også være muligt at lave private og offentlige samarbejder for at sikre, at det er biodiversiteten der er første prioritet og ikke afgrænsningen mellem statsarealer og private-/kommunale arealer. Dette vil sikre bedre hegnslinjer og mere biodiversitet.

Silkeborg Kommune er outdoorhovedstad, og vi har derfor en bekymring for, at indhegning af skove og natur til naturnationalparkerne vil påvirke tilgængeligheden for folk i naturen. Det bør sikres, at der tages de nødvendige hensyn til offentlighedens adgang og at muligheden for et alsidigt frilufts-, jagt- og fiskeri liv bevares.

Venlig hilsen

Lotta Sandsgaard
Teknik- og Miljøchef

Bente Sørensen (29164)
Teknisk afdeling
Bente.Sorensen@silkeborg.dk

Silkeborg Kommune
Søvej 1 - 3
Sagsnr.: EMN-2021-00855

Silkeborg Kommune
Søvej 1 · 8600 Silkeborg
Tlf.: 89 70 10 00
www.silkeborg.dk

Kunne ikke oprette PDF-version af dokumentet 'HØRRINGSSVAR Fra Brugerlaug Fussingø'.

Kunne ikke oprette PDF-version af dokumentet 'Præsentation fortræde Miljøudvalget_10022021'.

Miljøministeriet.

Slotsholmsgade 12

1216 København K

Snedsted den 11. 2. 2021

Høringssvar - Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

Følgende høringssvar sendes på vegne af Jægerrådet i Thisted Kommune.

Vi ønsker ikke naturen i Thy bag hegn!

Som jægere støtter vi naturligvis målet om, at der skal skabes mere biodiversitet og vildere natur i Danmark, men vi mener bestemt ikke, at jagt og bedre biodiversitet er hinandens modsætninger. Derfor er der især tre skrækscenarier, der springer os i øjnene, når vi læser lovforslaget:

Etablering af kilometervis af hegn:

Hegn vil skæmme landskabet, det storslåede landskab der er berømmet for sine uforstyrrede, ubrudte vidder. Høje hegn vil forhindre vildtets frie bevægelsesmuligheder, og kan få store konsekvenser for muligheden for at forvalte hjortevildtbestanden, Thys vigtigste naturplejere.

De hegnede områder vil desuden forringe de rekreative muligheder for befolkningen, som med lovforslaget bliver afskåret fra nogle meget yndede naturoplevelser, nemlig at gå på jagt, fiske og samle svampe og bær. Det vil afskære mange fra at benytte området rekreativt, for hvem har lyst til at gå tur med børn og eller hund i et indhegnet område med store dyr?
Naboer til en indhegnet naturnationalpark risikerer - helt ufrivilligt – at få deres ejendomme hegnet inde/ude og at værdien af deres ejendomme bliver forringet.

Ingen jagt i naturnationalparker:

Jagt og fiskeri er en urgammel kultur og har altid været en del af livet i Thy, og vi mener, at der også fremover skal være mulighed for at udøve dette på forsvarlig vis, også i en evt. naturnationalpark.

Vi har i Thy dårlige erfaringer med større jagtfrie områder.

I forbindelse med oprettelse af Testcentret for store havvindmøller i Østerild, var en del af aftalen mellem forligspartierne, at området skulle være jagtfrit. Kun få år efter måtte man genindføre jagt i området på grund af store problemer med afgrødeskader på naboarealer. Der bliver i dag afholdt to større jagter om året i området, og det har stort set afhjulpet problemerne med skader ved naboerne.

Ændring af dyreværnsloven:

Vi finder det dybt bekymrende, at man foreslår at ændre dyreværnsloven, så det ikke er den samme lov der definerer hvad dyrevældfærd er, afhæng af om dyrene lever i en naturnationalpark, eller uden for.
Et dyr i nød lider vel lige meget, uanset om det lever på den ene eller den anden side af hegnet?

Lokal Indflydelse:

I forbindelse med oprettelse af Nationalpark Thy, blev hele lokalbefolkningen, fortrinsvis repræsenteret ved mange forskellige interessegrupper, inddraget i hele processen, og havde stor indflydelse på det endelige resultat, hvilket har resulteret i en meget stor lokal opbakning.

Det er vores forventning, at processen vedrørende en eventuel naturnationalpark i vores område vil foregå på den samme demokratiske måde.

Vi vil ikke have naturen i Thy hegnet ind.

For ca. 15 år siden, var vi mange mennesker, der lagde et stort arbejde i at blive enige om rammerne for en Nationalpark i Thy, og der var én ting de mest brændende tilhængere og de mest arge modstandere lige fra begyndelsen var enige om: Man ville ikke have naturen i Thy hegnet ind.

Venlig hilsen

På vegne af Jægerrådet i Thisted Kommune.

Tage Espersen, formand

Høringssvar
Naturnationalpark Skagens Odde
Frederikshavn Kommune **jr.nr.: 2020-5425**

Til Miljøministeriet

Fra Jægerrådet i Frederikshavn Kommune
V/Fritz Pedersen
Blomstervænget 4
9750 Østervrå

11. februar 2021

Skal naturen virkelig hegnes?

Jægerrådet i Frederikshavn Kommune ønsker hermed at afgive et høringssvar i forhold til en potentiel Naturnationalpark på Skagens Odde i Frederikshavn Kommune.

Vi er meget enige i at der skal gøres en indsats for biodiversiteten i Danmark. Samtidig er vi også meget bevidste om det potentiale vi har i den helt unikke natur omkring Skagen Odde. Det er netop den natur vi lærer de unge om, vi færdes i og lader vores gæster nyde når de søger hertil. Det er en natur som vi har stor respekt for og som vi i generationer både har beskyttet og benyttet.

Vi finder det derfor skræmmende at det foreslås at styrke det naturlige med indhegninger med store dyrearter, som kan hjælpe naturen. (Heste, elge og bisoner).
Indhegninger vil ikke alene skæmme landskabet som vi kender det i dag. De vil også være til gene for de dyrearter som for eksempel kronvildt, dåvildt, råvildt, og ulv, som i dag har frie bevægelsesmuligheder og hegnene vil dermed forringe forholdene for den natur som allerede er unik for området. Endelig vil det frem for at vi i dag færdes i naturen blive et vindue man skal kigge ind af i stedet for.

Lovforslaget lægger op til, at den menneskelige aktivitet begrænses væsentligt, og vi ser samtidig, at der i lovgivningen indføres en ramme, hvor der lægges op til, at der ikke kan fjernes noget fra områderne i udgangspunktet. Det betyder at:

Urgamle kulturer som jagt, fiskeri, indsamling af bær og svampeplukning dermed udelukkes fra områderne, hvilket i sig selv ikke bare er et kæmpe kulturelt indgreb, men også et indgreb som ikke har bund i fagligheden. Der er ingen indikatorer på at jagt, fiskeri og sankning i mindre udstrækning giver udfordringer for biodiversiteten. Så vi må her opfordre til at planerne for Naturnationalparker generelt tager afsæt i fagligheden og vil foreslå at disse rekreative aktiviteter sættes ind som en del af forvaltningsplanerne.

Yderligere vil vi appellere til at før der udpeges flere områder til dette formål, at man så sikrer en evaluering fra nogle af de områder og tiltag, der allerede er igangsat. Dette for at drage erfaringer så

man ikke risikerer at lave fatale fejltrin både i forhold til dyrehold, eksisterende biodiversitet i udvikling, samarbejde og drift.

Afgørelser bør ske med stærk lokal indflydelse.
I Frederikshavn Kommune har myndigheder og interesseorganisationer stærke traditioner for at samarbejde omkring naturen og brugen heraf. I forslaget er det lagt op til, at det er en ministerbeslutning, der afgør, hvor områderne skal ligge og hvilke rammer de skal drives under.

I vores øjne er det at bortskrive sig det bedst mulige og stærkeste beslutningsgrundlag, samt det største engagement, hvis ministeren ikke sørger for at inddrage de interesseorganisationer og myndigheder i lokalområdet, som gennem årene har opbygget stor viden om og som har en ægte interesse for naturen i området. Samtidig forventes det naturligvis også man forinden arbejdet påbegyndes, lægger sporene til et fremadrettet samarbejde omkring drift, herunder forvaltningsplaner. Dette arbejde kan desuden styrkes yderligere ved inddragelse af vores lokale Brugerråd.

De åbne vidder, naturen og mennesket på denne egn har altid levet i, med, og af naturen. Såvel jagt, fiskeri, sankning og pleje af naturen er en integreret del allerede i dag, som ikke er i modstrid med de planer der er overordnet. Men skrækscenariet er at vi nu bevæger os væk fra det naturlige og ind i en tid, hvor one-size-fits-all, hvor alle - inklusiv naturen og biodiversiteten taber.

På vegne af Jægerrådet Frederikshavn, Danmarks Jægerforbund

Fritz Pedersen
Blomstervænget 4
9750 Østervrå

Jægerrådet Frederikshavn Kommune består af Kommunens samlede jagtforeninger som er:

Ørtoft, Præstbro, Sæby, Frederikshavn, Strandby, Råbjerg Ålbæk, Skagen, Østervrå, Ormholt

DANSK KENNEL KLUB
FOR HUNDEEJERE

Høringssvar fra Dansk Kennel Klub (DKK) vedr. Lovforslag om Danmarks nye natur-nationalparker.

journalnummer 2020-5425

DKK har med stor interesse læst det udsendte materiale og deltog desuden i onlinemødet den 2. februar.

Der skal ikke herske tvivl om, at DKK er positivt indstillet overfor alle tiltag, der kan gavne naturen. Men vi er også interesserede i at sikre, at hunde og hundeejere fortsat har mulighed for at færdes der og dyrke forskellige aktiviteter. Derfor har vi nedenstående input til det fremlagte lovforslag.

DKK og den danske hundebestand
Hundeejere udgør en stor del af Danmarks befolkning og er meget aktive brugere af de danske skove. Dansk Hunderegister estimerer, at der findes 800 – 850.000 hunde i Danmark, og man regner med, at der bor en eller flere hunde i ca. 20 % af alle danske husstande.

Dansk Kennel Klub (DKK) er Danmarks største organisation for hundeejere med ca. 28.500 medlemmer og 70 tilknyttede race-specialklubber. DKK blev stiftet i 1897 og er dermed en af Danmarks ældste foreninger.

DKK stambogsfører mere end 200 forskellige racer, og alle slags hundeejere og hundeinteresserede kan være medlemmer. DKK arrangerer bl.a. mange former for træning, konkurrencer og udstillinger og driver desuden en omfattende rådgivnings- og kursusvirksomhed, herunder som udbyder af den lovpligtige uddannelse for erhvervsmæssige opdrættere og hundeholdere.

Inddragelse af interessenter
Under ”Projektbeskrivelse” (§61 d) nævnes, at man vil involvere ”7) den berørte offentlighed”. Ved mødet den 2. februar blev begrebet ”lokale brugergrupper” nævnt flere gange. DKK anbefaler, at man skriver ind i bemærkningerne, at de relevante landsdækkende organisationer også skal involveres.

Krav til skiltning
Det fremgår af lovforslagets §61 e, at principper for områdets drift skal findes i en ”Forvaltningsplan”, herunder oplysninger om: 2) de udsatte dyr, og 3) friluftsliv og turisme. Det er DKK’s holdning, at offentlighedens adgang bør inkluderes, enten som et selvstændigt punkt 4) eller som en tilføjelse til punkt 3). Der skal defineres klare og ufravigelige krav til tydelig skiltning ved alle indgange til de indhegnede områder. Disse bør være udformede på flere sprog og/eller med piktogrammer, for at understrege, at man tager hensyn til såvel friluftsliv som turisme.

Skiltene skal bl.a. indeholde oplysninger om de dyrearter, der går på arealet, vilkårene for adgang til området samt kontaktoplysninger til den person, der er ansvarlig for at føre tilsyn med dyrene. På baggrund af nogle triste sager, hvor hunde i snor er blevet angrebet af kvæg, stiller DKK sig tvivlende i forhold til, om det generelt vil være tilrådeligt at medbringe hunde i naturnationalparker med løst gående store græssere. Det

.

er ikke unaturligt, hvis de udsatte dyr kan opfatte en hund som en potentiel trussel og eventuelt gå til angreb. Hvis det generelle råd er, at hunde ikke bør medtages de steder, hvor der eksempelvis er udsat kvæg eller heste, bør det fremgå klart af skiltningen ved det enkelte område.

Som myndighed bør man samtidig holde sig for øje, at man derved de facto begrænser adgangen til specifikke områder for en stor del af befolkningen. Såfremt man mener, at det skal være muligt at færdes med hund, ønsker DKK, at dette skal fremgå entydigt af den sætning, der fremgår øverst på side 26 i dokumentet "Lovforslag og bemærkninger", så der kommer til at stå (tilføjelsen markeret med gult):

"Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, færdsel med hund, overnatning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang. Færden i naturnationalparkerne vil ske under hensyntagen til vildtet og de udsatte dyr."

Hvis udgangspunktet er, at man de facto ikke forventer, at det vil være muligt/forsvarligt at færdes i de udpegede områder med hund, bør der oprettes nærliggende hundeskove, hvor dette ikke vil påvirke natur og biodiversitet negativt.

Afklaring af ansvarsforhold
Der bør foreligge en afklaring af ansvarsforholdet vedr. eventuelle skader, der bliver forvoldt på gæsterne i det enkelte område *af* de udsatte dyr. Hvis man på skilte skriver "Adgang på eget ansvar", bør ingen være i tvivl om, hvad det indebærer. I en sag, hvor en hund i snor blev trampet ihjel af en flok køer, fik ejeren ingen form for kompensation eller erstatning.

Mindske territorialadfærd
DKK vil foreslå, at man gentænker idéen om, at de flokke, der sættes ud, skal være reproduktive enheder. Tilstedeværelsen af tyre/hingste med deres flok af hundyr og afkom vil sandsynligvis give mere territorialadfærd og potentielt flere truende situationer. Fra udlandet kender DKK til områder, hvor man i stedet har udsat eksempelvis stude/kvier eller vallakker/unge hopper, hvilket angiveligt har været med til at nedsætte antallet af truende situationer. Det har desuden reduceret risikoen for de dyrevelfærdsmæssigt problematiske situationer, der kan opstå i forbindelse med kælvnings- eller folingsbesvær.

Udpegning af naturnationalparker
Ved udpegning af områder til nye naturnationalparker, der, så vidt DKK har forstået, i første omgang tænkes placeret i statsskove, bør man tage flere ting med i betragtning:

- **Størrelsen af skoven**:
  Gribskov er så stor, at der er tilgængelige arealer uden om naturnaturnationalparken, hvor man kan færdes. Hvis mindre statsskove udpeges til naturnationalparker, hvor stort set hele skoven bliver udlagt, bør det indgå i overvejelserne, hvilke alternative rekreative områder, der findes og er tilgængelige for de enkelte brugergrupper, i nærheden.

- **Fordelingen af privatskov/statsskov i området**:
  En del af de aktiviteter, DKK's medlemmer dyrker, medfører, at man færdes udenfor stierne (f.eks. sportræning og sporprøver). Disse aktiviteter kan ikke bare flyttes til de omkringliggende private skove, hvor man ikke må bevæge sig uden for stier i veje. Derfor opfordrer DKK til, at man tager med i overvejelserne, hvor disse og evt. andre berørte brugergrupper kan henvises hen til i stedet.

.

Uddannelseskrav
DKK har i en årrække stået for den uddannelse, der er et krav for såkaldt erhvervsmæssige opdrættere og hundeholdere. Det er en fin ordning, og vi vil derfor gerne slå et slag for, at noget lignende indføres for de personer, der får ansvar for at føre tilsyn med de udsatte dyr i naturnationalparkerne. Det er ikke en simpel ting at vurdere et dyrs sundhedstilstand eller at opdage adfærdsmæssige ændringer. Derfor bør der være krav om, at de ansvarlige personer på eksempelvis et skovdistrikt, der står for det regelmæssige tilsyn, er klædt på til opgaven. Man bør også overveje, om der - i lighed med lovgivningen for hunde - skal etableres en fast tilknyttet dyrlæge og et årligt tilsyn fra Fødevarestyrelsen.

Med venlig hilsen

Jørgen Hindse
Formand for DKK

DE UNGE BIODIVERSITETS-AMBASSADØRER

11. februar 2020

De Unge Biodiversitetsambassadørers (DUB) høringssvar til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

DUB ser dette lovforslag som et vigtigt skridt mod implementering og skabelsen af de første Naturnationalparker (NNP), vi er glade for at se konkret handling for skabe og sikre mere vild og dynamisk natur i danmark.
Vi ser med stor positivitet at hovedhensynet (jf. §61 a styk 3) i NNP'erne er at naturen kan udfolde sig på egne præmisser. At naturen og biodiversiteten kommer i fokus i disse nye områder er tiltrængt for den pressededanske biodiversitet. Derfor er det vigtigt at dette hovedfokus er gennemgående i den nye lovgivning på området, så vi sikrer at naturens frie udfoldelse er den største prioritet i de nye parker. Vi er derfor lidt bekymrede, da der er nogle områder i lovforslaget som er modstridende med dette hovedhensyn.

I kapitel 8a Naturnationalparker, tilladelse efter §61 a står følgende:
*"§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et **større statsejet** område."*

Vi ser det som problematisk at der kun kan søges tilladelse på et større statsejet område, da dette udelukker en række private aktører, eksempelvis store naturfonde, der kunne have interesse i at konvertere deres arealer. Vi vil derfor anbefale at statsejet blev fjernet, så der kan åbnes op for alle interesserede aktører.
Vi ser det heller ikke som hensigtsmæssig i kreationen af større arealer, hvor der ofte skal købes mindre private lodser imellem for at samle et stort område. Vi er bange for, at det er et benspænd i processen om at skabe sammenhængende områder at udelukke alle aktører undtagen staten.

Samtidigt finder vi det problematisk at en lovtekst bruger beskrivelsen "større" uden at definere hvilken areal størrelseskategori der menes. Vage ord/udtryk i lovtekst er ikke hensigtsmæssig, da de kan skabe unødig forvirring for praksis. Derfor vil vi anbefale at der defineres en mindstegrænse eller anden kategorisk opdeling.
Selvom vi i DUB finder store arealer som de vigtigste i rewilding og naturprojekter generelt, da de fremmer bedre konnektivitet og fri bevægelse etc, synes vi ikke at man skal overse mindre områder og deres potentialer. Her kan man se på Molslabratoriet, der har stor succes med deres 120 ha. areal. Så selvom store arealer er bedst, mener vi i DUB at ingen skal udelukkes fra at skabe vild natur eller natur på naturens præmisser, hverken på arealets størrelse eller ejerskab.

I kapitel 8a Naturnationalparker, tilladelse efter §61 b står følgende:

*''§ 61 b. Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik**.** Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til **andre væsentlige hensyn** inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt."*

Vi finder det bekymrende at der ikke er nærmere klargjort for hvad andre væsentlige hensyn kan inkludere. Vi frygter at der med denne ordlyd kan gives hjemmel til regulering og/eller grødskæring, eller anden kontrol med vandløbene inden for naturnationalparkerne. Eksempelvist ved ønske om hurtigere afstrømning af vandmasserne, på baggrund af et ønske om dræning af landbrugsjord eller at vandløb ønske afskærmet fra de udsatte planteædere, for at undgå at sand og andet bundmateriale driver nedstrøms og sedimenterer uhensigtsmæssige steder. Vi mener i DUB, at vandløbene i NNP'erne bør holdes frie for regulering og hvis strengt nødvendigt, bør der gøres klart hvilket niveau andre væsentlige hensyn skal være på for at at bemyndige hjemmel til fravigelse af pkt. 1, således at hovedhensynet (jf. §61 a styk 3) opretholdes bedst muligt.

I kapitel 8a Naturnationalparker, tilladelse efter §61 e *stk. 2* står følgende:

*"Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, **skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning.** Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken."*

Vi ser det som uhensigtsmæssigt, at forvaltningen skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Natura 2000 policyen har til ansvar til at fastholde og bevare udpegede Natura 2000 naturtyper i en hvis kvalitet og successionsstadie, denne statiske naturforvaltning er modstridende med NNP's hovedformål med fri naturlig dynamik. Dog bør der stadig være mulighed for at lave tiltag kun for leve- og ynglesteder af regional betydning for rødlistede arter i Natura 2000 områder.

Dyrene der skal udsættes - Lovforslag

I kapitel 4 a, *§ 20 a.* skrives der:

"Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2."

Vi anbefaler at alle dyr der sættes ud i naturnationalparkerne undtages bestemmelserne fra dyrevelfærdsloven. Det vil minimere vores interaktion med de store græssere, hvorved de kan leve et vildere liv. Dyrene der udsættes i NNP'erne bør ikke ses som dyrehold, men som en nødvendighed for at genoprette de naturlige processer som de medbringer. De bør derfor betragtes som vilde udsatte dyr.

§20 a. Stk. 2. "Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom."

Stk. 2. er ikke en særlig konkret bestemmelse for hvordan dispensationer gives for de udsatte dyr. Dyrene i NNP'erne bør undtages bestemmelserne fra dyrevelfærdslovgivningen, da de udsatte dyr er vilde, eller skal forvildes. Det bør konkretiseres i lovgivningen at dyrene undtages dyrevelfærdslovgivningen.

Dyrene der skal udsættes - Bemærkninger til lovforslaget

2.1.1.1.2. Håndtering af vildt og udsatte dyr

"*For så vidt angår håndteringen af dyr i naturnationalparkerne, vil dyrevelfærdslovgivningen og dyresundhedslovgivningen finde anvendelse – herunder regler om tilsyn, øremærker, græsningstryk, bestandsregulering, fodring m.m. Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen, herunder regler om jagt og regulering, vil gælde i forhold til vildtet i naturnationalparkerne. Hertil kommer særlige regler om hjortedyr. Der henvises til pkt. 2.2.2.1.3.* "

og

3.2.2.1.1 særligt om TSE-reglerne

"*TSE-forordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier) gælder for produktion og markedsføring af levende dyr og produkter heraf. De dyr, der udsættes i naturnationalparker, har været i menneskelig varetægt inden udsætningen, og da dyrene hegnes inde og eventuelt flyttes, hvis der bliver for mange dyr, er der tale om en form for produktion, hvormed TSE-forordningen finder anvendelse. Der er desuden tale om produktion af levende dyr, hvis dyr, der afskydes i forbindelse med regulering af bestanden, kan gå til konsum.*"

og

3.2.2.2. Mærkning og registrering af dyr - side 61-62
"*I den nye EU-dyresundhedsforordning (dyresundhedsloven) defineres opdrættede dyr som "dyr, der holdes af mennesker", og udsætning af dyr i naturnationalparker falder ind under denne definition.*"

Generelt for disse 3 punkter, og resten af lovforslaget, bør dyrene undtages dyrevelfærdslovgivningen og dyresundhedslovgivningen. Det er en nødvendighed hvis græsserne der udsættes skal genoprette alle aspekter af de naturlige dynamikker og processer de har potentiale for at genoprette. NNP'ernes hovedformål er at styrke biodiversiteten og de naturlige dynamikker, og derfor skal vi blande os så lidt som muligt i dyrenes gøren og laden.
Dyrene der udsættes bør så vidt som muligt ikke have været under menneskelig varetægt (bortset fra en flytning af dyr), og kan derfor undtages TSE-forordningen. Dyrene skal leve så vildt som muligt, for at kunne bidrage til den naturlige dynamik. Vi håber det kan blive muligt at dyrene får lov til at dø og blive liggende som et ådsel for den fauna der er tilknyttet dette.

Dyrene der udsættes skal ikke holdes af mennesker, og bør derfor undtages EU-dyresundhedsforordning. Dyrene skal leve det vilde liv, med alt det medfører. Registrering af dyrene bør kun foregå, hvis formålet er forskning eller en undersøgelse af dyrenes tilstand.

3.2.2.3. Indsamling og bortskaffelse af døde dyr - side 62-63
"*Det vil sige, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark, såsom kvæg, herunder bison, heste, udsatte elge, udsatte krondyr og andre dyrearter, der normalt holdes som opdrættede dyr, når de dør (selvdøde eller aflivede) skal indsamles og bortskaffes efter reglerne om animalske biprodukter, da de ikke betragtes som vildtlevende dyr, men som dyr, der holdes af mennesker.* "

Som nævnt I vores tidligere kommentarer, mener vi at de udsatte dyr skal undtages husdyrs- og dyrevelfærdslovgivningen, og dermed også undtages fra reglerne om animalske biprodukter. Dette er essentielt for ådselsfaunaen i Danmark. Dyrene i NNP'erne bør betragtes som vilde dyr, da de ikke behøver tilskudsfodring, medicin og kun en mindre grad af tilsyn. Ifølge EU-reglerne er det døde opdrættede dyr, som ikke er bestemt til konsum, der skal indsamles og bortskaffes.

Forudgående undersøgelser for udsættelse af dyrene skal selvfølgelig være på plads, så der ikke med det samme opstår mangel på føde, mineraler, levesteder osv. Vi anbefaler, at der ikke udtages dyr proaktivt på baggrund af et bestemt bærekappacitet. Vi mener at man kun skal udtage dyr reaktivt, hvis man overhovedet skal udtage. Her menes, at man reagerer på sygdom, ulykker eller ekstrem situation af sult. Den naturlige død bør tillades, så vidt som muligt, selvom det kan være et uvant eller "grimt" syn.

2.1.1.2.1. Tilladelsen - side 16
"*Med friholdelse for landbrugsproduktion menes, at der ikke i naturnationalparkerne vil finde en landbrugsmæssig arealanvendelse sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, eller at der i øvrigt vil foregå landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte. Arealerne må ikke sprøjtes, gødskes, jordbehandles (herunder pløjes, harves eller tromles) eller tilføres jordforbedringsmidler (herunder kalkning), ligesom der som udgangspunkt ikke må foretages såning eller plantning på arealerne, og disse ikke må høstes (herunder må arealerne ikke afpudses). Endvidere vil der ikke blive holdt husdyr, herunder bier, i naturnationalparkerne af kommercielle hensyn.* "

Dette afsnit er rigtig godt. Vi vil gerne komme med et forslag vedrørende honningbier. Det er positivt og essentielt for bestøverfaunaen, at der ikke skal holdes biavl inden for NNP'erne, men det er uhensigtsmæssigt, at der ikke er gjort klart for overvejelser om hvorvidt og hvordan hold af honningbier langs grænsen til NNP'erne tillades.

Vi foreslår en eksklusionszone omkring NNP'erne, hvor bistader ikke tillades, så det undgås at der fra omegnen af NNP'erne sker en indflyvning af honningbier, da det vil være modstridende med NNP'ernes hovedhensyn (jf. §61 a stk 3) .

2.1.1.2.2. Ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan - side 19
"*Naturgenopretning i skov kan bl.a. ske ved fældning af hjemmehørende træer, der efterlades i skoven, eller ved at skade en del af træerne (veteranisering), så de over nogle år henfalder og bliver til stående dødt ved. Der kan også ske fjernelse og salg af ikke-hjemmehørende arter som en del af en naturgenopretningsindsats. Hvis kommende naturnationalparker ønskes etableret i områder, der på grund af mangeårig skov- og landbrugsdrift er præget af ensartet og artsfattigt natur, kan det som led i en naturgenopretning evt. blive aktuelt at introducere manglende hjemmehørende arter.* ***Også andre væsentlige hensyn kan begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, eksempelvis for at dæmpe sandflugt.***"

Sandflugt er såvel som eksempelvis brand og naturlig hydrologi, en naturlig process, som er med til at skabe øget heterogenitet i landskabet. Det er derfor modstridende mod §61 a stk.1 at der kan begrundes beplantning i NNP med at dæmpe sandflugt.
Naturgenopretningsindsatser, som beplantning af hjemmehørende arter, bør kun tillades i oprettelsen af NNP'er ved en naturgenopretning, såfremt det er af biodiversitetshensyn (jf. §61 a stk.1),og ikke efterfølgende. Beplantning med formålet at forebygge eller modvirke naturlige processer, såsom sandflugt, bør ikke tillades.

Tinglysning
DUB er glade for NNP'erne, og vil gerne have de bliver og forbliver nogle vigtige rekreative og biodiversitetsrige områder. Vi mener derfor, at det bør være et krav at tinglyse NNP'erne, så disse arealer altid vil forblive natur og ikke lige pludselig kan tages i brug til produktion, da kontinuitet er essentiel for biodiversiteten. At skabe et dynamisk og rigt naturområde foregår over en lang periode, og det ville være et stort tab, hvis disse processer forsvinder pga. en ny ønsket anvendelse.

Private aktører, erstatning m.v.
DUB mener, at man kommer længst med positive incitamentstrukturer og det positive, frivillige initiativ, og vi opfordrer selvfølgelig til, at man udformer lovforslaget således at der er så få barrierer - administrative, juridiske såvel som økonomiske - som overhovedet muligt for eventuelle private aktører, jordejere m.v., som ønsker at indgå i, skabe samspil med eller bidrage til NNP'er og/eller statslige naturgenopretningsindsatser generelt.

Dette kan f.eks. gøres ved statsligt tilbud om opkøb, bytte og/eller indlån af jord samt tilbud om erstatning og/eller ekspropriation.
Tilsvarende hvis f.eks. en privat jordejer med matrikelskel grænsende op til en NNP tilbyder at "lægge jord til" en udvidelse af en statslig NNP-hegning - at staten giver tilbud om overtagelse af etablering, vedligehold og ansvar for også de dele af hegnet.
I forhold til de foreslåede eksklusionszoner mht. honningbi-avl bør der ligeledes gives tilbud om erstatning eller ekspropriation.
Hertil bør selvfølgelig erstattes/eksproprieres med hensyntagen til eventuelle tab, men DUB opfordrer til, at man fra lovgiveres side har øje for den potentielle risiko for stigende ejendomspriser som følge af tæt beliggenhed ift. NNP, og deraf - i samfundsøkonomisk perspektiv - risiko for overdrevne incitamenter til ekspropriation sammenlignet med erstatning og/eller salg på det private marked.

Overordnet er DUB meget begejstrede for dette lovforslag, da hovedformålet er at skabe rammer for naturens frie udfoldelse, og dette er nytænkning, som har været tiltrængt i dansk statslig naturforvaltning. Vi håber at dette høje ambitionsniveau vil fortsætte, og at etablering af NNP'er også vil muliggøres på ikke-statslige arealer.

Med venlige og vilde hilsener

De Unge Biodiversitetsambassadører

Miljøministeriet

11-02-2021
EMN-2021-00159
1412975

Høring af Lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.) [Journalnummer 2020-5425]

Danske Regioner har modtaget invitation til høringen og har med forbehold for politisk behandling følgende bemærkninger til lovforslaget:

Vi hilser lovforslaget om naturnationalparker velkommen og ser frem til, at Danmark bliver beriget med 15 nye naturnationalparker. Set fra regionernes perspektiv er det positivt, at den danske natur og biodiversitet igennem naturnationalparker gives bedre betingelser. Samtidig gavner det klima og miljø, friluftsliv og folkesundhed.

Hele vandoplandet bør indtænkes ved naturgenopretning

Vi ser udbredelsen af naturnationalparker som et relevant virkemiddel i en samlet indsats for vand, vådområder og klimaforandringer.

I 2014 overtog regionerne opgaven med at håndtere de potentielle skadevirkninger, som jordforurening kan have på vandmiljø og natur. Det er vigtigt, at disse opgaver fremadrettet også kan løses i naturnationalparkerne. Vi har forstået, at lovforslaget om naturnationalparker vil fremme naturlig afstrømning og naturlige dynamikker i forbindelse med vandløb og søer i områderne. Hvis kommende naturnationalparker indebærer vådlægning af områder, så vil vi gerne byde ind med den viden og de erfaringer, vi har, om grundvand og overfladevand samt jordforurening. Etablering af naturnationalparker kan f.eks. med fordel samtænkes med beskyttelsen af det grundvand, vi bruger til drikkevand, da parkerne i sig selv vil udgøre en naturlig beskyttelse, hvor der f.eks. ikke benyttes sprøjtemidler.

Vi mener, at vand skal håndteres i regi af vandets naturlige opland. Der kan være risiko for, at vådlægning af områder i naturnationalparken påvirker andre områder på en uforudset måde, fordi vandet styres af vandoplandets naturlige afgrænsning, snarere end naturnationalparkens afgrænsning.

DANSKE REGIONER
DAMPFÆRGEVEJ 22
2100 KØBENHAVN
+45 35 29 81 00
REGIONER@REGIONER.DK
REGIONER.DK

Gamle råstofgrave kan efterbehandles til natur

Det er regionernes ansvar at planlægge råstofindvindingen, så den balancerer samfundets behov for råstoffer og øvrige arealbehov, som f.eks. drikkevandsforsyning, bosætning, trafikal infrastruktur og naturen. Vi vil gøre opmærksom på, at der kan være råstofinteresser og -planer i spil i de områder, som udpeges til naturnationalparker. Dette bør ses som en mulighed for at indtænke de langsigtede naturmålsætninger med efterbehandlingsplaner.

Når råstofudvindingen ophører, skal graveområdet efterbehandles. En råstofgravetilladelse indeholder altid en plan for, hvordan området fysisk skal efterlades. Tidligere blev der fortrinsvist efterbehandlet til landbrug, men stadigt oftere bliver graveområder efterbehandlet til natur, skove eller ekstensivt landbrug. I 2019 blev der stillet vilkår om efterbehandling til natur i mere end 60% af råstoftilladelserne. Arealanvendelsen bestemmes af lodsejer, men i dialog med indvinder, kommunen og regionen.

Regionerne ser gerne, at flere tidligere råstofgrave efterbehandles til natur. Det kan derfor være relevant at se på snitfladen mellem råstofgraveområder og nye naturnationalparker for at opnå synergier i forhold til at fremme unikke økosystemer, natur og biodiversitet. Enten som levesteder eller som korridorer for udbredelsen af dyre- og plantearter.

Da de fleste råstofindvindinger finder sted på privatejede arealer, vil vi pege på muligheden for, at også efterbehandlede råstofgrave i privat eje kan overgå til natur og evt. indgå i naturnationalparker. Vi anerkender samtidig, at gamle graveområder i sig selv er for små til at udgøre en hel naturnationalpark. Råstofgrave omlagt til natur vil være af mindre værdi for biodiversiteten, hvis de ikke er en del sammenhængende naturkorridorer. Hvis ikke gravene er dét, så forbliver de små, isolerede øer af natur uden mulighed for udveksling i genpuljen.

Sundhed og natur hænger sammen

Som sundhedsmyndighed ser vi positivt på, at borgerne tilbydes bedre og flere muligheder for at komme ud og opleve naturen. Naturnationalparker kan give gode naturoplevelser, som bidrager til paletten af initiativer inden for sundhedsforebyggelse og genoptræning efter et sygdomsforløb. COVID-19 har allerede bevirket, at borgerne er kommet mere ud i naturen end nogensinde før, og vi håber, at denne tendens varer ved, når Danmark er ude af den nuværende pandemi.

Hvorfor ikke udvide muligheden til andre arealer and statens?

Mange typer af arealer kan med fordel omlægges til urørt natur, og vi anbefaler derfor, at staten allerede nu går skridtet videre og giver hjemmel til etablering af naturnationalparker på private og kommunale områder. Det er

for eksempel oplagt, at naturfondene i Danmark indgår i arbejdet med at sikre mere natur og biodiversitet i Danmark.

En væsentlig grund til at tage skridtet fuldt ud er, at hvis Danmark skal leve op til EU's biodiversitetsstrategi, så skal der mere turbo og skala på omstillingen. Naturnationalparkerne bør også ses i snæver sammenhæng med andre statslige initiativer som led i natur- og biodiversitetspakken og klimaloven, for eksempel vådlægning af kulstofrige lavbundsjorde, omlægning til fredsskov, multifunktionel jordfordeling og klimatilpasning, hvor andre arealer end de statslige spiller en rolle.

Høringssvaret er fremsendt med forbehold for behandling i Danske Regioners bestyrelse.

Venlig hilsen

Stephanie Lose

Ulla Astman

Høringssvar
Naturnationalpark Rold Skov
Rebild Kommune **jr.nr.: 2020-5425**

Til Miljøministeriet

Fra Jægerrådet i Rebild Kommune Kommune
V/Mogens Engedal
Vestergade 7
9530 Støvring

11. februar 2021

Skal naturen virkelig hegnes?

Jægerrådet i Rebild Kommune ønsker hermed at afgive et høringssvar i forhold til en potentiel Naturnationalpark i Rold Skov i Rebild Kommune.

Vi er meget enige i at der skal gøres en indsats for biodiversiteten i Danmark. Samtidig er vi også meget bevidste om det potentiale vi har i den helt unikke natur omkring Rold Skov. Det er netop den natur vi lærer de unge om, vi færdes i og lader vores gæster nyde når de søger hertil. Det er en natur som vi har stor respekt for og som vi i generationer både har beskyttet og benyttet.

Vi finder det derfor skræmmende at det foreslås at styrke det naturlige med indhegninger med store dyrearter, som kan hjælpe naturen. (Heste, elge og bisoner).
Indhegninger vil ikke alene skæmme landskabet som vi kender det i dag. De vil også være til gene for de dyrearter som for eksempel kronvildt, dåvildt, råvildt, og ulv, som i dag har frie bevægelsesmuligheder og hegnene vil dermed forringe forholdene for den natur som allerede er unik for området. Endelig vil det frem for at vi i dag færdes i naturen blive et vindue man skal kigge ind af i stedet for.

Lovforslaget lægger op til, at den menneskelige aktivitet begrænses væsentligt, og vi ser samtidig, at der i lovgivningen indføres en ramme, hvor der lægges op til, at der ikke kan fjernes noget fra områderne i udgangspunktet. Det betyder at:

Urgamle kulturer som jagt, fiskeri, indsamling af bær og svampeplukning dermed udelukkes fra områderne, hvilket i sig selv ikke bare er et kæmpe kulturelt indgreb, men også et indgreb som ikke har bund i fagligheden. Der er ingen indikatorer på at jagt, fiskeri og sankning i mindre udstrækning giver udfordringer for biodiversiteten. Så vi må her opfordre til at planerne for Naturnationalparker generelt tager afsæt i fagligheden og vil foreslå at disse rekreative aktiviteter sættes ind som en del af forvaltningsplanerne.

Desuden drives den Statslige del af Rold Skov i dag meget miljøvenligt i det man udtager enkelte træer og lader skoven komme fra bunden til gavn og glæde for biodiversiteten , dyrelivet og naturelskerne.

Yderligere vil vi appellere til at før der udpeges flere områder til dette formål, at man så sikrer en evaluering fra nogle af de områder og tiltag, der allerede er igangsat. Dette for at drage erfaringer så man ikke risikerer at lave fatale fejltrin både i forhold til dyrehold, eksisterende biodiversitet i udvikling, samarbejde og drift.

Afgørelser bør ske med stærk lokal indflydelse.
I Rebild Kommune har myndigheder og interesseorganisationer stærke traditioner for at samarbejde omkring naturen og brugen heraf. I forslaget er det lagt op til, at det er en ministerbeslutning, der afgør, hvor områderne skal ligge og hvilke rammer de skal drives under.

I vores øjne er det at bortskrive sig det bedst mulige og stærkeste beslutningsgrundlag, samt det største engagement, hvis ministeren ikke sørger for at inddrage de interesseorganisationer og myndigheder i lokalområdet, som gennem årene har opbygget stor viden om og som har en ægte interesse for naturen i området. Samtidig forventes det naturligvis også man forinden arbejdet påbegyndes, lægger sporene til et fremadrettet samarbejde omkring drift, herunder forvaltningsplaner. Dette arbejde kan desuden styrkes yderligere ved inddragelse af vores lokale Brugerråd.

De åbne vidder, naturen og mennesket på denne egn har altid levet i, med, og af naturen. Såvel jagt, fiskeri, sankning og pleje af naturen er en integreret del allerede i dag, som ikke er i modstrid med de planer der er overordnet. Men skrækscenariet er at vi nu bevæger os væk fra det naturlige og ind i en tid, hvor one-size-fits-all, hvor alle - inklusiv naturen og biodiversiteten taber.

På vegne af Jægerrådet Rebild, Danmarks Jægerforbund

Mogens Engedal
Vestergade 7
9530 Støvring

Jægerrådet Rebild Kommune består af Kommunens samlede jagtforeninger som er:

Veggerby Jagtforening, Suldrup Jagtforening , Terndrup Jagtforening , Skørping Jagtforening samt Støvring og Omegns Jagtforening

mim@mim.dk
cc jacbe@mfvm.dk
cc dahmo@mfvm.dk

11. FEBRUAR 2021

DANMARKS IDRÆTSFORBUNDS HØRINGSSVAR PÅ "FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM NATURBESKYTTELSE, LOV OM SKOVE, DYREVELFÆRDSLOVEN, LOV OM MARK- OG VEJFRED OG FÆRDSELSLOVEN" JOURNALNUMMER 2020-5425

DIF har modtaget ovennævnte udkast til lovforslag og skal på baggrund af en høring blandt sine specialforbund afgive følgende kommentarer:

DIF
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS BRØNDBY
STADION 20
2605 BRØNDBY

T: 43 26 26 26
WWW.DIF.DK

Generelt

Formål og værktøjer

Danmarks Idrætsforbund anerkender og støtter formålet med at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder. Det er DIFs opfattelse, at den største udfordring for dansk biodiversitet er manglen på naturområder, og at det bedste værktøj til at fremme biodiversitet derfor vil være at øge disse.

Lovforslaget opererer med, at hovedværktøjet til øget biodiversitet skal være at udsætte store planteædere, hvilket DIF ikke er afvisende over for at forsøge nogle steder, men (med henvisning til Professor Carsten Rahbek, Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet) vil tillade sig at mene, at det kan være et af mange tiltag til at opnå naturlige økosystemer. Professoren har redegjort for over for Vildtforvaltningsrådet, at der ikke er meget data eller evidens for effekten af rewilding, og at det ikke vides om store græssere er nødvendige for dansk biodiversitet.

DIF glæder sig over, at hensigten med disse naturnationalparker også er at give gode muligheder for naturoplevelser og spændende friluftsliv. Det er vigtigt, at befolkningen kommer ud i naturen og får et forhold til den, så der opnås en bred folkelig opbakning. DIF bakker derfor op om den retlige ramme for parkerne, hvor man indfører et kapitel i Naturbeskyttelsesloven, hvis formål om at beskytte naturen og give befolkningen adgang er ligestillede.

DIF anerkender, at hovedhensynet i lovforslaget er en styrkelse af natur og biodiversitet, men forventer samtidig, at der i områderne tages hensyn til og skabes gode rammer for friluftsliv, herunder organiseret idræt, hvilket er muligt med en god forvaltningsplan. DIF er derfor tilfreds med, at rammerne for de lokale inddragelsesprocesser er en del af lovforslaget.

Idrætten i naturnationalparkerne

De 13 forskellige idrætsgrene, der i dag udøves i skov, udøves primært i offentlige skove (jf. DIFs rapport: Outdooridræt i Danmark – en analyse af idrætsmulighederne i den danske natur), hvor adgangen er bedst og gratis for foreningslivet. De kommende naturnationalparker skal ifølge lovforslaget etableres på statsejede arealer, hovedsageligt i skov. Dermed placeres parkerne på de arealer, der er allermest vigtige for skovidræt. Det ligger endnu ikke fast, hvor stort et areal de kommende naturnationalparker forventes at udgøre, men i debatten op til den politiske beslutning, der udgør grundlaget for lovforslaget, har et samlet areal på 60.000 ha været nævnt med henvisning til regeringens forståelsespapir. Det samlede offentlige skovareal er på 152.845 ha. (jf. ovennævnte Outdoorrapport). Så hvis parkerne kommer til at udgøre 60.000 ha, planlægges naturnationalparker på 39% af det skovareal, som anvendes til skovidræt.

DIF er derfor nødt til at understrege, hvor vigtigt det er, at der er adgang til idræt i naturnationalparkerne. DIF har noteret, at der ikke ændres på adgangsreglerne i Naturbeskyttelsesloven, men hvis der skal udsættes nogle af de store græssere, bør valget af dyr bero på et hensyn til det eksisterende friluftsliv foruden den biologfaglige anbefaling. Det skal indgå i vurderingen, hvilke anvisninger, det vil medføre for et område, når man vælger den ene eller anden type dyr, og derfor hvilke konsekvenser det vil have for friluftslivet. Et eksempel herpå er anvisningen om ikke at løbe eller larme i indhegninger med bisoner. En anvisning enhver ansvarlig idrætsleder vil følge for at undgå ulykker for medlemmerne, hvad enten der er tale om børn eller voksne. Dette udelukker desværre de fleste idrætter. Se nedenfor om privatøkonomiske konsekvenser under afsnittet øvrige bemærkninger.

Når der udsættes dyr, er det afgørende vigtigt, at ansvarsforholdet afklares i tilfælde af ulykker. Det fremgår af Naturbeskyttelsesloven, at færdsel i naturen sker på eget ansvar. Disse bestemmelser mønter sig dog som hovedregel på situationer, hvor en gæst f.eks. snubler over noget i naturen og ikke på ulykker. Det vil være op til domstolene at afgøre, om en ejer har handlet ansvarspådragende, og om der i øvrigt er den fornødne sammenhæng mellem ejerens, i dette tilfælde Naturstyrelsens adfærd og skaden, og dermed om der skal udbetales erstatning til den tilskadekomne. Det er således uklart, hvem der har ansvaret, og derfor vil DIF fraråde sine medlemmer at medtage grupper i områder med dyr, der kan afstedkomme ulykker.

Det er derfor vigtigt for DIF, at de dyr, der evt. udsættes, er fredelige. Hvis det omvendte blev tilfældet og udrullet på 60.000 ha offentlig skov, ville 39% af idrættens skovareal være lukket land. Dette ville DIF betragte som en omgåelse af adgangsreglerne. DIF peger derfor på hjorte, som dels (ifølge ovennævnte professor) er en hjemmehørende art i Danmark, dels er let at sameksistere med for skovidrætterne (ifølge de høringsinput, DIF har modtaget fra sine specialforbund). Sund natur, sund befolkning.

Det fremgår af bemærkningerne til loven, at det er hensigten på et senere tidspunkt at sikre et lovgivningsmæssigt grundlag for at kunne etablere naturnationalparker på kommunalt- og privatejede arealer. Da de statslige arealer er de allervigtigste for idrætten, ser DIF det gerne fremskyndet, at private lodsejere får mulighed for – på frivillig vis - at kunne bidrage til at opfylde målsætningen om etablering af i alt 15 naturnationalparker.

Såfremt naturnationalparker etableres med tilskud fra offentlige midler på privatejede arealer, bør der sikres adgang for offentligheden på linje med reglerne for adgang på statsejede arealer, herunder sikringen af tilladelser til organiserede aktiviteter på niveau med det, der er inden etableringen.

Kommentarer til Lovforslagets enkelte paragraffer

§ 1 i lovforslaget: Indsættelse af nyt kapitel 8 a om Naturnationalparker i lov om naturbeskyttelse:

§ 61.a, stk.3,1:
"Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser."

Som nævnt ovenfor under afsnittet om formål og værktøjer anerkender DIF hovedhensynet, men da der er tale om et kapitel i Naturbeskyttelsesloven, hvis formål (om at beskytte naturen og give befolkningen adgang er ligestillede) forventer DIF samtidig, at der i områderne tages hensyn til og skabes gode rammer for friluftsliv, herunder organiseret idræt, hvilket er muligt med en god forvaltningsplan., se nedenfor i kommentarerne til § 61. c.

§ 61.a, stk.4:
"I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang."

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at "Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Derfor foreslås ikke ændring af de eksisterende adgangsregler i naturbeskyttelsesloven, når der ses bort fra, at naturnationalparkerne i almindelighed forventes at blive hegnet af hensyn til at holde de udsatte dyr inde på arealet. Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, overnatning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang. Færden i naturnationalparkerne vil ske under hensyntagen til vildtet og de udsatte dyr. Desuden kan det blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid."

DIF er tilfreds med, at det er hensigten, at det fortsat skal være muligt at udøve et aktivt idræt- og friluftsliv og noterer, at både cykling, ridning og vandring nævnes som eksempler. Som nævnt ovenfor i afsnittet om idrætten i naturnationalparkerne, vil det være helt afgørende, om der sættes dyr ud og i så fald hvilke dyr, I Almindingen på Bornholm er der udsat bisonokser i en del af skoven. Der er adgang i indhegningen, men kun for passive beskuere. Der er ikke mulighed for orienteringsløb, der er ikke mtb-spor, og der er ikke bålhytter mv. Hvis der er en god biologfaglig begrundelse for udsættelse af lige netop disse dyr i dette område, kan det være tåleligt for idrætten, fordi det er en mindre del af Almindingen, og der er muligheder for at være aktiv i resten af skoven. Men andre steder, f.eks. i Gribskov, hvor der lægges op til en meget stor indhegning, vil det have for store konsekvenser for lokalbefolkningens muligheder for at være aktiv, og dermed for deres fysiske og mentale sundhed. Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at typen af dyr har konsekvenser for den reelle tilgængelighed uagtet, at adgangsparagrafferne i lov om naturbeskyttelse ikke ændres.

DIF skal desuden gøre opmærksom på, at heste ikke kan passere færiste, så eksemplerne på, hvordan der skabes adgang, skal også tydeliggøre, at adgang for ryttere kræver låger.

DIF er meget opmærksom på bemærkningen om, at det kan blive nødvendigt at begrænse den offentlige adgang i perioder, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid. Idet DIF respekterer sådanne nødvendige hensyn, skal DIF gøre opmærksom på, at det bør fremgå af bemærkningerne, at der skal foreligge dokumentation for nødvendigheden, og at det er muligt at tilrettelægge de fleste idrætsaktiviteter, så de ledes uden om sårbare områder, f.eks. redetræer. Det bør ligeledes fremgå af bemærkningerne, at hensyn til hjortevildt ved orienteringsløb altid i forvejen planlægges med vildtlommer (som der løbes udenom), og at indhegnet hjortevildt derfor ikke bør give anledning til en begrænsning af orienteringsløb.

Derudover skal DIF gøre opmærksom på, at formuleringen i bemærkningerne om, at "... der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen." er meget åben for fortolkning. DIF vil gerne have præciseret i bemærkningerne, at områderne forventes at være tilgængelige for adgang på det niveau, der er i dag, jfr. at adgangsreglerne ikke ændres. Det betyder, at det skal præciseres, at der både er åbent for færdsel på egen hånd og for organiserede foreningsaktiviteter. DIF skal derfor foreslå, at ordene "i almindelighed" udgår, alternativt at det præciseres, hvad man forstår ved begrebet.

§ 61.a.stk.6:

" Miljøministeren offentliggør naturnationalparkens geografiske afgrænsning i en bekendtgørelse."

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at offentliggørelsen forventes at ske i et kortbilag til bekendtgørelsen, hvor de nærmere koordinater angives så præcist, som det er muligt med henblik på, at der er klarhed over, hvor den enkelte naturnationalpark er beliggende. DIF skal foreslå, at det samtidig offentliggøres, om der er udsat dyr og i så fald hvilke, og at der er fuldstændig klarhed over ansvarsforhold, jfr. ovenfor under afsnittet om idrætten i naturnationalparkerne.

§ 61 c:

"Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab. Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e."

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at det er forudsat i bestemmelsen, at lodsejeren, i dette tilfælde Naturstyrelsen inddrager offentligheden og berørte myndigheder i udarbejdelse af ansøgning om etablering af en naturnationalpark. "Med offentligheden henvises blandt andet til lokalsamfundet, herunder de nærmeste lodsejere, lokale foreninger og brugergrupper med henblik på at lokale ønsker kan indgå i planlægningsfasen. Desuden forventes offentligheden i øvrigt at blive inddraget i processen, så bidrag og synspunkter kan indgå i forberedelsen af projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplanen."

DIF finder det meget afgørende, at denne lokale inddragelse således er rammesat og skal foreslå en mere detaljeret beskrivelse af processen, ikke mindst den tidsmæssige ramme. Inddragelsen af frivillige kræfter fra foreningslivet tager tid, men det er vigtigt at sikre en tilstrækkelig proces, og det vil spare tid på den lange bane, hvis man tager sig tid til at undersøge dilemmaer og mulige konflikter for at komme dem i forkøbet på forskellig vis.

Med hensyn til udpegningen af området, fremgår det af bemærkningerne, at etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, hvor der kan opnås en biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv og turisme, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver.

DIF finder, at der bør stilles krav om en omfattende lokaliseringsanalyse baseret på en række fagligt funderede kriterier og en GIS analyse, der viser sammenfald eller manglende arealmæssige sammenfald mellem de forskellige kriterier. F.eks. vil forekomsten af bestemte rødliste arter (Bilag IV arter), bestemte biotoper mv. være væsentlige udpegningskriterier, men også nuværende besøgstryk og aktivitetsniveau af rekreative aktiviteter. Af samme

grund skal DIF anbefale, at det kommer til at fremgå af bemærkningerne, at parkerne ikke bør placeres i bynære områder, hvor besøgstrykket netop er stort, og hvor ellers fredelige dyr kan blive stressede eller pressede og reagere uhensigtsmæssigt.

DIF skal i øvrigt foreslå, at friluftsliv og turisme ikke står som en samlet kategori, da de to samfundsinteresser i nogle tilfælde kan være væsensforskellige på grund af forskellige udgangspunkter og formål. Kort sagt, kan man sige, at det ikke er alt, der er godt for turismen, der er godt for lokalbefolkningen, hvor det omvendte nok mere gør sig gældende.

§ 61 d:

"En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger om: 1) Områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv. 2) Om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning. 3) Forholdet til planlægning m.v. for området. 4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt frilufts- og turismefaciliteter. 5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de forventede konsekvenser heraf. 6) Andre foranstaltninger. 7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces."

Som nævnt under kommentarerne til § 61.c, finder DIF det nødvendigt, at der stilles krav om en lokaliseringsanalyse, og derfor er det vigtigt, at projektbeskrivelsen under §61.d indeholder en angivelse af den nuværende status på rekreative aktiviteter. Det gælder både besøgstrykket og antallet af tilladelser til organiserede aktiviteter samt status på idræts-, frilufts- og turismefaciliteter. Det bør i denne forbindelse fremgå af bemærkningerne til loven, at stier og veje skal registreres som en del af de rekreative faciliteter i baseline.

§ 61 e:

"En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder 1) økosystemer, naturtyper og arter, 2) de udsatte dyr, 3) friluftsliv og turisme, 4) vandmiljø, 5) fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv, 6) trafiksikkerhed, 7) klimahensyn, 8) afværgeforanstaltninger, 9) naturgenopretningstiltag i området samt 10) overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken."

DIF er meget tilfreds med, at forvaltningsplanerne således skal indeholde udviklingsmål og principper for forvaltning og drift af friluftslivet. Som nævnt ovenfor under afsnittet om idrætten i naturnationalparkerne, er de offentlige arealer af største vigtighed for det organiserede foreningsliv. DIF skal derfor foreslå, at det kommer til at fremgå af bemærkningerne, at det nuværende niveau af organiserede aktiviteter skal sikres, enten ved fortsat at udstede tilladelser til dem i naturnationalparken eller ved at pege på alternative arealer, om nødvendigt købe adgangen til nærtliggende private arealer.

Det er DIFs opfattelse, at man med udviklingsmål også nødvendigvis må måle løbende på, hvordan det går. Derfor bør der stilles krav om, at planerne revideres efter en fast tidsramme. Nogle af udviklingsmålene (f.eks. antallet af tilladelser til organiserede foreningsaktiviteter) kan faktisk opgøres årligt, og bliver det p.t., mens andre skal have lidt længere tid, før der kan måles på udviklingen. DIF er bekendt med, at Friluftsrådet har foreslået en revision hvert femte år og kan tilslutte sig dette. Den registrering, der i dag opgøres årligt, bør selvfølgelig fortsætte, da en løbende tilpasning så kan foregå endnu mere smidigt.

Det er vigtigt, at inddragelsen af offentligheden således fortsætter, og at lokalbefolkningen og de lokale foreninger deltager i revisionen og løbende kan melde om, hvad der fungerer hensigtsmæssigt, og hvad der bør ændres. Dette er særligt vigtigt og bør fremgå af bemærkningerne, da planerne kun kan påklages retligt.

§ 4 i lovforslaget: I lov om mark og vejfred indsættes § 15 a.:

"Bestemmelserne i § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse".

Efter gældende lov må husdyr ikke græsse på arealer tilhørende offentlige veje eller tøjres så tæt på, at de kan nå ud på vejene. Af § 15, stk. 2, fremgår det, at tyre over 1½ år og uvane kreaturer kun må græsse på marker, som grænser op til offentlig tilgængelig vej, hvis de er forsvarligt tøjret, eller marken er frahegnet vejen på betryggende måde. Derudover gælder det, at ejere af husdyr er erstatningsansvarlige for skader, som dyrene forvolder, herunder skader på afgrøder og dyr. Selvom gældende lov sigter mod at undgå trafikulykker forårsaget af husdyr og placerer erstatningsansvar over for ejere af tilstødende arealer, finder DIF det alligevel bekymrende, at disse bestemmelser undtages for naturnationalparker, jfr. ovenfor under afsnittet idrætten i nationalparkerne.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der i naturnationalparker vil kunne udsættes husdyr, herunder kvæg. Det er hensigten, at der skal være mulighed for, at dyrene kan være selvreproducerende, og at de som udgangspunkt skal kunne bevæge sig frit på alle naturnationalparkernes

arealer. Det er derfor muligt, at de udsatte dyr vil bevæge sig rundt på og omkring de veje, som gennemskærer naturnationalparkerne.

Det fremgår dog også, at det på baggrund af en konkret vurdering kan være nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis, f.eks. af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel.

DIF foreslår, at det skal fremgå af bemærkningerne, at der også kan frahegnes permanent eller periodevis af hensyn til rekreative aktiviteter og stier. Det kan f.eks. være særlige foreningsarrangementer eller vigtige rekreative gennemgående stier og veje, som er meget anvendte. Det kan både være meget benyttede stier til f.eks. cykeltransport (ruter til skoler og andre faciliteter) eller deciderede rekreative meget anvendte cykle-, ride- eller løberuter. Ved at indføre i bemærkningerne, at dette også kan gøres på baggrund af en konkret vurdering, giver man lokalbefolkningen og de lokale foreninger muligheden for at indgå i en dynamisk proces ved revisionen af forvaltningsplanerne. Virtuelle hegn til hegning af kvæg vil gøre det muligt at foretage hurtige og smidige ændringer løbende og til og med spare mange udgifter til hegning, reparationer og flytninger. Det vil dog altid være endnu mere attraktivt for idrætten slet ikke at hegne, jfr. ovenfor i afsnittet om formål og værktøjer vedrørende professor Rahbeks redegørelse for manglende evidens for effekten af rewilding, og at det ikke vides om store græssere er nødvendige for dansk biodiversitet.

DIF skal i øvrigt foreslå, at det sikres i bemærkningerne til loven, at den frie og uhindrede adgang langs kysten sikres i det tilfælde, at der hegnes ud til kysten. I den forbindelse har flere af vores vandsportsforbund i øvrigt gjort opmærksom på, at sikring af rent badevand kan være relevant at gøre en bemærkning om.

§ 5 i lovforslaget: I færdselslovens § 88 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:
"Stk. 2. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre. Stk. 3. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse."

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der med en væsentlig færdselsåre menes en vej, der er klassificeret som en gennemfartsvej eller en fordelingsvej, og som har afvikling af gennemgående trafik som det primære formål. Derimod vil man ikke anse en vej, der er klassificeret som en lokalvej, og som har til formål at sikre god tilgængelighed og betjener trafikken det sidste stykke frem til målet, for at være en væsentlig færdselsåre.

Da rekreative stier således ikke betragtes som væsentlige færdselsårer i færdselsloven, skal DIF her anføre, at der i bemærkninger til lovens § 5 bør henvises til den mulighed, DIF har foreslået under § 4 omhandlende ændringer i mark- og vejfredsloven.

Øvrige bemærkninger

Privatøkonomiske konsekvenser

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at etablering af naturnationalparker ikke forventes at have økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne. Der kan i mindre grad være tale om privatøkonomiske konsekvenser som f.eks. påvirkede muligheder for sankning.

DIF vil gerne her gøre opmærksom på, at valg af dyr eller andre barrierer for foreningslivets tilgængelighed til områder, kan presse foreningslivet over på private arealer. Her kan tilladelser betinges af betaling, hvilket allerede udnyttes i stor udstrækning i dag. Det vil derfor have privatøkonomiske konsekvenser for medlemmerne.

IUCNs kategorier

Det fremgår af bemærkningerne, at det vurderes, at naturnationalparkerne forventes at kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder. Miljøministeriet vil undersøge nærmere, om der også vil være mulighed for, at nogle naturnationalparker vil kunne svare til IUCN's kategori Ib for beskyttede områder.

Dette vil DIF fraråde, da kravene til kategori Ib kan medføre omfattende indskrænkninger af offentlighedens adgang, herunder fraværet af infrastruktur til friluftsliv. Dette er ikke foreneligt med formålet om, at nationalparkerne også skal give gode muligheder for naturoplevelser og friluftsliv.

Med venlig hilsen

Dorthe O. Andersen
Konsulent med ansvar for natur og miljø

M: +45 21603078
doa@dif.dk

JAMMERBUGT KOMMUNE

Vækst og Udvikling
Vand og Natur
Toftevej 43, 9440 Aabybro
Tlf.: 7257 7777 Fax: 7257 8888
raadhus@jammerbugt.dk
www.jammerbugt.dk

Henrik Damsgaard
Direkte 7257 7345
hed@jammerbugt.dk

21-01-2021
Sagsnr.: 01.05.12-A00-1-20

Miljøministeriet Departementet
Slotsholmsgade 12

1216 København K

Høringssvar vedr. Forslag til lovændringer i forbindelse med etablering af Naturnationalparker m.v. J.nr. 2020-5425

Vi har i Jammerbugt Kommune gennem en længere tid arbejdet for at fremme tanken om en stor Naturnationalpark i Jammerbugt Kommune, Naturnationalpark Han Herred.
Vi er derfor glade for, at der nu er udsendt et udkast til lovforslag vedr. etablering af de kommende naturnationalparker.

Mange af de tanker, vi har tænkt i forhold til de kommende Naturnationalparker, store sammenhængende områder og hvor naturen udvikler sig på dens egne præmisser og med biodiversitet som et hovedhensyn, er indarbejdet i lovforslaget.

Som kommune kan vi også se mange positive sideeffekter, ved at placere en af de kommende naturnationalparker i vores område.
Udpegning af et så stort naturområde medfører også et udviklingspotentiale, for det omkringliggende område og for turismen langs Vestkysten.
Vi har i mange år arbejdet med Naturen som drivkraft for udvikling i lokalområdet. Det gælder i forhold til bosætning og den rekreative og turismemæssige planlægning, så vi er klar til at blive inddraget og til at indtænke en kommende naturnationalpark i vores planlægning.

Vi har med glæde hæftet os ved, at de berørte myndigheder tænkes inddraget inden, en ansøgning udarbejdes, for vi ser af flere grunde kommunen som en meget vigtig samarbejdspartner.
Naturnationalparker er en stor arealmæssig udpegning, hvorfor kommunen som myndighed i forhold til planlægning, veje, natur m.m. har interesse i både den direkte påvirkning af de udpegede arealer, og den afledte påvirkning af de omkringliggende arealer.
Jammerbugt Kommune ønsker på bedste vis, at understøtte en kommende naturnationalpark, ved at indtænke den i vores egen planlægning og ved at vi myndighedsmæssigt kan være på forkant.
Det er derfor vigtigt at pointere, at alle kompetencer og myndigheder så tidligt i processen som muligt kommer i spil. I lovforslaget skal det derfor præciseres, at de berørte myndigheder – herunder kommunen, skal indgå som samarbejdspartner allerede fra projektets start og deltage ved udarbejdelse af ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan.

Indenfor det område i Jammerbugt Kommune, der kan danne grundlaget for en stor sammenhængende Naturnationalpark er der i dag tætbevokset klitplantage,

men i disse plantager er der arealer med gammel urørt klithede med lysåben fyrreskov. Det derfor vigtigt, at der med loven gives mulighed for at fjerne bl.a. ikke hjemmehørende træarter, for dermed sikre, at arealerne får så højt et præg af oprindelig dansk natur som muligt og at der ikke sker en uhensigtsmæssig frøspredning.

Vi håber, at vi med vores høringssvar, har sendt et signal om, at Jammerbugt Kommune ønsker, at en af de kommende Naturnationalparker bliver lagt i kommunen, men også at vi aktivt vil arbejde for at en kommende Naturnationalpark Han Herred bliver et område, hvor naturen udvikler sig på dens egne præmisser og med biodiversitet som et hovedhensyn, men samtidig bliver en integreret del af området.

Venlig hilsen

Mogens Christen Gade
Borgmester

Jens Chr. Golding
Formand for Teknik og Miljø

== AKT 5745400 == [Den Danske Dyrlægeforening, Margit Andreasen - Journ.nr. 2020-5425 - Den Danske Dyrlæ… ==

Miljøministeriet
Mail: mim@mim.dk
cc. jacbe@mfvm.dk
cc. dahmo@mfvm.dk

11. februar 2021
maa/21-00808

Den Danske Dyrlægeforenings (DDD) høringssvar til Lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.) (Journ.nr. 2020-5425)

Den Danske Dyrlægeforening (DDD) hilser naturnationalparker meget velkomne og værdsætter det fokus, der bliver sat på en øget biodiversitet. Det er dog væsentligt at dette initiativ ikke sker på bekostning af dyrevelfærden hos de dyr, der udsættes på områderne. ***Derfor kan DDD ikke støtte den foreslåede tilføjelse af § 20a til Dyrevelfærdsloven***, hvorved fødevareministeren bemyndiges til at kunne undtage dyr, der udsættes i en naturnationalpark fra visse af lovens regler, bl. a. med mindre tilsyn til følge.

DDDs holdning er, at dyr bag hegn skal have lige ret til god dyrevelfærd – også i naturnationalparker. Dyr i naturnationalparker er ikke at betragte som vilde dyr – de er farmede dyr udsat på store hegnede områder, hvilket derfor, blandt andet, indebærer ejeransvar og tilsynspligt samt en forpligtigelse til, at dyrene ikke må udsættes for unødig lidelse jf. Dyrevelfærdsloven - ligesom i alle andre ekstensivt eller intensivt drevne besætninger.

DDD vil endvidere anføre, at økonomiske forhold ikke er et argument for, at tilsynsfrekvensen af de hegnede dyr kan nedsættes.

Den Danske Dyrlægeforening har konsulteret medlemmer af foreningen, som har erfaring indenfor naturpleje i større og mindre skala med udsætning af hårdføre dyreracer i indhegnede områder. Dyrlægerne beretter, at der er stor forskel på projekterne med hensyn til dyrevelfærd. Viden om dyr og deres behov synes nogle steder mangelfuld. Dette gælder særligt i forhold til næringsindholdet i den tilgængelige vegetation og evt. behov for tilskudsfodring samt huldvurdering, hvilket har resulteret i, at der nogle steder har været behov for, at store dele af besætningerne har måttet slås ned eller på anden måde fjernes i vinterperioderne pga. dyrenes svækkede tilstand.

DDD har desuden en række betragtninger og kommentarer til de i Lovforslaget angivne bemærkninger. Disse er beskrevet i de følgende afsnit.

TILSYN

DDD mener at tilsynsfrekvensen, skal leve op til dyrevelfærdslovens §9.

DDD vil gøre opmærksom på at minimum et dagligt tilsyn er nødvendigt i risikoperioder (eks. kælvnings- og læmningssæsonen, ved høje temperaturer (over 20 grader), i regnfulde perioder samt i vinterperioden) for at undgå at Dyreværnsloven overtrædes. Der henvises i øvrigt til udtalelse fra det

Den Danske Dyrlægeforening | Danish Veterinary Association | Peter Bangs Vej 30 | DK-2000 Frederiksberg | Tlf: +45 3871 0888
E-mail: ddd@ddd.dk | www.ddd.dk

Veterinære Sundhedsråd om udegående dyr i vinterperioden (Fælles udtalelse med Dyreværnsrådet af 8. november 2012) suppleret med udtalelse fra 15 juni 2018 om udendørs hold af dyr samt fodring af disse.

På lige fod med kravene til andre besætninger vil DDD gøre opmærksom på følgende krav, som også gælder for dyr i nationalnaturparker. Kravene gør at en mulighed for håndtering af dyrene f.eks. i en mobil fangefold, er en absolut nødvendighed.

- Årligt tilsyn af dyrlæge ved erhvervsmæssigt hold af dyr jf. Lov nr. 133 af 25/02/2020 §9 stk. 3 (Dyrevelfærdsloven)
- En aftale om Obligatorisk Sundhedsrådgivning med en dyrlæge, hvis der er mere end 100 køer eller 200 kalve/ungdyr/stude jf. BEK nr. 1649 af 18/12/2018 §4
- Indsamling og bortskaffelse af døde dyr i overensstemmelse med EU-regler om animalske biprodukter
- Regler vedr. alvorligt smitsomme sygdomme, som kan betyde f.eks. krav om vaccination eller nedslagning af dyrene (BEK nr. 1381 af 11/12/2019). Dyr i Naturnationalparker vil gå i områder med flåter, mitter etc. som er vektorer i overførslen af visse alvorlige smitsomme sygdomme. Disse vurderes at få større udbredelse i Danmark fremadrettet grundet klimaforandringerne.
- Krav om mærkning af både hov- og klovbærende dyr.

DDD anbefaler desuden at Fødevarestyrelsen fører regelmæssigt tilsyn med naturnationalparker.

FODRING, MINERALTILSKUD OG ADGANG TIL VAND

DDD mener, at der bør være mulighed for, at dyrene i perioder kan tildeles foder. Klovbærende naturlige dyr (rådyr, dådyr og krondyr) afgræsser særligt i vinterperioden landbrugsmarker med græs eller vinterafgrøder massivt. Sammenlignet med disse vil store planteædere i hegnede områder være begrænsede i, hvor de kan søge foder. I vinterperioden vil fødegrundlaget derfor være minimalt for de hegnede klov- og hovbærende dyr - selv for de af hårdfør race. Hegnede dyr vil sulte og tabe betydeligt i huld. Lovgivningen bør derfor tillade muligheden for, at dyrene i vanskelige perioder, med ringe fødegrundlag, må tildeles foder. Dette vil være aktuelt både i perioder med tørke, meget våde perioder og i perioder med vinterlignende vejr.

Mineralmangel kan blive en udfordring, når dyrene ikke frit kan vælge, hvor de bevæger sig hen, og dyrene bør derfor have mulighed for mineraltilskud, eks. i form af saltsten.

Et medlem af DDD har undersøgt klovbærende dyr, som har gået under hegn i naturprojekter og kan dokumentere at disse ofte mangler særligt mikromineraler. Dette er i modsætning til klovbærende dyr som lever vildt i de samme områder, men kan søge udenfor hegnet. Mangel på mikromineraler har væsentlig betydning for dyrenes trivsel og velfærd og manglende tilskud vil ofte føre til en overtrædelse af Dyrevelfærdslovens §2 og 3.

Dyrene skal altid have adgang til frisk vand, dette også i tørre perioder og i vinterperioder med frost.

KRAV TIL AREALET

DDD hilser beskrivelserne af Naturnationalparkernes varierede områder velkomne, for at kunne sikre at dyr behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. DDD vil dog anføre at parasit belastning af dyr i hegnede områder er et meget alvorligt velfærdsmæssigt problem og forekommer regelmæssigt også ved ekstensive hold af dyr. Der bør være en plan for at håndtere denne parasitrisiko, og naturnationalparker bør her søge veterinær ekspertise, for at sikre den nødvendige rådgivning om håndtering og forebyggelse.

Der bør forefindes faciliteter til indfangning af dyrene, så der kan isættes øremærker og laves anden behandling af dyrene uden at hverken dyr eller mennesker kommer til skade.

HVILKE DYR BØR UDSÆTTES OG PLAN FOR OVERGANGSPERIODEN

Den Danske Dyrlægeforening ser ingen grund til at importere dyr til udsætning i Naturnationalparker, da dette indebærer en unødig risiko for udbrud af sygdomme og introduktion af nye parasitter mm., også blandt den vilde fauna. Danskavlede hårdføre fåre-, kvæg- og hesteracer er velegnede til naturpleje.

Der skal sikres en god overgangsperiode for ny-udsatte dyr – herunder skærpet overvågning af trivsel, om nødvendigt supplerende foder i overgangsperioden, samt evt. fjernelse af svage dyr.

HANDLINGSPLANER

DDD mener, at der ved ansøgning om en naturnationalpark bør forelægges forvaltningsplan og projektplan, som sikrer at Dyreværnsloven overholdes. Disse skal inkludere: Varetagelse af tilsyn, fjernelse af døde dyr, mærkning af dyr, håndtering af syge og tilskadekomne dyr samt anvisninger, for hvor meget dyrene må tabe i huld før der gribes ind med bestandsregulering eller fodring, samt hvad man gør ved dyr der har været udsat for skade, er i uforløst fødsel etc.

Der bør desuden foreligge en handlingsplan for, hvornår og under hvilke betingelser man bør foretage reduktion af bestanden. Herunder skal der opstilles konkrete kriterier for, hvornår dyr skal aflives. Desuden mener DDD, at det er væsentligt, at der udformes handlingsplaner for håndtering og forebyggelse af spredning af sygdomme.

REGISTRERING OG UDDANNELSESKRAV

DDD finder det absolut nødvendigt, at der stilles krav til at de tilsynsansvarlige skal være veluddannede i at passe dyr under disse særlige forhold, for at sikre at dyrene håndteres korrekt og ikke udsættes for unødig lidelse. Der er derfor behov for at få tilrettelagt kursusforløb samt uddannelsesmateriale til dette formål.

Det bør desuden være et krav at der løbende føres logbøger af de tilsynsførende, så dyrenes tilstand kan følges og relevante handleplaner udformes.

Til gavn for nuværende og fremtidige projekter, foreslår DDD at der indsamles dokumentation for projektet (herunder udvikling af bestanden, udfordringer i relation til dyrevelfærd, områdets udvikling/evaluering af egnethed).

Den Danske Dyrlægeforening | Danish Veterinary Association | Peter Bangs Vej 30 | DK-2000 Frederiksberg | Tlf: +45 3871 0888
E-mail: ddd@ddd.dk | **www.ddd.dk**

KOMMUNIKATIONSPLAN

DDD mener, at der bør udformes en kommunikationsplan til besøgende og beboere, herunder vedr. indberetning af bekymrende observationer, samt for at forebygge konflikter mellem dyr og mennesker. Herunder skal der sættes fokus på, at besøgende kender risici ved at medbringe hunde i områder med fritgående dyr samt informeres om forebyggelse af farlige situationer.

Eventuelle spørgsmål til høringssvaret bedes sendt til Margit Andreasen på mail maa@ddd.dk

Med venlig hilsen

Margit Andreasen
Fagpolitisk konsulent, Cand.med.vet., Ph.D.

11.02.2021

Høringssvar fra Danmarks Cykle Union (DCU) vedr. forslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Journalnummer 2020-5425

DCUs mange foreninger og medlemmer nyder dagligt godt af at kunne cykle på veje, stier, spor mv. Til cykling i almindelighed, pendling, rekreative ture, motion, træning, events og løbsafvikling. DCU's formål er at skabe bedst mulige sportslige resultater indenfor cyklingens discipliner, og heraf kommer en masse talent og elitearbejde med især børn og unge rundt i det ganske land.

Mountainbike er en relativ ung disciplin med sin spæde start for omkring 30 år siden. De første MTB-spor blev etableret for 20 år siden på Naturstyrelsens arealer. Og i de seneste 10 år er det blevet til en folkesport med 500.000 udøvere jf. de seneste tal fra IDAN[1].
Der er etableret flere hundrede spor de senere år, og ca. halvdelen af de 1.400 km officielt graduerede spor[2], er beliggende i Naturstyrelsens skove. Disse mange kilometer spor er etableret af frivillige[3] i samarbejde med NST, under naturhensyn, hensyn til øvrige skovbrugere, og med en kvalitet der gør sporene spændende og udfordrende for især Mountainbikere. Men også Trail-løbere, vandrere og andre der ønsker at bevæge sig i kuperet terræn.

Cyklende har ikke fri fladefærdsel. Og er derfor afhængig af veje, stier og spor i passende kvalitet til både rekreativ cykling og til organiseret træning på Mountainbike.
Det ønskes at træning, events og konkurrence afvikling stadig vil kunne lade sig gøre på sikkert grundlag, særligt de steder hvor der er tradition for sådanne gennemført af lokale frivillige klubber.

Danmarks Cykle Union bakker op om at indføre et kapitel i Naturbeskyttelsesloven, i hvilken formålet mellem beskyttelse af natur, -forbedring/-genopretning og friluftsliv er ligestillede.
Og etablering af Naturnationalparker kan ske i områder hvor der opnås særlig stor biodiversitets gevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser, herunder friluftsliv/idræt mv.

---

[1] Idrættens Analyseinstitut, dec.2020, https://idan.dk/vidensbank/downloads/status-paa-danskernes-idraetsdeltagelse-2020/cb5a3970-42f4-4199-ba12-aca800dad3c4

[2] OnTrail, https://ontrail.dk/?page_id=664

[3] Syddansk Universitet, Jan.2021. https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/centre/c_isc/pixi/2021/frivillig_mtbsporbygning_final.pdf

Danmarks Cykle Union
Danish Cycling Federation

Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
DK-2605 Brøndby
Denmark

web cyklingdanmark.dk
facebook facebook.com/DanmarksCykleUnion
email dcu@cyklingdanmark.dk
tel +45 43 26 28 02

Sikkerhed og skiltning
DCU er bekymret for sikkerheden, og at det udvidede ansvar som træner for mindreårige vil betyde, at konsekvensen bliver, at ingen vil tage den risiko, der er forbundet med store dyr i indhegning. Ikke kun i forbindelse med egen aktivitet, men ligeledes når aktivitet, hunde eller andet kan gøre, at man uforvarende kan komme i en farlig situation.
Og det vil ganske sikkert have negativ indflydelse på manges, og især børn og unges, adgang på MTB, enten med trænere, forældre eller alene, hvis ikke det er sikkert at være aktiv i Naturnationalparkerne.

Vi er som cyklende vant til at følge færdselsloven – som også er gældende i skoven.
Vi er også oplært med at man følger den, af lodsejer, opsatte skiltning.
Skiltning som i dag ikke indbyder til aktivitet i indhegninger med dyr. Anbefalingerne er direkte imod og handler om rolig adfærd og sikkerhedsafstand. Hvad er fx 'sikker afstand' når man kommer på MTB i fart? Eller bare som cyklende i almindelighed?

DCU er bekymret for om formidlingen af informationer, vejledning, anbefalinger osv. vil blive set og forstået (en evt. vandalisering af infoskilte kan få katastrofale følger for fx turisten på MTB).
Det skal være tydelig præcisering af reel risiko, samt hvem der bærer ansvaret for uheld forårsaget af dyrene, uanset i hvilken forbindelse man er der.

Etablerede MTB-spor
DCU vil gerne sikre, at der fortsat bliver reel adgang på 2 hjul på sporene samt veje og stier.
Samt sikre mulighed for at bygge og vedligeholde Mountainbikespor hvor adgang med fx biler med Trailere, maskineri osv. vil være en nødvendighed i Naturnationalparkerne. Ikke bare efter parkernes indvielse, men også i årene for eftertiden.

Mountainbikespor er planlagt og udført af frivillige efter aftale med NST med mindst mulig indgriben og tilførsel af materiale samt med bedst mulige naturhensyn. Selvfølgelig med lokal forskel i forhold til hvilket brugerpres der findes på det enkelte spor.

Det vil uden tvivl blive til en hård belastning for sporene, hvis der kommer tunge planteædere. Især bison, elge, kvæg og heste vil trampe eksisterende spor i stykker, da de bruger sporene til at gå på. Det har vi erfaringer med fra andre steder, hvor bunden ikke er naturlig bærestærk (hvilken den kun naturligt er i områder på Bornholm)

Vi vil nok kunne leve med dyrenes efterladenskaber. Men erfaringen med især kvæg er her, at denne kan stedvis være så intens, at man ikke ønsker at cykle der. Hverken i forhold til føret eller den efterfølgende voldsomme lugtgene samt mulige helbredsrisiko.

DCU vil gerne:

- At der ikke hegnes på arealer der bynære. Og kun hegnes hvor det er absolut nødvendigt. Vi ved at transporttiden (uanset transportform) på max 15 minutter til en facilitet har meget

stor betydning for brug i dagligdagen – og særligt for børn og unge der skal transportere sig selv. Og den daglige mulighed for motion har kolossal betydning for folkesundheden.

- at hegning bliver så lidt som muligt på arealer med MTB-spor. Og at der vil være mulighed for at passere udenom de hegnede arealer på stier og spor mm.

- At skiltning er informativ og præcis. Samt informerer om reel risiko og ansvar ved uheld.

- At udsatte dyr er forenelige med aktivitet - som fx hjortevildt eller mindre som fx geder og får.
  Bison er helt udelukket på arealer med MTB-spor, og kvæg er ikke godt foreneligt.

- At det gennemtænkes hvilke former for passage – færiste, klaplåger osv. – der er hensigtsmæssige at etablere hvor i forhold til cyklende.

- At aktiviteter – rekreativ cykling og træning kan fortsætte uhindret, og at motionsløb og konkurrencer forsat kan gennemføres efter aftale.

- At spor og nødvendige arbejdsveje fortsat bliver tilgængelige til brug og vedligehold, samt at det bliver muligt at omlægge sporforløb fx pga. ændret hydrologi eller større stormfaldsområder.

- At der kommer grundig og reel lokal borgerinddragelse med deltagelse af lokale cykelklubber, Mountainbikeklubber, sporbyggerlaug m.fl.

DCU vurderer at disse punkter og betænkeligheder gør sig gældende for langt flere end kun cyklende. Alle grupper, uanset om man er Trail-løber, spejder, hesterytter, skovbørnehave, skoleklasse og lign., med aktivitet vil stå i lignende situation som DCUs medlemmer i de kommende Naturnationalparker.
Vi tror på, at forståelse og følelse af sammenhæng med naturen kommer med benyttelse, og dermed skabe beskyttelse af vores fælles natur.

Danmarks Cykle Union
Danish Cycling Federation

Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
DK-2605 Brøndby
Denmark

web cyklingdanmark.dk
facebook facebook.com/DanmarksCykleUnion
email dcu@cyklingdanmark.dk
tel +45 43 26 28 02

HOLSTEBRO KOMMUNE

Herning Kommune

Til Miljøministeriet

Fra Holstebro Kommune
og
Herning Kommune

11. februar 2021

Høringssvar til forslag om lovændringer der muliggør etablering af naturnationalparker.

Holstebro og Herning Kommuner har med glæde og nysgerrighed læst lovforslaget som giver mulighed for at etablere naturnationalparker i Danmark. Naturen i Danmark mangler plads til at udfolde sig og med dette lovforslag gives mulighed for at pladsen kan prioriteres til de fri dynamiske processer, så naturen kan udfolde sig. Vi ser derfor positivt på det fremlagte lovforslag.

Naturnationalpark Vind Hede og Stråsø Plantage

Som nævnt i vores brev til ministeren, af 20.11.2020, har vi i vores kommuner naturtyper af international betydning, som også rummer vigtige og sjældne arter, og som vi har en særlig forpligtigelse til at beskytte og udvikle. Vind Hede og Stråsø Plantage rummer store naturværdier og er, foruden at være internationalt naturbeskyttelsesområde, også med i Danmarks Naturkanon. Området ligger på Skovbjerg Bakkeø, hvilket sætter sit tydelige præg på flora og fauna. I dette område har vi heder og indlandsklitter, ådale, moser og enge. Vi har store bestande af krondyr, traner, bævere og sjældne arter. Der er registreret mere end 80 forskellige rødlistede arter i området, fx vår-kobjælden, som er meget sjælden på verdensplan, og har sin største bestand på netop Vind Hede. Området omkring Vind Hede, Stråsø Plantage, Nørre og Søndre Vosborg heder og Lystbæk-engene omkring Madum Å kan danne rammen om en stor, fantastisk og varieret naturnationalpark.

Lokal forankring

I forslaget til lovtekst er det angivet, at offentligheden, defineret som lokalsamfundet, nærmeste lodsejere, lokale foreninger og brugergrupper samt kommunale myndigheder, kan indgå i planlægningsfasen. Det forventes at offentligheden inddrages i processen, så bidrag og synspunkter kan indgå i etablering af naturnationalpark og udarbejdelse af forvaltningsplan. Vi finder det væsentligt og vigtigt at denne mulighed er skrevet ind i lovteksten, for det er vores erfaring, at de bedste projekter skabes i samarbejde mellem alle involverede i et område. Inddragelse giver opbakning og ejerskab.

Kommunale og private arealer

I forslaget til lovtekst er det anført, at der er potentiale for, at kommunale og private arealer helt eller delvist kan indgå i en naturnationalpark. Denne mulighed vil man, fra ministeriets side, se på, om der kan skabes retligt grundlag for, på et senere tidspunkt. Vi vil gerne med dette høringssvar støtte op om dette potentiale, men samtidig foreslå, at muligheden indarbejdes i

loven fra starten af. Størstedelen af arealerne omkring Vind Hede og Stråsø Plantage er statsejede, mens mindre dele er privatejede. Hvis private lodsejere inde midt i området frivilligt ønsker at lade deres arealer være en del af en naturnationalpark, bør der skabes mulighed for det, så afgrænsningen af naturnationalparken bliver så fornuftig som mulig.

Invitation
I brevet af 20.11.2020 inviterede vi miljøministeren på besøg, for at uddybe og fremvise potentialerne og drøfte perspektiver og muligheder for at skabe en naturnationalpark i dette område. Tillad os derfor at foreslå den 12. april 2021 for et sådant besøg, idet vi er vidende om at ministeren på denne dato allerede har aftaler i området.

Med venlig hilsen

Karsten Filsø

Formand for Natur-,
Miljø- og Klimaudvalget
Holstebro Kommune

Joan Hansen

Formand for Teknik- og
Miljøudvalget
Herning Kommune

== AKT 5745613 == [journalnummer 2020-5425 - Høringssvar] == Dokument 1 == [NNP_Hoeringsvar_Syddjurs… ==

Kolind den 11. februar 2021

Til Miljøministeriet

Høringssvar vedrørende lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etableringer af naturnationalparker - Journalnummer 2020-5425).

Jægerråd i Syddjurs, der organiserer 1150 medlemmer under Danmarks Jægerforbund i Syddjurs kommune, bakker generelt op om ændringsforslag på mange punkter. **Dog finder vi ikke grundlag for at friholde naturnationalparkerne generelt for jagt**, da vi mener at udøvelse af jagt er en naturlig del af den aktive naturforvaltning. Naturforvaltning mener vi i Jægerråd Syddjurs bør forankres lokalt og med udgangspunkt i en bæredygtighed forvaltning.

I Jægerråd Syddjurs arbejder målrettet for at bevare og udbygge levesteder for vildtet, herunder økologiske rum der kan føre til øget biodiversitet. Derfor støtter vi en øget langsigtet natur forvaltning. En indsats, som vi som jægere gennem år tusinder har været en naturlig og aktiv del af. Jagt har i generationer været en naturlig del af kulturen, hvor jægere har været en aktiv del af den aktive naturforvaltning – både når det gælder beskyttelse og bevaring af naturen og vildtet, samt at høste af naturens overskud bæredygtigt. Denne forvaltning varetages bedst af lokale jægere, med lokalt kendskab. Ligeledes vil bekæmpelse af invasive arter, som f.eks. mårhund være en naturlig del af jagt.

Derfor mener vi i JKF Syddjurs, at jagt skal være en naturlig del af forvaltningen af vores nuværende og fremtidige naturnationalparker, på lige fod med fiskeri, svampejagt, sanke og andre natur oplevelser hvor der høstes af naturens overskud på et bæredygtigt grundlag.

Med venlig hilsen

Poul Arne Nielsen
Formand
Jægerråd Syddjurs
Danmarks Jægerforbund

Mobil +45 50 90 63 70
Mail poularnen@gmail.com

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

12. februar 2021

Sendt til: mim@mim.dk med CC jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk d. 12.02.2021

DGI's høringssvar til Høring over udkast til lovforslag om ændring af Lov om naturbeskyttelse, Lov om skove, Dyrevelfærdsloven, Lov om mark- og vejfred og Færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.) Journalnummer 2020-5425

DGI bakker op om de 15 naturnationalparker med mere natur og bedre biodiversitet i Danmark. På samme måde bakker DGI også op om etableringen af urørt skov på 75.000 ha. DGI er ikke bekymret for negativ indvirkning på mulighederne for adgang og friluftsliv ved indsatsen for øget biodiversitet i urørt skov. DGI ser også frem til de kommende naturnationalparker og de muligheder for idræt og friluftsliv, der allerede er og senere kan blive mulighed for, men særligt hegning med udsatte husdyr i de 15 Natur-nationalparker må ikke få utilsigtede konsekvenser for befolkningens fysiske og mentale sundhed. DGI ser det som vigtigt, at tiltagene ikke vil komme til at begrænse danskernes adgang til et aktivt idræts- og fritidsliv i vores fælles natur.

Naturen er danskernes foretrukne sted at være aktiv
Brugen af naturen til aktiviteter og fællesskaber er vokset markant over de seneste årtier, og naturen er i dag det sted, hvor flest voksne danskere dyrker en eller flere af deres motions- og idrætsaktiviteter[1]. Frivillige idrætsforeninger såvel som selvorganiserede motionsaktiviteter samler danskere i sunde og me-ningsfulde fællesskaber omkring idrætsaktiviteter i naturen, herunder løbere, orienteringsløbere, gå-hold, vandrefællesskaber, mountainbikere mv. Skovene og naturen bruges desuden til afholdelse af mange motions- og idrætsevents.

DGI har følgende bemærkninger til lovforslaget

Generelle bemærkninger
DGI billiger, at de retslige rammer for etablering og forvaltning af naturnationalparker bliver tilføjet som et selvstændigt kapitel i Naturbeskyttelsesloven.

Naturbeskyttelsesloven angiver i sin formålsbestemmelse, at loven særligt har flere ligestillede formål:

- at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de land-skabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

DGI finder det positivt, at det netop er disse overordnede formål, der skal indramme etablering og forvalt-ning af de kommende naturnationalparker.

[1] I "Danskernes Motionsvaner" (IDAN 2016) fremgår det bl.a., at naturen er det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter (44 pct. angiver, at de dyrker én eller flere af deres aktiviteter i naturen).

DGI finder det positivt, at naturnationalparkerne skal fremme biodiversitet. Lovforslaget om naturnationalparkerne bør dog ikke bryde med en hundredårig tradition og praksis, hvor friluftsliv og naturbeskyttelse er sidestillet som dobbelt formål. Friluftsliv er ikke en trussel mod hverken biodiversitet eller rødlistearter, og det dobbelte formål bør fastholdes, hvor friluftsliv og adgang sidestilles med naturbeskyttelse.

Offentlighedens adgang til naturnationalparkerne skal sikres og fastholdes, dette er afgørende for DGI. Dette gælder ikke kun de lovmæssige rammer for adgang, men i særdeleshed den reelle adgang. Barrierer, der sænker befolkningens reelle adgang til naturnationalparkerne bør undgås. Barrierer for den reelle adgang kan være foranstaltninger som manglende sikring og fortsat vedligehold af den rekreative infrastruktur. Det kan være hegn og udsatte husdyr som køer, heste eller indskrænkning i muligheder for organiserede idræts- og friluftslivsaktiviteter og deres muligheder for at afholde arrangementer i områderne.

Erfaringer med eksisterende hegninger med store græssere viser tydeligt en indskrænkning i offentlighedens reelle adgang. Et godt eksempel er Bisonskoven på Bornholm, som besøges af op mod 100.000 turister om året, men den lokale befolkning og ikke mindst det lokale foreningsliv har fået indskrænket deres lovlige og reelle adgang betragteligt i Bisonskoven. Det lokale foreningsliv kan efter Bisonskovens etablering ikke få tilladelser til arrangementer i området, der kan ikke laves foreningsaktiviteter, og befolkningens lovlige adgang i henhold til Naturbeskyttelsesloven er ligeledes reduceret væsentligt, fx er der forbud mod fri fladefærdsel, og det er ikke tilladt at larme eller at løbe. Sikkerhedsafstand på mindst 100 meter kan nok accepteres i en mindre indhegning, men i de kommende naturnationalparker med hegninger i større skovområder vil det ikke kunne fungere.

Erfaringer fra både ind- og udland viser samtidig, at hegn og græsning ikke er problemfrit, når der samtidig er et aktivt friluftsliv. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: *"Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017 et dødsfald og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftere[2].*

FOTO: Skilt med anvisninger for færdsel, på låge der fører ind til bisonskoven.

DGI ser gerne, at der ikke kun vil blive forsket i og vurderet konsekvenser for biodiversitet i forbindelse med naturnationalparkerne, men også i naturnationalparkernes indvirkning på offentlighedens adgang og friluftslivets muligheder. I det hele taget skal der sikres en bred inddragelse af fagligheder, herunder både biodiversitetsfagligheder og friluftlivs-, sundheds- og idrætsfagligheder, hvis naturnationalparkerne skal lykkes.

[2] Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/portal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_gr_ssende_dyr_web.pdf

Flere steder i lovforslaget er friluftsliv og turisme blandet sammen og omtales som to sider af samme sag. DGI vurderer, at friluftsliv og turisme er væsensforskellige, og at friluftslivets og det lokale foreningslivs behov ikke kan dækkes af de tiltag, der har et turismesigte. DGI mener, at lovforslaget bør skelne mellem de to typer af besøgende med et særligt fokus på at sikre gode muligheder for den lokale befolkning og det lokale foreningsliv, såvel som det selvorganiserede friluftslivs muligheder og ønsker.

Lokale løsninger og friluftsliv
Lokal borgerinddragelse og involvering af lokale aktører og foreninger er essentielt for naturnationalparkenes fremtidige succes. Den fremtidige succes opnås bedst, hvis befolkningens muligheder for god adgang og et rigt friluftsliv understøttes i naturnationalparkerne.

DGI er derfor glade for, at der i lovforslaget lægges op til, at offentligheden skal inddrages i den ansøgningsproces, som lovforslaget rammesætter for etablering af en naturnationalpark jfr. § 61 c, herunder udvikling af både projektforslag og forvaltningsplan. DGI vil gerne understrege vigtigheden af en bred reel inddragelse af lokale aktører og foreninger både i forhold til projektforslag og forvaltningsplan. Desuden skal der afsættes god tid til reel inddragelse, så det sikres, at alle bliver hørt.

Særligt bynære statsskove er meget vigtige rekreative områder med markant brugertryk. DGI foreslår, at bynære statsskove i udgangspunktet ikke udpeges til naturnationalparker. Statsskovene har væsentligt bedre adgang end private skove, og mulighederne for forenings- og fællesskabsaktiviteter og ikke mindst mulighederne for at få tilladelser til at afholde arrangementer er bedre i statsskovene. Statsskovene er derfor af overordentlig stor betydning for en bred vifte af friluftsaktiviteters eksistens, fx cykelløb, løbeevents, spejderløb, orienteringsløb, rollespil etc. DGI vil på det kraftigste opfordre til, at foreninger og fællesskaber sikres fortsat mulighed og tilladelser til at afholde arrangementer og events i de kommende naturnationalparker.

Ansøgning og projektforslag
I lovforslaget står der, at en naturnationalpark kan etableres i områder, hvor der opnås biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser, herunder bl.a. friluftsliv. DGI konstaterer, at der i lovforslaget skal redegøres for områdets nuværende status på en række områder for at vurdere, om naturnationalparken er forenelig med andre samfundsinteresser jfr. lovforslagets § 61 d, punkt 1. Desværre lægges der ikke i lovforslaget op til, at der skal redegøres for de rekreative interesser og friluftslivet status. DGI mener, at lovforslaget bør udvides til også at omfatte status for friluftslivets forskellige aktiviteter, tilladelser og muligheder som en del af redegørelsen forud for ansøgning og projektforslag til hver enkelt naturnationalpark.

Forvaltningsplaner
Forvaltningsplanerne bliver centrale værktøjer for fremtidens drift af de kommende naturnationalparker. Forvaltningsplanerne skal sikre balance mellem naturbeskyttelse og andre samfundsinteresser, herunder friluftslivet. DGI er derfor glade for at læse i lovforslaget, at forvaltningsplanerne skal omfatte udviklingsmål for friluftsliv, jfr. § 61 e.

Desværre kan vi læse, at der ikke i lovforslaget stilles krav om revidering af forvaltningsplanerne i løbende intervaller. Forvaltningsplaner uden tidsramme vil være helt uacceptabelt, og DGI foreslår revision af forvaltningsplaner fx hvert fjerde år. Naturnationalparkerne er i udgangspunkt eksperimentelle tiltag uden ret sikker erfaringsmæssig grund at basere sig på og bør derfor følges særligt tæt. Forvaltningsplanerne bør kunne revideres forholdsvist ofte. På samme måde bemærker DGI, at udstedelsen af bekendtgørelsen og udformningen af forvaltningsplanerne kun kan påklages retligt. Dette giver grund til at sikre, at lokalbefolkning og foreningsliv er i løbende dialog om forvaltningen og forvaltningsplaner.

DGI foreslår, at forvaltningsplanerne for naturnationalparkerne baseres på principper for adaptiv forvaltning og ser gerne følgende tilføjet lovforslagets § 61 e:

- Forvaltningstiltag skal hvile på et bredt sammensat fagligt grundlag under hensyntagen til omkostningseffektivitet.

- Forvaltningstiltag evalueres løbende og overvåges med fokus på effekter i relation til både biodiversitet og friluftsliv.
- Forvaltningsplaner skal revideres hvert fjerde år på baggrund af resultater fra evaluering og overvågning.
- Forvaltningsplaner skal redegøre for udformning af hegn og de foranstaltninger, der skal sikre offentlighedens adgang til og muligheder for uhindret færden i naturnationalparken.
- Når det skal besluttes, hvilke dyr der eventuelt skal gå i indhegning, skal der tages hensyn til det eksisterende idræts- og friluftsliv, så befolkningen kan færdes sikkert uden fare for liv og lemmer fra de udsatte husdyr.
- Forvaltningsplanerne skal redegøre for, hvordan den rekreative infrastruktur sikres og løbende vedligeholdes.
- Enhver indskrænkning af friluftslivets adgang og muligheder skal baseres på tungtvejende argumenter med udgangspunkt i et dokumenteret fagligt grundlag.
- Sankning af spiselige vilde urter, svampe mv. tillades i henhold til de eksisterende rammer i naturbeskyttelsesloven.

Hegn og udsatte dyr
Ifølge lovforslaget er det hensigten at udsætte store græssende dyr under hegn i de kommende naturnationalparker.
I lovforslaget lægges op til et paradigmeskifte i forhold til indhegninger med fritgående husdyr. Indtil nu har der primært været hegning og naturpleje med store græssere på naturplejearealer i mindre områder med primært ikke-eksisterende eller minimale stisystemer. Med naturnationalparkerne vil store sammenhængende arealer blive hegnet med udsætning af store fritgående græssere på arealer med komplekse stisystemer og store besøgstal: Både i Fussingø og Grib Skov er der desuden tale om forholdsvist bynært eller meget befolkningstæt opland.

Naturstyrelsen har i nyere tid udviklet ny skiltning til indhegninger med fritgående husdyr. Skiltningen har vist sig nødvendig på grund af en stigning i ulykker og farlige situationer mellem husdyr og mennesker med både død og alvorlig legemsbeskadigelse til følge.
https://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/regler-i-naturen/indhegninger/

FOTO: Naturstyrelsens skilt med anvisninger for færdsel i indhegninger med fritgående husdyr.

Skiltningen er egnet til overdrev eller græsningsarealer uden nævneværdige stisystemer, hvor den fri fladefærdsel til fods nærmest kun er eneste mulighed.

DGI vurderer, at løsgående husdyr (heste, køer og desuden bison) udgør en så stor sikkerhedsrisiko, at den nødvendige sikkerhedsskiltning vil begrænse offentlighedens adgang og derfor ikke er forenelig med større sammenhængende hegnede statslige arealer. Større græssende dyr som fx hjemmehørende hjortevildt ville ikke kræve samme sikkerhedsskiltning, der indskrænker adgangen.

Offentligheden skal rette sig efter ejers anvisning. Det er usikkert, om offentlighedens lovlige adgang kan tilsidesættes af den indskrænkning i adgang, der anvises via gode råd ifm. skiltning, set i lyset af § 25's bestemmelse om, *"at alle, der færdes i naturen, skal rette sig efter de anvisninger, der gives dem af ejeren"*. Anvisningerne udelukker principielt aktivt friluftsliv (aktive pludselige bevægelser og fx høje lyde som børn, der råber) bortset fra den stille vandrer, hvilket ikke er i overensstemmelse med offentlighedens lovlige adgang.

DGI anbefaler en restriktiv tilgang til hegning og udsætning af store græssere. I de tilfælde hvor der udsættes husdyr under hegn, skal der sikres gode og tilgængelige adgangsveje i og til området. Der bør i videst mulige omfang vælges ikke-opsøgende vilde hjemmehørende arter og ikke husdyr som køer (inkl. bison) og heste.

Ansvar i tilfælde af ulykker og farlige situationer mellem udsatte husdyr og besøgende i naturnationalparker bør afklares og tydeligt skiltes

Pædagoger, folkeskolelærer, naturvejledere, trænere fra frivillige foreninger, spejderledere og guider har et udvidet ansvar for dem, de tager med ud på tur. Med ansvar følger nødvendigvis et forsigtighedsprincip og vurdering af risiko for den pågældende tur og mulige situationer. Ligesom en forventning om, at loven overholdes under aktiviteterne. Med det in mente vil de nye naturnationalparker potentielt hegne størstedelen af den organiserede friluftslivsaktivitet ude, da ejers anvisninger skal følges, og friluftsaktiviteterne ikke kan gennemføres inden for ejers anvisninger (her henvises til Naturstyrelsens nødvendige sikkerhedsskiltning ved indhegninger med udsatte husdyr).

Konkrete problematikker, der rejses i forbindelse med de kommende naturnationalparker:

- Kan spejderlederen på 15 år medbringe fire yngre spejdere på spejdertur i deres lokale naturnationalpark, når anvisningen på skiltningen siger, at børn skal være ifølge med voksne, og at der anbefales rolig gang uden høje lyde og pludselige bevægelser? Hvis der sker en ulykke mellem udsatte husdyr og spejderne på tur, hvem har så ansvar? Spejderlederen på 15 år?

- Hvis en pædagog på tur med fx børnehavebørn kommer ud for en ulykke med bissende kvæg, og et eller flere af børnene kommer til skade, er pædagogen så eneansvarlig i situationen?

- Hvordan skal kommuner agere i forhold til instrukser til lærere, pædagoger, foreningsliv i de nye naturnationalparker, fx blandt udsatte køer og heste, når adgang er på eget ansvar, og ejers anvisninger skal følges? Vi forudser, at kommunerne bliver nødt til at vise rettidig omhu og good governance og indskrænke personale og foreningers muligheder for sikkerhedens skyld, hvilket vil give betydelige begrænsninger i adgang for institutioner og betydelige begrænsninger for foreningsliv, friluftsliv og organiserede aktiviteter.

- I dag er der store problemer med løse hunde overalt i vores samfund. Løse hunde er en del af størstedelen af ulykker med fritgående husdyr på Naturstyrelsens arealer. Eksempelvis ulykken på Helgenæs, hvor en dame på 67 kom på intensiv efter at være blevet trampet ned af naturplejekvæg.
  Dette problem vil ikke forsvinde med oprettelsen af naturnationalparker og vil være en betydelig risiko for borgere, grupper og det organiserede foreningslivs aktiviteter. Risikoen er, at de uforvarende kommer i farlige situationer fx pga. andre besøgendes løse hunde, eller forkerte opførsel.

Eksemplet fra Helgenæs viser tydeligt, at en gåtur med familien hurtigt kan udvikle sig til en livstruende situation, og at ingen i efterspillet vil tage ansvar. Den forulykkede kvinde vurderes af Naturstyrelsens jurister til selv at være en del af skylden for ulykken, og Naturstyrelsen har afvist at kunne holdes erstatningsansvarlig.

- Naturnationalparkernes placering er kun kendt for Fussingø og Grib Skov. Begge områder er skovområder ofte med dårlig sigtbarhed på grund af bevoksning, løv mv. Den dårlige sigtbarhed vil uvægerligt resultere i pludseligt opståede situationer, hvor besøgende uforvarende fx i løb, eller på cykel vil kunne stå midt i en flok af udsatte husdyr – med farlige situationer til følge.

- Vil foreningernes børnehold kunne færdes sikkert? Eksempelvis orienteringsløb, hvor børn løber uden voksne? Mountainbikeklubber, hvor børnene fx kører korte runder uden en voksen? Folkeskoleklasser, der nyder idræt i skoven? Vil disse grupper ikke de facto blive hegnet ude af naturnationalparkerne, når de skal følge ejers anvisninger?

Naturnationalparker på kommunalt- og privatejede arealer
DGI konstaterer, at der i lovbemærkningerne lægges op til, at naturnationalparker først på et senere tidspunkt kan etableres på private og kommunale arealer. DGI foreslår, at dette gøres muligt snarest muligt, da det er oplagt, at flere aktører end staten kan bidrage til opfyldelse af målsætningen om bedre biodiversitet og bedre friluftsliv. Etableres fremtidige naturnationalparker på fx private arealer med offentlige midler, så skal offentlighedens adgang sikres på samme niveau som på statslige arealer.

Øvrige bemærkninger

- DGI undrer sig over, at det under Miljøministeriet eksisterende Adgangsforum ikke på noget tidspunkt har været inddraget eller spurgt til råds i forberedelsen af hverken Natur- og Biodiversitetspakke, naturnationalparkerne Fussingø og Grib Skov eller lovforslaget. Der har kun været afholdt to møder inden for de seneste mange år: henholdsvis den 19. januar 2019 og den 5. september 2016. Adgangsforum kunne have kvalificeret arbejdet, i særdeleshed arbejdet med adgang og friluftsliv forud for høringsfasen.

- Ad § 61 stk. 3: DGI anbefaler, at det skal være tilladt at flytte eller fjerne træer af sikkerheds- eller friluftshensyn.

- Færdselsloven: DGI anbefaler, at det afklares om benævnelsen af veje og stier i lovforslaget skal tolkes efter definitionen i Færdselsloven eller i Naturbeskyttelsesloven.

- UICN: DGI anbefaler, at Miljøministeriet ikke søger at få naturnationalparkerne kategoriseret under UICN-krav. Særlig beskyttelse af truet flora eller fauna bør kunne håndteres inden for Naturbeskyttelseslovens § 27. DGI vurderer, at kravene til IUCN's kategori I b potentielt vil medføre store begrænsninger af offentlighedens adgang og store begrænsninger for visse friluftsaktiviteter samt en problematisk indskrænkning af infrastruktur til friluftsliv.

- Sankning: DGI undrer sig over, hvorfor sankning ikke tillades i de kommende Naturnationalparker? Menes der mon forbud mod kommerciel sankning af træ/brænde? For det giver ingen mening, at man ikke i de kommende naturnationalparker kan plukke lidt løgkarse til en vild pesto, eller plukke de kantareller, man finder.

Mvh

Charlotte Bach Thomassen, Landsformand DGI

Høringssvar **11. februar 2021**

Journal nr. 2020-5425

Vedrørende: etablering af en naturnationalpark på naturstyrelsens arealer på Bornholm.

Vi er i Jægerrådet kreds 8 Bornholm blevet bekendt med, at der ligger et lovforslag, der potentielt kan medføre, at der vil blive oprettet en nationalpark i Bornholms Regionskommune.

I lovforslaget fremgår det at hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet, og at nationalparkerne samtidig skal give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder.
Vi er i Jægerrådet Kreds 8 Bornholm ikke uenige i, at der er et behov for at gøre en aktiv indsats for biodiversiteten i Danmark. Vi er derfor ikke som sådan imod at der oprettes områder i Danmark som får status af Nationalpark, men vi ønsker at gøre indvending imod dele af det lovforslag der ligger i høring.

Som jægere ser vi det som problematisk, at det i lovforslaget er formuleret således, at der skabes mulighed for hel eller delvis indhegning af naturnationalparkerne. Vi frygter at det vil begrænse eller helt hindre det eksisterende naturlige forekommende vildts fri bevægelighed, hvis man sætter store områder under hegn.
I en jægers optik er det ikke naturligt at indhegne eller begrænse det naturligt forekommende vildts fri bevægelighed, for hvis man gør dette, skaber man i princippet bare store zoologiske haver, hvor det er utroligt svært at opretholde en naturlig balance mellem antallet af individer i forhold til det areal der er til rådighed, som tillige vil give problemer med indavl og mange andre forhold der vil kræve konstant menneskelig indgriben. Som jægere opfatter vi ikke dette som en natur i balance.

Vi stiller os ligeledes kritiske i forhold til, at det er hensigten at indsætte andre store planteædere, f.eks. hest, kvæg, europæisk bison og elg, dvs. andre arter end dem der naturlig og for nuværende forekommer i den danske fauna.
På Bornholm er der for nuværende en god bestand af råvildt, og der har etableret sig en stor bestand af dåvildt, ca. 600 stk. anslået af Naturstyrelsen, efter at der undslap nogle individer fra en hjortefarm for en del år siden.
Vi ønsker at man begrænser sig til at benytte de i Danmark herværende arter som f.eks. dådyr, sika- og kronhjort. På Bornholm har vi ikke sika- og kronvildt.
Vi ser det som en unødig romantisering at ville føre hele landskabet og naturen tilbage til noget der kunne forekomme i oldtiden. Vi mener at vi godt kan tilgodese og fremme biodiversiteten på andre og mere bæredygtige måder, uden at skulle omdanne alle statsskovene til indhegnede store zoologiske haver / eksperimentarier.

Det har givet anledning til stor undren og bekymring blandt de bornholmske Jagtforeningsmedlemmer, at der i lovforslaget herudover lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, og at Naturstyrelsen som udgangspunkt hermed ikke længere forventes at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne.
Vi mener ikke at der kan fremføres noget rimeligt fagligt argument for, at den mængde vildt som nedlægges vil give udfordringer for biodiversiteten på Bornholm, hvis Naturstyrelsens på de pågældende arealer

fortsat, traditionen tro, gennemfører to lodtrækningsjagter blandt medlemmer af de bornholmske jagtforeninger, ca. 60 deltagere i alt og en nyjægerjagt, ca. 30 deltagere om året.
Vi mener derimod at der historisk set også kan findes eksempler på arter, der er gået tilbage i antal efter at man har fjernet jagten på dem, dette sikkert fordi der fra jægernes side gøres meget for det jagtbare vildt gennem systematisk vildt- og revirpleje.
Vi mener at vi som jægere ikke skal stilles ringere end andre brugere af naturen, og at der stadigvæk skal være plads til den rekreative jagt på Bornholm.

I lovforslaget står der at jagt kun må foregå, når det fremmer biodiversiteten, og at det normalt skal være ansat lønnet personale der forestår eventuel regulering. Vi mener det vil give mere mening at bruge de lokale jægere, i et samarbejde med Naturstyrelsens medarbejdere. Denne løsning vil sikkert også give projektet en større opbakning i lokalbefolkningen.

I lovforslaget fremgår det at kommunale og private arealer kan indgå helt eller delvist i fremtidige naturnationalparker og derfor vil Miljøministeriet se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer. Dette faktum har ført til en større debat om nationalparkerne, som nogle gange er foregået på de sociale platforme - også blandt de bornholmske jægere. I denne debat har Miljøminister Lea Wermelin også deltaget, men det har ikke gjort frustrationen mindre blandt jægerne, at hun på intet tidspunkt i denne debat har nævnt jagt eller besvaret de spørgsmål der er stillet hende direkte omkring konsekvenserne for jægerne hvis forslaget vedtages i dets nuværende form.

De bornholmske jægere frygter at det i fremtiden vil blive vanskeligt at indgå lejeaftale med Regionskommunen, om jagtretten i de kommunale skove. Det flygtes at det vil få store konsekvenser for det betydningsfulde foreningsliv der udfoldes i de bornholmske jagtforeninger. På Bornholm er jagt og fiskeri en meget stor del af folkesjælen og en af grundpillerne i mange bornholmske borgeres selvforståelse - man er inde og pille ved hundredårige traditioner der er gået i arv i generationer, og det er et faktum at Bornholm er det sted i landet hvor flest borgere løser jagttegn set i forhold til befolkningens størrelse.

Vi jægere er også bornholmere i al almindelighed og anerkender, at man med mulighed for mere friluftsliv givetvis kan gøre øen mere attraktiv og sikkert øge turismen i de pågældende områder. Vi er med på at turismeerhvervet bidrager med en vigtig del af øens økonomi, men Bornholm er andet end en turistdestination der skal tage sig godt ud i turistsæsonerne - det er et helt og fuldt levende samfund, hvor befolkningen skal leve og trives også resten af året. Vi mener, at det er langt mere komplekst end som så, og vi skal tænke os rigtigt godt om inden vi fastsætter så omfattende ændringer i forhold til måden, vi ønsker at betragte og benytte vores omgivende natur på – vi skal overveje de begrænsninger, det giver at indføre så omfattende ændringer i de pågældende områder som lovforslaget lægger op til.

Til sidst vil vi nævne at vi som jægere mener, at nyjægerjagterne har et meget vigtigt pædagogisk sigte. Vi vil være meget kede af hvis dette forsvinder. Det gode arbejde Naturstyrelsen lægger for dagen med at arrangere nyjægerjagter, hvor de har budt nye jagtegnsløsere velkommen til at deltage i deres arrangementer, har haft en ikke uvæsentlig værdi. For nogle nyjægere er dette deres første jagt, og at dette kan ske under sikre og kontrollerede forhold, hvor den viden de har erhvervet teoretisk og øvelsesbaseret under deres jagtegnsundervisning og efterfølgende jagtprøver, har kunnet omsættes til praktisk erfaring under kyndig og professionel vejledning af Naturstyrelsens medarbejdere, er meget værdsat.

Denne professionelle indgang til det at gå på jagt, har tillige en uvurderlig pædagogiske effekt i forhold til at præge de kommende jægere, og er dermed med til at sikre og danne grobund for at gode sikre jagtrutiner etableres og en god jagtetik opbygges hos de nye jægere. Vi i kreds 8 ville være overordentlig kede af hvis dette forbilledlige samarbejde, vi i alle årene har haft med Naturstyrelsens dygtige medarbejdere hermed ser ud til at ville ophøre.

Med Venlig Hilsen

Steen Friis

Kredsformand
Danmarks Jægerforbunds kreds 8 Bornholm

Tlf. 20490908
E-mail: tv79steen@gmail.com

DANMARKS
JÆGERFORBUND

DANSK BOTANISK FORENING

Til Miljøministeriet 11. februar 2021

mim@mim.dk jacbe@mfvm.dk dahmo@mfvm.dk

MM Journalnummer 2020-5425. Frist 12. februar 2021.

Vedr. Naturbeskyttelsesloven mv. i høring https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/64751

Dansk Botanisk Forening fremsender i den forbindelse hermed nedenstående kommentarer som for os er meget væsentlige. Vi kommer kun med principper og overlader det til jer at justere paragraffer:

1. **Kun staten kan søge om oprettelse af naturnationalparker. Kun naturnationalparker på land. Begge dele er problematisk mener vi i DBF**

DBF finder det rimeligt at de første ca. 5 Naturnationalparker - mens konceptet er uafprøvet - etableres på Naturstyrelsens eksisterende ejendomme. Vi håber at disse 5 vil blive fordelt i hele landet. Vi opfordrer også til at disse naturnationalparker i stor udstrækning indeholder andet end skov/ellemoser, dvs. også lysåben natur som eng, mose, overdrev, strandeng, klit, højmose og hede.

Private lodsejere ejer mange områder med høj prioriteret natur inkl. lysåben natur. Vi opfordrer derfor til, at konceptet udvides til også at kunne inddrage disse privat ejede naturperler (private såvel som fonde og kommuner) områder på frivillig basis, som på denne måde kan anspores til at bevare naturen med særlige tilskud til private for at indgå eller tilbud om opkøb. Med hensyn til arealer kan vi anbefale rapport fra DCE https://dce2.au.dk/pub/SR228.pdf og Biodiverstitetskortet http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk

Når vi skriver, at det er meget uhensigtsmæssigt, hvis de ikke kan udvides med private arealer, vil vi som eksempel gerne pege på Den Danske Naturfonds ejendom i Læsten Bakker, som støder direkte op til Naturnationalpark Fussingø, og som dermed ikke har udsigt til at kunne indlemmes i Naturnationalparken. Dette giver slet ikke mening, da Læsten Bakker rummer særdeles store naturværdier, som kompletterer diversiteten i NNP Fussingø.

Vi vil i den sammenhæng også gerne gøre opmærksom på, at NST Fyn kun ejer få arealer. Her kan der derfor være behov for at inddrage andre egnede arealer.

Vi har forstået, at de første naturnationalparker kun skal etableres på landjorden. Vi skal dog opfordre til også at inddrage kystnære områder med holme, grus- og sandbanker. Disse områder har ofte en spændende indvandringshistorie for planter og er desuden vigtige for fugle.

2. Hvordan prioriteres områderne? DBF finder det problematisk, hvis ikke områderne prioriteres efter naturindhold, men kun efter om de er statsejet.

DBF mener det er et utilstrækkeligt kriterium for at udlægge areal til naturnationalpark, bare fordi det er statsejet. Vi mener, at naturindholdet må være første kriterium for at kunne indgå, derefter naturligvis størrelse. Brandmandens lov må være første princip inden for udpegning af naturnational-park.

3. **Beskyttede naturområder kan ændre sig til noget andet inden for naturnationalpark. Det mener DBF er problematisk, hvis der er tale om særligt værdifulde lysåbne naturområder, herunder f.eks. de store heder rige på hedenaturens mange følgearter.**

Lysåbne naturtyper med artsrige plantesamfund inkl. nøjsomhedsarter og med lang kontinuitet er i den grad trængt i dag af tilgroning med høje urter, buske og træer. Ikke kun på grund af manglende græsningspleje, men også fordi den danske natur i årevis har akkumulere store mængder næringsstoffer gennem deposition. Derfor har de små, konkurrencesvage arter et stort problem. En væsentlig del af de truede plantearter hører netop hjemme i disse lysåbne naturområder. DBF mener derfor, at der inden for naturnationalparker skal være mulighed for særforvaltning af levesteder med særlig høj naturværdi, herunder sjældne arter, da det også er nødvendigt at sikre de artspuljer, der skal være spredningskilder til større dele af naturnationalparken. Sikring/etablering af flere lysåbne naturområder i skovene med lavt niveau af kvælstof og fosfor som skovlysninger med plads til indre skovbryn, mener DBF vil være særdeles velkommen. De blomstersøgende insekter inkl. sommerfugle mangler også egnede biotoper.

Evt. særforvaltning skal være behovsbestemt, enten som en fortsat pleje eller hvis græsningsplejen viser sig at være utilstrækkelig. Dette kan være nødvendigt, indtil bestandene er så meget i fremgang, at de er blevet robuste nok til at klare den naturlige dynamik.

Eksempelvis udfører DBF og andre grønne foreninger mange steder høslæt mv. for at sikre lysåbne naturområder og blomstring. Hvis der fortsat er behov, håber DBF, at specialpleje som f.eks. høslæt, fældning af træer for at skabe lysåbne områder med blomstrende indre skovbryn, frahegning af græsning eller indre el-hegn med særgræsning etc. kan lade sig gøre i naturnationalparker.

4. Hydrologi. DBF anbefaler 'Keep It Simple' metode og erfaringer fra Life projekter

Dansk Botanisk Forening frygter, at mange penge kan blive slugt til ingeniør hydrologi-projekter med dyre bygværk, frem for til naturens egen genopretning. Simple tiltag bør overvejes så som ophør af vedligehold af grøfter - "Keep It Simple" - og tålmodighed. Langsom proces hen imod mere fugtige forhold er også vigtig. Så kan naturen måske følge med. I det mindste på sandbund. DBF anbefaler i øvrigt at anvende og bruge den viden og erfaringer, der tilvejebringes i flere LIFE-projekter med restaurering af hydrologi i rigkær og højmoser mv.

DBF mener, det bør sikres, at områderne i naturnationalparker ikke bruges til vådområdeprojekter med henblik på næringsstoffjernelse i form af parkering af næringsstofforurenet overfladevand. Stagnerende vand og næringsrigt vand er altødelæggende for de botaniske kvaliteter. Det er fint med lokal opsamling af regnvand og infiltration til grundvand. Den hydrologiske succes i naturnationalparker skal naturligvis moniteres og er bl.a. fremsivende rent grundvand i kær og kilder.

5. Græsning og anden naturlig forstyrrelse. DBF mener, at græsning med større herbivorer er en nødvendig forudsætning for at sikre biodiversitet.

Dansk Botanisk Forening mener, at naturnationalparker med naturmål kun giver mening, hvis det inkluderer naturlig forstyrrelse som græsning, der skaber/vedligeholder lysåbne naturområder og lysåben skov/steppevegetation. Det skulle lige være, hvis der blev tale om sandflugtsområder eller områder styret af jævnlige naturbrande. Men en eller anden form for fysisk forstyrrende naturkræfter må der til.

DBF finder, at græsningsdynamisk påvirkning af naturen i og omkring vandløb er vigtig. I den sammenhæng går vi ud fra, at frahegning af vandløb, kilder, grøfter etc. ikke kan forekomme i naturnationalparker.

Dansk Botanisk Forening mener, at ekstensive racer af kvæg og af heste, hvor dyrene er tilpasset naturlig vegetation og hvor naturplejen og ikke tilvækst (landbrugsproduktion) er målet vil være velkomne. Det kan også være andet kvæg, f.eks. gamle husdyrracer eller dyr, som har udvist gode evner til naturpleje. Vi mener ikke hjortedyr (krondyr, rådyr, dådyr) er tilstrækkelige til at skabe/sikre lysåbne naturtyper. Elektrisk hegn med glat tråd, der tillader vilde dyr at passere (kan bl.a. sprede frø), mener vi i mange tilfælde er tilstrækkelig. Vi vil vedrørende f.eks. hede og klit også gerne pege på konceptet Vandre Hyrde (hyrdning med gamle nordiske fåreracer uden hegn bortset for nattefolde og periodevis temporære hegn, hvor fårene skal gøre en særlig indsats f.eks. i forbindelse med invasive arter som Rynket rose, Glansbladet hæg eller problematiske arter som Blåtop i masseforekomst.

DBF hilser med glæde, at naturnationalparker friholdes for bistader. Vi mener, bistader er uforenelig med formålet at tilgodese de vilde biers bestøvning af de vilde planter.

6. Næringsrig landbrugsjord dyrket i omdrift. DBF mener, at sådanne områder kan indgå om nødvendigt, men ikke kan være en del af de samlede udpegede ha naturnationalpark. DBF mener ressourcerne skal bruges efter bandmandsprincippet.

DBF mener, at naturnationalparker som første prioritet skal udpeges for områder med en høj samlet biodiversitet – høj naturkvalitet. Derfor mener vi ikke, at næringsrig landbrugsjord kan være en del af de politiske ha-mål, heller ikke selvom de indgår af hensyn til at skabe den nødvendige sammenhæng eller størrelse. Hvis tidligere landbrugsjord indgår (vel at mærke som ekstra ha), anbefaler vi, at disse områder startes op som pløjet jord (uden kulturgræsarter) og frahegnes i en periode til fremvækst af eksisterende arter i frøpuljen og indvandring af andre plantearter og udlægges til selvgroning med træer og buske evt. hjulpet med plantning af kommende evighedstræer. Efter nogle år kan arealet indlemmes i det store hegn. Landbrugsjord på sand og grus vil hurtigt få et acceptabel naturindhold, men bør stadig ikke tælle med som ha naturnationalpark. Hvis de næringsrige jorde ikke frahegnes indledningsvis, vil de græssende dyr for en stor del hente deres føde der og derved hindre opvækst af f.eks. træer og buske på den korte bane og relativ hurtig etablering af noget der kan kaldes et savanne landskab. Desuden vil DBF også her minde om Keep It Simple-princippet og bruge ressourcerne efter Brandmandsprincippet. DBF mener også de ca. 125 plantearter tilknyttet jord i omdrift (af nogen kaldet ukrudt) inkl. Ager-tidsel med de mange tilknyttede insekter har en berettigelse som overgangsvegetation.

7. Metodefrihed.

Dansk Botanisk Forening vil gerne advare imod, at naturen i Naturnationalparker begrænses af for restriktive forhold og dermed mangel på forvaltningsmæssig metodefrihed – ikke mindst forvaltning tilpasset lokale forhold. DBF mener, at det skal være tilladt at gøre indgreb, hvis det kan sandsynliggøres, at det vil skabe mere fysisk variation og være til gavn for konkrete arter eller højne naturkvaliteten generelt. Der kan komme ny forskning, som det vil være en god ide at være åben over for.

8. Overvågning. DBF mener, det er absolut nødvendigt, at de nødvendige midler afsættes til overvågning.

DBF mener, at der skal etableres konkret uafhængig overvågning af effekter af forvaltningen. Novana kan ikke bruges i den sammenhæng, da Novana ikke er rettet mod overvågning af konkrete forvaltningsmæssige tiltag.

9. Andet. Nu da Naturbeskyttelsesloven er åben, vil vi gerne pege på det uhensigtsmæssige i at §3-beskyttet natur kan gro sig ud af beskyttelse.

Dansk Botanisk Forening vil gerne benytte denne anledning, hvor Naturbeskyttelsesloven er åben og skal justeres, til at gøre opmærksom på det meget uheldige i at §3-beskyttede områder kan vokse sig ud af beskyttelsen. Det gælder f. eks. heder og overdrev, når de ikke forvaltes og vedplanter indtager området. Hvis en eng vokser til med pilekrat eller rødel, overgår den blot til at være mose og er derfor fortsat beskyttet af §3. Hvis en strandeng ikke græsses og vokser til med tagrør er den også stadig beskyttet. Sådan bør det også være for tørbundsnaturen. Vi mener derfor, at der skal indføres en bestemmelse, der sikrer, at registrerede §3 arealer, der ved ophør af drift vokser ud af den konkrete naturtype, fortsat skal være beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3 som tilvoksede naturarealer. Jf. nedbrudte højmoser, som jo ikke er højmoser. Så kunne man bruge nye naturbetegnelser til erstatning for halvnatur som f.eks. tilgroet hede, tilgroet overdrev etc. Disse områder har jo stadig en stor naturværdi, blot for andre arter end den oprindelige beskyttede naturtype. DBF ser gerne de lysåbne områder opretholdt med drift, men vi kan ikke se det fornuftige i at disse områder pga. manglende forvaltning kan vokse sig ud af Naturbeskyttelsesloven.

Venlig hilsen

Anna Bodil Hald

DBF Naturbeskyttelsesudvalget

nbu@botaniskforening.dk og annabodil.hald@gmail.com

https://botaniskforening.dk/foreningen/udvalg/naturbeskyttelsesudvalget/

mobil 21 42 23 30

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Sendt d. 11. februar 2021 til: mim@mim.dk med CC:jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Orienteringsklubben Roskilde og Hvalsø Orienteringsklub vil gerne afgive et høringssvar til ”Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven” som det er præsenteret i ” Bilag 1a - Udkast til lovforslag om NNP 15012021.pdf”, som vi har fundet her.

Først om fremmest bakker vi op bag planerne om at etablere mere vild natur i Danmark. Den vilde natur og i særdeleshed skoven er et meget yndet udflugtsmål for mange og skoven giver adgang til utrolig mange forskelligartede aktiviteter og dejlige oplevelser. I denne sammenhæng spiller statsskovene et meget vigtig rolle, idet disse skove med deres næsten uhindrede adgang døgnet rundt, året rundt giver muligheder for rigtig mange aktiviteter, der kun kan finde sted på grund af denne frie adgang. Dette ved vi af bitter erfaring, da alle de private skove, der omgiver Roskilde ikke giver tilladelse til orienteringsløb eller også kun mod en betaling, der i praksis udelukker vores aktivitet. Vi nyder derfor stor glæde af den i praksis fri og uhindrede adgang til skovene ved Avnstrup og Hvalsø.

Derfor er vi bekymrede når vi i notatet kan læse på side 17:

> Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Det er hensigten, at forskellige former for friluftsliv udøves på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. åbnes for offentlighedens adgang.

Side 25, punkt 2.2.1.2.1. Naturbeskyttelsesloven

> Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen.

Vi vil opfordre til, at ordlyden skærpes, så det fremgår at adgangen til naturnational-parkerne sker efter samme retningslinjer som der gælder i dag for adgangen til statsskovene.

Ligeledes er vi bekymrede om de påtænkte udsættelse af store planteædere. En del mennesker vil være bekymrede eller ligefrem bange for at skulle færdes blandt disse dyr eller i områder hvor de kunne risikere at møde disse dyr. Denne frygt kan være ubegrundet men det er den oplevede frygt, der er afgørende. Vi er bekymrede for, at denne frygt vil afholde nogen (en del?) fra at komme i skoven og for vores sport vil det

betyde et frafald af medlemmer, det vil sige færre aktivere udøvere samt at det vil blive vanskeligere at rekruttere nye til sporten.

Vi vil derfor opfordre til, at såfremt der skal udsættes planteædere, at man undgår de store (eksotiske) planteædere og vælger dyr, der er sky og i dag forekommer i den danske natur (skov). Vælges dyr, der er sky er sandsynligheden for at møde et sådan dyr mindre og vælges mindre dyr og dyr man i dag kan møde skoven vil det ikke tilbageholde nogen for at komme i skoven.

Endelig har vi noteret, at området påtænkes hegnet med ét stort hegn. Dette kan vi kun bifalde, da påvirkningen af hegningen for vores sport, der forudsætter at man kan løbe på tværs af terrænet dermed vil være væsentlig mindre ved et stort hegn end ved mange små hegninger. Dog bemærker vi, at der opereres med to typer hegn:

Side 26:

> Der forventes at blive opsat to typer hegn i naturnationalparkerne: Kreaturhegn og vildthegn. Hegnstypen vil afhænge af, hvilke store planteædere der ønskes udsat – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildthegn.

Her vil vi opfordre til, at man vælger planteædere, der kan holdes inde med et kreaturhegn, idet et sådant også vil være passabelt for en løber, der enten vil kunne krybe under eller springe over hegnet. Genen for orienteringssporten ved denne type hegn vil derfor være reduceret. Et 2 m højt vildthegn (trådnet) vil være impassabelt for en løber og genen herved for orienteringssporten ganske betydelig, da det vil give store begrænsninger på hvorledes de forskellige baner kan udformes.

Vi noterer, at færdselsveje gennem området i visse tilfælde, afhængig af trafikken, skal beskyttes med hegn. Det vil for orienteringssporten være at sammenligne med flere mindre hegninger og dermed en gene. Vi vil her opfordre til, at man undgår at vælge områder, der gennemskæres af færdselsveje, der kræver beskyttende hegn og såfremt dette ikke er muligt i så fald vælger planteædere, der kan holdes bag et trådhegn, der som beskrevet er mindre generende for orienteringssporten.

Endelig vil vi opfordre til at:

- Der gennemføres et målrettet overvågningsprogram for biodiversitetseffekten af projekterne, skovenes samspil med andre skove i nærheden, vildtets frie passage og en opgørelse af besøgsantal, friluftsliv - organiseret og ikke organiseret - før og efter.
- At der ikke sker en nettonedgang i tilladelserne til organiseret friluftsliv, uden at der fra statens side kompenseres gennem køb af adgangsmuligheder i nærliggende private skove.

  Desuden vil det være nærliggende ikke at etablere yderligere naturnationalparker

før end de 2 naturnationalparker, der er planlagt i Fussingø og i Gribskov er evalueret jvf. ovenstående kriterier.

Endelig skal det fremhæves, at som skovene har været drevet hidtil har skabt og bevaret biodiversitetsværdier, som gør dem interessante i modsætning til det omgivende landbrugsland.

For Orienteringsklubben Roskilde
Anders Laage Kragh, formand
formand@okr.dk

For Hvalsø Orienteringsklub
Flemming Hjorth Jensen, formand

Danmarks Kulturarvs Forening
FORENING TIL BEVARELSE AF DANMARKS FORTIDSMINDER

formand Jørgen Mejlsø,
Vesterheden 87, 8800 Viborg
Tlf.: 20 80 92 10
Email:
jm@kulturarvsforening.dk

11. februar 2021

Høringssvar

journalnummer 2020-5425

Vedrørende lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Resumé: Det samlede lovforslag indebærer en for dårlig beskyttelse af både fredede og ikke fredede fortidsminder og diger, og forringer i praksis publikums mulighed for at færdes i områderne og opleve både natur og fortidsminder.

Indledningsvis vil Danmarks Kulturarvs Forening bemærke, at skoven – skovlandskabet - har konserveret det gamle kulturlandskab. Skoven har kun meget sjældent været dyrket som landbrugsjorden, der har været omlagt næsten hvert år. En skovkultur er jo ofte 100 – 120 år undervejs, så det er få jordbearbejdninger, oftest ekstensive, der har været foretaget siden Fredskovsforordningen af 1805.

Derfor vil vi pege på følgende **ikke fredede kulturspor** og -landskaber i skovene:

Oldtids agre og dyrkede terrasser

Højryggede agre

Hulveje

Savgrave og øvrige kulturspor i skovene

Samt de **fredede fortidsminder**:

Fredede fortidsminder med frednings nr. samt de mange fredede fortidsminder der ikke har frednings nr.

Jord og stendiger såvel de registrerede som ikke registrerede.

Disse kulturspor og fredede fortidsminder bør have ekstra bevågenhed. En bevågenhed der skal være med fra starten af planlægningen. Det kan naturligvis ikke undgås at der vil ske skader på de fortidsminder og diger der ligger på arealer hvor der kommer til at færdes store græssere m.m., og når det sker skal der selvfølgelig straks tages skridt til at modgå dette. Det er bare ikke godt nok at vente til skaderne er sket. Der er brug for at der i loven opstilles nogle betingelser der sikrer at der allerede i planlægningen og etableringen tages hensyn til beskyttelsen af både fortidsminder og diger.

Tiltag:

1. Der bør derfor foretages en grundig "genberejsning"/gennemgang af de skovområder der påtænkes udpeget til Naturnationalpark områder for at sikre en registrering inden området overlades til den naturlige succession og store græssende dyr.

2. På fredede fortidsminder skal foretages pleje/indgreb, hvis resultater er fremadrettede, - der skal ryddes for træer på fortidsmindet og i 2- meter zonen – gerne mere, således der kan komme lys til for at sikre en slidstærk vegetation, der kan modstå de græssende dyrs ophold og græsning på fortidsmindet. I nødvendigt omfang skal der etableres andre afværgeforanstaltninger.

3. På Jord- og stendiger foretages også et plejeindgreb, der sikrer diget mod at blive overvokset af trævegetation og samtidig giver rum for en naturlig vegetation. Den naturlige vegetation er ofte med til at holde sammen på diget, således det ikke skrider sammen.

Hvis der mangler eksempler på hvordan ovenstående skulle gøres stiller vi os gerne til rådighed.

Der gives i udkastet udtryk for at " *Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder*.

Som Danmarks Kulturarvs Forening ser det vil det være rigtig godt hvis det kunne opnås, idet vi gerne ser at publikum kommer mere i naturen og dermed også vil kunne opleve de fredede fortidsminder og digerne. Med den fremlagte lovtekst vil det med stor sikkerhed desværre ikke ske.

Det er vigtigt at den mulighed der i dag er for at færdes i skov- og naturområderne ikke forringes. Der bør derfor i meget højere grad tænkes ind hvordan publikums frie færdsel kan tilgodeses. En meget stor del af publikum er usikre på hvordan de skal forholde sig hvis der er fritgående store dyr på arealet, og mange vil fravælge at tage børn og hunde med på sådan en skovtur. Og med god grund. Det sker hvert år at en eller flere personer bliver dræbt af store dyr, og det er derfor vigtigt at der i videst muligt omfang sker en adskillelse af store planteædere og publikum. Hvis der mangler eksempler på hvordan det skulle gøres stiller vi os gerne til rådighed.

Med venlig hilsen

Jørgen Mejlsø

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: GRØNT - Thomas Møller (thomas.moller@3f.dk)
Titel: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker journal nr.2020-5425
Sendt: 12-02-2021 07:47:13
Bilag: Høringsbrev lovforslag.pdf; Udkast til lovforslag om NNP 15012021.pdf; 3F_gg_skov-pixi_210x297_HR.pdf;

3F har modtaget høring om lovændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

3F finder at forslaget om etablering af naturnationalparker er en rigtig god ide og vil gavne biodiversiteten i Danmark. Men vi har dog vores betænkeligheder omkring måden planerne for områderne skal forvaltes.

Først og fremmest finder vi at, hvis området skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion, skal det sikres at der er en overgangsordning på 10 år for en omlægning. Dette med begrundelse i at mange virksomheder og medarbejdere er afhængig af den produktion af først og fremmest certificeret løvtræ til den danske træ- og møbelindustrien, der er i dag fra statsskovene.

Vores forslag med en 10 års overgang, er fordi en sådan overgangsordning vil betyde, at det vil være muligt for de private skovejere at få deres skove certificeret så den danske træ- og møbelindustri fortsat kan anvende dansk certificeret træ. Derved vil man fortsat kunne fastholde den nuværende beskæftigelse indenfor træ- og møbelindustrien. Og da både Miljøministeren og Fødevareministeren m.fl, flere gange har understreget, bl.a. senest på landbrugskonferencen den 3. februar 2021, at Regeringens politik ikke må gå ud over beskæftigelsen, finder vi det nødvendigt med denne overgangsordning.

Hvis det ikke sikres, at der fortsat er en tilsvarende dansk træproduktion som den danske træ- og møbelindustrien kan anvende. Vil det betyde en nedgang i beskæftigelsen, hvilket er stik imod det som Regeringen har lovet. Alternativet kan blive at de er nødsaget til at importerer en tilsvarende mængde træ, hvilket vil betyde at den CO2 binding, som træanvendelsen bl.a. i byggeindustrien i dag optager og som bliver tilskrevet Danmark, ikke fremover vil kunne tilskrives Danmark, men tilskrives de lande som træet kommer fra.

Samtidig vil import af træ i forbindelse med transporten betyde en øget belastning af det globale klima.

Der er jo afsat midler til skovrejsning m.m. i både forliget fra december 2020 om natur- og biodiversitetspakken og i minkaftalen fra januar 2021, så det burde være muligt at nogle af disse midler bliver brugt til at FSC og PESC certificere privatskovene.

3F har fået udarbejdet en analyse om muligheden for at bibeholde statsskovene som produktionsskov og samtidig øge biodiversiteten, og det viser analysen at det er muligt. (Fil vedhæftet).

De bedste hilsner

Jesper Lund-Larsen
Miljø- og arbejdsmiljøpolitiskkonsulent

3F Den Grønne Gruppe

Kampmannsgade 4
DK 1790 København V

Mobil: +45 21 45 74 32

e-mail: jesper.lund.larsen@3f.dk

Web: www.grønnejob.dk
Web: www.baujordtilbord.dk
Web: www.3f.dk

P Tænk på miljøet før du printer

Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet

+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

== AKT 5746132 == [Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker journal nr.2020-5425] == Dokument 2 == [3F_gg_sk… ==

Statsskovene – balance mellem træproduktion og biodiversitet

3F Fagligt Fælles Forbund

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 1 13/02/2020 15.21

Januar 2020
Landskabsværkstedet
v/ Jørgen Nimb Lassen og Charlotte Fischer

Om analysen

Landskabsværkstedet har for 3F udarbejdet en konsekvensanalyse af en omlægning af statens skove fra naturnær drift til urørt skov. Analysen har fokus på konsekvenserne for økonomi/beskæftigelse hhv. natur/klima. Denne pixi er et koncentrat af analysen.

Balance mellem flere hensyn

Den *danske skovlov* bestemmer, at de danske fredsskovpligtige skove skal drives ud fra flere hensyn. Ud over træproduktion skal skovene sikre miljø og friluftsliv samt landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier. Balance mellem disse mange hensyn er derfor en grundpræmis for driften af de danske skove. Formålet med især statsskovene er siden skovloven i 1989/2004 gået fra hovedvægt på produktion af træ til levering af "bløde ydelser": Naturmæssigt indhold, øget biodiversitet og rekreative ydelser.

Samtidig har Danmark *to pligtopgaver* af betydning for skovdriften:

- **Mindre CO_2**: Vi skal reducere vores CO_2-udledninger. Den dyrkede skov spiller en vigtig rolle i kraft af sin evne til at binde CO_2 og producere træ til substitution af fossile ressourcer og klimatunge materialer.
- **Bedre biodiversitet**: Vi skal forbedre vilkårene for skovens biodiversitet, herunder også de rødlistede og sjældne skovarter. Mange års hårdt fokus på effektiv skovdrift har skadet biodiversiteten.

Det er derfor en bunden opgave at finde den rette balance mellem de mange hensyn – og specielt mellem på den ene side natur og biodiversitet på den anden side klima og træproduktion.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 2 13/02/2020 15.21

Skoven som redskab for klima og biodiversitet

Klimaet
Danmark skal senest i 2050 nå nul emissioner netto. Det betyder, at enhver udledning skal modsvares af et tilsvarende optag af CO_2. Her kommer skovene i spil som effektiv klimaløsning. Et studie i tidsskriftet Nature har for nylig konkluderet, at træer og skov globalt har et unikt stort potentiale til at fjerne CO_2. Samme konklusion har FN's klimapanel.

Effekten er dobbelt:

- **CO_2-lagring**: Fordobler man skovarealet i Danmark, sådan som Folketinget besluttede i 1989, vil det fjerne ekstra 6,5 mio. CO_2 årligt svarende til udledningen fra næsten alle danske personbiler.
- **Substitution**: Man sparer CO_2 ved at omlægge landbrug til skovbrug og bruge træ i stedet for fossil energi og klimabelastende materialer som stål, beton og tegl. Klimapotentialet er derfor meget højt, især hvis de lavproduktive kulstofrige jorde udtages – og produktiviteten tilsvarende sættes op på øvrige landbrugsarealer for at undgå lækage. Dertil kommer også en gradvis omlægning af produktionen fra animalske til vegetabilske proteiner.

Biodiversiteten
Skovene er vitale for planter og dyr i Danmark. I alt er ca. to tredjedele af de danske arter tilknyttet skov som deres primære levested.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 3 13/02/2020 15.22

Habitatdirektivet registrerer 44 terrestriske naturtyper i Danmark, heraf 10 skovnaturtyper. Af disse har blot 6 pct. en gunstig bevaringsstatus, mens hele 75 pct. har en stærkt ugunstig status. For samtlige skovnaturtyper er bevaringsstatus vurderet stærkt ugunstig.

Den danske biodiversitet er således under pres. For skovnaturtypernes vedkommende til dels på grund af mangel på variation, store træer, dødt ved, naturlig dynamik og hydrologi.

Danmark har ifølge FN og EU pligt til at passe bedre på sin natur. Danmarks nationale biodiversitetsstrategi "Naturplan Danmark" har til formål at sikre rigere natur og større trivsel for vilde dyr og planter - ikke mindst ved at udvikle store, sammenhængende og mere robuste naturområder. Regeringen har i lyset af det fortsatte pres på naturen bebudet en ny "biodiversitetspakke" i 2020.

To strategier

Der findes i dag groft tegnet to overordnede tilgange til, hvordan statsskovene skal udvikles til gavn for biodiversiteten.

- **Landsharing / funktionsintegration**: Tilhængerne af landsharing vil sikre biodiversitet ved at integrere naturhensyn i den løbende skovdrift. De er fortalere for *naturnær skovdrift*, der handler om at skabe en bedre balance mellem træproduktion og natur – bl.a. ved at sikre mere variation i skoven og lade naturen gøre en større del af arbejdet selv. De danske statsskove har siden 2005 været omlagt til naturnær skovdrift som det bærende princip – oprindeligt tænkt som sharing, men i dansk kontekst nok mest som et både-og. De første resultater af denne omlægning ses så småt, men det fulde billede vil først tegne sig over en trægeneration eller mere.
- **Landsparing / zonering**: Tilhængerne af landsparing vil derimod indrette *naturreservater* helt uden produktion – nøje adskilt fra produktionsarealerne, der så drives mere intensivt for at give bedre plads til naturreservaterne. De er fortalere for på den ene side urørt skov og på den anden de mere intensive "klassiske" højskovsdriftsmetoder, som de fleste private skove fortsat drives efter.
  I denne gruppe finder man Det Grønne Kontaktudvalg og flere danske biodiversitetsforskere, der ønsker at lægge statens skove urørte og overlade det til de private at stå for træproduktionen. De ser urørte skove som vitale for ikke mindst rødlistede arter og mener ikke, at naturnær skovdrift tilgodeser biodiversiteten godt nok – uagtet at det endnu er tidligt at dømme, da naturnær skovdrift har mindre end 15 år på bagen.

De to positioner efterlader det helt centrale spørgsmål:

- **Hvor meget mere biodiversitet kan man på sigt vinde ved at omlægge fra naturnær skovdrift til urørt natur?** I begge tilfælde, dvs. både mht. naturnær skovdrift og urørt skov, vil det tage en trægeneration eller måske mere for at virke efter hensigten. Det skal samtidig holdes op imod tabet for ikke mindst samfundsøkonomi, beskæftigelse og klima ved at gå fra naturnær skov til urørt natur.

Urørt skov allerede en vigtig del af statsskovene

- Der er i dag udlagt og udpeget i alt 16.600 ha urørt skov i statens skove. Finansloven lægger op til yderligere 8.000 ha., dvs. i alt 16.600-24.600 ha eller ca. 15-23 procent af statens skove. Det svarer stort set til den minimumsandel af urørt skov i statens skove, som anbefales i en analyse fra Københavns Universitet. Her er anbefalingen i alt 75.000 ha urørt skov fordelt med hhv. 22.000 ha urørte statsskove og 53.000 ha urørt privatskov.
- Andelen af urørt privatskov er vurderet til ca. 30.000 ha, svarende til ca. 5-6 pct. af privatskovene. Lægges denne vurdering og KU's anbefaling til grund, er det altså privatskovene, der mangler at bidrage med ca. 23.000 ha yderligere urørt skov.

Urørt skov versus naturnær skov på fire bundlinjer

Analysen har fokus på fire bundlinjer ved at omlægge fra naturnær skovdrift til urørt skov:

Økonomi + beskæftigelse
Udlægning af urørt skov vil i første omgang ramme driftsøkonomi og beskæftigelse i Naturstyrelsen.

- **Tabte indtægter**: Naturstyrelsen vil miste hugstindtægter fra op mod 110.000 ha. Skovhugst udgør 35-40 pct. af Naturstyrelsens indtægter eller knap 270 mio.[1] i 2019.
- **Tabte arbejdspladser**: Det danske statsskovbrug beskæftiger direkte ca. 740 årsværk, herunder ca. 200 skov- og naturteknikere (skovarbejdere). Omlægning til urørt skov

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 4 13/02/2020 15.22

i statsskovene vurderes at kunne ramme ca. halvdelen af Naturstyrelsens beskæftigede.

- **Økonomiske omkostninger**: De direkte omkostninger ved ophørt statslig skovdrift skønnes groft at løbe op i min. kr. 130 mio. om året[2]. Ved udlæg til urørt skov vil der også fortsat være udgifter til f.eks. vedligeholdelse af veje, stier, bekæmpelse af invasive arter og anden naturpleje, selv om skovdriften stoppes. Ligesom der også fortsat skal betales ejendomsskat mv. Oveni kommer ekstra udgifter til forceret konvertering, tilsyn med dyr og mere intensiv publikumshåndtering, hvis man vil satse på "urørt skov med store græssere". Den samlede omkostning kan derfor løbe op i samlet min. 150-200 mio. årligt[3] – svarende til en nutidsværdi på min. kr. 3,75-5 mia.[4]

En omlægning til urørt skov vil også påvirke det omgivende samfund bredere – med tab af arbejdspladser og en mindre selvforsyningsgrad af træ. Det giver en øget risiko for træforsyningssikkerheden i en stadig mere uforudsigelig fremtid med stigende fokus på truende klimaforandringer, brug af træ og grøn omstilling.

- **Samfundsøkonomi og arbejdspladser**: Meget groft regnet skønnes statsskovene at bidrage i gennemsnit med ca. 1,65 mia./årligt til BNP og beskæftiger 2.600 årsværk. Medtages også indirekte bidrag, stiger det til 3,5 mia. kr./år og måske op til 5.200 årsværk[5].
  I hvor høj grad omlægning til urørt skov vil påvirke den danske økonomi og medføre tabte arbejdspladser, vil afhænge af, i hvilket omfang det tabte råtræ erstattes af import, skovrejsning og/eller intensiveret drift i øvrige skove.
- **Tab af viden**: Et stop for al statslig skovdrift risikerer at ramme alle langsigtede kronologiske videnopsamlingsprøveflader i statsskovene og dermed også de faglige skovbrugskompetencer. Samtidig vil privatskovbruget miste vigtig ny viden om bæredygtige metoder, plantevalg og fremtidsscenarier for en mere naturnær skovdrift i private skove. En omlægning til urørt statsskov kan dermed hæmme det private skovbrugs overgang til naturnær skovdrift.
- **Beslutningen er irreversibel**: Hvis først en skov er udlagt som urørt, vil det i mange tilfælde efter nogle år ikke længere være muligt at producere gavntræ af acceptabel kvalitet. Her "fanger bordet", også selv om man måtte ønske at genoptage vedproduktionen f.eks. af hensyn til forsyningssikkerheden og grøn omstilling.

Parametre Virkemiddel	Produktion, kr./ha/år	Andre indtægter, kr./ha/år	Udgifter - skovdrift, naturpleje, friluftsliv mv., kr./ ha/år	Generalomkostninger, skat, adm. Mv. (-renter), kr./ha/år	Forceret konvertering – natur, dyr, tilsyn mv., kr./ha/år	Antal ansatte, årsværk/ha/år	I alt, kr./ha/år
Traditionel plantageskov	3.350	1.000	1.500	1.250		0,009	**1.600**
Naturnær skov m grønne hensyn	2.450	0	1.250	650		0,007	**550**
Urørt skov uden store græssere	0	0	Min. 650			0,002	**650**
Urørt skov med store græssere	0	0	Min. 650		150-600	0,003-0,004	**800-1.250**

Tabel 1: I tabellen gives et skøn over forskellige virkemidlers økonomiske potentiale. Skønnet på basis af Skovforeningen, Naturstyrelsen, Højbjerre Brauer Schultz (2018), Finansloven (2019) m.fl.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 5 13/02/2020 15.22

STIHL
STIHL

Klima
Skove er et effektivt middel til at lagre CO_2. De danske skove bidrager allerede til kulstoflagringen i dag med ca. 6 mio. ton CO_2/årligt eller lig hele den danske bilparks udledning på ét år.

- **Urørt skovs klimapotentiale**: Urørte skove binder i forhold til dyrkede skove i gennemsnit mere kulstof permanent i skovens levende vedmasse, som dødt ved og i jorden. På meget lang sigt ophobes i gennemsnit 225 ton – 625 ton CO_2/ha pr. trægeneration mere i urørte end i dyrkede skove. Urørt skov er derfor et vigtigt element i fremtidens danske skove.
- **Dyrkede skoves klimapotentiale**: Naturnært dyrkede skove rummer ikke desto mindre et betydeligt større klimapotentiale end urørte skove - og mindst lige så stort et potentiale som traditionelt dyrkede, ensartede og ensaldrende skove. Et forsigtigt skøn er, at mere naturnær skov på den lange bane kan føre til en betydelig CO_2-gevinst på min. 375-900 ton CO_2/ha pr. trægeneration sammenlignet med urørt skov.
- **Substitutionseffekten**: Dette skyldes især den dyrkede skovs substitutionspotentiale. Dvs. at man med naturnær skovdrift fortsat kan producere træ til erstatning for klimatunge materialer (stål, beton, mursten, plastik etc.) og biomasse til substitution af fossile brændsler (kul, olie og gas). Hvor stor denne substitutionseffekt er, afhænger ikke mindst af, hvad der kan produceres af de konkrete træarter på det givne areal.
- **Økonomiske CO_2-omkostninger**: Særligt ønsket om "urørt skov med store græssere" kan på langt sigt føre til en markant mindre CO_2-effekt på op til 900 ton CO_2/ha pr. trægeneration. Den samfundsøkonomiske omkostning vil groft skønnet være på 49.500-450.000 kr./ha ved en CO_2-pris på hhv. kr. 55 og 500 - svarende til en nutidsværdi på 1,36-12,37 mia. ved en kalkulationsrente på 4 pct.

Parametre Virkemiddel	Permanent CO_2-lager, ton CO_2/ha/100 år	Løbende CO_2-optag, gns., ton CO_2/ha/100 år	Permanent CO_2-lager (bygning, konstruktioner, møbler, mv.), ton CO_2/ha/100 år	Dødt ved, ton CO_2/ha/100 år	Jordbund, ton CO_2/ha/100 år	**I alt, ton CO_2/ha/100 år**
Naturnær skov med grønne hensyn	300	1000	100 (-300)	20 (-30)	+107	**1.527**
Traditionel plantageskov	200	1000	100 (-300)	5	+107	**1.412**
Urørt skov, traditionel uden græssere	700	0	0	175	+157	**1.032**
Urørt skov med megaherbivorer	400	0	0	75	+157	**632**
Landbrug - baseline[7]	0	0	0	0	0	**0**

Tabel 2: Skønnede forskelle på forskellige driftsformer/virkemidler ift. skovens CO_2-potentiale.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 7 13/02/2020 15.22

Biodiversitet

- **Urørt skov** er et vigtigt virkemiddel til at fremme biologisk mangfoldighed, herunder rødlistede arter. Derfor er det også vigtigt at fremme urørt skov - dog uden at det bliver for ensidigt. Ellers risikerer man at overse en række vigtige faktorer, f.eks. at nogle habitater og arter trives med en vis skovdrift. Marginaleffekten af dødt ved falder også i takt med mængderne. Kommer urørt skov over de 75.000 ha, som forskere på KU anbefaler, forventes marginaleffekten af yderligere urørt skov at falde.
- **Naturnært dyrkede skove** er bedre for biodiversiteten end intensiv traditionel skovdrift. Naturnære statsskove med urørt skov og andre grønne hensyn som f.eks. bevaring af evighedstræer og dødt ved og øget løvtræsandel skønnes på langt de fleste parametre at kunne måle sig med naturværdierne i helt urørt skov. Naturnære skove kan også bedre end f.eks. plantageskove og landbrug binde større urørte skovlandskaber sammen med helårsgræssende megaherbivorer.
- **Balance og både-og**: I hvilket omfang urørt skov bedre fremmer biodiversiteten end flersidig naturnær skovdrift, ved vi ikke for alvor. Vi mangler viden og gode baseline-studier – og der forskes i disse år intensivt i netop dette spørgsmål. Både dette forhold og Danmarks begrænsede areal taler for en balanceret strategi - med fokus på at fremme både biodiversitet og biokvalitet med variation og skovkontinuitet med store træer, døende og dødt ved, græsning og naturlig hydrologi.

Parametre Virkemiddel	Karplanter	Skovlevende sommerfugle	Mykorrhizasvampe	Fugle	Pattedyr	Padder, andre	Jordboende smådyr	Jordboende planter	Vedboende biller	Vedboende svampe	Mosser / laver	Point
Urørt skov med store græssere	++	++	++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	30
Naturnær skov med biodiv. hensyn	++	++	++	+++	+++	++	+++	+++	++	++	+++	27
Urørt skov, traditionel u. græssere	+	+	++	+++	++	++	+++	+++	++	++	+++	24
Naturnær skov, traditionel u. græssere	++	+	++	++	++	++	+++	+++	++	++	++	23
Plantageskov, traditionel u. græssere	++	+	++	++	++	++	+++	+++	+	+	+	20
Nye flersidige skove fra 90'erne	+	+	+	++	++	+	++	++	+	+	+	15
Landbrug uden grønne hensyn	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0

Tabel 3: I tabellen gives et skøn over forskellige skoves naturpotentiale ift. forskellige artsgrupper. Skønnet på baggrund af bl.a. Johanssen m.fl. (2013).

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 8 13/02/2020 15.22

Friluftsliv
Skovene er et yndet udflugtsmål for danskerne, der besøger skovene ca. 70 mio. gange om året. De naturnært drevne statsskove udgør alene de 40-50 mio. besøg, selv om de kun udgør 18 pct. af skovarealet.

- **Høj betalingsvillighed**: Befolkningen vil gerne skove og har høj betalingsvillighed for de rekreative værdier i skove – især når de er tæt på byerne. I tæt befolkede områder kan værdien nå helt op på 32.000 kr./ha/år, men ligger i gennemsnit lavere på 8.000 kr./ha/år.
- **Præference for blandingsskove**: Danskerne foretrækker en skov, hvor både alder, arter, drift og oplevelsesværdier varierer. Det er dog svært at vurdere, om betalingsvilligheden for biodiversitet i urørt skov er større eller mindre end biodiversitet knyttet til naturnær skov. Det kan derfor heller ikke siges, om befolkningen foretrækker urørt frem for naturnær skov.
- **Større uvished og risiko**: Påvirker urørt skov kvaliteten af offentlige adgangsforhold, tilgængelighed, veje, stier, skiltning mv., vil det kunne påvirke 'betalingsvilligheden' negativt. Samme forhold gælder, hvis opsatte hegn og udsatte dyr begrænser eller ligefrem er til fare for offentligheden. Dertil kommer uvisheden om styring af publikum, der jo i princippet har lov at bevæge sig frit i statens skove, og om erstatningsansvar i en situation med langt flere risikotræer samt øget fare for nedfaldende grene og træer.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 9 13/02/2020 15.22

Konklusion og anbefalinger

Alle skovhabitatstyper i Danmark er i ugunstig tilstand. Danmark har derfor en bunden opgave, når det handler om at styrke biodiversiteten. I denne analyse er det undersøgt, hvilke konsekvenser det vil få for såvel økonomi og beskæftigelse, klima, biodiversitet som friluftsliv, hvis man omlægger statsskovene helt til urørt skov.

Hovedkonklusion
Urørt skov er vigtig for natur og biodiversitet. Vi ved dog ikke i dag, i hvilket omfang urørt skov er bedre for biodiversiteten end naturnær skovdrift med grønne hensyn, der på den lange bane og de fleste parametre vurderes at kunne måle sig med naturværdierne i traditionel urørt skov.

Til gengæld kan vi med stor sikkerhed sige, at en omlægning af alle statens skove til urørt skov vil påvirke Naturstyrelsens økonomi, samfundsøkonomien og beskæftigelsen negativt. Klimaeffekten vil også være negativ – især som følge af mindre substitution mellem træ og fossile brændsler og klimatunge materialer. Friluftslivet rammes også negativt, hvis urørt skov betyder mindre adgang, flere restriktioner og større utryghed for den almindelige færdsel og publikum i statsskovene.

Lægger man dertil, at Danmark er et lille land med begrænset areal, taler det for en strategi, hvor vi både når mindst de anbefalede 75.000 urørt skov og også gennemfører målrettede naturvenlige og naturnære tiltag i den øvrige skovdrift.

Anbefalinger
Anbefalingen er derfor på den baggrund en *balanceret både-og-strategi* med afsæt i statsskovenes omlægning til naturnær skovdrift.

- **Balanceret strategi**: Danmark bør udarbejde en balanceret natur- og klimavenlig strategi for den fremadrettede drift i skovene. Den skal sikre ikke alene biodiversitet, men også bedre biologisk kvalitet i vores dyrkede skovlandskaber. Det får vi med både urørt skov og andre urørte naturarealer, men også ved at passe bedre på naturværdierne i det almindelige dyrkningslandskab. Det handler bl.a. om at skabe variation og skovkontinuitet med store træer, døende og dødt ved, lysåbne græssede naturarealer og naturlig hydrologi – netop grundtanken i statens naturnære skovdrift. Det skal afsættes tilstrækkelige midler, mandskab og tid til formålet. Samt tilstrækkelige midler til at styrke indsatsen, herunder medarbejdernes biologiske kompetencer og handlemuligheder.
- **Fordobling af skovareal**: Danmark bør fremskynde sin strategi med fordobling af skovarealet, så udtagning af urørt skov og grønne hensyn i driften sker i takt med, at skovarealet forøges nationalt, og selvforsyningsgraden med træ ikke yderligere forringes.
- **Mere urørt skov**: Vi kan gøre en afgørende forskel for den danske natur med mindst 75.000 ha urørt skov og over 20 m³ dødt ved/ha. Andelen af urørt skov i statsskovene er allerede stort set på det anbefalede minimum – med ca. 15-22 pct. af arealet eller ca. 16.600-24.600 ha. Heroverfor står privatskovene med en andel på kun ca. 30.000 ha eller ca. 5-6 pct. af privatskovene. For at nå det samlede mål vil privatskovene skulle bidrage med min. 53.000 ha urørt skov eller ca. 10 pct., der samtidig bør beskyttes ved lov. Danmark bør derfor især lægge en strategi for, hvordan privatskovene inddrages langt mere i omlægningen til naturnær skovdrift, mere urørt skov og dødt ved. Deres deltagelse er afgørende for at nå de 75.000 ha urørt skov og en generel langt bedre naturtilstand i de danske skove.
- **Forceret omlægning til naturnær skov**: Danmark bør fremskynde omlægningen af de statslige skovarealer til naturnær drift og struktur dér, hvor det vurderes bedst at gavne naturen uden at belaste økonomien hårdt.
- **Forskning**: Danmark bør styrke forskningen i urørt skov, hhv. naturnær skovdrift og ordnet skovdrift, og ikke mindst de forskellige driftsformers tilknyttede konsekvenser for hhv. biodiversitet og klima samt også den øvrige samfundsøkonomi, beskæftigelse og friluftslivet.

[2]Se rapport + tabel 1: 1.200 kr./ha/år (2g+3g) *110.000 ha (skovareal)) = ca. 130 mio. kr./år
[3]Se rapport + tabel 1: 1.350 – 1.800 kr./ha/år (2g+4g) *110.000 ha (skovareal)) = ca. 150-200 mio. kr./år. jf. Naturstyrelsens (Altinget 27.1.15). Ifølge Naturstyrelsen nyere beregninger løber omkostningerne ved urørt statsskov i dag op i ca. 2.400 kr./ha/år (svar til Folketinget, 7.1.2020), mens universitetsforskere tidligere har beregnet sig frem til en omkostning på ca. 1.900 kr./ha/år, jf. 'Bevarelsen af biodiversiteten i de danske skove' (KU, 2016)
[4]Ved kalkulationsrente på 4 pct. bliver nutidsværdien i alt-> 150 – 200 mio. kr. / 0,04 =3,75-5 mia. kr. Ved en kalkulationsrente på 2 pct. bliver nutidsværdien i alt -> 150-200 mio. kr. / 0,02 = 7,5-10 mia. kr.
[5]Se rapport: Bygger bl.a. på Højbjerre Brauer Schultz (2018)
[6]Naturnær skovdrift med grønne hensyn: FSC-PEFC certificeret, inkl. 20% urørt skov, bevaring af evighedstræer til naturligt henfald og formuldning, øget andel af dødt ved, beskyttelse af gamle egetræer >300 år og gamle bøgetræer >200 år, græsning på ± permanente skovenge, sløjfning af dræn/grøfter, øget løvtræsandel, fokus på naturlig selvforyngelse og lokalitetsbestemte skovudviklingstyper, stop for pesticidanvendelse og gødskning, mindsket jordbearbejdning mv. Den statslige naturnære skovs grønne hensyn har allerede medført et vist produktionstab ift. privat traditionel plantageskovdrift, der også har langt bedre muligheder for andre indtægter fra f.eks. udlejning af jagt.
[7]Landbrug er for en god orden skyld sat til O, selv om agerjord selvfølgelig også indeholder en stor mængde kulstof. Skemaet registrerer således kun den gennemsnitlige pulje af ekstra kulstof, der findes i hhv. almindelig og urørt skovjord ift. almindelig landbrugsjord.

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 10 13/02/2020 15.22

“ **En omlægning af alle statens skove til urørt skov vil påvirke Naturstyrelsens økonomi, samfundsøkonomien og beskæftigelsen negativt.** ”

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 11 13/02/2020 15.22

Varenr.: 6021 Februar 2020

3F
Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf.: 70 300 300
www.3f.dk

3F_gg_skov-pixi_210x297_K2.indd 12 13/02/2020 15.22

DANSKE LAMMEPRODUCENTER

Dannemare 12. februar 2021

Kære Lea Wermelin og Rasmus Prehn

Vi tillader os at kontakte jer forbi vi er oprigtig bekymrede for om vores erhverv kan overleve i de rammer, der tegner sig for den erhvervsmæssige fåreavl i fremtiden. Rammer der i høj grad skabes i regi af jeres ministerier.
Vi syntes der nogle forhold, som begrænser fårene udbredelse på en meget uhensigtsmæssig måde.

Det offentlige har begrænset eller planlægger at begrænse anvendelsen af får i plejen af den danske natur. Fårene er af toneangivende biologer, blevet udskældt, som dyr der begrænser biodiversiteten, ja nærmest ødelægger naturen. Det mener vi ikke er rigtigt. Får kan i lighed med andre drøvtyggere pleje naturen hensigtsmæssigt, det er et spørgsmål om græsningstryk og tidspunkt. Fårene er også væsentlige i forhold at bevare de få hede arealer vi har tilbage i Danmark i en god stand, ligesom fårene er meget publikumsvenlige. Antal af kødkvæg er i tilbagegang og der mangler rigtig mange dyr til at pleje naturen. Vi finder det derfor helt forkert at begrænse fåreavlen.

Senest er der kommet et lovforslag vedrørende Naturnational Parker, hvor får slet ikke er medregnet som en del af løsningen, selv om der er masser af relevante opgaver til fårene i naturplejen, også i disse områder. Naturnational Parker uden får vil forventeligt fjerne store dele af de områder som det offentlige i dag udbyder til naturpleje med får, derved vil fårene forsvinde og nogle fårefarme miste væsentlige dele af deres indtjening.
Naturstyrelsen har de senere år på det nærmeste slet ikke udbudt nye græsnings arealer til afgræsning med får. På det seneste er de ligefrem begyndt at skrive udtrykkeligt i deres udbudsannoncer at arealerne ikke må græsses med får. Derved forsvinder fårene og fårefarmene mister muligheder for indtjening.

Som i sikkert godt ved er ulve et vedvarende problem for fåreavlen i de områder, hvor ulven har etableret sig de senere år. Vi forudser at disse problemer vil vokse yderligere, hvis ikke der gribes ind overfor problemet og ulvene spreder sig yderligere.
Vi oplever at vores erhverv pålægges langt hovedparten af de omkostninger, som ulvens tilstedeværelse i den danske natur, har påført særligt fåreavlerne i de berørte områder. Derved mister de berørte farme indtjening og deres lyst til at fortsætte begrænses, ligesom der næppe er nye unge folk, der vil starte op under disse betingelser.
Det er vores bekymring at summen af de her beskrevne forhold, vil afvikle den erhvervsmæssige fåreavl i Danmark, hvis ikke der sker radikale ændringer. Derved vil fåreavlen langsomt uddø. Er det virkelig regeringens ønske? Konsekvensen er tab af klima & miljøvenlig kødproduktion, nænsom naturpleje, hvor publikum ikke er i livsfare, lokale arbejdspladser i tyndt befolkede områder og mange familiers livsværk og eksistens.
Vi deltager gerne i dialog om løsnings muligheder, hvis det måtte være ønsket.

Venlig hilsen

Per Ploug
Formand Danske Lammeproducenter

LANGHOLMVEJ 34, 4983 DANNEMARE
TEL: 20 24 49 01, EMAIL: perploug@hotmail.com

DANSKE HERREGAARDS JÆGERE

Miljøministeriet
mim@mim.dk

cc: jacbe@mfvm.dk; dahmo@mfvm.dk

Danske Herregaardsjægere
v. bogholder Paw Helms
Salbrovad 18, 5610 Assens
kasserer@herregaardsjaegeren.dk

12. februar 2021

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.), j.nr. 2020-5425

Foreningen Danske Herregaardsjægere er grundlæggende yderst positive overfor regeringens planer om at oprette en række naturnationalparker (NNP'er), hvor naturen får førsteprioritet.

Det er vores holdning at alle initiativer, der kan forbedre biodiversiteten skal mødes med positivitet og nysgerrighed og det skal en kommende lov i videst muligt omfang kunne omfavne.

Vi mener at det vigtigste skridt at tage i en fart er igangsættelsen af en kulturændring; en bevægelse der skal sikre at vi i fremtiden ikke skal til at redde naturen, men i højere grad kan nyde den med god samvittighed på den måde hver enkelt nu foretrækker.

Rigtig mange af vores medlemmer forvalter større sammenhængende områder, hvor naturen som minimum har høj prioritet. Gamle urørte skovparter, parkanlæg og dyrehaver er mange steder en del af ejendommen og vi står i den sammenhæng med ansvar for f.eks. hegnssætning og vedligehold, dyrehold og/eller kontakt med dyreholdere, publikumshenvendelser, håndtering og aflivning af nødstedt vildt, overholdelse af lovgivning på flere områder etc. Erfaringer som vi mener, kan bringe noget godt ind i processen omkring NNP'ernes opståen.

Det er vores oplevelse at natur tager tid. Lang kontinuitet med naturlige dynamikker, processer og succession er nøglen til mere biodiversitet og det er derfor glædeligt at læse hvor helhjertet der er lagt op til, at udføre de kommende NNP'er. MEN vi kan frygte at det godt kan gå FOR stærkt og at det faktisk kan kompromittere både det enkelte områdes mulighed for at levere på natur, men også opstarten af den bevægelse i befolkningen, som skal gøre det til en selvfølge i fremtiden, at oprette og vedligeholde NNP'er. Vi opfordrer til at nedsætte styregrupper for de enkelte NNP'er, som det kendes fra andre sammenhænge, hvor der er mange interesser som skal høres i sager om natur- og vildtforvaltning.

Vi undrer os meget over at der intet sted i lovforslaget gives mulighed for at private også kan byde ind med arealer? Det virker som en særlovgivning for staten? Vi opfordrer til at lave en særskilt lovgivning for naturparker, som også kan finde anvendelse på private arealer; evt. uden at de kan kalde sig nationalparker? Det virker ulogisk ikke at gå efter det potentiale som vi ved ligger ude på de ejendomme hvor bl.a. vores medlemmer allerede i dag forvalter natur?

I vores verden er det resultaterne, der skal i fokus og vejen derhen skal gøres bred og ikke "religiøs". Vi mener at der ligger et enormt potentiale for at udtage produktionsjord, fra land- og skovbrug, og indlemme det i en naturpark på private arealer, hvis det kan skabe en tilsvarende økonomi for ejendommen og samtidig øge biodiversiteten. Her spiller turisme en stor rolle, hvoraf jagtturisme er blandt de klart mest indbringende.
Hvis en naturpark kan opfylde målene for naturlige processer, dynamik og succession og få driften af parken finansieret via det udtag/den regulering som der også er indskrevet forventninger om i lovforslaget, så mener vi KUN det kan forsvares for fremtiden at give mulighed for at komme i gang nu.

Det er vigtigt for tilblivelsen af en bred naturbevægelse i befolkningen, at naturen ikke bliver elitær, men en værdifuld del af os alle. Mange af de mest værdifulde naturområder vi har herhjemme, er skabt sammen med en lang tradition for professionel jagt- og vildtforvaltning.

Naturen i Danmark er i dag forringet på grund af produktion. Engang var det den primære måde at skabe værdi af naturen på. Vi må ikke tro at vi nu kan "producere natur" i en fart og efter én opskrift. Vi skal på alle mulige måder, og gerne i overflod, give naturen mulighed for at indfinde sig på forunderlig og forskellig vis landet over. Og vi skal give naturen værdi på nye måder.

Medlemmer af Foreningen Danske Herregaardsjægere har i mange år arbejdet med at skabe levesteder for vilde dyr – simpelthen fordi de har værdi for os. Vi vil elske at få øgede muligheder for at skabe endnu mere og vildere natur.

Med venlig hilsen
Foreningen Danske Herregaardsjægere

Jacob Nørgaard Larsen
Formand

Direkte tlf. + 45 61 33 51 53
E-mail jnl@julianelyst.dk

DANSKE LAMMEPRODUCENTER

Dannemare 12. februar 2021

Kære Lea Wermelin og Rasmus Prehn

Vi tillader os at kontakte jer forbi vi er oprigtig bekymrede for om vores erhverv kan overleve i de rammer, der tegner sig for den erhvervsmæssige fåreavl i fremtiden. Rammer der i høj grad skabes i regi af jeres ministerier.
Vi syntes der nogle forhold, som begrænser fårene udbredelse på en meget uhensigtsmæssig måde.

Det offentlige har begrænset eller planlægger at begrænse anvendelsen af får i plejen af den danske natur. Fårene er af toneangivende biologer, blevet udskældt, som dyr der begrænser biodiversiteten, ja nærmest ødelægger naturen. Det mener vi ikke er rigtigt. Får kan i lighed med andre drøvtyggere pleje naturen hensigtsmæssigt, det er et spørgsmål om græsningstryk og tidspunkt. Fårene er også væsentlige i forhold at bevare de få hede arealer vi har tilbage i Danmark i en god stand, ligesom fårene er meget publikumsvenlige. Antal af kødkvæg er i tilbagegang og der mangler rigtig mange dyr til at pleje naturen. Vi finder det derfor helt forkert at begrænse fåreavlen.

Senest er der kommet et lovforslag vedrørende Naturnational Parker, hvor får slet ikke er medregnet som en del af løsningen, selv om der er masser af relevante opgaver til fårene i naturplejen, også i disse områder. Naturnational Parker uden får vil forventeligt fjerne store dele af de områder som det offentlige i dag udbyder til naturpleje med får, derved vil fårene forsvinde og nogle fårefarme miste væsentlige dele af deres indtjening.
Naturstyrelsen har de senere år på det nærmeste slet ikke udbudt nye græsnings arealer til afgræsning med får. På det seneste er de ligefrem begyndt at skrive udtrykkeligt i deres udbudsannoncer at arealerne ikke må græsses med får. Derved forsvinder fårene og fårefarmene mister muligheder for indtjening.

Som i sikkert godt ved er ulve et vedvarende problem for fåreavlen i de områder, hvor ulven har etableret sig de senere år. Vi forudser at disse problemer vil vokse yderligere, hvis ikke der gribes ind overfor problemet og ulvene spreder sig yderligere.
Vi oplever at vores erhverv pålægges langt hovedparten af de omkostninger, som ulvens tilstedeværelse i den danske natur, har påført særligt fåreavlerne i de berørte områder. Derved mister de berørte farme indtjening og deres lyst til at fortsætte begrænses, ligesom der næppe er nye unge folk, der vil starte op under disse betingelser.
Det er vores bekymring at summen af de her beskrevne forhold, vil afvikle den erhvervsmæssige fåreavl i Danmark, hvis ikke der sker radikale ændringer. Derved vil fåreavlen langsomt uddø. Er det virkelig regeringens ønske? Konsekvensen er tab af klima & miljøvenlig kødproduktion, nænsom naturpleje, hvor publikum ikke er i livsfare, lokale arbejdspladser i tyndt befolkede områder og mange familiers livsværk og eksistens.
Vi deltager gerne i dialog om løsnings muligheder, hvis det måtte være ønsket.

Venlig hilsen

Per Ploug
Formand Danske Lammeproducenter

LANGHOLMVEJ 34, 4983 DANNEMARE
TEL: 20 24 49 01, EMAIL: perploug@hotmail.com

JAMMERBUGT KOMMUNE

Vækst og Udvikling
Vand og Natur
Toftevej 43, 9440 Aabybro
Tlf.: 7257 7777 Fax: 7257 8888
raadhus@jammerbugt.dk
www.jammerbugt.dk

Margrethe Kastrup Hejlskov

mkt@jammerbugt.dk

19-01-2021
Sagsnr.: 01.05.12-A00-1-20

Miljøministeriet
Departementet
Holmens kanal 42
1216 København K

Høringssvar vedr. Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Journalnummer 2020-5425

Jammerbugt Kommune har med glæde modtaget høringsmateriale med udkast til lovforslag vedr. etablering af de kommende naturnationalparker. Vi er glade for, at se tankerne i forhold til udpegning af de kommende Naturnationalparker på tryk.

At de kommende naturnationalparker skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i områderne så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser, kan vi fuldt ud tilslutte os.

Vi ser mange positive sideeffekter ved at placere en kommende naturnationalpark i vores område og det udviklingspotentiale en udpegning kan medføre. Vi er klar til at blive inddraget og til at indtænke en kommende naturnationalpark i vores rekreative og turismemæssige planlægning.

Vækst og Udviklingsforvaltningen har et par kommentarer og tilføjelses ønsker, som fremgår af det nedenstående.

Jf. § 61 a. stk. 1 – kan en naturnationalpark efter tilladelse etableres på et større statsejet område.

Jammerbugt Kommune forslår at der tilføjes, at det også gennem frivillighed kan ske på kommunale, private / fondsejede arealer.

I bemærkningerne under *2.1.1.2.1 Tilladelsen* er der noteret: *Der er imidlertid også potentiale for, at kommunale og private arealer kan indgå helt eller delvist i fremtidige naturnationalparker. Miljøministeriet vil derfor se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer.*

Vi mener imidlertid, at det vil være hensigtsmæssigt fra begyndelsen, at få tilføjet at kommunale, private / fondsejede arealer kan indgå. Der kan f.eks. være mindre arealer hvor det pga. arondering vil være oplagt, at de kan inddrages eller arealer hvor det på baggrund af naturkvalitet, biodiversitet mv. vil være hensigtsmæssigt at de indgår fra begyndelsen.

Kommunale, private / fondsejede arealer kan selvfølgelig kun inddrages gennem frivillighed.

Jf. § 61a stk. 3, nr. 2 – skal området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette gælder dog ikke særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Vi læser dermed, at det giver mulighed for at fjerne bl.a. ikke hjemmehørende træarter, og dermed sikre at arealerne får så højt et præg af oprindelig dansk natur som muligt og at der ikke sker en uhensigtsmæssig frøspredning. Problematikken omkring ikke hjemmehørende er også medtaget i bemærkningerne flere steder. Både under *2.1.1.2.1 Tilladelsen og 2.1.1.2.2 Ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan.*

Jf § 61 c stk. 1 – skal ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejde efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, en ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område. Ansøgningen skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området

Jammerbugt Kommune er glad for at se, at inddragelse af de berørte myndigheder er tænkt ind inden ansøgningen udarbejdes, under forudsætning af at kommunen betragtes som en berørt myndighed.

Vi kunne ønske en præcisering således at *berørte myndigheder – herunder kommunen, fremgår som samarbejdspartnere.*

Kommunen ser af flere grunde sig selv som en meget vigtig samarbejdspartner ift såvel ansøgning som projektbeskrivelse og forvaltningsplan. Naturnationalparker er en væsentlig arealmæssig udpegning, der direkte påvirker både de store arealer der udpeges, men også de omkringliggende arealer hvor kommunen som udgangspunkt vil være planmyndighed. Endvidere er kommunen myndighed på flere af de myndighedsområder der bringes i spil indenfor naturnationalparkens grænser.

Kommunen ønsker på bedste vis at kunne understøtte en kommende naturnationalpark. Det ønsker vi dels ved at kunne inddrage den i egen planlægning og ved myndighedsmæssigt at kunne være på forkant.

Vi ønsker derfor at samarbejdet og samspillet med de berørte kommuner kommer til at fremgå tydeligere, sådan at kommunerne som før nævnt skrives ind som samarbejdspartner i forhold til udarbejdelse af ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan.

Med venlig hilsen

Margrethe Hejlskov

Vækst og Udvikling
Jammerbugt Kommune

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Sendt d. 12. februar 2021 til: mim@mim.dk med CC:jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

På vegne af brugergruppen "*Tilgængelig Natur i Bidstrup*", ønsker medunderskrivende repræsentanter hermed at tilkendegive vores overvejende **modstand** mod "Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og færdselsloven".

Tilgængelig Natur i Bidstrup er en nyoprettet gruppe af daglige brugere i Bidstrup, der per 12. februar 2021 er repræsenteret med 470 medlemmer. Gruppen består af alle aktive brugergrupper; børnefamilier, naboer, vandrere med og uden hund, slædehunde, løbere, orienteringsløbere, MTB'ere, pædagoger i børnehaver, spejdere, ryttere og hestevognskørere fra lokalområdet og hele det sjællandske opland, der benytter Bidstrup skovene til alt fra daglige ture og udflugter, til events og konkurrencer.

Medlemmerne af *Tilgængelig Natur i Bidstrup* er **glade for naturen, og vil gerne medvirke til aktivt at udvikle og styrke biodiversiteten i Bidstrup**.

Gruppen mener, det er væsentligt for befolkningens forståelse for og kærlighed til naturen, at vi kommer ud i naturen på mange forskellige måder. Derfor mener vi, at naturnationalparkerne skal etableres således, at de er forenelige med øvrige samfundsinteresser – herunder friluftslivet!

Et af hovedelementerne i lovudkastet er, at der skal etableres hegn om hele naturnationalparken og udsættes store planteædere. Denne tilgang til at løfte biodiversiteten vil få katastrofale konsekvenser for det samlede friluftsliv.
Vi er på Midt- og Vestsjælland særlig udsatte da er kun ca. 5% af skovarealet er statsskov, hvorfor fritidsudøvere samles i de få statsskove, herunder Bidstrup skovene, der tegner sig for en stor del af arealet.

I Tilgængelig Natur i Bidstrup, har det vakt særlig bekymring at:

- "At området helt eller delvist kan indhegnes …" jf. § 61a stk. 4 "**Ændringer til naturbeskyttelsesloven**", da det er et skønsspørgsmål hvornår offentlighedens adgang hindres unødigt.
  Da vi forudser at vi som aktive, måske støjende eller hurtigtgående brugere med børn, hunde eller heste, er blandt de første der vil virke forstyrrende og dermed forhindres adgang, ønsker vi ikke denne mulighed tilstede. Indhegninger med "vilde heste" vil være en direkte hindring for

ryttere og for hestevognskørsel, hvilket er én af konklusionerne (se side 23) i Københavns Universitets notat til Naturstyrelsen "Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr.

Såfremt der vil være hingste i hegningerne vil det som rytter være direkte farligt, da de styres af deres instinkter og hoppernes brunst. Af samme årsag har denne type indhegninger derfor altid medført enten omlægninger af stier eller direkte adgangsforbud for ridende både i Danmark og i det øvrige EU.
Adgang med især hunde og mindre børn kan i hegninger med store græssere udløse aggressiv adfærd hos græsserne og være årsag til ulykker med dødelig udgang.

Bidstrup har et af Danmarks mest kendte MTB spor, Det Hvide Spor.
Èt af de mest kuperede MTB spor med stor udfordring til MTB'ere. Der er investeret rigtigt mange, både menneskelige og økonomiske ressourcer i denne sport og friluftsaktivitet igennem de sidste mange år.
Hvordan forestiller politikerne sig, at sikkerheden forsat er ok, når der cykles på sporene efter udsættelse af store græssere? Og hvordan kan disse spor bevares, til glæde for denne fremtrædende friluftssport?

Vi har mange spejdergrupper i Bidstrup Skovene. I rapporten 'Friluftsliv i Bidstrup Skoven' (vedhæftet) vides det at spejderhytterne i skoven benyttes til 30.000 overnatninger hvert år.
Her er de bekymringer chefen for Det danske spejderkorps har med etablering af hegn med store græssere - citat herfra *https://www.altinget.dk/miljoe/artikel/spejderkorps-vild-natur-maa-ikke-blive-noget-vi-kun-kan-opleve-gennem-et-hegn*:
"Vi ser dog samtidig med bekymring på formuleringer i skove med dyr, hvor der står, at "børn bør følges med voksne og ikke løbe rundt med skrig og fagter".
Det kan sikkert give god mening på et lille areal med mange dyr, men hvis vi gør dette til gældende regler for de kommende 15 områder af 1.700 hektar, fratages kommende generationers adgang til væsentlige dele af vores fælles natur." "Men vi må også være pragmatiske og huske på, at naturen udgør et meget lille område af Danmarks areal. Så hvis naturområder bliver spærret i ønsket om mere biodiversitet, hvor skal danskerne så gå hen?"

Derfor ønsker vi som Brugergruppe, at der kun bibeholdes de mindre eksisterende indhegninger, som vi har mulighed for at komme udenom. Det er kun en meget lille del af vores skovgæster, der har tilstrækkelig erfaring med at færdes blandt store græssere. Vores brugergrupper med (andres og egne)børn, ældre, gangbesværede, hunde og heste vil formentlig altid fravælge at færdes i indhegningerne af sikkerhedshensyn. Hvis det

fremadrettet er tanken, at hele naturnationalparker skal indhegnes, og hvis det helhjertet menes at brugerne af områderne skal have en reel tilgængelighed, så skal vi have store indhegninger med hjortevildt, som vi allerede kender det fra Jægersborg Dyrehave

- At Miljøministerne vil ændre **Lov om skove** finder brugergruppen bekymrende, at der gives mulighed for at opsætte hegn, med henblik på afgræsning af dyr, idet dette ikke kan undgå at påvirke den frie bevægelighed i området. Den risiko og frygt der er forbundet ved færdsel i indhegninger uddybes nedenfor. I Danmarks nationale skovprogram fra 2018, står der bl.a. vedr. Friluftsliv og Kulturværdier, at de strategiske pejlemærker er at: *Fastholde og udvikle skov som et velfærdsgode, hvor befolkningen sikres muligheder for friluftsliv og naturoplevelser.*

- At Miljøministeren kan overveje at dispensere Staten fra **Dyrevelfærdslovens** §§ 3 og 9, der er to centrale paragraffer, for hele vor kulturs holdning til dyr, i menneskers varetægt. I lovudkastet jf. § 20a stk. 1 og 2 er der beskrevet en ændring i dyrevelfærdsloven hvor bestemte dyrehold undtages.
Det er brugergruppens opfattelse, at dyr, der går i indhegninger, som mennesker har bestemt afgrænsningen af, **ikke** er vilde. Det er en "menneskebeslutning" at lukke et vist antal af en vis art dyr ud, hvorfor disse dyr er i menneskers varetægt som vi har ansvaret for. At en myndighed kan og vil hæve sig over, hvorledes private i Danmark er underlagt at behandle dyr, ved at undtage disse dyrehold undrer. Ligeså undrer det, at man i et velfærdssamfund som Danmarks sætter økonomiske betragtninger over dyrs velfærd i en naturnationalpark, når man vel at mærke i et samfund som vores har midlerne til at drage den lovmæssige og nødvendig omsorg og tilsyn for disse dyr. Dispenseres Staten for disse §§ (3 og 9) kan der være stor fare for et voldsomt skred i den øvrige befolknings holdning omkring moral og etik i forhold til, hvorledes vi drager omsorg for vores dyr

- At der åbnes op for ændringer til **Færdselsloven**, hvor muligheden for at hegninger nu går på tværs af mindre befærdede veje.
Vi må påpege at disse tiltag, som afledt effekt, vil
skubbe langt det meste af den nuværende færdsel ud på de større færdselsårer sammen med de fleste brugergrupper, der ikke er trygge ved at gå ind i hegningerne, med stor risiko for ulykker til følge når mange brugere og brugergrupper skal færdes på få veje

- At der i lovforslaget planlægges med ikke-evidensbaserede hegninger jf. "Biodiversitetseffekter af rewilding".
Som noget helt principielt ønsker brugergruppen *Tilgængelig Natur i*

Bidstrup at anfægte, at den endegyldige løsning på at øge biodiversiteten i naturnationalparkerne bæres af en metode – for hvilken man vil hegne hele det afgrænsede område ind. Vi anerkender, at store planteædere på udvalgte lokaliteter kan udføre en vigtig naturpleje og forøge biodiversiteten, men at basere hele fundamentet for naturnationalparker med én stor indhegning er et nationalt eksperiment på bekostning af friluftslivet og dyrevelfærden.

- At lovforslaget ikke omfatter hensyntagen til borgernes sikkerhed. Jf. § 61a stk. 4 må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, men hvorvidt der skal tages hensyn til borgernes sikkerhed ved indretningen af naturnationalparkerne, fremgår ikke. Brugergruppen kan være bekymret for udsatte dyr i perioder med et underskud af føde opsøger mennesker i hegningerne, dyr føler sig truet af rovdyr som hunde, eller børn med flagrende arme, eller at dyr i brunst forsøger at angribe eller indfange artsfæller, uagtet at disse har mennesker på ryggen, hvorved der kan opstå farlige situationer. Derfor ser brugergruppen det nødvendigt at naturnationalparkerne indrettes på en sådan måde, hvor fx picnicområder er udenfor eventuelle hegninger, det samme gælder legeområder for børn og at hegninger tager hensyn til familier, heste- og hundeejere kan færdes udenom hegningerne på en sikker og forsvarlig måde.

Adgangsforhold og folkesundhed

I løbet af året med Corona, er tilstrømningen af besøgende til Bidstrup Skovene steget markant. Parkeringspladserne er overfyldte, og der parkeres langs indfaldsvejene til skoven. Skovgæsterne er alle slags gæster - folk på tur i skoven, ofte med hunde og børn, klapvogne og madpakker, folk på cykeltur, mange mountainbikere, løbere, vandrere og ryttere m.m. Det er glædeligt i en tid, hvor der ikke kan motioneres i centre, idrætshaller og andet og et stort plus for den almene folkesundhed. Det er gået op for rigtig mange mennesker, hvor værdifuldt et udendørsliv i skoven er, og mange børn får viden om skoven. Hvilket vi som naturfolk og friluftsfolk mener er et kæmpe aktiv.

Gennem vores foreningsarbejde er vi i kontakt med mange borgere, og rigtig mange har udtrykt deres bekymring for fritgående køer og heste (ikke at forglemme bisoner og elge) som de er bange for at færdes blandt. Det er vores erfaring at meget få gæster besøger de hegninger, der allerede eksisterer i Bidstrup. Hvem tør tage sine børn, hunde og ældre ind i indhegninger med store dyr? En frygt der absolut *ikke* er ubegrundet! Det er letkøbt at sige, at man bare skal lære at omgås dem og tage det roligt, når de løber imod en. Konsekvensen er, at der er rigtig mange brugere, der holder sig væk af frygt. Hegninger med store græssere er en direkte trussel mod sundheden, i et område som vores hvor andelen af offentlig skov er landets mindste pr. indbygger.

Synergi mellem benyttelse og beskyttelse

Vi ser imidlertid meget positivt på en løsning på, hvorledes biodiversiteten kan øges i naturnationalparkerne, og vi samtidig sikkert og trygt kan få en rekreativ udnyttelse af området, og vi vil derfor gerne **henstille til følgende**, når lovudkastet til de kommende naturnationalparker skal behandles:

- At eventuelle eksisterende hegningsarealer i skovene ikke udvides væsentligt, at hegningerne ikke krydser stier og veje og at der **ikke etableres** én stor indhegning, men arbejdes på biodiversitetsfremmende metoder på anden vis end med dyr bag hegn.
- Herved får friluftslivet mulighed for at fravælge at færdes i indhegninger
- At der kun hegnes i de områder hvor det er bydende nødvendigt
- At der laves reel borgerinddragelse således de lokale er medbestemmende overfor placering af hegn og etablering af låger for det segment af brugere der vil færdes i indhegningerne
- At der kun benyttes hjortevildt, hvis hele eller meget store dele af området skal hegnes
- At der bevares reel adgang til vores fælles skovarealer, som minimum på stier og veje, hvorfor færdselsloven ikke skal ændres så vejene kan hegnes

Da ingen af de ovenstående punkter kan sikres med det nærværende lovforslag til Naturnationalparker ønsker brugergruppen **lovforslaget tilrettet** på en række væsentlige punkter før vedtagelse, indtil da er brugergruppen *Tilgængelig Natur i Bidstrup* desværre nødt til at **modsætte sig** lovforslaget på trods af at vi både ønsker mere natur og mere biodiversitet i Danmark.

Derudover ønsker Brugergruppen følgende:

- Lovforslagets § 61.d stk. 7 vedr. Forpligtelse til inddragelse af den berørte offentlighed, myndigheder og lodsejere ønskes uddybet således at Miljøministeriet forpligtes til reel brugerinddragelse, idet dialog om fremtidig adgang til skovene er essentiel for brugergruppen, så der sikres ideelle betingelser for både natur og friluftsliv, samtidig med betingelserne for de forskellige brugergrupper indtænkes, således det gode forhold mellem brugergrupper bevares. Brugergruppen foreslår derfor pkt. 7 udvidet til følgende: "Inddragelse af den berørte offentlighed, herunder registrerede foreninger, klubber, laug og brugergrupper i relation til området, de berørte myndigheder, herunder institutioner, offentlige tjenester og øvrige myndigheder samt berørte lodsejere, herunder lodsejere med tilstødende grund, tilstødende grundejerforeninger og bylaug
- Min. to måneders høringsfrist på planerne for de enkelte naturnationalparker

- At der lovgives omkring skiltningen ved indgangene, der tekstmæssigt skal være præcis omkring den reelle risiko, herunder med præcisering af, hvem der bærer ansvaret, hvis der sker et uheld når man færdes i en indhegning som privatperson, erhverv, medlem af en organisation eller ansat/bruger i relation til en offentlig institution
- At de dyrlægerapporter, der udarbejdes på de evt. store planteædere i naturnationalparkerne, bliver offentligt tilgængelige, således der hele tiden er opmærksomhed på dyrevelfærden
- At et evt. eksperiment med rewilding i de kommende Naturnationalparker overvåges nøje, og evalueres grundigt i forhold til målsætningen
- At Naturnationalparkerne i Fussingsø og Gribskov vurderes nøje i forhold til blandt andet friluftslivets muligheder, inden der etableres flere Naturnationalparker andre steder i landet.
- At forvaltningsplanerne er tidsbegrænsede og som minimum revideres hvert 5. år, og at der fastsættes en fast plan for, hvorledes de skal evalueres
- At anmeldelser af ulykker og nærved-ulykker med dyrene i hegningerne skal registreres samt at disse data skal medtages i vurderingen af forvaltningsplanerne.
- at HVIS der hegnes, skal alle lodsejere med direkte adgang til skoven sikres fortsat adgang med låger.

Afslutningsvis ønsker vi som repræsentanter for brugergruppen at stille os til rådighed i forhold til inddragelse og sparring med Miljøministeriet og Naturstyrelsen ifm. udarbejdelse af lovforslaget, ligesom brugergruppen vil se positivt på at stille sig til rådighed for fremtidig inddragelse ift. brug af Bidstrup skovene og/eller eventuel oprettelse af Naturnationalpark i Bidstrup skovene.

På vegne af brugergruppen *Tilgængelig Natur i Bidstrup*
https://www.facebook.com/groups/574205693180428/

Med venlig hilsen

Ane Kirstine Ilsøe, (også medunderskriver på høringssvar fra Hestefolket i Bidstrupskovene) nabo, børnefamilie, rytter, medlem af Hestefolket i Bidstrupskovene og Islandshesteforeningen Geysir
Elisabeth Sthur, (også medunderskriver på høringssvar fra Hestefolket i Bidstrupskovene) rytter og vandrer med hund, medlem af Dansk Ride Forbund
Majbritt Westh, (også medunderskriver på høringssvar fra Hestefolket i Bidstrupskovene) rytter og vandrer med hund, medlem af Friluftsrådet kreds Roskilde, Dansk Islandshesteforening og Hvalsø Hundevenner
Mette Aarup, Dyrlæge

Per Krøis Kjærsgaard (har også indsendt eget høringssvar) Forstander, Osted Fri- og Efterskole, Børnehaven Fristedet
Christian Hougaard-Jakobsen, Forstander på Midtsjællands Efterskole
Henrik Søeborg, (har også indsendt høringssvar på vegne af Dansk Polarhundeklub) Slædehundekører, kasserer Dansk Polarhunde Klub
Allan Jensen, Formand Hvalsø Hundevenner
Anders Laage Krag, (har også indsendt høringssvar på vegne af Roskilde Orienteringsklub), Formand for Roskilde Orienteringsklub
Flemming Hjorth Jensen – (har også indsendt høringssvar på vegne af Hvalsø Orienteringsklub) Formand for Hvalsø Orienteringsklub
Gitte Vincents – Formand for arrangementet Skovløberen
Jan Karkov Carstensen – (har også indsendt høringssvar på vegne af MUD'n Race) Formand for MUD'n'RACE MTB, inkl. Sporlaug for "Det Hvide Spor".
Anne Faurschou – Næstformand i Sjællandske Sportskuske
Lotte Ørsted Pedersen. Udlejer af spejderhytten Grantoppen. Hytten benyttes af børnehaver, skoler, specialinstitutioner og lign.
Mai Anouk Høllet & Jes Steen-Laursen, Slædehundekører, Dansk Polarhunde Klub
Lone Aalekjær, Friluftsrådet kreds Roskilde, arrangør af distanceridt i Bidstrupskovene, fra klubber under Dansk Ride Forbund.
Bente Nordbjerg Nielsen, Nabo, familie bruger, vandrer, cyklist og rytter. Medlem af Islandsheste klubben Thor
Lone og Klaus Wunsch, (har også indsendt eget høringssvar) kører med hestevogn, rytter, medlem af Hestens Venner
Karl Simonsen, pensionist og skovgæst
Helle og Jens Heebøll kører med hestevogn, medlem af Sjællandske Sportskuske
Jani Jørgensen, pædagog i en skovbørnehave ved Bidstrupskovene
Jette Hansen, løber, går og cykler i Bidstrup skovene.
Leni Kümmel Christensen, folkeskolelærer, bruger skoven ifølge med elever til undervisning og arrangementer.
Kristian Gershøj Andersen, Mountainbikerytter i Bidstrupskovene
Claus Skovsø Petersen, orienteringsløber, medlem af Hvalsø OK, vandrer med hund og rygsæk, cykler, løber og almindelig skovgæst
Elisabeth Gershøj Andersen, nabo der løber, vandre, cykler, holder familieture og deltager i Skovløberen.
Henrik Damgaard, Vandrer med hund og cykler i Bidstrupskovene.
Heidi Adsbøl Pedersen rytter i Bidstrup og sekretær hos Hestens Venner.

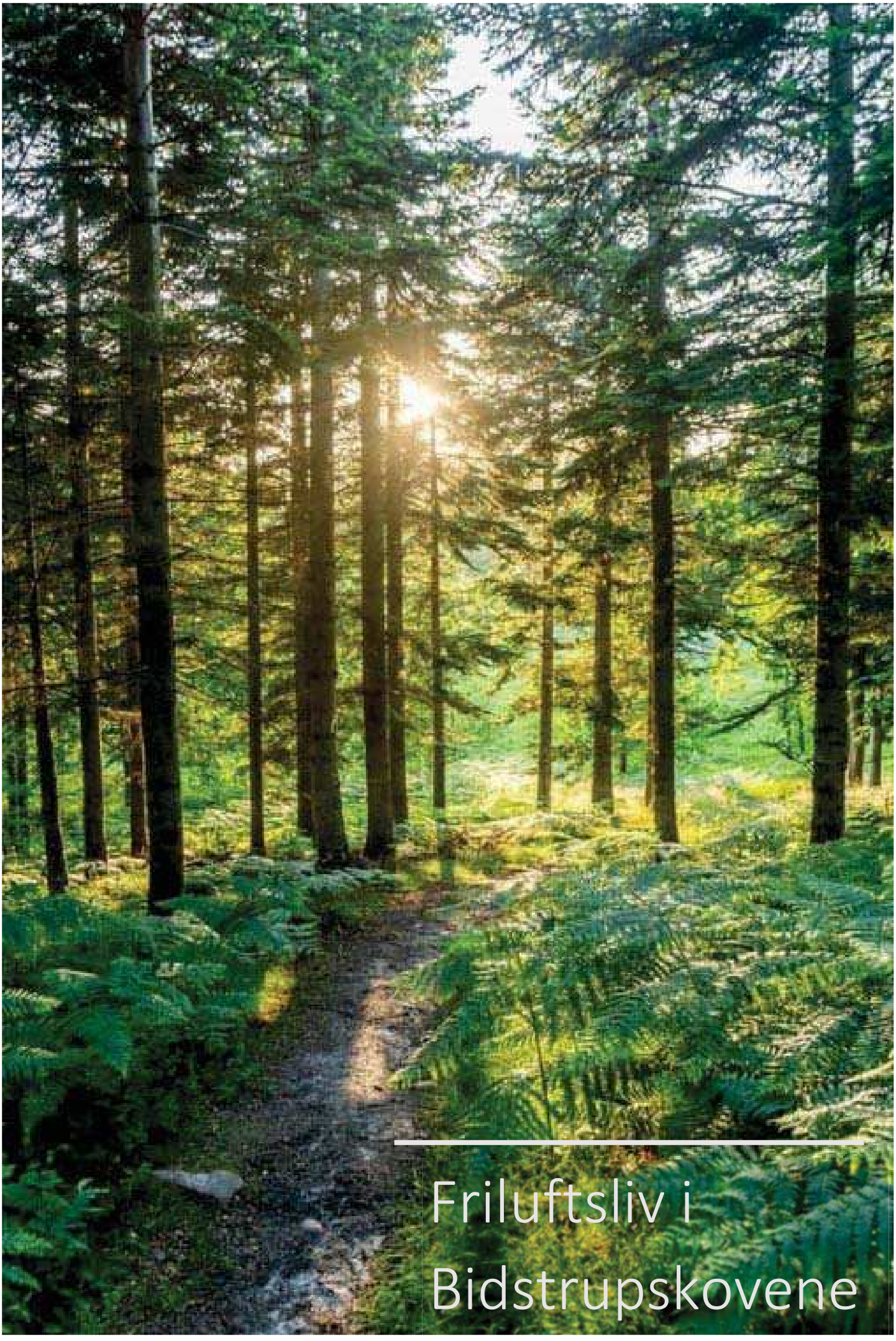

Friluftsliv i Bidstrupskovene

Græsningsskov i Bidstrup skaber utryghed blandt brugerne

Regeringen har besluttet at etablere urørt skov og biodiversitetsskov flere steder i landet, og Bidstrupskovene midt på Sjælland er på tegnebrættet. Biodiversitetsskov kræver hegn omkring områderne, så man kan øge græsningstrykket og dermed favorisere blomstrende urter og skabe gode levevilkår for insekter. Vi har erfaret, at eksperter på området anbefaler en blanding af forskellige græssende dyrearter til at udføre naturplejen, og at der uanset højt eller lavt hegn skal udsættes heste og kvæg.

Denne skrivelse belyser hvorfor Bidstrupskovene midt på Sjælland ikke bør indhegnes og afgræsses af heste og køer.
Kun 5% af skovarealet på Midtsjælland er Statsskov, og skoven har et meget stort antal aktive brugere. Sammenlignet med andre regioner i Danmark, har Region Sjælland mindst kvadratmeter Statsskov pr. indbygger, se side 14.
Foreninger og klubber afholder desuden store events og konkurrencer i Bidstrup, da det oftest ikke er muligt i de mange omkringliggende private skove.

Vilde heste og kvæg er uforeneligt med mange typer aktiviteter i skoven, og i Bidstrup har orienterings- og motionsløbere, MTB-ryttere, spejderledere, hundeslæde-folk, ryttere og kuske, pædagoger og almindelige hundeluftere udtrykt stor bekymring for en fremtid med skovture blandt græssende dyr.

Kvæg og heste er kendt for at tage kontakt til mennesker i modsætning til fx hjortevildt, og det er derfor farligt at medbringe hund i snor eller hest under rytter eller for vogn.

Mange mennesker tør ikke gå ind i folde med store græssende dyr – tænk på en familie med klapvogn, en gangbesværet, en spejderleder med ansvar for en gruppe unger osv…

På de kommende sider kan man læse de detaljerede tal og argumenter for de enkelte brugergrupper i Bidstrup. Vi står gerne til rådighed for spørgsmål og uddybende forklaringer.

Mvh Brugerne i Bidstrup

v/ Majbritt Westh – Bidstrup Ridelaug, Bestyrelsesmedlem Friluftsrådet Roskilde Kreds, - majbritt@mannerup.dk, tlf 29387790
Elisabeth Sthur – Bidstrup Ridelaug - elisabeth@tegnestuen-e.dk
Ane Kirstine Ilsøe - Bidstrup Ridelaug - aneilsoe@hotmail.com
Anders Laage Kragh - Orienteringsklubben Roskilde
Flemming Hjorth - Hvalsø Orienterings Klub
Anine Nikolajsen - Gruppeleder KFUM Spejderne, Taastrup Gruppe
Allan Jensen - Formand Hvalsø Hundevenner
André Andersen – MTB Mud'n'race
Henrik Søeborg - Dansk Polarhunde Klub

Hvalsø 24.11 2020

Brugernes vurdering af friluftsliv i Bidstrupskovene

Baggrund:

I det tilfælde at Bidstrupskovene bliver udpeget til Biodiversitetsskov, hvor hegninger med store græssere kommer i spil, vil vi som Brugere sikre os at beslutningstagerne er gjort bekendt med det reelle friluftsliv i skoven.
Hos Naturstyrelsen er det muligt at booke skovområder til events - hvilket i praksis foregår restriktivt, da kun events, med rutemærkning eller hvor aktiviteter hindrer anden alm. aktivitet, kan bookes.
Dette betyder at bookninger af skoven kun repræsenterer en meget begrænset andel af skovens samlede friluftsbillede.
Denne rapport forsøger, efter bedste evne, at samle alle aktiviteter i ét samlet overblik.
Data er tilvejebragt efter aktindsigt i Naturstyrelsens bookningslister, søgninger på events i skoven, rundspørger til de omkringliggende foreninger, laug og spejderhytter. Endvidere har vi brugt vores lokale kendskab til aktiviteter, samt et skøn over antal besøg efter vurdering af trafik til og fra skovens P-pladser.

Bookinger hos Naturstyrelsen

Naturstyrelsens lister over godkendte bookinger viser et meget varieret billede af arrangementer der afholdes i skoven. Her er alt fra små grupper eller familier der booker skoven til en skovtur, en gruppe med ridende på 25 til de meget store events som løb, ridestævner eller MTB, hvor bookingerne kræver booking af alle skovens 5 områder (de primære områder) og deltagerantal på 100 – 600 deltagere.

Godkendte bookinger de sidste 4 år:

2017 - 9519 deltagere
2018 - 8146 deltagere
2019 - 9063 deltagere
2020 - 8146 deltagere

I alt: **35.515 deltagere**

Udover deltagere, er der til alle større events helt op til 100+ officials/hjælpere tilknyttet og ofte et stort antal tilskuere, som dertil øger antallet af personer i skoven yderligere.

I 2020 er brugen af skoven steget markant, det kan mærkes til daglig, især under Corona-nedlukningen, men folk har stadig et større behov for at bruge og nyde naturen.
Bookinger er selvsagt ikke på samme niveau som i 2019 da mange arrangementer blev aflyst.
Dog er flere af de bookede arrangementer alligevel forsøgt gennemført med hensyntagen til restriktioner.
Alternative metoder til afholdelse er stablet på benene som fx over flere dage, flere timer, flyvende starter m.m. Alt sammen noget der kan lade sig gøre fordi skoven har kapaciteten til dette.

Brugergrupper:

Vandreruter i skoven, Skjoldungestien og Hjertestien

Igennem skoven går flere vandreruter. Vandring er blevet mere og mere populært og vandrere er hyppige gæster i skoven. Både vandrere i grupper, alene samt med hund i snor benytter ruterne.
Vandreruterne krydser ikke Bidstrupskovenes folde med kvæg. Skjoldeungestien krydser, uden for Bidstrupskoven, folde med både heste og kvæg. De fleste vandrere med hund går her udenom hegningerne.

Ridning og hestevognskørsel i Bidstrupskovene

Facebook-gruppen Hestefolket i Bidstrup på 878 medlemmer vurderes at repræsentere de fleste ryttere og kuske, der jævnligt benytter skoven. Dertil kommer hestefolk der deltager i events i skoven.
Hestelauget har indsamlet oplysninger på medlemmerne, der kommer til Bidstrup fra et stort opland på Midt- og Vestsjælland. Bidstrup har ridende og hestevognskørende gæster der kører op mod 50-60 km for at benytte skoven, men også de der bor tættere og benytter området flere gange hver eneste uge året rundt.

Færdsel med hest i private skove er ofte enten forbudt, dyrt og/eller restriktionstungt. Desuden er parkering med trailer sjældent eller aldrig muligt uden at karambolere med andre brugere. Bidstrupskovene repræsenterer for hestefolket eneste større offentlige skov på Midt- og Vestsjælland, en gratis skov, hvor hestefærdsel er tilladt døgnet rundt, og hvor der er fine faciliteter til at parkere med trailer, uden ulempe for andre gæster.
Skoven benyttes af rideklubber til fællesture hvor mange hestefolk kommer til skoven med deres hest i trailere.
I skoven findes desuden 8 km trampet ridespor med terrænforhindringer.
Skoven anvendes til forskellige events med både ridning og hestevognskørsel af både børn og voksne.
Det vurderes ikke muligt at ride/køre hestevogn i hegning med heste/køer, da risikoen for ulykker vil være stor på grund af instinkt baseret adfærd fra vilde heste/kvæg.

Heste på tur, nov. 2020, foto: Ragno Nero

Mountainbike i Bidstrup

Mountainbikesporet er vedligeholdes af MTB-lauget Mud'n'race med 976 medlemmer.
Sporet benyttes døgnet rundt af både mountainbikere og traillløbere.
Ikke alle MTB'ere er medlem af lauget og sporet er flittigt brugt alle ugens dage, året rundt.
MTB råder over en mindre anlagt træningsbane nær P-pladsen ved Avnstrup.
MTB er en sport for både voksne og børn.
2 gange om året afholdes events med 50-250 deltagere.
Hver søndag afholdes fælles tur med 20-50 deltagere.
Der afholdes DGI kurser 20-25 gange året kursus med 10-12 deltagere.
Det vurderes ikke muligt at bibeholde MTB-spor i et evt hegnet areal med heste/kvæg, da sporet bliver ødelagt og trafik i hegningen i fart er for farligt blandt dyrene.

Løbere – Mange daglige løbere fra Hvalsø og omegn, Hvalsø løbeklub

Der afvikles mange motionsløb i skoven, ligesom rigtig meget løbetræning sker på alle dage, året rundt.
Løbere vurderes som nogle af de hyppigste gæster i Bidstrupskovene.
I dag går ingen events igennem hegninger med kvæg i skoven, ligesom ingen løbere ses i de eksisterende hegninger i skoven. Hastigheden for bevægelse i løb er ikke foreneligt med færdsel blandt dyrene. Jf teksten på skiltene opsat ved hegninger.

Orienteringsløb

Bidstrupskovene er hele Midt- og Vestsjællands højborg for orienteringsløb. Landskabet og de uhindrede muligheder for løb, på alle tider af døgnet, betyder at der afvikles Orienteringsløb af mange klubber fra Midt- og Vestsjælland.
Hvalsø- og Roskilde Orienteringsklubber har hjemmebane i skovene og vedligeholder de kort ruterne lægges efter.
Kortene sælges til de øvrige orienteringsklubber, der benyttes hyppigst af fx Køge OK og Holbæk OK, Spejdere, Politiets Idrætsforening, Forsvaret og private idrætsevents, der alle afvikler løb i skoven.

Orienteringsløb foregår både nat og dag.
Det vurderes ikke at være foreneligt med orienteringsløb at løbe i hegninger med store græssende heste eller køer, hvorfor en hegning på 350 HA vil betyde en kraftig reduktion eller et farvel til orienteringsløb i Bidstrup – og hvor går orienteringsløbere på Midt- og Vestsjælland så hen?

Under Corona-nedlukningen i 2020 har der været udlagt baner i skoven, som orienteringsløberne, spredt over tid kunne løbe efter behov og når det passede ind i hverdagen. Disse baner blev benyttet af løbere fra store dele af Sjælland.

Det vurderes efter Naturstyrelsens bookningslister at der årligt deltager ca. 3-4.000 deltagere i orienteringsløbeevents i Bidstrup. Disse events er arrangeret af 12 klubber /organisationer/arrangører. Udover arrangementer afholder Hvalsø Orienteringsklub ugentlige træningsløb fordelt over det meste af året, hvor 12-15 løbere deltager hver gang. Dertil kommer ydermere adskillige mindre natteløb, vinterløb m.m. der ikke fremgår af bookinger.

Ud over dette afvikler Forsvaret og Politiet orienteringsløb, og nogle af de 30.000 overnattende spejdere benytter også orienteringsløb som aktivitet.

Skoven har en fast orienteringsbane, med faste poster, som alle uden bookning kan benytte. Banen benyttes af skoler, institutioner, spejdere og alm. skovgæster. Benyttelse af den faste bane er ikke talt med i ovennævnte opgørelse. Kort kan downloades gratis fra Hvalsø Orienteringsklubs hjemmeside.
Orienteringsløb vurderes ikke at kunne afvikles i hegninger med heste eller kvæg.

Trailløb

En voksende skare af løbere er begyndt at løbe på MTB-sporet og andre mindre stier i skoven.. Der afvikles events i skoven i Trailløb, ligesom der 24/7 ses løbere på cykelsporet.
Trailløb repræsentere nogle af de største events i skoven med 6-700 deltagere pr løb.
Trailløb har desuden mulighed for at deltage i events med hunde.
Det vurderes ikke muligt at løbe trailløb i hegninger med heste eller kvæg.

Motionscykling

I skoven ses motionscyklister på skovens grusveje, ligesom at grusvejene fungerer som en cykelmulig vej mellem byerne/Avnsø/naboer rundt om skoven. Den nationale cykelrute 6 går gennem skoven.
Det vurderes ikke muligt at især børne-cyklister kan færdes sikkert igennem hegninger med heste eller kvæg.

Badning og fællesskaber ved Avnsø

Området ved søen er et af de mest besøgte områder i skoven og benyttes til fællesskaber, fødselsdage, familieudflugter og events.
Lokale gæster bader hele året i Avnsø. Mange gæster bader om sommeren, hvor alle aldersgrupper mødes og bader i søen.
Om vinteren vurderes ca. 50-100 personer jævnligt at bade i det kolde vand.

Træklatring

Fællesskaber omkring skoven, ungdomsskoler, efterskoler og teambuildingkurser bruger, især om sommeren skoven til træklatring. Godt 200 personer benytter hvert år skoven til organiseret klatring med instruktør.

Langrendsløb

Hvert år præpareres der langrendsløjper i skoven i sneperioder. Løjperne præpareres af Roskilde Skiklub, og de er et tilløbsstykke når de er der. Det er vores opfattelse at mange af de motionister, der normalt løber eller går i skoven, finder skiene frem når muligheden byder sig. - Bidstrup Skoven er HELT særlig og vidunderlig til langrendsløb, med sit fine kuperede landskab. Det vurderes ikke at være muligt at fortsætte denne praksis bag hegninger.

Brugere med hund

Skoven fungerer som åndehul for mange skovgæster med hund. I Hundeskoven nær Skovvej vurderes dagligt benyttet af 80-100 hundeejere med deres hunde. Resten af skoven benyttes til mange gåture med hund i snor.
Det vurderes ikke sikkert og forsvarligt at færdes med hund i snor i hegninger med heste eller kvæg.

Hundetræning, spor, Politihundetræning

I skoven træner politiet ugentligt deres hunde, ligesom Retrivere og andre raceklubber træner schweiss-spor. Både raceklubber og den lokale *Hvalsø Hundevenner* arrangerer fælles vandreture med hund i skoven.
Det vurderes ikke sikkert at færdes eller træne med hunde i hegninger med heste/kvæg.

Skiltning ved hegning med vilde heste ved Klise Nor på Langeland, august 2020

Polarhundetræning (vogn)

45-50 hundeslædeførere har årligt licens i vinterhalvåret til at køre med slædehunde fra P-pladsen ved Avnstrup. Kørsel med hunde er tidsbegrænset og der må kun benyttes en bestemt rute i skoven. Der findes kun 3 andre træningsområder for slædehundekørsel på Sjælland, hvor kørsel med hunde er tilladt og muligt. Størstedelen af ruten, hvor træningen foregår i dag, er beliggende i den foreslåede hegning i Bidstrup.
Det vurderes ikke muligt at køre med hunde i hegninger med heste/kvæg, ligesom det ved et mindre skovareal med tættere besøgstal, kan være vanskeligt at se at pladsen skulle være tilstrækkelig til slædehundekørsel i Bidstrup.

Lystfiskere

Søerne i skoven benyttes af lystfiskere. Der ses i dagligdagen ikke ret mange lystfiskere, men skoven rummer denne mulighed.

Le-festival

Ca. 70 deltagere i den årlige Le-festival i Kildeengen, hvor familier mødes og i fællesskab fjerner græsbevoksning på engarealer i skoven. Aktiviteten fremmer biodiversiteten i området.

Alm. Skovtursgæster

En stor gruppe gæster i skoven er familier, med og uden børn, klapvogne, picnickurve, hunde, farmødre, tanter og venner. Skoven benyttes også ofte til klassearrangementer, hvor børn og voksne nyder en skovtur i skoven, kombineret med picnic, fx ved eb af skovens små skovlegepladser. Skovgæsterne benytter skovens mange stier, veje, seværdigheder, bålpladser, overnatnings- og bademuligheder. Foruden hele årets gang i fund af svampe, bær, julepynts effekter, anemoner, kæppe, træer at klatre i, vandpytter at hoppe i, vilde dyr at kigge på...
Forskellige organisationer og Naturstyrelsen arrangerer skovture med forskellige temaer.
Fra hegninger med heste og kvæg andre steder i DK ses kun meget lille besøgsrate fra denne gruppe familier i hegningerne. (kilde: Tilgængelig Natur på Mols og Brugere af Vestskoven)

Friluftsovernatninger i shelter og teltplads

I Rævemosen er der en offentlig lejrplads hvor grupper ved bookning, kvit og frit kan slå telt op.
Naturstyrelsen har derudover etableret 4 sheltere i skoven, som i sommerhalvåret benyttes flittigt. De er i brug hver weekend, og i skolernes sommerferie, også i hverdagene. Det er både vandrere, ryttere, skoleklasser og lokale, som har stor fornøjelse af shelterne. Udover de sheltere som er etableret af Naturstyrelsen, er der også sheltere ved de fleste spejderhytter. Der er ca. 16 sheltere ved hytterne, der udlejes separat eller sammen med hytterne. Hver shelter har max 6 sovepladser.
Der er en stor Handicap-shelter tæt ved Avnstrup, som kan bookes. Antallet af bookninger kendes ikke, men vi ser ofte biler med handicapskilt i ruden, stå i nærheden. At det kan lade sig gøre at give handicappede denne oplevelse, er helt enestående.

Skoler, børnehaver, Røde Kors Afrejsecenter Avnstrup, Institutioner for børn og voksne

Skolerne i Hvalsø, Osted, Lejre, Ny Tolstrup er hyppige gæster i skoven, ligesom Midtsjællands Efterskole er hyppige brugere af skoven til skovture, rollespil, overnatning m.m.

Beboere på Røde Kors Center Avnstrup benytter skoven og de mange bålpladser.
Institutioner med børn og voksne benytter skovens mange muligheder for fordybelse og ro.
Dagplejere i Hvalsø ses ofte på skovlegepladsen på P. Olsensvej.
Skoven huser en udflytterbørnehave fra Københavns Kommune med 55 børn. Børnehaven bor tæt ved en fold med kvæg. Ved en enkelt lejlighed har en gruppe børn og voksne forsøgt at gå igennem kvæg-hegningen, med det resultat at kvæget nysgerrigt kom rendende helt tæt på og skræmte voksne og grædende børn fra vid og sans. Institutionen har ikke siden turde tage børn med i hegninger med kvæg i skoven.
Fra hegninger andre steder i Danmark ses at voksne med ansvaret for en gruppe børn, meget sjældent går gennem lågerne ind i hegninger med heste eller kvæg.
(kilde: Tilgængelig Natur på Mols og Brugere af Vestskoven)

Danske Naturister

En gang om året arrangerer Danske Naturister deres årlige nøgenløb i Bidstrup Skovene med op til 20 løbere.

Handicap-organisationer

Skoven huser foruden en handicap-egnet shelter nær Avnstrup, gode kørestolsegnede skovveje hvor handicapvenlige skovture kan foregå. Institutioner/botilbud med voksne og børn med forskellige handicap ses ofte i skoven på skovture.
Fra hegninger med heste og kvæg andre steder i DK ses kun meget lille besøgsrate fra denne gruppe i hegninger med heste eller kvæg.
(kilde: Tilgængelig Natur på Mols og Brugere af Vestskoven)

Eksempler på Facebook-grupper i og omkring skoven:

Brugere i Bidstrup	1222
Hvalsø løbeklub	531
Sporbyggerne på det hvide spor	107
Mudn'Race (MTB)	972
Hvalsø Hundevenner	445
Hestefolket i Bidstrup	878
Hjerteforeningen Lejre	17
Tilgængelig Natur i Bidstrup	76
Familien i skoven	816
Hvalsø Hundeskov	120
I alt	**2662**

FB Events – eksempler på aktiviteter	Antal følgere/deltagere
Skovløberen	1400
CrossingNature (trailløb)	914
Beierholm MTB løb Sjælland	37
Mud'n'Race Tour (MTB)	448

Zealand Trail	949
VTR tekniklørdag kortkontakt og højdekurver	14
Natcup	5
Stille vandring om slow living	63
Skjoldungestien Walking.dk septembertur	7
Nat i naturen	12
Indvielse af natureventyr i storskoven	22
Temadag om udeskole	3
Vores natur byg redekasser til hasselmusen	0
Vandretur på Skjoldungestien 21. juli	13
Overnatning i telt i Bidstrup skovene	2
Naturvandring i Bidstrup skovene forårstenden-ser	5
Single Track i Bidstrup skovene	2
Le-festival på Kildeengen	9
Vintertur i Bidstrup	4
Tur i vinterskolen	9
Skovtroldetur februar	6
Sommertur	2
Skumringstur	5
Skovtroldetur	3
Outdoor familietur	10
Hardcoretur	1
Luksus bålmad - vildtgryde	10
Juletur i skovnisseskoven 6. december	30
Juletur i skovnisseskoven 5. december	30
Vandretur i Skjoldungernes Land	42
Lygtetur i Bidstrup	3
I alt	**3104**

Spejderhytter

Det er helt særligt for Bidstrup Skoven at der er så mange Spejderhytter i og i udkanten af skoven. Der er 13 hytter, med i alt 376 sengepladser, der bidrager med et meget stort antal gæster hver dag året rundt.
Ejerne af spejderhytterne er spejdergrupper fra især København og Vestegnen.
Hytterne udlejes til spejdergrupper og private, skolegrupper osv.
Grundene hvor hytterne ligger, er reserveret til formålet, og kan ikke uden videre benyttes til andet. Vi har med velvilje fra hytteudlejerne fået adgang til de faktiske udlejningstal for 2019, hvilket samlet udgør **38.607 overnatninger**.

Dette tal indeholder ikke overnatninger i sheltere.
Der vil fortsat være gode muligheder for friluftsliv for spejdere og andre der tager base i hytterne, men det noteres at området til aktiviteter mindskes med ca. 30 %, og visse udfoldelser som HIKE måske ikke længere bliver muligt.

I vores dialog med hytteudlejere og spejderledere, gives der udtryk for bekymring for at lade børnene bevæge sig på egen hånd i hegningerne, som de gør nu ved O-løb, patruljeopgaver osv.
Fra hegninger med heste og kvæg andre steder i DK ses kun meget lille besøgsrate fra denne gruppe i hegninger med heste eller kvæg. (kilde: Tilgængelig Natur på Mols og Brugere af Vestskoven)

Events i skoven

Bidstrup Skovene er hele Midt- og Vestsjællands skovområde for afvikling af events, løb, gruppeture, familieture, fællesrideture og hestevognsture
Events i Bidstrup giver mulighed for afvikling, hvor der ikke er begrænsninger på deltagerantal og tidspunkt på døgnet. Skoven størrelse giver mulighed for afvikling af flere events ad gangen. Muligheder der er MEGET svære at finde i private skove.
Parkering for mange mennesker kan tillige være en udfordring i private skove, hvilket der i Bidstrup er gode faciliteter til.
Her er plads til tilskuere og pårørende, som enten kan vælge selvstændige skovture mens eventen varer, eller deltage på 'stævnepladsen' mens løbet står på.

MTB'ere og hundeluftere, nov. 2020, foto Ragno Nero

Covid-19

Under Covid nedlukningen, benyttede virkelig mange muligheden for en frisk skovtur – vi oplevede således at de to store p-pladser ved Avnstrup og hundeskoven var tæt besat, også på alle hverdage.
Denne tendens bliver bekræftet i en ny undersøgelse som DIF står bag:
nøgletal herfra viser:

- 84 procent af de aktive i 2020 har været aktive i naturen mod 71 procent i 2019
- Andel aktive med gåture er steget fra 42 procent i 2019 til 54 procent i 2020

Dette understøttes også af Nationalparken Skjoldungernes Land, som skovene er en væsentlig del af, da parken under Corona nedlukningen oplevede er langt større søgning til naturen både fysisk, men også helt praktisk da søgninger på 'oplevelser i naturen' på deres hjemmeside fordobledes hen over sommeren.

En helt almindelig lørdag eftermiddag i Bidstrupskovene, august 2020, privatfoto.

Samlet estimat over antal besøg i Bidstrup skovene

Som det ses af beskrivelser og opregninger ovenfor, er det yderst vanskeligt at etablere et præcist samlet billede af antallet af skovgæster pr år og da hverken kommuner eller andre institutioner, umiddelbart vil finansiere en reel tælling. Vi derfor vovet pelsen, og forsøgt at give vores bedste bud, ud fra vores kendskab til området. Vi har sat fokus på de to store p-pladser ved Avnstrup og Skovvej i Hvalsø, med hhv. 40 og 32 P-pladser. Vi lægger en belægningsgrad til grund for hhv. weekend og hverdag samt en gennemstrømningstid på hhv. 1,5 og 1 time. Der regnes med 1,5 person /bil og 8 timer/dag

Således fås:

Avnstrup (inkl Mortenstrup, Orup og Vernersmindevej P-pladser) :

Weekender - 70 pladser m 85% belægn. x 5,3 i udskiftning x 2 dage x 1,5 pers/bil i 52 uger = **49.195** pers/år
Hverdag -70 pladser m 30%belægn. x 5,3 i udskiftning X 5 dage x 1,5 pers/bil i 52 uger = **43.407** pers/år
Gående, ridende, cyklende og løbende (herunder afrejsecentrets beboere) ca 75/døgn svarende til **27.375** pers/år

Hvalsø (inkl Tjørnehusvej og Lerbjergvej P-pladser):

Weekend - 52 Pladser m 85% belægning x 8 i udskifting X 2 dage x 1,5 pers/bil i 52 uger = **55.162** pers/år
Hverdag - 52 pladser m 30% belægning x 8 i udskiftning x 5 dage x 1,5 pers/bil i 52 uger = **48.672** pers/år
Gående, ridende, cyklende og løbende (herunder institutioner mm fra Hvalsø by) 100/døgn, svarende til **36.500**/år

Hertil skal lægges besøg relateret til overnatninger i hytterne **38.607** overnatninger/ år
Samt Børnehaven: 55 børn + 9 voksne 5 dage om ugen 250 dage om året = **16.000 besøg/årligt**

Samlet vurdering: 314.918 besøg om året i Bidstrupskovene

Tallet er et kvalificeret estimat, byggende på ovenstående tal fra de enkelte brugergrupper, samt vores bedste vurdering af belastningen på de forskellige p-pladser.

Friluftsaktiviteter i hegninger med heste og kvæg?

Som ovenstående overblik belyser, vil områder med heste/kvæg-hegninger ikke kunne benyttes af den største gruppe af skovens gæster. Det vil kun være vandrere, biologer og en mindre del af familiegæsterne, der kan benytte de hegnede arealer til aktiviteter som hidtil. Da de foreløbige planer betyder hegn tæt omkring den store p-plads ved Avnstrup, kan vi allerede nu forudse tæt besøgstrafik i skoven og kaos på de øvrige p-pladser.
Med 30% mindre areal vil der blive kamp om pladsen.
Pladsen er allerede trang, sammenlignet med mængden af statsskov i andre regioner.

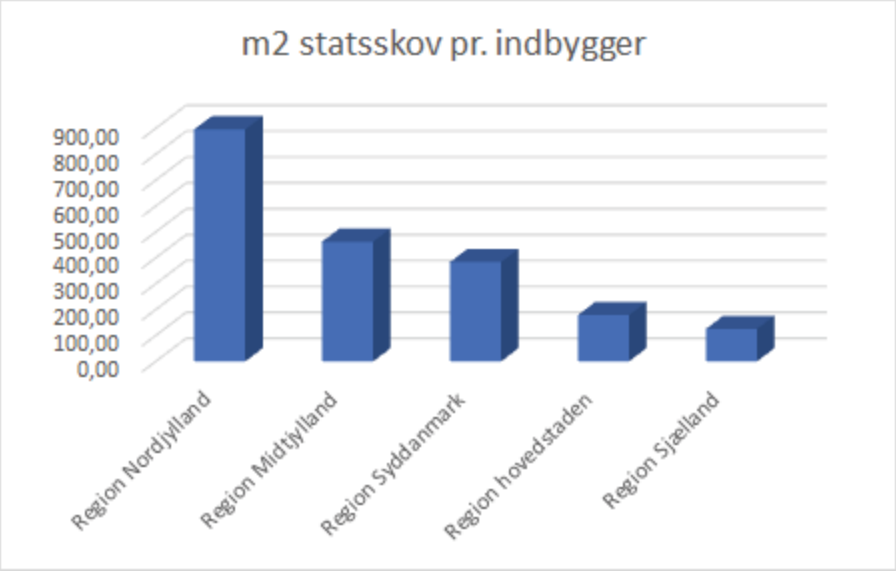

Diagrammet er opbygget på basis af tal udgivet af Danske Regioner (population) og Naturstyrelsen (Arealer af statsskov)

Vi forudser derfor at man vil være nødt til at udelukke brugergrupper for at undgå ulykker.
Og hvor går vi så hen i stedet?

Opfordringen fra Brugerne i Bidstrup skal derfor være, at begrænse arealet af hegnede arealer, til kun at være de allerede eksisterende kvæg-hegninger i skoven.

Vi ønsker at Bidstrups udsøgte og særlige natur kan bevares, side om side med skovens rige friluftsliv.

Køer og ridende på hver sin side af hegnet ved Avnstrup, Bidstrupskovene, privatfoto.
Forside: Sommer i Bidstrupskovene, privatfoto.

Hvalsø 24.11 2020

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Niels Kanstrup (nielskanstrup@gmail.com)
Titel: Dansk Jagtakademi - Niels Kanstrup - Naturnationalparker
E-mailtitel: 2020-5425
Sendt: 12-02-2021 10:07:29

Høringssvar fra Dansk Jagtakademi/Niiels Kanstrup vedrørende naturnationalparker.

Biodiversiteten i Danmark er i tilbagegang, fordi der er for lidt plads til arter, levesteder, naturtyper og de tilhørende økologiske processer. Den naturbevaringsindsats, som har kendetegnet det sidste halve århundrede, har ikke modvirket forarmelsen. Der er derfor behov for nytænkning, og forslaget om at udlægge naturnationalparker er godt, da det støtter en forvaltning, hvori de naturlige processer får prioritet, og hvori der lægges op til kontinuitet i tid og rum.

Forslaget har sin primære fokus på "udsatte" dyr, og jeg opfordrer til, at der i højere grad satses på at styrke bestandene af naturligt forekommende græssere - primært krondyr, dådyr og rådyr, ligesom bæver og vildsvin også kan spille en vigtig rolle. Når det gælder hjortevildt, vil hegning de fleste steder være nødvendig for at opnå et tilstrækkeligt græsningstryk. Det bør dog undersøges, om der i nogle områder kan etableres naturnationalparker uden hegning, så bestandene af vildtlevende planteædere udvikles alene ved ændring af den eksisterende forvaltning, hvor det som oftest er intensiv og ukoordineret jagt, der forhindrer hjortevildtets naturlige udbredelse og adfærd. Vildsvin bør nævnes eksplicit som en nøgleart, der vil kunne bidrage væsentligt til økosystemfunktionerne fx i naturnationalparker.

Den nuværende formulering vedrørende bevaringsmålsætninger for arter, levesteder og naturtyper i Natura 2000-områder harmonerer dårligt med formålet om, at naturen skal udvikle sig på egne præmisser. Det anbefales, at lovgivningen afklarer dette kompleks, så den gældende rigoristiske fordring om beskyttelse af enkeltarter og –naturtyper inden for Natura 2000 i mindst mulige omfang bliver en forhindring for slippe naturen fri, som synes at være en more overordnet hensigt med naturnationalparkerne.

Etablering af naturnationalparker har allerede og vil også i fremtiden få stor bevågenhed i befolkningen - ikke mindst i de lokalområder, hvor parkerne planlægges. Det vil her vigtigt at sikre en struktureret beslutningsproces, der inkluderer inddragelse, opsætning af specifikke målsætninger, tiltag, systematisk overvågning og løbende opfølgning og justering af de valgte initiativer

Mvh.
--
Niels Kanstrup, biolog

Dansk Jagtakademi
Skrejrupvej 31
8410 Rønde

Email: nielskanstrup@gmail.com
Tel. +4520332999

DYRENES BESKYTTELSE

Til Miljø og Fødevareministeriet
mim@mim.dk

cc.
Jacob Christian Bertram
jacbe@mfvm.dk
og
Daniella Humm Møller
dahmo@mfvm.dk

Vedrørende journalnummer 2020-5425

11. februar 2021
D21-411217

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Baggrund

Dyrenes Beskyttelse ønsker først og fremmest at give udtryk for stor tilfredshed med, at der endelig bliver taget et positivt skridt for biodiversiteten i dansk natur. Og oprettelsen af naturnationalparkerne *er* et positivt skridt. Danmark mangler i den grad områder, hvor naturen har førsteprioritet og kan få lov at udvikle sig på egne præmisser.

Generelt

Dyrenes Beskyttelse ønsker en biodiversitetslov. Hvor positivt de nærværende tiltag til at skabe en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker end er, så bør der indføres en bredt politisk funderet biodiversitetslov, der - ligesom klimaloven – sætter den overordnede ramme for den danske biodiversitetspolitik generelt og ikke bare i naturnationalparkerne. Biodiversitetsloven skal forpligte nuværende og fremtidige regeringer til at arbejde for en forøgelse af biodiversiteten i Danmark, herunder at fastsætte nationale mål og delmål.

Kommentarer til de specifikke lovændringsforslag

I det efterfølgende gennemgår vi vores kommentarer til ændringsforslagene for de enkelte love.

Dyrenes Beskyttelse
Buddingevej 308
2860 Søborg

Tlf. +45 3328 7000
db@dyrenesbeskyttelse.dk
dyrenesbeskyttelse.dk

DYRENES RØGT VISER MENNESKETS KLØGT
STIFTET 1875

Lov om naturbeskyttelse

Det glæder Dyrenes Beskyttelse, at en tilladelse til etablering af en naturnationalpark indebærer, at området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Dyrenes Beskyttelse anerkender, at det er vigtigt, at offentlighedens adgang ikke hindres eller besværliggøres unødigt, men vil samtidig understrege, at hensynet til natur og biodiversitet kommer først – og dernæst, når dette er sikret, skal offentlighedens adgang sikres.

I forslaget § 61, stk. 3, pkt. 2 ville vi gerne have rekreativ jagt indføjet på lige fod med skov- og landbrugsproduktion. Rekreativ jagt er i konflikt med ønsket om en natur, der udvikler sig på egne præmisser, idét man ved rekreativ jagt fjerner ressourcer fra området. Ressourcer, som f.eks. døde dyr, der er en livsnødvendighed for f.eks. en lang række insekter. Derudover fører rekreativ jagt som udgangspunkt til øget skyhed hos de jagede dyr og dermed til forringede muligheder for, at befolkningen kan opleve disse dyr på tæt hold. Vi er opmærksomme på, at bemærkningerne til lovforslaget peger på, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt fra jagt, men Dyrenes Beskyttelse finder, at dette også skal fremgå af selve lovteksten.

Dyrenes Beskyttelse er ligeledes tilfredse med, at vildtets fri bevægelighed i videst mulige omfang opretholdes trods hegning af naturnationalparkerne.

Det glæder Dyrenes Beskyttelse, at genopretning af naturlig hydrologi vægtes højt. Genopretning af naturlig hydrologi og andre naturlige processer vil, ligesom afgræsning ved store dyr, være med til at skabe en naturlig dynamik i naturnationalparkerne.

Dyrenes Beskyttelse ser også gerne, at der i tilfælde, hvor naturnationalparker kommer til at omfatte kyststrækninger, gives rum for, at der skabes frie sandflader, enten ved at der gives mulighed for vindbrud eller i form af, at der skabes forstyrrelser i vegetationen til fremme af de arter, der er afhængige af løse sandflader, såsom strandtudse samt forskellige insektarter og plantearter.

Dyrenes Beskyttelse savner dog, at ministeren i § 61c pålægges også at inddrage relevant forskningsbaseret rådgivning i forbindelse med prioritering af og anmodning om ansøgninger om naturnationalparker.

Endelig savner Dyrenes Beskyttelse, at der skabes en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker på privat jord på lige fod med på statslig jord. Vi er dog opmærksomme på, at Miljøministeriet arbejder på en analyse af mulighederne for netop dette.

Lov om skove

Dyrenes Beskyttelse finder det for snævert, at det nye stk. 2 i § 8 kun kommer til at gælde for naturnationalparker. Undtagelse fra kravet om, at fredsskovpligtige arealer skal holdes bevokset med træer og på sigt skal danne et sluttet kronelag, bør gælde alle fredsskovpligtige arealer, der udlægges som urørt skov – på statslige såvel som på private arealer.

Dyrevelfærdsloven

Dyrenes Beskyttelse har en række bemærkninger til, at det i § 20a foreslås, at Fødevareministeren bemyndiges til at kunne undtage dyr, der udsættes i en naturnationalpark fra visse af lovens regler, bl.a. om tilsyn med de udsatte dyr, med det formål at reducere omkostninger ved tilsyn. Der er således grundlag for at begrænse omkostninger for de statslige lodsejere ved drift af naturnationalparker ved, at der kan fastsættes lempeligere krav for tilsyn med udsatte dyr mv.

I Dyrevelfærdsloven foreslås foretaget følgende indsat efter § 20:

> *»Kapitel 4 a*
> *Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker*
> *§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.*
> *Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«*

Ordlyden af de ovennævnte bestemmelser i Dyrevelfærdsloven er, som følger:

> *"§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.*
> *……..*
> *§ 9. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen.*
> *Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt."*

Dyrenes Beskyttelse mener ikke, at lovens tekst og bemærkninger hænger sammen. Ifølge førstnævnte vejer hensynet til naturen og biodiversitet tungest, mens det økonomiske hensyn gøres gældende som det vigtigste i lovbemærkningerne.

Generelle bemærkninger

Dyrenes Beskyttelse er generelt, og helt principielt, modstander af, at der gives bemyndigelse til at dispensere fra regler i Dyrevelfærdsloven. Foreningen arbejder til stadighed for at sikre forbedringer af dyrevelfærden, og ikke forringelser.

Indeværende forslag er på frontal kollisionskurs med den nye Dyrevelfærdslov, som gælder alle dyr, herunder dyr i naturnationalparker.

Det fastsættes nu i en nyskabt formålsbestemmelse i Dyrevelfærdsloven, at dyr ikke alene er levende, men også 'sansende væsener', der skal behandles respektfuldt og etisk korrekt.

Alle regler skal nu ses i et lys, der brydes gennem den prisme, der udgøres af ånd og bogstav i § 1 i Dyrevelfærdsloven, som følger:

> *"§ 1. Loven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn."*

Formålet skal afspejle, at dyrebeskyttelseshensyn (og anerkendelsen af dyr som de sansende væsener, de er) naturligvis skal have førsteprioritet i dyrevelfærdslovgivningen. Det vil sige, at blandt mange relevante hensyn skal regelsættet til stadighed holdes op imod denne vægtning af diverse prioriteter.

Behandling af og omgang med dyr skal altid foregå, så der tages udgangspunkt i dyrenes natur, deres artsspecifikke behov og det faktum, at dyr er følende skabninger.

Princippet om dyrets tarv som det vigtigste hensyn er nu knæsat, og for første gang er der fastsat en ambitiøs og visionær retning (sigtelinje) for dyrevelfærden, der skal fremmes og forbedres i henhold til dyrenes naturlige adfærdsmæssige behov.

Specifikke bemærkninger

Pasning og tilsyn:

Dyrenes Beskyttelse stiller sig uforstående overfor nødvendigheden af at kunne dispensere fra gældende bestemmelser i Dyrevelfærdsloven om pasning af og tilsyn med dyr i naturnationalparker.

Efter Foreningens opfattelse giver det ingen mening – og er ej heller en nødvendig forudsætning for at kunne tilbyde dyr i naturnationalparker forsvarlige forhold.

Det fremgår ikke konkret, hvad dispensationen går på, men at det ikke giver mening med en komplet dispensation kan illustreres ved at "negere" indholdet af de pågældende bestemmelser, hvorfra dyr i naturnationalparker potentielt skal undtages:

> *[Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de IKKE behandles omsorgsfuldt, herunder at de IKKE huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov…]*
>
> *[Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret IKKE tilses mindst en gang om dagen.*
> *Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog IKKE tilses jævnligt."]*

Det fremgår tydeligt, at de to ovenstående sentenser ikke giver mening og er uacceptable i deres indhold: man kan vanskeligt argumentere for, at dyr ikke skal behandles omsorgsfuldt (hvis alternativet er omsorgssvigt), ligesom et sjældent/irregulært (i modsætning til jævnligt) tilsyn ikke er rimeligt at byde dyrene.

Dyrenes Beskyttelse finder det vigtigt at understrege, at tilsynet skal være på *individniveau*, og ikke på bestandsniveau. Dyrevelfærdsloven gælder for det enkelte dyr, og ikke på flokplan. Umiddelbart giver det også mening, at det ikke hjælper et specifikt lidende dyr, at de øvrige i flokken trives. Det er et kardinalprincip for al Dyrenes Beskyttelses virke aldrig at miste enkeltdyret og dets tarv af syne.

Samtidig skal Dyrenes Beskyttelse klart understrege, at det er væsentligt ikke at skelne mellem hhv. de 'udsatte' dyr og deres 'afkom' i relation til deres behov for pasning og tilsyn. Der kan ikke med rimelighed indføres lavere standarder for afkom med henvisning til, at afkom forventeligt er mere "vildt" - med mindre kendskab og tilknytning til mennesker: Man kan ikke på forhånd forudse hvilke dyr, som til en given tid er de mest udsatte og svage, f.eks. yngre individer; dette kan variere over tid og i henhold til de givne omstændigheder samt en hel række bekendte og ubekendte faktorer. Hverken de udsatte dyr el. deres afkom kan betragtes som "vilde faunadyr", idet man også skal erindre sig, at heste og kvæg har været domesticerede i tusindvis af år.

Dyrenes Beskyttelse anerkender, at der er udfordringer forbundet med pasning og tilsyn af dyr på så store områder, som naturnationalparkerne dækker. Men løsningen er *ikke* at forringe dyrevelfærden med henvisning til andre hensyn som f.eks. logistik, praktikaliteter og økonomiske udgifter samt omkostninger forbundet hermed, fordi det kan opfattes som værende "nemmere".

Dyrenes Beskyttelse kan slet ikke se, at der ikke kan findes løsninger inden for rammerne af den nuværende Dyrevelfærdslov. Foreningen opfordrer derfor til at andre mulige løsninger på problemet tages i anvendelse i stedet for.

Tilsynsfrekvens:
Dyrenes Beskyttelse mener, at tilstrækkeligt tilsyn har overordentlig stor betydning for sikring af god dyrevelfærd (herunder i relation til syge og tilskadekomne samt fødende dyr), hvorfor der da også burde fastsættes krav om dagligt tilsyn af *alle* udegående dyr - og ikke kun af udvalgte dyregrupper (i.e. heste, malkekvæg, svin), som tilfældet er for nærværende.

Tilsyn er en væsentlig bestemmelse bl.a. i forhold til at opdage syge og tilskadekomne dyr, så disse kan få passende behandling.

Set fra dyrets perspektiv vil det i relation til dyrevelfærd være et tilbageskridt, hvis man som hest uden for naturnationalparker er sikret min. 1 dagligt tilsyn, mens tilsynet foretages med nedsat frekvens i naturnationalparker; tilsvarende vil en kalv (i.e. kvæg under 6 mdr.) i landbruget være sikret min. 1 dagligt tilsyn, mens dette forventeligt vil forekomme sjældnere i naturnationalparker.

Hvordan vil det kunne forsvares et dyr med f.eks. åbent benbrud el. akut kolik tillades et unødigt langt, smerte- og lidelsesvoldende forløb, hvis det er begrundet med hensyntagen til andre, og i sammenligning med forannævnte, mindre vigtige hensyn(?)

Der er vel ikke nogen rigtig god, væsentlig og tungtvejende grund til, at den ansvarlige for dyrevelfærden med åbne øjne skulle risikere noget sådant, altså at overlade alvorligt syge og tilskadekomne dyr til deres egen skæbne i op til flere dage.

Det Veterinære Sundhedsråd om tilsyn med udegående dyr:
Dyrenes Beskyttelses ønske om, at der generelt indføres krav om minimum ét dagligt tilsyn af alle græssende dyr - herunder også for f.eks. kødkvæg - bakkes op af en nylig udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd.

Sundhedsrådet har i 2018[1] udtalt sig om tilsynsfrekvens for udegående dyr, som følger:

[1] Sundhedsrådets udtalelse af 02-07-2018 om tilsynsfrekvens for udendørs hold af dyr

"Rådet skal anføre, at hyppigheden af tilsyn, der er behov for, til enhver tid er uafhængig af antallet af dyr, arealets størrelse og formålet med dyrene, herunder naturpleje."

"Rådet finder det ikke muligt at drage omsorg for samt sikre et dyr bedst muligt mod smerte, lidelse angst, varigt mén og væsentlig ulempe ved kun at tilse det ugentligt, jf. dyreværnslovens §§1 og 2."

"Rådet finder ikke, at udtrykket " tilses jævnligt " kan rummes i en éntydig definition. Hyppigheden af tilsynene vil altid være underlagt de helt konkrete omstændigheder. Det kan så handle om vejrlig, udearealernes beskaffenhed og herunder mulighederne for at finde tilstrækkeligt med føde og vand, dyrenes aktuelle ernæringstilstand, evt. drægtighed eller mulig temporær rangorden-uro i dynamiske dyregrupper."

Formålet med tilsynene er bl.a. at sikre, at dyrene ikke udsættes for påvirkninger eller belastninger, der kan kompromittere dyrenes velfærd. Én bestemt tilsynsfrekvens kan således under nogle omstændigheder være fuldt forsvarlig, mens samme besøgshyppighed under andre omstændigheder vil være helt utilstrækkelig.
Rådet skønner, at tilsyn mindst én gang om dagen vil dækkende for mange situationer med udegående dyr."

Sundhedsråds-udtalelsen må tolkes som det tætteste, man kommer på at antyde noget uden eksplicit at anføre det, i.e. at der bør fastsættes krav om dagligt tilsyn af udegående dyr for at sikre forsvarlig behandling af dem. F.eks. vil et fødende eller tilskadekommet dyr kunne få hjælp i rette tid. I øvrigt er det bemærkelsesværdigt, at Sundhedsrådet opererer med op til flere daglige tilsyn for at sikre optimale forhold for dyrene.

Hegning og ansvarligt ejerskab:
Det er et faktum, at naturnationalparkerne er "hegnede arealer", som i størrelse er begrænsede – om end store. Mennesket sætter hegnspælene og påtager sig samtidig ansvaret for at sikre god dyrevelfærd, herunder forsvarlig pasning og tilstrækkeligt tilsyn.

Uanset indhegningens størrelse er det et hegn, som definerer dyrenes leveområde.
Så mennesker har ansvaret for dyrene, når livsbetingelserne defineres og indskrænkes for dem: der er jo ikke tale om "vilde faunadyr".

Dyrenes Beskyttelse mener også, at der skal stilles uddannelseskrav (f.eks. kursusforløb eller endnu bedre krav om dokumenteret praktisk kendskab til husdyrbrug) til dem, der er ansvarlige for dyrevelfærden i naturnationalparker. Det er afgørende vigtigt, at de pågældende personer har

den fornødne viden og indsigt for at kunne sikre dyrene forsvarlige forhold – og dermed tilsikre, at der bliver taget fornødent hensyn til alle enkeltdyrs tarv, herunder syge og tilskadekomne dyr m.v. I den forbindelse skal der også tages højde for diversiteten i og forskelligheden blandt de mange forskellige dyrearter og -racer, som kan indgå i dyreholdet i naturnationalparker. Foreningen opfordrer til, at der tillige bliver udarbejdet skriftligt materiale, som bl.a. vejleder omkring hvornår - og i hvilke tilfælde - dyr skal aflives, og hvordan dette foregår i praksis.

Indenfor rammerne af ovennævnte - og på de givne betingelser - anerkender Dyrenes Beskyttelse ønsket om at tilstræbe mest mulig naturlighed, og at sidstnævnte kan overtrumfe f.eks. offentlighedens adgang med tilhørende fritidsliv og rekreative aktiviteter m.v.

Dyrenes Beskyttelse indstiller på den baggrund, at forslaget om ændring af Dyrevelfærdsloven trækkes tilbage, og at der sikres forsvarlig pasning og tilsyn med dyr i naturnationalparker indenfor rammerne af den nuværende lovgivning.

Foreningen stiller sig konstruktivt og positivt til rådighed for en dialog om konkrete løsninger på de særlige udfordringer, der knytter sig det pågældende dyrehold.

Med venlig hilsen

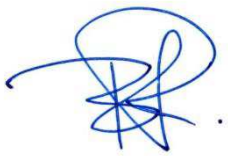

Britta Riis, direktør

vestjysk

12. februar 2021

Høringssvar - Udkast til Lovforslag om etablering af naturnationalparker

Vestjysk Landboforening har følgende kommentarer til udkastet til Lovforslag om etablering af naturnationalparker. Kommentarerne tager udgangspunkt i de problemstillinger, vi kan se generelt, men også hvis det besluttes, at der skal etableres en naturnationalpark ved Skjern Å.

Landmanden som naturforvalter

Allerede i dag bliver naturen i eksempelvis Skjern Å-dalen plejet af forskellige dyreholdere. Arealerne holdes på denne måde lysåbne. Mange landmænd lever netop af at være naturplejere på bl.a. statens arealer. Det er uforståeligt, hvorfor man i naturnationalparkerne ikke vil tillade afgræsning med husdyr. Denne produktionsform og den natur, den giver, er jo netop karakteristisk for Danmark. Ådalene og de tørrere naturområder har gennem flere hundrede år været benyttet til afgræsning, og mange af de nationale naturtyper knytter sig direkte til den ekstensive drift af arealerne. For flere af fuglearterne på udpegningsgrundlaget for Natura2000-områder, eksempelvis Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, er det vigtigt, at deres ynglesteder på strandengene holdes forholdsvis kort afgræsset. Dette vil være svært at opretholde uden en forholdsvis styret afgræsning med husdyr. Mange steder vil der kunne opnås en bedre effekt med f.eks. helårsgræsning med husdyr.
På mange af de ferske enge tages der i dag høslæt. Dette bør fortsætte, mens der samtidig tages højde for flora, fauna og funga.

Dyrevelfærd

Det er vigtigt, at der også i naturnationalparker stilles krav til dyrevelfærden. Der bør gælde samme regler indenfor såvel som udenfor afgrænsningen. Det er helt uhørt, at der ikke skal gælde samme regler på hver side af et hegn

Jagt

Vi anser det for at være af væsentlig karakter, at man sikrer, at de vilde dyr har fri bevægelighed ind og ud af en evt. naturnationalpark. Eksempelvis har vi her i Vestjylland store frie bestande af kronvildt, som holder til i nogle af de områder, der har været nævnt som områder til naturnationalpark. Det er store flokke som bevæger sig ud og ind af de statsejede arealer for at græsse på de omkringliggende arealer i de mørkere timer. Jagt og regulering bør fortsætte som nu. Alternativt skal der sørges for en mulighed for erstatning for de omkringboende lodsejere, hvis der opsættes hegn, der forhindre dette bevægelsesmønster. Ligeledes bør de nuværende jagtmuligheder bibeholdes.

+45 96 80 12 00 info@vestjysk.dk vestjysk.dk Herningvej 3-5, DK-6950 Ringkøbing

Vandløb og vandafledningen
Det er vigtigt, at man som lodsejer har sikret vandafledning fra sine arealer (den frie dræningsret). Dette skal sikres, selv om vandet skal ledes gennem et område, der er udlagt til naturnationalpark. Det kan derfor være problematisk at lade vandløb, grøfter og lignende i naturnationalparker være "selvforvaltende", altså uden vedligeholdelse. Der skal sørges for, at vand fra omkringliggende arealer til naturnationalparker kan ledes væk. Det er vigtigt og altafgørende, at dræningsretten opretholdes.

Offentlig adgang
Det er vigtigt, at der stadig vil være offentlig adgang til områderne og at denne adgang ikke begrænses af høje hegn mm. Der er allerede i dag anlagt stier mm rundt i naturen som benyttes af rigtig mange.

Vi bifalder, at man tænker at etablering af naturnationalparker vil blive placeret på de statslige arealer.
Vi vil gerne pointere, at skal der inddrages privatejede arealer, skal det forgå af frivillighedens vej.

Venlig hilsen
Vestjysk

Søren Christensen
Formand

+45 96 80 12 00 info@vestjysk.dk vestjysk.dk Herningvej 3-5, DK-6950 Ringkøbing

DANSK SKOVFORENING
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

Telefon 3324 4266
info@skovforeningen.dk
www.skovforeningen.dk

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 Kbh K

j. nr. 2020-5425

Sendt til mim@mim.dk
Cc. jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

12. februar 2021

Høringssvar mht. etablering af naturnationalparker i Danmark

Dansk Skovforening takker for muligheden for at indkomme med høringssvar til lovforslaget til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker), og for afholdelse af en teknisk gennemgang, hvor nogle af vores opmærksomhedspunkter blev berørt.

Overordnede betragtninger
Lovforslaget skal skabe en retslig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark med henblik på at styrke områdernes natur og biodiversitet. Dansk Skovforening finder det derfor væsentligt, at rammerne ikke bliver for snævre i forhold til at sikre mulighed for at udlægge naturnationalparkerne efter forskellige modeller. Vi er bekymrede for at det foreliggende forslag bliver for fastlåst i forhold til modellen, hvor skoven lægges urørt og der introduceres store græsser (rewilding). Dansk Skovforening mener, det vil være for ensidigt udelukkende at satse på rewilding, med store græsser i hegninger, som løsning til at opnå mere biodiversitet. Det er vigtigt, at loven også giver rammer for at afprøve andre løsninger. Særligt problematisk er i den sammenhæng bestemmelsen om, at arealerne der udlægges til naturnationalpark skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Se vores konkretet bemærkninger under afsnittet *Ingen skov- og landbrugsproduktion.*

Der henvises i afsnit 2.1.1.2 i bemærkningerne til lovforslaget til, at lovforslaget er rettet mod naturnationalparker på statens arealer, herunder de to første naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov, som fremgår af aftalen "Naturnationalparker og mere natur på land og i havet" indgået den 19. juni 2020 mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet. Sidenhen har Regeringen den 4. december 2020 indgået aftale med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet om en natur- og biodiversitetspakke, hvor der afsættes midler, der skønsmæssigt rækker til etablering af yderligere 13 naturnationalparker.

Dansk Skovforening mener, at det også kan være relevant at inddrage privat og kommunalt ejede arealer på en frivillig basis og mod kompensation. Det blev ved den tekniske gennemgang oplyst,

at årsagen til at muligheden for på frivillig basis at inddrage privat og kommunalt ejede arealer, ikke er med i første omgang er, at der er andre juridiske regler på private og kommunale arealer, som der mangler en juridisk analyse på. Det blev oplyst, at det analysearbejde sættes i gang snarest. Dansk Skovforening byder denne mulighed for frivilligt at kunne indgå i kommende projekter velkommen, og vi bidrager gerne til analysearbejdet med vores erfaringer fra tidligere aftaler mellem staten og private.

Konkrete bemærkninger til lovteksten

Dansk Skovforening mener, at det er en god teknisk løsning at indsætte bestemmelserne om etablering af naturnationalparker i eksisterende love fremfor at lave en ny selvstændig lov om naturnationalparker.

Til § 1 nr. 1 - naturbeskyttelsesloven
§61 a) stk. 2 giver miljøministeren mulighed for at meddele tilladelse til at etablere naturnationalparker på større statsejede områder. Selvom det fremgår af § 63 c) at ejeren af et område efter anmodning fra ministeren udarbejder en ansøgning om tilladelse til etablering af en nationalpark, så er det ikke helt tydeligt af teksten at tilladelsen skal være på baggrund af en ansøgning. Det kunne derfor være en ide at § 61 a) stk. 2 tydeligere sagde, at tilladelse efter stk. 1, kan meddeles af miljøministeren på basis af ansøgning som beskrevet i § 61 c).

Det er allerede besluttet, at de to første naturnationalparker skal etableres ved Fussingø og i Gribskov. Det fremgår af aftalen "Naturnationalparker og mere natur på land og i havet" indgået den 19. juni 2020 mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet.

Det fremgår af § 61 c) at ansøgninger om tilladelse til etablering af naturnationalparker kan udarbejdes efter anmodning fra miljøministeren. På den tekniske gennemgang blev det pointeret, at der forud for beslutning om hvor kommende naturnationalparker skal placeres, vil være en omfattende politisk proces. Det fremgår dog ikke så tydeligt af lovteksten eller bemærkningerne. Af bemærkningerne til § 61 c) og § 61 a) stk. 2 fremgår det at:

"*Etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, hvor der kan opnås en biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv og turisme, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver. Det forudsættes derfor, at miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren. Dette har til formål at sikre, at de nævnte ministres ressortområder indgår i vurderingen af, hvor det er hensigtsmæssigt at etablere en naturnationalpark.*

Det er ikke tilfredsstillende at alene ministrene i den til en hver tid siddende regering skal inddrages i udvælgelsesprocessen. Placeringen, størrelsen og den efterfølgende forvaltning af naturnationalparkerne kan potentielt få stor indflydelse på omkringliggende arealer og hele Danmarks naturindsats, men også træproduktionen. Derfor mener Dansk Skovforening, at der bør

sikres en forpligtigelse til at inddrage alle aftaleparterne bag aftalen om natur- og biodiversitetspakke fra 4. december 2020, ligesom at lodsejere, der er naboer til arealer i spil, skal høres inden det besluttes at anmode om udarbejdelse af ansøgningen efter § 61 c).

Ingen skov- og landbrugsproduktion

Det fremgår af § 61 a) stk. 3 2) at *området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette gælder dog ikke særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn."*

Det beskrives nærmere i bemærkningerne til paragraffen, at der med friholdelse af skovproduktions menes, at skovene i naturnationalparkerne udlægges som urørt skov uden kommerciel hugst. Dog nævnes mulighed for at bekæmpe invasive arter og udtage træ fra ikke-hjemmehørende arter i den indledende fase.

Dansk Skovforening mener, at den ramme bliver for snæver og der bør være mulighed for at udtage træ fra nogle af arealerne, ligesom at andre modeller en rewilding særligt i en overgangsperiode kan indeholde muligheder for en fortsat drift på den del af arealet. Det nævnes, at ikke-hjemmehørende træer kan sælges som led i naturgenopretning, mens hjemmehørende træer skal blive i skovbunden. Der bør være mulighed for at begge kategorier kan udtages.

Forvaltningsprincipperne bør omfatte muligheden for tynding af bevoksninger hvad enten træet udnyttes eller ej. Tyndinger kan supplere græssernes effekt og understøtte en hurtigere dimensionsudvikling, mere lystilgang til skovbunden og skabe større variation hurtigere. Det kan fx gavne de mange yngre egestykker, som ellers kan få svært ved at udvikle sig til de store krogede ege, der i høj grad efterspørges.

Vi anbefaler, at der også åbnes mulighed for at kunne sælge træ fra saneringshugster. Det kan fx være hugster, der foretages i forbindelse med skadedyrsangreb for at forhindre en yderligere spredning eller i forbindelse med brandsikring op til naboarealer, hvor det ikke er ønskeligt med store mængder dødt ved.

Der er klimaforandringer på vej, det er derfor også relevant at forberede stabile skove og overveje at give nye arter plads fremfor alene at fokusere på hjemmehørende træer, hvis der laves forberedende hugster. Der kan blive behov for fx mere tørketålende træarter.

Endvidere bør det være klart, at når driftsformålet biodiversitetsoptimering løses ved at udlægge til urørt skov, gives samtidig afkald på muligheden for at skovene kan bidrage til at levere miljøvenlige træprodukter, der kan substituere fossile produkter og samtidig lagre CO2. Dansk Skovforening mener, at den nuværende ramme er for begrænsende også i forhold til at give mulighed for at afprøve andre modeller end rewilding.

Monitorering og baselinemålinger
Arbejdet med naturnationalparkerne bør være adaptivt, så der løbende monitoreres og planerne for parkerne løbende kan tilpasses efter de erfaringer, der opnås med forvaltningen. Derfor er det

helt essentielt, at der også i forbindelse med etablering af naturnationalparkerne udføres base line-målinger.

Af § 61 d) stk. 1 nr. 1) fremgår det, at projektbeskrivelsen skal indeholde *områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.* Det er ikke tydeligt hvad ordet "naturgrundlag" dækker over, ligesom at det ikke er klart, om dette krav er at betragte som krav om base line-måling.

Af bemærkningerne fremgår det, at der vedrørende naturgrundlaget i området bl.a. skal beskrives, hvorvidt der er beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, hvorvidt der i området findes bilag IV-arter i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver og hvorvidt der i området findes rødlistede arter m.m. Dansk Skovforening mener ikke, at denne beskrivelse er dækkende idet vi særligt savner henvisning til eventuelle Natura 2000-natur og –skovnaturtyper og naturmæssig særlig værdifuld skove (Skovlovens § 25) og beskyttede egekrat (skovlovens § 26).

Af § 61 e) stk.1 nr. 10) fremgår det, at forvaltningsplanen skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder indeholde overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Det er dog ikke tydeligt af lovteksten, hvilke parametre der skal overvåges. Der henvises flere steder i bemærkningerne til overvågning af naturudviklingen i naturnationalparkerne, men det nævnes kun kort i bemærkningerne at overvågningen i 10) om overvågning af udviklingen i naturnationalparken skal være i forhold til bl.a. natur, friluftsliv, turisme og kultur- og verdensarv. Dansk Skovforening mener det er vigtigt at overvåge og evaluere alle de parametre i forvaltningsplanen nævnt i § 61 e, stk. 1, nr. 1-9. Nr. 10 bør derfor præciseres så det er tydeligt af lovteksten.

Påvirkning af naboarealer

Det er umiddelbart svært at vurdere hvordan forskellige forhold i naturnationalparkerne kommer til at påvirke naboarealerne ud fra det skrevne. Der er fire forhold der umiddelbart er mest bekymrende:

1. Kravet om at vandløbskvaliteten skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik (§ 61 b))
2. Muligheden for indhegning af arealet og dermed påvirkningen af vildtets frie bevægelighed (§ 61 a) stk. 4
3. Begrænsningen i muligheden for at gennemføre saneringshugster
4. Muligt øget pres fra friluftsliv på naboarealer, som følge af begrænsningen i adgangen til naturnationalparkerne fx på grund af udsætningen af store planteædere.

Ad 1) afvanding af naboarealer
Det er vigtigt, at fx vandløbenes frie udvikling og en afvikling af dræning ikke kommer til at påvirke naboarealer negativt. § 61 b) siger at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Samtidig gives vandløbsmyndigheden dog en mulighed for at fravige dette under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken. Lov om vandløb skal tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand og efter lovens § 27 skal både

private og offentlige vandløb vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres.

Med den nye tilføjelse i naturbeskyttelsesloven gældende naturnationalparker bliver det nu en omvendt situation, hvor vandløbsmyndigheden skal godtgøre, at det påvirker fx afledning af vand uden for naturnationalparken eller kulturarv inden for naturnationalparken negativt, før der kan foretages vedligeholdelse. Ændringen på naboarealer kan komme gradvist, hvilket kan gøre det svært at agere med det nye princip om at vandløbskvaliteten skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik.

Det kan potentielt få store konsekvenser for naboarealer. Dansk Skovforening anbefaler derfor, at der stilles krav om, at der udarbejdes en konsekvensanalyse for naboarealer som følge af ændret afvanding inde i nationalparken. Denne bør indeholde en baseline for forventet vandpåvirkning af naboarealer svarende til kravene i dag.

Der er behov for en ekstra konsekvensanalyse hvis der udsættes arter, der i særlig grad kan påvirke vandafledningen som fx bæver. En sådan konsekvensanalyse skal i tilfældet med bæver samtidig tage højde for, at denne art ikke kan holdes under hegn. Erfaringerne fra den tidligere bæverudsætning er, at de har spredt sig langt væk fra udsætningspunktet, og at de påvirket vandafledningen betragteligt og forurettet skade på private arealer. I disse tilfælde er det vigtigt at det er nemt at søge om erstatning som følge af skader forårsaget af ændret afvanding – både den regulerede og den eventuelt uregulerede foretaget af fx bævere.

Ad 2) Vildtets fri bevægelighed skal sikres
Visse typer hegning hindrer vildtets frie bevægelighed. I de tilfælde er det yderst relevant at vurdere, hvorvidt der er alternative færdselsårer for vildtet og hvordan det går i tråd med friluftslivet. Her er det afgørende at inddrage naboer i planlægningen. Risikoen er, at der kommer et større vildttryk uden for indhegningen med skader på omkringliggende produktionsarealer til følge.

Ad 3) Saneringshugster skal tillades af nabohensyn
Det fremgår blandt andet af side 16, at der kan fjernes træer af sikkerhedsmæssige hensyn. Det bør samtidig tillades at gennemføre saneringshugster, for at forhindre opformering af skadevoldere til naboarealer. På samme måde kan der være behov for at lave en form for brandbælte mod naboarealer, når andelen af dødt ved stiger.

Ad 4) Friluftsliv og turisme på de omkringliggende arealer
Etableringen af naturnationalparkerne vil ifølge bemærkningerne til forslaget ikke påvirke friluftslivet eller mulighed for friluftsliv. Dog nævnes det, at forskellige former for friluftsliv skal udøves på en måde, hvor der tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr. Der er fra flere friluftsorganisationer udtrykt bekymringer for muligheden for gennemførelse af forskellige former for friluftsliv som fx større events, ryttere, hundeluftere, MTB og overnattende i telt, da der kan blive situationer, hvor denne type brugere ikke føler sig trygge inden for hegnet. Det vil potentielt give et publikumspres fra disse brugergrupper på arealer uden for hegnet og på tilstødende private arealer.

På den anden side er det beskrevet i indledningen, at naturnationalparkerne samtidig skal give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Med de samtidige foreslåede ændringer i skovlovens byggeribestemmelser (se nedenfor) gives statens væsentlig bedre mulighed for at udvikle turisme end private lodsejere, hvilket ikke synes rimeligt.

Til § 2 – ændringer i skovloven
Bestemmelsen om at fredskovpligtige arealer inden for naturnationalparkerne ikke skal opfylde skovlovens § 8 indebærer, at skovlovens krav om højstammede træer, hugstmodenhed og foryngelsespligt ikke finder anvendelse på fredskovpligtige arealer, som er beliggende inden for en naturnationalpark omfattet af en tilladelse til etablering af en naturnationalpark med tilhørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan.

Det ændrer dog ikke på skovlovens formålsparagraf der siger:

"§ 1. Loven har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet.

Stk. 2. Loven har også til formål at fremme bæredygtig drift af landets skove. Bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier.

Stk. 3. Bæredygtig drift indebærer, at det ved driften af det enkelte fredskovspligtige areal og ved lovens administration ud fra en helhedsbetragtning tilstræbes at

1) fremme opbygningen af robuste skove,
2) sikre skovens produktion,
3) bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og
4) sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Stk. 4. Ved lovens administration skal det tilstræbes at styrke rådgivning og information om bæredygtig skovdrift."

Dermed er det tvingende nødvendigt at det ved udvælgelse af områder, der skal indgå i de kommende naturnationalparker, sikres at skovlovens formålsparagraf indgår i vurderingen af hvilke arealer, der er bedst egnet til at opfylde det ensidige formål, der er med etablering af naturnationalparkerne.

Byggeri i fredskov frigives

Ifølge § 2 nr. 2 og 3 ændres reglerne for det generelle forbud mod at opføres bygninger, etablere anlæg, gennemføre terrænændringer eller anbringe affald, således at skovlovens restriktive praksis ikke skal gælde for bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministen efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.

Som vi umiddelbart forstår ændringen vil §11 stk. 1 i skovloven ikke gælde i naturnationalparkerne, og dermed gives mulighed for ikke kun hegn men også terrænreguleringer og byggeri uden nærmere godkendelse, så længe det kan argumenteres inden for naturnationalparkernes formål jf. bemærkningerne.

Det giver god mening, at der ikke skal søges om tilladelse til hegning, men vi er mere usikre på om det giver en særlig mulighed for naturnationalparkerne til at opføre byggeri, som private lodsejere med den restriktive administration af skovlovens §11 ikke har.

Selvom det primære formål med naturnationalparkerne er at forvalte arealerne med natur og biodiversitet med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser fremgår det af indledningen side 10, at naturnationalparkerne samtidig skal give mere spædende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder.

Sat lidt på spidsen vil det dermed betyde, at såfremt der indskrives et formål om at fremme turisme i formålsbeskrivelsen vil det åbne op for at bygge hoteller eller andre faciliteter der kan tilgodese turisternes behov?

Med den generelle tilladelse fratages interessenter og naboer, der kan have en interesse i parkens udvikling, den almindelige mulighed for at påklage byggeriet. Det kan også give en utilsigtet fordel for naturnationalparkerne i forhold til andre skovejere, hvis de kan opføre flere faciliteter end der ellers gives tilladelse til i fredskov.

Yderligere generelle bemærkninger

Natura 2000-områder og naturnationalparker

I afsnit *2.1.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning* er forhold til opfyldelse af Natura 2000-beskyttelsen beskrevet. Det fremgår at *"Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, vil forvaltningen skulle medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Det er hensigten, at Miljøministeriet i forbindelse med den forestående opdatering af Natura 2000-planerne, der forventes afsluttet i 2022, vil undersøge, i hvilket omfang det er muligt at indarbejde mere smidighed i planernes bevaringsmålsætninger, således at disse i højere grad vil kunne imødekomme et ønske om vildere naturforvaltning i de enkelte Natura 2000-områder"*.

Der er ikke lagt op til at undtage arealer i nationalparken for anmeldeordningen efter skovlovens §17 eller naturbeskyttelseslovens § 19 b, men med ovenstående bemærkning – særligt formuleringen *i hvilket omfang det er muligt at indarbejde mere smidighed i planernes bevaringsmålsætninger* - må det formodes at naturnationalparkerne ikke omfattes af samme strege krav til opretholdelse af en bestemt naturtype, som private skovejere oplever ved anmeldelser eller ønsker om gennemførelse af projekter. Dansk Skovforening anbefaler, at de samme muligheder for fleksibilitet gives for private ejere af Natura 2000-områder, som ønsker at gennemføre samlede projekter.

Jagt forhindrer ikke udvikling af natur og biodiversitet

Det fremgår af bemærkningerne til § 1, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter eller hvis det på anden måde er konkret begrundet.

Dansk Skovforening mener ikke, at jagt er til hinder for udvikling af natur og biodiversitet. Da vi samtidig foreslår at også andre modeller end udsætning af store græssere tages i anvendelse mener vi, at denne begrænsning for at udøve jagt er for vidtgående. Vi foreslår, at det skal være op til den enkelte naturnationalpark i forbindelse med forvaltningsplanen at vurdere, om der er plads til eller behov for jagt i området.

Forvaltningsplan uden udløbsdato

Det fremgår af § 61 e, at der skal udarbejdes en forvaltningsplan forud for projektets godkendelse. Der er ikke krav om revision og inddragelse i de senere ændringer med mindre det vurderes, at det går ud over tilladelsen. Det er lidt svært at gennemskue hvor store ændringer, der vil være plads til inden for tilladelsen og der kan være behov for en åben proces ved ændringer.

Med venlig hilsen
f/

Ditte Galsgård og Tanja Olsen
Dansk Skovforening

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt pr mail til mim@min.dk med kopi til jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

12.februar

2121

Høringssvar til "Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v) Journalnummer 2020-5425

Hos Dansk Rideforbund og Dansk Islandshesteforening er glæden stor over at regeringen sammen med SF, Enhedslisten, de Radikale og Alternativet har landet en aftale der sikrer større biodiversitet i Danmark.
Rideorganisationerne er glade for naturen, der er vækst i naturridning, og vi vil gerne medvirke til aktivt at udvikle og styrke biodiversiteten overalt i Danmark – ikke kun på de statsejede arealer.
Det er væsentligt for befolkningens forståelse for og kærlighed til naturen, at vi kommer ud i naturen på mange forskellige måder.
Derfor mener vi, at naturnationalparkerne skal etableres således, at de er forenelige med øvrige samfundsinteresser – herunder friluftslivet!

Adgang.
Lovgivningsmæssigt diskrimineres rytterne i Naturbeskyttelsesloven. Vi kan som den eneste brugergruppe som udgangspunkt ikke færdes i private skove, og vi kan med skiltning hindres adgang på markveje og stier.
Af samme grund søger vi ofte mod de statsejede arealer, da vi lovmæssigt har ret til at være der.

Denne imødekommenhed er lovudkastet for naturnationalparkerne ved at fjerne, da et af hovedelementerne i lovudkastet er, at der skal etableres hegn om hele naturnationalparken og udsættes store planteædere.
Denne tilgang til at løfte biodiversiteten vil få katastrofale konsekvenser for det samlede friluftsliv – ikke kun for rytterne.

Det hævdes, at den rekreative brug af naturnationalparkerne kan være den samme fremover som den er nu, men det er ikke sandt, hvis hele naturnationalparken hegnes.
For langt de fleste ryttere vil indhegninger med "vilde heste", kvæg, bison eller elge være det samme som at vi mister vores reelle tilgængelighed til området – og så er det for så vidt ligegyldigt, om vi lovmæssigt får adgang til områderne.
Ridende kan på ingen måde sikkert færdes i indhegninger med "vilde" heste. Hestes naturlige flokadfærd gør det simpelthen ikke muligt. Hingste kan forsøge at bedække hopper, og alle ryttere kan risikere enten at blive angrebet af, eller blive udsat for rekruttering til, flokken.

Derfor vil indhegninger med ”vilde heste” være en direkte hindring for ryttere og for hestevognskørsel.
Dette er også én af konklusionerne i et notat som Københavns Universitet har lavet for Naturstyrelsen. Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr (se side 23).
Af samme årsag har denne type indhegninger derfor altid medført enten omlægninger af stier eller direkte adgangsforbud for ridende både i Danmark og i det øvrige EU.
Derfor ønsker vi som rideorganisationer, at der kun kommer mindre indhegninger, som vi har mulighed for at ride udenom. Det er kun en meget lille del af ryttere, der har tilstrækkelig erfaring/tilvænnede heste til at ride blandt store planteædere, mens børn, rideskolernes elever, seniorer og handicappede formentlig altid vil fravælge at ride i indhegningerne.
Det er således den absolut største gruppe af ryttere der reelt hindres adgang.

Hvis det fremadrettet er tanken, at hele naturnationalparker skal indhegnes, og hvis det helhjertet menes at brugerne af områderne skal have en reel tilgængelighed, så skal vi have store indhegninger med hjortevildt, som vi allerede kender det fra Jægersborg Dyrehave.

Vores ønske er endvidere, at når der fremadrettet arbejdes med at skabe mere natur og øge biodiversiteten så skal befolkningens adgang tænkes med helt fra start.
Dette kan gøres ved at lave en reel borgerinddragelse med en realistisk tidshorisont.
Vi mener, at borgerinddragelsen er meget vigtig, da det absolut ikke er samme løsning der passer alle steder. Det ser vi allerede nu med henholdsvis Gribskov og Fussingø.

Vi ønsker, at skiltningen ved indgangene tekstmæssigt skal være præcis omkring den reelle risiko, og vi ønsker en præcisering af, hvem der bærer ansvaret, hvis der sker et uheld når man færdes i en indhegning som privatperson, erhverv, medlem af en organisation eller ansat/bruger i relation til en offentlig institution.
Det bør også tydeligt fremgå af skiltning ved indgangene til indhegningerne, hvilke planteædere man kan møde. Herved kan den enkelte borger reelt vurdere, hvorvidt han/hun ønsker at tage risikoen for at færdes i det pågældende hegnede område.

Som rideorganisationer har vi en forventning om, at de kommende forvaltningsplaner bliver udarbejdet i samarbejde med de lokale, og at der kommer en anstændig høringsfrist på planerne.
Vi ønsker endvidere, at forvaltningsplanerne er tidsbegrænsede og som minimum revideres hvert 5. år, og at der fastsættes en fast plan for, hvorledes de skal evalueres.

Manglende evidens.
Som noget helt principielt ønsker rideorganisationerne at anfægte, at den endegyldige løsning på at øge biodiversiteten i naturnationalparkerne bæres af at hegne hele det afgrænsede område ind.
Det er ikke en evidensbaseret metode, hvilket også er beskrevet i den nye rapport:
Biodiversitetseffekter af rewilding
Vi anerkender, at store planteædere på udvalgte lokaliteter kan udføre en vigtig naturpleje og forøge biodiversiteten, men at basere hele fundamentet for naturnationalparker med én stor indhegning er et nationalt eksperiment på bekostning af friluftslivet og dyrevelfærden.

Synergi mellem benyttelse og beskyttelse.
Vi ser imidlertid løsningen på, hvorledes biodiversiteten kan øges i naturnationalparkerne, og vi samtidig sikkert og trygt kan få en rekreativ udnyttelse af området, og vi vil derfor gerne henstille til følgende, når lovudkastet til de kommende naturnationalparker skal behandles:

- At der ikke etableres én stor indhegning men flere små indhegninger. Herved får friluftslivet mulighed for at fravælge at færdes i indhegninger.
- Hegn kun de områder hvor det er bydende nødvendigt.
- Lav reel borgerinddragelse således de lokale er medbestemmende overfor placering af hegn og etablering af låger for det segment af brugere der vil færdes i indhegningerne.

- At der kun benyttes hjortevildt, hvis hele området skal hegnes
- At færdselsloven ikke ændres således at vejene kan hegnes

Dyrevelfærdsloven

I lovudkastet er der også beskrevet en ændring i dyrevelfærdsloven.
Rideorganisationerne finder det helt uforståeligt,

- at Miljøministeren kan overveje at dispensere Staten fra Dyrevelfærdsloven's §§ 3 og 9. To centrale paragraffer, for hele vor kulturs holdning til dyr, i menneskers varetægt. Vi kan godt kalde disse dyr "vilde", men de går i indhegninger, som mennesker, har bestemt afgrænsningen af. Det er en "menneskebeslutning" at lukke et vist antal af en vis art dyr ud – så disse dyr er i menneskers varetægt.
- at en myndighed kan og vil hæve sig over, hvorledes private i Danmark er underlagt at behandle dyr, vi har sat bag hegn og som vi har ansvaret for.
- at man i et velfærdssamfund som DK sætter økonomiske betragtninger over dyrs velfærd i en naturnationalpark, når man vel at mærke i et samfund som vores har midlerne til at drage den lovmæssige og nødvendig omsorg og tilsyn for disse dyr.

Dispenseres Staten for disse §§ (3 og 9) er der stor fare for et voldsomt skred i den øvrige befolknings holdning omkring moral og etik i forhold til, hvorledes vi drager omsorg for vores dyr.
Desuden ønsker vi, at de dyrlægerapporter, der udarbejdes på de evt. store planteædere i naturnationalparkerne, bliver offentligt tilgængelige, således der hele tiden er opmærksomhed på dyrevelfærden.

Endelig vil vi gerne henstille til, at et evt. eksperiment med rewilding i de kommende Naturnationalparker overvåges nøje, og evalueres grundigt i forhold til målsætningen.

Med venlig hilsen

Morten Schram Rodtwitt
Direktør
Dansk Ride Forbund

Kristiane Klindt
Sekretariatsleder
Dansk Islandshesteforening

12. februar 2021

Danske Destinationers høringssvar

Lovforslag vedr. lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrebeskyttelsesloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven.

Fra Danske Destinationer vil vi gerne kvittere for det fremsendte forslag til ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrebeskyttelsesloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i forbindelse med oprettelsen af naturnationalparker. Vi har læst lovforslaget med stor interesse og takker for, at der generelt udvises et hensyn til turismeerhvervet. For det er der behov for.

Både udenlandske og danske turisters brug af naturen er stigende. Tal viser, at 33% af udenlandske turister angiver, at gå- og vandreture i naturen er deres favoritaktivitet - og 28% af danske turister angiver det samme (Dansk Kyst og Naturturisme 2020). Derfor er den danske natur en vigtig del af turismeerhvervet i Danmark. Også lokales brug af naturen er steget med årene, og 2020 var et rekordår, hvor undersøgelser viser at 84 procent af aktive voksne var aktive i naturen (Bevæg dig for livet 2020). Mange undersøgelser peger desuden på, at naturen i højere grad end tidligere benyttes til nye former for aktiviteter. Besøget i naturen sker oftere med høj puls som led i motionsaktiviteter.

Følgende er en beskrivelse af de opmærksomhedspunkter vi ønsker tages i betragtning i forbindelse med den nye lovgivning:

Offentlig og nem adgang
Vi sætter stor pris på lovforslagets fokus på udviklingen af naturnationalparker i overensstemmelse med områdernes nuværende brug, som f.eks. friluftslivet og turismen. Vi ønsker at påpege, at turismeerhvervets i vid udstrækning gør brug af – og i visse tilfælde er afhængig af - den offentlige adgang til naturoplevelser. Derfor er det vigtig for os, at denne adgang forbliver offentlig og gratis for besøgende. Samtidig ønsker vi fokus på mange gode og nemme adgangsmuligheder, også i forbindelse med indhegning af områder mm.

Skiltning og tryghedsskabende foranstaltninger
Det er vigtigt for brugerne af områderne, at skiltning og kommunikationen om brugen af området er god. For turismeerhvervet og turismeudviklingen i områderne er det vigtigt, at der er god skiltning om både vejvisning samt hvordan brugen af området udføres med hensyn til naturen, og at denne skiltning er på flere sprog. Herunder god ruteafmærkning. Adgangen til oplysninger skal være nem og tilgængelig både digitalt og fysisk i parkerne. Som beskrives i lovforslaget kommer besøgende til at bruge områder, hvor der er fritgående større planteædere, hvorfor det er vigtigt med tryghedsskabende tiltag i den forbindelse. Der skal være god skiltning om, hvilke dyr der bevæger sig på det pågældende område, samt hvordan man som besøgende skal forholde sig i forhold til dyrenes og de besøgendes sikkerhed.

Faciliteter til friluftsliv
Vi ønsker at understrege vigtigheden af rekreativ infrastruktur i naturnationalparkerne. Den 'stille' naturbruger har ikke længere har naturen for sig selv, men har fået følgeskab af f.eks. løbere, mountainbikere, kajakroere og mange flere. Ligeledes indenfor turismen er outdoor-aktiviteter som vandring, cykling, ridning og vandsport vigtige nicheprodukter, som

kan være med til at udvide turistsæsonen og sætte destinationer på landkortet for nye typer turister. Derfor er det også vigtigt for erhvervet, at der i naturnationalparkerne bliver fokus på etableringen af rekreative faciliteter i form af eksempelvis stier til forskellige aktivitetsbehov, anlæg af rekreative områder med borde og bænke, evt. med primitive overnatningsmuligheder.

Forvaltningsplan og udvikling
Da vi inden for turismeerhvervet ser en stor og hurtig udvikling i brugen af naturen, ønsker vi at understrege, at drifts- og forvaltningsplaner for de enkelte naturnationalparker bør revurderes ikke mindre end hvert 5. år. Driftsplaner skal desuden indeholde velunderbyggede dokumenterede afsnit om turismen og hvilke muligheder, der er for at udvikle erhvervet i området. Vi oplever, at både lokales og besøgendes brug af naturen er stigende og behovet kan derfor ændre sig løbende og nye behov kan opstå. Vi ønsker hensyntagen til dette, når nye tiltag bestemmes og ændringer i arealer foretages.

Med venlig hilsen

Jens Müller, formand for Danske Destinationer

DANSKE DESTINATIONER C/O WONDERFUL COPENHAGEN
NØRREGADE 7B, 1165 KBH. K

DANSKE DESTINATIONER

Helhedsindtryk
Lovforslaget om naturnationalparker (NNP) er det mest betydningsfulde lovforslag for naturen gennem mange år og det er afgørende for at kunne skabe store "selvforvaltende" naturområder med fri dynamik. Helhedsindtrykket er derfor meget positivt, og der mangler i princippet kun mulighed for, at andre områder end de statsejede kan medtages ad frivillighedens vej. For at kunne inddrage område med helt særlige naturværdier og et stort potentiale for udvikling af ny natur, så er det nødvendigt at inddrage kommunale, fonds- og privatejede arealer.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer
Der foreslås følgende konkrete ændringer:

§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større sammenhængende naturområde. (statsejet slettes)

§ 61 c. **Ejerne** af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4.
7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og **berørte lodsejere** i den videre proces

I bemærkninger til lovforslaget har vi følgende kommentarer:

s. 17 Det er fint at der fortsat skal være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i NNP, jagt på invasive arter, eller hvis det på anden måde er konkret begrundet. Hvis der er private lodsejere med, kan man fastsætte i projektbeskrivelsen, hvordan denne jagt skal foregå. Hvis der er mere usædvanlige dyr som elg og vildsvin, der skal reguleres, kan man forestille sig, at det kan blive attraktivt for private lodsejere.

s. 18 Der skal være mulighed for, at både en offentlig myndighed i form af stat eller kommune, sammen med evt. lodsejere, som en integreret del af ansøgningen, skal kunne udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og en forvaltningsplan for området.

s. 19 Der bør være krav om mere målrettet monitering, så man på sigt kan blive klogere på hvad der virker, og hvad der ikke virker i forhold til udvikling af biodiversitet i NNP. Der lægges op til at overvågningen inden for natura2000-områder skal ske i forbindelse med NOVANA-programmet og udenfor kan det komme på tale at kræve overvågning som et led i forvaltningsplanen. Med det nuværende NOVANA-program er overvågningen skåret ned til et niveau hvor det ikke er muligt, på et tilstrækkeligt fagligt niveau, at sige noget om udviklingen på lokalitetniveau. Formålet med det nuværende program er således udelukkende at kunne indrapportere til EU hvordan naturudviklingen er for de enkelte naturtyper på nationalt plan og ikke på lokalitetsniveau. Der bør derfor være krav om en mere målrettet monitering, så man på sigt for opbygget evidens for hvad der virker og hvad der ikke virker i forhold til udvikling af biodiversitet!

s. 19 Også andre væsentlige hensyn kan begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne. Eksempelvis for at hindre at sandflugt giver skader på omgivne landbrugsarealer ~~eksempelvis for at dæmpe sandflugt.~~

s. 27 Bestemmelsen åbner også mulighed for, at en naturnationalpark helt eller delvist ikke hegnes, hvis forholdene taler for det, f.eks. hvis der ikke udsættes dyr i naturnationalparken, eller hvis der i området er naturlige barrierer i form af kyststrækninger eller ferske vande. Det skal derfor være muligt at sætte hegn på stranden selvfølgelig med adgang for besøgende.

s. 47 Det er meget vigtigt at der bliver lavet mulighed for at der kan gå veje igennem naturnationalparker. Det er muligt i de fleste andre lande, og burde også være muligt i Danmark. Der lægges op til at Naturnationalparkerne bliver turistattraktioner, så derfor må der forventes megen trafik på nogle af vejene. Derfor burde der kunne gives lov til veje med megen trafik, hvis blot der er hastighedsbegrænsninger.

s. 63 En meget vigtig del af de naturlige processer er ådsler fra store dyr. Der burde være mulighed for at efterlade enkelte døde dyr, hvis man kan godtgøre for, at der ikke er risiko for spredning af husdyrsygdomme. Fx afstand til nærmeste husdyrhold/stald.
Det burde være mulighed for at visse arter eller husdyrracer kan gøres juridisk vilde. så de evt. kunne få lov at blive til ådsler når de dør. Som det lægges op til i lovforslaget, bliver der ikke ændret på, at de er landbrugsdyr, som skal fjernes når de dør eller bliver aflivet. Det kunne være interessant, om man kunne tillade, at sygdomsfrie døde dyr kunne efterlades til ådselsæderne.

s. 79 Der burde være krav om at NNP indeholder tørre og våde naturtyper, sø eller vandløb og gerne strand, så der året rundt er fødemuligheder og adgang til mineraler. Det bør skrives ind at udvælgelsen sker, så det er de mest værdifulde naturområder, der bliver udpeget, og de områder som indeholder naturtyper eller arter der er truet globalt og ikke bare nationalt. Man bør også have en regional vinkel, så det er de mest velegnede områder i de enkelte regioner.

Følgevirkninger (herunder økonomiske)
Der bør laves en aftale med Landbrugsstyrelsen, om at lave en ordning der minder om Pulje til pleje af græs- og naturarealer. Den kunne hedde ”Pulje til pleje af Naturnationalparker”. Hvis der f.eks. går min. 0,3 DE / ha (både hjorte og husdyr) hele året rundt uden tilskudsfodring vil man kunne modtage fx 4000 kr. / ha. Gødskning, dræning, sprøjtning, markdrift, skovdrift forbudt og jagt er tilpasset områdets bærekapacitet.

Med udgangspunkt eksemplet fra s. 69 med en NNP på 1700 ha, vil man kunne få 6,8 mio. hjem i støtte, som vil opveje de estimerede udgifter på 5 – 7 mio. kr. /år.
Det vil også være den bedste måde at få flere og flere private lodsejere med i en NNP. Hvis de lægger jord til, vil de kunne modtage en del af tilskuddet.

§3-tilsyn
Man ønsker ved loven (s. 23) at lægge tilsynskompetencen i statsejede NNP’ere over i staten, selvom det er kommunerne der er myndighed på området. Det bør ændres og er vel tiltænkt, at det kun er statsejede arealer, der kan blive NNP. Der er en reel mulighed for at naturtyperne vil forandre sig ind i og ud af §3-beskyttelsen ved denne ændrede forvaltning.

Generelle bemærkninger
Det vurderes, at lovforslaget vil kunne styrke biodiversiteten markant i de områder, hvor man etablerer NNP ved at give adgang til at introducere forskellige store græssere og nippere, naturlig hydrologi og andre nødvendige forstyrrelser for at få så divers og robust en natur som muligt under danske forhold.

NNP giver mulighed for en genforvildning af store områder af den danske natur ved at introducere en ”selvforvaltende” ekstensiv permanent helårsgræsning, som er tilpasset et områdes bærekapacitet, så det kommer så tæt på et naturligt græsningstryk som muligt. Det vil kræve, at andre interesser, som produktion af kød, rekreative interesser, jagt mm, må indordne sig under det, som er nødvendigt for at udvikle en så rig natur som muligt. Naturnationalparkerne må benyttes til de andre aktiviteter, under forudsætning af at de er forenelige med en gunstig naturudvikling. De øvrige aktiviteter er således sekundære aktiviteter. F.eks. bør jagt tilpasses et områdes naturlige bærekapacitet for hjorte og fuglevildt,

så der er tale om en regulering af vildtet fremfor jagt for jagtens skyld. Friluftsaktiviteter skal ligeledes forgå på naturens præmisser og der skal ikke etableres anlæg eller lægges op til naturskadelige aktiviteter under hensyn til at man kan udøve en bestemt friluftsaktivitet.

Man bør have forskellige NNP, hvor man specifikt arbejder med, hvordan man bedst muligt tilgodeser de andre interesser, der er knyttet til et område, uden at de har negativ indflydelse på biodiversiteten. Der kan derfor f.eks. være særligt fokus på jagt i de privatejede områder, hvor man har den største interessekonflikt og kommercielle betydning i form at jagtindtægter mm. Omvendt kan de offentligt ejede og fondsarealer have mere fokus på, hvordan man skaber det bedste rammer for, at almindelige mennesker stadig har adgang til at udfolde deres friluftsaktiviteter, men på naturens præmisser.

Flere af de mest værdifulde naturområder i Danmark kan kun blive naturnationalparker, hvis private lodsejere, fonds og kommunalt ejede arealer frivilligt kan komme med. Det gælder fx Lille vildmose, Vejlerne og store dele af Skagen Odde, der alle har store private lodsejere i form af f.eks. de store fonde. Flere statsejede store naturområder indeholder også små privatejede arealer inde midt i området. Her vil det være dyrt at skulle hegne disse områder fra og medføre forskellige uhensigtsmæssigheder for naturen og de private lodsejere. Hvis lodsejerne frivilligt ønsker at gå med, burde der selvfølgelig være mulighed for det.

Det er kommunerne der har det overordnede ansvar for naturforvaltningen på private arealer, hertil kommer at det som oftest er kommunerne der har det bedste lokalkendskab. Der er derfor en klar fordel i at kommunerne får mulighed for at være den samlende og koordinerende instans i udarbejdelsen af en række Naturnationalparker. Der findes en lang række områder, hvor det ville være oplagt, hvis det var en kommune, der er ansøger på vegne af flere private lodsejere og fonde og staten.

På Fyn er den mest oplagte lokalitet for en NNP, og måske eneste realistiske lokalitet, Svanninge Bakker, som er statsejet, Svanninge Bjerge (Bikubefonden) og Arreskov Sø med tilstødende arealer, som er privatejede, men med positiv opbakning fra lodsejerne. Samlet set udgør de tre arealer ca. 1.550 ha og Svanninge Bakker og Arreskov Sø er n-2000-områder og er begge omfattet af en fredning. Disse to områder ca. 950 ha tilsammen. Indenfor de 3 områder er befolkningstætheden meget lav.

På Fyn er der ikke større statsejede skov- og naturarealer og det vil derfor ikke være muligt at realisere en NNP på Fyn, hvis man ikke inddrager privat- og fondsejede arealer. Hertil kommer at de fleste naturområder er relativt små og ligger meget fragmenteret og derfor indebærer inddragelse af store landbrugsarealer. Det nævnte område er eneste område på Fyn, hvor man vil kunne skabe et stort sammen hængende

For størstedelen af de privatejede habitatområder, vil en udpegning til naturnationalpark være den bedste og måske eneste måde at opnå en gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget, hvis det kobles med støtteordninger, som er baseret på naturfaglige hensyn og dermed har til formål at skabe mest mulig biodiversitet. Indtil nu har det ikke været muligt med diverse støtteordninger fra landbrugsstyrelsen, som er baserede på landbrugsfaglige hensyn og i de fleste tilfælde er potentielt naturskadelige. Der er derfor tale om støtte til landbruget fremfor naturen.

De fleste private lodsejere er afhængige eller optaget af et så højt dækningsbidrag på deres jord som mulig. De vælger derfor naturplejeordningen med den højeste bidragssats. Oftest er det koblet med indtægt fra udlejning af jagten til jagtkonsortier. Ud af de nuværende støtteordninger til naturpleje er ordningen, der kombineres med grundbetaling, den som giver mest. Den giver ca. 1.000 kr. mere pr. ha end den, som ikke kombineres med grundbetaling. I de fleste tilfælde er den ”naturpleje”, der udøves efter denne ordning

direkte naturskadelig, da den kontrolleres efter vegetationshøjde. Det betyder at arealer oftest afpudses i sommerhalvåret og dermed ødelægges blomstringen for de fleste blomsterplanter og de dertil knyttede insekter. Det gør man for at være sikker på at kunne leve optil kontrolkravene og samtidig er de fleste arealer farbare og dermed mulige at afpudse i sommerperioden, hvor en afpudsning er mest skadelig. Der er typisk også i sommerperioden, at landmanden har tid til at afslå naturområderne. Hertil kommer jagtinteresser, hvis interesser typisk bliver prioriteret fremfor den rigtige og nødvendige naturpleje, der skal sikre og gerne forbedre biodiversiteten i givet område. Det skyldes at indtægten for udlejning af jagten oftest overstiger indtægten for naturplejen. Dette gøres ekstra problematisk af, eller måske nemt for lodsejer, når der ikke er nogen form for dokumentationskrav til at den praktiserede statsstøttede naturplejes virkning. Det betyder at man uden problemer kan modtage andre former for betaling, der er direkte naturskadelige og modvirker den statsbetalte støtte til "naturpleje".

I Faaborg-Midtfyn Kommune har vi i de fineste naturområder været nødt til at kompensere lodsejere for at de vælger den mest naturvenlige "naturplejeordning". Det gør vi ved at kompensere differensen mellem de to tilskudssatser.

Dette er virkeligheden, når man arbejder med naturgenopretning og pleje på private naturområder (det samme gør sig gældende på mange af statens arealer). Det vil bidrage til økonomien, og gøre det mere attraktivt for private lodsejere at komme med i en NNP, hvor man betales for at praktisere naturpleje i et givet område. Støtten skal samtidig afspejle en evt. nedgang i jagtindtægt. Det kan evt. gøres samtidig med at man opkøber dyrkningsrettigheder, der kan suppleres med en erstatning for kun at måtte drive jagt, der er afstemt et områdes bærekapacitet for skudbar vildt (dvs. kote på hvor mange jægere, der kan være i et givet område).

"Naturplejen" i Danmark er drevet af andre hensyn/interesser end at skabe mest mulig natur. De naturskadelige støtteordninger og jagtinteresser er en af de primære årsager til, at det stadigvæk går tilbage for biodiversiteten i den danske natur på trods af årtiers indsats for at stoppe tilbagegangen. Der kan derfor ikke opfodres nok til, at man introducere støtteordninger, hvis primære sigte er at styrke naturindholdet i givet område og gerne med stigende støtte efterhånden som biodiversitet forbedres. Det bør kobles med monitering af effekten på de vigtigste lokaliteter. Det vil give os den nødvendige evidens for hvilken type pleje, der fungere og hvilken, der ikke gør det.

Revision af den seneste CAP-reformen fra perioden 2014-2020 viser med al tydelighed, at på trods af en investering på 66 milliarder euro i den seneste periode, er det ikke lykkedes at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten i EU på "landbrugsjorde". Konklusionen er at det primært skyldes, at der ikke har været krav om resultater og dokumentation for støtteordningernes effekt på naturen. Alt peger på at medlemslandene I EU fremadrettet bliver pålagt et dokumentationskrav for den støttede naturplejes effekter og det vil sandsynligvis blive suppleret med krav om specifikke resultater. Det er derfor oplagt at introducere den det i forbindelse med etablering af NNP, så man er på forkant med udviklingen!

De forventelige EU krav om effektmålinger og resultatkrav bygger på at biodiversiteten fortsætter med at falde i EU på trods af specifikke CAP-mål. Den primære årsag er, at der ikke er sammenhæng mellem CAP-reformen, EU's biodiversitetsstrategi og EU's strategiske arbejde med bæredygtige økonomiske aktiviteter. Dette er man ved at tage konsekvensen af i EU og der arbejdes på at skabe bedre sammenhæng mellem støtteordningerne til naturpleje og målet om at standse tilbagegangen i biodiversiteten. Der arbejdes ligeledes på at indføre krav om implementering af støtteordninger til naturpleje, hvor der er krav om resultater og implementering af effektbaserede støtteordninger til naturpleje.

Anbefalingen er derfor, at der med lovforslaget bør udarbejdes nye støtteordninger fra Landbrugsstyrelsen, som er målrettet naturnationalparker med ekstensiv helårsgræsning og baseret på naturfaglige hensyn.

Disse vil på sigt kunne tilpasses og implementeres i områder udenfor NNP, så man fjerne de naturskadelige effekter af de nuværende ordninger.

Hertil kommer at der mangler muligheder for at lave mere dynamik i form af bl.a. oversvømmelser, sandflugt og brand, så længe det ikke breder sig ud af naturnationalparken. I bemærkningerne til lovforslaget, står der endda, at det skal være muligt at plante for at dæmpe sandflugt. Der skal selvfølgelig være sandflugt, som en del af de naturlige dynamikker, der bør introduceres i videst muligt omfang.

AAGE V. JENSEN NATURFOND

Miljøministeriet
Departmentet
Att. Jacob Christian Bertram og
Daniella Humm Møller
Slotholmsgade 12
1216 København K.

12. februar 2021

Høringssvar - Journalnummer 2020-5425

Lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker).

Aage V. Jensen Naturfond byder de nye naturnationalparker velkommen. Vi står midt i en biodiversitetskrise, der kræver handling og her finder vi det foreliggende lovforslag er et godt initiativ med bidrag til løsning af denne krise. Det er også positivt med fokus på, at det kræver dispensationer fra mange forskellige særlovgivninger, der varetager andre (og ofte modsatrettede) hensyn, hvis man ønsker at forvalte arealer med natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Naturfonden konstaterer, at de private områder, som ønskes forvaltet efter samme model og retningslinjer som statens naturområder, ikke er omfattet af udkastet til lovforslaget. Fonden finder det naturligt, at de private aktører bør have samme muligheder for at gøre en indsats for naturen, som der lægges op til i de kommende statsejede naturnationalparker, herunder eventuelt i fællesskab med statens områder.

Det er samtidig vigtigt i forbindelse med lovforslagets behandling at få bekræftet, at denne særlov ikke forringer de gældende dispensationsmuligheder og dermed hindrer øvrige naturtiltag i at blive realiseret.

Kampmannsgade 1 · DK 1604 København V
Tlf. 33 13 21 45 · Fax 33 93 90 30
E-mail natur@avjf.dk · www.avjf.dk · CVR 30 20 55 96

Ved læsning af lovforslaget fremstår det, som om alle naturnationalparker er tiltænkt en ensartet forvaltning med store planteædere bag hegn. Det er imidlertid ikke alle naturområder, der kan forvaltes ens, hvorfor det er af afgørende betydning, at områderne er nøje udvalgt efter grundige undersøgelser. Det er heller ikke samme beskyttelseshensyn, der skal tages i alle naturnationalparkerne, men afhænger af hvilke naturtyper og arter, der forvaltes mod. Der er derfor behov for en forskellig tilgang til forvaltningen i de forskellige områder. Der er efter fondens opfattelse et klart behov for at inddrage forskningsfaglig medvirken såvel ved udarbejdelsen af projektbeskrivelser som forvaltningsplaner ikke mindst henset til de meget begrænsede erfaringer med denne slags naturmodeller.

Det er vigtigt at understrege, at den ønskede effekt ved etablering af naturnationalparkerne først kommer på langt sigt, hvorfor det er vigtig at få gennemført baseline-moniteringer samt løbende monitering på alle områderne fremover. Der skal derfor sikres tilstrækkelige midler til dels en grundig baseline-monitering, dels en opfølgende monitering, så der kan opbygges viden og forvaltes på baggrund af evidens.

Forvaltning af områder med hegn, uanset hvilke dyr områderne indeholder, er med tilsyn og vedligeholdelse omkostningstungt. Det er derfor af afgørende betydning for succes, at der afsættes de nødvendige midler ikke alene til det kommende etableringsarbejde, men også den efterfølgende forvaltning. Selvforvaltende natur er ikke selvforvaltende rent økonomisk.

Med venlig hilsen
Aage V. Jensen Naturfond

Mette Skov
Formand

Aage V. Jensen Naturfond ejer 32 naturarealer fordelt på 23 lokaliteter på tilsammen godt 19.000 hektar i Danmark, hvor der er igangsat og udført en målrettet naturbeskyttelse, naturgenopretning og naturformidling til gavn for nuværende og kommende generationer.

Til: Jane Skjellund (jane.skjellund@gmail.com), Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk), Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Jeanette Wulff Geerthsen (dyrenes.velfaerd@gmail.com)
Titel: Jeanette Wulff Geerthsen - Høringssvar - naturnationalparker
E-mailtitel: Høring 2020-5425
Sendt: 12-02-2021 11:38:42

Miljø-og Fødevareudvalget,
Slotsholmsgade 12
1216 København
Kolding, den 12. februar 2021

Journalnummer 2020-5425

Lovforslag med dyr i etablerede nationalparker, såkaldt Rewilding.

Lovforslagets formål er at skabe en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark med henblik på at styrke områdernes natur og biodiversitet. Med lovforslaget foreslås et nyt kapitel om naturnationalparker i lov om naturbeskyttelse, ligesom der foreslås ændringer af de nævnte andre love. Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion.

Desværre vil dyrene få sidste prioritet hvis lovforslaget godkendes. Dyrene vil ikke få nok beskyttelse som er revideret i den nye dyrevelfærdslov 1. januar 2021.
Dyrenes velfærd kan ikke acceptere at loven nedprioriteres her, hvis forslaget godkendes. I princippet ville der gå vilde/tamme dyr uden mulighed for dyrlægehjælp. Men som vi har set utallige gange har man oven i købet ladet dyrene gå og sulte til et vis huld før man trak dem ud fra områderne.

Der vil ikke blive behandlet lidelser hos dyrene. Ved Rewilding vil dyrene ikke blive behandlet for eks. vis hovpleje, ormeproblemer, tandproblemer, etc.
Hovplejen vil blive mangelfuld, da dyrene ikke har mulighed for at slide deres hove naturligt, pga de bløde arealer.

Eksempel vis:

På Mols Laboratorisk-Naturhistorisk museum tog man 41 dyr ud af projektet af de ialt 78 dyr der gik på området der var udsultet.
Lige nu går der 37 dyr på området. Dyrlægen har været på stedet, men ud fra billeddokumentation fra Museet har hun vurderet dyrene. .
Dyrene bør tilset hver enkelt og ikke med billedmateriale.

Det er heller ikke i orden, at man ikke skal fodre dyrene og lader dem sulte og tørste i vintermånederne hvor afgræsningen er mangelfuld, de har virkelig brug for kraft- og stråfoder.
i Holland er man sågar begyndt at give Konikhestene hø i Oostvaardersplassen på grund den store tragedie med over 3.000 dyr der døde i 2010 af udsultning, andre blev slået ned på grund af deres tilstand.

Eksempel: I loven om hold af dyr har visse dyr, kreaturer, dispensation for udegående dyr om vinteren, hvis disse dyr Angus, Hereford, Galoway, Skotske højland, samt heste af racen 7/8 dele islændere og shetlandsponyer, hvis de kan gå i ly/læ for vind og vejr, dog skal dette være som et tilsvarende bygning eller skur hvor de kan hvile samtidlig.

Hvordan kan man i Miljøministeriet tillade sig, at de dyr der går på åbne marker og arbejder for biodiversitet at nedprioritere lov om hold af dyr, dyr der arbejder for biodiversiteten?

Dyreværnsloven paragrag 1-3 må ikke nedprioriteres. Dyrene er henvist til aflukkede arealer og kan ikke klare sig selv.

Vi skylder vores dyr at tage hånd om dem.

Bedste hilsner **Dyrenes velfærd**

Jeanette Wulff Geerthsen, formand, Mosbjergvej 20,

6070 Christiansfeld

Jane Skjellund, Espegyden 2, 5792 Årslev

www.dyrenesvelfaerd.dk

www.facebook.com/dyrenesvelfaerd/

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt pr mail til mim@min.dk med kopi til jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

12.februar 2121

Høringssvar vedr. j.nr. 2020-5425 udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Alle hestebranchens hovedorganisationer, repræsenteret ved Forum for Hestevelfærd, har følgende høringssvar til lovudkastet vedr. Dyrevelfærdslovens §§ 3 og 9:

Lovforslaget er i strid med Dyrevelfærdslovens formål og hensigt
Forum for Hestevelfærd anser de foreslåede ændringer for at stride mod hele hensigten med Dyrevelfærdsloven, udformet via §1 i Dyrevelfærdsloven, som beskriver hele hensigten med loven. Formålet er, at fremme god dyrevelfærd herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn.

Dyrevelfærdslovens §3 er sammen med §1 og §2 krumtappen, der skal sikre Dyrevelfærden i Danmark for alle dyrehold nu og i fremtiden. Sætter man §3 ud af kraft for Naturnationalparker, så overtræder man §1 og dermed hele intentionen med dansk dyrevelfærdslovgivning, alene med dispensationen.

Ved at dispensere for §3 åbner man for, at de udsatte dyr i Naturnationalparkerne ikke længere behøver at blive behandlet som dyrevelfærdsloven tilsiger – nemlig at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Vi finder ikke at en forenkling af gældende regler og lovgivning på dyrevelfærdsområdet er fagligt forsvarligt eller nødvendigt i forbindelse med oprettelse af Naturnationalparker.

De foreslåede ændringer er i bemærkningerne til lovforslaget begrundet med økonomiske hensyn og mindre arbejde med tilsyn. Staten fritages således for fodring, sygdomsbekæmpelse og generel sikring af dyrenes velfærd i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, som §3 netop tilsikrer.

I praksis betyder det at man vil acceptere ringere dyrevelfærd, hvilket vil være et reelt tilbageslag for dyrevelfærden i Danmark.

Ingen forskel mellem statsligt og privat dyrehold
Vi kan i Forum for Hestevelfærd ikke acceptere, at der med udkastet kan differentieres i behandlingen og omsorgen for dyr på private og statslige arealer. Dyr har samme behov for pasning og tilsyn, og Dyrevelfærdsloven bør beskytte dem alle uanset, om staten eller private ejer dem og/eller de arealer, de går på.

Vi er bekymrede for, at der vil ske et skred i synet på dyrevelfærd i samfundet, når ikke alle dyreholdere/ejere er underlagt de samme krav til beskyttelse og pasning af deres dyr.

Forum for Hestevelfærds holdning er, at dyr bag hegn skal have lige ret til god dyrevelfærd – også i naturnationalparker. Dyr i naturnationalparker er ikke at betragte som vilde dyr – de er farmede dyr udsat på store hegnede områder, hvilket derfor indebærer ejeransvar og tilsynspligt samt en forpligtigelse til, at dyrene ikke må udsættes for unødig lidelse jf. Dyrevelfærdsloven - ligesom i alle andre ekstensivt eller intensivt drevne besætninger

Daglige tilsyn er nødvendige for opretholdelse af god dyrevelfærd.
Lovudkastet lægger også op til at give mulighed for suspendering af §9 stk. 1 og 2 i naturnationalparkerne. Det betyder at heste ikke længere skal tilses dagligt, men nu kun jævnligt. Det finder Forum for Hestevelfærd uforsvarligt og igen en væsentlig hindring for at leve op til Dyrevelfærdslovens § 1 og 2.

Velfærdsudfordringer ved indhegning og samspil med publikum
I Danmark har vi ca 185.000 heste. En stor del af dem står på rideskoler, hestepensioner og andre ridesteder. Såfremt man i forbindelse med oprettelsen af de mange hegninger vælger at lukke store græssere (heste og kvæg) ud i hegningerne, vil man indirekte forhindre ryttere i at bruge disse områder. De heste, der ellers dagligt er blevet redet ud i naturen vil nu være henvist til et liv i boks, på ridebane/ridehus og fold, hvilket vil udgøre en væsentlig reduktion i disse hestes velfærd.

Som hestefagligt forum vil Forum for Hestevelfærd gerne komme med vores anbefaling om ikke at anvende heste, som afgræssere i hegninger, hvor der samtidig vil være betydelig færdsel (gående med eller uden hunde, cyklister, ryttere, familier med børn etc), idet mødet mellem heste og andre publikummer rummer en risiko for uheldige hændelser/utilsigtede uheld/ulykker.

På vegne af

Hesteorganisationerne i **Forum for Hestevelfærd**

Den Danske Dyrlægeforening- faggruppe Heste
Landsudvalget for Heste/SEGES Heste
TEKNIQ Arbejdsgivernes sektion for beslagsmede
Hesten Værn
Dansk Galop
Dansk Travsports Centralforbund
Dansk Varmblod
Dansk Rideforbund
Dansk Islandshesteforening

Fra: Henrik Damsgaard []
Til: Miljøministeriets Departementet
Sendt dato: 11-02-2021 16:29
Modtaget Dato: (Tom)
Vedrørende: Politisk høringssvar Naturnationalpark
Vedhæftninger: Politisk høringssvar Naturnationalpark 1.pdf

Hermed fremsendes på vegne af Borgmesetr Mogens Christen Gade og Udvalgsformand Jens Chr. Golding høringssvar til "Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv."

Venlig hilsen

Henrik Damsgaard
Teknik- og Miljøforvaltningen
Jammerbugt Kommune

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425 Miljøministeriet D. 12.02.2021

Sendt til: mim@mim.dk med CC jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Vedr. Høring om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Kære Miljøminister Lea Wermelin

På vegne af Mountainbike klubben MUD'n'RACE i Hvalsø, vil vi gerne udtrykke vores bekymringer ved måden at Naturnationalparkerne er forslået indrettet på. Vi støtter som forening tanker og delvis handlinger for at skabe bedre biodiversitet i den danske natur, da vi ynder at være meget i naturen her Bidstrupskovene. Vi er en forening under DGI med 240 betalende medlemmer og 1000 FB-medlemmer, som har følgende formål:

§ 2. Foreningens formål er,

- at skabe trygge rammer for ryttere på alle niveauer, der vil cykle på MTB eller Racer i fælleskab med andre
- at arrangere, ture, træninger, oplevelser og løb for at fremme cykling i naturen som en social motionsform
- at udvikle medlemmernes teknik for at øge sikkerheden, samt fremme en positiv adfærd for at styrke sportens renommé
- at bidrage til vedligeholdelse af det hvide spor i henhold til partnerskabsaftale med Naturstyrelsen.

Foreningen inkluderer et sporlaug, der står for vedligehold af MTB sporet "Det Hvide Spor" i Bidstrup skovene.

Vores bekymring går primært på sikkerheden ved at køre på MTB sammen med store, vilde dyr. Vi er i tvivl om vi overhovedet må cykle i skoven når vi fra NST feks. møder disse skilte ind til områder med græssende dyr.

Vi synes ikke at det stemmer overens med at der skal være uhindret adgang til NNP.

Vi ser det bliver svært at afholde holdtræning og undervisning med f.eks børn og unge når man cykler i skoven (det må man jo gerne), da ansvaret vil ligge på den enkelte frivillige eller instruktør som er med.

Det skaber nogle utrygge rammer som bør løses med en anden indretning af NNP.

Det har vagt vores undren at de store idrætsorganisationer som DGI og DIF ikke har været med til at forme lovforslaget således, at alle der gæster skoven er blevet repræsenteret, med ønske om en bred folkelig opbakning.

Der er i lovforslag givet udtryk for at:

> Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Lovforslaget vil dermed også understøtte mulighederne for udvikling i landdistrikterne.

Vi har som lokal cykelforening (MUD'n'RACE) i Bidstrupskovene en partnerskabsaftale med NST, som omhandler vedligehold og udvikling af det lokale montainbikespor. Vi kan ikke se noget sted i lovforslag at foreninger der vedligeholder stier og spor i skoven, kan fortsætte dette vedligeholdsarbejde som laves på frivillig basis.
Sporet vi vedligeholder i Bidstrupskovene bliver flittigt brugt af cyklister og trailløbere fra hele Sjælland da det er meget populært. Vi ønsker at det bliver tydeligt at MTB-spor og andre friluftsfaciliteter fortsat kan etableres, anvendes, vedligeholdes og udbygges i en Nationalpark.

> Til nr. 3
> Det fremgår af § 11 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 (herefter skovloven), at der på fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Forbuddet gælder dog ikke for byggeri, arbejdsskure på op til 10 m2, anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv. Miljøministeren kan dispensere fra forbuddet efter §38.

Sætningen tilgodeser "børn og unges friluftsliv". Hvorfor er ordet "voksne" ikke med her. Friluftsliv er for alle uanset køn og alder og et MTB-spor bruges af alle aldre.

Vi savner en mere detaljeret beskrivelse af hvilke former for friluftsliv man ønsker i NNP, og mulighederne for disse ved arrangementer som har flere end f.eks 100 deltagere. Klubben arrangerer flere MTB-løb i Bidstrupskoven, bla. i samarbejde med DGI og vi ønsker at kunne fortsætte med disse arrangementer.

Vores cykelforening MUD'n'RACE gør i øjeblikket en ekstra indsats for at få flere til at dyrke motion. Vi er en del af "Bevæg dig for livet" som er et motionstiltag lavet som et samarbejde mellem Lejre kommune, DGI og de lokale sportsforeninger. Vi er bekymret for at hegningen potentielt vil føre til færre aktive brugere af skoven og dermed mindske den mentale og fysiske sundhed på lokalt plan. Jo større begrænsning af adgang og muligheder i skoven - jo dårligere folkesundhed. Det er det stik modsatte af formålet med "Bevæg dig for livet".

Vores forening baserer sig på et aktivt engagement i og ansvar for den lokale natur og de fælles oplevelser vi får derude. Vi kan være bekymrede for at frivilligheden og det aktive engagement vil smuldre med en så gennemgribende ændring af vores friluftsaktivitet – til skade for det sociale fællesskab.

Biodiversitet er noget vi som forening støtter. Dog savner vi en bedre dokumentation for virkningen af disse tiltag. Vi ønsker eksempler fra andre steder som vi kan måle op imod det der nu skal ske i Danmark.

Vi kan ikke i lovforslaget finde data for hvor mange dyr man vil indsætte pr f.eks ha. Et estimeret tal kan være med til at nedbringe gæsters bekymring for mødet med et klovdyr i skoven.

Opsummering:
Vi ønsker at det bliver tydeliggjort, at der forsat er mulighed for at etablere, anvende, vedligeholde og udbygge MTB spor i en Nationalpark.

Det er vores ønske at lokale skovfogeder fra NST bliver taget med på råd da de ofte har et mangeårigt kendskab til den skov som er udpeget til at blive en NNP og dermed kan bidrage med en god løsning for indretningen af en NNP-skov.

Lokale idrætsforeninger skal i en større grad høres forhold til deres bevægelse i skoven, sammen med f.eks DIF og DGI.

En klarere definition af antal dyr pr. ha samt oplysning om hvilke dyr. Der er stor forskel på om det er en bison, en hest eller en hjort der er i spil for en bestemt skov.

På vegne af 240 medlemmer af cykelklubben MUD'n'RACE https://www.mudnrace.dk, og på vegne af stort antal andre brugere af skoven og de faciliteter som vores forening skaber.

Formand: Jan Karkov Carstensen
formand@mudnrace.dk

Formand for sporlauget: André Andersen
andre.dk@me.com

Til Miljøministeriet
mim@mim.dk

cc:
jacbe@mfvm.dk ; dahmo@mfvm.dk

12-02-2021

Høringssvar vedr. lovforslag om etablering af naturnationalparker

J. nr.:
01.05.00-K05-1-21

Kontaktperson:
Alex Sand Frich
Lokaltlf.: 76 81 24 61
Mobilnr.: 23 41 49 05
E-post:ALSFR@vejle.dk
Her bor vi:
Kirketorvet 22, 7100 Vejle

Vejle Kommune ser positivt på etablering af store sammenhængende naturområder til gavn for natur og biodiversitet og vi vil gerne rose de mange initiativer på naturområdet.

Vejle kommune savner imidlertid en mere klar inddragelse af kommunerne og deres lokalkendskab. Her vil det fx være nærliggende at inddrage kommunerne i forbindelse med såvel udvælgelse som afgrænsning af områderne.

Vejle Kommune savner en klar plan for hvornår kommunale og private arealer kan komme i betragtning. Når det sker forventer kommunen en statslig medfinansiering, der står mål med den finansiering, der her er blevet aftalt for statens arealer.

Vejle Kommune savner også klarhed over hvordan det vil sikres, at fx tilgrænsende landbrug ikke påvirkes negativt af udpegningen.

Vejle Kommune har siden kommunalreformen arbejdet målrettet på at forbedre naturkvaliteten og i den sammenhæng har kommunen udarbejdet en biodiversitetsplan. Denne plan ser kommunen som en vigtig brik i det fremadrettede arbejde for at styrke natur- og biodiversitet i vores område.

I Vejle Kommune har vi store sammenhængende og værdifulde naturområder fx Vejle Ådal og Fjord og Store Vandskel, hvor der på længere sigt vil kunne skabes samarbejdsprojekter mellem kommunale, private og statsejede arealer til gavn for biodiversiteten.

Vejle Kommune har en stærk tradition for samarbejde og det ønsker vi selvfølgelig at bringe i spil. I det lys ser Vejle Kommune frem til at blive inddraget i de kommende naturnationalpark projekter.

Venlig hilsen

Karl Erik Lund, formand
Natur & Miljøudvalget

Lars Schmidt, næstformand
Natur & Miljøudvalget

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Fremsendt på mail til mim@mim.dk
Kopi til jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk
Journalnummer 2020-5425

Idrættens Hus, d. 11. februar 2021

Dansk Kano og Kajak Forbund (DKF) og Dansk Forening for Rosports (DFfR) høringssvar vedr. udkast til lovforslag, som vedrører etablering af naturnationalparker.

Forbundene vil gerne takke Miljøministeriet for muligheden for at kommentere på deres udkast til lovforslag, som danner grundlag for naturnationalparker, i vores egenskab som landsdækkende organisationer for vandaktiviteter, hvis grundlag er fri bevægelighed i de blå naturområder.

Generelt om projektet vedr. naturnationalparkerne
Det er en glædelig nyhed, at der er kommet større fokus på natur og biodiversitet, hvilket er grundlaget for naturnationalparkerne. Forbundene bruger betydelige ressourcer på at uddanne vores medlemmer om sårbare områder og respekt for naturen, og vi har et godt samarbejde med de styrelser, der vil beskæftige sig med de kommende naturnationalparker.

DKF og DFfR glæder sig over, at naturnationalparkerne indrammes i Naturbeskyttelsesloven, som arbejder efter tre ligestillede formål:

- at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Vi forstår det således, at naturnationalparkernes mål også er at give gode muligheder for naturoplevelser og spændende friluftsliv.

Kommentarer vedr. det valgte værktøj til at skabe biodiversitet
Forbundene vil gerne pege på, at udsætning af store græssere kun er et af de mange tiltag, som staten kan bruge til at skabe biodiversitet i de kommende naturnationalparker.
Vi opfordrer derfor ministeriet til at udforske andre metoder, som kan i samme grad være med til at skabe en mangfoldig og levende natur i naturnationalparkerne.
Hvis udsættelsen af store dyr i naturen er den eneste vej, staten ønsker at følge til at skabe mere biodiversitet, bør valget af dyrs art, antal og indhegningstyper hvile på et hensyn til det eksisterende friluftsliv i samme grad som de anbefalinger der vedrører biodiversiteten i naturnationalparkerne.

Vandaktiviteter i de kommende Naturnationalpaker
Gode adgangsforhold til vandet er en forudsætning for danskernes historiske brug af søer og åer.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er..” *at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser*..”

DKF og DFfR antager, at denne “udvikling på egne præmisser” ikke vil have negative konsekvenser for borgernes rekreative brug af de vandruter, der inddrages i naturnationalparkerne.
Forbundene forudsætter eksempelvis, at træer og planter, der falder eller blokerer for sejlads i de åer, der løber igennem naturnationalparkerne bliver fjernet, og at vandruterne vedligeholdes på lige fod med stier på landet.

Det er desuden af sikkerhedsmæssige årsager vigtigt, at man altid kan redde sig ind til land, hvis man forulykker eller kæntrer, uden at komme i konflikt med store græssere, når man kommer i land.

Naturbeskyttelse kræver lokalt ejerskab og befolkningens opbakning, og betingelserne for det er at danskerne får mulighed for at opleve naturen og deltage i planlægning af de lokale tiltag i “deres” naturnationalpark.
DKF og DFfR vil opfordre deres respektive foreninger til at deltage i den debat, som sikkert vil opstå i de områder, hvor naturnationalparkerne planlægges etableret.

Vi ser frem til et positivt samarbejde om befolkningens adgang til gode og sikre vandaktiviteter i og ved naturnationalparkerne.

Med venlig hilsen

Jeppe Jørgensen
DKFs bestyrelsesmedlem
med ansvar for faciliteter og miljø

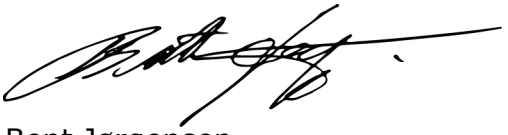

Bent Jørgensen
sekretariatsleder DFfR

dansk kano & kajak forbund

3.2.2021

journalnummer 2020-5425

Høringssvar ang. lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Danmarks civile Hundeførerforening repræsenterer ca. 13.000 medlemmer, der dyrker en hundesport, og en masse hundeejere generelt. Hundeejere er jo - om nogen - storforbrugere af naturen og glædes ved at kunne færdes "frit" de fleste steder.

De seneste års udvikling med begrænset adgang til naturarealer, har begrænset vores medlemmers muligheder for at dyrke nogle grene af hundesporten, eks. sporsøg og eftersøgning. Vi er bekymrede for at planerne om flere nye nationalparker yderligere begrænser vore medlemmers muligheder for at dyrke deres sport, og give hundene et godt og aktivt liv. Bekymringen gælder både for hundesport og for den daglige gåtur.

Vi ønsker ikke at hundeejere henvises til kun at kunne stå udenfor og kigge ind på naturen.

I forslaget om oprettelsen af 15 nye naturnationalparker skal der efter planen bl.a. udsættes store planteædere (flokke af kvæg, bisonokser og/eller vilde heste), og dette kan naturligvis give nogle udfordringer, når man færdes med hunde – også hunde i snor. Nogle planteædere (byttedyr) opfatter hunden som et rovdyr, og det kan resultere i uheldige og endda farlige situationer. Derfor vil vi i Danmarks civile Hundeførerforening gerne sikre os at der bliver taget hensyn til dette.

Vi foreslår en rigtig grundig undersøgelse af hvilke planteædere der fungerer bedst sammen med "gæster" både dyr og mennesker, og under hvilke former det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

At der inddrages eksperter i vurderingerne de enkelte steder.

At der opsættes tydelig skiltning og vejledninger for alle gæster og det bør overvejes at der etableres områder hvor de store planteædere ikke har adgang, evt. sæsonbetonet.

Vi vil for alt i verden undgå hændelser som disse:

Se det her indhold fra TV 2 Regionerne
https://www.tv2ostjylland.dk/syddjurs/koeer-trampede-kvinde-halvt-ihjel-nu-stroemmer-det-ind-med-historier-om-farlige-koeer

Artikel fra Berlingske.dk: Efter fire kvæg-angreb mod mennesker i 2017: Nu skal der skiltes foran indhegningerne https://www.berlingske.dk/samfund/efter-fire-kvaeg-angreb-mod-mennesker-i-2017-nu-skal-der-skiltes-foran

Sekretariatet
Forretningsfører Jan E Nielsen • Anton Berntsen Vej 10 • 7182 Bredsten
Tlf.: +4521156610 • sekretariatet@dch-danmark.dk

3.2.2021

Med venlig hilsen
Annette Lunau
Landsformand
Danmarks civile Hundeførerforening

Sekretariatet
Forretningsfører Jan E Nielsen • Anton Berntsen Vej 10 • 7182 Bredsten
Tlf.: +4521156610 • sekretariatet@dch-danmark.dk

DANSK UNGDOMS FÆLLESRÅD

Til: Miljøministeriet
Dato: 12. februar 2021

Dansk Ungdoms Fællesråds høringssvar til Lovforslag om etablering af Naturnationalparker

DUF - Dansk Ungdoms Fællesråd takker for muligheden for at kommentere på de fremsendte forslag til lovændringer. Vi støtter overordnet intentionen om at skabe mere vild og fri natur, men synes samtidig, at det er vigtigt at sikre fortsat adgang til natur- og friluftoplevelser - herunder særligt for børn og unge.

Adgang til naturen
Med det nuværende lovforslag er vi i DUF bekymrede for, at det vil forringe muligheden for foreningsaktivitet i naturen. Da lovforslaget får indvirkning på en stor andel af Naturstyrelsens arealer, er det vigtigt, at den offentlige adgang ikke ses som en modsætning til at sikre fri og vild natur, men som en forudsætning for at fremtidige generationer kan lære at begå sig i og passe på vores fælles natur.

På den baggrund foreslår DUF følgende ændringer i lov om naturbeskyttelse kapitel 8 a:

- §61 stk. 3.: "*1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.*" ændres til "*1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.*"

- §61 stk. 3: Tilføjelse af et nyt punkt 3 under stk. 3: "*3) Området gøres tilgængeligt for offentligheden og muligheder for at færdes i området og opleve naturen forringes ikke med etableringen.*"

- §61 stk. 4.: "*ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt*" ændres til "*ikke forhindres eller vanskeliggøres*".

- §61 e.: *"3) friluftsliv og turisme"* ændres til *"3) friluftsliv, foreningsliv og turisme"*

Dertil håber DUF, at man ved etablering af naturnationalparker sikrer, at der fortsat vil være mulighed for at afholde større foreningsorganiserede friluftsarrangementer, under hensyn til bl.a. yngleområde- og sæson.

Hegn og udsatte dyr
Ifølge lovforslaget er det hensigten at udsætte dyr under hegn i de kommende naturnationalparker.
DUF er bekymret for om udsætningen af store planteædere kan forringe børns mulighed for at færdes trygt i naturen. Dertil er det afgørende for DUF, at hegningen ikke vil forringe brugeres adgang til naturen.

Det er derfor afgørende for DUF,

- At der vælges ikke-opsøgende planteædere, som ikke udgør en fare for børn

- At der sikres gode og tilgængelige adgangsveje til og i det hegnede område

- At ansvaret i tilfælde af ulykker afklares og formidles tydeligt

- At der indtænkes ikke-hegnede områder

Lokal inddragelse
Naturen danner rammen for mange foreningsaktiviteter: alt fra orienteringsløb og mountainbike til spejderaktiviteter og rollespil. Etableringen af en naturnationalpark i deres lokalområde, har enorm indvirkning på foreningens virke.

Derfor er der behov for god inddragelse af de lokale foreninger ved etablering af naturnationalparker. Vi er derfor glade for, at dette er indskrevet i lovforslaget. Vi foreslår dog, at foreninger specifikt indskrives i lovteksten:

- §61 d: *"7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces"* ændres til *"7) Inddragelsen af den berørte offentlighed og foreninger, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces"*

Fredericia, den 12. februar 2021

Høringssvar til udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)
Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslaget, jeres j.nr. 2020-5425.

Udvikling af naturtyper
Formålet med naturnationalparker er at styrke områdernes natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen kan udvikle sig på egne præmisser. Lovforslaget er på papiret afgrænset til statens arealer, men reelt kan det få stor betydning for særligt husdyrbrug udenfor naturnationalparkerne.

Hvis naturen i naturnationalparkerne udvikler sig til en naturtype, der betragtes som ammoniakfølsom, vil det fra den ene dag til den anden medføre, at husdyrbrug i nærheden vil blive begrænset i deres muligheder for udvikling, og i sidste instans vil blive tvunget til at lukke. Det er derfor essentielt, at naturnationalparkerne som minimum betragtes som en lukket enhed, hvor beskyttelsen ikke rækker geografisk ud over nationalparkens område. På den måde sikres det, at naturnationalparken kan udvikle sig uafhængigt af de omkringliggende arealer samt at modstanden fra naboer mod de enkelte naturnationalparker vil være mindre.

Reglerne for dyrevelfærd skal være ens
Der er lagt op til, at visse dyrevelfærdsmæssige regler kan fraviges i naturnationalparkerne ved dispensation fra fødevareministeren. Det er besynderligt, at de regler, der er lavet for at sikre at dyrene trives, fraviges, når blot man deklarerer området som en *naturnationalpark*. At fravigelsen af dyrevelfærdsloven ifølge høringsbrevet sker på baggrund af økonomiske hensyn, er betænkeligt. Det er en voldsom forskelsbehandling – og begrundelsen er usaglig.

Mange af vores medlemmer deltager i statens naturplejeprojekter, men har store praktiske vanskeligheder – ikke med dyrene, men med statens kontrollanter. Eksempelvis vil de fritgående dyr f.eks. helst stå under træer, og det er rent spild at lave overdækninger – alligevel udstedes der bøder i sådanne situationer. Uanset, at alle dyr har det godt og tilses som de skal.

Der skal selvfølgelig ikke være forskel på dyrevelfærdsreglerne alt efter om dyrene lever indenfor eller udenfor et område vi har kaldt naturnationalpark eller om dyret er ejet af staten eller en privat lodsejer. Reglerne giver associationer tilbage til enevældens tid.

Nedenfor ses de bestemmelser, som staten kan fravige af økonomiske hensyn, når blot der er tale om naturnationalparker:

Dyrevelfærdslovens § 3 lyder:

> *§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.*

Administration: Gl. Tårupvej 48, 7000 Fredericia. Tlf.: 71 99 33 43. mail: info@baeredygtigtlandbrug.dk
Hjemmeside: www.baeredygtigtlandbrug.dk

Dyrevelfærdslovens § 9 lyder:

> *§ 9. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen.*
> *Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt.*

Dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2 sigter netop på den disciplin, der hedder "rewilding", hvorfor det er besynderligt, at bestemmelsen ikke gælder, når der er tale om en naturnationalpark, men gælder alle andre tilfælde af rewilding. Dyrevelfærdslovens § 3 handler om, at dyr skal behandles omsorgsfuldt, huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Vi kan ikke se at denne bestemmelse går imod noget andet hensyn i forhold til naturnationalparker andet end de praktiske og økonomiske hensyn, som miljøministeriet selv nævner i høringsbrevet. Vi synes det er uheldigt og et skråplan, at der forskelsbehandles, bare fordi staten synes det er bøvlet at overholde dyrevelfærdsreglerne.

Jagt i naturnationalparkerne

Det fremgår af udkastet, at der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne, men der lægges ikke op til et decideret forbud. Vi støtter den frivillige henstilling til de instanser, der måtte vælge at lave naturnationalparker uden jagt, idet det glæder os, at Miljøministeriet ser ud til at anerkende at jagtretten netop er en beskyttet rettighed og det derfor nødvendigvis skal være frivilligt. En henstilling som foreslået vil formentlig også frivilligt blive efterlevet, eftersom de omhandlede arealer netop er ejet af staten selv.

Med venlig hilsen

Nikolaj Schulz
Chefjurist
Bæredygtigt Landbrug
mobil. +45 60 14 12 30
E-mail: *nsc@baeredygtigtlandbrug.dk*
Web: *www.baeredygtigtlandbrug.dk*

Miljøministeriet, mim@mim.dk

cc: jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

11. februar 2021

Høringsvar til udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Hermed fremsendes Fugleværnsfondens høringssvar til ovenstående udkast til lovforslag.

Fugleværnsfonden er grundlæggende enig i behovet for etablering af Naturnationalparker. Vi anser det for et væsentligt fremskridt for sikring og understøttelse af en positiv udvikling af øget biodiversitet. Med knap 2/3 af landets areal som produktionsareal er der i høj grad brug for store, sammenhængende områder, hvor den vilde natur har højeste prioritet, og hvor den kan udvikle sig dynamisk på egne præmisser. Det er således rigtigt at afkoble enhver produktionstankegang fra Naturnationalparkerne.

Ambitionen om etablering af 13 nye Naturnationalparker – udover Fussingø og Gribskov – i løbet af få år er rigtig, men kræver også meget målrettet og effektiv indsats. Det kan vise sig nødvendigt at forlænge tidshorisonten for at opfylde målsætningen.

Efter vores opfattelse skal de 15 Naturnationalparker fuldt ud leve op til IUCN's internationale kriterier for nationalparker. Netop i Naturnationalparkerne skal den vilde natur og de dynamiske processer udfolde sig.

Fugleværnsfonden har nogle konkrete ønsker og forslag til elemeter i udkastet til lovforslaget.

Selv om det er oplagt at etablere Naturnationalparker på statens arealer, vil vi opfordre til – som det er beskrevet i høringsmaterialet – at udvide muligheden, så også fondsejede arealer og kommunalt ejede/administrerede arealer kan indgå i Naturnationalparker. Frivillighed er et grundlæggende princip herfor. Det giver større fleksibilitet og endnu bedre muligheder for at styrke biodiversiteten. Det kan betyde mulighed for bedre arrondering og tillige styrke lokal forankring. Vi ser gerne at dette implementeres i lovforslaget, så det ikke skal vente til en senere revision.

Forslaget om udsætning af store græssende dyr i Naturnationalparkerne er godt. Ligeledes de foreslåede bestemmelser omkring dyrevelfærdsloven. Indhegning er nødvendig, men vi vil også pege på, at det kan være hensigtsmæssigt med en differentiering i omfang, form og tid for hegning. Hensynet til konkrete forekomster af arter/individer kan begrunde dette. Det bør nøje

Fugleværnsfonden
Vesterbrogade 138-140 • 1620 København V • Telefon: 3328 3839 • Email: fvf@dof.dk • Web: www.fuglevaernsfonden.dk
Merkur Andelskasse reg.nr. 8401 kontonr. 104 3217 • CVR nr. 10 38 43 89

fremgå af forvaltningsplaner, hvor og hvordan indhegning etableres. Der skal selvsagt være mulighed for tilpasning af hegning, herunder også helt at undlade hegning.

Udkastet til lovforslag opererer med offentlig adgang til Naturnationalparkerne, hvilket vi grundlæggende er enige i. Men vi vil også påpege, at der kan være behov for reguleringer eller begrænsninger i tid og rum af offentlighedens adgang. Dette kan være begrundet i hensyn til den naturlige dynamik, til forekomster af konkrete arter eller i hensynet til publikums sikkerhed. Der kan være aktiviteter og færdselsformer, der ikke kan forenes med Naturnationalparkernes målsætninger. Naturrigdommen i parkerne vil givet udvikle sig positivt, f.eks. ved naturlig (gen)indvandring og forekomst af stærkt truede arter – det være sig flora og/eller fauna. I forvaltningsplanerne skal naturen og biodiversiteten til stadighed have højeste prioritet, så regulering af adgangsforhold, f.eks. gennem zoneringer, kan være nødvendige.

Med iværksættelsen af en stor ambitiøs plan for Naturnationalparker er afgørende at gennemføre en grundig monitorering. Det kræver naturligvis tid inden de naturlige dynamikker for alvor sætter præg på biodiversitet og naturkvalitet. Men det er vigtigt løbende at kunne følge udviklingen, bl.a. så forvaltningen kan tilpasses med henblik på at styrke udviklingen. Der kan også blive tale om at målrette forvaltning ved særlige biologiske forekomster (hotspots). Det er derfor nødvendigt, at der fra starten afsættes tilstrækkelige midler til kontinuerlig monitorering – en opgave, der har en meget lang tidshorisont.

Med disse bemærkninger ser vi frem til yderligere forbedringer i det kommende lovforslag, som er et meget tiltrængt værktøj til at sætte naturen fri og styrke biodiversiteten.

Med venlig hilsen

Kristian Dammand Nielsen

Direktør

Martin Iversen
Formand for Fugleværnsfonden

11/2-2021, København, DK.

Fugleværnsfonden
Vesterbrogade 138-140 • 1620 København V • Telefon: 3328 3839 • Email: fvf@dof.dk • Web: www.fuglevaernsfonden.dk
Merkur Andelskasse reg.nr. 8401 kontonr. 104 3217 • CVR nr. 10 38 43 89

Dato 11.2.2021
Ref. j.nr. 2020-5425

HESTENS VÆRN

Miljøministariet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Høringssvar vedr. j.nr. 2020-5425 udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Hestens Værn har følgende høringssvar vedr. de foreslåede ændringer til dyrevelfærdsloven.

Lovforslaget er i strid med Dyrevelfærdslovens formål og hensigt
Vi mener, at de foreslåede ændringer strider direkte imod §1 i Dyrevelfærdsloven som beskriver hele hensigten med loven. Formålet er, at fremme god dyrevelfærd herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn.

Dyrevelfærdslovens §3 er sammen med §1 og §2 krumtappen der skal sikre Dyrevelfærden i Danmark for alle dyrehold nu og i fremtiden. Sætter man §3 ud af kraft for Naturnationalparker så overtræder man §1 og dermed hele intentionen med dansk dyrevelfærdslovgivning, alene med dispensationen.

Ved at dispensere for §3 åbner man for, at de dyr der sættes ud i Naturnationalparkerne ikke længere behøver at blive behandlet omsorgsfuldt herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Naturnationalparkerne behøver således ikke forholde sig til fodring, læ, vand, hovpleje og sygdomsbehandling – alle områder der er væsentlige for at dyrene ikke lider overlast.

Vi finder ikke at en forenkling af gældende regler og lovgivning på dyrevelfærdsområdet er nødvendig for gennemførelse af projekterne i de kommende Naturnationalparker. De foreslåede ændringer er i bemærkningerne til lovforslaget begrundet med økonomiske hensyn, mindre arbejde med tilsyn og lettelse for Staten. Staten fritages således for fodring, sygdomsbekæmpelse og generel sikring af dyrenes velfærd i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, som §3 jo netop er lavet for at sikre. I praksis betyder det at man vil acceptere ringere dyrevelfærd, fordi det nuværende niveau i de

Gl. Hovedgade 8
2970 Hørsholm

Telefon 45 868 774

post@hestens-vaern.dk
www.hestens-vaern.dk

Protektor
Hendes Kgl. Højhed
Prinsesse Benedikte

gældende regler er for dyrt og besværligt for Staten! Det er et meget kedeligt tilbageslag for dyrevelfærden i Danmark!

§20a stk. 2 er en tom hensigtserklæring

§20a Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

§20a stk. 2 er alene en hensigtserklæring pt. uden noget reel indhold og det ville have klædt ministeren, at have defineret de nye regler og krav som denne hensigtserklæring hentyder til. Dette burde være defineret klart - inden ændringerne til Dyrevelfærdsloven blev sendt ud i høring. Som beskrevet nu kan vi kun forholde os til §20A stk. 1, som giver frie hænder i Naturnationalparkerne til at behandle dyr efter forgodtbefindende, så længe de ikke overtræder Dvl §2. Dette er uacceptabelt.

Bekymrende, at der fremtidigt skal skelnes mellem statsligt og privat dyrehold

Vi kan i Danmark ikke acceptere, at der fremover skal differentieres for dyr på private og statslige arealer, når der laves lovgivning. Dyr har samme behov uanset, hvilken status de arealer de går på har, og uanset hvem der ejer arealerne eller dyrene. Hestens Værn er ikke imod Naturnationalparker og synes man kan fint bruge dyr som naturplejere. Vi kan imidlertid ikke acceptere, at dyr med denne status, ikke længere er sikret jf. dyrevelfærdslovens generelle bestemmelser. Det, der ellers hidtil har været gældende for alle dyr, der holdes under hegn – uanset ejerforhold og uanset hvor de holdes.

Vi vil få en situation, hvor heste på statens arealer har ét regelsæt og heste på den anden side af hegnet til naturnationalparken har et andet, hvis denne lov godkendes. Det betyder retsmæssigt at Hr Madsen kan få en dom for ikke at vinterfodre sine sultende heste eller ikke føre dagligt tilsyn - mens de heste, der sulter på statens arealer på den anden side af hegnet gør det helt lovligt, uden nogen giver påbud om fodring og uden

HESTENS VÆRN

konsekvens for deres ejer. Det er ikke rimeligt for hestene og det krænker folks retsfølelse!

Vi frygter at der vil ske et væsentligt skred i synet på dyrevelfærd når Staten ikke længere mener, at det er nødvendigt, at overholde Rigets love, men skal sikres særstatus med baggrund i økonomi og praktikaliteter. Det vil være meget svært for private at forstå, hvorfor de skal respektere og følge et andet regelsæt for dyrehold end staten. Vi kan ikke se i bemærkningerne, at dette forhold overhovedet er berørt og vi finder ellers at det er overordentligt væsentligt i forhold til udvikling af dyrevelfærden i Danmark i fremtiden. Dette er virkeligt et tilbageslag af de store og man kan sætte spørgsmålstegn ved hvorvidt det er i strid med grundloven, som beskriver at alle er lige for loven.

Dagligt tilsyn er nødvendige for opretholdelse af god dyrevelfærd.
Staten ønsker også at suspendere §9 stk. 1 og 2. – det betyder at heste ikke længere skal tilses dagligt, men nu kun jævnligt – hvilket i øvrigt ikke er nærmere defineret.
Vi mener ikke at dette er forsvarligt. Hvis et dyr bliver sygt, så vil der nu gå længere tid før det opdages og konsekvensen for dyret vil være lidelse i længere tid og i nogle tilfælde død. Igen er det et skred i dyrevelfærden i negativ retning.

Det er endvidere anført i bemærkningerne, at dyrene fremover kan tilses på bestandniveau. Dyrevelfærdsloven gælder på individniveau og derfor er tilsyn på individniveau påkrævet. Dyrenes tarv er det primære i Dyrevelfærdsloven, ej logistisk el. praktiske/økonomiske hensyn.

Straffebestemmelser og fremtidig retssikkerhed
Vi kan ikke i bemærkningerne til loven finde nogen beskrivelse af, hvordan en suspendering af §3 og §9 stk 1 og 2 vil påvirke, hvordan der kan gives påbud og i yderste konsekvens straffes i tilfælde af at dyrene fx sulter og afmagres over en længere periode. Tilsvarende forhold hvis dyret har været udsat for lidelse og død ved fx en kompliceret foling, som ikke blev opdaget og hvor både hoppe og føl går til under stor og længerevarende lidelse, da der ikke var dagligt tilsyn.
Betragtes disse tilfælde fremover som "collateral damage" - altså en "utilsigtet" følgeskade af det manglende tilsyn jf. den suspenderede §9 og

HESTENS VÆRN

det manglende krav om fodring jf. den suspenderede §3, som der derfor ikke straffes for?
Vi frygter, at det dermed vil være sværere, at få straffet ansvarlige for dyrehold i Naturnationalparkerne, hvis dyrene udsættes for overtrædelser, der ellers vil være at regne for ansvarspådragende i dyrehold uden for Naturnationalparken.
Det er et skred i retssikkerheden og vi kan frygte, at der igen kommer en differentiering mellem statens dyrehold og privates dyrehold. Man kan frygte det vil påvirke, hvordan man ser på dyrevelfærd, idet det vil blive sværere for domstolene at navigere når man ikke længere kan bruge gældende retspraksis for overtrædelser på statens arealer.

Vi er meget utilfredse med regeringens udvanding af gældende lovgivning når det kommer til statens arealer og alt i alt kan vi sige, at vi finder at den planlagte ændring af Dyrevelfærdsloven er helt unødvendig for gennemførelse af projekterne omkring Naturnationalparkerne og i strid med hensigten og hele formålet med Dyrevelfærdsloven som beskrevet i §1 alene begrundet i økonomiske hensyn, praktikaliteter og logistik!

Med venlig hilsen

Julie Fjeldborg
Formand
Dyrlæge, lektor, PhD

Ghita Zangger Madsen
Sekretariatsleder

Miljøministeriet
mim@mim.dk

cc: jacbe@mfvm.dk; dahmo@mfvm.dk

DANMARKS JÆGERFORBUND

Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34
8410 Rønde

12. februar 2021

post@jaegerne.dk

CRV-nr. 15 79 61 46

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.), j.nr. 2020-5425

Miljøministeriet har den 15. januar d.å. udsendt udkast til lovforslag om ændring af ovenstående love i offentlig høring. Lovforslaget vedrører etablering af naturnationalparker m.v.

Lovforslaget, bemærkningerne til forslaget og den tekniske gennemgang af lovforslaget har givet anledning til følgende bemærkninger fra Danmarks Jægerforbund:

Jægerforbundet deler regeringens ønske om at skabe mere og bedre natur og biodiversitet i Danmark. Naturen mangler plads. Derfor bakker vi op om etablering af Naturnationalparker og deres formål. Vi ser samtidig en række forhold i udkastet, som vi finder uhensigtsmæssige.

Giver lovforslaget den rigtige ramme for opfyldelse af målet?
Regeringen har afsat 888 millioner kroner til etablering af mere natur – for naturens skyld. Lovforslaget, bemærkningerne til lovforslaget såvel som den tekniske gennemgang, belyser dog i vores optik, at materialet, der skal sikre at naturnationalparkerne etableres og leverer, indeholder en række modsatrettede elementer.

Hensigten med oprettelse af naturnationalparker er god, men Jægerforbundet undrer sig over hvad den præcise begrundelse er for, at naturnationalparkerne ikke tildeles deres egen rammelov. I stedet vælges en løsning, hvor naturnationalparkerne sættes ind som en tilføjelse til naturbeskyttelsesloven. Lovforslaget fremstår for os næsten som en lappeløsning. Et patchwork af eksisterende lovgivninger, der skrives sammen. Er det en ramme, der giver mulighed for de bedste naturnationalparker?

At skabe sammenhængende natur i et land med så mange interesser på det samme areal forudsætter efter Jægerforbundets bedste overbevisning en dybdegående analyse og inklusion af interessenter. Det er fristende at skride til hurtig handling; alle vil gerne i gang og bidrage med løsninger til biodiversitetskrisen. Kompleksitetsgraden i forbindelse med etablering af naturnationalparker er høj. Det fremgår af udkastet, at parkerne skal rumme natur og biodiversitet, turisme, friluftsliv mv. Det er mange interessenter, der skal finde sammen om et fælles mål, og vi mener, at lovgrundlaget skal afsætte et solidt fundament under parkerne. Der er meget få elementer i det fremsendte materiale, der ikke ville kunne gennemføres ud fra eksisterende lovgivning. Ved det foreliggende udkast vurderer Jægerforbundet, at initiativer lempes på de af statens arealer som indgår i naturnationalparker, men da denne lempelse ikke samtidig omfatter andre arealer, frygter vi, at det kan virke hæmmende for projekter og initiativer på private og andre af statens arealer. Herved frygter Jægerforbundet, at det samlede momentum for at øge naturindholdet og biodiversiteten i Danmark reduceres.

Naturnationalparkerne skal sætte naturen fri. Tankegangen er, at der skal forfølges en open end forvaltningstilgang, hvor de naturlige dynamikker skal tilbage på sporet, og økosystemet skal tilbage i balance. De store græssere skal reintroduceres, og hegn skal sørge for et højere græsningstryk. Det er sammen med en mere naturlig hydrologi, grundstammen, som det fremgår for nu. Vi savner at der også rettes fokus på de naturlige processer, som for eksempel genetisk variation, naturlig selektion, prædation og nedbrydningsprocesser.

Det fremgår også, at naturnationalparkerne hierarkisk skal overholde andre forpligtigelser som Natura 2000, §3 beskyttelse, målsætninger fra internationale forvaltningsplaner, vandrammedirektiverne, regler om adgang, veterinære forhold og så videre. Det skaber forvirring, når man med lovforslaget på den ene side vil fastholde en naturtilstand ved naturpleje og samtidig sætte naturlige processer fri. Sætter man sig i virkeligheden mellem to stole?

Det fremgik ved den tekniske gennemgang, at udpegningen af naturnationalparkerne skal ske på baggrund af en politisk proces. Altså ikke en faglig baseret analyse af de arealer, der er til rådighed for udpegningen. Jægerforbundet studser over denne udvælgelsesproces og mener, at der bør være klare faglige udvælgelseskriterier for, hvad der skal udpeges i prioriteret rækkefølge. Herefter kan og skal følge en politisk proces, hvor arealerne endeligt udvælges, og hvor andre hensyn kan inddrages.

Dertil kommer det, at man tilsyneladende på forhånd i vid udstrækning har fastlagt hvilke værktøjer, der skal tages i brug, inden den konkrete udpegning af arealer har fundet sted. Vi mener, at det er en bagvendt tilgang. Arealerne og udfordringerne bør identificeres, inden værktøjet udpeges. Midlet må ikke blive målet. De værktøjer, der omtales som græsning, hegning og mere naturlig hydrologi har vores opbakning, men vi mener, at paletten af virkemidler bør afsøges med udgangspunkt i det enkelte område.

Med baggrund i ovenstående mener Jægerforbundet, at der er behov for at regeringen stopper op og trækker vejret, så denne mulighed for at sætte en mere velgennemtænkt ramme op for naturnationalparkerne ikke forpasses. Vi mener, at en rammelovgivning vil være både et vigtigt signal i forhold til væsentligheden af parkerne i offentligheden såvel som et lovgivningsmæssigt godt fundament for naturnationalparkerne.

Derudover har Jægerforbundet følgende substantielle bemærkninger til det fremsendte materiale:

Brugergruppernes inddragelse i udarbejdelse af forvaltningsplanerne
Jægerforbundet finder det afgørende, at der for hver enkelt naturnationalpark, der oprettes, udarbejdes en forvaltningsplan. Planen skal definere hvilke målsætninger den konkrete naturnationalpark skal have, samt hvilke virkemidler, der skal tages i bruge i den konkrete park. Forvaltningsplanen bør også beskrive forventede effekter på naboarealer til naturnationalparken. Jægerforbundet finder det afgørende, at der sker en bred inddragelse af lokale brugergrupper i udarbejdelsen af den konkrete forvaltningsplan. Vi finder det også afgørende, at interessenterne inddrages så tidligt i processen som muligt for at sikre ejerskab til opgaven. Det er angivet i § 61 c, at offentligheden inddrages i ansøgningsprocessen, men Jægerforbundet ønsker en præcisering af hvordan og hvornår.

Der er derudover manglende klarhed over processen omkring revisionen af forvaltningsplanerne. Det fremgik af den tekniske gennemgang, at der ikke er lagt op til en fast cyklus for revision, men at den umiddelbare vurdering fra embedsværket var, at planerne ville blive revideret ved behov. Hvem der så kan

have indflydelse på, om der er et behov, er mere uklart. Jægerforbundet ønsker en præcisering omkring proceduren for revision af forvaltningsplanerne, og hvad der kan udløse en revision, samt hvem der træffer endelig beslutning herom.

Jagt i naturnationalparkerne
Jægerforbundet finder det ikke nødvendigt, at jagt som aktivitet reguleres i naturnationalparklovgivningen. Jagten i den konkrete naturnationalpark bør defineres og reguleres i forvaltningsplanen for en konkret naturnationalpark. Jagt, som er potentielt til fare for naturnationalparkens formål, skal naturligvis ikke udøves. Jagt er, når den udøves velovervejet, en naturlig påvirkning af bestandene af store pattedyr, som træder i stedet for andre rovpattedyr. Jagt er endvidere en kulturarv. Netop anerkendelsen af parforcejagtsystemet i Gribskov som UNESCO verdenskulturarv er et vidnesbyrd herom. Jagt har historisk været en stor drivkraft i bevarelse og oprettelse af naturområder, som i dag har den største biodiversitet i Danmark. Ved IUCN's seneste gennemgang af en række danske naturområder, kategoriseres Tofte Skov og Mose, Høstemark Skov og Æbelø alle i kategori II eller I. Alle disse steder har jagten være med til at forme arealerne, og alle disse steder er jagten en del af arealernes forvaltning. Jagt er derfor ikke i direkte modsætning til formålet med naturnationalparkernes formål.

Vi hæfter os ved, at Gribskov og Fussingø naturnationalparkerne skal underlægges en særlig overgangsregel, og at de herfra vil følge de generelle bestemmelser udlagt i lovteksten. Vi finder det besynderligt, at der i Gribskov ikke skal være jagt. Et område hvis unikke struktur og kultur er opstået som følge af jagtlig forvaltning. Herved ser vi, at der opstår en klar konflikt mellem verdensarv og naturnationalparken. Eftersom der kan være overlap mellem naturnationalparkerne og nationalparkerne, kan lignende konflikter opstå i andre tilfælde også.

Hegn om Naturnationalparkerne
Jægerforbundet er grundlæggende af den opfattelse, at vildtet skal have størst mulig bevægelsesfrihed. Derfor ønsker Jægerforbundet så lidt hegn som muligt, og i det tilfælde, at der skal etableres hegn for at sikre formålet med naturnationalparken, bør hegnet være så lavt som muligt og dog stadig kunne holde de ønskede dyr inde. Hvor det findes nødvendigt at opsætte høje hegn, er Jægerforbundet af den opfattelse, at der skal være mindst 300 meter fra hegnskanten til naboarealer.

Overordnet set mener Jægerforbundet, at en meget stor del af den ønskede hegnseffekt kan opnås alene ved at sikre, at naturnationalparken er stor nok til at kunne huse størstedelen af bestandens årlige homerange, samt at sikre videre jagtlige rammer på de tilstødende arealer.

Vildtet i Naturnationalparkerne
Jægerforbundet finder det afgørende, at såfremt der skal introduceres arter i naturnationalparkerne, skal dette være nøglearter. Jægerforbundet ønsker, at bæver og vildsvin bringes i spil, hvor det giver værdi for naturnationalparkens formål. Arter som traditionelt betragtes som husdyr (heste og kvæg) bør kun benyttes i det omfang, de er nødvendige for at opnå den fornødne græsning.

Monitering af udviklingen i Naturnationalparkerne
Høringsmaterialet lægger op til, at udviklingen i naturnationalparkerne alene skal ske via NOVANA overvågningen. Jægerforbundet finder ikke, at NOVANA programmets overvågning er tilstrækkelig i forhold til følge udviklingen i naturnationalparkerne som et nyt element i dansk naturforvaltning. Jægerforbundet mener, at overvågningen af udviklingen i den enkelte naturnationalpark bør fastsættes i forvaltningsplanen for den konkrete naturnationalpark. Endvidere bør overvågningen i vid udstrækning indtænke brug

af Citizens science baseret på lokale brugergrupper. Jægerforbundet er meget tilfredse med, at der er afsat midler til overvågningen af resultaterne.

Kategorisering i forhold til IUCN
Det fremgår, at man vil se ind i om nogen af naturnationalparkerne kan optages som kategori IUCN II og evt. kategori Ib. Jægerforbundet har set på den gennemgang IUCN foretog af de danske fredede områder i 2018 og har umiddelbart svært ved at se, hvor kategori Ib skulle findes på land. Der er muligvis marine områder, der vil kunne udpeges efter kategori Ib, men de marine områder er imidlertid ikke omfattet af lovudkastet.

I forhold til en kategori II henleder vi opmærksomheden på, IUCN-kategoriseringen II ikke udelukker jagt og fiskeri, så længe det ikke er modstridende med de primære forvaltningsmål for området.

Klageadgang
Det er oplyst, at der kan klages over retslige forhold i henhold til etablering af parkerne, efter de generelle regler om klageadgang jf. naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Jægerforbundet mener, det bør præciseres yderligere, hvilke elementer i etableringen af naturnationalparkerne, der præcist kan påklages.

Idet det kun er retslige forhold, der kan påklages, bliver væsentligheden af en interessentinddragelse i forhold til udarbejdelse af henholdsvis projektbeskrivelse og forvaltningsplan endnu mere vigtig.

Kadavere
Det bemærkes, at der ikke er fundet en løsning på udfordringen omkring tolkning af biproduktforordningen og kadavere i naturnationalparkerne. Døde dyr spiller en væsentlig rolle i et økosystem, og Jægerforbundet ønsker, at det i tilfælde af, at heste og kvæg benyttes i forbindelse med afgræsning, gøres muligt at lade dem indgå som en naturlig del af kredsløbet.

Hvordan ophæves en Naturnationalpark igen?
Det fremgår ikke af materialet, hvordan processen for en eventuel nedlæggelse af en etableret naturnationalpark kan ske.

Note vedr. opdræt af rådyr
Farming af rådyr er ikke tilladt - afsnit 2.2.5.1

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til projektleder/biolog Sabina Rohde, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 88 88 75 43. Mail: sro@jaegerne.dk

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk

DET DYREETISKE RÅD

Att. Jacob Christian Bertram
Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

12. februar 2021

Vedr. høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Miljøministeriets departement dateret d. 15. januar 2021 vedr. høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.) (J.nr. 2020-5425).

Det Dyreetiske Råd skal indledningsvis gøre opmærksom på, at Rådet ikke forholder sig til de overvejelser i lovforslaget, der vedrører hensyn til fremme af biodiversitet, til skovdrift, vandmiljø, færdselssikkerhed, digital kommunikation og andet, der ligger uden for Rådets virksomhedsområde. Rådet forholder sig dermed alene til de dyreetiske og dyrevelfærdsmæssige aspekter af spørgsmålet om etablering af naturnationalparker med udsætning af dyr under hegn. Det Dyreetiske Råd har tidligere udtalt sig om brug af dyr til rewilding og redegør først kort for relevante overvejelser fra denne rapport. Derefter noterer Rådet relevante vurderinger fra Det Veterinære Sundhedsråd og erfaringer fra Den Danske Dyrlægeforening, inden Rådet på baggrund af dette fremsætter bemærkninger til den aktuelle høring.

Det Dyreetiske Råds udtalelse om rewilding (2018)[1]
Det Dyreetiske Råd drøftede i udtalelsen om rewilding ved naturforvaltning dilemmaet mellem at lade dyrene leve som vildtlevende for at opnå nogle naturplejemæssige gevinster og at skulle varetage hensyn til dyrevelfærd. Dyrene holdes i naturen, hvor de får mulighed for at udfolde deres naturlige adfærd, men samtidig udsættes dyrene for en risiko for at opleve perioder med sult, tørst, utilstrækkeligt læ eller tørt underlag, eller forsinket indgriben ved sygdom og tilskadekomst. Disse udfordringer for dyrevelfærden er i princippet en integreret del af rewildingens koncept, og jo bedre dyrene beskyttes mod disse udfordringer, jo mere fjerner projektet sig fra rewildingens målsætning om en selvforvaltende natur.

Rådet mente ikke, at det naturlige liv nødvendigvis er ensbetydende med optimal dyrevelfærd. Rådets medlemmer kunne godt acceptere, at dyrene i perioder oplever en vis grad af sult, tørst og kulde men fandt det afgørende, at de udsatte dyr er hårdføre nok til at kunne klare sig i det valgte område, og at det er problematisk, hvis dyrene, på grund af den situation de er blevet bragt i, herunder indhegning der forhindrer den frie bevægelighed, overlades til lidelse, evt. med dødelig udgang.

Det Dyreetiske Råd anså det dermed for afgørende, at der også er fokus på dyrevelfærd i rewilding-projekterne, og ikke bare på naturforvaltning. Rådet pegede i forlængelse af dette bl.a. på overvejelser omkring udvikling af rewilding i Danmark, herunder forslag om at udvide listen af dyrearter, der kan udsættes til dette formål, til mere eksotiske arter som fx vandbøfler, næsehorn, elefanter og store kattedyr. Rådet vurderede dog, at den risiko, som de store og potentielt farlige dyr udgør for mennesker, og de dyrevelfærdsmæssige udfordringer der kan være for nogle af dem ved udsætning i Danmark, ville gøre dem til mindre sandsynlige valg. Nogle af Rådets medlemmer var stærkt bekymrede for udviklingen af rewilding-projekter i Danmark, særligt set i lyset af erfaringer fra udlandet. Alle medlemmer var enige om, at hensyn til dyrevelfærd skal inddrages allerede ved planlægning af udsætning af dyrene, herunder hensyn til om de valgte arter og racer kan trives under danske forhold.

Rådet mente som udgangspunkt, at når dyr udsættes i et område, der er omgivet af hegn eller andre begrænsninger for dyrenes færden, så følger der også et ansvar for at sikre en vis grad af overvågning og indgriben i perioder, der kan være vanskelige for dyrene. Rådet mente ikke, at der skal være tale om en tilsynspligt og omsorg for dyr svarende til almindeligt husdyrhold, men Rådet fandt det afgørende, at unødig lidelse undgås, og forstod i denne sammenhæng unødig lidelse som lidelse, der kan forhindres ved en rimelig grad af overvågning og indgriben. Rådet mente derfor også, at aflivning kan komme på tale. Som led i at sikre at fødegrundlaget i området er tilstrækkeligt i forhold til bestandens størrelse og generelt at skabe gode betingelser for bestanden, mente Rådet desuden, at der er behov for at regulere og forvalte bestanden.

Der var blandt Det Dyreetiske Råds medlemmer forskellige vurderinger af, hvornår der er behov for, at mennesker griber ind, fx i forhold til omfanget af tilsyn, supplerende fodring, og hjælp hvis dyrene kommer til skade. Men der var enighed blandt Rådets medlemmer om at anbefale følgende tiltag (der henvises til Rådets udtalelse for en mere detaljeret beskrivelse af anbefalingerne):

- Det skal sikres, at der er tilstrækkelige forhold i området til, at dyrene kan udfolde deres naturlige adfærd og få dækket deres adfærdsmæssige behov. Forholdene skal desuden som udgangspunkt give dyrene det nødvendige fødegrundlag samt yde dem tilstrækkelig beskyttelse mod vind og nedbør.
- Det skal sikres, at de dyrearter og racer, der udsættes, er velegnede til at klare sig i det pågældende område. Der bør i en periode efter udsætningen være opsyn med bestanden, så det sikres, at den viser tegn på at kunne trives under de givne forhold, at der om nødvendigt tildeles supplerende foder i overgangsperioden, og at evt. svage dyr fjernes.
- Der skal udvikles en plan for overvågning af bestanden i perioder, hvor det må forventes, at dyrene vil have særlig vanskeligt ved at klare sig. Hvis der observeres dyr, der har svært ved at klare sig, skal der skrides ind for at hindre unødig lidelse. Der bør formuleres konkrete kriterier for, hvornår dyr bør aflives.
- Der skal udvikles en handlingsplan for, hvornår og under hvilke betingelser man bør foretage en evt. reduktion af bestanden, hvis den ovennævnte reaktive aflivning forventes ikke at være tilstrækkelig.
- Der skal løbende indsamles dokumentation for projektet. I den forbindelse bør det bl.a. noteres, hvordan bestanden udvikler sig, og hvordan udfordringer i relation til dyrevelfærd håndteres.

- Der skal sikres en god kommunikation til besøgende og beboere i området om formål med projektet og om håndteringen af dyreværnsproblemer, herunder hvornår man bør rette henvendelse til de ansvarlige for projektet om bekymrende observationer samt relevant kontaktinformation.

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelser om udendørs hold af dyr og om tilsyn (2018)[2, 3]
I forbindelse med den indeværende høring har Det Dyreetiske Råd noteret sig vurderingerne i de to udtalelser fra Det Veterinære Sundhedsråd fra 2018 om udendørs hold af dyr[2] og om tilsyn[3]. Her konkluderer Det Veterinære Sundhedsråd:

- At adgang til et forholdsvis tæt krat eller anden lignende bevoksning, som giver en vis beskyttelse mod såvel vind som nedbør kombineret med store arealer, kuperet terræn og jordbundsforhold, der sikrer en vis dræning, kun delvis udgør nogle af de forhold, der skal være til stede for, at kravet om læskur kan fraviges.
- At dyr skal være tilvænnet til at gå ude, skal have udviklet et kraftigt og tæt hårlag eller en tæt fjerdragt, være ved godt huld, og de skal tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. Der skal hele tiden være adgang til frisk drikkevand.
- At alle ovenstående krav om vinteren skal være opfyldt samtidigt for, at kravene i dyreværnslovens §§ 2 og 3* kan siges at være opfyldte, og kravet om et beskyttende læskur kan fraviges. (*§ 2 svarer til den nugældende dyrevelfærdslovs § 3. § 3 er bl.a. videreført i den nugældende dyrevelfærdslovs § 9 (tilsyn), og § 18 (beskyttelse mod vejr og vind).
- At det ikke er muligt managementmæssigt at sikre dyr i overensstemmelse med deres behov på arealer, hvor de naturlige forhold ikke er af en beskaffenhed, som yder dyrene en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør, og der ikke er etableret læskur eller bygning, hvor alle dyr på samme tid kan hvile på et passende tørt leje.
- At vintergræsning, uden særlige forholdsregler til beskyttelse af dyrene under danske vejrmæssige forhold, som er præget af hyppig vekslen mellem frost og tø, skiftende typer af nedbør og vekslende vindretninger, ikke er forenelig med de her i landet accepterede normer for forsvarlig behandling af dyr, og at kravene til beskyttelse af dyrene ikke må kompromitteres. uanset race, specielle krav til naturarealer etc.
- At tilførsel af supplerende foder lejlighedsvis (dvs. i korte perioder) kan undlades i de tilfælde, hvor det under de daglige tilsyn konstateres, at alle dyrene er ved godt huld og deres fysiologiske behov i øvrigt er tilgodeset ved, at der er let tilgængeligt og rigeligt med føde på arealerne, således at de ikke har behov for supplerende foder.
- At hyppigheden af tilsyn, der er behov for, til enhver tid er uafhængig af antallet af dyr, arealets størrelse og formålet med dyrene, herunder naturpleje.
- At det ikke muligt at drage omsorg for samt sikre et dyr bedst muligt mod smerte, lidelse angst, varigt mén og væsentlig ulempe ved kun at tilse det ugentligt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2*. (* §§ 1 og 2 svarer til den nugældende dyrevelfærdslovs §§ 2 og 3).
- At udtrykket "tilses jævnligt" ikke kan rummes i en éntydig definition. Hyppigheden af tilsynene vil altid være underlagt de helt konkrete omstændigheder, fx vejrlig, udearealernes beskaffenhed og herunder mulighederne for at finde tilstrækkeligt

med føde og vand, dyrenes aktuelle ernæringstilstand, evt. drægtighed eller mulig midlertidig rangorden-uro i dynamiske dyregrupper.
- At formålet med tilsynene bl.a. er at sikre, at dyrene ikke udsættes for påvirkninger eller belastninger, der kan kompromittere dyrenes velfærd. Én bestemt tilsynsfrekvens kan således under nogle omstændigheder være fuldt forsvarlig, mens samme besøgshyppighed under andre omstændigheder vil være helt utilstrækkelig.
- At tilsyn mindst én gang om dagen vil være dækkende for mange situationer med udegående dyr.

Den Danske Dyrlægeforenings erfaringer 2021
Det Dyreetiske Råd har videre i forbindelse med denne høring konsulteret Den Danske Dyrlægeforening vedr. erfaringer i forhold til dyrevelfærd i naturpleje- og rewilding-projekter. Den Danske Dyrlægeforening oplyser, at der er stor forskel på projekterne med hensyn til dyrevelfærd. Viden om dyr og deres behov synes nogle steder mangelfuld. Dette gælder særligt i forhold til næringsindholdet i den tilgængelige vegetation og evt. behov for tilskudsfodring samt huldvurdering, hvilket har resulteret i, at der nogle steder har været behov for, at store dele af besætningerne har måttet slås ned eller på anden måde fjernes i vinterperioderne pga. dyrenes svækkede tilstand.

Det Dyreetiske Råds bemærkninger til indeværende høring
Det Dyreetiske Råd tilslutter sig fortsat overvejelserne og anbefalingerne i Rådets udtalelse om rewilding fra 2018. Rådets medlemmer har desuden noteret sig vurderingerne fra Det Veterinære Sundhedsråd og erfaringerne fra Den Danske Dyrlægeforening. Det Dyreetiske Råd har på denne baggrund følgende bemærkninger til de foreslåede tiltag i indeværende høring.

Vedr. ny § 20a i dyrevelfærdsloven
Det fremgår af høringsmaterialet, at de planlagte naturnationalparker forventes i almindelighed at have en sådan størrelse og karakter, at der kan udsættes store planteædere (fx hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, krondyr og elg) samt evt. andre arter, der skal leve i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskudsfodring. Det fremgår videre, at det forventes, at naturnationalparkerne vil have en passende størrelse og karakter til at kunne sikre udsatte dyr tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje. Og at det samtidig er hensigten, at der vil ske en løbende regulering af bestanden, så den er tilpasset områdets størrelse og tilgængelig føde.

For at kunne understøtte denne form for hold af dyr, foreslås muligheden for at kunne dispensere fra dyrevelfærdslovens §§ 3 og 9, stk. 1 og 2. Det oplyses, at disse bestemmelser ikke hindrer, at dyrene opholder sig udendørs året rundt, forudsat, at der bliver ført tilsyn med dyrene, og at syge eller tilskadekomne dyr bliver behandlet eller aflivet, ligesom der vil skulle gribes ind, hvis dyrene på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Men at hvis disse forhold ikke overholdes/tilgodeses, kan der blive/være tale om uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Og at det efter de gældende regler

ikke er muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven. En dispensation og fastsættelse af lempeligere krav om tilsyn oplyses videre at kunne begrænse omkostningerne for de statslige lodsejere ved drift af naturnationalparkerne.

Det fremgår derudover af høringsmaterialet, at heste jf. bekendtgørelsen om hold af heste skal tilses mindst én gang om dagen, og at det er Fødevareministeriets vurdering, at der i forbindelse med udsættelse af heste i naturnationalparker vil kunne dispenseres fra visse bestemmelser i bekendtgørelsen, både i forhold til kravet om dagligt tilsyn og i forhold til muligheden for at udsætte andre hesteracer, eller krydsninger heraf, end de racer, som det i dag er tilladt at holde udendørs døgnet rundt, forudsat at det er en race eller krydsning, der er lige så robust.

Det Dyretiske Råd finder som udgangspunkt, at hvis der skal dispenseres fra den beskyttelse, som dyr gives i dyrevelfærdsloven, skal der være vægtige hensyn, som opvejer den risiko for dyrenes velfærd, som en dispensation indebærer. Ved udarbejdelse af udtalelsen om rewilding i 2018 udtrykte medlemmer af Rådet bekymring for udviklingen på dette område ift. de udsatte dyrs velfærd, bl.a. på baggrund af erfaringer fra udlandet, hvor dyrevelfærden i sådanne projekter ikke var lovmæssigt beskyttet. Rådet vurderer, at udtalelserne fra Det Veterinære Sundhedsråd og erfaringerne fra Den Danske Dyrlægeforening understøtter Det Dyreetiske Råds bekymringer og opfordring til at prioritere hensyn til dyrevelfærd i rewilding-projekter, herunder det indeværende forslag om at etablere naturnationalparker med udsætning af dyr.

Det Dyreetiske Råd lægger vægt på, at de nuværende regler ikke hindrer, at der kan udsættes dyr i naturnationalparkerne til ophold året rundt, når blot der føres jævnligt tilsyn med dem, og der om nødvendigt gribes ind. Rådet noterer sig i forlængelse heraf, at der på nuværende tidspunkt allerede er mulighed for at give dispensation, hvis der ønskes udsat heste, hvor disse vil kunne tilses jævnligt og ikke dagligt. Rådet minder om, at denne form for hold af dyr har vist sig at kunne resultere i alvorlige dyreværnsproblemer, som god overvågning og rettidig indgriben kunne have forhindret. Hensyn til udgifter til tilsyn kan efter Rådets opfattelse ikke opveje hensyn til beskyttelse af dyrevelfærd i disse projekter. Rådet noterer sig og støtter Fødevareministeriets overvejelser, som gengivet i høringsmaterialet, om, at dyr, der udsættes i en naturnationalpark, kan tilses jævnligt på bestandsniveau, og at der skal sikres et tilstrækkeligt tilsyn, så fx syge, tilskadekomne eller meget svækkede dyr opdages og enten behandles eller aflives, og at der skal foretages regulering af bestanden, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tilstrækkelig føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ mv. Det Dyreetiske Råd kan på den baggrund ikke se behovet for at undtage naturnationalparkerne fra kravene i dyrevelfærdslovens §§ 3 og 9, stk. 1 og 2, særligt set i lyset af den risiko, som dette indebærer for dyrenes velfærd. Rådet anbefaler i stedet, at den særlige situation vedr. tilsyn af heste håndteres ved at give mulighed for at dispensere fra kravet om dagligt tilsyn jf. bekendtgørelsen om heste, og at ønsker om at undgå tilskudsfodring håndteres ved kun at udsætte dyr i områder, der har tilstrækkelig næringsholdig vegetation, samt rettidig regulering af bestanden.

Det foreslås videre, at der skal kunne fastsættes betingelser for en dispensation, og at følgende skal iagttages ved meddelelse af en sådan dispensation:

- Dyrearter og racer skal være egnede til at gå ude hele året.

- Dyrene skal være ved godt huld, når de udsættes, og der skal gribes ind, hvis dyrene kommer i for dårligt huld.
- Hvis dyrene ikke har adgang til læskur eller en bygning, hvor de kan søge ly, skal arealet give dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vind og vejr samt tørt leje.
- Arealerne skal give dyrene tilstrækkelig mulighed for at finde føde.
- Dyrene skal tilses jævnligt for at sikre, at bestanden klarer sig, at der er en effektiv sygdomsovervågning, og at syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr opdages tidsnok til at de behandles eller aflives uden unødigt ophold.
- Tilsynsfrekvensen kan variere da hyppigere tilsyn kan være nødvendigt i perioder fx med hårdt vintervejr eller når dyr har fået afkom.
- Tilsyn skal foretages af opsynspersonale, som kender til den konkrete dyreart samt dyrevelfærd og sundhed, og tilsynet kan suppleres med, men ikke erstattes af, teknologiske hjælpemidler som fx droner.
- Bestandens størrelse skal reguleres ved fx flytning eller aflivning, hvis der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fx pga. mangel på føde eller ly og læ.

Det Dyreetiske Råd finder det afgørende, at muligheden for at fastsætte vilkår for en dispensation udnyttes, *hvis* der skal gives dispensation, og at alle de punkter som herover er gengivet fra høringsmaterialet i så fald adresseres. Rådet finder det dog vanskeligt at vurdere betydningen af denne mulighed, uden at detaljerne for de vilkår, der skal gælde for en dispensation, er præsenteret.

Det Dyretiske Råd vil i den forbindelse gerne fremhæve det samspil, der er mellem bl.a. tilstrækkeligt ly og læ, af tilstrækkeligt foder, og af tilstrækkeligt tilsyn, jf. udtalelserne fra Det Veterinære Sundhedsråd. Det Veterinære Sundhedsråd peger fx på, at en række krav skal være opfyldt, før krav om et beskyttende læskur kan fraviges, og at tilførsel af supplerende foder vil kunne undlades i korte perioder, hvis det under daglige tilsyn konstateres, at dyrene er ved godt huld. Det Dyreetiske Råd minder tillige om, at praktiske erfaringer jf. dyrevelfærdslovens § 3 indgår som grundlag for vurderingen af, om dyrene holdes i overensstemmelse med deres behov. Her viser erfaringer fra udlandet som nævnt, hvordan dyrevelfærd kan kompromitteres, hvis der ikke er fokus på at beskytte deres velfærd, og erfaringerne fra Danmark peger på nuværende tidspunkt på, at der visse steder er vanskeligheder med at sikre dyrenes velfærd tilstrækkeligt, når de udsættes til naturpleje og rewilding.

Det Dyreetiske Råd mener, set i lyset af vurderingerne fra Det Veterinære Sundhedsråd og de erfaringer der allerede er gjort ift. at udsætte dyr til et liv udendørs hele året og uden eller med begrænset tilskudsfodring, at *hvis* der skal gives dispensation fra dyrevelfærdsloven, bør der formuleres konkrete grænser for, hvor langt man må afvige fra den beskyttelse, som gives i dyrevelfærdsloven, svarende til humane endepunkter, som det kendes fra lovgivning vedrørende dyreforsøg. Dette gælder særligt i forhold til hyppighed af tilsyn samt huldvurdering og grænser for, hvornår der skal gribes ind.

Uanset om der gives dispensation fra dyrevelfærdsloven eller ej, finder Det Dyreetiske Råd, at udviklingen med brug af dyr til rewilding betyder, at der er brug for at stille lovmæssige krav, der mere fokuseret er rettet mod at sikre dyrevelfærden i disse projekter generelt, på samme måde som der findes specifikke regler for hold af bestemte dyrearter. Ud over krav i

relation til de punkter, som allerede er nævnt i høringsmaterialet som fokus for vilkår ved en mulig dispensation, finder Rådet, at der bør stilles krav om, at det ved valg af dyrearter og racer godtgøres, at de vil kunne trives under de forhold, som naturen i det pågældende område og vejret i Danmark tilbyder. Rådet henleder endvidere opmærksomheden på Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse om tilsyn, hvor det fremhæves, at udtrykket "tilses jævnligt" ikke er entydigt, og at det i høringsmaterialet desuden nævnes, at der i naturnationalparker skal føres tilsyn på bestandsniveau. Det er imidlertid ikke defineret, hvordan tilsyn på bestandsniveau adskiller sig fra det nuværende tilsyn med udsatte dyr til naturpleje og rewilding, og om det fx så vidt muligt sikrer, at det enkelte dyr over en given periode tilses minimum én gang. Det Dyreetiske Råd finder, at der er behov for at udarbejde mere præcise retningslinjer for, hvornår frekvensen af tilsyn sker ofte nok til at sikre dyrenes velfærd, for hvad et tilsyn indebærer, og at der i den forbindelse fastsættes nogle minimumsgrænser for hyppighed af tilsyn i relation til konkrete forhold som fx årstid og drægtigheder. Endelig anbefaler Rådet, at der stilles krav om, at dem, der har tilsynspligt med dyrene, har de nødvendige faglige forudsætninger til at kunne vurdere dyrenes sundhed og velfærd, fx i form af krav om et kursus.

Vedr. ny § 61a, stk.2 i lov om naturbeskyttelse
Det fremgår af høringsmaterialet, at det foreslås, at tilladelse til etablering af en naturnationalpark skal meddeles af miljøministeren. Miljøministeren forudsættes at inddrage bl.a. fødevareministeren. Det fremgår videre, at det er Fødevareministeriets vurdering, at afgørelser om dispensation på det veterinære område (både efter eksisterende regler og efter den foreslåede nye § 20a i dyrevelfærdsloven) bør træffes af fødevareministeren, herunder Fødevarestyrelsen, da flere af disse områder kræver dyrlægefaglig ekspertise.

Det Dyreetiske Råd er enig med Fødevareministeriet i denne vurdering. Det bør efter Rådets opfattelse være en forudsætning for at kunne give tilladelser til udsætning af dyr i naturnationalparkerne, at personer med ekspertise inden for dyrevelfærd og -sundhed har vurderet, at dette kan gøres under forhold og efter forvaltningsplaner, der er dyrevelfærdsmæssigt forsvarlige. Jf. Rådets overvejelser i udtalelsen om rewilding fra 2018, er dette med til at sikre, at dyrevelfærd inddrages og prioriteres fra starten ved etableringen af rewilding projekter.

Vedr. ny § 61 e, punkt 2) i lov om naturbeskyttelse
Det fremgår af høringsmaterialet, at det foreslås, at den statslige lodsejer i forvaltningsplanen bl.a. skal beskrive, hvilke planer der er for forvaltning af de udsatte dyr. Det fremgår videre, at det er hensigten, at forvaltningsplanen skal redegøre for principper for justering af størrelsen af dyrebestande ved afskydning eller flytning, fx hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken.

Det Dyreetiske Råd finder, at planer for forvaltning i relation til de udsatte dyr som minimum bør omfatte de forhold, som Rådet har beskrevet i sin udtalelse om rewilding (og som er gengivet i kort form i indeværende høringssvar). Rådet anbefaler desuden, at der stilles krav om, at forvaltningsplanen løbende skal evalueres og fornys med jævne mellemrum, så det sikres, at denne er opdateret og velfungerende i forhold til dyrevelfærd.

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder

[1] Det Dyreetiske Råd: Udtalelse om brug af dyr til rewilding ved naturforvaltning (2018)
https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-brug-af-dyr-til-rewilding-ved-naturforvaltning-2018/

[2] Det Veterinære Sundhedsråd: Supplerende udtalelse vedr. udendørs hold af dyr samt fodring af disse (2018)
https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/2018/supplerende-udtalelse-vedr-udendoers-hold-af-dyr-samt-fodring-af-disse/

[3] Det Veterinære Sundhedsråd: Tilsynsfrekvens for udendørs hold af dyr (2018)
https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/2018/tilsynsfrekvens-for-udendoers-hold-af-dyr/

HØRINGSSVAR J.nr. 2020-5425

Sendt til: mim@mim.dk med CC jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk
d. 12.02.2021

Hermed tilkendegives modstand mod dele af "Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og færdselsloven".

Jeg ønsker biodiversiteten øges i Danmark, men jeg ønsker samtidig at vi sikkert og trygt kan få en rekreativ udnyttelse af naturnationalparkerne, derfor opfordrer jeg politikerne til at finde en løsning, hvor hensyn til natur- og friluftsinteresser kan gå hånd i hånd og hvor vi som brugere og lokalområde inddrages i processen om ændring af "egen" skov.

Jeg er særligt bekymret for:

- Min egen og min families sikkerhed ved færdsel i hegningerne
- Der kan dispenseres fra dyrevelfærdsloven i naturnationalparkerne
- Færdsel med hund i hegningerne
- Færdsel til hest i hegningerne
- At vi som lokale ikke bliver inddraget i processen
- At den eksisterende natur i skoven ødelægges når træerne fældes og det nuværende vildt hegnes ude
- At den kæmpe rekreative virkning skoven har i dag, for rigtig rigtig mange daglige brugere forsvinder helt eller delvist.
- At både den fysiske og den psykiske positive virkning som skoven i dag giver mulighed for, for alle samfundslag, alle aldre og konditioner lider uoprettelig skade
- At området primært bliver for biodiversitsentusiaster – Har vi som samfund råd til det?
- At det kommer til at koste menneske- og dyreliv
- At der handles på et alt for udokumenteret grundlag

Jeg håber og ønsker så inderligt, der bliver lyttet til mange forskellige eksperter, også de kritiske i forhold til NNP, rewilding og store hegn!

Med venlig hilsen

Jørgen Damgaard-Kiib, Gl. Viborgvej 175, Tånum, 8920 Randers NV

Til Miljøministeriet

Miljøministeriet har den 15. januar 2021 udsendt et omfattende høringsmateriale vedrørende udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.). I den anledning fremsendes hermed nedenstående høringssvar fra Kattrup Gods.

Kattrup Gods

Kattrup Gods dækker cirka 1.100 ha og ligger i et smukt kuperet terræn med store sammenhængende skove og moseområder. Ejendommen rummer en rig flora og fauna samt mange historiske spor (gamle egetræer, stendiger, gravhøje m.v.).

Gården har i de sidste 40 år været drevet som et traditionelt landbrug efter konventionelle mark- og skovdriftsprincipper. Vi har stadig et ønske om at dyrke landbrug og producere fødevarer, men vi ønsker, at det skal ske på arealer, der er velegnede til at blive dyrket. En del af markerne på Kattrup er landbrugsmæssigt vanskelige og derfor overvejer vi for tiden, om der findes alternativer.

Vi har blandt andet stillet os selv spørgsmålet, om vi kan bidrage til at løse biodiversitetskrisen ved at omlægge en del af vores drift og lade naturen tage kontrol over en del af arealerne og dermed erstatte noget af den hidtidige land- og skovbrugsdrift med fri naturudvikling og et minimum af menneskelig kontrol?

Lovforslag

I den forbindelse er det inspirerende at læse høringsmaterialets beskrivelse af naturnationalparkerne og de tilhørende virkemidler. Der nævnes dog også en række juridiske udfordringer i den gældende lovgivning i forhold til sammenhængende naturområder, urørt skov og store planteædere. Lovudkastets justeringer fremstår derfor velbegrundede og vil forhåbentligt kunne lette etableringen af de kommende naturnationalparker.

Ikke alle private ejere vil dog have interesse i eller få mulighed for at indgå i de kommende naturnationalparker. Vi er derfor meget forundrede over, at lovforslaget specifikt kun baner vejen for at benytte disse virkemidler i netop naturnationalparkerne, mens private aktører som os efterlades med de samme juridiske udfordringer som hidtil.

På den baggrund skal lyde en klar opfordring til, at lovudkastet justeres, så det ikke kun kommer til at tilgodese naturnationalparkerne men alle aktører, der ønsker at bidrage til en vildere og mere mangfoldig natur. Det gælder naturligvis særligt i de juridiske tilfælde, hvor naturnationalparkerne ved hjælp af lovudkastet fritages for bestemmelser, som der på nuværende tidspunkt ellers ikke findes dispensationsmuligheder til. Her bør som minimum også etableres mulighed for i helt særlige tilfælde at kunne fritage andre relevante (private) ansøgere fra de sædvanlige regler.

Afslutning

Naturnationalparkerne kan ikke alene løse biodiversitetskrisen og det er derfor i alles interesse, at også private aktører med potentielt værdifulde arealer får bedre mulighed for at forvilde naturen ved at blive tilbudt det samme juridiske mulighedsrum som naturnationalparkerne.

Skulle der være behov for supplerende oplysninger står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen Anders Møller

Odsherred Museumsforening
www.odsherred-museumsforening.dk

Høringsvar til udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.).

Odsherred Museumsforening finder, at **§ 61 a** bør blødes op, således at en naturnationalpark ***også kan omfatte privatejede områder, der støder op til større statsejede områder.***

Og hvorfor så det?

Odsherred kommune er Danmarks største sommerhuskommune og de store sommerhusområder rummer betydelige naturværdier – der, hvis de bliver sikret, stedvis langt overstiger, hvad der kan opnås ved at tage landbrugsjord ud af drift.
Det er derfor værdifuldt at få inddraget disse store naturværdier i den kommende naturpolitik.
Flere af Odsherreds store sommerhusområder støder op til fredede statsejede områder og der er i dag en stor naturlig samhørighed. Denne samhørighed bør lovsikres – til fælles glæde for naturen som befolkningen – og kulturmiljøet.

Vi er godt klar over, at forslaget er politisk ømtåleligt og at det i den grad berører ejendommens ukrænkelighed. Men vi mener, at en sikring af naturværdierne er af national interesse – og at i hvert fald italesættelsen af naturbeskyttelsen og naturbegrebet i sommerhusområderne bør indgå i lovpakken.

Med venlig hilsen

Kjeld Jensen
Formand
Odsherred Museumsforening

Kontakt: Mail: info@odsherred-museumsforening.dk. Formand Kjeld Jensen tlf. 52 241999

Høringssvar fra Dansk Orienterings-Forbund

til

Lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Sammenfatning

Dansk Orienterings-Forbund ser med velvilje på etablering af Naturnationalparker med formålet at styrke natur og biodiversitet. Vi ser derimod med bekymring på de dele af forslaget, der formelt eller reelt vil begrænse adgangen for idrætten til Naturnationalparkerne, specielt indførelsen af hegn og store græssere. Dette har potentiale til at have en stor negativ betydning for idrætten generelt og orienteringssporten i særdeleshed.

Både lovforslag og bemærkninger bærer præg af meget lidt fokus på idrættens brug af naturen, og vi vil som minimum foreslå, at

- §61e tilføjes et selvstændigt punkt "idræt" til forvaltningsplanen.

Orienteringssporten er helt afhængig af rimelig adgang til naturen, så Dansk Orienterings-Forbund bør på lige fod med ryttere og cykelsporten være repræsenteret i den nationale arbejdsgruppe for interessenter.

Orienteringssporten

I orienteringsløb færdes man ikke kun på veje og stier, men også på tværs i terrænet. Derfor er ethvert hegn i princippet en forhindring for sporten, medmindre man kan og må passere det. Derudover er vi omfattet af andre begrænsninger, idet vi i vores banelægning altid har taget hensyn til naturen i samarbejde med ejeren. Brugen af offentlig skov er markant, idet adgang til private skove gennem de seneste år i stigende grad er blevet besværliggjort.

Dansk Orienterings-Forbund har ca. 7.000 medlemmer, der løber i omegnen af 100.000 gange om året. Dertil findes Find Vej i Danmark[1] med 97.000 brugere i 2020. Endelig forekommer orienteringssporten i mange andre sammenhænge - f.eks. blandt spejdere, forsvaret og i skolerne. Orienteringsløb er indskrevet i Undervisningsministeriets færdighedsmål for faget idræt under området Natur- og udeliv. Det er derfor vigtigt, at der over hele landet er gode terræner til rådighed, og som er lette at få adgang til.

Forskellige statistiker (offentligt tilgængelige) viser, at 1,8 mio. personer dyrker idræt i skov. Disse tal støttes af, at det ifølge Idrættens Analyseinstitut er hele 44 procent af unge og voksne, der dyrker aktiviteter i naturen. Det er med få udsving de samme procenter i alle aldersgrupper op til 70+. Det er således essentielt for folkesundheden, at der er uhindret adgang til at dyrke idræt i naturen.

Indhegning og store græssere

Idet vi bemærker, at det ikke er *nødvendigt* for en Naturnationalpark at indføre hegn og store græssere, så udgør de dog en væsentlig del af lovforslaget. Vi bemærker også, at der ikke lægges op til at ændre Naturbeskyttelseslovens §23, således at "offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres". Det fremgår dog af bemærkningerne til loven, at færdsel skal ske "under hensyntagen til vildtet og de udsatte dyr. Desuden kan det blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang."

1 https://www.findveji.dk/

Af dette kan vi kun frygte, at der vil ske en alvorlig begrænsning af idrættens adgang til Naturnationalparkerne gennem dels indførelsen af hegn og store græssere og dels begrænsning af adgangen og/eller måder at færdes på. I de eksisterende indhegninger med kvæg og heste på Naturstyrelsens arealer mødes man ofte med et skilt, der indskærper nogle færdselsregler, f.eks. "Gå stille og roligt gennem indhegningen og undgå pludselige bevægelser og høje lyde." I Bisonskoven på Bornholm er der endnu stærkere begrænsninger i den fri bevægelighed for offentligheden, idet man skal holde en sikkerhedsafstand på 100 m og blive på skovveje eller markerede vandrestier og ikke larme og løbe.

Det er ikke muligt at dyrke idræt i indhegningerne under sådanne forhold. Så selv om der formelt set er adgang, betyder begrænsningerne i den fri bevægelighed, at der ikke er reel adgang. Dette er ikke noget større problem, når antallet af den type indhegninger på landsplan er lavt, og de er i områder væk fra større befolkningscentre. Der kan findes alternativer. Men når planerne er at udpege op til 15 Naturnationalparker over hele landet med et samlet areal på op til 75.000 ha[2], så er det ikke længere muligt.

Der bør der arbejdes fleksibelt og veldokumenteret med konceptet og i hvert enkelt område findes de løsninger der er acceptable under hensyntagen til idrætten. I det omfang mulighederne forringes, skal myndighederne være indstillet på at kompensere gennem aftaler om adgang i nærliggende private skove.

Som det fremgår af det ovenstående, så vil oprettelsen af en så stor mængde Naturnationalparker med deraf følgende ændringer i drift og adgangsforhold have meget store konsekvenser for orienteringssporten. Derfor finder vi det som sagt naturligt, at Dansk Orienterings-Forbund på lige fod med ryttere og cykelsporten er repræsenteret i den nationale arbejdsgruppe for interessenter.

Generelle bemærkninger

Overordnet set anser vi ideen om at hegne naturen inde som forkert. Formålet er at holde vildtet inde, dvs. at opnå en menneskelig styring af naturen (f.eks. typen og antal af vildt). Nogle af typerne, der er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, som f.eks. heste, kvæg, elg og bison, er end ikke naturligt hjemmehørende i den danske natur i dag, og bortset fra elgene er de steppedyr, der naturligt søger væk fra skovene. Der argumenteres i bemærkningerne for, at naturoplevelsen bliver mere spændende, og at det vil øge turismen i området. Denne "tivolisering" af store dele af den danske natur finder vi bekymrende.

Derfor finder vi det særligt kritisabelt, at der hverken er indført krav om en opgørelse af biodiversiteten før igangsættelse af projekterne eller et krav om målsætning samt løbende evaluering af tiltagene. Der er således ikke krav til oprettelsen af Naturnationalparker og tiltagene med udsætning af vildt i indhegninger indeholder ingen opfølgning af, om tiltagene har effekt. Det virker som om midlet er lig med målet.

Endvidere vil vi gerne påpege, at evidensen for værdien af rewilding i forhold til biodiversitet er sparsom og omstridt. Vi kan f.eks. henvise til det indlæg professor Carsten Rahbek, Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet, gav ifm. Vildtforvaltningsrådets møde den 20/12 2020, eller til rapporten "Biodiversitetseffekter af rewilding" udgivet af Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet.

Sikkerhed og ansvar

Selv hvis det bliver tilladt uhindret at løbe og cykle indenfor indhegningerne, vil den samtidige færdsel af større græssende vildt, for nogle gør det utrygt at benytte denne mulighed. Det gælder særligt i forhold til at lade børn og unge løbe på egen hånd, men også voksne og især ældre vil kunne finde det utrygt med risikoen for at støde på de store dyr.

Dertil kommer spørgsmålet om ansvar. I udgangspunktet er færdsel på eget ansvar, jf. Naturbeskyttelseslovens §23. Dette er også tilfældet i dag, men i modsætning til det vildt, man møder i naturen i dag, så er der i de senere år adskillige episoder med stærkt tilskadekomne og endda et enkelt dødsfald som følge af nærkontakt med store græssere i de eksisterende indhegninger. Det er derfor ikke uden grund, at man kan føle sig utryg og bekymret for sin sikkerhed.

Dette vil især være en udfordring for trænere, skolelærere, spejderledere, børnehavepædagoger og andre, der tager en gruppe børn og unge med ind i en sådan indhegning, idet de vil være ansvarlige, hvis børnene kommer til skade. Under de omstændigheder vil det være stærkt tvivlsomt, om man som træner vil slippe "sine" børn og unge løs - en

2 Jf. Socialdemokratiets "Danmark skal igen være en grøn stormagt".

problematik, der især gør sig gældende for orienteringssporten, hvor udøverne jo bevæger sig selvstændigt og uden opsyn også på tværs gennem terrænet.

Konklusion

Idrætten i naturen generelt og orienteringssporten i særdeleshed vil have meget dårlige vilkår, hvis der indføres så mange og store indhegninger med store græssere, som lovforslaget og dets bemærkninger lægger op til. Derimod vil der ikke være væsentlige negative effekter af udlæggelsen til urørt skov evt. med øgning i antallet af det naturligt tilstedeværende hjorte vildt.

Vi ser det ikke som tilstrækkeligt, at idrætten er en del af lovforslagets §61e, punkt 3, der omfatter friluftsliv og turisme. Erfaring viser, at der ofte med "friluftsliv" tænkes på enkeltpersoners adgang til at færdes til fods, hvorimod organiseret og anden idrætsbrug ikke er i fokus. Det er nødvendigt at tænke den organiserede idræts brug af skovene ind i forvaltningsplanen, herunder afholdelsen af større eller mindre sportsbegivenheder.

Vi ønsker, at der tages hensyn til naturen og alle dens brugere, og er også positive overfor, at hovedformålet for Naturnationalparkerne er naturen og biodiversiteten. Men det er ikke ensbetydende med, at der ikke kan vises hensyn til andre interesser. Vi ønsker ikke at udelukke nogen, men ønsker på den anden side heller ikke selv at udelukkes. Hvilket i stor grad vil ske, hvis der indføres hegn og store græssere.

Med venlig hilsen

Walther Rahbek
Dansk Orienterings-Forbund
Formand

Ole Husen
Dansk Orienterings-Forbunds Skovudvalg
Formand

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: kontakt@klelund.dk (kontakt@klelund.dk), Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Steffen R. Bengtsson / Faunaforst (bengtsson@faunaforst.dk)
Titel: Høringssvar vedrørende etablering af naturnationalparker
E-mailtitel: Høringssvar vedrørende etablering af naturnationalparker m.v. (journalnummer 2020-5425)
Sendt: 12-02-2021 13:19:35

Til Miljøministeriet

Miljøministeriet har den 15. januar 2021 sendt udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.). I den anledning fremsendes hermed nedenstående høringssvar på vegne af Klelund Dyrehave.

Indledning
Klelund Dyrehave er et privatejet naturprojekt, der ligesom naturnationalparkerne forsøger at skabe plads til en vildere natur. Her får naturen lov til at være natur på egne præmisser og de naturlige økologiske processer udgør drivkraften i den positive og dynamiske naturudvikling. Dyrehaven blev etableret i 2010 efter 5 års sagsbehandling af blandt andet Miljøstyrelsen (daværende Skov- og Naturstyrelsen), Fødevarestyrelsen og to lokale kommuner. Baseret på disse egne erfaringer giver det god mening at gennemføre lovudkastets justeringer i håb om, at de kan sikre en hurtigere etablering af naturnationalparkerne, så de snart kan bidrage til at løse biodiversitetskrisen.

Lovforslagets forskelsbehandling
Lovudkastet tilgodeser dog meget specifikt kun de fremtidige statslige naturnationalparker, mens andre aktører efterlades med de samme udfordringer som hidtil. Endda også i de tilfælde, hvor fx private lodsejere måtte have tilsvarende målsætninger om at skabe en større biologisk mangfoldighed ved hjælp af de samme virkemidler som i naturnationalparkerne. Af høringsmaterialet fremgår, at det vil blive undersøgt, hvorvidt også private (samt kommunale) arealer på sigt kan indgå i naturnationalparkerne. Ikke alle private ejere har dog nødvendigvis interesse eller forudsætninger til at indgå som en del af en naturnationalpark og sidstnævnte vil heller ikke alene kunne løse biodiversitetskrisen. Derfor har Miljøministeren også med rette tidligere forsøgt at engagere private lodsejere i større naturprojekter, så alle gode kræfter kommer i spil for at vende biodiversitetens udvikling fra tilbage- til fremgang. Men hvis det skal lykkes at motivere private aktører til denne fælles naturindsats er det selvfølgelig afgørende vigtigt, at der tilbydes de samme juridiske muligheder, som kommer til at gælde for naturnationalparkerne. Fremadrettet bør det også blive lettere at forvilde udstrakte naturområder på sin egen jord ved hjælp af den samme værktøjskasse som i naturnationalparkerne.

Det gælder naturligvis særligt i de juridiske tilfælde, hvor naturnationalparkerne ved hjælp af lovudkastet fritages for bestemmelser, som der på nuværende tidspunkt ikke findes dispensationsmuligheder til. Fx undtages naturnationalparkerne fra flere paragraffer i dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred samt færdselsloven. Her bør som minimum også indskrives dispensationsmuligheder til at kunne fritage andre relevante ansøgere fra de sædvanlige regler. Ikke mindst fordi det i visse tilfælde vil være endnu mere oplagt at benytte de samme virkemidler på privatejede arealer udenfor naturnationalparkerne, hvor mange værdifulde naturarealer allerede findes og man ofte ikke har tilsvarende publikumsmæssige udfordringer og –hensyn at tilgodese som på de statslige arealer. Det kræver dog, at der i så fald ikke forskelsbehandles mellem statslige og private aktører ved kun at tilbyde førstnævnte de nødvendige juridiske muligheder for at etablere projekterne.

Andre bemærkninger
Blandt høringsmaterialets omfattende analyse af forholdet til anden lovgivning fremgår flere interessante elementer herunder det forventede kommende indhold af den nye EU dyresundhedslov, der efter planen skal træde i kraft den 21/4 2021. Særligt omkring de fremtidige regler for mærkning beskrives en række ændringer af den nuværende lovgivning, der vil vanskeliggøre mulighederne for at undtage/udskyde mærkning af dyr. Fx fremgår det, at europæisk bison skal mærkes på samme måde som kvæg og vel at mærke uden, at der på nuværende tidspunkt findes dispensationsmuligheder i reglerne. Dette vil være i modstrid med blandt andet den dispensation, der for nuværende tillader at udskyde mærkning af Naturstyrelsens bisonkalve på Bornholm, indtil dyrene på et senere tidspunkt måtte forlade indhegningen. Dyresundhedsloven ser dermed ud til at vanskeliggøre den ønskede ekstensive forvaltning af både europæisk bison og en række andre økologiske nøglearter i såvel naturnationalparkerne som alle andre steder, hvor man enten allerede praktiserer eller påtænker en lignende forvaltning. Det er afgørende, at Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i fællesskab finder praksisnære løsninger på disse udfordringer. Mærkningskrav m.v. bør ikke stå i vejen for at introducere de ønskede store planteædere, hvis positive værdifulde økosystemfunktioner skal gøre det muligt at forløse områdernes biodiversitetspotentiale.

Samme problemstilling gør sig gældende i forhold til den omtalte EU biproduktforordning og ikke mindst den særlige danske fortolkning heraf, der i helt unødig grad vanskeliggør mulighederne for at lade ådsler indgå som et ellers naturligt element af en holistisk økosystemforvaltning.

Afslutning
Klelund Dyrehave påskønner planerne om naturnationalparker og erkender på baggrund af egne erfaringer et stort behov for at tilpasse lovgivningen til de særlige udfordringer, som etablering af mere naturlige økosystemer fører med sig.

Lovforslagets forskelsbehandling af aktører er dog uskøn og urimelig for de private aktører, der gerne vil bidrage til en større biologisk mangfoldighed ved hjælp af de samme værktøjer som i naturnationalparkerne. Derfor bør lovudkastet tilpasses, så også private aktører sikres de samme juridiske undtagelses- og/eller dispensationsmuligheder for at benytte tilsvarende forvaltningstiltag.

For at standse tabet af biodiversitet er det nødvendigt med både statslige og private aktører. En tilpasning af lovudkastet vil gøre det muligt også at forvilde naturen udenfor naturnationalparkerne og dermed bringe endnu flere arealer i spil, så naturnationalparkerne ikke alene skal løse biodiversitetskrisen. Til fordel for både de private lodsejere samt alle andre, der sætter pris på naturens forunderlige mangfoldighed.

Vi står naturligvis til rådighed med supplerende oplysninger og uddyber også gerne vores synspunkter i en drøftelse om ønsket.

Med venlig hilsen
Steffen R. Bengtsson

faunaforst
Steffen R. Bengtsson
"Højbolund"
Vindingvej 7B
DK-8654 Bryrup
Mobil: +45 5131 7828
Mail: bengtsson@faunaforst.dk

Friluftsrådet

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt per mail til mim@mim.dk med kopi til jabe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

12. februar 2021

Friluftsrådets høringssvar til Høring over udkast til lovforslag om ændring af Lov om naturbeskyttelse, Lov om skove, Dyrevelfærdsloven, Lov om mark- og vejfred og Færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.). Journalnummer 2020-5425

Friluftsrådet bakker op om etablering af kommende naturnationalparker herunder etablering af en lovgivningsmæssig ramme for disse. For Friluftsrådet er det afgørende vigtigt, at offentlighedens adgang til naturnationalparkerne sikres og opretholdes, og at der skabes gode rammer for et alsidigt friluftsliv. Friluftsrådet anser overordnet den foreslåede procedure for etablering af naturnationalparkerne som befordrende, og har følgende bemærkninger til lovforslaget.

Generelle bemærkninger
Friluftsrådet ser positivt på, at de retslige rammer for etablering og forvaltning af naturnationalparker bliver indført som et kapitel i Lov om naturbeskyttelse. Lov om naturbeskyttelse angiver i sin formålsbestemmelse, at loven særligt tilsigter tre ligestillede formål:

- at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Friluftsrådet glæder sig over, at det er disse overordnede formål, der danner ramme om etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark.

Friluftsrådet anerkender, at hovedhensynet i lovforslaget er en styrkelse af natur og biodiversitet, men understreger samtidig, at områderne skal tage hensyn til og skabe gode rammer for et alsidigt friluftsliv, hvilket er fuldt foreneligt med lovforslagets hovedhensyn. Naturnationalparkerne skal således have et dobbelt formål om både at fremme en rigere natur og give befolkningen gode muligheder for friluftsliv helt i tråd med formålet angivet i Lov om naturbeskyttelse.

Det er afgørende vigtigt for Friluftsrådet, at offentlighedens adgang til naturnationalparkerne sikres og opretholdes. Det gælder de lovgivningsmæssige rammer for offentlighedens adgang, men i særdeleshed også den reelle adgang, som sikres gennem den fysiske udformning af naturnationalparkerne, en betydelig formidlingsindsats og opmærksomhed omkring de barrierer, der kan begrænse adgangen, herunder hegn, udsatte dyr, sikring af infrastruktur og faciliteter mv.

Scandiagade 13 · DK-2450 København SV
Tel +45 33 79 00 79 (10-15/10-14)
fr@friluftsraadet.dk · www.friluftsraadet.dk

Friluftsrådet ønsker at understrege, at overvejelserne i forbindelse med oprettelse og drift af naturnationalparker bør basere sig på inddragelse af en bred faglighed. Således skal beslutningerne tages i respekt for og under inddragelse af de mange relevante fagligheder, som oplagt bør ligge til grund for oprettelse og forvaltning af naturnationalparker. Foruden faglige referencer til biodiversitet og økosystemer bør også friluftsfaglige, dyrelægefaglige og kulturmiljømæssige kompetencer indgå.

En naturnationalpark kan ifølge lovforslaget etableres i områder, hvor der opnås biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser. Friluftsrådet bakker op om dette helhedsorienterede perspektiv og opfordrer til, at udpegningen af naturnationalparker sker med opmærksomhed på den kommunale planlægning i det pågældende område.

Friluftsrådet bemærker, at friluftsliv og turisme flere steder i lovforslaget er kædet sammen. Friluftsliv og naturturisme har på en række områder overlappende interesser og forudsætninger, men adskiller sig også væsentligt. Turisme har ofte et erhvervsmæssigt sigte, hvor friluftsliv spænder over forenings- og selvorganiserede aktiviteter, hvor borgere søger oplevelser i naturen. Hensynet til friluftsliv og turisme kan således i mange tilfælde være væsensforskellige, og Friluftsrådet mener derfor, at det er helt nødvendigt med en tydeligere opdeling mellem friluftsliv og turisme i lovgivningen.

Friluftsliv i naturnationalparker
Naturbeskyttelse og biodiversitetstiltag kræver en langsigtet opbakning fra befolkningen. Det opnås bedst, hvis befolkningen har gode muligheder for at komme ud og bruge og opleve naturen og få et forhold til den, og ved at understøtte naturforståelsen med formidlingsindsatser. Muligheder for et alsidigt friluftsliv skal sikre et lokalt ejerskab og forankring af naturnationalparkerne og udviklingen af vildere natur.

Som det fremgår af lovforslaget og lovbemærkningerne, kan etablering af en naturnationalpark ske, hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser, bl.a. friluftsliv.
Eftersom bynære skove er betydningsfulde rekreative områder med et markant brugertryk, opfordrer Friluftsrådet til, at disse i udgangspunktet ikke udpeges til naturnationalparker.

De statsejede skove er der, hvor mange organiserede friluftsaktiviteter kan finde sted og få tilladelser til afholdelse af arrangementer. Disse områder er derfor betydningsfulde for en bred vifte af friluftsaktiviteter, herunder spejderløb, orienteringsløb, rollespil etc. Friluftsrådet vil derfor opfordre til, at de organiserede aktiviteter har uændrede, gode muligheder for at opnå tilladelser i naturnationalparker.

De lokale løsninger er en forudsætning for naturnationalparkernes succes og lokale forankring
Friluftsrådet mener, at de lokale aktører i området for en potentiel naturnationalpark er de rette til at finde de løsninger, der kan få hensynene til at gå op. Det er derfor et helt centralt fokuspunkt for Friluftsrådet, at der sikres gode rammer for de lokale inddragelsesprocesser og skabes forudsætninger for en aktiv deltagelse blandt et bredt udsnit af lokale aktører.

Friluftsrådet konstaterer derfor med stor tilfredshed, at offentligheden inddrages i den ansøgningsproces, som lovforslaget rammesætter for etablering af en naturnationalpark jfr. § 61 c, herunder i udvikling af både projektforslag og forvaltningsplan.

I lyset af erfaringerne med de inddragende processer omkring etablering af de to første naturnationalparker, vil Friluftsrådet dog påpege vigtigheden af flg.:

- Reel inddragelse af et bredt udsnit af lokale aktører (interessenter og lokale myndigheder), herunder i udvikling af projektforslag og forvaltningsplan.
- En tilstrækkelig tidsmæssig proces for inddragelsen der sikrer, at alle interesser bliver hørt.
- At der søges konsensus i de konkrete løsninger på baggrund af indspil fra de lokale aktører.

Ansøgning: projektforslag
En naturnationalpark kan ifølge lovforslaget etableres i områder, hvor der opnås biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser, herunder bl.a. friluftsliv. På den baggrund bemærker Friluftsrådet, at der i projektforslaget skal redegøres for områdets nuværende status på en række områder, jfr. lovforslagets § 61 d, punkt 1, som forventeligt skal danne udgangspunkt for en vurdering af, hvorvidt etableringen er foreneligt med andre samfundsinteresser.

De eksisterende rekreative interesser i området indgår ikke som del af det, der skal gøres status over i projektforslaget. Friluftsrådet foreslår, at kravene til projektforslaget i § 61 d, punkt 1 udvides til også at omfatte en status på eksisterende rekreative interesser i området, herunder hvilke typer friluftsliv, der dyrkes og hvilke tilladelser til organiserede friluftsaktiviteter, der er givet.

Forvaltningsplaner
Friluftsrådet anser forvaltningsplanerne som helt centrale for sikringen af, at hovedhensynet til natur og biodiversitet går op med de bredere hensyn til øvrige samfundsinteresser. Friluftsrådet er derfor også meget tilfredse med, at forvaltningsplanerne skal omfatte udviklingsmål for friluftsliv, jfr. § 61 e.

Friluftsrådet bemærker, at der ikke i lovforslaget stilles krav om, at forvaltningsplanerne skal revideres med en fast kadence. Det er Friluftsrådets holdning, at det eneste fagligt forsvarlige vil være at sikre en tidsramme for forvaltningsplanerne. Friluftsrådet vil derfor på det kraftigste anbefale, at der introduceres et krav om en revision af forvaltningsplanerne eksempelvis hvert femte år, og at revisionerne gennemføres med inddragelse af lokale interessenter.

Naturnationalparkerne er nye tiltag, der skal forvaltes efter urørte principper. Det vil således være uvist, om de ønskede effekter opnås med de introducerede tiltag. Alene af den grund er der behov for løbende revision af forvaltningsplanerne. Men også ændringer af øvrige samfundshensyn kan berettige til en revision af forvaltningsplanerne.

Ligeledes bemærker Friluftsrådet, at udstedelsen af bekendtgørelsen og udformningen af forvaltningsplanerne kun kan påklages retligt. Derfor er der behov for, at civilsamfundet herunder lokale borgere og interessenter indgår i en løbende dialog om forvaltningen af naturnationalparkerne og dermed dialog om forvaltningsplanerne.

De ovennævnte forhold medfører et stærkt behov for, at forvaltningsplanerne løbende revideres med inddragelse af lokale interessenter, så der kan søges indflydelse på forvaltningen løbende og justeres i de tiltag, der ikke har den ønskede effekt.

Friluftsrådet anbefaler, at forvaltningsplanerne for naturnationalparkerne skal hvile på principperne for adaptiv forvaltning og foreslår følgende tilføjelser til lovforslagets § 61 e:

- Alle forvaltningstiltag skal baseres på et tungt og bredt sammensat fagligt grundlag og skal vurderes ud fra et perspektiv om omkostningseffektivitet.

- Alle forvaltningstiltag skal løbende evalueres og monitoreres med fokus på effekter i relation til friluftsliv, natur og biodiversitet. Erfaringer fra disse processer skal informere både på lokalt og nationalt niveau til den videre forvaltning.
- Forvaltningsplanerne skal revideres minimum hvert femte år på baggrund af resultater af evaluering og monitorering.
- Forvaltningsplanerne skal redegøre for hegnets udformning og de tiltag, der skal sikre offentlighedens adgang til og i området.
- I valg af, hvilke dyr der udsættes, skal der foruden den biologfaglige anbefaling også tages hensyn, der sikrer, at det eksisterende friluftsliv i videst muligt omfang kan fortsætte.
- Forvaltningsplanerne skal redegøre for de tiltag, der skal sikre en infrastruktur til at understøtte friluftslivet. Disse tiltag skal baseres på en helhedsorienteret intelligent planlægning.
- Begrænsninger for friluftslivet skal i videst muligt omfang undgås. I det tilfælde, at der er behov for begrænsninger, skal disse være målrettede og baseret på et tungt dokumenteret fagligt grundlag. I forlængelse heraf bør der i videst muligt omfang tillades rekreativt fiskeri og jagt, hvor det er foreneligt med målene for forvaltningen af naturnationalparken.

Hegn og udsatte dyr
Ifølge lovforslaget er det hensigten at udsætte dyr under hegn i de kommende naturnationalparker. Friluftsrådet ønsker en så restriktiv anvendelse af hegn som muligt, og at beslutninger om etablering af hegn og udsætning af dyr skal bero på vurderinger af den omkostningseffektive effekt tiltaget vil medføre, hvilken biodiversitetsmæssig effekt der kan opnås, hensyn til de eksisterende rekreative interesser samt en sikring af vildtets frie bevægelighed.

Friluftsrådet opfordrer således også til, at det overvejes, hvorvidt man i nogle naturnationalparker vil kunne opnå tilstrækkelige positive effekter uden opsætning af hegn, eksempelvis ved udsætning af ikke hegnet vildt.

I det omfang, der udsættes dyr og etableres hegn, er følgende afgørende for Friluftsrådet:
- at der sikres gode og tilgængelige adgangsveje til og i det hegnede område
- at valget af dyr beror på en hensyntagen til de rekreative interesser i området
- at der vælges ikke-opsøgende, hjemmehørende, planteædende dyr
- at ansvaret i tilfælde af ulykker afklares og formidles tydeligt

Det er endvidere afgørende for Friluftsrådet, at den frie og uhindrede adgang langs kysten sikres i det tilfælde, at der hegnes ud til kysten.

Naturnationalparker på kommunalt- og privatejede arealer
Det fremgår af lovbemærkningerne, at det er hensigten på et senere tidspunkt at sikre et lovgivningsmæssigt grundlag for at kunne etablere naturnationalparker på kommunalt- og privatejede arealer. Det ser Friluftsrådet gerne fremskyndet, så det gøres muligt for andre end statslige ejere at kunne bidrage til at opfylde målsætningen om etablering af i alt 15 naturnationalparker.

Såfremt naturnationalparker på kommunalt og privatejede arealer etableres med tilskud fra offentlige midler, bør der sikres adgang for offentligheden på linje med reglerne for adgang på statsejede arealer.

Øvrige bemærkninger

- Ad § 61 stk. 2: Friluftsrådets foreslår, at også Indenrigs- og boligministeren inddrages for at sikre inddragelse af hensynet til samfundsinteresser, der henføres til dette ministeries ressort, ikke mindst hvad angår den fysiske planlægning.

- Ad § 61 stk. 3: Friluftsrådet påpeger, at der kan være behov for at flytte eller fjerne træer af sikkerhedshensyn.

- Skovloven: Friluftsrådet mener, at bestemmelserne i nyt § 11, stk. 3 i Skovloven også bør gælde bygninger og anlæg med natur- og kulturhistorisk sigte.

- Færdselsloven: Friluftsrådet vurderer, at det fremstår uafklaret, hvorvidt benævnelsen af veje og stier i lovforslaget skal opfattes efter definitionen i Færdselsloven eller i Naturbeskyttelsesloven og derfor underlægges forskellige forpligtelser. Friluftsrådet opfordrer til at dette forhold afklares.

- Friluftsrådet noterer sig, at det er Miljøministeriets forventning, at naturnationalparkerne kan leve op til IUCNs kategori II, og at man vil undersøge nærmere, hvorvidt nogle naturnationalparker vil kunne svare til IUCNs kategori I b.

  Det er Friluftsrådets vurdering, at kravene til IUCNs kategori I b kan medføre omfattende indskrænkninger af offentlighedens adgang og begrænsninger af typer af aktiviteter samt fravær af infrastruktur til friluftsliv.

  Friluftsrådet vil derfor advare imod, at ministeriet stiler efter at kategorisere naturnationalparkerne efter denne internationale kategori med de indbyggede krav om begrænsninger for bl.a. offentlighedens benyttelse af hele naturnationalparken. I stedet bør ministeriet i tilfælde af behov for særlig beskyttelse af udvalgte naturområder inde i naturnationalparken om nødvendigt anvende eksisterende muligheder i lovgivningen, herunder Naturbeskyttelseslovens § 27.

Med venlig hilsen

Niels-Christian Levin Hansen
Formand

== AKT 5747935 == [Frederik Møller - Høringssvar vedr. lovforslag til etablering af naturnationalparker m.v. (journ… ==

Den Danske NATURFOND

Miljøministeriet
Departementet
Att. Jacob Christian Bertram
og Daniella Humm Møller
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Den Danske Naturfond
Vodroffsvej 59
1900 Frederiksberg C
Tlf. 2297 2020
Mail:
kontakt@naturfonden.dk

12. februar 2021

Høring vedr. forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.).

Den Danske Naturfond værdsætter muligheden for at kunne indsende høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.).

Naturfonden finder lovændringernes mål og intentioner meget positive, ligesom Naturfonden synes, at de konkrete elementer er relevante og udgør væsentlige forudsætninger for at kunne forfølge formålet med lovændringerne. Der er dog også en række forhold, som efter Naturfondens opfattelse vil kunne forbedre det foreliggende lovudkast.

Vi har valgt at indsende bemærkninger, da lovændringer kan have en direkte betydning for Naturfondens arealforvaltning, herunder besværliggøre vores samarbejde med staten om udvikling af store sammenhængende naturområder.

Endvidere er det i høringsmaterialet og den tekniske gennemgang signaleret, at det skal undersøges, om private arealer kan blive omfattet på et senere tidspunkt. I så fald har Naturfonden i sagens natur stor interesse i de regler og retningslinjer, som kommer til at gælde.

Den Danske Naturfond har på den baggrund fire hovedsynspunkter:

- 1) Private fonde, kommuner m.fl. bør have samme mulighed for at tilgodese natur og biodiversitet, som det er tilfældet for staten.

- 2) Målet med oprettelse af naturnationalparker bør være natur og biodiversitet. Valg af virkemidler i den enkelte nationalpark bør afgøres af dette hovedhensyn.

- 3) Regler og retningslinjer for tilsyn med græssende dyr bør præciseres.

- 4) Planlægningsgrundlaget for hver naturnationalpark bør præciseres.

Ad 1) Naturnationalparker og private arealer
Lovforslaget gælder alene statslige arealer. Det må efter Naturfondens opfattelse være lige så vigtigt at sikre tilsvarende muligheder for en mere naturnær forvaltning på private og kommunale mv. arealer. Natur og biodiversitet har været i tilbagegang gennem mange år, og som privat, naturbevarende fond vil vi gerne bidrage, så meget vi kan. Mål og indhold i lovudkast passer rigtig godt ind i vores tanker og visioner om en rigere natur i Danmark. Indenfor de seneste år har vi også kunnet konstatere, at flere andre større, private lodsejere har interesse for omlægning af arealer til mere vild natur.

Skal natur og biodiversitet have et ambitiøst løft, vil det være meget væsentligt, at også private naturbevarende fonde m.fl. kan opnå samme muligheder som på statslige arealer. I modsat fald vil vi få væsentligt sværere ved at tilgodese natur og biodiversitet. Og det kan være vanskeligt at gennemføre ambitiøse biodiversitetsprojekter de steder, hvor staten ikke ejer skov- og naturarealer. Endelig vil de foreslåede lovændringer have den konsekvens, at det ikke vil være muligt at samarbejde med staten om store sammenhængende naturområder med fælles arealforvaltning de steder, hvor fondsejede eller øvrige kommunale og private arealer ligger umiddelbart op til statens naturnationalparker, idet regelgrundlaget vil være forskelligt f.eks. i forhold til tilsynet med græssende dyr.

En vildere natur, som det er tilfældet med naturnationalparkerne, kan ikke bare gavne biodiversiteten, men også give flere naturoplevelser. De nye naturnationalparker kan derfor også blive et godt aktiv for lokale borgere og besøgende. Den del vil vi også gerne være med til at løfte, så en rigere natur og friluftsliv kan gå hånd i hånd.

Det er derudover Naturfondens opfattelse, at de krav, der stilles til udarbejdelse af en forvaltningsplan i forbindelse med oprettelse af statens naturnationalparker, relativt ukompliceret vil kunne honoreres af Den Danske Naturfond og efter vores vurdering, også af andre tilsvarende fonde. Vi udarbejder i forvejen forvaltningsplaner for de større naturområder.

Ad 2) Mål og virkemidler
De foreslåede lovændringer har forbedring af natur og biodiversitet som formål. Det bør være dette hensyn, som er afgørende for, hvilke virkemidler og forvaltningstiltag som bringes i anvendelse i de enkelte naturnationalparker. Når Naturfonden gennemgår høringsmaterialet, kan man visse steder blive i tvivl eller få et andet indtryk. Nedenfor er givet en række eksempler herpå:

- De foreslåede lovændringer giver det indtryk, at det forventes, at man som udgangspunkt etablerer indhegninger med store græsædere i alle de kommende naturnationalparker. Naturfonden støtter fuldstændig op om brugen af store græssere for at sikre den truede biodiversitet, hvor det giver mening for at opnå de definerede mål. Det kan dog med fordel tydeliggøres, at udsætningen af store græssere er ét væsentligt virkemiddel, men ikke nødvendigvis en forudsætning i

alle eller alle dele af naturnationalparkerne. Store græssere bringes i anvendelse for at opfylde de fastsatte mål for den enkelte naturnationalpark.

- Det er grundlæggende positivt, at det fremhæves, at arealer i en naturnationalpark ikke må forvaltes m.h.p. at modtage eksempelvis landbrugsstøtte. Det er dog samtidig vigtigt at holde sig målet for øje. Såfremt eventuelle tilskud og støtteordninger ikke er i konflikt med målet, bør det ikke i sig selv være en hindring at hjemtage disse. Mulighed for støtte vil også øge en række private lodsejeres motiviation og incitament til at forfølge de hensyn til natur og biodiversitet, som lovændringer ligger op til.

- Der kan efter Naturfondens opfattelse stilles spørgsmål ved behovet for omfanget af jagtudøvelse, specielt i områder hvor der alene anvendes to-trådet hegn. Biodiversitetsunderstøttende regulering bør i givet fald være udgangspunktet og bør altid kunne begrundes konkret, så der er sikkerhed for, at det ikke er i konflikt med de opstillede mål for naturnationalparken. Sker regulering eller aflivning af tilskadekomne dyr, kan det, i særlige områder eller på arealer med begrænset publikum og friluftsliv, med fordel overvejes at give mulighed for ikke at fjerne alle døde dyr. Naturfonden er naturligvis bekendt med, at der findes EU-regulering på området, som kan begrænse muligheder.

Afslutningsvist bemærkes, at Naturfonden finder det positivt, at lovændringer åbner mulighed for at gennemføre konkrete forvaltningstiltag, f.eks. i en overgangs- eller indfasningsperiode, for at bevare eller fremme biodiversiteten, herunder tiltag overfor specifikke arter, artsgrupper eller naturtyper.

3) Dyrevelfærd og tilsyn med græssende dyr
Naturfonden forstår lovændringer således, at der ikke er forskel på tilsynet med forskellige arter af græssende dyr, f.eks. heste og kvæg. Det virker rationelt og fornuftigt. Det virker tilsvarende fornuftigt, at der kan gribes ind og reguleres på en bestand, hvis dyrevelfærden er truet – både i forhold til enkeltindivider og bestanden som helhed.

Naturfonden finder det dog alligevel uklart på enkelte punkter, hvad der mere præcist vil gælde for så vidt angår dyrevelfærden for de udsatte, store græssere. Der er i lovforslaget lagt op til, at tilsynet med dyrene kan foregå på bestandsniveau, hvilket virker fornuftigt i forhold til den praktiske virkelighed. I meget store områder med varieret terræn og vegetation kan det være meget svært at finde enkelte dyr, der ikke færdes sammen med flokken, i visse tilfælde måske fordi de er syge. Det er dog umiddelbart uklart, om der med lovændringer er accept af, at enkeltindivider ikke nødvendigvis kan opspores og eventuelt aflives, hvis de er syge. For at sikre en klar og entydig forvaltning bør det efter Naturfondens opfattelse præciseres, om det med overvågning på bestandsniveau accepteres, at enkeltindivider ikke kan lokaliseres i en længere periode, når flokken i øvrigt trives. Det er umiddelbart vanskeligt at forstå, at

man kan lempe tilsynskravet uden samtidig at lempe på de krav, der normalt gælder i forhold til omsorg for det enkelte dyr.

4) Planlægningsgrundlag
Det fremgår, at en ansøgning om etablering af en naturnationalpark skal indeholde en projektbeskrivelse med oplysninger om bl.a. områdets naturgrundlag. Af bemærkningerne fremgår det, at det bl.a. skal beskrives, om der er beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, bilag IV-arter i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver og rødlistede arter m.m. Det foreslås, at kravene til redegørelsen for de eksisterende naturværdier præciseres ved at nævne disse forhold direkte i lovteksten, således at det her fremgår, at projektbeskrivelse skal indeholde en redegørelse for områdets eksisterende naturværdier, herunder naturtyper omfattet af habitatdirektivet, beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, særlig værdifuld skov jf. skovlovens § 25, bilag IV-arter i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver, rødlistede arter m.v.

Tilsvarende foreslås det, at forvaltningsplanen for naturnationalparken skal indeholde en konsekvensvurdering for den forventede udvikling af områdets eksisterende naturværdier, herunder naturtyper omfattet af habitatdirektivet, beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, særlig værdifuld skov jf. skovlovens § 25, bilag IV-arter i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver, rødlistede arter mv.

Udover ovenstående konsekvensvurderinger bør forvaltningsplanen, efter Naturfondens opfattelse, indeholde en plan for at kunne følge udviklingen i naturnationalparken. Det kræver, efter Naturfondens opfattelse, en basismonitering, så det er muligt at dokumentere naturværdier før etablering af nationalparken samt en løbende forvaltningsrettet monitering, så det er muligt at belyse, hvilke effekter forskellige tiltag får.

Derudover er det Naturfondens opfattelse, at forvaltningskonceptet er en relativ enkel forvaltningsform, der ikke forudsætter flere årsværk eller ressourcer, end det typisk er tilfældet med mere traditionel naturpleje og -forvaltning. Hertil kommer, at de ændrede regler for tilsyn med græssende dyr vil være en betydelig lettelse i forhold til de gældende regler.

WWF for a living planet®

WWF Verdensnaturfonden
Svanevej 12
2400 København NV

Tlf. 35363635
wwf@wwf.dk
www.wwf.dk

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
mim@mim.dk

Cc: Jacob Christian Bertram jacbe@mfvm.dk
og Daniella Humm Møller dahmo@mfvm.dk

Hellebæk 12. februar 2020

Høringssvar fra WWF Verdensnaturfonden vedrørende:

Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.) – j.nr. 2020-5425.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion.

Dette er gode, relevante og i en dansk sammenhæng ambitiøse målsætninger fra Regeringen og støttepartierne SF, Enhedslisten, Det Radikale Venstre og Alternativet.

WWF Verdensnaturfonden bakker som bekendt stærkt op om disse målsætninger og pladsen, der skabes til mere og vildere natur i Danmark ved hjælp af naturnationalparkerne og urørt skov. Vi er heller ikke et øjeblik i tvivl om, at dette vil betyde et kæmpe løft for danskernes friluftsliv, men også for lokal grøn økonomisk vækst, uddannelse, læring og sundhed. Naturnationalparkerne er i vores øjne ren win-win!

Men der er også ganske præcise politiske målsætninger og forvaltningsmæssige formål, der stiller en række ret præcise og evidensbaserede krav og forudsætninger til loven og forvaltningen af naturnationalparkerne, som WWF Verdensnaturfonden ikke ser tilstrækkeligt reflekteret i de nuværende lovforslag eller de bagvedliggende bemærkninger og uddybninger.

Overordnede bemærkninger til lovforslaget

WWF Verdensnaturfondens overordnede bemærkninger til lovforslaget – og især med muligheden for opnåelse af de ambitiøse naturpolitiske målsætninger, som vi helhjertet bakker op omkring, omfatter følgende:

I. **Naturnationalparkernes hovedformål er biodiversitet ifølge den politiske aftale, og derfor skal arealer ikke forvaltes med "hovedhensyn" for biodiversitet, men med "formålet".**

WWF Verdensnaturfonden er bekymret for den inkonsistente vekslen mellem "hovedformål" og "hovedhensyn" i lovforslagets bemærkninger, men også den meget hyppige brug af "hovedhensyn".

Vi anbefaler at ordet "hovedhensyn" generelt erstattes med "formål", da det vil understrege, at netop hovedformålet med den politiske beslutning er, "*at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser*".

Dette er jo netop dermed ikke et hovedhensyn, men selve formålet.

II. **WWF Verdensnaturfonden undrer sig over, at hele lovforslaget, samt bemærkningerne, mangler den helt afgørende forudsætning for en omkostningseffektiv biodiversitetsindsats: den relevante forskningsbaserede rådgivning.**

Vi anser det for helt afgørende og en grundlæggende præmis, at ministeren pålægges også at inddrage "relevant forskningsbaseret rådgivning" i forbindelse med prioritering af og anmodning om ansøgninger om naturnationalparker (§ 61c).

Erfaringen herhjemmefra viser, at hvis der ikke laves en prioritering og udpegning af naturområder baseret på relevant forskningsmæssig viden, så kan ofte mindre vigtige områder blive udlagt som natur. Derved spildes både tid, kræfter og penge og dansker får ikke den natur, de har drømt om.

Dette kender vi for eksempel fra Naturstyrelsens tidligere udlæg af urørt statsskov, som der fra 2016-17 dog er blevet rettet op på, især på baggrund af arbejdet fra CMEC/KU og WWF Verdensnaturfonden.

WWF Verdensnaturfonden er derfor uforstående overfor, at inddragelse af relevante forskere ikke fremgår af lovforslagets §§61d og 61e som en naturlig del af henholdsvis projektansøgninger og forvaltningsplaner. Det bør tilføjes idet en forudsætning for opfyldelse af den politisk aftalte målsætning er, at det er de vigtigste områder for

vores biodiversitet, der udlægges først, som større og vildere natur ("brandmandens lov").

III. Det er en generel mangel og stærkt beklageligt, at lovforslaget kun omfatter statslige arealer og ikke allerede fra starten også kommuners og naturbevarende fondes arealer.

Vi har forståelse for en generel juridisk udredning omkring etablering af naturnationalparker på private arealer, men der er efter WWF Verdensnaturfondens vurdering *ingen* grund til, at de foreslåede lovændringerne i skovloven, dyrevelfærdsloven, mark- og vejfredsloven og færdselsloven *ikke* også kan gælde nuværende og kommende naturarealer ejet af kommuner og naturbevarende fonde.

Ud fra et generelt lighedsprincip er det desuden svært at se rimeligheden i, at Statens egne naturforvaltere pålægges mindre administrative og praktiske byrder i forhold til bl.a. fredskovsstatus, dyretilsyn og veje end ligestillede kommunale og private naturforvaltere på arealer af tilsvarende størrelse og med samme forvaltningsmål, græssende dyr, naturtyper med mere.

WWF Verdensnaturfonden ser ingen argumentation i det foreliggende høringsmateriale, der begrunder denne særbehandling af Statens naturforvaltere.

Vi anbefaler derfor kraftigt en generel tilretning af lovforslaget, så både de kommunale og de naturbevarende fondes arealer også omfattes af den aktuelle revision af af skovloven, dyrevelfærdsloven, mark- og vejfredsloven samt færdselsloven.

IV. Revisionen af Skovloven er i lovforslaget ikke fremtidssikret i forhold til den aktuelle naturpakke fra december 2020 for så vidt angår udlæg af urørt skov i fredskovspligtige arealer.

Skovlovens bestemmelser for fredskovspligtige arealer om, at arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer, at hugst bortset fra tynding ikke må finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden, samt at arealet senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning skal opfylde kravet om, at arealet er bevokset med træer, vil således *kun* gælde de fredskovspligtige statsskovsarealer, der kommer til at ligge *indenfor* naturnationalparkerne.

Dette er en ulogisk og uforklarlig begrænsning i lovforslaget.

I det vi må forvente, at yderligere 40-45.000 hektar statsskov lægges urørt med naturpakkeaftalen fra december, vil det være nærliggende og naturligt, at omhandlede bestemmelser ligeledes også kommer til at omfatte disse arealer.

Desuden bør lovforslaget også omfatte allerede eksisterede fredskovsarealer, der er lagt urørt både i privat skov og offentlig skov.

Som minimum må vi forvente en biologfaglig og juridisk begrundelse for dette fravalg af alle andre urørte skovarealer i Danmark i forbindelse med denne lovrevision.

V. Med lovrevisionen er det kun de relevante statsskove indenfor de kommende naturnationalparker, der er retligt beskyttede.

Uanset det ikke direkte har noget med den politiske aftale om naturnationalparker at gøre, så rummer samme aftale også (se pkt IV) meget mere urørt statsskov samt en undersøgelse af behovet for en lovrevision.

Lovforslaget burde allerede nu også sikre en retlig beskyttelse af urørt statsskov uden for naturnationalparkerne, således at skovloven ikke skal genåbnes igen om kort tid.

VI. Det er for WWF Verdensnaturfonden væsentligt som minimum at fastholde eksisterende beskyttelse på arealer, der er omfattet af de kommende naturnationalparker, som allerede er gældende i medfør af for eksempel vildtreservater, begrænsninger eller regulering af lystfiskeri, sejlads, færdsel etc. udover de allerede planlagte begrænsninger i medfør af lovforslaget i forhold til skovdrift, landbrugsdrift, jagt med mere.

Rekreative aktiviteter og færdsel, herunder for eksempel friluftslivsevents, skal dog hele tiden konkret vurderes i forhold til de konkrete naturnationalparkers biodiversitetsmålsætninger.

Modsat bør friluftslivets fri fladefærdsel til fods i de kommende naturnationalparker også fastholdes som udgangspunkt.

Vurderinger af om dette skal justeres, skal dog til enhver tid være biologfagligt begrundet i forhold til *biodiversitet som helhed* og ikke kun i forhold til for eksempel *"vildtet" og "de græssende dyr",* som det fremgår af lovforslagets bemærkninger (side 26ø). Denne formulering bør tilrettes.

VII. WWF Verdensnaturfonden bakker op om, at naturnationalparkernes forvaltning skal kunne opfylde IUCN kategori II for beskyttede naturområder, men også EU's kommende "strengt beskyttede naturområder".

WWF Verdensnaturfonden finder det væsentligt, at naturnationalparker – ligesom mange andre danske naturbeskyttelseskategorier – i højere grad bringes i overensstemmelse med internationale naturbeskyttelsesmål og -kriterier (EU, FN og IUCN) og dermed bidrager dokumenterbart til opfyldelse af internationale biodiversitetsmålsætninger.

En vurdering af og målsætning for, hvordan den konkrete naturnationalparker kan opfylde IUCN's kategori II, skal derfor fremgå af såvel projektansøgning til ministeren såvel som forvaltningsplan. Dette er ikke specificeret i lovforslaget for indeværende (§§61d og 61e).

I tillæg hertil bør det fremgå af samme bestemmelser, at naturnationalparkerne skal kunne opfylde de kommende kriterier for "strengt beskyttede naturområder" (*strictly protected areas* på 10% af EU's areal) i medfør af EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og kunne indberettes som sådan.

I visse naturnationalparker vil dele af kriterierne i IUCN's kategori Ib også kunne indgå som forvaltningsmæssige målsætninger.

VIII. WWF Verdensnaturfonden vil insistere på, at menneskelig indblanding i naturgenopretning og -pleje holdes på et absolut minimum i naturnationalparkerne.

Af lovbemærkningerne fremgår blandt andet forhold omkring naturgenopretning af skov (for eksempel side 19m):
"*…naturgenopretning i skov kan bl.a. ske ved fældning af hjemmehørende træer, der efterlades i skoven, eller ved at skade en del af træerne (veteranisering), så de over nogle år henfalder og bliver til stående dødt ved. Der kan også ske fjernelse og salg af ikke-hjemmehørende arter som en del af en naturgenopretningsindsats. Hvis kommende naturnationalparker ønskes etableret i områder, der på grund af mangeårig skov- og landbrugsdrift er præget af ensartet og artsfattigt natur, kan det som led i en naturgenopretning evt. blive aktuelt at introducere manglende hjemmehørende arter. Også andre væsentlige hensyn kan begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, eksempelvis for at dæmpe sandflugt*".

Denne og andre passager skal naturligvis afstemmes tekstnært med de endelige retningslinjer for urørt statsskov, der p.t. behandles i de af Miljøministeren nedsatte nationale følgegrupper for urørt statsskov. Dette er ikke tilfældet p.t.

Desuden bør det af lovens bemærkninger fremgå tydeligere, at minimal menneskelig indblanding betyder, at man:

- Ikke anvender maskinel naturpleje.
- Undlader udsåning eller plantning – herunder også i forbindelse med sandflugt, der er en naturlig dynamisk proces, som kun bør forhindres, hvis naboværdier er på spil.
- Ikke per automatik fælder ikke-hjemmehørende træarter, da vedmassen udgør en kulstofressource for arterne.

WWF for a living planet®

IX. Ingen arter bør udelukkes – heller ikke vildsvin

Vildsvin og bæver er hjemmehørende nøglearter i også danske økosystemer og bør derfor ikke udelukkes. Lovforslaget og bemærkningerne bør derfor også specifikt nævne disse arter som potentielle i naturnationalparkerne.

Generelt skal valget af arter dog være baseret på forskningsfaglig rådgivning, hvilket ikke direkte er fastslået i lovforslaget.

Der er naturligvis en bekymring for afrikansk svinepest, som der skal tages forholdsregler for i forbindelse med hegning og udelukkelse af bestemte køretøjer. Men i det der allerede i dag findes vildsvin i hegnede naturområder (for eksempel Klelund Dyrehave og Lille Vildmose) samt vildsvin og tamsvin på friland, så skal vildsvin naturligvis ikke udelukkes fra naturnationalparkerne. For eksempel ville det være oplagt, at udsætte vildsvin i den kommende naturnationalpark i Gribskov.

X. WWF Verdensnaturfonden bakker generelt op om lovforslagets begrænsninger i jagt og fiskeri, samt andre former for aktiviteter, der ikke flugter med naturnationalparkernes formål og de kommende forvaltningsplaner.

Jagt betyder ændret adfærd og fødesøgningsmønster hos hjorte i et omfang, der kan påvirke græsningseffekten, samt de store naturoplevelser for friluftslivet, man også ønsker at opnå i formålet med naturnationalparkerne.

WWF Verdensnaturfonden bakker derfor op om Regeringens og støttepartiernes generelle forbud mod jagt i de kommende naturnationalparker.

Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Dette støtter WWF Verdensnaturfonden op om, og mener, at man er nødt til at vurdere fra naturnationalpark til naturnationalpark, hvordan eventuel jagt vil påvirke området og dyrene i forhold til naturnationalparkernes generelle formål og de konkrete af forvaltningsplanens mål.

WWF Verdensnaturfonden er af den opfattelse, at rekreativt lystfiskeri med stang vil kunne finde sted, men kun på en måde som dokumenteret ikke skaber ubalance i ferskvandsøkosystemerne.

XI. WWF Verdensnaturfonden bakker op om, at naturnationalparkernes drift ikke skal gøres betinget af modtagelse af landbrugsstøtte men muligheden bør være til stede for på sigt at motivere især private lodsejere.

Den nuværende forvaltning af særligt Naturstyrelsens arealer underlagt EU-landbrugsstøtte har afledt en lang række uønskede effekter for biodiversitet og naturtilstand. Det er derfor positivt, at det fremhæves, at arealer i naturnationalparkerne ikke må forvaltes med det formål at modtage landbrugsstøtte.

Men der kan dog i visse tilfælde – og måske især under de kommende ordninger i CAP'en med bruttoarealmodellen - opstå muligheder for EU-tilskud, man ikke bør afstå fra at hjemtage, betinget af, at de ikke er i strid med, hverken naturnationalparkernes formål eller forvaltningsplanernes mål.

Dette skal dermed ses i sammenhæng med især private lodsejeres motivation og incitament til på sigt at lade arealer indgå i naturnationalparkerne.

XII. Lovforslaget henviser til NOVANA som overvågningsværktøj i forbindelse med naturnationalparkerne uanset NOVANA hverken designet til at overvåge enkelte lokaliteter endsige egnet til det.

Der bør naturligvis – på baggrund af en relevant videnskabelig rådgivning – designes et egnet moniteringsprogram, herunder basisanalyser, som sikrer en relevant monitering, der kan give konkrete data af betydning for de enkelte naturnationalparkers målopfyldelse med mere, som de er beskrevet i de kommende forvaltningsplaner. Det vil ligeledes give danske forskere en ny mulighed for at overvåge effekten af klimaforandringer i naturområder, der friholdes for direkte påvirkning.

Heraf følger så naturligt, at forvaltningsplanerne må og skal alignes med det konkrete overvågningsprogram. For indeværende reflekterer bemærkninger til §61e, stk 1, 10) ikke disse logiske forudsætninger. Dette bør naturligvis revideres.

XIII. WWF Verdensnaturfonden undrer sig over, at lovforslaget ikke fyldestgørende redegør for dispensationsmulighederne for at efterlade ådsler i naturen.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det i henhold til EU's regler ikke er muligt at efterlade ådsler i naturen. I henhold til WWF Verdensnaturfondens oplysninger er dette ikke korrekt, da der flere steder i EU efterlades ådsler i forbindelse med naturprojekter og i forbindelse med artsgenopretning. Konkret lægges der for eksempel ådsler af kvæg til gribbe på den iberiske halvø, og vi har kendskab til hegnede hollandske naturområder, hvor udlæg af ådsler tillades. En forudsætning kan være, at dyrene juridisk erklæres vilde.

Den stramme fortolkning af EU's regler på området er efter vores oplysninger et rent dansk valg.

WWF Verdensnaturfonden er for indeværende ved at indsamle oplysninger om dette fra vores kolleger i EU og vil vende tilbage til Miljøministeriet.

XIV. WWF Verdensnaturfonden finder det beklageligt, at lovforslagets bemærkninger ikke rummer de potentielt positive økonomiske konsekvenser af lovforslaget.
Baseret på konkrete erfaringer ved vi også fra Danmark, at store vilde naturområder med græsædere har en positiv økonomiske betydning i forhold til lokale erhverv som

detail og turisme. For eksempel er der allerede lavet sådanne økonomiske analyser, og Naturstyrelsen har endda tidligere vurderet den økonomiske betydning af de europæiske bisoner i Almindingen, der i dag har udviklet sig til Bornholms næstmest besøgte turistattraktion kun overgået af Hammershus Slotsruin.

Desuden findes der også økonomiske vurderinger af genoprettede naturområders betydning for ejendomspriser, sundhed, uddannelse etc., som ikke fremgår af lovforslagets bemærkninger (side 70n).

Lovforslagets bemærkninger bør naturligvis revideres og inddrage også aktuel og relevant *positiv* økonomisk effekt af lovforslaget således, at der fremlægges et mere dækkende politisk beslutningsgrundlag også for denne del.

XV. Det er for WWF Verdensnaturfondens væsentligt, at vurderingen af klimahensyn sker retvisende – både i forvaltningsplanerne og i lovforslagets bemærkninger.

Lovforslaget lægger op til, at der i forvaltningsplanerne også skal redegøres for klimahensyn i fbm en naturnationalpark (§61e, stk. 1, pkt 7). Her skal naturligvis også fremgå de *positive* effekter af stop for dræning, stop for skovhugst, opbygning af vedmasse, naturlig hydrologi etc.

I lovbemærkningernes afsnit 8 om Klima- og miljømæssige konsekvenser (side 71) fremgår flg: ”*f.eks. kan der ved udlægning af arealer til urørt skov være en midlertidig positiv klimaeffekt ved kulstoflagring i vedmasse og i skovbunden i de første år*”. Dette er en *ikke* forskningsfaglig korrekt fremstilling af klimaeffekt ved urørt skov. Der er tale om en *permanent* positiv klimaeffekt, fordi det forøgede kulstoflager bevares – også selvom forøgelsen aftager med tiden – men over meget længere tid end i ”de første år” som angives i lovbemærkningerne.

Desuden mangler der her også en vurdering af den positive klimaeffekt ved ophørt dræning. Afsnittet bør derfor opdateres for at give et retvisende billede af de samlede klimaeffekter ved urørt skov, således, at der fremlægges et mere dækkende politisk beslutningsgrundlag også for denne del.

Loven mangler helt marine naturnationalparker

WWF Verdensnaturfonden er meget opmærksom på de indbyggede fysiske, biologiske, juridiske og administrative forskelle mellem naturbeskyttelse på land og i havet, samt at søterritoriet ikke har været inkluderet i forhandlingerne.

Taget i betragtning at den marine biodiversitet i mange årtier har været overset i den danske naturpolitik, vil WWF alligevel her understrege behovet for, at der i den kommende lov sikres juridisk hjemmel til marine naturnationalparker og henvisning til en påbegyndt drøftelse af marine naturnationalparker senest 1 år efter lovens ikrafttrædelse.

Specifikke bemærkninger til lovforslaget

I det følgende giver WWF Verdensnaturfonden en række specifikke, tekstnære bemærkninger til lovforslaget. Sidetalshenvisningen svarer til lovforslagets.

Side	Lovforslagets ordlyd	WWFs kommentarer
1	§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet område.	"Statsejet område" udskiftes GENERELT med "område ejet af stat, kommune eller naturbevarende fond".
1	Stk. 3. En tilladelse efter stk. 1 indebærer: 1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, (…) 2) Området friholdes for skov- og landbrugsproduktion (…) som hovedhensyn.	"Hovedhensyn" udskiftes GENERELT med "hovedformål" eller "formål".
1	§61a (…) Stk. 4. I en tilladelse (…) hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.	"vanskeliggøres unødigt" bør slettes da det kan give anledning til tvist om hvordan "unødigt" opfattes. Adgang er reelt sikret med foranstående del af sætningen. Alternativt kan denne formulering anvendes: "Hegningen skal tilrettelægges således, at offentlighedens almindelige adgang overordnet set ikke forhindres eller vanskeliggøres". "Vildtets frie bevægelighed" er ikke et formål for naturnationalparkerne, som derimod i visse tilfælde kan have til formål at hindre dette fx ved indhegning. Bør derfor slettes for ikke at skabe uklarhed.
2	§ 61 c. Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder,	Mangler helt et krav om inddragelse af forskningsfaglig rådgivning. Bør rettet til: "… efter inddragelse af forskningsfaglig rådgivning, offentligheden og berørte myndigheder…"
2	§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger om:	Projektbeskrivelserne bør også indeholde flg oplysninger – som tilføjes som nyt punkt: "… 2) Nuværende og potentielle biodiversitetspotentiale, mulighed for bidrag til opfyldelse af EUs og FNs

	1) Områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold	biodiversitetsmålsætninger, samt hvordan og hvilke af IUCNs kategorier der opfyldes".
2	§ 61 d (…), stk 1: 5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de forventede konsekvenser heraf.	Dette er for snævert i projektbeskrivelsen der bør indeholde også beskrivelse af "(re)etablering af naturlig dynamik og selvforvaltende økosystemer", som kan tilføjes efter "herunder".
2	§ 61 d (…), stk 1: 7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces.	Bestemmelsen mangler helt en formulering af inddragelse af relevant forskningsbaseret rådgivning. Der bør tilføjes efter "af": "forskningsbaseret rådgivning"...
2-3	§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder (…)	"Drift" bør helt fjernes, da naturnationalparkernes netop *ikke* skal driftes, men naturforvaltes - en vigtig skelnen. Bestemmelsen mangler desuden helt krav om anvendelse af internationale kriterier og alignment med internationale biodiversitetsmål – især i fht EUs biodiversitetsstrategi 2030. Derfor bør tilføjes to nye punkter: "11) Opfyldelse af internationale biodiversitetsmål, samt 12) Alignment med IUCNs kategorier for beskyttede naturområder. "

Med venlig hilsen

Thor Hjarsen, seniorbiolog
WWF Verdensnaturfonden
t.hjarsen@wwf.dk / + 45 22 12 83 60

mim@mim.dk
cc: jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

journalnummer 2020-5425

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2021-00462
Dok. ID: 3043947

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Høringssvar over lovforslag om etablering af naturnationalparker

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

KL takker for høringen af dette lovforslag, som kan få helt afgørende betydning for den fremtidige forvaltning og fremme af natur og biodiversitet i Danmark. Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling af høringssvaret.

Indledning
Lovforslaget om naturnationalparker er et af de mest betydningsfulde lovforslag for naturen, der er kommet i lang tid, og det er essentielt for at kunne skabe store selvforvaltende naturområder med fri dynamik.

Helhedsindtrykket er derfor meget positivt, og de nye naturområder kan i høj grad også bidrage til befolkningens oplevelser og aktivitet i naturen. For kommunerne er det vigtigt at der sikres adgang for befolkningen og forskellige muligheder for aktiviteter i parkerne. Adgang til naturnationalparkerne skal naturligvis ske med respekt for den natur og biodiversitet, der ønskes fremmet med dette lovforslag.

Adgangen til naturnationalparkerne er ikke mindst vigtig, da det må forventes, at mange af parkerne etableres i bynære områder, og at der er tale om relativt store arealer, hvorfor det ville være forbundet med stort tab af livskvalitet, hvis befolkningen nu hindres i at færdes og udfolde friluftsaktiviteter i de skove, de bor i nærheden af.

Særligt som følge af hele Corona-situationen er der sket en enorm stigning i antallet af danskere, der benytter naturen til motion og rekreative formål. Det er erfaringen mange steder, at man ved at indtænke friluftsfaciliteter kan være med til at fremme biodiversiteten ved at danskerne i så fald kun træder de steder i naturen, som rent faktisk er beregnet til det. Desuden kan der være en fornuft i, at flere danskere får mulighed for at færdes i naturen, da der er belæg for, at dette skaber en større forståelse for, at det at passe på naturen, er et fælles ansvar.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2021-00462
Dok. ID: 3043947

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

KL finder, at udpegningen af naturnationalparkerne bør ske med inddragelse af en lokal, helhedsorienteret vurdering, dvs. under hensyntagen til de øvrige interesser i området, herunder kommunernes planlægning, infrastruktur samt ønsker til udvikling af landsbyer og turismen samt under hensyntagen til klima, kultur- og verdensarv, klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinjen. Ud fra kommunernes tværgående myndighedsansvar og kendskab til de lokale forhold ønsker vi, at kommunerne får en central rolle i udpegningen og planlægningen af de kommende naturnationalparker. KL ønsker, at en sådan rolle til kommunernes bliver lovfæstet.

KL savner muligheden for, at andre områder end statens arealer kan medtages ad frivillighedens vej. Naturnationalparkerne bør udpeges, hvor det bedste potentiale for øget biodiversitet findes, og ikke kun på statens arealer.

KL har en række generelle og specifikke bemærkninger, der angives nedenfor.

Generelle bemærkninger
Det vurderes, at lovforslaget om oprettelse af naturnationalparker vil kunne styrke biodiversiteten markant i de udvalgte områder især i forhold til langt bedre muligheder for ekstensiv helårsgræsning med forskellige store græssere og bedre muligheder for naturlig hydrologi.

KL finder det helt afgørende, at der indskrives et krav om helhedsvurdering og helhedsplanlægning i forhold til naturnationalparker.

Mulighed for at medtage arealer ad frivillighedens vej
KL er uforstående overfor, at lovforslaget kun giver mulighed for at lave naturnationalparker på statens arealer, og at det kun er staten, der kan ansøge om at oprette en naturnationalpark.

Flere af de mest værdifulde naturområder i Danmark kan kun blive naturnationalparker, hvis private lodsejere frivilligt kan komme med. Det gælder fx Lille vildmose, Vejlerne og store dele af Skagen Odde, der alle har store private lodsejere i form af de store fonde. Flere statsejede store naturområder indeholder også små privatejede arealer inde midt i området. Her vil det være dyrt at skulle hegne disse områder fra, og hvis lodsejerne frivilligt ønsker at gå med, bør der selvfølgelig være mulighed herfor.

Mulighed for at kommunen søger på vegne af private lodsejere
Da lovgivningen også bør omfatte private og fondsejede arealer, bør det også være muligt at søge uden en anmodning fra miljøministeren.

Der findes flere områder, hvor det ville være oplagt, hvis det var en kommune, der var ansøger på vegne af flere private lodsejere. For mange af de privatejede habitatområder, vil en udpegning til naturnationalpark være den bedste og måske eneste måde at opnå en god tilstand i de forskellige habitatnaturtyper. Det er indtil nu ikke lykkedes med diverse støtteordninger fra EU.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2021-00462
Dok. ID: 3043947

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Nationalparkerne skal etableres dér, hvor vi har høj biodiversitet i dag
Hvis naturnationalparkerne skal blive en hjørnesten i Danmarks indsats for at sikre biodiversiteten, opfordres til, at naturnationalparkerne etableres dér, hvor vi har den høje biodiversitet i dag. Der opfordres derfor til, at der bliver skrevet retningslinjer for prioritering af, hvor områderne skal udpeges, ind i loven. I samme stil som der i dag er retningslinjer for fordelingen af græsningstilskud ved fordeling af tilskud til græsningsstøtte, bør der tages udgangspunkt i for eksempel biodiversitetskortet eller anbefalinger fra et til lejligheden nedsat ekspertudvalg.

Støtteordning målrettet ekstensiv helårsgræsning
Sammen med lovforslaget vil det være fordelagtigt, hvis der kunne laves en ny støtteordning, der er målrettet naturnationalparker med ekstensiv helårsgræsning. Det ville bidrage til økonomien og gøre det mere attraktivt for private lodsejere at komme med i en naturnationalpark.

Bedre mulighed for at understøtte dynamik i nationalparkerne
Der mangler muligheder for at lave mere dynamik i form af bl.a. oversvømmelser, sandflugt og brand, så længe det ikke breder sig ud af naturnationalparken.

Nedenfor følger mere detaljerede bemærkninger til det fremsatte lovforslag.

I er meget velkomne til at vende tilbage til KL, hvis I har behov for uddybning, konkretisering eller dialog på baggrund af KL's høringssvar.

Med venlig hilsen

Sara Røpke
Kontorchef, Center for Klima og Erhverv
KL

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2021-00462
Dok. ID: 3043947

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Detaljerede bemærkninger

Det er uklart, hvorvidt Miljøministeriet vil anse oprettelsen af en naturnationalpark som værende en forudsætning for at opnå målopfyldelse i henhold til Natura 2000-planerne, og at projektet dermed er undtaget fra habitatkonsekvensvurdering. Dette bør præciseres.

Det forudsættes i lovteksten, at hvis naturnationalparkerne inkluderer Natura 2000-områder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planernes langsigtede målsætninger. Derfor vil Miljøministeriet i forbindelse med opdateringen af Natura 2000-planerne indarbejde mere smidighed i planernes målsætninger. Vil det kun gælde for statens arealer? Det bør også gælde for beskyttede arealer i tilknytning til naturnationalparkerne.

Naturnationalparkerne skal ifølge lovteksten overvåges af en styrelse under Miljøministeriet. Det forventes, at de indgår i NOVANA-programmet, hvor der overvåges hvert 6. år. Erfaringerne med NOVANA-overvågning er, at det er en alt for ekstensiv og usikker metode, som ikke vil være i stand til at påvise forbedringer eller nedgang i biodiversiteten. Der bør sikres en mere intensiv overvågning og erfaringsopsamling, projekternes omfang og vigtighed taget i betragtning. Lovteksten bør også anvise konkrete forslag til overvågning på arealer, der ikke ligger i Natura 2000-områder.

For de naturnationalparker, der anlægges på arealer, der ikke ejes af Naturstyrelsen, samt de kommunale og private arealer bør kommunerne fortsat stå for overvågningen, da det er en del af kommunernes tilsynsforpligtigelse i forhold til §3 beskyttede områder.

Der foreslås følgende konkrete ændringer:
§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større naturområde. (statsejet slettes)

§ 61b: Det er et godt princip at tilstræbe naturlig hydrologi. Man skal dog være opmærksom på, at visse naturtyper er opstået som følge af en reguleret hydrologi, typisk skovenge, hvor et reguleret vandløb har sænket vandstanden, så et rigkær er opstået. Sådanne skovenge kan være meget artsrige med både sjælden flora og fauna. Hvis et vandløb gror til, og vandstanden derved får lov at hæve sig, kan omkringliggende enge og rigkær forsumpe eller oversvømmes og de sjældne arter forsvinde. Principielt bør naturtypen opstå et andet sted indenfor naturnationalparken, men det er langtfra sikkert, at det kan ske. Der bør derfor være mulighed for, at vandløb stadig kan vedligeholdes ikke blot med begrundelse i forhold udenfor naturnationalparkerne, men også med begrundelse i at bevare eksisterende artsrig natur i naturnationalparkerne.
Det er selvfølgelig i modstrid med princippet om selvforvaltning, men det er dog parallelt til, at man stadig kan bekæmpe invasive arter eller foretage andre indgreb for at gavne biodiversiteten. Det er blot ikke nævnt i bemærkningerne til § 61b, og det bør det være.

DanskeVandløb

Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 33 39 49 90
E dv@danskevandloeb.dk
W www.danskevandloeb.dk
CVR DK 34 56 90 37

mim@mim.dk

jacbe@mfvm.dk

dahmo@mfvm.dk

Journalnr. 2020-5425

12. februar 2021

Danske Vandløbs høringssvar på

udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

I lovudkastet på side 35 er vi i Danske Vandløb meget glade for at få bekræftet at vandløb kan benyttes til afledning af vand heraf navnlig overfladevand og drænvand. På side 36 bekræftes det ligeledes at efter vandløbslovens §27 skal vandløb vedligeholdes således at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres.

Nederst på side 36 bekræftes det, at der i vandløbsloven ikke er hjemmel til at udlægge naturvandløb, dvs. vandløb uden fastsat skikkelse eller vandføringsevne. På side 38 er vi ligeledes glade for at få bekræftet at ved en vandløbsregulering eller vandløbsrestaurering vil tab som følge af foranstaltningerne skulle erstattes.

Derfor kan vi ikke forstå, at der med lovudkastet i næstsidste afsnit på side 38 lige pludselig skal gives hjemmel til at et vandløbs skikkelse eller vandføringsevne kan være dynamisk. Hvis det sker, hvad så med lodsejers ret til erstatning, når vandføringsevnen forringes? Herved åbnes en stor mulighed for at lodsejer eller forpagter af areal i naturnationalparken kan få frataget sin nuværende anvendelse af vandløbsnære arealer pga. oversvømmelse uden nogen som helst erstatning. Det er da decideret uacceptabelt og vel også en overskridelse

af Grundlovens §73 om at ejendomsretten er ukrænkelig? Der står godt nok at vandløbsmyndigheden kan inddrage andre væsentlige hensyn som boliger og bygninger, men arealanvendelse som f.eks. land- og skovbrug herunder forpagtning med dette formål er altså glemt!

Samtidig skal lodsejere opstrøms vandløbet holdes skadesløse. Det går ikke at vandføringsevnen igennem naturnationalparken forringes, hvis det samtidig betyder at lodsejere opstrøms vandløbet også uden for naturnationalparken oversvømmes pga. opstemning af vand ved manglende vandføringsevne eller ændret skikkelse eller hævet bundkote gennem naturnationalparken. Det gælder selvfølgelig ligeledes for vandløb med skikkelsesregulativ, at denne skikkelse heller ikke må ændres herunder at bundkoten fastholdes. Ønskes det alligevel, skal det gøres ved en reguleringssag, så lodsejere bliver fuldt informeret om hvad der skal ske og for at de sikres fuld erstatning.

Derudover bør der laves en grundig vurdering af konsekvenserne ved at åbne op for naturvandløb eller lignende.

Dels lokalt, som hvor langt vil oversvømmelserne brede sig ved at vandløbet f.eks. bevæger sig over i en skikkelse med en meget høj bundkote, så det næsten ikke kan føre vand eller at sidevandløb ikke vil kunne komme af med vand i hovedvandløbet. Er alle berørte lodsejere sikret, at de kan komme af med lige så meget vand som før? Hvis ikke er der så sikret nok midler til fuld og hel erstatning? Den relevante myndighed har et stort ansvar for at alle berørte lodsejer og forpagtere holdes skadesløse uanset om at de afvander til vandløbet nedstrøms, opstrøms eller direkte til vandløbet i nationalparken. Og det foretrukne er altså at lodsejer og forpagtere bibeholder den samme afvandingsmulighed, som de altid har haft. Samtidig anbefaler vi, at flest mulige lodsejere og forpagtere inddrages så tidligt som muligt i processen, så mest mulig lokal viden kan komme i spil. I princippet bør der ikke kunne sættes noget i gang, før aftaler om erstatning med mere for alle berørte lodsejere og forpagtere er faldet på plads.

Men også nationalt. Vi frygter, at der med denne lovgivning åbnes op for at de ulovlige strækninger med naturvandløb der er omkring f.eks. Gudenåen pludselig bliver lovlige fordi vandløbsmyndigheden der beslutter at området meget tæt på strækningerne nu er naturnationalpark og vupti så er de lovlige.
I det hele taget kan vi i Danske Vandløb ikke se at det overhovedet er nødvendigt at åbne op for naturvandløb. Vi er af den overbevisning at der i naturnationalparkerne i stedet vil kunne gennemføres en almindelig reguleringssag, hvorved at det sikres at de berørte parter får fuld og hel erstatning.

Med venlig hilsen

Helge Danneskiold-Samsøe
Formand for Danske Vandløb

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

Til Miljøministeriet
E-mail: mim@mim.dk
Cc.: Jacob Christian Bertram og Daniella Humm Møller
E-mail: jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

12. februar 202118-2021-00138522521

Danske Handicaporganisationers høringssvar til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af nationalparker) og lovforslag om digital kommunikation

Danske Handicaporganisationer (DH) er via sit medlemskab hos Friluftsrådet, blevet gjort opmærksomme på regeringens forslag om muligheden for at etablere nationalparker i Danmark. DH finder det glædeligt, at der skabes flere varierende naturoplevelser i Danmark – både for natur og mennesker.

DH vil påpege vigtigheden af at alle kan nyde godt at sådanne nye naturoplevelser – også mennesker med handicap.

DH har samlet sine bemærkninger til lovforslag om etablering af nationalparker og lovforslag om digital kommunikation i samme høringssvar.

Generelle bemærkninger til lovforslag om etablering af nationalparker.

Nationalparker og naturoplevelser skal være for alle
Det fremgår af lovforslaget, at naturnationalparkerne udover at bidrage til mere varieret natur, samtidig skal give mere spædende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Det støtter DH fuldt ud op om.

Det er vigtigt at mulighederne for mere friluftsliv og øget turisme kommer alle til gode. Det sikres bedst ved at planlægge og etablere ud fra principperne om universelt design. Med universelt design forstås *for alle*. Alle mennesker oplever at have forskellige behov på forskellige tidspunkter i deres liv. For at undgå særlige tiltag til en særlig gruppe indeholder universelt design en vision om, at når der bygges eller etableres en mulighed som en nationalpark, skal det være muligt for alle mennesker uanset alder, køn, etnicitet eller funktionsevne, at benytte løsningerne.

Det vil betyde, at der allerede i ansøgningen om etablering af en nationalpark, bør sættes fokus på hvordan det sikres at alle har lige muligheder for at benytte nationalparken, herunder børn, voksne, ældre og mennesker med et handicap. Der skal bl.a.

sikres god adgang, så alle for mulighed for at kunne komme ind i nationalparken (dette kommenteres specifikt nedenfor om adgang for offentligheden). Hvis der etableres friluftsaktiviteter som fx oprettelse af shelterpladser i nationalparken, skal disse gøres tilgængelige ved simple tiltag som den rigtige gulvhøjde i shelteret mv., samt at vejen/ stien hen til shelteret og vejen/stien mellem shelter og videre ud i naturen er tilgængeligt. Med udgangspunkt i princippet om universelt design ift. de løsninger der etableres i forbindelse med en nationalpark, sikres at alle får lige muligheder for at nyde naturen i nationalparken.

DH anbefaler, at principperne for universelt design ligger til grund for både adgang til nationalparkerne og adgang til de eventuelle faciliteter der vil være i nationalparkerne.

DH foreslår, at det skal indgå i ansøgningen om etablering af en nationalpark, at der eksplicit tages stilling til hvordan det sikres, at der dels er adgang til nationalparken for alle og dels at eventuelle faciliteter i nationalparken bliver tilgængelige.

I forhold til udformningen af faciliteter og udearealer, kan der bl.a. hentes råd, vejledning og inspiration i Dansk Standards håndbøger: DS-håndbog 105:2012: "Udearealer for alle - sådan planlægges et tilgængeligt udemiljø"[1] og DS-håndbog 105.2:2015: "Udearealer for alle – Eksempelsamling"[2] . Handicaporganisationerne står naturligvis også til rådighed med viden og information om hvordan det kan sikres at de nye nationalparker bliver for alle.

Hovedstinetværk, el-scootere og information om mulighederne i nationalparken

Det fremgår af lovforslaget, at det forventes at nationalparkerne er tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. For at sikre at flest mulige har adgang til at nyde godt af denne mulighed og rent faktisk kan benytte nationalparken, er der nogle centrale elementer der skal være på plads.

Hovedstisystem

For at sikre sig at alle får adgang til et minimum af en nationalpark, er det vigtigt at der sikres et hovedstisystem, som er tilgængeligt for mennesker med handicap. Dvs. en hovedsti med jævnt underlag, så kørestolsbrugere og gangbesværede kan benytte stien. Det er væsentligt at der er adgang til hovedstinetværket fra et sted med handicapparkeringspladser. Hovedstinetværket skal helst gå i loop, så man ender ved handicapparkering igen, så man når tilbage til sin bil, da det ellers kan være svært at benytte. Der bør også være god skiltning på hovedstisystemet, så alle kan finde vej uanset evne til at orientere sig. Der bør afsættes midler til at vedligeholde hovedstinetværket, så en hovedsti ikke pludselig er blokeret af et stort træ over en lang periode.

DH arbejder sammen med Friluftsrådet, Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH), Aage V. Jensens Naturfond og Videnscenter om handicap på at udvikle en mærkningsordning og registrering af tilgængelig natur med særligt fokus på stier. Her vil det være oplagt at der i arbejdet med hovedstisystemer i nationalparkerne er opmærksomhed på hvordan en mærkningsordning kan bruges til at beskrive og informere om tilgængelig natur – både ift. stisystemet og generelt.

DH foreslår, at der i alle nationalparker sikres et hovedsti-system, som kan benyttes af alle. Der skal afsættes midler til vedligehold af hovedstisystem, så det ikke forfalder og dermed afskære bl.a. mennesker med

[1] DS-håndbog 105:2012 - Webshop Dansk Standard

[2] DS-håndbog 105.2:2015 - Webshop Dansk Standard

handicap fra at kunne benytte nationalparken. Fremtidige mærkningsordninger bør benyttes til at informere om hoved-stisystemets tilgængelighed.

Information

For at føle sig tryg ved at bevæge sig ind i en nationalpark, er det helt afgørende at den rette information om nationalparken er til stede. Det drejer sig bl.a. om information om adgange til nationalparken og handicapparkering ift. indgange til nationalparken, så den enkelte ved hvor de kan få adgang til nationalparken. Det er også væsentligt med information om stiernes beskaffenhed, hældning, længde på stierne jf. ovenstående om mærkningsordningen mv., hvis man fx er kørestolsbruger, gangbesværet eller nedsat lungefunktion og dermed begrænset udholdenhed. Informationen skal være letforståelig, så også mennesker med kognitiv funktionsnedsættelse kan forstå den. Information bør være både digital og ved skiltning i selve nationalparken.

DH foreslår, at der sikres god og tilgængelig information om nationalparken, både via hjemmeside eller andre digitale løsninger og via fysisk skiltning i nationalparken.

El-scootere og el-kørestole

Det er i dag via adgangsbekendtgørelsen til naturbeskyttelsesloven muligt at benytte el-kørestole og handicapknallerter (el-scootere) i offentlige og private skove. DH går ud fra, at dette også vil være tilladt i de nye nationalparker.

Specifikke bemærkninger til lovforslag om etablering af nationalparker

DH har følgende specifikke bemærkninger til lovforslaget:

Information om store dyr i nationalparker

Med lovforslaget bliver det muligt at udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, krondyr og elg) i naturnationalparkerne, som så vidt muligt skal have adgang til hele naturnationalparken, der som udgangspunkt skal være ét stort sammenhængende naturområde. Det fremgår, at veje og stier i naturnationalparkerne som udgangspunkt ikke frahegnes.

DH vil understrege, at det er yderst vigtigt at der laves god og tilgængelig information om, hvilke dyr man kan møde og anbefalinger til hvordan den enkelte bør agere hvis de møder fx en stor tyr. Det er vigtigt med meget konkret information, så den enkelte kan træffe beslutning om hvorvidt man vil gå ind i nationalparken og hvilke forholdsregler man bør tage. Det er vigtigt at huske på at ikke alle hurtigt kan finde en anden rute, hvis vejen er spæret af et stort dyr. Det kan fx være svært at fravige ruten hvis man har en hjerneskade, der betyder at man hurtigt mister orientering. Ligesom personer med rollator ikke bare kan vælge at gå fra stien og gennem ujævnt terræn i skoven. Derfor skal informationen være så tydeligt, at den enkelte selv kan vurdere om en tur i nationalparken er forsvarligt.

DH anbefaler, at der laves god og forståelig information omkring hvilke dyr man kan møde i en given nationalpark. Det er vigtigt at informationen både er tilgængelig digitalt og med skiltning, ligesom den skal være forståelig for alle. Skriftlig information kan fx suppleres med billeder, piktogrammer, små videoklip mv. Videoer skal være tekstet.

Adgang for mennesker med handicap og indhegning af områder

Det fremgår af lovforslaget, at naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Det fremgår endvidere, at: "*Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, overnat-*

ning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang."

Det er vigtigt at der sikres adgang til nationalparkerne for den bredde offentlighed. Dvs. der skal tænkes i løsninger der kan bruges af mange forskellige mennesker. DH vil påpege at færiste ikke er særligt tilgængelige for kørestolsbrugere, rollatorbrugere, øvrige gangbesværede, personer der bruger blindestok mv. De er heller ikke særligt tilgængelige for ryttere eller cyklister.

DH anbefaler derfor, at alle indgange til nationalparken og øvrige låger laves, så flest mulige kan benytte dem. Der findes en række forskellige løsninger, som er mere tilgængelige end færiste. Fx de såkaldte Dyrehavelåger eller særlige spærrebomme, der fungerer som en sluse. Systemet forhindrer, at dyr i skoven kan smutte ud, mens besøgende går ind. Er lågen og slusen tilstrækkelig store og brede og med god manøvreplads, vil der kunne komme kørestolsbrugere, rollatorbrugere og barnevogne igennem.

Bemærkninger til lovforslag om digital kommunikation

DH har følgende bemærkninger til lovforslag om digital kommunikation.

Tilgængelighed for mennesker med handicap

Det er vigtigt, at Miljøministeriet sikrer, at den digitale kommunikation bliver tilgængelig for mennesker med handicap. Det vil sige, at indholdet skal leve op til lov om webtilgængelighed, der stiller krav til offentlige organers websteder og apps om, at disse skal være tilgængelige for borgere med handicap.

Se mere om dette på Digitaliseringsstyrelsens hjemmeside:
https://digst.dk/digital-service/webtilgaengelighed/lov-om-webtilgaengelighed/.

For uddybning kontakt venligst chefkonsulent Maria Holsaae, e-mail mmh@handicap.dk.

Med venlig hilsen

Thorkild Olesen,
formand

Miljøministeriet

mim@mim.dk
Kopi til jacbe@mfvm.dk
og dahmo@mfvm.dk

Dato: 12. februar 2021

DANMARKS
BIAVLERFORENING

Fulbyvej 15
4180 Sorø

Telefon 57 86 54 70

Telefontider
man-tor: 9.00-14.00

E-mail dansk@biavl.dk
www.biavl.dk

CVR 60997314

Vedr. Etablering af naturnationalparker m.v. Journalnummer 2020-5425

Med henvisning til høring af 15. januar 2021 fremsender Danmarks Biavlerforening hermed bemærkninger til forslagene.

Vi skal indledningsvis udtrykke vores opbakning til større beskyttelse af naturen. Vi registrerer på flere måder i vores forening, at miljøet er en udfordring for bierne. Det være sig bl.a. manglende redepladser, forekomst af pesticider og manglende variation i fødegrundlag. Vi har gennem længere tid forsøgt at gøre opmærksom på disse udfordringer.

Den uafhængige, internationale organisation IPBES lavede i 2016 en rapport[1] som konkluderede, at de væsentligste årsager til biernes tilbagegang på globalt plan er:
• Mangel på levesteder, føderessourcer og redepladser, som følge af øget landbrug og bydannelse.
• Intensiv landbrugspraksis, med større og større marker, samt udbredt brug af pesticider.
• Invasive arter, patogener og klimaændringer kan påvirke alle bier.

I Danmark betragtes de største problemer for vilde bier[2]:
• Tab af naturlige levesteder, hvor markskel, hegn og randzoner er nedlagt, hvilket har ført til at mange redesteder og blomstrende planter er gået tabt.

[1] IPBES 2016. The assessment report of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production. S.G. Potts, V. L. Imperatriz-Fonseca, and H. T. Ngo, (eds).
[2] Dupont m.fl. En fælles front for vilde bier og honningbier. Politiken 24/8 2019

• I tilbageblevne hegn har nedfald af kvælstof fra atmosfæren og gødskning af nabomarker fremmet græsser og andre planter der ikke bidrager med føde til bierne.
• Ukrudtsmidler har sprøjtet blomster væk fra mark, skel og haver.
• Mange bekæmpelsesmidler har også negativ effekt på bier.

På den baggrund finder vi det positivt, at der i forslaget lægges op til, at områder forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Honningbierne er naturligt hjemmehørende i Danmark. De hører oprindeligt til i naturskoven og er kommet til Danmark, da skoven indvandrede efter den sidste istid. Bestanden af honningbifamilier i naturskoven var lav, men vi kender ikke helt bestandstætheden. I naturskove andre steder finder man typisk omkring én bifamilie pr. km^2.

En del af den danske natur er i virkeligheden et kulturlandskab. Specielt hederne, som ville gro til, hvis de ikke blev påvirket af menneskets aktivitet, direkte eller indirekte. På hederne har man holdt honningbier gennem hundredvis af år. Også i dag flytter biavlere deres bier på lyng i lyngens blomstringsperiode. I denne periode er der et stort fødegrundlag for såvel honningbier som øvrige bestøvere. Meget større end det var i naturskoven.

Der er uenighed blandt forskere om, hvor betydningsfuld konkurrence mellem honningbier og andre bestøvere er, og om hvor ofte konkurrence optræder. Nogle debattører bruger et forsigtighedsprincip som argument for at forbyde opstilling af honningbier i naturområder. Her tages der bare ikke hensyn til, at man i virkeligheden løber en stor risiko ved at fjerne honningbierne fra økosystemer, hvor de har en meget vigtig rolle. Honningbierne trækker specielt på masseblomstrende planter, hvor der er store mængder af føde. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, om der overhovedet er nicheoverlap mellem honningbier og andre bestøvere, for at der kan opstå konkurrence. Det skal i den forbindelse præciseres, at der i forvejen er en meget klar regulering af, hvor og hvordan der må etableres bigårde på offentlige arealer.

Honningbien er uden sammenligning den vigtigste bestøver i både dyrkede områder og i naturområder[3], hvis man ser på mængden af planter der bliver bestøvet af insekter. Der findes plantearter, som er mere afhængige af andre arter af bier. Det er vist, at bestøvningen nogle gange forbedres, hvis der er flere forskellige bestøvere til stede. Derfor er det uden tvivl vigtigt at forbedre forholdene for såvel honningbier som øvrige bestøvere.

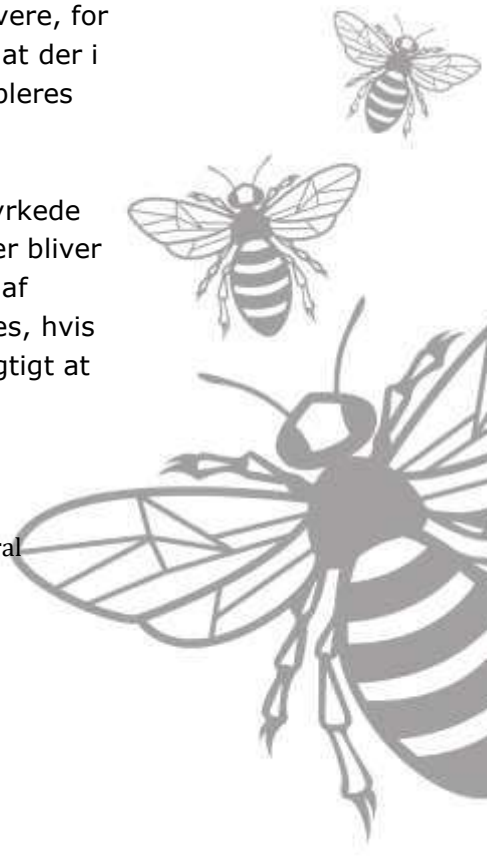

[3] Hung m.fl. 2018 The worldwide importance of honey bees as pollinators in natural habitats. Proc R Soc B 285: 20172140

På den baggrund finder vi det betænkeligt at det i forslaget anføres:
"Endvidere vil der ikke blive holdt husdyr, herunder bier, i naturnationalparkerne af kommercielle hensyn".
Vi anbefaler at man i stedet for at forbyde hold af bier, arbejder frem efter en hensigtsmæssig og forsigtig vej i dialog med lokale biavlerforeninger. Danmarks Biavlerforening består af mere end 80 lokalforeninger, så der vil være god hjælp at hente overalt i landet. Vi advarer mod den risiko man løber ved at fjerne honningbierne fra et økosystem.

Formuleringen "af kommercielle hensyn" er uklar. Økonomiske overvejelser er ikke noget relevant mål for udviklingen i den biologiske mangfoldighed. Denne udvikling bør måles direkte. Det bemærkes, at store græssere holdt under hegn faktisk er at betragte som husdyr. Derfor er det også forkert at skrive, at man ikke vil holde husdyr i naturnationalparker. Hensigten med at holde husdyr i naturnationalparkerne, det være sig kvæg, får, svin, hjorte, okser, tamkvæg eller honningbier, er netop, at mennesket ønsker at forme "naturen" på en bestemt måde. Resultatet af menneskets formning af "naturen" vil således skulle vurderes gennem præcise og valide iagttagelser og målinger.

Af det fremsendte høringsmateriale fremgår det ikke, hvor fremtidige naturnationalparker skal placeres. Vi må gøre det helt klart, at eksempelvis lyngbiavl er en væsentlig del af biavlen i visse dele af Danmark, ligesom lyngbiavlen er en væsentlig del af kulturhistorien. Hvis man fjerner muligheden for lyngbiavl i disse områder, fjerner man samtidig grundlaget for biavlerne, hvorved biavlen og biavlens bestøvning i disse områder helt eller delvis risikerer at forsvinde. Det samme gør sig gældende i vores arbejde for bevarelse af den brune bi. Områder af Danmark er allokeret til dette formål, og bestemmelsen kan sætte mange års bevaringsarbejde over styr.

På den baggrund finder vi det afgørende, at der i udarbejdelsen af projektbeskrivelsen jf. § 61 d, også skal gennemføres en vurdering af konsekvenser for ovennævnte forhold.

Danmarks Biavlerforening anbefaler på den baggrund:

- at der fortsat bør være mulighed for at holde honningbier i naturnationalparker, men at der laves en vurdering af mængden og om der er særligt følsomme områder med meget lavt fødegrundlag eller meget truede arter, som har et nicheoverlap med honningbien,

der betyder at de kan være udsat for konkurrence.

- at der i hver naturnationalpark etableres et samarbejde med den nærmeste lokale biavlerforening for etablering af en passende bestand af honningbier samt overvågning af bestøverfaunaen.

Såfremt der måtte være yderligere spørgsmål, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
Danmarks Biavlerforening

Arne T. Henriksen
Formand

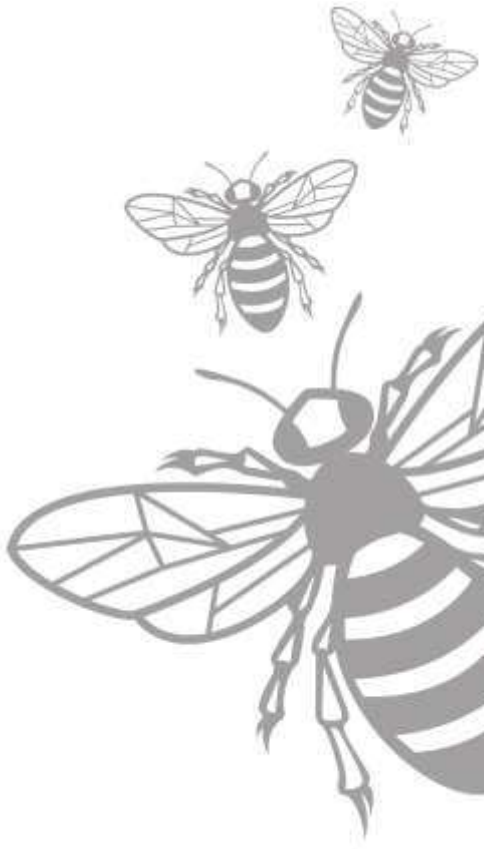

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: 1-DEP Høringer (hoeringer@em.dk)
Titel: EMs høringssvar: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv. journalnummer 2020-5425 (EM Id nr.: 267767)
Sendt: 12-02-2021 14:09:18

Til Miljøministeriet

Erhvervsministeriet har følgende bemærkninger til den fremsendte høring:

Vores vurdering af forslagenes administrative konsekvenser for erhvervslivet samt bemærkninger til Miljøministeriets vurdering af principperne for agil erhvervsrettet regulering fremgår individuelt for hver del nedenfor.

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (Obligatorisk digital kommunikation m.v.)

Administrative konsekvenser

Vi har følgende bemærkninger om de administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Vi bemærker, at lovforslaget giver hjemmel til udstedelse af bekendtgørelser, som indebærer administrative konsekvenser for erhvervslivet, jf. lovforslagets § 70a stk. 1-2. De administrative konsekvenser består i, at virksomhederne kan opnå en administrativ lettelse i form af en hurtigere indberetning af data i ansøgningsmoduler mv. De virksomheder, som bruger tid på at ansøge om dispensation fra kravet om digital kommunikation, vil få administrative byrder. De samlede administrative konsekvenser vil afhænge af den konkrete udmøntning i bekendtgørelser.

De administrative konsekvenser vil derfor blive vurderet i forbindelse med en eventuel udmøntning af hjemlerne.

Principper for agil erhvervsrettet regulering

Vi har følgende bemærkninger om Miljøministeriets vurdering af principperne for agil erhvervsrettet regulering.

Miljøministeriet har vurderet, at princip 5 *Sikrer brugervenlig digitalisering* kan blive relevante for udmøntningen af de konkrete ændringer i lovforslaget. Vi har ingen bemærkninger til vurderingen.

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker)

Administrative konsekvenser

Vi har følgende bemærkninger om de administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Vi vurderer, at lovforslaget ikke medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Principper for agil erhvervsrettet regulering

Miljøministeriet har vurderet, at principperne for agil erhvervsrettet regulering ikke er relevante for de konkrete ændringer i lovforslaget. Vi har ingen bemærkninger hertil.

ERHVERVSMINISTERIET

METTE SLOTH HEDEGAARD (EM-DEP)
Direktionssekretær
Område 3

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
meshed@em.dk
Tlf. 33 92 33 50
Mobil +45 91 33 70 46

EAN 5798000026001

Erhvervsministeriet er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger

på vores hjemmeside em.dk/privatlivspolitik.

Erhvervsministeriet gør opmærksom på, at denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer er fortrolige. Hvis du ikke er den tilsigtede modtager, bedes du straks underrette afsenderen ved at besvare denne e-mail og derefter slette e-mailen. Hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejl, skal vi gøre klart, at enhver form for kopiering, offentliggørelse eller distribution af denne e-mail kan være ulovlig.

Fra: Christoffer Hedelund Bonavent Hansen <chhbh@mfvm.dk>
Sendt: 15. januar 2021 12:14
Til: Statsministeriet <stm@stm.dk>; Finansministeriets postkasse <fm@fm.dk>; Udenrigsministeriet <um@um.dk>; Justitsministeriet <jm@jm.dk>; Social- og Indenrigsministeriet <sim@sim.dk>; Skatteministeriet <skm@skm.dk>; Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet <kefm@kefm.dk>; Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse <sum@sum.dk>; Transportministeriet <trm@trm.dk>; Miljø- og Fødevareministeriets Departement <mfvm@mfvm.dk>; UVM - UVMIPOST <uvm@uvm.dk>; Forsvarsministeriet <fmn@fmn.dk>; UFM FP DEP - UFM Departement <ufm@ufm.dk>; 1-DEP Erhvervsministeriets officielle postkasse <em@em.dk>; UIM Hovedpostkasse <uim@uim.dk>; BM Postkasse <BM@bm.dk>; Kulturministeriet <kum@kum.dk>; Ligestillings- og Kirkeministeriet <km@km.dk>
Emne: Høring vedr. lovforslag om naturnationalparker mv.

Til rette vedkommende

Se venligst vedlagte høringsbrev mv.

Venlig hilsen

Christoffer Hedelund Bonavent Hansen
Studentermedhjælper | Vild Natur og Biodiversitet
+45 20 54 03 40 | +45 20 54 03 40 | chhbh@mfvm.dk

Miljøministeriet
Departementet | Holmens Kanal 42 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
Facebook | Twitter | Instagram | LinkedIn | Privatlivspolitik

INSTITUT FOR MENNESKE RETTIGHEDER

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
E-mail: mim@mim.dk
Kopi til: jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5688
ANCA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 21/00225-2

12. FEBRUAR 2021

HØRING OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ETABLERING AF NATURNATIONALPARKER M.V.

Miljøministeriet har ved e-mail af 15. januar 2021 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker).

Instituttet finder det positivt, at det efter den foreslåede § 70 a, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven vil være muligt for virksomheder eller fysiske personer at opnå dispensation fra kravet om digital kommunikation inden for naturbeskyttelseslovens område. Det fremgår af lovudkastet, at eksempelvis personer med handicap, stærkt ordblinde eller personer, som bor i dele af Danmark, hvor det ikke er teknisk muligt at koble sig til internettet, vil kunne ansøge om denne dispensation (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.x.3.1).

Instituttet bemærker dog, at det ikke nærmere fremgår af lovudkastet, hvorledes der skal sikres en mulighed for, at disse personer og virksomheder fortsat kan kommunikere ikke-digitalt. Det fremgår heller ikke, hvorledes det skal sikres, at virksomheder og fysiske personer bliver oplyst om, at der – under visse betingelser – er mulighed for at ansøge om dispensation fra kravet om digital kommunikation, herunder hvordan denne ansøgningsproces skal foregå.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Miljøministeriet i bemærkningerne tydeliggør, hvordan det sikres, at det bliver muligt for undtagne personer og virksomheder fortsat at kommunikere inden for naturbeskyttelseslovens område, og hvordan det skal sikres, at personer og virksomheder bliver informeret om, at de har mulighed for at ansøge om dispensation.

Det fremgår også af lovbemærkningerne, at det forhold, at en virksomhed eller borger oplever, at den pågældendes egen computer ikke fungerer, at den pågældende har mistet koden til sin digitale signatur eller oplever lignende hindringer, som det er op til den pågældende selv at overvinde, som udgangspunkt ikke kan føre til fritagelse for pligten til digital kommunikation. I så fald må den pågældende eksempelvis anmode en rådgiver om at varetage kommunikationen på den pågældendes vegne (de specielle bemærkninger til nr. 1).

Instituttet bemærker, at eksempelvis ældre personer kan have ringere kendskab til og fortrolighed med IT, hvilket kan gøre det sværere for dem at kommunikere digitalt.[1] Det fremgår dog ikke af bemærkningerne, om myndighederne har pligt til at informere disse om, hvordan de kan få eksempelvis en rådgiver til at hjælpe dem, eller om det er muligt for en person at lade sig repræsentere ved fuldmagt.

Folketingets Ombudsmand har tidligere udtalt, at myndighederne har en pligt til at vejlede om muligheden for at lade sig repræsentere ved fuldmagt, når ansøgninger skal indgives digitalt. Ombudsmanden har videre udtalt, at en borger skal have ret til at ansøge på andre måder end digitalt, hvis der ikke findes en fuldmagtsløsning i den digitale ansøgningsproces.[2]

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Miljøministeriet skriver ind i lovbemærkningerne, at den relevante myndighed skal oplyse og vejlede personer om deres muligheder for at lade sig repræsentere og hvorledes der skal være mulighed for en fuldmagtsløsning i digitale ansøgningsprocesser.

Der henvises til ministeriets journalnummer 2020-5425.

[1] Se generelt Institut for Menneskerettigheder, Digital kommunikation i kommunerne, 2017. tilgængelig på: https://menneskeret.dk/udgivelser/digital-kommunikation-kommunerne.
[2] Se eksempelvis udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, 2016-1 og 2019-11.

Med venlig hilsen

Annecathrine Carl

JURIDISK RÅDGIVER

Dato 12. februar 2021
Side 1 af 5

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Miljøministeriet
Att.:
mim@mim.dk
jacbe@mim.dk
dahmo@mim.dk
J.nr. 2020-5425

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker mv.)

Landbrug & Fødevarer bakker op om, at der af hensyn til en styrkelse af natur og biodiversitet etableres naturnationalparker (NNP) på statslige arealer. Hvis det på sigt vil være hensigtsmæssigt af hensyn til naturnationalparkernes formål at inddrage private arealer, skal dette ske gennem inddragelse og frivillighed og mod fuld erstatning til lodsejeren.

Hensyn til naboarealer, rekreative interesser m.v.
I forbindelse med etableringen og forvaltningen af de kommende NNP, er det vigtigt, at man overvejer og nøje analyserer, hvilke konsekvenser det vil kunne få for de omkringliggende arealer uden for parkerne. Fx vil meget høje bestande af vildt kunne have konsekvenser for omfanget af vildtskader på tilstødende marker ligesom ændringer i hydrologien også vil kunne få betydning for naboarealer.

Sådanne forhold skal der tages højde for i forbindelse med etablering og forvaltning af parkerne. Hvis det viser sig, at naboarealer påvirkes af naturnationalparken, skal der indledes en dialog med berørte lodsejere og evt. negative konsekvenser skal afbødes eller erstattes fuldt ud.

Etableringen af naturnationalparker vil også kunne få betydning for muligheden for rekreative aktiviteter inden for parkerne, ligesom der vil kunne være naboeffekter i form af et øget friluftsliv uden for NNP, hvis parken evt. i større eller mindre grad spærres af for forskellige former for offentlig færdsel ved hegning m.v. Disse forhold bør også overvejes nøje og der bør ske en afvejning af rekreative interesser m.v. i forhold til de naturværdier og naturlige processer man ønsker at fremme.

Der er således behov for en tæt dialog og inddragelse af interessenter både lokalt og nationalt i forbindelse med udviklingen af de i alt 15 naturnationalparker.

Det er positivt, at det i udkast til ændring af Naturbeskyttelsesloven § 61 d. nr. 7 fremgår, at projektbeskrivelserne af NNP skal inddrage den berørte offentlighed og berørte lodsejere i den videre proces. L&F vil opfordre til, at denne inddragelse sker så tidligt i processen som muligt og i videst muligt omfang, af hensyn til den generelle opbakning til kommende NNP.

Projektbeskrivelsen skal indeholde en konsekvensvurdering
L&F finder det helt afgørende, at der i forbindelse med udarbejdelsen af projektbeskrivelsen jf. § 61 d, også skal gennemføres en analyse af konsekvenser af

etablering af NNP for blandt andet naboarealer. Det kan både være i forhold til ændrede afvandingsforhold, konsekvenser for jagt, konsekvenser for mulighederne for at regulere skadevoldende vildt og invasive arter og konsekvenser ift. publikumstryk m.v. Udarbejdelsen af en konsekvensvurdering bør derfor skrives direkte ind i § 61 d.

I forbindelse med en sådan konsekvensvurdering skal det også indgå om etablering af NNP kan betyde, at der udvikler sig ammoniakfølsom natur, som på sigt kan betyde restriktioner for nærliggende husdyrproduktioner jf. Husdyrgodkendelsesloven. Der bør ske en screening af konsekvenser for nærliggende husdyrbrug og efterfølgende i planlægningen af parken tages højde for, at disse ikke påvirkes i negativ retning. Der kan i den forbindelse henvises til forslag fra Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening om at ny natur ikke skal afkaste ammoniakrestriktioner.

I forhold til muligheden for at regulere skadevoldende vildt er det helt afgørende, at etableringen af en NNP ikke kommer til at hindre de lokale og regionale indsatser, der igangsættes for blandt andet at opnå en balanceret og bæredygtig bestand af hjortevildt, således at markskader begrænses mest muligt – herunder tiltag med jagt og regulering. Det er afgørende at staten også i områder med NNP arbejder tæt sammen med blandt andet de regionale hjortevildtgrupper om hjortevildtforvaltningen.

For at skabe evidens for at der opnås en forbedret biodiversitet på arealerne, er det en forudsætning at have gennemført en basisanalyse, der viser tilstanden på arealet før et projekt igangsættes. Derefter bør der fastholdes en kontinuerlig monitorering. Det er vigtigt at de nødvendige ressourcer afsættes til overvågningen.

Forvaltningen af parkerne bør i høj grad hvile på adaptive forvaltningsprincipper. L&F mener det er vigtigt, at der løbende bliver evalueret på de konkrete forvaltningsplaner, så der tages hensyn til resultaterne fra monitoreringen (NOVANA) og eventuelle ændrede forhold for de omkringliggende arealer. Det bør sikres ved at det skrives direkte ind i § 61 e.

Rammer for forvaltningen – mulige restriktioner m.v.
Forvaltningen af NNP skal hvile på et fagligt grundlag og skal som udgangspunkt målrettes de naturværdier, der er eller ønskes i parken. Der bør således ikke opstilles mange generelle restriktioner for NNP, men i stedet ske en målretning af retningslinjer til de forskellige forhold i de forskellige NNP eller dele heraf. Fx bør der ikke fastlægges generelle regler om forbud mod jagt, fiskeri, biavl eller andre aktiviteter, herunder offentlighedens adgang. I stedet bør tilgangen være at se på, om en given aktivitet er forenelig med parkens bevaringsmålsætninger eller lign. Dette bør i øvrigt også kunne variere i forskellige områder i parken. Private arealer der evt. indgår i en NNP, bør ikke være underlagt evt. generelle restriktioner om eks. jagt, fiskeri, biavl elle andre aktiviteter.

Umiddelbart fremgår det ikke af den politiske aftale, at der ikke kan være udvalgte former for produktion/udtagning af produkter fra NNP. Der er således ikke umiddelbart noget til hinder for jagt, fiskeri, udtagning af kød fra parkens græssere eller biavl så længe det er i overensstemmelse med parkernes overordnede formål. Eksempelvis bør jagt ikke per definition være forbudt, men bør inddrages i forvaltningsplanerne. Særligt af hensyn til regulering af hjortevildt og andet skadevoldende vildt for naboarealerne jf. tidligere bemærkninger samt bekæmpelse af invasive arter.

Landbrug & Fødevarer skal endvidere gøre opmærksom på, at der i dag er en række landmænd, som forpagter arealer af staten som potentielt vil kunne indgå i en NNP og som har tilrettelagt deres bedrift på muligheden for at kunne forpagte arealer fra staten. I forbindelse med en evt. overgang til NNP på sådanne arealer skal det sikres, at forpagtere ikke opsiges i utide uden kompensation, og at der i videst muligt omfang forsøges at tilvejebringe erstatningsarealer til de som måtte ønske dette.

Bier – en vigtig bestøver i naturen
Som beskrevet ovenfor, er L&F imod et generelt forbud mod bier i NNP. Bier skal vurderes som en del af forvaltningsplanen og bør ikke per definition udelukkes. Der er i Danmark ikke forskel på bigårde drevet af erhvervsbiavlere og fritidsbiavlere, da man i Danmark ikke praktiserer de store kommercielle bigårde, som man gør i andre lande. Det er derfor mere korrekt at opstille kriterier for størrelsen på bigårdene, samt selvfølgelig hvor og hvor mange bigårde man kan have i en NNP. Det bør være en del af forvaltningsplanen for NNP at vurdere, hvor mange bistader der er plads til og hvordan de kan placeres indenfor NNP. Honningbierne er naturligt hjemmehørende i Danmark. De hører oprindeligt til i naturskoven og er kommet til Danmark, da skoven indvandrede efter den sidste istid. Honningbierne er uden sammenligning den vigtigste bestøver i såvel dyrkede, som i naturområder, hvis man ser på mængden af planter der bliver bestøvet af insekter. Hold af honningbier bør derfor ikke per definition udelukkes fra NNP.

Vandløbsforvaltningen i naturnationalparkerne
Det fremgår af lovforslagets § 61 b, at *"vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.*

L&F bemærker, at for et vandløb, der løber gennem fx et beboet område eller et område med produktion inden det løber til en NNP, kan det være et nærmest umuligt krav, at vandløbet skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Bestemmelsen bør formuleres på en sådan måde, at den er fleksibel ift. de hydrologiske forhold der gælder opstrøms og nedstrøms et vandløb, som løber gennem en NNP.

Derudover er det vigtigt, at vandløbsforvaltningen i en NNP tager hensyn til naboarealer med landbrugsproduktion nedstrøms vandløbet, og at denne sikrer effektiv vandafledning, så der ikke sker yderligere oversvømmelser på landbrugsarealer nedstrøms. Dette bør indgå og afdækkes i en konsekvensvurdering under § 61 d.

Der skal ikke kunne igangsættes projekter, der kan have konsekvenser for naboarealer, både opstrøms og nedstrøms vandløbet, med mindre der på forhånd er truffet aftaler med de berørte lodsejere vedr. en passende kompensation for evt. oversvømmelser, opstemning af vand eller lign.

Hvis det på trods af konsekvensanalyser jf. ovenstående alligevel efter en periode viser sig, at et vandløbsprojekt får uhensigtsmæssige konsekvenser for naboarealer, bør ansvaret herfor være hos nationalparkmyndighederne, der skal sikre erstatning til berørte lodsejere.

Dyr, hegn m.v.
Det bør til enhver tid sikres, at der etableres hegn, der kan sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig ud på tilstødende arealer. Dette skal sikres både af hensyn til skader på landbrug, skovbrug og gartneri samt af veterinære hensyn.

Det skal gælde for både udsatte ikke-hjemmehørende arter (elg, bison), udsatte husdyr eller forvildede racer af husdyr, samt hvis der tilstræbes at holde naturligt forekommende vildt i tætheder, som er højere end det er tilfældet uden for de hegnende arealer.

I forbindelse med opsættelse af større hegninger, bør der altid ske en forudgående udredning af evt. konsekvenser for både vildtet, rekreative interesser og for tilstødende arealer. Dette kan fx være jagtmæssige konsekvenser som følge af, at vildtets frie bevægelighed forhindres eller konsekvenser som fx et større publikumstryk som følge af, at tidligere tilgængelige arealer hegnes og evt. bliver mindre attraktive for forskellige former for friluftsliv.

I og med, at brugen af mere "eksotiske" dyr som elge og bison både kræver større og mere voldsomme hegn end kreaturer, og da sådanne dyr kan være mere vanskelige at skaffe, udsætte og holde, bør man som udgangspunkt se på i hvilket omfang kvæg og heste samt naturligt forekommende hjortevildt kan varetage den ønskede afgræsning og påvirkning af et areal. Det må alt andet lige forventes, at brug af kvæg og heste vil skabe færre konflikter end hvis der udsættes andre store arter.

Når dyr holdes under hegn, vil der være et forvaltningsansvar, der skal sikre, at dyrene ikke påføres unødig lidelse. Der skal således som minimum ske en regulering af bestandene i tilfælde af voldsomt begrænset fødegrundlag eller lign. og dyreværnsreglerne skal følges. Man kan generelt med fordel inddrage lokale dyreholdere i driften af NNP, hvilket i høj grad vil bidrage til den lokale opbakning.

Hvis det på sigt gøres muligt at lade udsatte dyr dø naturligt og ligge til naturligt forfald (ådsler) er det vigtigt, at der ved ændringer i det veterinære trusselsbillede – fx ved udbrud af alvorlige veterinære sygdomme – om nødvendigt kan foretages en omgående ændring af en sådan forvaltningspraksis, idet det fx kan blive afgørende at kunne monitere dødsårsag også hos forvildede dyr og evt. dæmme op for smittespredning.

Der bør gælde ens regler indenfor som udenfor naturnationalparkerne
Regeringen påtænker at undtage NNP fra en række regler – især omkring dyrevelfærd. Vi er meget enige i forslagets bemærkninger om, at der grundlæggende ikke skal gælde andre dyrevelfærdsmæssige eller veterinære forhold for dyr, som holdes i naturnationalparker. I § 3 foreslås det desuagtet, at der gøres en undtagelse i forhold til tilsynspligten for heste. Hermed ligestilles heste med kravet til andre dyrearter, hvilket kan accepteres. Det er helt afgørende, at undtagelsen kun omfatter heste, og at kravet gælder uanset om heste benyttes til pleje og fremme af natur og biodiversitet på statens arealer eller på private arealer. Hvis ændringen gennemføres, bør det være et generelt krav.

I forhold til bestemmelser vedr. konsekvensvurderinger i forhold til Natura 2000 områder, VVM-redegørelser m.v. har Landbrug & Fødevarer noteret sig, at det både i høringsmaterialet og i forbindelse med den tekniske gennemgang, som Miljøministeriet afholdt for interessenter, blev understreget, at der gælder de samme regler for Naturnationalparker som for øvrige planer og projekter.

Naturnationalparker i Natura 2000-områder
Man kan overveje at placere hele eller dele af NNP i de udpegede Natura 2000-områder, således at NNP kan bidrage til at styrke natur og biodiversitet, herunder de arter og naturtyper, som de pågældende områder er udpeget til at opnå gunstig bevaringsstatus for. Da der endnu ikke er opnået gunstig bevaringsstatus og god økologisk tilstand i mange af de dansk Natura 2000-områder, kan NNP anvendes som et værktøj til dette.

Med venlig hilsen

Philip Brask Madsen
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224
M +45 3059 5872
E phma@lf.dk

Natur og miljø
Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge

Miljøministeriet
mim@mim.dk

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
nm@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

12. februar 2021

J. nr. 01.05.00K04-0002

Administrativt høringssvar fra Bornholms Regionskommune vedr. lovforslag om naturnationalparker

Bornholms Regionskommune har administrativt følgende bemærkninger til lovforslaget om naturnationalparker:

Vedr. ejerskab
Lovforslaget gælder for statslige arealer. Bornholms Regionskommune noterer sig, at Miljøministeriet vil se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer. Bornholms Regionskommune vil se frem til en drøftelse og afklaring af, hvorvidt naturnationalparkerne også kan omfatte kommunale og private arealer.

Vedr. adgang
Bornholms Regionskommune bemærker, at man bør være opmærksom på, at handicapadgang ikke forringes.

Vedr. hegning
Bornholms Regionskommune bemærker, at man bør være opmærksom på, at store permanente hegn ikke i sig selv er pæne og kan give indtryk af "dyrehave" i stedet for "vild natur", samt at de kan være hindrende for vildtets naturlige bevægelighed.

Vedr. naturområder beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.
Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at '*I naturnationalparkerne forventes den løbende pleje af lysåbne naturarealer primært at ske ved udsætning af helårsgræssende dyr i større naturområder bag ét ydre hegn. Det kan være et skift i forhold til mere traditionel naturpleje, der kan være mere målrettet pleje af de enkelte § 3-beskyttede områder.*' Endvidere fremgår det, at '*Der kan efter en konkret vurdering iværksættes supplerende tiltag såsom høslæt,*
afbrænding og fjernelse af opvækst af træer og buske, hvis opretholdelse af væsentlige naturværdier taler for det.'

Bornholms Regionskommune bemærker hertil, at der endvidere muligvis kan blive behov for mindre hegn omkring lysåbne naturtyper med henblik på en periodevis afgræsning målrettet disse for at opretholde naturkvaliteten på arealerne.

Vedr. vedligehold af vandløb:
"Derfor foreslås at give mulighed for, at vandløb i naturnationalparkerne kan være selvforvaltende. Det vil som udgangspunkt betyde et ophør med vandløbsvedligeholdelse, medmindre det er nødvendigt af hensyn til f.eks. lodsejere uden for naturnationalparkerne".

Bornholms Regionskommunes bemærkninger:
Det bør fremgå mere klart, hvornår der må og skal foretages vedligehold indenfor nationalparken. Må en landmand foretage vedligehold, hvis hans marker oversvømmes? Hvis ikke hvem dækker tabet? Hvad hvis et målsat vandløb gror helt til og dermed forringer levevilkårene for vandløbets dyr eller forhindrer ørredpassage – må vandløbsmyndigheden heller ikke kræve at der foretages vedligehold her? Hvis ikke, hvordan undgår vi så, at der ikke sker en forringelse af den samlede økologiske tilstand i vandløbet?

Vedr. udsætning af dyr og hegning:
"De store planteædere skal så vidt muligt have adgang til hele naturnationalparken. Det er derfor hensigten, at veje og stier i naturnationalparkerne som udgangspunkt ikke frahegnes. Dermed kan områderne forblive sammenhængende, hvorved vejene ikke kommer til at udgøre en barriere for dyrenes færden. Det kan dog på baggrund af en konkret vurdering blive nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel"

Bornholms Regionskommunes bemærkninger:
Manglende hegning omkring vandløb betyder, at dyrene vil søge mod vandløb og søer for at drikke og evt. bade. Dette er et naturligt fænomen og det vil som sådan ikke have en større indvirkning på vandløbet, hvis der er tale om få dyr, der fouragerer på et større areal. Hvis der udsættes mange dyr, herunder kvæg, heste mv. vil det påvirke tilstanden i vandløbene, da brinkerne bliver trådt ned, vandet slemmes til og gydebanker ødelægges. Da vi har pligt til at sikre, at der ikke sker en forringelse af den økologiske tilstand i vandløbene, kan der så indarbejdes noget om maksimalt græsningstryk på et givent areal, som støder op mod et (vandløb eller en sø)? Mange græssende husdyr og hegn mindsker også oplevelsen af "vild natur".

Venlig hilsen

Katrine Høst
Landskabsforvalter

Dato: 12. februar 2021

Danmarks Naturfredningsforening

Miljøministeriet

Høring af udkast til lov om Naturnationalparker

Danmarks Naturfredningsforening fremsender her kommentarer til udkast til lov om Naturnationalparker.

Vi er særdeles begejstrede ved forventningen om, at Danmark nu får store sammenhængende områder med vildere natur, primært for naturens skyld, men også fordi naturnationalparkerne vil give alle besøgende naturgæster enestående oplevelser i en vildere, rigere og meget mere mangfoldig natur.

En fuldstændig afgørende forudsætning for at etablere rammerne for fri dynamik er Naturnationalparkernes størrelse. Selvforvaltende naturområder bør som minimum være 1000 hektar. Denne minimumsstørrelse bør derfor indarbejdes i loven.

Vi ønsker helt grundlæggende at det med lovforslaget gøres klokkeklart, at det absolutte hovedformål med naturnationalparkerne er at fremme en rigere natur ved at genetablere udgangsbetingelserne for naturlige processer i store sammenhængende områder. Hvorefter man slipper grebet og giver naturens frie dynamik lov at råde, med så lidt menneskelig indgriben som overhovedet muligt.

Det ligger os således overordentligt meget på sinde at rammesætningen for områderne *vil* afspejle at naturen har førsteret og skal have lov til at udfolde sig frit. Vi ser et behov for at den endelige lovtekst præciseres og tilrettes på en række områder, som vi derfor gennemgår neden for.

Danmarks Naturfredningsforening

Overordnede kommentarer

1. Naturnationalparkerne bør have deres egen lov

Naturnationalparkerne skal udgøre et helt nyt paradigme for tilgangen til naturen i Danmark. Derfor havde vi meget gerne set at rammerne for Naturnationalparkerne blev sat i en selvstændig lov, ikke som et nyt kapitel i naturbeskyttelsesloven.

Naturbeskyttelsesloven fastsætter i sin formålsbestemmelse afvejning af flere forskellige interesser, som alle er meget væsentlige. Men i Naturnationalparkerne skal biodiversitet og fri dynamik være det absolutte formål. Ikke et af flere hensyn. Vi mener derfor, at den lovgivningsmæssige ramme for naturnationalparkerne burde være en ny selvstændig lov hvor det gøres fuldstændig klart, at det absolutte formål med naturnationalparkerne er biodiversitet og at skabe mulighed for naturens frie dynamik.

2. Naturnationalparker med udgangspunkt i IUCN's kategori II kriterier

I bemærkningerne til lovudkastet er alene omtalt en "foreløbig vurdering af, at naturnational-parkerne forventes at kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder. Miljøministeriet vil undersøge nærmere, om der også vil være mulighed for, at nogle naturnationalparker vil kunne svare til IUCN's kategori Ib for beskyttede områder".

Vi kan slet ikke i lovforslagets foreslåede bestemmelser finde en henvisning til, at rammesætningen for områdernes fremtidige udvikling skal sigte mod, at kunne opfylde de relevante dele af IUCNs kriterier for beskyttede områder. IUCNs kriterier er helt afgørende som sigtelinjer for områdernes udvikling og karakter, som kan sikre at områderne reelt får substans. Vi anbefaler derfor, at der i bestemmelserne om udarbejdelse af "forvaltningsplan" for områderne indsættes konkret henvisning til (relevante dele af) IUCNs kategori II-kriterier, der bl.a. er defineret som funktionelle økosystemer "med minimal menneskelig indgriben".

3. Vild natur og fri dynamik skal være det absolutte formål, ikke et "hensyn"

Formålet med Naturnationalparkerne angives at være at "Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser".

Vi finder det afgørende at natur- og biodiversitet entydigt fremstår som det absolutte formål. Ikke blot et "hensyn".

Det angivne overordnede hensyn (formål) er vi ikke alene enige i, men begejstrede for. Men vi anbefaler at udmøntningen af formålet uddybes nærmere i bestemmelserne om udarbejdelse af en "projektbeskrivelse" og "forvaltningsplan". Rammesætningen for den efterfølgende fri dynamik er afgørende for hvordan området vil udvikle sig. Valget af græssere vil dermed være et valg for områdets udvikling. Derfor anbefaler vi at der tilføjes bestemmelser om en "baseline" for de respektive områder i § 61 d og § 61 e om henholdsvis udarbejdelse af "Projektbeskrivelse" og "Forvaltningsplan". Vi henviser her til DCE rapport 425 "Biodiversitetseffekter af Rewilding". Rapporten sætter ord på, hvad en "baseline" er (side 14):

> *"En baseline er ikke et mål for hvordan økosystemer og naturtyper skal se ud. En baseline er snarere en beskrivelse af de naturlige rammer og processer som har grundlagt biodiversiteten. Denne beskrivelse kan vi bruge som pejlemærke for vores indsatser i naturgenopretning og -forvaltning. Når det gælder rewilding kan*

vi eksempelvis beskrive variationen i faunaen (forskellige typer og størrelser af dyr med forskellige funktioner) og vi kan beskrive den naturlige variation i tætheden af dyr i økosystemerne".

En baseline er dermed et vigtigt udgangspunkt for at sætte rammerne for at retablere oprindelige og fungerende økosystemer med fri dynamik.

4. Det bør tilstræbes at Naturnationalparkerne bliver minimum 1000 hektar

For at der i naturnationalparkerne kan opnås en naturlig dynamik via helårsgræsning med store planteædere, skal naturnationalparkerne nødvendigvis være større sammenhængende arealer. Forskere har anbefalet en størrelse på minimum 1000 hektar, som forudsætning for at kunne etablere selvforvaltende naturområder via store planteædere. For DN er det derfor afgørende, at naturnationalparkerne bliver så store som muligt og at det indskrives i lovteksten at det tilstræbes, at naturnationalparkerne som minimum bliver 1000 hektar.

5. Planlægning af byer og infrastruktur skal ikke overskygge Naturnationalparkernes formål

Det fremgår af lovforslaget at "placeringen af naturnationalparkerne bør ske under hensyn til de øvrige interesser i området, herunder kommunernes planlægning, infrastruktur samt ønsker til udvikling af landsbyer og turismen".
DN peger på, at det bør fremgå af lovforslaget, at placering af naturnationalparker bør ske med udgangspunkt i, hvor naturnationalparken forventes at gøre den største positive forskel for biodiversiteten i Danmark.
Projekterne bør således udpeges med udgangspunkt i "brandmandens lov", altså hvor der kan skabes store sammenhængende naturområder, med ingen eller yderst begrænset menneskelig påvirkning.

Vi er derfor dybt bekymrede over, at mulighederne for at etablere Naturnationalparker i henhold til udkastets bestemmelser vil skulle tilpasses kommunale ønsker om udvikling af yderligere infrastruktur og bebyggelser, turisme m.v. Det bør være omvendt.

Når naturnationalparken er etableret bør det ligeledes fremgå, at kommunerne skal respektere Naturnationalparken i deres planlægning samt i deres tilladelses- og dispensationspraksis – ikke omvendt.

6. Privatejede arealer bør kunne indgå Naturnationalparker

Udkastet lægger op til at udelukkende statsejede arealer kan indgå i Naturnationalparker. Dermed fravælges muligheden for at medtage privatejede arealer, herunder større naturfondes arealer, som åbenlyst er oplagte til at indgå i Naturnationalparker. Der er end ikke mulighed for at medtage arealerne, selvom de private ejere måtte have et ønske om at deres arealer indgår.

Vi tager til efterretning at udkastet i bemærkningerne angiver, at ministeriet "vil se på mulighederne for" at en senere lovrevision tilvejebringer mulighed for at medtage privatejede arealer. Men vi ønsker os en helt klar tilkendegivelse af, at det vil ske, og hvornår.

7. Faglig ekspertise skal indgå i rådgivningen om udvælgelse og rammesætning for områderne

Vi forstår at ministeriet i forbindelse med rammesætningen for områderne, herunder i forbindelse med udarbejdelsen af "forvaltningsplaner" for områderne, forventes at ville inddrage relevant ekstern faglig ekspertise. Det har vi fuld tillid til, og anbefaler derfor at det i højere grad beskrives i lovforslagets bestemmelser, herunder netop som en del af grundlaget for at udarbejde "forvaltningsplanerne". DN vil gerne understrege vigtigheden af at biodiversitetsforskere inddrages i processen før og under etableringen af naturnationalparker, såvel som i den efterfølgende monitering, og mener at dette bør præciseres i lovteksten. Det bør således præciseres i lovteksten, at udarbejdelsen af rammesætningen for hver enkelt ny naturnationalpark sikrer inddragelse af forskerne som eksperter.
Udgangspunktet for planerne bør være fremme af biodiversiteten via en naturlig dynamik og ikke nødvendigvis fastholdelse af en bestemt naturtype. Planerne skal bl.a. bidrage til at afklare hvilke større planteædere, det er hensigtsmæssigt - ud fra en faglig vurdering – at udsætte i de enkelte naturnationalparker.

Vi noterer os i den forbindelse, at det ifølge det foreliggende udkast vil være ministeriet, som retter en anmodning til den statslige ejer af et givent område, om at fremsende en ansøgning om etablering af en Naturnationalpark. Dermed er der ikke en formaliseret adgang for det kommende "Biodiversitetsråd", eksperter eller interessenter til at kunne foreslå ministeriet at overveje etablering af konkrete Naturnationalparker. Dette sætter i vore øjne unødvendige begrænsninger for inddragelse af relevant viden uden for ministeriet. Vi anbefaler derfor at der tilvejebringes mulighed for at ikke alene ministeriet kan foreslå etablering af Naturnationalparker. Men at også interessenter vil kunne, med udgangspunkt i da fastsatte klare kriterier for at fremsætte forslag.

8. Natura 2000 områder kan godt være en del af Naturnationalparkerne

Naturnationalparkerne kan i meget høj grad forventes etablerede i områder som omfatter udpegede Natura 2000 områder. Derfor er det helt afgørende, at der i videst muligt omfang sikres mulighed for at sætte rammerne for vild natur med fri dynamik, i respekt for de forpligtelser som følger af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Heraf må følge, at målsætningerne i Natura 2000 planerne for perioden 2022 – 2027, som netop nu er under udarbejdelse, i videst muligt omfang skal bringes til at sikre rum til fri dynamik, således at Natura 2000 planlægning og udarbejdelse af "forvaltningsplaner" for Naturnationalparkerne tænkes nøje sammen.

Det angives i bemærkningerne til lovforslaget at

"Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, vil forvaltningen skulle medvirke til at gennemføre Natura 2000 planens langsigtede målsætning. Det er hensigten, at Miljøministeriet i forbindelse med den forestående opdatering af Natura 2000-planerne, der forventes afsluttet i 2022, vil undersøge, i hvilket omfang det er muligt at indarbejde mere smidighed i planernes bevaringsmålsætninger, således at disse i højere grad vil kunne imødekomme et ønske om vildere naturforvaltning i de enkelte Natura 2000-områder".

Vi efterlyser et ophæng i selve lovteksten som vil sikre, at der ikke alene er en hensigt om administrativt at undersøge om der kan indarbejdes mere smidighed i planernes eksisterende målsætninger. Men at målsætningerne for de kommende Natura 2000 planer opstilles med

udgangspunkt i, at der i videst muligt omfang skal sikres målopfyldelse igennem den fri dynamik og afgræsning, som skal beskrives via Naturnationalparkerne.

Med det foreliggende lovudkast vil der alene være mulighed for at udpege statslige arealer som Naturnationalparker. Natura 2000 områderne omfatter imidlertid i høj grad også privatejede arealer.

Vi ser således et behov for, at udarbejdelsen af Natura 2000 planerne for perioden 2022 – 2027 opstiller målsætninger også for de privatejede arealer, som i videst muligt omfang kan realiseres igennem fri dynamik (typisk i form af et generelt øget græsningstryk inden for området som helhed). Ud fra en forventning om, at en snarlig lovrevision vil skabe mulighed for at medtage privatejede arealer i Naturnationalparkerne.

9. Interessenter skal kunne forholde sig til rammesætningen for Naturnationalparkerne

Udkastet lægger alene op til, at der kan klages over rent retlige spørgsmål i forhold til selve beslutningen om at etablere en given Naturnationalpark. Der er således ikke med forslaget lagt op til, at interessenter vil have mulighed for at forholde sig til selve rammesætningen, herunder indholdet i "forvaltningsplanen". Det er vi uforstående overfor og foreslår, at der skabes mulighed for at relevante interessenter kan komme til orde med forslag og faglige betragtninger, via en adgang til at kunne indgive en klage over forvaltningsplanens indhold.

Forvaltningsplanerne, der primært bør have karakter af fastlagte rammer for naturnationalparkers etablering og fremadrettede selvforvaltende udvikling, vil være helt centrale ved at udgøre den ramme, som vil være afgørende for økosystemets videre udvikling. Herunder valget af græssere, overvågning, evt. behov for særlige hensyn til truede arter med mere.

Derfor er det også oplagt, at der gives mulighed for at interessenter kan forholde sig til rammerne.

10. Naturnationalparker skal tænkes sammen med den kommende "Naturzone" og de "stærkt beskyttede" EU naturområder

De enkelte områder vil i henhold til lovforslaget blive udpegede via en fastsat hjemmel til at udstede en bekendtgørelse for hvert enkelt område. En bekendtgørelse kan ændres eller sågar ophæves af den til enhver tid siddende minister.

Vi ønsker også at pege på, at Naturnationalparkerne kan forventes at blive centrale, både som "kerne" i de kommende "Naturzoner" og som danske bidrag til de kommende "stærkt beskyttede" naturområder, der skal udpeges med udgangspunkt i EU's Biodiversitetsstrategi. Også derfor vil en permanent udpegning være både ønskelig og nødvendig.

11. Dyreetiske hensyn

Med øget græsningstryk og voksende bestande af græssere vil bestandene på sigt nærme sig områdernes bæreevne. Der er i bemærkningerne til lovforslaget derfor gjort betragtninger om hensynet til dyrene.

Vi anbefaler, at man i videst muligt omfang opfatter de udsatte dyr som dyr, der integreres i naturen på naturens præmisser, og tager etisk udgangspunkt i den biologiske helhedsforståelse for de store fordele for de respektive økosystemer, såvel som de udsatte dyrs adfærd og udfoldelse i forhold til husdyrs langt større begrænsninger.

Vi anbefaler også, at man implementerer en hensigtsmæssig regulering, når dyrebestandene overstiger fødegrundlaget.

Vi henviser i den sammenhæng til Dyreetisk Råds udtalelse om Rewilding

12. Adgang, friluftsliv og turisme

Turisme er skrevet ind som en del af formålet med loven. "Turisme" har ud fra vanlig forståelse også kommercielle hensyn. Det undrer os, da det ikke er hensigten med naturnationalparker, at det skal være muligt at kunne planlægge en kommerciel turismemæssig udnyttelse af områderne. Derudover er turisme ikke en del af naturbeskyttelseslovens formål, og det bør derfor slet ikke medtages som et hensyn i et kapitel under loven.

Turisme kan i vore øjne spænde ben for prioriteringen af natur inde i naturnationalparkerne, også selv om natur er fremhævet som hovedhensynet. Det har vi netop set i nationalparkerne, hvor natur var beskrevet som hovedformålet i bemærkningerne til lovforslaget, men efterfølgende blev naturformålet ligestillet med erhvervsinteresser, formidling, turisme m.v.

Naturnationalparkerne kan sagtens medføre afledte fordele for turisterhvervet, men det skal ske uden for naturnationalparkerne.

Vi anbefaler derfor, at "turisme" udtages som et formål. Mens ikke-kommercielt friluftsliv selvsagt bør fremmes i videst muligt omfang, i respekt for at naturen har første prioritet.

13. Marine Naturnationalparker bør kunne udpeges

Lovforslaget lægger ikke op til at der kan udpeges Naturnationalparker på søterritoriet. Vi forstår at dette skyldes udestående politiske drøftelser, men anbefaler på det kraftigste, at der i forbindelse med en kommende revision af loven sikres mulighed for at kunne udpege også marine Naturnationalparker.

Danmarks Naturfredningsforening

Uddybning og kommentarer til udvalgte dele af lovforslaget

Fri dynamik er det absolutte formål – ikke et "hensyn"
Lovforslagets § 61 a stk. 3 nr. 1) angiver at "Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser".

Naturbeskyttelseslovens overordnede formål jf. § 1 stk. 2 nr. 3) angives blandt andet at være at "tilsigte at forbedre mulighederne for friluftslivet".

Vi er opmærksomme på at den foreslåede ordlyd af § 61 a stk. 3 nr. 1) lægger op til at områderne forvaltes som "hovedhensyn".

Det helt overordnede og primære *formål* med Naturnationalparkerne vil skulle være at sikre naturens udvikling igennem fri dynamik.

Derfor anbefaler vi at dette præciseres i ordlyden af den foreslåede § 61 a stk. 3 nr. 1), således at det ikke fremstår som et "hovedsyn", men reelt det absolutte primære formål.

Områdernes størrelse er afgørende for potentialet for fri dynamik – mindst 1000 hektar
DCE har i en rapport redegjort for sammenhæng mellem arealstørrelse og potentiale for at etablere selvforvaltende økosystemer:

1) Detailforvaltning i videst muligt omfang uden brug af maskiner, <10 ha områder der er for små til meget andet end traditionelle naturplejevirkemidler
2) Helårsgræsning uden tilskudsfodring, 10-100 ha områder med muligheder for ekstensive græsningsscenarier,
3) Vildgræsning, 100-1000 ha store naturområder med nogen mosaikstruktur, giver mulighed for større bestande og mere rumlig variation i græsning, samgræsning med flere forskellige arter,
*4) **Selvforvaltende økosystemer, >1000 ha** meget store naturområder med mosaiknatur af både lysåbne naturtyper og skov og naturlig dynamisk hydrologi*

Det foreliggende lovforslag fastsætter imidlertid ikke et minimumsareal for Naturnational-parkernes størrelse. Vi foreslår derfor at der fastsættes bestemmelse om at tilstræbe et minimumsareal på 1000 hektar.

Behov for klarere angivelse i loven af rammesætningens formål og forløb

Udarbejdelsen af en "Projektbeskrivelse" (§ 61 d)
Bestemmelsen i sig selv forpligter alene til at projektbeskrivelsen skal "indeholde oplysninger om inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces".
Bemærkningerne til bestemmelsen angiver tilsvarende blot at "projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om, hvorledes den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere vil blive inddraget i den videre proces".

Det er afgørende at loven vil forpligte til inddragelse af faglige eksperter i forbindelse med udvælgelse af områder og fastlæggelsen af rammerne for området. Det er også vigtigt at bestemmelserne tydeligere *forpligter* til at inddrage offentligheden, herunder relevante interessenter, ikke blot angiver, i hvilket omfang man administrativt vælger inddragelse. Vi anbefaler derfor at dette indarbejdes i lovforslaget.

Bestemmelsens nr 4) omhandler behovet for hegning. Det er helt afgørende, at der i beskrivelsen af behovet for hegning indgår en grundig faglig vurdering af, hvordan evt. utilsigtede konsekvenser af hegningen kan minimeres. Vi tager for givet at man i videst muligt omfang vil anvende "kreaturhegning", som vil tillade alle andre dyrearter uhindret passage samt, at man i videst muligt omfang vil etablere passagemulighed for øvrige arter end græsserne, når "vildthegn" etableres.

Udarbejdelsen af en "forvaltningsplan" (§ 61 e)
Den foreslåede bestemmelse lyder
"§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift (…)"

Med genskabelse af vild natur og fri dynamik følger pr. definition at "drift" og som udgangspunkt også "forvaltning" ophører. Derfor anser vi bestemmelsens ordlyd for uhensigtsmæssig.

Bestemmelsen angiver imidlertid også at der skal fastsættes "udviklingsmål for økosystemer, naturtyper og arter" og i bemærkningerne til bestemmelsen angives, helt i overensstemmelse med vores forståelse af det politisk fastsatte formål, at

"Efter den foreslåede bestemmelse skal den statslige lodsejer således i forvaltningsplanen bl.a. beskrive, hvilke planer der er for forvaltning af økosystemer, naturtyper og arter samt de udsatte dyr. En naturnationalpark vil som udgangspunkt udgøre ét stort sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er udviklet i. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses".

Vi finder det derfor ønskeligt at ordlyden af bestemmelsen ændres, således at bestemmelsen i stedet angiver at der skal "fastsættes mål og principper for områdets udvikling" herunder med udgangspunkt i en "Baseline" (der henvises til DCE rapport 425).

I beskrivelsen af indholdet af projektbeskrivelsen, der skal danne grundlag for forvaltningsplanen, angives at både forekomst af bilag IV arter samt rødlistede arter skal indgå.

Vi anbefaler derfor at der i bemærkningerne om forvaltningsplanen tydeligere angives, at der skal beskrives evt. undtagelsesvise behov for særlige tiltag rettet mod bilag IV arter og/eller rødlistede arter (mikromanagement).

Byggeri og anlæg
Byggeri og anlæg i skove er styret af skovloven, og forudsætter dispensation. Lovforslaget fastholder muligheden for byggeri til børn og unges friluftsliv, herunder spejderhytter og skovbørnehaver. Muligheden for arbejdsrelaterede bygninger til skovdrift udgår. I stedet indsættes ny §11 stk. 2 nr.3 hvor der under henvisning til §61a gives mulighed for byggeri, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn som er nødvendige for at styrke områdets natur- og biodiversitet.

En tilladelse efter §61a fastlægger imidlertid alene, at hovedhensynet i området er natur- og biodiversitet, men tillader samtidig andre hensyn. Således fremgår det af §61d og §61e, at projektbeskrivelsen skal indeholde planlagte tiltag som ikke har med fremme af natur og biodiversitet at gøre, men i stedet med kommercielle hensyn – herunder turisme og turismefaciliteter. Tilsvarende skal forvaltningsplanen indeholde udviklingsmål for andre formål end natur- og biodiversitet – herunder turisme.

Det er dermed uklart, om forslaget til ny §11 stk. 2 i Skovloven reelt åbner for byggeri og anlæg til for eksempel turismeformål. Det kan opfattes som en lempelse af reglerne til byggeri og anlæg i skove.

Naturnationalparker omfatter også ikke-skovdækkede arealer i landzone. Det fremgår af lovforslaget, at de hidtidige regler for planlægning, dispensationer og tilladelser fastholdes. Da der ingen krav er til at planer, dispensationer eller tilladelser er underlagt formålet med naturnationalparken, kan det betyde, at for eksempel boliger kan udvides op til 500 m2 uden landzonetilladelse, overflødige landbrugsbygninger kan indrettes til ferielejligheder, eksisterende virksomheder kan udvide, der kan opstilles husstandsmøller og øvrige aktiviteter som forbindes med det åbne land, og der kan udarbejdes planer for hoteller, besøgscentre m.v., hvis det støttes af grundejer og kommune. Der er desuden flere eksempler på, at staten frasælger statslig ejendom til private – herunder såvel jord som bygninger.

Lovforslaget forholder sig ikke til landskabelige forhold, i relation til hvilke hensyn der skal varetages i forbindelse med byggeri- og anlæg. Såfremt der kan opføres byggeri og anlæg som ikke vurderes at skade natur og biodiversitet, må det dermed antages, at der i naturnationalparken kan opføres samme byggeri og anlæg som uden for naturnationalparken.

På den baggrund peger DN på, at:

- Placering af naturnationalparker bør ske med udgangspunkt i biologiske kriterier for, hvor naturnationalparken forventes at gøre den største positive forskel for biodiversiteten i Danmark.
- Det bør konkretiseres i bemærkningerne, hvilken type byggeri og anlæg der jf. §11 stk. 2 i skovloven mere konkret sigtes mod, herunder såvel formål som omtrentlige størrelse (se fx den nuværende formulering om byggeri op til 10 m2).
- Lovforslaget bør indeholde forbud mod salg af statslig ejendom til private i naturnationalparkerne.
- De landskabelige mål og hensyn med parkerne bør indarbejdes i loven. DN foreslår det tydeliggøres, at naturnationalparkerne så vidt mulig skal fremstå som store sammenhængende ubebyggede landskaber, fri for menneskelig aktivitet, og at byggeri og anlæg derfor bør begrænses mest mulig samt være nødvendig for fremme af natur- og biodiversitet.

- Det bør fremgå, at planer, dispensationer og tilladelser efter for eksempel planlov og naturbeskyttelseslov skal ske under hensyn til og respektere formålet med naturnationalparkerne, der bør konkretiseres.

Opgravning af vandløb må ikke kunne finde sted
Det følger af forslagets § 61 b og bemærkningerne dertil, at der i Naturnationalparkerne vil være mulighed for fortsat at opgrave vandløb for at øge vandafledningen.

Vi er opmærksomme på at ophør af muligheden for opgravning kan indebære en nedsat vandgennemstrømning og dermed forsinke afløbet opstrøms, herunder uden for Naturnationalparkerne. Men det fremstår som i direkte og katastrofal modstrid med formålet med loven, at opretholde en mulighed for at opgrave vandløb inden for etablerede Naturnationalparker.

Derfor er det nødvendigt at finde en alternativ løsning, som indebærer at muligheden ophører.

I forbindelse med udarbejdelse af "Projektbeskrivelsen" skal ifølge lovforslaget beskrives "Naturgenopretnings-initiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de forventede konsekvenser heraf" (§ 61 d nr. 5). Og i forbindelse med udarbejdelse af "Forvaltningsplanen" skal beskrives de nødvendige "afværgeforanstaltninger" (§ 61 e nr. 8).
Det er vores opfattelse at løsninger på ophør af opgravninger, i form af afværge-foranstaltninger, bør indgå heri.

Mulighed for dispensation til skov- og landbrugsproduktion skal fjernes
Lovforslaget (§ 61a) giver mulighed for, at ministeren "i særlige tilfælde" kan dispensere fra forbuddet mod skov- og landbrugsproduktion. Baggrunden herfor der fremgår af bemærkningerne (s 77) er uklar. Vi vil kraftigt fraråde, at der under nogen omstændigheder gives dispensation til skov- og landbrugsproduktion. Fravigelse af principperne for fri dynamik bør udelukkende finde sted på baggrund af en konkret faglig vurdering af et væsentligt biologisk behov for at tilgodese væsentlige naturinteresser, der ellers vil forsvinde (mikro-management).
Mulighederne for dispensation til skov- og landbrugsproduktion bør derfor udtages af lovforslaget.

Udsatte dyr anses for dyrehold
Vi anser det for dybt problematisk at udsatte græssere i juridisk henseende vil blive anset for "dyrehold", men tager til efterretning at EU lovgivningen sætter begrænsningerne. Vi anbefaler at Regeringen i dialog med EU Kommissionen arbejder for at ændre de juridiske rammer for udsætning af græssere således, at udsatte dyr anses for "vildt", eventuelt sådan som man internationalt opererer med kategorien 'kept wild'.

Mærkning af udsatte dyr
Vi finder det dybt problematisk at udsatte dyr og deres afkom løbende skal mærkes, men tager til efterretning at gældende EU lovgivning sætter begrænsningerne. Vi noterer os at Regeringen er i dialog med Kommissionen om Dyresundshedsforordningen og håber at der kan tilvejebringes mulighed for dispensation til ikke at mærke udsatte græssere i områderne.

Ådsler skal kunne blive liggende
Vi tager til efterretning at EU lovgivningen indebærer at ådsler fra udsatte dyr, men ikke allerede forekommende vildt, skal fjernes. Vi anser konsekvenserne af EU lovgivningen som utilsigtede og anbefaler på det kraftigste at Regeringen i dialog med Kommissionen søger at få ændret reglerne, således at ådsler efter udsatte græssere heller ikke skal fjernes.

Vildsvin er vigtige
Vildsvin har en helt central rolle i at tilføre naturen dynamik. Vi anbefaler at lovforslaget specifikt angiver mulighed for at der efter konkrete vurderinger kan udsættes vildsvin i relevante områder, hvor det vil være af central betydning og hvor det som udgangspunkt ikke vil indebære at større pattedyr, som allerede forekommer i området, fortrænges (som følge af hegningen).

Risikoen for svinepest skal selvsagt tages yderst alvorligt. Men ligesom det er muligt at holde tamsvin under hegn på friland, og ligeledes at holde vildsvin under hegn med henblik på kødproduktion/kommercielle hensyn, bør det også være muligt at udsætte vildsvin i Naturnationalparkerne af rent naturmæssige hensyn.

Vi henviser her også til at der allerede flere steder på privatejede arealer er udsat vildsvin med henblik på at tilføre naturen dynamik.

Ingen kommerciel eller rent rekreativt betinget jagt
Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget (2.1.1.1.2, side 13) at "*Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen, herunder regler om jagt og regulering, vil gælde i forhold til vildtet i naturnationalparkerne*".

Dermed vil jagt som udgangspunkt være mulig i Naturnationalparkerne.

Der fremgår imidlertid af bemærkningerne (side 17) at

"*Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter, eller hvis det på anden måde er konkret begrundet".*

Vi kan ikke i de foreslåede bestemmelser finde angivelse af, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne.

Vi anbefaler derfor at det angives i de foreslåede bestemmelser, f.eks. i § 61 a stk. 2 nr. 3).

Vi ønsker at baggrunden for generelt at friholde områderne for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen, står helt klar:
Jagt er i henhold til Lov om jagt og vildtforvaltning som udgangspunkt tilladt overalt uden for byer/bebyggelse, på arealer ned til 1 hektar, med mindre der i bekendtgørelse eller fredning er indført et forbud.

Ifølge Miljøstyrelsens hjemmeside omfatter bekendtgørelsesfredninger og reservater i dag "330.000 hektar natur, hvoraf godt 90 procent af arealet er vådområder". Dermed er de resterende 10% af reservaterne, altså omtrent 33.000 hektar, landareal.
Det betyder altså at landarealerne der i dag er reservat på land, udgør ca. 0,8% af landarealet.

Jagt kan ændre dyrenes adfærd. F.eks. er krondyr blevet nataktive i størstedelen af Danmark, som følge af intensiv jagt. Med ændret adfærd følger forringede oplevelsesmuligheder for andre naturgæster, og ændret afgræsning af naturarealer.

Det handler dermed ikke om at forbyde jagt af holdningsmæssige årsager, men om at undgå væsentligt forstyrrende aktiviteter i Naturnationalparkerne, herunder jagt.

Overvågning
Kravene til overvågning af naturens udvikling og bevaringsstatus bør skærpes. NOVANA overvågningen er utilstrækkelig for de konkrete arealer og en lang række naturtyper og arter/artsgrupper overvåges ikke. Derfor bør det angives meget mere specifikt, at der skal foretages omfattende naturovervågning for at kunne dokumentere effekten af det ændrede forvaltningsregime. Det foreslås at der udarbejdes et særskilt overvågningsprogram for områderne til supplering af NOVANA med hyppigere frekvens og inddragelse af supplerende udvalgte arter.

Formidling
I forbindelse med adgang til naturnationalparkerne må der forventes en formidlingsindsats i forhold til skiltning, adgangsregler, ansvar for eventuelle ulykker eller skader, oplysning om arter af dyr, vedledning om hvordan borgerne bedst færdes sammen med de store græssere m.v. Naturnationalparkloven kunne med fordel indeholde en paragraf som omhandler pligt til at formidle formålet med parkerne, baggrunden for hegning og oplysning om monitering, forskning m.v.

Danmarks Naturfredningsforening

Specifikke kommentarer til konkrete paragraffer

Eksisterende værdier
Til § 61 a nr. 5 bør formuleres fredet eller beskyttet **natur-,** kultur- og verdensarv. Der kan således også være særlige naturbevaringshensyn, som fortsat bør beskyttes særskilt.

Bygninger er unødvendige
I § 11, stk. 2, er foreslået indsat som nyt nr. 3: "3) bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet."

Der kan etableres anlæg til brug for dyrehold, fx fangstfold eller til brug for friluftsliv. Men der ses ikke at være behov for egentlige bygninger.

"Bygninger" bør derfor udgå af bestemmelse 3).

Helårsgræsning eller vildgræsning
§ 61 a stk 4)
Lovforslaget anvender udtrykket "helårsgræsning". I DCEs rapport 228 anvendes udtrykket "vildgræsning" for arealer der er større end 100 ha. Vi anbefaler tilretning af udtrykket.

Undtagelse af de aftalte Naturnationalparker
Lovforslagets § 6 Stk. 2 indebærer at reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, ikke gælder for de aftalte naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.
Vi er uforstående over for denne undtagelse og efterlyser baggrunden.

Hegning i forhold til offentlighedens adgang
Hegning er ikke bare hegning: "Kreaturhegning" med 2 - 3 eltråde vil være tilstrækkeligt til at holde heste, bison og kvæg inde og være helt uproblematisk for alle allerede forekommende dyrearter. DN anser nationalparkerne som en kæmpe mulighed for, at give borgerne adgang til store naturoplevelser. Hegning er et nødvendigt virkemiddel til at sikre græsningstrykket ved at fastholde de planteædere, der udsættes inden for området. Et ydre hegn om naturnationalparker skal således sikre, at de større planteædere, der udsættes, bliver i området. Til gengæld kan eksisterende indre hegn i områder fjernes. Ydre hegn med låger og færiste vil ikke udgøre en hindring for offentlighedens adgang, men derimod bogstaveligt talt være en indgang til en mulighed for helt unikke naturoplevelser i respekt for at naturen har førsteprioritet i naturnationalparkerne.

Danmarks Naturfredningsforening

DN har en mindre bemærkning til lovforslagets § 61 a, stk. 4 som angiver :
"I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang".

Ordet "unødig" kan give mange fortolkningsmuligheder. Det bør derfor præciseres så der ikke opstår uklarhed om offentlighedens adgang.

Vores håb er, at de her fremsendte mange forslag til forbedringer og ændringer modtages som et ønske om at bidrage konstruktivt til, at sikre at loven udmønter et af de vigtigste paradigmeskift i nyere tid, inden for naturforvaltning i Danmark. Og på foreningens vegne ønsker jeg, at kvittere for den politiske vilje til at realisere dette paradigmeskifte. Tak!

Med venlig hilsen

Maria Reumert Gjerding
Præsident i Danmarks Naturfredningsforening

== AKT 5748475 == [J.nr. 2020-5425] == Dokument 1 == [J.nr. 2020-5425 Høringssvar] ==

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt pr. mail til mim@mim.dk med kopi til
jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
tekniq@tekniq.dk
www.tekniq.dk

Mobil: 6069 8891
Email: sra@tekniq.dk

Dato: 12. februar 2021

Høringssvar vedr. j.nr. 2020-5425 udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

De registrerede beslagsmede i TEKNIQ Arbejdsgiverne har følgende høringssvar vedrørende de foreslåede ændringer til dyrevelfærdsloven.

Generelle kommentarer

Vi mener ikke, at de foreslåede ændringer er i god harmoni med dyrevelfærdsloven. Formålet med loven er at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, sikre fodring, læ, vand, hovpleje og sygdomsbehandling og fremme respekt for dyr. Dette er allerede en udfordring i omtalte hestehold, da beskæring og eventuelle hovlidelser reelt ikke kan afhjælpes grundet hestenes manglende håndterbarhed.

Når staten kan dispensere for almene dyrevelfærdskrav, herunder for hvordan dyr skal passes, tilses og plejes i naturnationalparker, er der risiko for en negativ afsmitningseffekt på pasning af heste i det øvrige samfund. I så fald vil beskæring og skoning af heste også kunne blive ramt. Heste, der ikke beskæres og ikke har de korrekte sko, kan blandt andet pådrage sig skader på for eksempel bevægeapparatet.

Derfor er de registrerede beslagsmede i TEKNIQ Arbejdsgiverne meget skeptiske overfor muligheden for at dispensere for lovgivningen i dyrevelfærdsloven i forhold til det at holde dyr i naturnationalparker.

Venlig hilsen

Simon O. Rasmussen
Underdirektør

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
tekniq@tekniq.dk
www.tekniq.dk

Mobil: 6069 8891
Email: sra@tekniq.dk

Dato: 12. februar 2021

Dansk Akvakultur

Miljøministeriet
Att.: mim@mim.dk,
Kopi: jacbe@mim.dk, dahmo@mim.dk

Aarhus den 12. februar 2021

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker mv.) J.nr. 2020-5425

Dansk Akvakultur takker for fremsendt høringsmateriale. Dansk Akvakultur bakker op om, at der etableres naturnationalparker på statslige arealer for at fremme natur og biodiversitet.

Tidlig og bred interessent inddragelse

I forbindelse med etablering og forvaltning af de kommende naturnationalparker, er det væsentligt at analysere hvilke konsekvenser etablering af parkerne kan få på de omkringliggende arealer og aktiviteter. Hvis det viser sig, at omkringliggende arealer og aktiviteter vil kunne påvirkes, skal der indledes en dialog med relevante lodsejere og interessenter. Dansk Akvakultur opfordrer til, at inddragelse sker tidligt i processen og med bred interessent inddragelse.

Naturnationalparker bør etableres i Natura 2000-områder

Det bør tilstræbes, at de kommende naturnationalparker så vidt muligt etableres i internationale naturbeskyttelsesområder, så forvaltningen af naturnationalparkerne kan bidrage til at gennemføre Natra-2000 planernes langsigtede målsætning, som Danmark har en EU-retslig forpligtigelse til.
Da der endnu ikke er opnået gunstig bevaringsstatus for udpegede arter og naturtyper i mange Natura 2000-områder, er naturnationalparkerne et oplagt værktøj til at fremme og opnå dette, og derfor bør det være en forudsætning, at de kommende naturnationalparker så vidt muligt udpeges i Natura 2000-områder, og at områderne forvaltes, så der opnås gunstig bevaringsstatus for udpegede arter og naturtyper.

Urealistisk at vandløbskvaliteten skal afspejle uberørte forhold

Flg. fremgår af lovforslagets § 61 b (Naturbeskyttelsesloven),

> *Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.*

Da de fleste vandløb i Danmark har en antopogen påvirkning, vil det som regel være et umuligt krav, at vandløbet afspejler naturlige uberørte forhold både i forhold til vandkvalitet og naturlig afstrømning og dynamik.

Mange vandløb vil løbe gennem beboede eller opdyrkede område, være regulerede eller have opstrøms beliggende spildevandsudledninger, overløb eller akvakultur, og det vil derfor være urealistisk at vandløbskvaliteten skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning g dynamik. Ydermere påpeges, at bedømmelsen af

vandløbskvalitet i et naturområde skal medtage alle presfaktorer, samt at der ikke kan være tale om uberørt natur, hvis man tillader at der fjernes dyr eller fisk fra området.

Bestemmelsen bør derfor formuleres på en sådan måde, at den er mere fleksibel ift. de hydrologiske forhold og vandkvaliteten. Dansk Akvakultur opfordrer til, at § 61 b omformuleres til flg.:

> *Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal så vidt muligt afspejle uberørte forhold med hensyn til en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.*

Med venlig hilsen

Dansk Akvakultur

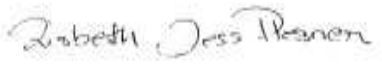

Lisbeth Jess Plesner

NATIONALPARK
KONGERNES NORDSJÆLLAND

Den 12. februar 2021

Høringssvar til udkast til lov om naturnationalparker

Miljøministeriet har den 15. januar 2021 sendt udkast til lovforslag om naturnationalparker (ændring af forskellige love) i høring. Nationalparkerne Skjoldungernes Land, Vadehavet, Mols Bjerge og Kongernes Nordsjælland (fremover benævnt nationalparkerne) fremsender hermed fælles høringssvar.

Synergi og samarbejde med de eksisterende nationalparker

Nationalparkerne hilser ethvert tiltag til at skabe mere vild natur til gavn for biodiversiteten velkomment. At etablere naturnationalparker med fokus på biodiversitet ligger helt i forlængelse af nationalparkernes klare formål om at styrke og udvikle naturen, som også fremgår tydeligt af nationalparkloven og vores nationalparkplan.

Vi ser store muligheder for et godt samspil og spændende synergier mellem nationalparkernes virke og forvaltningen af naturnationalparker. Nationalparkerne er derfor glad for, at Folketinget har besluttet at afsætte midler til dette formål. Den politiske beslutning om at prioritere midler og om at båndlægge så store sammenhængende statslige arealer til naturnationalparker har et volumen, som ligger langt ud over nationalparkfondenes økonomiske rækkevidde.

Der er åbenlyse muligheder for et konstruktivt samarbejde om f.eks. at skabe sammenhængende natur, genoprette natur, formidle og overvåge natur. Nationalparkerne skal opfordre til, at samarbejdsmulighederne direkte afspejles i lovforslagets bemærkninger, f.eks. i forbindelse med lovforslagets referencer til nationalparkloven. Også beskrivelsen i lovforslaget af nationalparkernes rolle bør strammes op, så den i højere grad afspejler nationalparkernes formål om at styrke naturen.

Et eksempel på godt samspil og spændende synergier er i særklasse den allerede udpegede naturnationalpark i Gribskov, som i sin fulde udstrækning ligger i Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Arbejdet med at bidrage konstruktivt til udviklingen af naturnationalparken er af samme grund integreret i Nationalpark Kongernes Nordsjællands nationalparkplan 2020-2026, og nationalparkfonden ser her næsten uanede muligheder for at samarbejde med Naturstyrelsen om udvikling af naturnationalparken.

Nationalparkerne skal endvidere opfordre til, at naturnationalparker, hvor det giver mening, så vidt muligt oprettes indenfor eller i tilknytning til de eksisterende nationalparker for derved at øge mulighederne for i fællesskab at skabe endnu mere sammenhængende natur.

Naturnationalparker løser ikke i sig selv biodiversitetskrisen - den øvrige forvaltning må fortsættes, herunder i nationalparkerne

Biodiversiteten er presset i det meste af landet. Etablering af de fem nationalparker var et af svarene, og nationalparkerne arbejder målrettet for at søge at styrke dansk natur gennem bl.a. naturgenopretning og naturformidling inden for de rammer, som er givet nationalparkerne.

Forvaltning af 15 naturnationalparker med helårsgræsning på offentligt ejede arealer vil utvivlsomt med tiden levere et væsentligt bidrag til at imødegå biodiversitetskrisen. Det er imidlertid helt afgørende, at udpegningen af naturnationalparker ikke sætter anden naturforvaltning i stå.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at en øget naturlig dynamik på de pågældende arealer ikke løser de udfordringer, der knytter sig til den øvrige natur rundt om i Danmark. Naturnationalparkerne har stort set udelukkende fokus på terrestriske naturtyper, især skov- og hedearealer. En lang række naturtyper vil fortsat have deres hovedudbredelse uden for naturnationalparkerne, f.eks. overdrev, kystnaturtyper mm. Havet, søer og vandløb er stort set fraværende i de aktuelle og forventede yderligere udpegninger af naturnationalparker, uagtet at de akvatiske naturtyper rummer store - og i internationalt perspektiv unikke – naturværdier, f.eks. Vadehavet (UNESCO verdensarv), fjordene og Danmarks største søer, Arresø og Esrum Sø. Store arealer med mange af disse naturtyper er at finde i nationalparkerne.

Dertil kommer, at naturnationalparkerne kommer til at ligge spredt rundt om i landet. Selvom de i sig selv repræsenterer store sammenhængende områder, kan de ikke alene sikre de økologiske sammenhænge på tværs af landet, som er nødvendige for at vende udviklingen i tabet af biodiversitet i Danmark.

Der er behov for generelt at sikre og genoprette naturen ved at få vandet tilbage i landskabet, begrænse negative miljøpåvirkninger, modvirke tilgroning, skabe bedre sammenhæng og arbejde for større naturlig dynamik i både større og mindre naturområder. Det skal bl.a. ske for at sikre truede og sårbare arter, hvoraf mange findes uden for de kommende naturnationalparker. Dette behov bekræftes af de selvsamme forskere, som står bag den naturfaglige rådgivning i udviklingen af naturnationalparkerne (se bl.a. http://www.ipbes.dk/wp-content/uploads/2020/06/Genopretning_ekspertudtalelse_22-Juni-2.pdf). Her er nationalparkerne et effektivt instrument, da de rummer mange indsatskrævende eksisterende og potentielle naturområder.

Nationalparkerne skal derfor henstille til, at det i lovforslagets bemærkninger præciseres, at det af hensyn til den nationale biodiversitet og internationale forpligtelser fortsat er afgørende nødvendigt at fortsætte naturforvaltningsindsatsen også i nationalparkerne.

Forvaltningen af naturnationalparkerne – tidsfaktoren kræver fortsat indsats for den lysåbne natur

Naturnationalparkerne har som langsigtet mål at sikre en øget naturlig dynamisk "balance" i områderne, så naturområderne på sigt kan være selvbærende, og hvor behovet for aktiv forvaltning bliver minimal. Det er imidlertid afgørende, at udpegningen af naturnationalparker ikke indebærer, at al aktiv naturforvaltning i områderne går i stå.

Det vil tage mange år, inden det ekstensive græsningsregime sikrer en sådan balance. Mange naturtyper og levesteder i skovene og i det åbne land i naturnationalparkerne er så påvirket af tidligere tiders intensive

skov- eller landbrugsdrift, at de ved at blive lagt urørt i bogstavelig forstand vil gro til, blive bortskygget, tørre ud el.lign., hvis der ikke i en overgangsperiode gøres en aktiv indsats i form af lysstilling, strukturhugst, hydrologi-tiltag, lysningsrydninger, høslæt, udpining o.lign.

Hvis den aktive naturforvaltningsindsats i naturnationalparkerne standses fra dag 1, vil der i løbet af få år blive føjet et stort antal arter til listen over uddøde arter lokalt og nationalt. Det vil bringe Danmark endnu længere fra at opnå de erklærede mål om at stoppe tilbagegangen i biodiversitet, som naturnationalparkerne bliver markedsført som redskab til.

Nationalparkerne skal på den baggrund henstille til, at lovforslagets bemærkninger udbygges og nuanceres, så det fremstår klarere, at en fortsat aktiv indsats, evt. i en overgangsperiode, er en nødvendighed.

Varetagelse af andre hensyn

Nationalparkerne anerkender, at naturnationalparker udlægges med natur og biodiversitet som hovedformål. Nationalparkerne noterer sig, at udvikling af naturnationalparken inden for rammerne af hovedformålet vil ske under inddragelse af lokale interessenter, som det allerede er iværksat i forhold til bl.a. Naturnationalpark Gribskov. Det er afgørende at gå i dialog med lokale interessenter og øge forståelsen for og accepten af naturnationalparkerne gennem samarbejde om at finde lokale løsninger i udviklingen af naturnationalparkerne, herunder hegnslinjeforløb, hegnstyper, adgangsforhold m.v. En sådan lokal forankring vil kunne skabe stolthed over at have mere vild natur i lokalområdet.

Nationalparkerne noterer sig videre, at udkastet til lovforslag lægger op til, at der fortsat er fuld adgang for offentligheden til de udpegede naturnationalparker. Nationalparkerne henstiller dog til, at der skal kunne iværksættes lokale restriktioner, hvis hensynet til biodiversiteten tilsiger det. Nationalparkerne forventer, at det kan blive aktuelt med sådanne restriktioner i naturnationalparkerne, og at det evt. kan komme til at påvirke eksempelvis besøgendes sanke-muligheder eller komme til udtryk i lokale begrænsninger i fladefærdsel og natfærdsel af hensyn til de græssende dyr. Nationalparkerne er derudover helt enig i lovforslagets intentioner om at sikre friluftslivet i naturnationalparkerne, hvor det er muligt uden at gå på kompromis med naturnationalparkens formål.

Nationalparkerne noterer sig endelig, at hensynet til kulturarven står centralt i lovudkastet. Det er for nationalparkerne en selvfølge, at hensynet til kulturarven ikke kompromitteres. Som eksempel kan nævnes Parforcejagtlandskabet i Gribskov, som er UNESCO verdensarv.

Forholdet til anden lovgivning

Udkastet til lovforslag lægger op til justeringer i gældende lovgivning for at fremme formålet med naturnationalparkerne. På et enkelt punkt lægges der op til en lempelse, som virker uforståelig i nationalparkernes optik. Det drejer sig om skovlovens § 28 om beskyttelse af småbiotoper, som der generelt lægges op til at fravige. Lempelsen virker ulogisk, da den parallelle beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 ikke foreslås ændret. Desuden virker lempelsen unødig, allerede fordi det samtidig forudsættes, at der skal tages hensyn til disse småbiotoper i henhold til EU's naturbeskyttelsesregler, og at de fleste naturnationalparker vil ligge i Natura 2000-områder.

Nationalparkerne foreslår, at denne lempelse udgår.

Naturnationalparker bør kunne omfatte privatejede og kommunale arealer

Lovforslaget lægger alene op til, at naturnationalparker kan udpeges på statsejede arealer. Nationalparkerne har noteret sig, at der i lovbemærkningerne åbnes op for, at der på et senere tidspunkt vil blive lovgivet om mulighederne for at udpege privatejede og kommunale arealer til naturnationalparker. Nationalparkerne har på baggrund af egne gode erfaringer om samarbejde med private lodsejere svært ved at se begrundelsen for, at der ikke allerede nu lovgivningsmæssigt åbnes op for, at privatejede og kommunale arealer på frivillig basis kan indgå i eller forvaltningsmæssigt tilknyttes naturnationalparker. Det vil – på linje med hvad der er udgangspunktet i nationalparkerne – åbne op for gode samarbejdsmuligheder med private lodsejere og kommunerne om at øge biodiversiteten.

Nationalparkerne skal derfor opfordre til, at der indføjes en bestemmelse, evt. i form af en bemyndigelse til ministeren, om muligheden for, at privatejede og kommunale arealer kan udpeges som eller indgå i naturnationalparker.

Med venlig hilsen

På vegne af nationalparkerne

Carl F. Bruun

Formand for Nationalparkfond Kongernes Nordsjælland

Miljø- og Fødevareudvalget i Folketinget
Slotsholmsgade 12
1216 København K

mim@mim.dk

ATT.: Jacob Christian Bertram – jacbe@mfvm.dk, Daniella Humm Møller – dahmo@mfvm.dk

Gribskov, den 11. februar 2021

Journalnummer 2020-5425

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Fra Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation (NRP).

Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisationen (NRP) er en forening, som danner paraply over ridelaugne i Nordsjællands skovdistrikt. Vi repræsenterer 13 ridelaug og foreninger med ca. 2000 medlemmer, som bruger de Nordsjællandske skove dagligt. Vi er bredt funderet og har tilsammen en stor faglig viden om hestehold og hestes indvirkning på flora og fauna.

Er udsætning af store græssere og hegning i Naturnationalparkerne en forudsætning for øget biodiversitet?

Iflg. *Professor Carsten Rahbek, Center for Makroøkologi og Klima, KU*
Referat fra møde i Vildtforvaltningsrådet mandag den 7. december 2020

*"den største udfordring for dansk biodiversitet er **pladsmangel.** I Danmark er ca. 5 % af arealerne naturlige, hvilket betyder, at mange arter er truet og i ugunstig bevaringstilstand. Forøgelsen af arealer til biodiversitetsfremmende formål, som **udlægning af urørt skov, er den mest omkostningseffektive metode til sikring og forøgelse af biodiversitet**. Dette er en internationalt anerkendt konklusion. IPBES laver store videnskabelige konsensusrapporter om status for biodiversitet, og hvad der skal til for at sikre den. I disse er **rewilding ikke noget der fremhæves eller anbefales som vigtigt**. Dertil fokuserer EU's Biodiversitetsstrategi også på plads til naturen som det primære samt genetablering af naturlige økosystemer."*

*"Carsten pointerede, at der ikke er meget data eller evidens for effekten af rewilding, og **det vides ikke om store græssere er nødvendige for dansk biodiversitet**. Meget forskning peger på, at det er processer i jord og abiotiske effekter i vand, der er determinerende for økosystemers udvikling - ikke tilstedeværelsen af store græssere. Vi ved ikke nødvendigvis hvad resultatet af udsætning af store græssere vil blive. Der er dog analyser af tiltag, hvor man lader arealer stå urørt og reetablerer naturlig hydrologi. **Rewilding er et eksperiment**, og vi bør diskutere, om det er ønskværdigt at igangsætte en masse eksperimenter, især med arter der er forsvundet naturligt fra Danmark, som bison, eller om man skal **vente på evidens**."*

"Der er forskel på græsning og græssere, nogle dyr hører til i det åbne land og andre i skov. Hesten kan gøre positive ting naturligt i det åbne land som den steppeart den er, mens den ikke hører hjemme i en skov."

"De vilde heste forsvandt da steppelandskabet blev til skov (for 10.000 år siden, red.). De fleste heste i skove har været tamme, og det er derfor ikke fagligt underbygget at sige, at hesten er nødvendig i skoven eller er en nøgleart i skoven."

"at der mangler en balanceret drøftelse af negative og positive sider af rewilding. Eksempelvis er heste betragtet som skadedyr i mange lande pga. negativ effekt på vegetation. Dertil pointerede Carsten, at ***rewilding er meget dyrt at udføre****"*

Hvad er målet med de foreslåede NNP'er?

Er det nødvendigt at ændre de foreslåede love, eller kan vi opnå det samme eller mere uden hegninger?

Dyrevelfærd - etik

Pressemeddelelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
"6/2-20 Fødevareminister Mogens Jensen fik i dag opbakning ***fra et enigt Folketing*** *til en forenkling af dyrevelfærdslovgivningen. Den nye dyrevelfærdslov fastslår det klare formål at fremme god dyrevelfærd og respekt for dyr som levende og sansende væsener og danner dermed rammen for at løfte dyrevelfærden for dyr i Danmark."*

Britta Riis, Dyrenes beskyttelse
"Det er en meget ambitiøs lov, som Folketinget i dag har vedtaget, og med den bringes dyrevelfærdslovgivningen ind i det 21. århundrede."

Dyrevelfærdsloven trådte i kraft 1. januar 2021. 2 uger senere d. 15/1-21 udsendte Miljøministeriet et forslag til ændring af selvsamme lov, som forringer loven på en række helt centrale punkter.

»**Kapitel 4 a Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker**

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2. Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

I Nordsjællands Ridelaug - Paraplyorganisation finder vi det uacceptabelt:

- At der er lagt op til, at NNP'er kan tildeles vidtrækkende dispensationer, der ikke er forenelige med formålet for den gældende Dyrevelfærdslov.

  Hvordan fastsættes det, hvor ofte tilsynet skal være?

Hvornår er et dyrs huld ringe nok til at det tages ud af projektet/indhegningen?

Vi er bekymrede for hvor grænsen går ift. dispensationerne specifikt: huld, hov/klov pleje, parasitter, sår og brud. Hvor er den nedre grænse?

- At heste sættes ud i indhegninger for at fjerne uønskede vækster uden mulighed for at bevæge sig til andre græsgange og dermed tvinges til at fouragere på planter, der er uegnet føde for heste. Heste er modsat køer enmavede og er dermed dårlige til at fordøje cellulose.

  Udtalelse fra en dyrlæge:
  "Som udgangspunkt æder hestene ikke alle de uønskede vækster (træer, ørnebregne brombær etc.) førend de er presset til det på grund af sult. Altså virker 'naturpleje' med det formål at skabe lysåbne græsningsskove i en skov kun ved at lave en indhegning med mange dyr og derefter sulte dyrene i indhegningen. ***Særdeles uetisk****. Jeg har som dyrlæge en vinter været til en tynd kolikhest, som gik for 'lud og koldt vand' med adgang til et krat. Næsten alt hvad jeg fik ud af hesten ved en rektalundersøgelse var ufordøjede træ- og barkstumper og lignende. Ikke et velfungerende tarmindhold, men ja, krattet så ud til at lide midlertidig skade....."*

- At den ekstensive måde at holde dyrene på kan gøre det udfordrende at overvåge og behandle sygdomsudbrud.

  Der eksisterer meget smitsomme hestesygdomme, bl.a. kværke og hesteherpes (hestesygdommenes pendant til corona), som medfører nedlukning af stalde, aflysning af stævner dyrskuer m.m. og kan desuden resultere i død blandt heste.

  Hvis heste i NNP'er smitter nært boende og/eller udefrakommende heste, hvem har ansvaret, og hvem er erstatningspligtige?

- At der skal være forskellig lovgivning på statens arealer og på private arealer.

- At der mangler evidens for at natur og biodiversitet forbedres af indhegninger med store græssere.

  Rewilding, som forvaltningsform, bliver et eksperiment med dyrevelfærden som taber.
  Københavns universitet[i]
  "Manglende ressourcer betyder, at der ***kun yderst sjældent sker en egentlig monitering*** *i forbindelse med rewildingprojekterne, og projekterne bidrager dermed sjældent til en øget viden om effekterne på biodiversitet".*
  Københavns universitet[ii]
  "Da rewilding endnu ikke er en udbredt praksis, og da vi generelt mangler en effektovervågning af naturindsatser i Danmark, er dokumentationen af effekterne af dedikerede 13 rewildingprojekter sparsom".

- Hvis målet er øget biodiversitet, hvor mange græssere skal der udsættes for at opnå den ønskede effekt?

  Camilla Fløjgaard og Rasmus Ejrnæs, KU vurderer,
  "at et græsningstryk på 70-250 kg/ha er naturligt under danske forhold (den høje ende af intervallet vil dog kun være naturligt under meget produktive forhold eller kun meget kortvarigt som en del af en naturlig populationsfluktuation)"

  Med 100 kg dyr/ha vil det betyde, at der skal ca. 300 dyr ud i NNP Gribskov!

Den 21.04.21 træder en ny EU-forordning om dyresygdomme i kraft, som fastsætter regler om forebyggelse og bekæmpelse af dyresygdomme, der kan overføres til dyr eller mennesker. Hvordan harmonerer dette med de foreslåede dispensationer fra Dyrevelfærdsloven?

Uhindret adgang

§61 Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

I Nordsjællands Ridelaug - Paraplyorganisation finder vi det bekymrende:

- At der med den nye NNP-lov er mulighed for at hindre og vanskeliggøre adgang for offentligheden**.**
- At udsætning af store græssere, vil give store dele af friluftslivet problemer. Det er vanskeligt og potentielt farligt for mange brugere at færdes blandt reproduktive dyr. Mange herunder børn, familier, børnehaver, handicappede, ældre, hundeluftere m.fl. føler sig utrygge - hvilket ikke er ubegrundet, taget de efterhånden mange ulykker med græssere i betragtning.

  Specielt for ryttere vil udsætning af heste vanskeliggøre færden i indhegningen. Hestes naturlige adfærd er at forsøge at bedække hopper eller angribe eller rekruttere fremmede heste til flokken.

Specielle forhold der gør sig gældende for NNP Gribskov

I henhold til § 6 Stk. 2. Reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for de aftalte naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Hvad er årsagen til at §6 Stk. 2 er indskrevet i lovforslaget?

Hvilken betydning får det for NNP Gribskov?

Vi undrer os over, at beslutningen om indhegning og udsættelse af store græssere i NNP er truffet før inddragelse af lokale borgere og brugere. Det strider imod vores opfattelse af en demokratisk proces med reel indflydelse.

Gribskov - en kulturskov

Alle danske konger siden Fr. II har brugt Gribskov til jagt. Chr. V indførte Parforcejagten efter fransk forbillede og etablerede alle skovens lige veje og stjerner - næsten 100 km i alt. Parforcejagtsystemet i Gribskov blev i 2015 udpeget til UNESCO Verdenskulturarv.

Dele af denne kulturarv ligger indenfor den foreslåede hegning.

Ridning i Gribskov har en lang tradition, og er stadig en stor del af Nordsjællands friluftsliv.

Nordsjælland er det hesterigeste område i Danmark. Der er ca. 10.000 heste, hvoraf en stor del står omkring Gribskov. Mange heste er på fold i mange timer eller hele døgnet - opfylder dette ikke samme funktion ift. bidrag til biodiversitet, som målet er for græssere i Gribskov?

Vi synes, det er rigtig ærgerligt, at der med den foreslåede hegning sættes begrænsninger for århundreders ridetraditioner i Gribskov.

Hvis man vælger at opsætte det foreslåede hegn i Gribskov, vil det medføre, at 37 grusbelagte veje og et utal af skovstier bliver spærret. Der skal således etableres et meget stort antal låger for at tilgodese både adgang og sikkerhed. Af hensyn til jernbanen og de stærkt trafikerede veje, der omkranser Gribskovs NNP, bør der etableres en sikkerhedssti samt korridorer af en størrelse, der gør det muligt at færdes rundt om hegningen.

Afslutning

Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation finder det problematisk:

- At processen omkring etablering af NNP'er i DK går for stærkt.
- At beslutning om hegning er truffet inden brugerinddragelse.
- At der mangler evidens for hegning og rewilding i DK.
- At fagfolk er meget uenige.
- At 888 Millioner kr. bliver øremærket uden vi ved, hvordan vi får mest natur for pengene.
- At hegning og udsætning af dyr vil få store konsekvenser for lokale borgeres hverdag og friluftslivet.

Vi ser frem til at deltage i den fremadrettede proces omkring udvikling af NNP'er i DK.

Med venlig hilsen

På vegne af Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation

Christel Vædele Haugaard Knudsen, Birgit Lehmann, Sally Schlichting

[i] : Fløjgaard, C., Buttenschøn, R.M., Byriel, F.B., Clausen, K.K., Gottlieb, L., Kanstrup, N., Strandberg, B. & Ejrnæs, R. 2021. Biodiversitetseffekter af rewilding. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 124 s. - Videnskabelig rapport nr. 425 http://dce2.au.dk/pub/SR425.pdf

Danmarks Sportsfiskerforbund

Miljøministeriet
Slotholmsgade 12
1216 København K
(Sendt elektronisk: mim@mim.dk cc. jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk)

Vingsted, den 12. februar 2021

Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af natur-nationalparker m.v.) journalnummer 2020-5425.

Indledningsvis vil vi takke for tilsendte, samt muligheden for at kunne afgive høringssvar.

Det fremgår af høringsbrevet at hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Herved tilstræbes så vidt muligt naturlige økosystemer.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil anerkende dette og rose formålet med Naturnationalparker (NNP). Der mangler større sammenhængende naturområder i Danmark, og vi finder alle initiativer, der fremmer dette, for gode og nødvendige.

<u>Ministeren får hjemmel – DSF savner lokal indflydelse og inddragelse i forvaltningen</u>
Af høringsbrevet fremgår, at Lovforslaget giver miljøministeren hjemmel til at meddele tilladelse til etablering af naturnational-parker i større statsejede områder. En tilladelse vil indebære, at det enkelte område forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Desuden vil området blive friholdt for skov- og landbrugs-produktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag foretaget med natur og biodiversitet som hoved-hensyn. Endvidere foreslås, at vandløbskvaliteten i området skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog under

henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken kan fravige dette udgangspunkt.

DSF savner lokal inddragelse, som vi kender fra Nationalparkerne med bestyrelser og Råd. Hvis ikke der sikres indflydelse af lokale på forvaltningen på NNP, kan det påvirke det lokale ejerskab negativt og dermed forringe opbakningwn til parkerne.
Vi mener også, der er nogen signalforvirring. Hvorfor ikke ændre Nationalparkloven og dermed give de eksisterende NP mulighed for en større naturindsats i disse og udpege nye med fokus på at sikre større sammenhængende naturarealer med en forvaltning, der sikrer de naturlige dynamikker. samt lader naturen udvikler sig på egne præmisser.
Vi vil med indførelse af NNP have 3 typer Parker: NNP, NP samt Naturparker. Er det hensigtsmæssigt?

Sikring af forpligtigelse af EUs-Naturdirektiver i NNP
Danmarks Sportsfiskerforbund ser i Lovens § 61 b og e herunder, at det er sikret at forvaltningen af overfladevandområder skal ske hensynet til EUs-Naturdirektiver. Hvilket vi er meget tilfredse med.

§ 61 b. Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.

§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder
1) økosystemer, naturtyper og arter,
2) de udsatte dyr,
3) friluftsliv og turisme,
4) vandmiljø,
5) fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv,
6) trafiksikkerhed,
7) klimahensyn,
8) afværgeforanstaltninger,
9) naturgenopretningstiltag i området samt
10) overvågning af udviklingen i naturnationalparken.
Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.

Sikring af adgang samt at bæredygtigt lystfiskeri kan forsætte i NNP

Der er mange lokale lystfiskerforeninger, der i dag lejer fiskeretten af Staten (Naturstyrelsen). Fiskeriet foregår blandt andet i jyske vandløb og flere af Danmarks store søer. Vi forventer, at dette fiskeri kan forsætte, da det som udgangspunkt både er bæredygtigt og skånsomt. Hvis der er behov for at regulere adgangen i perioder eller i dele af området, så vi mener vi, at det skal tages op med alle relevante interessenter – jævnfør ønsket om at sikre den lokale inddragelse.

Det bør her nævnes, at en lang række fiskevande, hvor sportsfiskerforeningerne har lejet sig ind, på foranledning af sportsfiskerne forvaltes langt mere skånsomt end de statslige regler anbefaler. Det gælder både i forhold til fredningstider, forskellige former for fangstbegrænsninger, regulering af fiskemetoder og -udstyr med videre.

Det bedste eksempel på det er lystfiskeriet efter laks i de vestvendte vandløb. Her findes en forbilledlig forvaltning, hvor myndigheder, Fiskeplejens rådgivere (DTU Aqua) og sportsfiskere i fællesskab er kommet frem til en forvaltningsmodel, der har sikret, at laksebestandene i Danmark som det eneste sted i den atlantiske laks' udbredelsesområde er gået markant frem. Læren af dette veldokumenterede eksempel er, at et generelt forbud mod et godt forvaltet lystfiskeri ikke giver bedre biodiversitet i søer og vandløb. Og skulle færdslen i et givet område være problematisk, så bør alle relevante interessenter – også andre naturbrugere – involveres i at formulere løsninger, der dels tager udgangspunkt i ønsket om at fremme biodiversiteten og dels sikrer, at danskerne får mulighed for at opleve specielle naturområder på en bæredygtig måde.

Bæredygtigheden i lystfiskeriet sikres som nævnt i høj grad af foreningernes tilgang til fiskeriet – og ikke nødvendigvis det lovkompleks, der regulerer fiskeriet. Det gælder i særdeleshed i forhold til fiskeriet i søerne. Reguleringen af fiskeriet i søerne er baseret på en lovgivning, der ikke er blevet opdateret i mange år. På trods af at søerne i Danmark generelt er relativt små og med bestande af rovfisk, der let kan nedfiskes, er der reelt intet i lovgivningen, der forebygger mod overfiskeri. Det betyder for eksempel, at der i 10 af årets måneder i princippet kan fiskes med et ubegrænset antal garn og ruser, som ovenikøbet kan placeres, så de spærrer for fiskenes frie vandring.

Lodsejerne kan desuden problemfrit få adgang til at sælge deres fangster – i modsætning til lodsejere med fiskeret i vandløbene og fritidsfiskeriet i saltvand, hvor der er et omsætningsforbud. Ydermere kan ejeren af et fiskevand uden videre udleje retten til at fiske erhvervsmæssigt. Det betyder, at erhvervsfiskere inden for lovens rammer – men imod alle principper om en bæredygtig forvaltning – kan leje sig ind i en sø i en periode og fiske stort set ureguleret. Erhvervsfiskerne fanger de mest værdifulde arter som gedde, aborre og sandart. Fiskeriet er ikke reguleret med kvoter eller andre begrænsninger end fredningstid og mindstemål, som på ingen måde sikrer mod overfiskeri.
Dette ikke-bæredygtige garnfiskeri er til stor gene for søens balance mellem rovfisk og fredfisk, ligesom det kan ødelægge muligheden for, at andre former for fiskeri kan dyrkes.

I Danmarks Sportsfiskerforbund arbejder vi for, at lovgivningen bliver ændret hen imod en mere bæredygtig forvaltning. Vi vil dog opfordre til, at følgende forslag under alle omstændigheder bliver en del af forvaltningen af søfiskeriet i de nye NNP:

- Vi foreslår, at muligheden for at fiske med garn samt retten til at sælge fisk fra søerne ikke skal være mulig. Det vil sidestille reglerne med dem, der gælder i vandløbene.

- Der skal indføres begrænsninger i det antal fisk – defineret fra art til art – som skal kunne hjemtages per dag per fisker. Formålet er at forebygge mod overfiskeri, der påvirker søens fiskesammensætning negativt samt sikre en fair fordeling af fangsterne.
- Begrænsningerne skal gælde alle relevante arter – også fiskearter, som i dag hverken har fredningstid eller mindstemål som for eksempel karpe, aborre, suder og brasen.
- Alle fiskearter, som kan fiskes med ruse eller stang og snøre, skal have en fredningstid i gydeperioden og – hvis det er relevant – et mindstemål.

Afslutningsvis er vi uforstående overfor § 6 stk. 2, herunder

§ 6
Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2021.
Stk. 2. Reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for de aftalte naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Danmarks Sportsfiskerforbund er uforstående over formuleringen i § 6 Stk. 2. Betyder denne at der ikke i de 2 NNP Fussingø og Gribskov, hvis der er arealer i Natura 2000, ikke skal forvaltes så denne medvirker til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætninger. Betyder det en fravigelse fra at forvaltningen skal medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparkerne Fussingø og Gribskov?

Venlig hilsen

Kaare Manniche Ebert
Fiskebiolog

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent

Til: Miljø- og Fødevareministeriet (mfvm@mfvm.dk)
Cc: Jacob Christian Bertram (jacbe@mim.dk), Daniella Humm Møller (dahmo@mim.dk)
Fra: Elisabeth Dahl (lis.dahl@hotmail.com)
Titel: Udkast til lovforslag om ændring af lov mod naturbeskyttelse
Sendt: 12-02-2021 16:06:00

Vi er imod indhegning og udsætning af planteædende dyr på statens skove bl.a. af dyreetiske perspektiver, da der ikke holdes øje med dyr udsat i naturen, så de stærkeste dyr overlever og de svageste dør. Der er tale om ringere dyrevelfærd, mindre tilsyn, ingen fodring når dyr sulter og ingen sygdomsbekæmpelse. Dyr har samme behov, uanset hvilken status arealerne har, og uanset hvem der ejer arealerne eller dyrene. Man kan godt bruge dyr som naturplejere, men vi kan ikke acceptere, at udsatte dyr ikke længere er sikret jævnfør dyrevelfærdslovens generelle bestemmelser, der gælder for alle dyr, der holdes i hegn.
Vi tror ikke på muligheden for spændende naturoplevelser, mere fritidsliv og øget turisme, men at skoven lukkes af for personer, der ikke tør gå ind i området med store dyr gående frit omkring.

Venlig hilsen

Klithuse Militaryklub
For formand Mette Hedegård
Lis Dahl

Træ- og Møbelindustrien

Danske Træindustrier DTI

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 Kbh K

Den 12. februar 2021
HASU

j. nr. 2020-5425

Sendt til mim@mim.dk
Cc. jacbe@mfvm.dk og dahmo@mfvm.dk

Høringssvar vedr. etablering af naturnationalparker i Danmark

Træ- og Møbelindustrien (TMI) og Danske Træindustrier (DTI) takker for muligheden for at kommentere på lovforslaget til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker). Vi takker også for den teknisk gennemgang af lovforslaget, hvor nogle af vores opmærksomhedspunkter blev berørt.

DTI og TMI bakker op om målsætningen om at gavne biodiversiteten, herunder via etablering af 15 naturnationalparker og regeringens ambitiøse mål om 75.000 ha urørt skov.

Vi gør dog opmærksom på, at de 75.000 ha ikke alene skal udtages i statsskovene, men at urørt skov i de private skove bør indgå. Staten er en vigtig leverandør af træ til råtræsforbrugende virksomheder i Danmark. Virksomhederne vil derfor blive hårdt ramt, hvis store dele af statens træproduktion ophører, særligt hvis det sker ved en straksimplementering. Statens træproduktion er i den forbindelse særlig vigtig for virksomheder, der efterspørger certificeret råtræ.

Det er vores vurdering, at udtag til urørt skov alene i statsskovene vil føre til øget import af træ, med øget transport

og klimabelastning til følge. Samtidig gives afkald på muligheden for, at skovene kan bidrage til at levere miljøvenlige træprodukter, der kan substituere fossile produkter og samtidig lagre CO2.

Alene i forhold til naturnationalparkerne, så er der forståelse for, at etableringen i vidt omfang vil være på statens område, og i forlængelse heraf, at der vil udtages noget produktionsskov. Statens produktionsskove har ofte en høj vedmasse på arealerne, som der er brugt årtier, kræfter og penge på at frembringe. En del af dette skal naturligvis blive i skoven til gavn for biodiversiteten, men efter TMI og DTIs opfattelse bør det også være muligt at udtage gavntræ uden at gå på kompromis med biodiversitetsmålet. Derved sikres, at ikke hele samfundets investering går tabt, ligesom den økonomiske byrde ved at etablere parkerne lettes.

TMI og DTI appellerer til en indfasning af urørt skov over en fornuftig tidsperiode, herunder i naturnationalparkerne. I indfasningsperioden bør salg af træ til træindustrien tillades, når træer i naturnationalparkerne fældes i forberedelsen til den ønskede naturtilstand. Denne mulighed bør ikke kun gælde for at bekæmpe invasive arter og træ fra ikke-hjemmehørende arter, men også for hjemmehørende arter.

En fornuftig indfasningsperiode vil give træsektoren mulighed for at tilpasse sig de nye markedsvilkår og give den fornødne tid til, at øvrige skovarealer kan certificeres og blive i stand levere den manglende mængde bæredygtigt træ til samfundets grønne omstilling. Vi foreslår en ti-årig periode, som vil sikre at import af træ vil være nødvendig i så lille et omfang som muligt.

Verdens Skoves høringssvar til Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

I Verdens Skove glæder vi os over regeringens udspil om at oprette naturnationalparker i Danmark. Det kan blive et afgørende skridt for at vende udviklingen for biodiversiteten, løfte Danmarks internationale forpligtelser og skabe en rig og mangfoldig natur i Danmark. Befolkningen efterspørger mere vild natur, og vi er overbeviste om, at naturnationalparkerne vil blive populære attraktioner for både den danske befolkning og udenlandske turister.

Verdens Skove roser det store fokus på naturlige økosystemer og naturlige processer i store sammenhængende områder med ét ydre hegn. Det nævnes også i lovbemærkningerne at forvaltningen skal stile efter selvforvaltende natur og på at minimere menneskelig indgriben. Det er et vigtigt skridt dansk naturpolitik og noget regeringen kan være stolt af.

Verdens Skove mener dog at lovforslaget, som det foreligger nu, er mangelfuldt og ikke evner at løfte politikernes ambitioner for naturnationalparkerne. Med det nuværende lovforslag vil de nye parker ikke levere optimalt på hverken biodiversitet, de internationale forpligtelser eller oplevelser for borgerne. Vi har derfor nedenstående forslag til at løfte lovgivningen op, så ambitionerne opnås.

Verdens Skove anbefaler en selvstændig lovgivning

Ved at lave en selvstændig lov for naturnationalparker vil formålet med områderne blive tydeligere i lovgivningen. Danmarks nye lovgivning bør konsekvent og entydigt definere de forskellige kategorier af beskyttede naturområder. Det ville være fornuftigt at følge IUCN's retningslinjer.

Dels vil det hjælpe med at organisere lovgivningen, dels vil det blive lettere og mindre fejlbehæftet at indberette de beskyttede naturområder i de korrekte kategorier, og dels vil det give forvaltere, forskere og udenlandske besøgende mulighed for lynhurtigt at forstå og sammenligne over landegrænserne.

En naturzone helhjertet dedikeret til vildere natur er blevet foreslået som en ny zone i Planloven og kunne derfor omfatte IUCN-kategorierne 1, 2 og 3.

Disse fordele opnås ikke med det nuværende forslag, hvor naturnationalparkerne lægges ind under paragraffer i andre lovgivninger. Ved at lægge det ind under andre paragraffer med andre formål, kan det blive et fortolkningsspørgsmål, hvilket formål der står øverst, hvilket vil udvande naturbeskyttelsen i Nationalparkerne og i sidste ende medføre, at naturnationalparkerne ikke opnår de ønskede positive resultater for biodiversiteten.

Når der efterfølgende skal findes muligheder for at oprette naturnationalparker på private arealer, vil det være en hindring, at naturnationalparkloven er lavet som en lang række dispensationer. Det vil blive en bureaukratisk udfordring, der kan få private lodsejere til at droppe at lægge deres arealer ud som naturnationalparker.

En separat lov vil styrke naturnationalparkerne som et selvstændigt koncept og sende et stærkt signal til lodsejere, forvaltere og befolkning. Det vil utvetydigt stille naturnationalparkens formål

øverst inden for de udpegede områder til gavn for både naturen og ambitionerne for naturnationalparkerne. Dertil vil det mindske det bureaukratiske arbejde forbundet med oprettelse og forvaltning af naturnationalparkerne, hvilket vil gavne både private lodsejere og de berørte myndigheder.

Naturnationalparkerne skal udpeges som IUCN Kategori II

Naturnationalparkerne bør udpeges som IUCN Kategori II, som er den internationale definition på en nationalpark. Ambitionen med naturnationalparkerne og det forslag til lovgivning, der foreligger nu, lever op til IUCN kategori II, og det ligger derfor lige for at trække eksplicit på IUCN.
IUCN vil være et stærkt internationalt brand, der, både politisk og i forhold til turisme, vil sende et stærkt signal fra Danmark.
Det vil desuden styrke formålet og forvaltningen i naturnationalparkerne, at de får en internationalt anerkendt definition i ryggen. Dette vil også lægge op til, at man trækker på internationale erfaringer i forbindelse med udpegning, etablering og forvaltning af parkerne.

Det skal også være muligt at oprette naturnationalparker på private arealer

Det er essentielt, at biodiversiteten beskyttes der, hvor den findes i dag, hvad enten det er på private, kommunale eller statsejede arealer. Der findes store naturværdier på privatejede arealer, og både fonde og større godser har store ambitioner på naturens vegne. Det er derfor oplagt at give lodsejerne mulighed for at oprette naturnationalparker på deres ejendom samt mulighed for at lægge deres jord til en ellers statsejet naturnationalpark. Naturnationalparker skal derfor kunne oprettes på tværs af ejerskel, hvilket desuden kan skabe endnu større, sammenhængende områder.

Lovgivningen skal derfor gælde både statsejede, kommunale og private arealer. Det nuværende lovforslag gælder kun statsejede arealer, hvilket Verdens Skove er uforstående overfor. Hvis der på sigt åbnes op for private arealer, vil den nuværende løsning med en lang række dispensationsordninger, være en bureaukratisk stopklods for mange private lodsejere, hvorfor loven bør oprettes som en selvstændig lov, med mindst muligt bureaukratisk arbejde.

Hvis man fastholder, at den nuværende lovgivning kun skal være gældende for statsejede arealer, bør man allerede nu tage højde for, hvordan man på sigt vil åbne muligheden for private og kommunale arealer ved at lave det nuværende forslag om til en selvstændig lov og mindske bureaukratiet.

Der skal være en minimumsgrænse på 1.000 hektar

Verdens Skove roser det store fokus på hele økosystemer og selvforvaltende natur med naturlige dynamikker og processer. Det er dog væsentligt, at de naturlige processer kræver plads. Store planteædere i naturlige metapopulationer kræver meget plads. Naturlig hydrologi med periodiske oversvømmelser kræver plads for at undgå, at oversvømmelserne påvirker landbrugsjorde uden for naturnationalparkerne. For at opnå ambitionerne for naturnationalparkerne bør der derfor indgå en ufravigelig minimumsstørrelse på 1.000 hektar eller 10 kvadratkilometer. Det er den anbefalede minimumsstørrelse for selvforvaltende naturområder (Fløjgaard et al. 2019). Til sammenligning har Sverige besluttet, at deres nationalparker fremover skal være mindst 10 kvadratkilometer og mindst

250 kvadratkilometer i fjeldområder. Norges mindste nationalpark er 51 kvadratkilometer. Mindre naturområder kan stadig forvaltes med henblik på vildere natur med flere naturlige processer, men grundet de begrænsninger størrelsen giver, bør de kaldes ved et andet navn, f.eks. naturreservat, og henføres til den tilsvarende kategori af beskyttede naturområder, f.eks. IUCN Kategori III, IV eller V, alt efter den for området gældende lovgivning og forvaltning.

Udpegningen bør ske på baggrund af biodiversitetsforskeres anbefalinger

For at sikre at naturnationalparkerne udpeges der, hvor det gavner biodiversiteten mest muligt, er det væsentligt, at udpegningen sker i tæt samarbejde med relevante biodiversitetsforskere. Der bør derfor udarbejdes anbefalinger i stil med anbefalingerne til udpegning af urørt skov. Ligeledes bør biodiversitetsforskere udarbejde anbefalinger til etableringsfasen og den videre forvaltning af naturnationalparkerne.

Forvaltning af store planteædere

Store planteædere skal fritages for øremærker, chips mm.

Verdens Skove anbefaler, at de udsatte dyr i naturnationalparkerne ikke skal mærkes med øremærker, chips og lignende. Dette kan gøres ved, at de udsatte dyr registreres som vilde, evt. som såkaldt "kept wild" som det gøres i andre EU-lande bl.a. i Veluwezoom i Holland og Eriksberg i Sverige. Det skal understreges, at dyr ikke må fodres i en naturnationalpark, men sultende dyr kan fjernes eller aflives om ønsket.

Store planteædere bør kunne efterlades som ådsler

De store planteædere bør kunne efterlades som ådsler inden for naturnationalparkerne. Ådsler er vigtige for biodiversitet, særligt for mange sjældne og truede artsgrupper. I andre europæiske lande bl.a. Spanien og Holland udlægges kvæg til ådsler, hvilket er i overensstemmelse med lovgivningen i EU, og den danske regering bør derfor rette den danske lovgivning til.

Dynamisk regulering

Reguleringen af store planteædere bør være dynamisk, forstået på den måde, at man IKKE fastsætter et bestemt antal dyr, men så vidt muligt lader naturen bestemme antallet af hver af de enkelte arter af store planteædere og organismer i det hele taget. Hvor det er muligt for forvaltningen, kan man skyde eller fjerne de dyr, der bliver for tynde eller syge, i takt med at det opstår. På større områder kan det imidlertid blive vanskeligt at følge individuelle dyr kontinuerligt, men man kan i stedet regulere løbende under vejledning af den generelle tilstand i bestanden. Således sikres at mængden af planteædere fluktuerer med mængden af føde på arealet, hvilket giver den optimale effekt på biodiversiteten. Reguleringen bør ikke ske ved at holde bestanden på et bestemt fastsat niveau eller i et forsøg på at foreskrive, hvor mange individer, der kan klare sig igennem den forestående vinter. Reguleringen bør følge dyrenes tilstand, og hvor det er muligt, skal de individer, der egner sig dårligst til arealet, tages ud først. Man kan også vælge at indføre typer af

regulering, der skal simulere prædation, hvor den ikke forekommer naturligt, under tæt vejledning af relevante forskere i prædation og populationsdynamik.

Der bør udsættes store planteædere i alle naturnationalparker

Lovforslaget åbner op for, at man kan hegne naturnationalparkerne, men dette bør skærpes, således at udsætning af store planteædere er et krav til naturnationalparkerne. De store planteædere og den medfølgende processer er en vigtig del af biodiversiteten og så essentielle for økosystemet og næringsstoffernes kredsløb, at man ikke kan etablere velfungerende økosystemer med naturlige processer eller selvforvaltende natur uden planteædernes funktioner. Det er ikke muligt at opnå dyrenes naturlige udfoldelse, tætheder og effekt på den øvrige biodiversitet, med det antal dyr samfundet kan acceptere uden anvendelse af hegn.

De arter, der kan trives i den danske natur uden hegning og udsætning af store planteædere, vil fortsat have mange levesteder, efter naturnationalparkerne er blevet oprettet. Det er de arter som er sjældne eller truede i den øvrige danske natur, som naturnationalparkerne skal give et løft. De fleste af disse arter er pressede grundet manglen på store planteædere i en tilstrækkelig høj, naturlig tæthed og i en tilstrækkelig bred vifte af forskellige planteædere.

De store planteædere holder effektivt de fleste invasive plantearter i skak, såfremt planteæderne forekommer i naturlige tætheder, der fluktuerer med mængden af føde på arealet. Uden dette, vil invasive arter ikke blive holdt i skak, hvilket kan lede til behov for yderligere pleje med menneskelig indgriben og brug af maskiner til skade for netop de arter, naturnationalparkerne skal tilgodese. Ifølge Verdens Skove er naturnationalparker derfor uforeneligt med udpegede områder uden udsatte planteædere bag hegn, sådan som den danske landskabsudnyttelse ser ud i dag. Naturnationalparkerne vil ikke opnå de ønskede resultater for hverken biodiversiteten eller borgernes oplevelsesværdi, hvis man undlader at genudsætte store planteædere.

Et bredt udvalg af planteædere

For at sikre hele, velfungerende økosystemer og de bedste resultater for biodiversiteten, bør der sigtes målrettet på at få så bredt et udsnit af planteædere repræsenteret i hver naturnationalpark. Det bør være både græssere, browsere og intermediære arter, samt arter, der primært går i våde områder. Verdens Skove vil rose, at elgen er nævnt i lovforslaget. Der bør dog også nævnes vildsvin og bæver, da de er to nøglearter, hvis funktioner ikke kan erstattes af kvæg, hest, bison eller hjortedyr. Endvidere bør man overveje muligheden for at anvende passende arter af økologiske stedfortrædere for arter, der er uddøde, sandsynligvis på grund af mennesker, herunder f.eks. vandbøfler.

Kommentarer til etableringsfase

Eksotiske træer bør bidrage til dødt ved

Eksotiske træer bør i videst muligt omfang blive i området og bidrage til at øge mængden af dødt ved i området. Eksotiske træarter kan ringes, brændes og veteraniseres og således bidrage som stående dødt ved eller væltes og bidrage som liggende dødt ved. Ved pludselig hævning af vandstanden i forbindelse med naturlig hydrologi vil træerne gå ud og nogle vil vælte, hvilket bidrager med både stående og liggende dødt ved. Dødt ved er vigtigt for biodiversitet, og det er en stor mangel i de danske skove. Ved at efterlade eksotiske arter af træer som dødt ved får skovnaturen et tiltrængt tilskud af dødt ved, og den tilknyttede biodiversitet vil komme bedre fra start.

Er der tale om tætte plantager af eksotiske nåletræer, kan nogle af nåletræerne tages ud, hvis der er nødvendigt af hensyn til naturudvikling, men så meget som muligt skal efterlades som stående og liggende dødt ved.

Der bør ikke fældes eller ryddes ifb. med etablering af vådområder

Der bør ikke blive fældet eller ryddet træer i forbindelse med etablering af vådområder, da det blot vil skabe en kunstig opdeling mellem skov og lysåben natur. Ved naturlig hævning af vandstanden vil træerne gå ud, og dermed kommer der lys ned til vådområderne som ønsket, samtidig med at de døde træer skaber store mængder dødt ved som er vigtigt for biodiversiteten. Dermed skabes en mere naturlig, bred overgang mellem tæt skov og lysåbne vådområder, og det er særligt i disse overgange af mange arter lever. Eksotiske arter kan ligeledes bidrage med dødt ved og bør ikke fjernes pr. automatik.

Der bør ikke fjernes vedmasse ifb. med etablering af lysninger

Der bør heller ikke fjernes træ i forbindelse med etablering af lysninger. Lad træerne blive som stående eller liggende dødt ude i det lysåbne, hvor dødt ved også er en vigtig ressource. Er der store mængder dødt ved i de etablerede lysninger, kan de fældede træer trækkes ind i skoven og således fordeles i resten af den udpegede naturnationalpark og bidrage med dødt ved. Her bør eksotiske arter også tænkes ind som dødtveds-ressource.

Menneskeskabte barrierer for hydrologi skal aktivt nedlægges

Det ikke tilstrækkeligt, at der ikke vil blive gravet nye grøfter, afvandingskanaler mm. Det er væsentligt for biodiversiteten at de eksisterende grøfter, kanaler og dræn tilkastes og nedlægges, så den naturlige hydrologi kan indfinde sig allerede i opstartsperioden.

Tilplantning

Tilplantning med hjemmehørende, egnstypiske træer og buske med mange arter tilknyttet, f.eks. blomstrende buske, kan komme på tale i etableringsfasen i områder, hvor der ikke forventes at være en frøbank for disse arter.

Der bør ikke, som ellers nævnt i lovforslaget, plantes for at hindre sandflugt. Sandflugt er en naturlig proces, som skaber levesteder for pionerarter og jordlevende insekter, denne naturlige proces skal ikke hindres inden for naturnationalparkerne.

Overordnede retningslinjer for storm, brand og lignende

Storm og ild er naturlige processer i vild natur og ild bør som udgangspunkt kun bekæmpes, når eller hvis branden truer med at forårsage skade uden for Naturnationalparkerne. Det bør dels være muligt at bruge ild aktivt både i forbindelse med naturgenopretning og efterfølgende forvaltning, f.eks. som et effektivt værktøj til at slå ensartede bevoksninger af nåletræer ihjel i den indledende fase eller til at fjerne genvækst af f.eks. sitka. Frem for alt bør der udpeges zoner i de kommende Naturnationalparker, hvor eventuelle naturbrande får lov at udvikle sig frit.

Kommentarer til lovteksten

§ 8a stk. 3:

"Hovedhensyn" bør ændres til *"hovedformål".* Dette bør gennemføres i hele lovforslaget samt kommentarer til lovforslaget, sådan som det også er formuleret i den politiske beslutning, som lovforslaget skal løfte. Det bør desuden skrives eksplicit, at formålet med natur og biodiversitet står over andre hensyn i de udpegede områder.

Stk.4: Udelad sætningen om vildtets frie bevægelighed eller uddyb, at dette er et hensyn, der skal lægges under hovedformålet om biodiversitet. Vildtet er på ingen måde truet og yderst tilpasningsdygtig i det danske landskab. Hensyn til disse få arter bør ligge under hensynet til de trængte arter og under formålet om biodiversitet i naturnationalparkerne.

§ 61b

"Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt."

Dette bør kun gælde hensyn uden for naturnationalparkerne og kun i tilfælde, hvor det ikke kan løses på anden vis. Indenfor naturnationalparkerne må andre hensyn tilpasse sig den naturlige hydrologi, der er sikret i naturnationalaprkernes øverste formål om biodiversitet og udvikling på naturens egne præmisser.

§ 61d

Det bør skrives eksplicit, at forvaltningsplanen skal sigte på selvforvaltende natur med open-ended målsætninger, hvor naturtyperne skal være dynamiske og gerne må flytte rundt inden for deres biogeografiske område. Fastholdelse af naturtyper er ikke ønskeligt i forvaltningsplanen, og forvaltning målrettet enkelte arter bør kun ske i ekstreme tilfælde med særligt truede arter.

Vildere natur er ikke i strid med EU-direktiverne og implementeres allerede i flere andre Europæiske lande. Verdens Skove roser derfor Miljøministeriets initiativ til at undersøge mulighederne for at indarbejde mere smidighed i plejeplaner og målsætninger for N2000-områderne. Dette arbejde ser vi frem til at følge op på.

Verdens Skove roser, at overvågning er et krav i plejeplanerne, men der bør være mindstekrav til overvågningens kvalitet og udførelse. NOVANA er ikke egnet til at overvåge enkelte områder, og derfor bør selvstændige overvågningsprogrammer udvikles for alle naturnationalparker, også dem der ligger inden for NOVANA.

Kommentarer til bemærkninger til loven

"§ 3, stk. 3, skal oprettelse af nationalparken kunne forbedre og styrke mulighederne for en koordineret og langsigtet udvikling af de naturmæssige, landskabelige, geologiske, kulturhistoriske og friluftsmæssige værdier i samspil med nationale interesser, lokalbefolkningen og erhverv."

Det bør eksplicit fremgå, at naturens udvikling er prioriteret over andre interesser i tilfælde af modsatrettede interesser inden for naturnationalparken.

2.1.1.1.1 Generel regulering af arealanvendelsen

Forventes det, at private arealer skal søge om dispensation til alle disse regler enkeltvis, når de ikke kan udpeges under NNP-loven § 61a.?

2.1.1.2.1.

"Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive og ikke-hjemmehørende arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies."

Verdens Skove roser, at jagt ikke tillades i naturnationalparkerne. Invasive arter bør dog heller ikke bekæmpes pr. automatik, men kun hvis det lokalt viser sig nødvendigt. De fleste invasive plantearter er ikke problematiske i områder med naturlige tætheder af store planteædere året rundt. Bekæmpelse af invasive arter bør derfor udelukkende ske reaktivt og ikke proaktivt.

Verdens Skove vil fremhæve, at vildsvin er en hjemmehørende nøgleart med unikke funktioner i økosystemet, der skaber en række positive effekter for andre arter. Vildsvin bør derfor ikke jages eller bekæmpes inden for naturnationalparkerne. Tværtimod bør de udsættes i flest mulige naturnationalparker.

"I forvaltningsplanen vil det blive angivet, om evt. eksisterende fiskeri i områdets søer og vandløb vurderes at være foreneligt med forvaltningen af naturnationalparken, der har natur og biodiversitet som hovedhensyn."

Lystfiskeri bør forbydes på lige fod med jagt inden for naturnationalparkerne.

"Det bemærkes, at overvågningen af udviklingen i den enkelte naturnationalpark, som lovforslaget lægger op til, bl.a. skal gøre det muligt for den arealforvaltende myndighed løbende at holde øje med behovet for eventuelt at iværksætte supplerende plejetiltag i forhold til de § 3-beskyttede arealer."

Her bør lægges vægt på, at naturtypernes udvikling skal vurderes på biogeografisk skala og ikke på lokalt niveau. Det skal gøres eksplicit, at §3-arealer gerne må vokse ud af beskyttelsen inden for naturnationalparkerne og at gældende myndighed ikke har pligt til at fastholde, pleje eller vedligeholde §3-arealerne, idét deres forpligtelser er opfyldt i kraft af udsætning af store planteædere i naturlige tætheder, som det nævnes i et andet afsnit under kommentarer til lovforslaget. Afsnittet er kopieret ind herunder:

"I naturnationalparkerne forventes den løbende pleje af lysåbne naturarealer primært at ske ved udsætning af helårsgræssende dyr i større naturområder bag ét ydre hegn. Det kan være et skift i forhold til mere traditionel naturpleje, der kan være mere målrettet pleje af de enkelte § 3-beskyttede områder. Det er hensigten med naturnationalparkerne, at naturen i højere grad skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Miljøministeriet vurderer, at de statslige arealforvaltende myndigheders pligt til pleje af § 3-beskyttede arealer beliggende inden for en naturnationalpark vil være opfyldt ved udsætning af helårsgræssende dyr, idet denne plejeform i så fald vil erstatte den pleje af arealerne, der praktiseres i dag."

Tekstnære kommentarer sat ind i lovforslaget

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020 og lov nr. 1057 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 8 indsættes:

»Kapitel 8 a

Naturnationalparker
Tilladelse

§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et ~~større statsejet~~ sammenhængende område på mindst 1 000 ha, der kan være offentligt eller privatejet eller en blanding af de to.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 meddeles af miljøministeren.
Stk. 3. En tilladelse efter stk. 1 indebærer:
1) Området forvaltes med vildere natur og biodiversitet som hovedformål~~hensyn~~ med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Herved forstås at naturlige processer, som for eksempel oversvømmelse, udtørring, erosion, sandflugt, insektangreb, græsning og fouragering på planter, prædation, stormfald og ild, så vidt muligt tillades deres naturlige forløb og aktivt genetableres til de oprindelige forhold hvor disse er ændret af mennesker.
2) Området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette skal ikke forhindre ~~gælder dog ikke~~ særlige forvaltningstiltag, der foretages med vildere natur og biodiversitet som hovedformål~~hensyn~~.
3) I en Naturnationalpark er det forbudt at fjerne, flytte, dræbe, beskadige, fodre eller unødigt forstyrre dyr, planter, svampe, mineraler eller andet biotisk eller abiotisk materiale. Hvor formålet er vildere natur og biodiversitet eller videnskabelige undersøgelser, der ikke strider med områdets formål, kan ministeren udstede dispensation.
4) I en Naturnationalpark er det forbudt at medbringe noget dyr eller nogen plante eller svamp, med undtagelse af de dyr der udtrykkeligt kan være tilladt ved skiltning, og i så fald må det kun ske under fuld overholdelse af de anførte restriktioner.
5) Naturnationalparker friholdes for bebyggelse og anden infrastruktur. Hvor formålet med mindre konstruktioner tjener forvaltningen eller formidlingen af vildere natur og biodiversitet, og det ikke skønnes at stride med områdets formål, kan ministeren udstede dispensation.
6) Det er forbudt at medbringe skydevåben i en naturnationalpark. Hvor formålet med at medbringe skydevåben er vildere natur og biodiversitet, f.eks. bestandsregulering i henhold til en forvaltningsplan, aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr eller bekæmpelse af invasive arter kan ministeren udstede dispensation.
7) I en nationalpark er det forbudt at anvende noget motoriseret køretøj eller flyvende objekt med undtagelse af elcykler på veje og steder, der er undtaget ved skiltning og i forbindelse med områdets forvaltning.
8) Naturnationalparker forvaltes så vidt muligt i overensstemmelses med IUCN's retningslinjer for kategori II af beskyttede områder (nationalparker).
Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning med vildere natur og biodiversitet som hovedformål, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt~~, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.~~
Stk. 5. Miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse om afgørelser efter stk. 1. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.
Stk. 6. Miljøministeren offentliggør naturnationalparkens geografiske afgrænsning i en bekendtgørelse.

Stk. 7. En naturnationalpark eller dele heraf kan kun ophæves ved et flertal blandt medlemmerne i Folketinget.

§ 61 b. ~~Vandløbskvalitet~~Hydrologien i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal ~~afspejle~~bevares som eller genoprettes til de oprindelige~~uberørte~~ forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn ~~inden for eller~~ uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.

Ansøgning

§ 61 c. Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.
Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger om:
1) Områdets nuværende status, herunder ~~naturgrundlag~~ naturarv, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.
2) Om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.
3) Forholdet til planlægning m.v. for området.
4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere og andre arter, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt frilufts- og turismefaciliteter.
5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de forventede konsekvenser heraf.
6) Andre foranstaltninger.
7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces.

§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte ~~udviklingsmål og~~ principper for områdets forvaltning og drift som vildere, selvforvaltende natur hvor naturen udvikler sig på egne præmisser, herunder specifikke planer for
1) vildere økosystemer, dynamiske naturtyper og fleksibel fordeling af arter,
2) de udsatte dyr og deres forvaltning som vilde dyr,
3) friluftsliv og turisme,

4) vandmiljø,
5) fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv,
6) trafiksikkerhed,
7) klimahensyn,
8) afværgeforanstaltninger,
9) naturgenopretningstiltag i området samt
10) overvågning af udviklingen i naturnationalparken.
Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.«

2. I § 71, stk. 4, nr. 1, ændres »og § 32« til: »§ 32 og § 61 a, stk. 1«.

3. I § 73, stk. 2, ændres »og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.« til: », reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v. og kap. 8 a om naturnationalparker«.

4. I § 78, stk. 4, 2. pkt., ændres »§ 65 a, stk. 1 og 4« til: »§ 61 a, stk. 1, og § 65 a, stk. 1 og 4«.

§ 2

I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, foretages følgende ændringer:
1. I § 8 indsættes som stk. 2:
»Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«

2. I § 11, stk. 2, nr. 1, udgår »og«, og i stk. 2, nr. 2, ændres »friluftsliv.« til: »friluftsliv, og«.
3. I § 11, stk. 2, indsættes som nyt nr.:
»3) bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.«

4. I § 38 indsættes som stk. 2:
»Stk. 2. Uanset stk. 1 gør miljøministeren undtagelse fra §§ 26-28 for aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.«

§ 3

I lov nr. 133 af 25. februar 2020 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven) foretages følgende ændring:

1. Efter § 20 indsættes:

»Kapitel 4 a
Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

§ 4

I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015, som ændret ved § 74 i lov nr. 133 af 25. februar 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Bestemmelserne i § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«

Transport- og Boligministeriet

§ 5

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 139 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:
1. I § 88, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »indhegning«: », jf. dog stk. 2«.
2. I § 88 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:
»Stk. 2. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Stk. 3. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.«
Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Stk. 2. Reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for de aftalte naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Miljøministeriet
mim@mim.dk
jacbe@mfvm.dk
dahmo@mfvm.dk

J.nr. 2020-5425 12. februar 2021

DOF BirdLifes høringssvar vedrørende udkast til Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

I DOF BirdLife er vi meget begejstrede for den politiske beslutning om etableringen af naturnationalparker i Danmark. Vi ser de kommende naturnationalparker som et godt skridt i retning af at bremse tabet i biodiversitet, fordi der hermed skabes sammenhængende områder, hvor natur og biodiversitet er hovedhensynet. I den forbindelse er det meget positivt og visionært, at parkerne friholdes for produktion og forvaltes med fokus på at skabe rammerne for en selvforvaltende natur med naturlige processer og dynamik. Det vil give den trængte natur en tiltrængt hånd og på sigt skabe områder, som vil give befolkningen muligheder for store og unikke naturoplevelser.

I forhold til det offentliggjorte udkast til lovforslag har vi en række bemærkninger, som efter vores opfattelse vil gøre naturnationalparkerne til et endnu stærkere værktøj i naturbeskyttelsen, og som vi derfor håber vil blive indarbejdet i et revideret udkast.

Lovgivning

DOF BirdLife finder det positivt, at der skabes en lovgivningsmæssig ramme for etablering og drift af naturnationalparkerne.

I forhold til eksisterende fredninger inden for de kommende parker vil DOF BirdLife anbefale, at de konkrete fredninger evalueres og evt. justeres gennem nye fredninger, så de ofte meget udynamiske hensyn i eksisterende fredninger ikke bremser mulighederne for vild og dynamisk natur.

Udpegning af de kommende naturnationalparker

DOF BirdLife vil gerne rose forslaget for at fokusere på store og sammenhængende naturområder med mulighed for vild og selvforvaltende natur. For at sikre tilstrækkeligt varierede og dynamiske landskaber med plads til et bredt udvalg af store planteædere, bør der sættes en nedre grænse for parkernes areal, som vi foreslår til 1000 ha. Dette er i overensstemmelse med de faglige anbefalinger for selvforvaltende økosystemer i Fløjgaard m.fl. (2017).

Derimod stiller vi os helt uforstående overfor, at der ikke åbnes for muligheden for at inddrage ikke-statsejede arealer i de kommende naturnationalparker. Oftest findes der meget store og vigtige naturværdier på ikke-statsejede arealer, og flere steder ligger disse i direkte tilknytning til relevante statsejede arealer, hvorfor det forekommer ugennemtænkt fra starten at frasige sig muligheden for evt. at samarbejde om at skabe endnu større og mere varierede naturnationalparker. Vi har konkret viden om, at ikke mindst flere af de store naturfonde, men også større private ejendomme har konkrete og meget ambitiøse planer for udvikling af sammenhængende og vild natur. Dette bør således allerede nu indarbejdes i lovgivningen, så de resterende 13 naturnationalparker også kan etableres på værdifulde, ikke-statsejede arealer.

Vi savner desuden nogle faglige kriterier for, hvilke arealer der skal udpeges til naturnationalparker i stil med de anbefalinger, der blev udarbejdet til udpegningen af urørt skov (Petersen m.fl. 2016). Vi kan frygte, at naturnationalparkerne udpeges, hvor det er nemmest og mest belejligt for staten, i stedet for efter "Brandmandens Lov", hvor de giver størst værdi for natur og biodiversitet, og hvor der er et stort naturmæssigt potentiale. De kommende udpegninger bør derfor ske på baggrund af en ny faglig analyse, der inkluderer både statsejede og ikke-statsejede arealer, og alene fokusere på potentialer for at skabe sammenhæng mellem områder med høj biodiversitet, som det bl.a. netop er gjort for en række nordjyske kommuner (Ejrnæs m.fl. 2021).

DOF BirdLife finder det i øvrigt positivt, at man forventer at inddrage lokale allerede i forbindelse med udarbejdelsen af en ansøgning og herefter løbende fremover. Her bør man trække på de gode erfaringer fra Collective Impact, som flere steder i landet har ført til gode og positive lokale processer. Det bør dog fremhæves mere i lovforslaget, da inddragelse af lokal viden og sikring af lokal forankring og opbakning må anses for helt essentielt for at lykkes med naturbeskyttelsen i et tætbefolket land som Danmark. Men det er også af helt afgørende betydning, at det overordnede mål om at fremme vild og dynamisk natur på sammenhængende arealer samt de vigtigste faglige virkemidler allerede er prioriteret politisk, og derfor ikke er til diskussion.

Generelt og forvaltning af parkerne

DOF BirdLife vil rose lovforslaget for at sætte streg under, at naturnationalparkernes hovedhensyn er natur og biodiversitet, og at parkerne så vidt muligt kan udvikle sig på naturens egne præmisser.

Det bør imidlertid være et selvstændigt mål med udpegningen at naturnationalparkerne, at områderne forvaltes med udgangspunkt i internationalt anerkendte beskyttelseskriterier. Her skræmmer historien med de danske nationalparker, hvor bl.a. Rigsrevisionen har udtalt kritik af, at naturen ikke har 1.-prioritet. DOF anbefaler derfor, at det tilføjes til lovforslaget, at naturnationalparkerne *som minimum* skal leve op til IUCN's kategori II for beskyttede områder, ligesom der bør være et mål om, at enkelte områder lever op til kategori 1b. Dette vil sandsynligvis samtidigt betyde, at naturnationalparkerne kan bidrage til at opfylde målet om 10 % strengt beskyttede naturområder i EU's Biodiversitetsstrategi 2030. Endelig mener vi, at det er på tide, at de allerede eksisterende nationalparker opgraderes til samme standard.

I forhold til de kommende forvaltningsplaner savner vi nogle generelle retningslinjer i stil med rapporten "Overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov" (Naturstyrelsen 2021), som er udarbejdet i forbindelse med udpegningen af urørt skov. Det er vigtigt, at principperne for den fremtidige forvaltning af naturnationalparkerne er gennemskuelige og tydelige for det omgivende samfund, ligesom de skal være funderet i den bedst tilgængelige viden og med udgangspunkt i faglige anbefalinger fra biodiversitetsforskerne. Såfremt der ikke udarbejdes nye anbefalinger fra forskere, vil vi opfordre til, at de faglige anbefalinger for forvaltning af urørt skov (Møller m.fl. 2018) også gøres retningsgivende for forvaltningen af de kommende naturnationalparker.

Helt generelt er det en grundlæggende forudsætning for at sikre optimale rammer for en vild og selvforvaltende natur, at naturlig hydrologi genskabes og at en bred vifte af nøglearter introduceres, om nødvendigt under hegn (Møller m.fl. 2018). En række principper for den fremtidige forvaltning skal fremhæves her:

- Aktiv artsforvaltning og/eller forvaltning af naturtyper er i strid med ønsket om natur på egne præmisser og bør kun finde sted, hvor uerstattelige naturværdier risikerer at gå tabt. Der bør f.eks. ikke åbnes op for aktiv forvaltning, når lysåben § 3-natur inden for parkerne "vokser ud" af beskyttelsen og grænserne mellem skov og lysåben natur dermed bliver mindre skarpe. Ligeledes bør der åbnes for en dynamisk forvaltning for habitatnaturtyper, så disse kan eksistere dynamisk i parkerne
- Der bør ikke tillades maskinel pleje i parkerne, da dette er i modstrid med ønsket om naturlige processer og generelt homogeniserer naturen, jf. anbefalingerne i Fløjgaard m.fl. (2017)
- Der bør ikke ske såning eller plantning i naturnationalparkerne – naturen er livskraftig og dynamisk og kommer af sig selv, hvis den får tid og plads. Selv hvor

”tilgroningen fejler”, vil der komme andre naturkvaliteter, f.eks. mulighederne for en værdifuld lysåben natur

- Fjernelsen af ikke-hjemmehørende træer bør ske med omtanke. Man bør således efterlade bevoksninger af europæiske arter som f.eks. rødgran og ædelgran, særligt hvor disse har opnået en høj alder, da disse bevoksninger ofte huser en betydelig biodiversitet. Generelt bør man også udnytte ikke-hjemmehørende arter til at fremme dødt ved i en indledende naturgenopretningsfase, f.eks. gennem brug af ild, veteranisering og pludselig hævning af vandstand
- Sandflugt nævnes som en grund for at tilplante, men i naturnationalparker bør sandflugt ses som en naturlig og positiv proces, der skaber dynamik og nye levesteder
- Det er positivt, at det på side 16 nævnes, at bekæmpelse af invasive arter sker efter en konkret vurdering og ikke pr. refleks, da der er tegn på, at flere invasive arter ikke vil optræde invasivt i mere naturlige økosystemer, f.eks. rynket rose og kæmpe-bjørneklo. Dette står dog i modstrid med afsnittet på side 57 om invasive arter, hvor bekæmpelsen formuleres som et krav. Vi bakker op om en reaktiv tilgang, hvor behovet konkret vurderes fra art til art og fra område til område, inden man iværksætter en ofte dyr og krævende bekæmpelse
- DOF BirdLife bakker op om et generelt forbud mod jagt i naturnationalparker på offentlige arealer. Udtagning eller nedskydning af syge eller afkræftede dyr skal dog være muligt, i det omfang det er en del af forvaltningen af de store planteædere.
- I tilfælde hvor en allerede etableret nationalpark (helt eller delvis) udlægges som naturnationalpark er det uklart og hvor det overordnede ansvar for forvaltningen og beslutningskompetencen fremover er placeret.

Særligt om forvaltning af planteædere

DOF BirdLife finder det meget positivt, at der i lovforslaget er stor fokus på at genskabe planteædernes økosystemfunktion gennem helårsgræsning uden fodring. Dog savner vi nogle kriterier for, hvornår det vil være relevant ikke at have store planteædere i de kommende naturnationalparker.

I overensstemmelse med anbefalingerne til urørt skov er der en række væsentlige pointer omkring de store planteædere, som vi gerne vil understrege:

- Udgangspunktet for at genindføre store planteædere er rigeligt med plads. Naturnationalparkerne bør derfor ikke være under 1000 ha (Fløjgaard m.fl. 2017) og gerne meget større, hvor det er muligt
- For at sikre så dynamiske og varierede naturområder som muligt, er det vigtigt, at der arbejdes målrettet med at introducere et bredt udvalg af planteædere, så der både er ”græssere”, ”browsere” og intermediære former i naturnationalparkerne. De enkelte dyr og funktionelle grupper udøver forskellige påvirkninger, og det er

summen af dem, der skaber den heterogenitet og variation, som der er så udpræget en mangel i dansk natur

- Vi savner muligheden for at indføre vildsvin i de kommende naturnationalparker. Vildsvin er naturligt hjemmehørende, rødlistede og udfører en unik funktion i naturområderne ved at rode op i jordbunden
- Det er afgørende for de store planteæderes funktion, at bestandene får lov at fluktuere med fødemængden, fremfor at fastholde forudbestemte bestandsstørrelser. For hver naturnationalpark bør indhentes forskeranbefalinger til et passende niveau af svingninger for de udsatte arter af planteædere. Dette vil give år, hvor vegetationen græsses hårdt, afløst af år, hvor der er mindre påvirkning fra de store dyr, og hvor træer og buske får mulighed for at spire frem
- Vi ønsker en understregning af, at der kun anvendes planteædere, der er naturligt hjemmehørende Dette medfører bl.a., at får og geder udelukkes fra de kommende parker
- Det er væsentligt for forvaltningen, at de store planteædere ikke kategoriseres som husdyr, men som vilde dyr under hegn. Dette sker allerede i dag flere steder i Europa, f.eks. med kvæg, heste, kronhjorte og bison i områder som Oostvaardersplassen og Veluwezoom i Holland og Eriksberg i Sverige. Denne skelnen er vigtig for at sikre, at dyrene friholdes for den gældende lovgivning for husdyr og i fremtiden kan undtages for bl.a. uhensigtsmæssige krav om mærkning. Dette udelukker ikke, at syge eller skadede dyr i fremtiden kan udtages af bestanden.
- Det er desuden meget vigtigt i forhold til at skabe bedre muligheder for at fremme forekomsten af store ådsler i naturnationalparkerne, da vilde dyr ikke er omfattet af den såkaldte biproduktforordning, der kræver alle døde dyr fjernet og destrueret. Ådsler er vigtige fødekilder for en lang række organismer, herunder mange sjældne og truede fugle, og det bør være en klar og formuleret ambition at fremme forekomsten af ådsler af store planteædere i naturnationalparkerne
- Det nævnes, at der enten skal opstilles almindelige kreaturhegn eller forskellige typer af semipermeable vildthegn. Dette rejser spørgsmålet om, hvordan man vil håndtere eventuelle forekomster af ulv i parkerne? Såfremt planteæderne får status af vilde dyr, og der indfinder sig ulve i parkerne, må det forventes, at ulvene potentielt vil kunne nedlægge unge og svækkede dyr af alle relevante arter af planteædere. Dette bør ses som et naturligt og positivt fænomen og vil fremme en mere varieret udnyttelse af landskabet hos planteæderne (”Landscape of fear”), der vil understøtte en heterogen udvikling af landskabet. Derudover vil ulve fremme forekomsten af ådsler, særligt sidst på vinteren, hvor mange nedbrydere netop har et særligt behov for rigelig tilgang af døde dyr.

Uddybende om hunde.

Hunde er mange steder et alvorligt problem for forekomster af især pattedyr og jordrugende fugle. Det gælder naturligvis især løse hunde, men også hunde i snor er problematiske ved deres blotte tilstedeværelse og fordi der meget ofte er hundeejere, der ser stort på kravet om, at hunde skal føres i snor. Også i forhold til græssende 'vilddyr' i naturnationalparker kan med stor sikkerhed forudses negative effekter og konflikter. Der er derfor behov for at kunne regulere færdsel med hund i naturnationalparkerne. Naturbeskyttelsesloven giver allerede i dag mulighed for at forbyde ridning. Så det kunne man bruge som ophæng, f.eks. ved at nævne hunde sammen med ridning: "….ridning samt hunde".

Overvågning

DOF BirdLife vil gerne rose, at overvågning gøres til et selvstændigt punkt i en forvaltningsplan. Overvågningen bør dog målrettes ved at opstille et selvstændigt overvågningsprogram for de enkelte parker. Dette vil dels give de relevante forvaltere indsigt og mulighed for at justere forvaltningen lokalt, ligesom parkerne vil være forskellige og derfor hver for sig give en unik mulighed for at bidrage med ny viden. I forhold til udviklingen i fuglelivet før og efter etableringen af naturnationalparkerne bidrager DOF BirdLife meget gerne med både råd og, hvor det er muligt, med praktisk deltagelse i selve overvågningen.

Friluftsliv

Det er utrolig vigtigt, at befolkningen inviteres indenfor i de kommende naturnationalparker, så de bidrager til at understøtte interessen for og viden om natur og biodiversitet. Mange undersøgelser har da også vist, at danskerne i høj grad efterspørger vild natur. Derfor er det meget vigtigt for os, at man i forvaltningen er tro mod det overordnede formål om at skabe selvforvaltende naturområder, så danskerne får muligheder for at opleve, hvordan vild natur kan se ud på vores breddegrader. Plejet og forvaltet natur har vi masser af overalt i landet, men selvforvaltende natur i større områder, drevet af naturlige processer og naturlige dynamikker, kan man i dag kun opleve få steder i Danmark. Derfor bør etableringen af naturnationalparker også ses som en unik chance for at give befolkningen en gave i form af naturoplevelser, som man i dag må til udlandet for at få.

Derfor bør det også tilstræbes, at fremtidens friluftsliv i naturnationalparkerne indrettes, så det kan indpasses med den dynamik og uforudsigelighed, der vil blive mere og mere udbredt i landskaberne. Det kan ikke undgås, at de nye forhold i parkerne kommer til at influere på den eksisterende anvendelse, f.eks. ved at dele af områderne bliver meget våde, præget af væltede træer eller tilstedeværelsen af store planteædere. Det er imidlertid vores

opfattelse, at man gennem intelligent planlægning og en massiv formidling og inddragelse af lokalsamfundene kan imødekomme mange af de oplevede konflikter, der kan ligge mellem vild natur og friluftsliv. Det er således vores oplevelse fra områder både i Danmark og i udlandet, at mange former for friluftsliv kan integreres og kombineres med vild natur. Naturens processer og dynamik har dog altid førsteprioritet.

DOF BirdLife vil også gerne rose, at det specifikt fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at færden i naturnationalparkerne vil ske under hensyntagen til vildtet og de genforvildede dyr. Af hensyn til forstyrrelsesfølsomme arter bør friluftslivet planlægges og styres, så der etableres større og sammenhængende forstyrrelsesfrie områder i mindst 50 % af naturnationalparkerne, områderne i overensstemmelse med IUCN-kategori 1b friholdes for særligt forstyrrende aktiviteter som sportslige aktiviteter, organiseret friluftsliv og andre større arrangementer. Det er således et af de store ønsker med en dynamisk og selvforvaltende naturnationalpark at skabe betingelser for genindvandring af udryddede arter som f.eks. Sort Stork og en større udbredelse af sjældne rovfugle som Kongeørn og Fiskeørn.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard / *Knud N. Flensted*

formand for DOF BirdLife biolog

Referencer

Ejrnær, R., Fløjgaard, C. & Bladt, J. 2021. Enestående natur i Nordjylland. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 25 s. – Fagligt notat nr. 2021/06. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_06.pdf

Fløjgaard, C., Bladt, J. & Ejrnæs, R. 2017. Naturpleje og arealstørrelser med særligt fokus på Natura 2000 områderne. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 58 s. – Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 228. https://dce2.au.dk/pub/SR228.pdf

Møller, P.F., Heilmann-Clausen, J., Johannsen, V.K., Buttenschøn, R.M., Schmidt, I.K., Rahbek, C., Bruun, H.H. & Ejrnæs, R. (2018). Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål: Udarbejdet for Naturstyrelsen. København: GEUS. Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse Rapport, Nr. 28, Bind. 2018. https://macroecology.ku.dk/other-publications/Anbefalinger_vedr_rende_omstilling_og_forvaltning_af_skov.pdf

Naturstyrelsen (2021): ”Overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov”. 32 s.

Petersen, A.H., Bladt, J., Bruun, H.H., Ejrnæs, R., Heilmann-Clausen, J. & Rahbek, C. (2017): Biologisk anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer. Forskningsbaseret rådgivning fra Københavns og Aarhus Universiteter i forbindelse med regeringens Naturpakke. Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet. 40 s. https://naturstyrelsen.dk/media/230272/anbefalinger-skovudpegning-ku_au-final-15dec2017.pdf

Journalnummer 2020-5425

Læsø Kommunalbestyrelses høringssvar til forslag om lovændringer med henblik på oprettelse af naturnationalparker m.v.

Indhold

Indledning 2
Den eksisterende mistillid til nationale naturmyndigheder 2
Læsøs særstatus på naturområdet 3
Naturbeskyttelsens historik på Læsø 4
Den skovløse tid (1650-1950) 4
Fredning, klitplantning og naturbeskyttelse (efter 1950) 4
Oprettelsen af Læsø Natura2000 Forening (2014) 4
Konfrontationer mellem beboere, myndigheder og udenøs interesseorganisationer 5
Bemærkninger til lovforslaget og den fastsatte høringsperiode: 5
Høringsfristen 5
Overordnede bemærkninger til selve lovforslaget 6
Naturbeskyttelsen og lokalbefolkningens eksistensvilkår 6
Alternativ: kommunalt ledet Naturnationalpark på Læsø 6
Forslag til alternativ naturnationalpark under kommunal ledelse 7
Andre ændringsforslag til statsejede naturnationalparker 7
Ændringsforslag om undtagelsesbestemmelse 8
Grundvandsbeskyttelsen er ikke nævnt 8
Ændringsforslag om grundvandsbeskyttelse 8
Nødvendig afvanding 8
Ændringsforslag om afvanding 8
Overset lovgivning om biavl på Læsø 8
Ændringsforslag om biavl 8
Hvad menes der med naturgenopretning? 9
Forslag til præcisering 9
Ændringsforslag til lovforslagets bemærkninger 9
Friluftsliv og turisme 9
Forslag til ændringer vedr. friluftliv og turisme 10
Jagt-forvaltning 10

Hidtidig praksis for jagtforbud ('jagtaflysning') på Læsø 10
Jagtens aktuelle betydning for at modvirke øens affolkning 11
Jagtselskabet Kærene.....11
Læsø Strandjagtforening 11
Danmarks Jægerforbunds lokalforening, Læsø Jagtforening 11
Læsø Kommune 11
Naturstyrelsen 11
Omtalte udvidelsesmuligheder med andre arealer 11
Ændringsforslag vedr. jagt.....12
Andre væsentlige forhold 12
Forslag om dialog.....12
Afsluttende anmodning 12

Indledning

Læsøs Kommunalbestyrelse er opmærksom på regeringens lovforslag om at oprette naturnationalparker i Danmark, og at der foreligger udtrykkelige ønsker om, at der oprettes en 'Naturnationalpark Læsø'.

I forhold til alle andre danske kommuner har Læsø Kommune uden sammenligning landets mest omfattende foranstaltninger til naturbeskyttelse. Mere end 2/3 af øens samlede landareal er udlagt som naturfredninger, kulturhistoriske arealdækkende fredninger, §3-arealer, Natura2000-arealer, fuglereservater eller er ejet af Naturstyrelsen. Dette forhold afspejler ikke alene, at Læsø natur er nationalt enestående, men også at Læsøboerne har et nært forhold til naturen som både eksistentielt og økonomisk grundlag.

Læsøboerne er derfor generelt stærkt bevidste om ø-livets særlige vilkår, dvs. den lange afstand til landets og regionens hovedstæder, øens natur- og kulturhistoriske påvirkning ved beliggenheden mellem Jylland, Norge og Sverige, ø-naturens enestående udvikling, øens vandlidende sandjord, nødvendige afvanding, helt særlige arealanvendelse siden bosættelsen i 1100tallet og ø-naturens forskellighed fra det øvrige Danmarks natur.

Denne forskellighed gælder ikke alene naturen, men gør sig også markant gældende på kulturområdet, hvor selvforståelsen danner grundlag for Læsø Kommunes bestræbelser – bl.a. gennem fondstilskud på mere end 100 mio.kr. - for at komme på Unescos liste over verdensarven. Det sker f.eks. ved at restaurere eller genopføre tanggårde og ved at formidle den internationalt enestående historie om øens betydelige industrihistorie (forekomst af 1.700 tomter efter små saltfabrikker), øens globalt unikke bygningskultur (tanggårdene) og disse kulturhistoriske forholds samspil med og indvirkning på dannelsen af øens 300 år lange skovløse tid (1650-1950) og dermed dannelsen af øens vidtstrakte, lysåbne arealer i form af de i vore dage naturbeskyttede indlandsklitter, heder og strandenge m.m.

Den eksisterende mistillid til nationale naturmyndigheder

På den baggrund finder Læsø Kommune det umiddelbart oplagt, hvis der kunne skabes både lovgivningsmæssig, demografisk og økonomiske basis for at oprette en Naturnationalpark Læsø, men det

forudsætter *ubetinget*, at det kan ske inden for en ny, gensidig forståelsesramme, der ikke endnu en gang sætter Læsøs befolkning uden for indflydelse, men derimod kunne gøre følgende almindelige udsagn til skamme:

"Vi har fået alle begrænsningerne uden at få en rød øre for det".

Den manglende tillid til de nationale naturmyndigheders naturforvaltning er således både dybtgående og langvarig, og er bl.a. uddybet i kommunalbestyrelsen beslutninger for at tage initiativ til den for nylig (11/1-21) i enighed afgivne betænkning fra Læsøs Udvalg for Natur og Landskaber. Udvalget blev nedsat umiddelbart efter kommunalvalget i 2018 med henblik på at udarbejde 'en samlet forvaltningsplan for Læsøs natur og landskaber'. Sammen med to repræsentanter for kommunalbestyrelsen har repræsentanter for øens organiserede jordejere, herunder Naturstyrelsen, udgjort udvalgets syv medlemmer, ligesom udvalget har anvendt ekstern biologisk konsulentbistand. Betænkningen er på 67 sider og deler øens samlede areal op i 27 konkrete blokke, 11 overordnede landskabs- og biotoptyper og munder ud i 30 konkrete anbefalinger og 7 overordnede prioriteringsforslag.

Det skal dog bemærkes, at man fra kommunalbestyrelsens side i de senere år har haft et godt og tillidsfuldt samarbejde med den faglige og administrative ledelse af Naturstyrelsen Vendsyssel trods de betydelige nedskæringer, som skov- og naturplejen på Læsø har været udsat for som følge af betydelige, generelle besparelser i skovdistrikterne.

Læsøs særstatus på naturområdet

Læsø Kommune har som allerede nævnt landets mest omfattende foranstaltninger til naturbeskyttelse. Mere end 2/3 af øens samlede areal er udlagt som naturfredninger, kulturhistoriske arealdækkende fredninger, §3-arealer, Natura2000-arealer, fuglereservater eller er ejet af Naturstyrelsen. Det netop udarbejdede forslag til en samlet forvaltningsplan for øens natur behandler en række af de vanskeligheder, som de mange eksisterende lag af beskyttelseszoner afstedkommer og ikke mindst de betydelige misforhold, der er mellem udpegningsgrundlagenes visioner og de faktiske forhold på arealerne.

Disse misforhold skyldes helt overvejende, at de mange statslige arealudpegninger ikke har været fulgt op af bevillinger til at gennemføre dem med, og at arbejdet i praksis er gået i stå efter nedlægningen af Nordjyllands Amt i 2007. Siden da har Læsø Kommune selv skullet betale arbejdet, hvilket med kommunens dårlige økonomi ikke har kunnet gøres på et niveau, der kommer i nærheden udpegningsgrundlagenes visioner. Mens Nordjyllands Amt har kunnet anvende op til 8 mio. kr. årligt på øens naturpleje, har kommunen efter kommunalreformen ikke kunnet anvende mere end knap 1 mio.kr. årligt til formålet. Læsøboerne er generelt stærkt utilfredse med disse misforhold og nærer bl.a. derfor i vidt omfang skepsis overfor de statslige former for naturbeskyttelse.

Læsø Kommunalbestyrelse finder derfor, at betænkningen efter endt behandling i kommunalbestyrelsen vil kunne udgøre et både fagligt solidt og politisk grundlag for øens naturforvaltning, og at lovforslaget om naturnationalparker kunne være en god anledning til råde bod på det uomtvisteligt langvarige misforhold mellem øboernes plausible forventninger til arealudpegningerne og de nationale og regionale naturmyndigheders utilstrækkelige indsats efter kommunalreformen.

Men det forudsætter efter kommunalbestyrelsens opfattelse, at lovforslaget og dets bemærkninger indrettes således, at der tages afgørende hensyn til, at kommuner, der allerede er omfattende udlagt under en række foranstaltninger til naturbeskyttelse, tilstås en særlig, generel status, og at konkrete effekter i form af oprettelse af naturnationalparker i sådanne kommuner ikke alene tager hensyn til de naturmæssige visioner, men også til den nødvendige økonomi og den lokale befolknings ønsker, traditioner og mulighed for at kunne udvikle en bæredygtig økonomi.

Naturbeskyttelsens historik på Læsø

Den allerede omfattende naturbeskyttelse på Læsø skal her kort beskrives, for at nutidens lovgivningsmagt om muligt kan sætte sig ind i den manglende tillid, der er mod statslig 'godsejeradfærd' på øen, hvor nogen adel eller adelige privilegier aldrig tidligere har eksisteret.

Det skyldes bl.a., at Læsø ('Vor Frue Land') siden 1100tallet i sin helhed har været ejet af Viborg Domkapitel helt frem til Reformationen (1537), hvor kongen overtog ejerskabet til hele øen og dermed beboernes hidtidige betalingsforpligtelser til domkapitlet.

Den skovløse tid (1650-1950)

Ejerskiftet ved Reformationen fra Viborg Domkapitel til kongen førte til lovløshed i et århundrede, voldsom skovhugst og sandflugt og til sidst den 300 år lange skovløse tid (ca. 1650-1950), der skabte øens vidtstrakte, ufrugtbare og lysåbne arealer i form indlandsklitter, heder, strandoverdrev og strandenge. Det vil sige de landskaber og biotoper, som i ganske særlig grad har påkaldt sig opmærksomhed i naturbeskyttelsen, men hvis forudsætninger de centrale naturmyndigheder ikke i tilstrækkelig grad har forstået, og derfor heller ikke har magtet at tage tilstrækkeligt hensyn til såvel økonomisk som fagligt.

Fredning, klitplantning og naturbeskyttelse (efter 1950)

I 1950'erne og årtier frem begyndte fredningskommissioner og andre myndigheder at 'kriges' indbyrdes og med Læsøboerne om, hvad der skulle ske med Læsø natur. Herved blev nogle af landets største naturfredninger gennemført (Syren, Rønnerne og senest Kærene). I 1990'erne er der derudover sket udpegning af betydelige §3- og Natura2000-arealer, der yderligere begrænser arealanvendelsen til andet end afgræsning, skovhugst og jagt og nu sammen med de statsejede arealer optager mere end 2/3 af kommunens samlede landareal og mere end halvdelen af de nærmest dele af søterritoriet. Disse indgreb er gennemført af myndighederne (det nu nedlagte Nordjyllands Amt og staten), stort set uden hensyn til Læsøboernes opfattelse.

Det har især bevirket, at den traditionelle anvendelse (afgræsning), der skabte de lysåbne og meget betydelige arealer gik i stå, fordi lovlige anvendelsesmuligheder ikke blev oplyst tilstrækkeligt af de fjerne myndigheder, der havde gennemført de nye ordninger. Indtil da havde afgræsningen foregået i nogle få, meget store fælleshegn, samtidig med at Klitvæsenet (senere Skov- og Naturstyrelsen/Naturstyrelsen) begyndte at opkøbe arealer indenfor de store fælleshegn. Afgræsningen i fælleshegnene kunne derfor ikke fortsætte, uden at den statslige ejer – der først senere havde interesse i afgræsning - kunne 'svinge taktstokken' (især personificeret ved overklitfoged/statsskovrider Esbjørn, Skagen).

Virkningen var kort fortalt, at de lokale ejere følte sig frataget deres rettigheder, hvorfor afgræsningen stort set ophørte i de gennem århundreder vedligeholdte fælleshegn. Resultatet var det beklagelige, at de store arealer, der nu var udlagt som naturfredninger, §3- og Natura2000-arealer for netop at opretholde dem som lysåbne heder og strandenge, begyndte at springe i skov pga. af manglende afgræsning.

Oprettelsen af Læsø Natura2000 Forening (2014)

I 2014 oprettede en række lokale lodsejere foreningen Læsø Natura2000 Lodsejerforening. Også Naturstyrelsen tilmeldte en del af sine arealer til foreningens Life-projekt, der med støtte fra bl.a. EU og Læsø Kommune skulle står for fjernelsen af en omfattende opvækst af især fyrre- og birkekrat på strandenge og klitheder, så arealerne igen kunne anvendes til afgræsning og dermed opfylde formålet med de mange statslige, men mislykkede juridiske foranstaltninger til naturbeskyttelse. Life-projekt er ofte fremhævet som succesfuldt ud fra genopretningssynspunkter, men udløb i 2019. Herefter er den 'økonomiske motor' for Læsø Natura2000 Forening i alt væsentligt EU's arealtilskud til afgræsning.

Konfrontationer mellem beboere, myndigheder og udenøs interesseorganisationer

Det vil føre for vidt at beskrive alle de 'slagsmål' om arealanvendelse, hvor Læsøboernes mening sjældent - om overhovedet – er blevet hørt, og hvor Læsøboerne i vidt omfang har opfattet 'statens' medvirken som både arrogant og uvidende.

Mange eksempler på konfrontationer kunne fremdrages. Det vil føre for vidt her at give en beskrivelse af skæbnen for 'Marin Nationalpark Læsø', der i 2005 – efter et betydeligt forarbejde i både ministerierne og i en række lokale arbejdsgrupper - blev nedstemt ved en lokalfolkeafstemning med 58% af de afgivne stemmer (stemmeprocent 71). Den afgørende årsag til forslagets kranke skæbne var primært de udenøs interesseorganisationers krav til erhvervsfiskeriet, dvs. Læsøs hovederhverv og deraf forudsigelige økonomiske deroute.

Et andet eksempel er måske særligt sigende om det øvrige konfliktstof: I 1984-86 kørte Fredningsstyrelsen kampagnen "Bevar vore vådområder" samtidig med, at Skovstyrelsen (også under Miljøministeriet) opkøbte betydelige arealer, bl.a. i Kærene midt på Læsø - dengang landets største sammenhængende hedemoseareal på ca. 15 kvadratkilometer. Opkøbene skete med henblik på dræning og tilplantning. Efter protester fra bl.a. Jagtselskabet Kærene, der kort efter Anden Verdenskrig havde opkøbt matrikler tværs over Kærene for om muligt at hindre det daværende Klitvæsen i at dræne og dermed ødelægge Kærenes enestående mose-, hede- og sø-landskab, gik daværende miljøminister Chr. Christensen ind i sagen og hindrede yderligere dræning og tilplantning. Men den vestlige del af Kærene var da allerede gået tabt. I øvrigt medførte sagen, at Chr. Christensen i 1986 sammen med alle ministeriets direktører aflagde Læsø Kommunalbestyrelse besøg for at høre, hvilke andre 'ulykker ministeriet havde nedkaldt over Læsø'.

Sagen blev en afgørende anledning til at iværksatte et strukturarbejde i Miljøministeriet, der kort efter resulterede i, at de indbyrdes stridende styrelser - Fredningsstyrelsen og Skovstyrelsen - blev sammenlagt til Skov- og Naturstyrelsen.

Medvirkende til den manglende tillidmellem Læsøboer og nationale myndigheder er også, at antallet af lokalt beskæftigede i Læsø Klitplantage er reduceret kraftigt gennem de senere år fra en lokal chef (klitplantør/skovfoged) og mere end 20 skovløbere og løsarbejdere til ca. 2 menige medarbejdere. Pga. generelle besparelser er chefstillingen (skovfoged) flyttet til 'hovedkontoret' i Skagen, mens skovarbejdet helt overvejende udføres af udenøs entreprenører. Især fraværet af en lokal chef indebærer, at de mange naboer og øens øvrige interessenter (fx Turist- og Erhvervsforeningen) ikke føler at have et sted, hvor man umiddelbart kan have en dialog om både stort og småt med ansatte, der uden daglange rejser kan besigtige forholdene.

Den nævnte og mange andre stridspunkter om Læsøs natur har generelt bevirket, at statslige regler og forvaltningspraksisser på statens arealer af Læsøboerne ofte opfattes som konfliktskabende forsøg på at indføre de 'adelige privilegier' for statens jordejere eller fjerne biologiske forvaltere af øens betydelige, særligt naturbeskyttede arealer, og at det reelt sætter det lokale demokrati ud af kraft for så vidt angår naturforvaltningen.

Bemærkninger til lovforslaget og den fastsatte høringsperiode:

Høringsfristen

Høringsbrevet til bl.a. Læsø Kommune er udsendt den 15/1-21 og svarfristen er fastsat til den 12/2-21. Disse frister bevirker, at Læsø Kommunalbestyrelse ikke har mulighed for at behandle lovforslaget på sædvanlig, demokratisk vis, idet kommunalbestyrelsens forretningsorden indebærer, at kommunalbestyrelsens mødeplan er fastlagt til den sidste mandag i hver måned, og at dagsordensforslag skal være borgmesteren i hænde senest to uger inden de pågældende møder. Da lovforslaget kan få

afgørende betydning for udviklingen af Læsø Kommune, der i forhold til øens areal allerede er omfattet af flere naturbeskyttende foranstaltninger end nogen anden dansk kommune, finder vi, *at den korte høringsfrist er en urimelig prøvelse af kommunalbestyrelsens tillid hos øens befolkning og i det hele taget for tilliden til det lokale demokratis funktionsmåde.*

Overordnede bemærkninger til selve lovforslaget

For at Læsø Kommunalbestyrelse evt. kan skabe lokal accept af en 'Naturnationalpark Læsø', er det afgørende, at der kan tages de nødvendige hensyn til naturbeskyttelsens lange historie på øen og ikke mindst til den dybe mistillid, som den statslige naturbeskyttelse har skabt i den lokale befolkning.

Med de ovenstående bemærkninger til høringsfristen skønnes det, at Læsø Kommunalbestyrelse - med en række ubetingede forbehold bl.a. vedrørende jagt og det samlede arealomfang af andre lokalt gennemførte former for naturbeskyttelse - er positivt indstillet for, at der kan oprettes naturnationalparker i Danmark, hvis det kan ske på måder, der ikke hindrer lokalbefolkningens legitime interesser i infrastruktur og friluftliv, herunder jagt og fritidsfiskeri.

Det vurderes således, at Læsø Kommunalbestyrelse – såfremt den kunne høres regelret i forhold til forretningsordenen - ville lægge vægt på, at følgende forhold afklares eller ændres i selve lovforslaget og/eller i lovforslagets bemærkninger:

Naturbeskyttelsen og lokalbefolkningens eksistensvilkår

Lovforslaget forudsætter, at oprettelse af naturnationalparker (NNP) kan foretages uden særlige hensyn til kommuner, der i forvejen er særligt omfattende reguleret af love og bekendtgørelser på naturområdet. Således er mere end 2/3 af Læsø Kommunes samlede landareal allerede i forvejen båndlagt af store naturfredninger, store arealdækkende kulturhistoriske fredninger, store §3-arealer, store Natura2000-arealer, et fuglereservat og betydelige statsejede arealer, der i det store og hele drives uden kommunal medvirken.

Det indebærer, at Læsø Kommunalbestyrelses mulighed for at planlægge og dække en lang række nødvendige infrastrukturelle behov stærkt begrænses af de allerede indførte foranstaltninger til naturbeskyttelse. Det gælder bl.a. vandforsyning, råstofforsyning, veje, havneanlæg, boligbyggeri, rensningsanlæg, affaldshåndtering, flyveplads, adgangs-, rednings- og brandveje, landbrugsarealernes afvanding - og meget andet.

Dertil kommer, at anvendelsen af søterritoriet omkring øerne (Læsø består af en hovedø og ca. 50 fritliggende græsholme, barriere-øer og landhævede stenrev) i en fra strandbredden og få kilometer ud på søterritoriet for mere end 75%'s vedkommende er underlagt den statslige forvaltning som Natura2000-zoner, EU-fuglebeskyttelsesområder, Ramsar-konventionen og særbeskyttelsen af undersøiske stenrev.

Alternativ: kommunalt ledet Naturnationalpark på Læsø

En kommune som Læsø har pligt til, men i praksis begrænset mulighed for at kunne varetage indbyggernes legitime behov for infrastruktur, erhvervsliv og forsyning, herunder også for at kunne tilbyde de former for jordbrugs-, turismeerhvervs- og friluftliv, som er blandt de væsentligste årsager til, at befolkningen overhovedet kan motiveres til at bo på øen.

Det er derfor på tide, at kommuner som Læsø, hvis udvikling i særlig høj grad er hæmmet af statslige indgreb på naturområdet, inviteres til selv at forvalte de naturhensyn, som statslige myndigheder ensidigt

har trukket ned over kommunen uden efterfølgende at udvise anden interesse for kommunens natur end at bruge den som juridisk hæmsko for en lang række kommunale udviklingsbehov.

Man burde derfor som alternativ til oprettelse af naturnationalparker på statsejede arealer skabe mulighed for, at kommuner som Læsø, der allerede er voldsomt naturbeskyttet, selv kunne drive og modtage statslige bevillinger som svarende til udgifterne ved oprettelse og drift af en naturnationalpark på statsejede arealer. Kun derved kan der skabes den nødvendige hensyntagen til, at befolkningens legitime og umiddelbare behov kan varetages af den relevante myndighed.

Det er kommunalbestyrelsens opfattelse, at man ved en sådan *særordning* kunne opnå betydeligt bedre resultater på både stats- og privatejede arealer end ved at oprette en statsligt forvaltet naturnationalpark, som sandsynligvis ej heller vil kunne opnå den nødvendige lokale indflydelse, således at kommunens drift kan varetages på en for indbyggerne tilfredsstillende måde.

I forhold til staten og Læsøboernes dybtgående skepsis overfor de nationale naturmyndigheder vil Læsø Kommune i væsentlig højere grad end staten kunne forvalte en naturnationalpark, hvis det kan ske på de præmisser, som nærværende høringssvar bringer i forslag, herunder for bl.a. vandforsyning, turisme, jagt og fritidsfiskeri.

Det skulle i så fald ske gennem frivillige aftaler mellem kommunen og de enkelte lodsejere, herunder også den statslige lodsejer. Derved kan det sikres, at de pågældende arealer i den aftalte grad kan føres tilbage til den ønskede tilstand, som udpegningerne nu omfatter på af 2/3 af kommunens samlede landareal, men som hverken nationale eller regionale myndigheder har vist evne eller vilje til at sikre. Læsø Kommune ser ingen grund til, at naturpleje, hegning, anlæggelse af stier, naturvejledning, information, skiltning, bekæmpelse af invasive arter m.m. samt faglig bistand og ledelse af de allerede udpegede arealer ikke bedre skulle kunne varetages af Læsø Kommune end af Naturstyrelsen, der end ikke er repræsenteret på øen med en chefstilling.

Forslag til alternativ naturnationalpark under kommunal ledelse

Vi foreslår derfor følgende ændring til lovforslagets §61 a:

Bestemmelsen i §61 a, stk.1 ”En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet areal” foreslås ændret til, at bestemmelsen får denne ordlyd:

”En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet areal.

Stk. 2. I kommuner, hvis samlede landareal for mere end 50% allerede er udlagt som natur- eller kulturfredninger, §3- eller Natura2000-arealer, fuglereservater eller statsejede arealer, kan der som alternativ til en statsligt forvaltet naturnationalpark oprettes et kommunalt driftsselskab til sådanne arealers naturforvaltning, når der kan opnås bindende aftaler om naturforvaltning med lodsejere, der tilsammen råder over og kan indgå aftaler om naturforvaltningen af mindst 3.000 hektar inden for de allerede naturbeskyttede arealer.”

Andre ændringsforslag til statsejede naturnationalparker

Vi foreslår, at lovforslaget under alle omstændigheder forsynes med en bindende undtagelsesbestemmelse for kommuner, hvis samlede landareal for mere end 50%’s vedkommende allerede er udlagt som naturfredninger, arealdækkende kulturhistoriske fredninger, Natura2000-arealer, §3-arealer eller er ejet af staten.

Ændringsforslag om undtagelsesbestemmelse

Vi foreslår, at loven fastslår, at kommuner, der opfylder det ovennævnte kriterium, ikke kan pålægges yderligere foranstaltninger til naturbeskyttelse, med mindre det sker med tilslutning fra den pågældende kommunalbestyrelse eller efter tilslutning ved en lokal folkeafstemning.

Grundvandsbeskyttelsen er ikke nævnt

Lovforslaget nævner, at der skal tages hensyn til vandmiljøet, hvorved almindeligvis forstås havet, søer, moser og vandløb. Derimod nævnes det ikke specifikt, at der skal tages hensyn til eksisterende eller evt. kommende interesser vedr. vandforsyning.

Da Læsøs forsyning med drikkevand er 100% beroende på Læsø Vand A/S' indvinding af drikkevand i det potentielle område for en naturnationalpark her på øen (Højsande), er det af afgørende betydning for forsyningen af Læsøs op til 20.000 samtidigt tilstedeværende personer, at lovforslaget på ingen måde kan lægge hindringer i vejen for øens vandforsyning.

Ændringsforslag om grundvandsbeskyttelse

Vi foreslår derfor, *at lovteksten udvides med en bestemmelse, der fastslår, at kommuner, hvis vandforsyning i væsentlig grad beror på overfladevand eller grundvand i et område, der udlægges som naturnationalpark, ikke kan udlægges som naturnationalpark, med mindre det sker efter tilslutning fra den pågældende kommunalbestyrelse.*

Nødvendig afvanding

Lovforslaget nævner ikke, at der skal tages hensyn til gravede grøfter o.l., der er nødvendige for den pågældende omegns afvanding og beboelighed. Med terrænhældninger på typisk mindre end en meter pr. kilometer, er Læsø uden sammenligning landets fladeste kommune. Det indebærer, at en omfattende grøftning og dermed forbundet vandafledning er afgørende for øens beboelighed og anvendelse i det hele taget.

Ændringsforslag om afvanding

Vi foreslår derfor, *at der i lovteksten indsættes en bestemmelse, der fastslår, at større områder af en kommune, hvis beboelighed er afhængig af en omfattende vandafledning, ikke kan udlægges som naturnationalpark, med mindre det sker efter tilslutning derom fra den pågældende kommunalbestyrelse.*

Overset lovgivning om biavl på Læsø

I medfør af Lov om biavl, specielt Bekendtgørelse om biavl på Læsø, ses det ikke, at lovforslaget tager højde for de særlige regler og praksisser, der gælder for biavl på Læsø, herunder mulighederne for at opretholde en levedygtig, nationalt og internationalt enestående bestand af 'den brune Læsø-bi' (*Apis mellifera mellifera – dvs. den oprindelige honningbi*). Da biavl ikke er nogen ubetydelig indkomstmulighed på Læsø, er den pågældende bekendtgørelse udarbejdet efter et betydeligt forarbejde i det daværende Landbrugsministerium, som bl.a. søgte at løse dybtgående konflikter mellem ejere af 'gule' og 'brune' bi-familier. Det opnåede forlig, der ligger til grund for Bekendtgørelse om biavl på Læsø, forudsætter således, at statens arealer kan stilles til rådighed for 'den brune Læsø-bi'.

Ændringsforslag om biavl

Med de konflikter, der senere er opstået omkring bl.a. driften af Nationalpark Thy, hvor visse interessegruppe ønsker forbud mod biavl i det hele taget, foreslår vi, *at Bekendtgørelse om biavl på Læsø skal nævnes i lovforslagets bemærkninger, og at hensigten ikke er at hindre avl af 'den brune Læsø-bi' i eventuelle naturnationalparker eller på andre statsejede arealer.*

Hvad menes der med naturgenopretning?

Lovforslagets §§61.d og 61.e nævner hhv. 'naturgenopretning' og 'naturgenopretningsinitiativer'. I forhold til Læsø, de mange allerede gennemførte former for naturbeskyttelse og ikke mindst lovforslaget er det aldeles uklart, hvad der menes og ønskes mht. naturens ønskelige tilstand efter 'genopretning'.

- Ønsker man den naturtilstand, som mødte bosætterne i 1100tallet (næsten total skovdækning af en taks-domineret fyrre-ege-birkeskov med stor andel af el, ask, elm og lind)?
- Eller tænkes der på den næsten totale skovløshed, der i tre århundreder (1650-1950) dominerede hele øen, og som vel har været en hovedbegrundelse for øens mange naturfredninger af lysåbne arealer?
- Eller tænkes der på den tilstand (lysåben skov domineret af fritstående, gamle træer og enebuske), som gennem årtier har været tilstræbt ved naturplejen i det potentielle område for en Naturnationalpark Læsø (Højsande)?

Forslag til præcisering

Der er behov for, at man ved anvendelse af de mangetydige udtryk 'naturgenopretning' og 'naturgenopretningsinitiativer' gør brug af andre og mere præcise udtryk, der ikke alene fremstiller det lovforberedende arbejdes gode vilje og frelserånd, men som mere præcist udtrykker, hvad bestemmelsens målsætning er. F.eks. burde det i både målparagraffen (61.d) og i ansøgningsparagraffen (61.e) kunne anføres, hvilken tids naturtilstand, lovforslaget ønsker at 'genoprette', og hvis dette ikke er muligt, burde man undlade at anvende udtryk, der viser tilbage til åbenbart mere ønskelige tilstande, uanset at denne 'genopretningstilstand' ikke kan præciseres nærmere.

Ændringsforslag til lovforslagets bemærkninger

Friluftsliv og turisme

Generelt er friluftsliv, jagt og fritidsfiskeri en væsentlig faktor for at Læsø kan både beholde og tiltrække en skattebetalende befolkning og derved fortsat fungere som en levende ø med erhvervsgrundlag for så mange fastboende, som nu engang er nødvendig for den oplevelse af autenticitet, som gør øen tiltrækkende for et af øens hovederhverv, turismen, der sammen med erhvervsfiskeriet - og den nu nedlagte minkavl - udgør kærnen i Læsøs private erhvervsliv og dermed kærnen i det kommunale skattegrundlag.

Læsø Kommune har taget en række initiativer for at fastholde og tiltrække fastboende på øen, og netop adgangen til og anvendelsen af naturen i friluftslivet, bl.a. adgangen til jagt og fritidsfiskeri, spiller en væsentlig rolle for at modvirke øens affolkning.

Friluftliv og turisme er behandlet adskillige steder i både selve lovforslaget og i dets bemærkninger. Imidlertid savnes en samlet beskrivelse af, hvorledes man tænker sig, at friluftslivet og effekter af turisme skal håndteres i naturnationalparkerne. Navnlig savnes en beskrivelse af, hvorvidt man ønsker en begrænsning af friluftlivet og effekter af turisme i naturnationalparkerne, og i så fald, hvilke begrænsninger, man måtte have for øje.

Specielt i en ø-kommune som Læsø, hvor antallet af samtidigt tilstedeværende personer kan veksle mellem beboer- og skatteyder antallet på knap 1.800 personer og i højsæsonen på mere end 20.000 samtidigt tilstedeværende personer, er det afgørende for kommunalbestyrelsens stillingtagen, hvorvidt en naturnationalpark og dens eventuelle sammenhæng med øens øvrige naturbeskyttelse og i omfang meget betydelige arealer ønskes begrænset mht. friluftliv og turisme. I de senere år, har bl.a. Læsø Klitplantage

været periodisk anvendt til landsdækkende motion-organisationers motions-, maraton- og cykelløb samt til kite-surfing med betydelige deltagerantal.

Forslag til ændringer vedr. friluftliv og turisme

Vi Foreslår derfor, at bemærkningerne til lovforslaget tilføjes følgende: *I kommuner, hvor de i forvejen udpegede arealer for særlig naturbeskyttelse udgør mere end 50% af kommunens samlede landareal, skal evt. udpegning af naturnationalparker tage afgørende hensyn til kommunens udvikling af såvel turisterhvervet som til kommunens mulighed for at modvirke affolkning.*

Jagt-forvaltning

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at *"Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i natunationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter, eller hvis det på anden måde er konkret begrundet"*.

For Læsøs vedkommende vil det være et betydeligt brud med øens hidtidige jagttradition. Det vil uden tvivl skabe så megen lokal modstand mod oprettelse af en eventuel Naturnationalpark Læsø - som et stort flertal af kommunalbestyrelsen umiddelbart gerne ser oprettet - men at det næppe vil være muligt for kommunalbestyrelsen at støtte oprettelsen, med mindre der især mht. jagt foretages visse ændringer i bemærkningerne til lovforslaget, således at det kan møde tilstrækkelig forståelse og opbakning blandt øens indbyggere.

Den foreslåede administrationsform bygger på, at den statslige jordejer (fx Naturstyrelsen) i princippet selv afgør, hvad ejeren vil tillade, at de ejede arealer må anvendes til. Denne opfattelse er formentlig juridisk holdbar, men tager ikke hensyn til, at jagten på Læsø har en ganske særlig 'danmarkshistorie' og juridisk baggrund. Således omtales de særlige jagtforhold på Læsø fyldigt i værker om jagt i Danmark, senest i Sven Thorsens store værk 'Strandjagt' (391 sider, heraf ca. 40 sider udelukkende om jagten på Læsø, udgivet 2014 på Gads Forlag).

Især er det 'danmarkshistorisk' set bemærkelsesværdigt, at jævne mennesker udenfor kongehuset og adelen i århundreder har haft almindelig jagtret på Læsø, dvs. i ca. 200 år før den almindelige jagtret blev indført i Danmark i 1886. Dette særlige forhold til jagt skyldtes, at de danske konger under svenskekrigene (1643 og senere) opgav at forsvare Læsø mod svensk besættelse og derfor befalede, at Læsøs mandlige befolkning for egen regning skulle anskaffe skydevåben, og at beboerne i fællesskab skulle anskaffe kanoner til øens forsvar mod fjendtlig landgang.

Som modydelse for de dermed forbundne udgifter tilstod kongen Læsø-boerne jagtret på alle øens arealer - en ret der ellers siden Valdemars Sejrs jordebog (nedskrevet 1231-65) for Læsøs vedkommende havde været erklæret som kongens.

Hidtidig praksis for jagtforbud ('jagtaflysning') på Læsø

Denne praksis under og efter svenskekrigene medførte også, at lodsejerne ikke generelt kunne forbyde andre at jage vildtet på deres jorder, men at lodsejerne højst for ét år ad gangen kunne 'aflyse jagten' på deres personligt ejede lodder. Denne praksis fortsatte til op i 1990'erne, hvor etårige 'jagtaflysninger' var en væsentlig bestanddel af annoncerne i Læsø Posten. Det er bl.a. beskrevet af Hans Øvlisen i et af forarbejderne til 'Marin Nationalpark Læsø', der også på grund af usikkerhed om retten til jagt blev nedstemt med 58% (stemmeprocent 71) ved en lokal folkeafstemning i 2005.

Denne lokale praksis med étårige 'jagtaflysninger' har også været anvendt på statslige arealer. Endvidere har statslige lodsejere siden klitplantningen tog fart i 1950'erne anerkendt (i klitplantningens tidlige år) for så vidt angår Læsø Klitplantage og visse andre statsejede arealer, mens der ikke er eksempler på, at Naturstyrelsen eller dens forgængere har håndhævet 'kongens' jagtret til statens arealer på de vidtstrakte strandenge, Rønnerne, eller de mange holme i havet syd for Læsø.

Jagtens aktuelle betydning for at modvirke øens affolkning

Ej heller tager det påtænkte forbud med almindelig jagt i jagtlovens forstand højde for, at Læsø i en meget lang årrække og nu har haft det højeste antal jagttegnsløser pr. capita, ca. 20% af indbyggerne (mod ca. 3% på landsplan), og at muligheden for at komme på jagt er en væsentlig forudsætning for, at en del 'indfødte' vælger at tage arbejde på øen efter 9. klasse eller efter udenøs ungdomsskole-ophold, at vende tilbage med familie og børn efter endt professionsuddannelse på fastlandet, at vende tilbage som pensionister senere i livet, eller at bosætte sig på øen som 'immigranter' i den erhvervsduelige alder.

Øens affolkning er søgt modvirket på jagtområdet, ved at de tre jagtforeninger på øen, Læsø Kommune og i de allerseneste år også Naturstyrelsen stiller jagtarealer til rådighed for den fastboende befolkning:

Jagtselskabet Kærene modvirker øens affolkning ved, at anparter i selskabet – og dermed jagtret på foreningens arealer - kun kan erhverves af 'indfødte' eller aktuelt bosiddende personer på en årlig auktion. Desuden betales et årligt kontingent på 150 kr. Jagten udøves fortrinsvis som enkeltmandsjagt. Anparter kan gå i arv.

Læsø Strandjagtforening modvirker øens affolkning ved, at medlemsskab - og dermed jagtret på de af foreningen ejede arealer – kun kan erhverves af 'indfødte' eller aktuelt bosiddende mod et indmeldelsesgebyr og et årligt kontingent på 450 kr. Ungdomsmedlemmer optages også blandt Læsøboer, der er under udenøs uddannelse. Jagten udøves hovedsagelig som enkeltmandsjagt og strandjagt. I foreningen er det ikke tilladt medlemmer at medtage gæster.

Danmarks Jægerforbunds lokalforening, Læsø Jagtforening, der ikke selv ejer jord, modvirker øens affolkning ved at leje jagten på et stort areal i 'Sydvesten', hvor medlemmerne mod en årlig afgift på 700 kr. - udover et medlemskontingent på ca. 1.000 kr. - kan gå på enkeltmandsjagt efter nærmere regler. Læsø Jagtforening kan optage medlemmer uden fast bopæl på Læsø, fx sommerhusejere, og tillader jagtgæster mod et gebyr på 100 kr. pr. gæst pr. dag. Læsø Jagtforening arrangerer normalt én fællesjagt om året i området.

Læsø Kommune søger også at modvirke øens affolkning på mange forskellige måder. På jagtområdet sker det ved (fra 2019) at tilbyde personer, der er tilmeldt folkeregisteret på Læsø, jagtret på de af kommunens arealer, der er større end 5 ha. Herfor er der også fastsat nærmere regler.

Naturstyrelsen modvirker øens affolkning ved i de allerseneste år ved, at man har udlejet to dele af jagtretten i Læsø Klitplantage til to lokale konsortier, mens Naturstyrelsen har beholdt jagtretten i andre dele af Klitplantagen til en årlig invitationsjagt til bl.a. Naturstyrelsens samarbejdspartnere og øens lokale jagtforeninger. De to jagtudlejede arealer i Læsø Klitplantage og de dermed forbundne lejeaftaler er meget detaljerede og regulerer områdernes jagtpraksis, stort set til alles tilfredshed. Jagtudbyttet i Klitplantagens to afdelinger og på statens arealer i 'Sydvesten'(se ovenfor) er meget beskedent i forhold til øens ynglebestande af rådyr, dådyr, ræv, hare, skovsneppe, ringdue, gråand, krikand og krage.

Omtalte udvidelsesmuligheder med andre arealer

Kommunalbestyrelsen har noteret, at der i tilknytning til lovforslaget også skal kunne peges på udvidelsesmuligheder. Konkret tænkes der på senere jagtforbud i de fredede arealer og Natura2000-

arealer. Disse arealer svarer i høj grad til de arealer, der ejes af Jagtselskabet Kærene, Læsø Strandjagtforening og de af Naturstyrelsen udlejede arealer i 'Sydvesten'.

På grund af de ovennævnte forhold og udvidelsesmuligheder - herunder især de i lovforslagets bemærkninger anførte forudsætninger for almindelig jagtudøvelse - vil det sandsynligvis umuliggøre, at Læsø Kommunalbestyrelse vil kunne mønstre andet end et lille mindretal for en Naturnationalpark Læsø, og at en afvisning af de her anførte forslag til ændringer vil medføre betydelig lokal modvilje og fornyet bekræftelse af, at "vi får alle begrænsningerne, uden at få en rød øre for det".

Ændringsforslag vedr. jagt

Vi foreslår derfor, *at lovforslagets bemærkninger tilrettes således, at når særlige historiske, geografiske og demografiske forhold gør sig gældende, eller når omfanget af andre arealdækkende beskyttelsesforanstaltninger udgør mere end 50% af en kommunes samlede areal, forudsættes det, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) udlejer jagten i begrænset udbud til lokale jagtforeninger, idet den statslige lodsejer forudsættes at fastsætte nærmere regler for jagtens udøvelse på almindeligt jagtbart vildt, herunder antal årlige fællesjagter, antal deltagere i fællesjagter, omfang af enkeltmandsjagter, tilladt afskydning samt forbud mod fremleje af jagten, herunder afholdelse af dagjagter og invitationsjagter mod vederlag.*

Andre væsentlige forhold

Befolkningen på Læsø, øens interesseorganisationer og øens mange sommerhusejere er stærkt optaget af lovforslagets videre skæbne, og hvad det vil betyde for Læsø. Der er erfaring for, at lignende potentielle ændringer i reguleringen og anvendelsen af Læsøs landarealer og omgivende søterritorium kan føre til generel skepsis overfor myndighederne, dybtgående lokal uenighed, splittelse og direkte fjendskaber. I forlængelse heraf skal det dog nævnes, at Læsø Kommune og Naturstyrelsen i det daglige har et meget fint samarbejde om at passe på Læsøs natur. Når vi forholder os så kritisk overfor statens ageren på Læsø skyldes det strukturelle forhold og ikke de gode kollegiale relationer vi har med Naturstyrelsen Vendsyssel.

Forslag om dialog

Vi foreslår derfor, *at den videre proces om lovforslagets eventuelle følgevirkninger her på øen - specielt for at fremme en eventuelt mulig lokal accept af en Naturnationalpark Læsø - at der hurtigst muligt indledes en dialog mellem repræsentanter for Miljøministeriet og/eller Naturstyrelsen og et midlertidigt udvalg under Læsø Kommunalbestyrelse, hvor de påtænkte virkninger af lovforslaget kan klarlægges, således at kommunalbestyrelsen har mulighed at tage stilling til, om man ønsker en eventuel Naturnationalpark Læsø.*

Afsluttende anmodning

Ministeriet anmodes om hurtigst muligt at give Læsø Kommune besked, om man ønsker en sådan dialog.

== AKT 5751084 == [Randers Kommune, Jens Ove Pedersen - VS: Journalnr. 2020-5425] == Dokument 1 == [N… ==

Randers den 11. februar 2021

Til Miljøministeriet

Høringssvar vedrørende lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etableringer af naturnationalparker - Journalnummer 2020-5425).

Jægerråd i Randers, der organiserer ca. 1600 medlemmer under Danmarks Jægerforbund i Randers kommune, bakker generelt op om ændringsforslag på mange punkter. **Dog finder vi ikke grundlag for at friholde naturnationalparkerne generelt for jagt**, da vi mener at udøvelse af jagt er en naturlig del af den aktive naturforvaltning. Naturforvaltning mener vi i Jægerråd Randers bør forankres lokalt og med udgangspunkt i en bæredygtighed forvaltning.

I Jægerråd Randers arbejder målrettet for at bevare og udbygge levesteder for vildtet, herunder økologiske rum der kan føre til øget biodiversitet. Derfor støtter vi en øget langsigtet natur forvaltning. En indsats, som vi som jægere gennem år tusinder har været en naturlig og aktiv del af. Jagt har i generationer været en naturlig del af kulturen, hvor jægere har været en aktiv del af den aktive naturforvaltning – både når det gælder beskyttelse og bevaring af naturen og vildtet, samt at høste af naturens overskud bæredygtigt. Denne forvaltning varetages bedst af lokale jægere, med lokalt kendskab. Ligeledes vil bekæmpelse af invasive arter, som f.eks. mårhund være en naturlig del af jagt.

Derfor mener vi i JKF Randers, at jagt skal være en naturlig del af forvaltningen af vores kommende naturnationalpark i Fussingø, på lige fod med fiskeri, svampejagt, sanke og andre natur oplevelser hvor der høstes af naturens overskud på et bæredygtigt grundlag.

Med venlig hilsen

Jens Ove Pederesen
Formand
Jægerråd Randers
Danmarks Jægerforbund

Mobil +45 40 75 60 77
Mail j.o.pedersen@fiberflex.dk

Kære Miljøministerium

Dansk Retriever Klub har med stor interesse læst høringsudkastet vedr. ændringer i skovloven, lov om Naturbeskyttelse, dyrevelfærdsloven samt lov om mark- og vejfred samt færdselsloven i forbindelse med etablering af kommende naturnationalparker.

Indledningsvist vil Dansk Retriever Klub understrege, at vi som Danmarks største specialklub for hunderacer som dedikeret træner vore hunde til jagt og jagtlige formål, og derfor skal understrege at DRK også ønsker, at vi skal værne om den danske natur, herunder sikre, at naturen og biodiversiteten ikke forringes til fremtidige generationer!

Dansk Retriever Klub har ca. 5000 medlemmer, som alle er store brugere af naturen og her ikke mindst statsskovene, hvor vi jo er privilegerede i forhold til udvidet adgang i forhold til færdsel i private skov. Derudover afvikler vi som klub over hele landet rigtig mange træninger og prøver for vore hunde, således at løbende kan identificere de bedste hunde til at indgå i den videre avl. En mulighed vi IKKE kan undvære og som alene på grund af stigende aktivitet i statsskovene de senere år, alene af den årsag giver DRK begrænsninger, når de enkelte NST enheder skal give tilladelse til arrangementer i skovene – hvor DRK arrangementer i øvrigt konsekvent nedprioriteres i forhold øvrige arrangementer generelt, hvilket i sig selv er bekymrende!

Høringssvar:

Dansk Retriever Klub er grundlæggende modstandere af store hegninger med store græssere i skovene. Primært fordi det grundlæggende vil være en **massiv** indskrænkning af de rekreative områder i statsskovene – I praksis vil det betyde, at langt de fleste aktiviteter og arrangementer vil blive planlagt uden for disse hegninger, hvilket allerede i dag ikke er muligt – så det er bekymrende, når man vælger at udelukke danskeres muligheder for udfoldelse med afsæt i naturpleje, som tilsyneladende IKKE er evidensbaseret. Dansk Retriever Klub oplever denne tendens som stærkt populistisk og ikke fair over for alle vi danskere, som er storbrugere af statsskovene – en adgang og en mulighed vi fremadrettet ikke vil have, hvis fremsendte lovforslagsændringer implementeres!

I praksis vil ændringerne og gennemførelsen af de mange Naturnationalparker betyde, at Dansk Retriever Klubs mange medlemmer ikke fremadrettet får mulighed for at arrangere prøver mv. på statens arealer, da dette er uforeneligt med fritgående husdyr – altså en tilsidesættelse af alene DRK's 5000 medlemmers interesser!

DRK tænker, at Naturstyrelsen i forvejen har så mange lysåbne arealer/marker hvor det i langt højere grad kunne give mening med store græssere – som det allerede praktiseres flere steder på statens arealer! Det vil i den grad gavne de lysåbne arters potentiale, og hvis man samtidig indrager lavbundsjorde og lign., så vurderer vi, at dette er en langt mere hensigtsmæssig løsning – også for biodiversiteten. I skovene kunne man jo, som man gør allerede, fortsætte med at lave tiltag for biodiversiteten – dødt ved, lukning af grøfter, reduceret kommerciel hugst osv.

DRK er således forundrede over, at man med et pennestrøg vil fratage, ikke alene medlemmerne i Dansk Retriever Klub, men den danske befolkning, de få friluftsmuligheder som vi reelt har i Danmark!

Når man så i øvrigt vælger at lave disse parker tæt på større byer og byområder, så forekommer det endnu mere uforståeligt – altså der hvor der er virkelig er run på friluftslivet – og argumenterne herfor forekommer helt ved siden af, og så efter brandslukningsprincippet – hvad er det for et videnskabeligt princip?– det er vel snarere en metode til at skabe en hurtig profilering af projektet. De burde jo netop etableres der, hvor naturen har det sværest – der mangler vi naturen og der kan de tvivlsomme metoder så bevise deres værd!

Som hundeejere er vi jo ligeledes bekymrede for dyres velfærd i almindelighed, og her må vi understrege, at der igen er tale om et eksperiment, som også dyrene sandsynligvis må betale for! Der er efterhånden set talrige eksempler på, at man kompromittere det vi i et velfærdssamfund forstår som ordentlig dyrevelfærd – det forstår DRK ikke, at man som regering vil lægge ryg til!

Hertil kommer risikoen i forbindelse med færdsel i disse "parker" – her er ligeledes overmåde mange eksempler på ulykker og faretruende adfærd fra dyr, som tilsammen vil betyde, at færre mennesker vil have lyst og mod til at færdes i disse områder med store græssere – det forekommer DRK overmåde naivt, at tro, at disse naturnationalparker ikke medfører urimeligt store indskrænkninger i danskernes muligheder for at færdes i de danske skove – og så pga. et eksperiment, hvortil der ikke er tilstrækkelig evidens – både i forhold til hvorvidt metoden virker, eller om der er andre alternativer, som kunne løse de samme udfordringer, men uden de samme gener og begrænsninger for danskerne!

Der er således for DRK tale om en fejldisponering af statens arealer, som vil få fatale følger ikke bare for DRK, men for friluftslivet i Danmark generelt, og DRK er derfor stærkt skeptiske overfor de foreslåede justeringer af gældende lov- og regelsamlinger – til trods for, at DRK har stor forståelse for målsætningen, men altså ikke vejen dertil!

DRK's 5.000 medlemmer vil blive direkte påvirket af de foreslåede disponeringer af statens arealer, men hertil kommer, at de over 500.000 hundeejere i Danmark generelt fratages muligheden for gåture i store dele af de danske stratsskove – det er ikke fair, taget i betragtning hvor relativt få steder vi kan færdes med vore hunde uden for veje og stier – i naturen!!

Med venlig hilsen

Formand for Dansk Retriever Klub

Anders Hegnet

10.02.2021

Høringssvar til

Lovforslag om ændring af diverse love med henblik på etablering af naturnationalparker.

J. nr. 2020-5425

Forslaget om etablering af naturnationalparker har som formål at styrke natur og biodiversitet ved at udlægge store sammenhængende naturområder hertil. Hensigten er udsætter store græssere, der skal pleje arealerne, samt principielt at indhegne arealet som et stort sammenhængende område, således at de store græssere kan bevæge sig frit over hele området.
Samtidigt skal naturnationalparkerne give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme.
I Dansk Vandrelaug støtter vi forslaget om at styrke natur og biodiversitet, men vi ser også nogle konfliktmuligheder mellem store græssere og publikum ved mere friluftsliv og øget turisme.

Nedenfor et par klip fra forslaget:
I naturbeskyttelsesloven tilføjes:
§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet område. Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 meddeles af miljøministeren.
Stk. 3. En tilladelse efter stk. 1 indebærer:
1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.
2) Området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette gælder dog ikke særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn.
Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

I bemærkningerne står der bl.a.
Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Det er hensigten, at forskellige former for friluftsliv udøves på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. åbnes for offentlighedens adgang.

Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Derfor foreslås ikke ændring af de eksisterende adgangsregler i naturbeskyttelsesloven, når der ses bort fra, at naturnationalparkerne i almindelighed forventes at blive hegnet af hensyn til at holde de udsatte dyr inde på arealet. Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, overnatning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færiste m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang. Færden i naturnationalparkerne vil ske under hensyntagen til vildtet og

de udsatte dyr. Desuden kan det blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid.

I bemærkningerne til lovforslaget står der bl. a.
Offentlighedens adgang vil eksempelvis kunne sikres ved valg af hegnstype, udformning og placering, låger, færiste m.m. ligesom valg af hegnstyper, etablering af faunapassager m.v. vil kunne gøre det muligt, at det øvrige vildt kan bevæge sig så frit som muligt. Udsætning af dyr under hegn i naturnationalparkerne vil dog medføre, at den frie bevægelighed begrænses for vildtlevende dyr af samme art og/eller størrelse.

Af klippene fremgår, at offentligheden har adgang, men at man må forvente nogle begrænsninger af hensyn til de udsatte dyr, hvilket næppe fremmer mere friluftsliv og øget turisme.

For Dansk Vandrelaug er det væsentligt, at vi kan færdes trygt indenfor hegnet med vores vandregrupper uden at blive forulempet af de udsatte dyr. Det er vores erfaring, at især heste kan være kontaktsøgende og nærgående, men også kvæg kan være et problem. Vores frygt er, at der er deltagere, der ikke tør gå ind i indhegningen til dyrene.
Det er vigtigt, at det er klart, hvem der har ansvaret, hvis der sker uheld forårsaget af de udsatte dyr. Naturstyrelsen har i anden sammenhæng oplyst, at i statslige indhegninger vurderes ansvaret for eventuelle uheld forårsaget af dyrene fra sag til sag.
Vi har en ansvarsforsikring for vore turledere og det er naturligvis vigtigt, at den også gælder indenfor indhegningen, hvis der sker et uheld forårsaget af et dyr og turlederen bliver draget til ansvar, fordi turlederen har taget gruppen med ind i indhegningen. Vi er ved at afklare med forsikringsselskabet, om forsikringen gælder i denne sammenhæng.
Måske skal der beskrives nogle færdselsregler for publikum i naturnationalparker, men det vil så også være en begrænsning.
En mulighed kunne også være at lave nogle få hegnede korridorer for publikum, der på lette broer føres over forbindelser mellem de hegnede arealer således, at de fortsat er sammenhængende.
Dansk Vandrelaug vil meget gerne deltage i udformningen af forvaltningsplanerne med de mere detaljerede bestemmelser om, hvordan hegning og adgang til naturnationalparkerne skal foregå.
Endelig støtter vi høringssvaret fra Dansk Rideforbund og Dansk Islandshesteforening, der har langt større udfordringer end Dansk Vandrelaug har.

Med venlig hilsen

Steen Kobberø-Hansen, landsformand

Journalnummer 2020-5425

Høringssvar fra Dansk Blodhunde Klub:

Da der kom nye retningslinier pr 1. 1. 2020 for hundetræning i Naturstyrelsen, blev vore muligheder for at træne og afholde konkurrencer som f. eks vores Danmarksmesterskab umuliggjort, da vi kun kunne få tildelt meget små områder i skove i Jylland.

Det vi kunne få via booking var vel 1,5 gange 1.5 km, og der kan vi desværre kun udlægge et spor til en hund.

Førhen havde vi tilladelser til at gå i hele plantager, da vi ikke generer nogen, ej heller vildt.

Blodhunden skal kunne spore og finde en bortkommen person på et koldt spor, disse spor kan være op til 3 km lange og 6 timer gamle..

Selvsagt skal der være en stor afstand ca 250 meter mellem de forskellige spor, hvis/når der er tale om konkurrence..

Vi mener, der bør kunne afsættes/friholdes meget større arealer af til vore sporinger, som vi kan booke nogle gange om året.

Hunden er altid i line, der er en hundefører, en dommer og en sporudlægger med på hvert spor, så man ikke kommer langt fra sporet af den 'eftersøgte'.

- Det kan vel ikke være rigtigt at alle spor/sweisshundes stamfader, den venlige Blodhund ikke kan få lov at arbejde med sin næse og udholdenhed i Danmark mere...

Vi efterlader ikke andet end fodspor...

Med Venlig hilsen

Hanne Louie Knudsen

Dansk Blodhunde Klub

En specialklub under Dansk Kennel Klub

Fonden Læsø Strandjægere, der er Læsøs største jagtforening, betragter lovforslaget som en yderligere indskrænkning af lokalbefolkningens frie adgang til vor natur. Forslaget indebærer desuden et totalforbud mod jagt som rekreativ aktivitet, som er en af øens helt store fritidsaktiviteter. 20 % af lokalbefolkningen er medlem af en af de 3 lokale jagtforeninger. Vi ser lovforslaget som et beskæftigelsesprojekt for Naturstyrelsens ansatte. Læsøs natur behøver ikke en Naturnationalpark-overskrift, den klarer sig fortrinligt uden og har ikke behov for flere hegn. Iøvrigt blev det meste af det udpegede område fuldstændig indhegnet som led i et LIFE-projekt i 2014, med sigte på naturpleje ved hjælp af naturgræssere i form af får og Galloway-kvæg. Skulle man nu ikke lade dette projekt løbe over en årrække, så projektets formål og effekt kunne evalueres over tid. Det forekommer vigtigere for Naturstyrelsen at få del i tilskudsmidler end varetage de projekter der allerede er sat i søen.

Med venlig hilsen
Læsø Strandjægere
Elmevej 9
9940 Læsø